

B4/4747

VI:3

167c

A Központi Statisztikai Hivatal
könyvtárának állományából leírt
szá.....könyv-
tárnak átvett s ajándéktermék.

A NÉMET BIRODALMI

203
POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV.

FORDITOTTA ÉS BEVEZETÉSEL ELLÁTTA

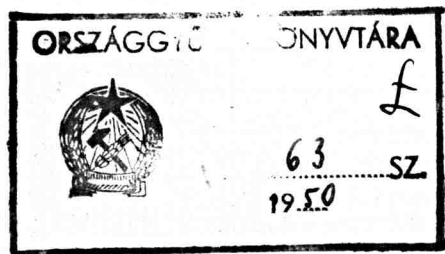
DR. SZÁSZ HUGÓ.

M. K. R. KÖZPONTI
STATISTIKAI HIVATAL
KÖNYVTÁRA.

BUDAPEST.

SINGER ÉS WOLFNER BIZOMÁNYA.

KATALOGUSBA FELVEVE
Langsfeld

BEVEZETÉS.

I. Németország méltóbban nem nyithatja meg a közelgő új századot, mint az új német birodalmi polgári törvénykönyv életbeléptetésével. Kétségtelen, hogy ez a magánjogi kodex a hanyatló század leghatalmasabb, legértékesebb törvényhozói alkotása, melynek az összes polgárosult népek jogéletére is kiható nagy jelentőségét elvitatni nem lehet. Míg azonban más népekre nézve ez a jelentőség természetesen csak a jogélet határain belül jut kifejezésre, addig a német birodalomra nézve az új törvénynek óriási jogi jelentőségén kívül még megbecsülhetetlen politikai fontossága is van. Mert az egységes német magánjog egyszersmind Bismarck genialis művének, a német politikai egységnek is a betetőzése és legszilárdabb biztositéka.

II. Nagyon tanulságos és szerfölköt érdekes a fejlődésnek ama hosszú és tekervényes útja, mely a középkor tarka változatosságu jogállapotaitól

a magánjog új egyöntetű szabályozásáig vezet. Mielőtt a német politikai egység hatalmas műve létrejött, nemcsak az egyes német néptörzsek jogai különböztek egymástól, hanem magukban az egyes néptörzsekben is nagy jogbeli különbségek érvényesültek, melyek abban a mértékben szaporodtak, amelyben az ország politikai szétdaraboltsága és zűláltsága fokozódott. Ily módon minden tartománynak, herczegségnek és jelentékenyebb városnak meg volt a maga saját külön magánjoga.

A jogrendszereknek ezen mozaikszerű különféleségével szemben a iustiniánusi római jogot, melynek ismerete a római egyház és az olasz, majd utóbb a német egyetemek révén terjedt el, mint egy hatalmas világjogot üdvözltek és kisegítő jogforrásként recipiálták. Első sorban ugyan továbbra is az egyes partikularis jogok maradtak irányadók — mert a szokás a római jogot csak mint subsidiarius jogot recipiálta — e mellett azonban lassankint egyik-másik német jogszabály is háttérbe szorult, majd végképen elenyészett. A római jog behozatala tehát a jogegység megteremtését jelentékenyen előmozdította ugyan, de egyben az eredeti német jogrendszereket gyökerükben támadta meg. Ez volt az oka

annak, hogy jogászok és államférfiak egyaránt most már a római jog kiküszöbölésére gondoltak, amit a porosz herczegségben a 17. század végén sikerült is kivinni. De csak rövid ideig tartott ez a jogállapot, mert a 18. század elején a római jog itt ismét visszanyerte az uralmát, hogy azután csakhamar az ugyanezen század végén alkotott porosz általános országos jognak engedje át a helyét.

Jogegységről természetesen még ekkor sem lehetett szó, amint hogy arról még most sem beszélhetünk, mert a német birodalomban, jelentéktelenebb eltérésektől eltekintve, még ezidőszent is négy nagy jogterületet lehet megkülönböztetni, tudniillik: 1. a kisegítő jogforrásként szereplő közönséges (római) jognak, 2. a porosz általános országos jognak, 3. a franczia jognak és 4. a szász polgári törvénykönyvnek jogterületét.

III. A német jogrendszerek ezen sokféleségének a megszüntetése és helyükbe az egységes német magánjog megalkotása volt a politikai egység létrejötte után a német törvényhozás legfontosabb és egyben legnehezebb feladata. A főnehézség ott rejlett, hogy a polgári törvénykönyv a birodalmi alkotmány szerint nem tartozott a birodalmi gyűlés illetékességi körébe. Az egységre

törekvő párt évről-évre beterjesztette ugyan erre vonatkozó indítványát és a birodalmi gyűlés azt meg is szavazta, de a szövetségi tanácsban mindig kisebbségben maradt. Végre az 1873. évi december 20-án hozott törvény az alkotmányt megfelelően módosítván, a magánjog megalkotását a birodalmi törvényhozás körébe utalta.

Ezzel a törvényhozási intézkedéssel a polgári törvénykönyv alapja le volt téve, de azért mégis 23 évnek kellett eltelnie, míg a hatalmas mű tető alá került. A szövetségi tanács mindenkéltől egy öt tagu bizottságot választott, melynek feladatává tette, hogy a megalkotandó polgári törvénykönyv tervéről és módszeréről javaslatot készítsen. Ezután a tervező bizottság tagjainak kinevezése következett, kiknek száma 11 volt és pedig 9 gyakorlati jogász és két jogtanár: *Roth* és *Windscheid*. Ez a bizottság az idők folyamán változott ugyan, de összeállítására nézve az az elv volt irányadó, hogy abban az említett négy főjogterület mindig képviselve legyen.

A tervező bizottság első ülését 1874. évi szeptember hóban tartotta és elhatározta, hogy a tanácskozás alapjául az érvényes törvénykönyvek egyikét sem fogadja el, hanem az egyes

részek tervezeteinek szerkesztésével egyes tagjait bizza meg. A tervezetek óriási munka után 1881-ben elkészülvén, megindultak a 6 évig tartott bizottsági tanácskozások, melyeknek befejezése után dr. *Pape*, a bizottság elnöke, a kész tervezetet *Bismarck* birodalmi kancellárnak átnyújtotta, ő pedig azt a szövetségi tanács elé terjesztette.

A szövetségi tanács 1888-ban elrendelte a tervezetnek, valamint az összehasonlító jogtudomány szempontjából eléggé meg nem becsülhető indokolásának a közzétételét. Mig a tudományos kritika a tervezetet beható bírálat tárgyává tette, a szövetségi tanács azt egy 22 tagból álló újabb bizottság elé terjesztette, melynek tagjai részben jogászok, részben a különböző gazdasági érdekekörök képviselői voltak. Ennek a bizottságnak az elnöke dr. *Bosse*, majd *Hanauer*, végül dr. *Nieberding*, főelőadója pedig dr. *Plank*, göttingai jogtanár volt. A bizottság tanácskozásait 1891. év tavaszán kezdte meg és a javaslatot teljesen átdolgozván, azt, valamint az életbeléptetési törvény tervezetét is 1895. év végén a szövetségi tanácshoz benyújtotta. Végre 1896. évi január 17-ikén *Hohenlohe* herczeg, birodalmi kancellár, a szövetségi tanács által némileg módosított javas-

latot alkotmányszerű határozathozatal végett a birodalmi gyűlés elé terjesztette.

A szövetségi tanács a polgári törvénykönyv tervezetéhez egy szépen kidolgozott emlékiratot fűzött, melyben a tervezetben kifejezésre jutó legfontosabb alapelvek és ezeknek indokolása foglaltatott és amelyhez még három külön melléklet is tartozott. Ezek a mellékletek részben a még életben levő particularis jogok gyűjteményei voltak, részben pedig azokat a módosításokat és pótlásokat tartalmazták, melyek az új polgári törvénykönyv folytán a perrendtartás és a csődeljárás tekintetében szükségkép foganatosítandók voltak.

A birodalmi gyűlés a törvénykönyv tervezetével első ízben 1896. február hó első napjaiban foglalkozott és azt előleges megvitatás és jelentéstétel végett egy 21 tagból álló bizottság elé utalta. A kiküldött bizottság elismerésre méltó buzgalommal végezte nehéz munkáját úgy, hogy a tanácskozással és a jelentéstétellel 1896. június 11-ikére már teljesen elkészült.

Ezen előmunkálatok és jelentések alapján a birodalmi gyűlés második olvasásban 1896. évi június hó 19—27-én, harmadik olvasásban pedig 1896. június 30-án és július 1-én fogadta el, 222

szavazattal 48 ellen, a polgári törvénykönyv javaslatát. A szövetségi tanács 1896. július 14-én járult hozzá az elfogadó határozathoz, míg a szentesítés 1896. aug. 18-án történt.

IV. A német birodalmi polgári törvénykönyv öt könyvre oszlik, melyek közül az első könyv a terjedelmes általános részt, a második könyv a kötelmi jogviszonyokat, a harmadik a dologi jogot, a negyedik a családjogot és az ötödik az örökjogot foglalja magában. A szokásos beosztástól csak annyiban tér el, amennyiben az általános rész után nyomban a kötelmi jog következik. Ennek az eltérésnek az oka abban rejlik, hogy a különös résznek ugyyszólván minden fejezetében foglaltatnak kötelmi jogi elemek úgy, hogy a kötelmi jog a dologi, család- és örökösödési jog tekintetében egyszersmind általános részül is szolgál.

A törvény alkotói szigoruan mellőzték az elvont fogalommeghatározásokat és elméleti fejtegetéseket, mert abból indultak ki, hogy ezek a definíciók és theoretikus okoskodások nem a törvénykönyvbe, hanem a tudományos kutatás körébe tartoznak. Hiányzanak a törvénykönyvből azok a bevezető tételek is, melyeket pl. a Code

Épen ezért nem véltam felesleges munkát végezni a német birodalmi polgári törvénykönyv kiadását megelőzően, hanem az országos és a birodalmi viszonyokhoz való viszonyt és végül intézkedéseket tartalmazó különböző jogok területileg fordításával. Most, mikor nálunk is a törvény- és időbeli összefüggésének elhárítására. szerkesztő munkálatok oly serényen megindultak,

23 év szakadatlan munkásságának eredményeként a német magánjogi kodifikáció eredményeinek nyeképpen létrejött végre a nagy mű, melynek és tanulságainak egyszerű mellőzése egyértelmű megteremtésén Németország jogászvilágának színe lenne az európai jogfejlődéstől való elszakadással. java tudásának és erejének teljes megfeszítésével Ezt pedig még a legrajongóbb chauvinismus sem majdnem egy negyedszázadon át fáradozott. Két-kívánhatja. Igen, szigorúan meg kell őrizni és ségkívül hatalmas, impozáns alkotás, de azért — ki kell domborítani jogéletünk nemzeti vonásait még az emberi lehetőség határain belül maradvaddig, míg azok az elmélet és gyakorlat köve- is — ideális törvénynek nem mondható. A jog- telményeivel összeegyeztethetők, de nem kell ha- politikai szempontoknak és a különböző jogterü- boznunk azokat a jogkérdéselemnek átadni, ha ez

a feltétel már fenn nem forog. Nagyon találóan jegyzi meg erre nézve *Ihering* „A római jog szel-
leme“ czimű munkájában, hogy „az idegen jog-
intézmények átvételének kérdése nem a nemzeti-
ségnek, hanem a czélszerűségnek és szükséges-
ségnek kérdése. Senki sem fogja a távolból hozni
azt, amit otthon épen oly jól vagy még jobban
megtalál; de csak bolond fogja a chinafa kérgét
abból az okból visszautasítani, mert nem a saját
szántóföldjén termett.“

Pauler Tivadar, volt igazságügyminiszter, a
képviselőháznak 1874. április 21-iki ülésében a
jogreformokról szólva, többek között ezt mondta:
„Intézkedések vannak téve az általános polgári
törvénykönyv kidolgozására; az ezzel megbízott
férfiak munkájukban haladnak.“ Ezen kijelentés-
óta épen egy negyed század telt el, mely idő a
német törvényhozásnak elegendő volt a néme-
birodalmi polgári törvénykönyv megalkotására.
Vajjon mennyi idő fog még eltelni ama másik
várva-várt igazságügyminiszteri kijelentésig, mely
a magyar polgári törvénykönyv javaslatának a
képviselőház elé terjesztését fogja kísérni?!

Szeged, 1899. év október havában.

Dr. Szász Hugó.

ELSŐ KÖNYV.

Általános rész.

ELSŐ FEJEZET.

Személyek.

Első czim.

Természetes személyek.

1. §. Az ember jogképessége születésének befejeztével kezdődik.

2. §. A nagykorúság a huszonegyedik életév betöltésével kezdődik.

3. §. A kiskoru, ha tizennyolczadik életévét betöltötte, a gyámi bíróság határozatával nagykorusítható.
A nagykorusítás által a kiskoru a nagykoru jogi állását nyeri.

4. §. Nagykorusításnak csak akkor van helye, ha a kiskoru abba beleegyezik.

Ha a kiskoru szülői hatalom alatt van, a nagykorusításhoz a hatalom birtokosának beleegyezése is szükséges, még akkor is, ha őt sem a gyermek személye, sem annak vagyona fölötti gondoskodás meg nem illeti. Kiskoru özvegy részére a hatalom birtokosának beleegyezése nem kívántatik.

5. §. A nagykorúsítás csak akkor mondandó ki, ha az a kiskorú javát előmozdítja.

6. §. Gondnokság alá helyezhető:

1. a ki elmebetegség, vagy elmegyöngeség folytán saját ügyeinek vitelére képtelen;

2. a ki tékozlása által magát vagy családját az inség veszélyének teszi ki;

3. a ki iszákossága folytán saját ügyeinek vitelére képtelen, vagy magát, vagy családját az inség veszélyének teszi ki, vagy mások biztonságát veszélyezteti.

A gondnokság alá helyezést meg kell szüntetni, ha a gondnokság alá helyezés oka elenyészik.

7. §. A ki valamely helyen állandóan letelepedik, ezen helyen lakóhelyét alapítja meg.

A lakóhely egyidejűleg több helyen is létezhetik.

A lakóhely megszűnik, ha a személy a letelepedést oly szándékkal szünteti meg, hogy az otthagással felhagy.

8. §. A cselekvésképtelen személy, vagy az, a ki cselekvőképességében korlátolva van, törvényes képviselőjének akarata nélkül lakóhelyet sem nem alapíthat, sem azzal fel nem hagyhat.

9. §. A katonaszemély lakása az állomáshelyen van. Ha valamely katonai személy csapatrészenek a belföldön állomáshelye nincs, lakóhelyül a csapatrészenek legutolsó belföldi állomáshelye tekintendő.

Ezen határozatok nem nyernek alkalmazást oly katonai személyekre, a kik csak védkötelezettségük teljesítése végett szolgálnak, vagy a kik lakóhelyet önállóan még nem alapíthatnak.

10. §. A nő férje lakóhelyében osztozik. Nem osztozik férje lakóhelyében akkor, ha a férj lakóhelyét külföldön oly helyen alapítja meg, a hova a nő őt nem követi és követni nem is tartozik.

Amíg a férjnek nincs lakóhelye vagy a nő férje lakóhelyében nem osztozik, a nő önállóan is bírhat lakóhelylyel.

11. §. A törvényes gyermek atyja lakóhelyében, a törvénytelen gyermek anyja lakóhelyében, az örökbefogadott gyermek az örökbefogadó lakóhelyében osztozik. A gyermek mindaddig megtartja lakóhelyét, amíg azt jogérvényesen meg nem szünteti.

A gyermek nagykorúságának elérése után bekövetkező törvényesítés vagy örökbefogadás nincs befolyással a gyermek lakóhelyére.

12. §. Ha valaki a jogosultnak valamely névhasználatához való jogát tagadja vagy a jogosult érdeke azáltal szenved sérelmet, hogy más valaki ugyanazon nevet jogosulatlanul használja, akkor a jogosult a másik személytől a kártokozó cselekmény abbahagyását követelheti. Ha további kártól kell tartania, annak megszüntetése iránt perelhet.

13. §. Az eltűnt személy a 14—17. §. határozatai szerint hirdetményi eljárás útján holtnak nyilvánítható.

14. §. Holttá nyilvánításnak van helye, ha az eltűnt személy életéről tíz év óta semmi hír nem érkezett. A holtta nyilvánítás nem mondható ki azon év utolsó napja előtt, melyben az eltűnt harminczegyedik életévét betöltötte.

Ha az eltűnt hetvenedik életévét már betöltötte

volna, holttá nyilvánítható, ha életéről öt év óta semmi hír nem érkezett.

A tíz vagy öt évi határidő azon év utolsó napjával kezdődik, a melyen az eltűnt az érkezett hírek szerint még élt.

15. §. Aki mint valamely fegyveres erő szolgálatában levő valamely háboruban résztvett, a háború folyamán eltűnt és azóta nyomavesztett, holtnak nyilvánítható, ha a békekötés óta három év eltelt. Ha békekötés nem jött létre, akkor a három évi határidő azon év utolsó napjával kezdődik, melyben a háború befejezést nyert.

Valamely fegyveres erőhöz tartozónak tekintendő az is, aki a fegyveres erőnél hivatalos vagy szolgálati viszonyban vagy önkéntes segélynyújtás céljából van.

16. §. Aki valamely tengeri uton utazás közben elsüllyedt hajón volt és a hajó elsüllyedése óta eltűnt holtnak nyilvánítható, ha a hajó elsüllyedése óta egy év eltelt.

A hajó elsüllyedése vélelmezetik, ha az rendeltetési helyére meg nem érkezett, vagy határozott utazási célpont hiányában vissza nem tért és ha az utazás megkezdése óta

a Keleti tengeren belüli uton egy év,

a többi európai tengereken belüli utakon, ideértve, az a Földközi tenger összes részeit, a Fekete és az Azov-tengert, két év,

Európán kívüli tengereken pedig három év telte el. Ha a hajóról hírek érkeztek, be kell várni az utolsó határidőt, mely eltelt volna, ha a hajó azon helyről

indult volna el, hol az a hírek szerint legutóbb tartózkodott.

17. §. Aki a 15. és 16. §-okban megjelölt eseteken kívül forgott életveszélyben és azóta eltűnt, holtnak nyilvánítható, ha azon esemény óta, melynek folytán életveszélybe jutott, három év eltelt.

18. §. A holtnak nyilvánítás azt a vélelmet állapítja meg, hogy az eltűnt azon időpontban halt meg, melyet a holttá nyilvánítást kimondó ítélet megállapított.

A halálozás időpontjául tekintendő, amennyiben a kutatások más eredményre nem vezettek:

a 14. §. eseteiben azon időpont, amelyben a holtnak nyilvánítás kimondható;

a 15. §. eseteiben a békekötésnek időpontja vagy azon év utolsó napja, melyben a háború bevégeződött;

A 16. §. eseteiben az az időpont, amelyben a hajó elsüllyedt, vagy elsüllyedése vélelmeztetik;

a 17. §. eseteiben az az időpont, amelyben az esemény történt.

Ha a halálozás idejének csak a napja van megállapítva, akkor a nap utolsó órája tekintetik a halálozás időpontjául.

19. §. Amíg a holtnak nyilvánítás meg nem törölve, az vélelmezendő, hogy az eltűnt személy azon időpontig élt, amely a 18. §. második bekezdése szerint a halálozás időpontjául tekintendő akkor, ha a nyomozások más eredményre nem vezettek; a 18. §. harmadik bekezdésében foglalt rendelkezés megfelelően alkalmazandó.

20. §. Ha valamely közös veszélyben többen vesztek el, az vélelmezendő, hogy egyidőben haltak meg.

Második czim.

Jogi személyek.

I. Egyesületek.

1. Általános határozatok.

21. §. Oly egyesület, melynek célja nem gazdasági üzletre van irányozva, jogképességet nyer, ha azt az illetékes járásbíróság az egyesületekről vezetett jegyzékbe beigtatja.

22. §. Oly egyesület, melynek célja gazdasági üzletre van irányozva, különös törvényes intézkedés hiányában állami engedély által nyer jogképességet. Az engedélyezés azt a szövetséges államot illeti, melynek kerületében az egyesület székhelye van.

23. §. Oly egyesület, melynek székhelye nem valamely szövetséges államban van, különös törvényes intézkedések hiányában a szövetségi tanács határozata folytán nyerhet engedélyt.

24. §. Az egyesület székhelyéül, ha más megállapítva nincs, az a hely tekintendő, melyen az egyesület igazgatása történik.

25. §. Valamely jogképes egyesületnek szervezetét, amennyiben az az alább következő határozatokon nem alapszik, az egyesület alapszabálya állapítja meg.

26. §. Minden egyesületnek igazgatósággal kell birnia. A választmány több személyből állhat.

Az igazgatóság képviseli az egyesületet bíróság előtt és bíróságon kívül; állása megfelel a törvényes képviselő jogi állásának. Képviselői jogkörének terjedelmét az alapszabályok harmadik személyek elleni hatályaival korlátozhatják.

27. §. Az igazgatóság megbízatása közgyűlési határozattal történik.

A megbízatás a szerződésszerű javadalmazás sérelme nélkül bármikor visszavonható. A visszavonatóságot az alapszabályok valamely fontos ok fennforgása esetére korlátozhatják; ilyen ok lehet különösen súlyos köteleességszegés, vagy a rendes üzletvezetésre való képtelenség.

Az igazgatóság eljárására a megbízatásra, a 670. §§-okban foglalt határozatok megfelelően alkalmazandók.

28. §. Ha az igazgatóság több személyből áll, a határozathozatal a 32. és 34. §§-okban az egyesület tagjainak határozatára nézve előírt szabályok szerint történik.

Ha az egyesülettel valamely akaratnyilvánítás közlendő, elégséges, ha ez az igazgatóság egy tagjával közöltetik.

29. §. Ha az igazgatóság tagjainak szükséges száma nem teljes, a hiányzó tagokat sürgős esetekben a teljes létszám kiegészítéséig valamely érdekelt ajánlatára az a járásbíróság rendeli ki, a melynek kerületében az egyesületnek székhelye van.

30. §. Az alapszabályok rendelkezik, hogy az igazgatóság mellett bizonyos ügyek vitelével külön képviselők bizassanak meg. Ezen képviselőnek kép-

viselési jogköre kétség esetében mindazon jogügyletekre kiterjed, a melyek a rábizott ügykörrel rendszerint járnak.

31. §. Az egyesület felelős azon kárért, mely az igazgatóság valamely tagja vagy más szabályszerűen megbízott képviselő a rábizott ügyek elintézése közben harmadik személyeknek okozott.

32. §. Az egyesület ügyei, a mennyiben azok nem az igazgatóság vagy az egyesület más közegének hatáskörébe tartoznak, a tagok gyűlésén hozott határozatokkal intéztetnek el. A határozat érvényességéhez szükséges, hogy annak tárgya a meghívón megjelöltessék. A határozat hozatalnál a megjelent tagok többsége dönt.

A tagok gyűlése nélkül is érvényes a határozat, ha az összes tagok a határozathoz való hozzájárulásukat írásban kijelentik.

33. §. Oly határozathoz, mely az alapszabályok megváltoztatását célozza, a megjelent tagok három negyedrésznyi többsége szükséges. Az egyesület céljának megváltoztatásához az összes tagok beleegyezése szükséges; a meg nem jelent tagok írásban adják beleegyezésüket.

Ha az egyesület jogképessége engedélyen alapul, az alapszabályok minden megváltoztatásához állami engedély, vagy ha az engedélyt szövetség tanács adta, a szövetség-tanács engedélye szükséges.

34. §. Ha a határozathozatal valamely tagga kötendő jogügyletre vagy valamely közte és az egyesület között folyamatba teendő, vagy valamely elinté-

tendő perre vonatkozik, az érdekelt tag nem szavazhat.

35. §. Valamely tagnak különös jogai az ő beleegyezése nélkül a tagok gyűlésének határozata által nem csorbíthatók.

36. §. A tagok gyűlését az alapszabályokban meghatározott esetekben, valamint akkor kell összehívni, ha azt az egyesület érdeke kívánja.

37. §. Összehívandó a közgyűlés, ha az összehívást az alapszabályokban meghatározott számú tag vagy ily rendelkezés hiányában a tagok tizedrésze a közgyűlés és okok megjelölése mellett írásban kívánja.

Ha ez a kívánság nem teljesítettnek, akkor a bíróság, melynek kerületében az egyesületnek székhelye van, följogosíthatja a kérelmező tagokat a közgyűlés összehívására és egyben a közgyűlésen való részvétel tekintetében is intézkedhetik. A felhatalmazásra a közgyűlés összehívásakor hivatkozni kell.

38. §. A tagság sem át nem ruházható, sem nem örökölhető. A tagsági jogok gyakorlása másnak át nem engedhető.

39. §. A tagok jogosítva vannak az egyesületből kilépni.

Az alapszabályokban megállapítható, hogy a tag csak az üzleti év végén, vagy csak valamely felmondási határidő eltelte után léphet ki; a felmondási határidő legfeljebb két évre terjedhet.

40. §. A 27. §. 1. és 3. bekezdésében, a 28. §. 1. bekezdésében és a 32., 33. és 38. §-okban foglalt ha-

tározatok nem nyernek alkalmazást akkor, ha az alapszabályok eltérően intézkednek.

41. §. Az egyesület közgyűlési határozattal felosztható. A határozathoz a megjelent tagok háromnegyedrésznyi többsége szükséges, ha csak az alapszabályok másképp nem intézkednek.

42. §. Az egyesület a csőd megnyitásával elveszti jogképességét.

Ha a tartozások a tényleges vagyont túlhaladják, az igazgatóság csődöt kérni tartozik. Ha az igazgatóság a csődkéressel késik, az igazgatóságnak azon tagjai, kiket mulasztás terhel, az ebből eredő kárért a hitelezőknek felelősek; egyetemleges adósoknak tekintetnek.

43. §. Az egyesület jogképességétől megfosztható, ha valamely törvényellenes közgyűlési határozattal vagy az igazgatóságnak törvényellenes magatartásával a közjót veszélyezteti.

Ha valamely egyesület, melynek célja nem gazdasági üzletre van irányozva, mégis ilyen célú követ, jogképességétől megfosztható.

Ha valamely egyesület, mely az alapszabályok szerint sem politikai, sem social-politikai, sem vallásos célra nincs irányozva, mégis ilyen célú követ, jogképességétől megfosztható.

Az oly egyesület, melynek jogképessége engedélyen alapszik, jogképességétől megfosztható, ha más, mint az alapszabályokban megállapított célú követ.

44. §. Az illetékesség és eljárás tekintetében a 43. §. eseteiben, az országos törvényeknek a peres

közigazgatási ügyekre vonatkozó szabályai irányadók. Ahol peres közigazgatási eljárás nem létezik, ott az iparrendtartás 20. és 21. §-aiban foglalt határozatok alkalmazandók; első fokon az a felsőbb közigazgatási hatóság ítél, melynek kerületében az egyesület székhelye van.

Ha a jogképesség a szövetségi tanácstól nyert engedélyen alapszik, az egyesületet jogképességétől a szövetségi tanács határozata fosztja meg.

45. §. Ha az egyesület feloszlik, vagy jogképessége elvész, vagyona az alapszabályokban megjelölt személyeknek jut.

A jogosított személyek az alapszabályok rendelkezéséhez képest közgyűlési határozattal, vagy az egyesületnek más közege által is kijelölhetők.

Ha az egyesületnek célja nem gazdasági üzletre van irányozva, a közgyűlés az egyesület vagyonát valamely közalapítványnak vagy intézetnek ily alapszabályi rendelkezés nélkül is juttathatja.

Ha a vagyon hovaforrítása tekintetében az egyesület felosztása vagy jogképtelensége esetére intézkedés nem létezik, akkor a vagyon az esetben, ha az egyesület az alapszabályzat szerint kizárólag a tagok érdekeit szolgálta, a felosztás vagy a jogképességtől való megfosztás idejében létező tagok közt egyenlő részen felosztatik, ellenkező esetben azon szövetségi államnak jut, melynek területén az egyesület létezik.

46. §. Ha az egyesületi vagyon az államra száll, akkor az államra, mint törvényes örökösre szálló örökségre vonatkozó határozatok megfelelően alkalma-

zandók. Az állam a reászállt vagyont lehetőleg az egyesület céljainak megfelelő módon tartozik felhasználni.)

47. §. Ha az egyesületi vagyon nem az államra száll, felszámolásnak van helye.

48. §. A felszámolást az igazgatóság teljesíti. Felszámolókul más személyek is kirendelhetők; a kirendelésre nézve az igazgatóság kirendelésére vonatkozó szabályok irányadók.

A felszámoló, amennyiben a felszámolás céljából más nem tűnik ki, az igazgatóság jogi állásával bírnak.

Ha több felszámoló van kirendelve, határozataik érvényességéhez, amennyiben másképp nincs megállapítva, valamennyinek beleegyezése szükséges.

49. §. A felszámoló feladata a folyó ügyeket lebonyolítani, a követeléseket behajtani, a többi vagyont pénzzé tenni, a hitelezőket kielégíteni és a fölösleget a jogosultaknak kiszolgáltatni. A folyamatban levő ügyek lebonyolítása végett a felszámoló újabb ügyleteket is köthetnek. A követelések behajtása, valamint a többi vagyonnak pénzzé tétele elmaradhat, ha ezen intézkedések a hitelezők kielégítésére, vagy a fölöslegnek a jogosultak közt leendő felosztására nem szükségesek.

Az egyesület, amennyiben a felszámolás célja úgy kívánja, a felszámolás befejeztéig fennállónak tekintetik.

50. §. Az egyesület feloszlása vagy jogképességétől való megfosztása a felszámoló által közzéteendő.

A hitelezők a hirdetményben igényeik bejelentésére felhivandók. A hirdetmény az alapszabályokban e célra meghatározott lapban, ennek hiányában azon lapban teendő közzé, mely azon járásbíróság közleményeire van megállapítva, melynek kerületében az egyesület székhelye van. A hirdetmény a közzététel utáni második nap elteltével, vagy az első közzététellel tekintetik eszközöltnek.

Az ismeretes hitelezők külön is felszólítandók igényeik bejelentésére.

51. §. Az egyesület vagyona a jogosultaknak az egyesület feloszlása vagy jogképességétől való megfosztásának közzétételétől számított egy év letelte előtt ki nem szolgáltatható.

52. §. Ha valamely ismeretes hitelező nem jelentkezik, a tartozás összege, a mennyiben a letétbe helyezés indokolt, a hitelező részére letétbe helyezendő.

Ha valamely kötelezettség ez idő szerint nem igazolható vagy vitás, az egyesületi vagyon a jogosítottaknak csak úgy adható át, ha a hitelező követelésére nézve biztosított.

53. §. A felszámoló, kik a 42. §. 2. bekezdésében és az 50—52. §-okban rájuk rótt kötelezettséget megsértik, vagy a vagyont a felosztás esetére jogosultaknak a hitelezők kielégítése előtt kiszolgáltatják, amennyiben őket vétkesség terheli, a hitelezőknek az ebből eredő kárért felelősek; egyetemleges adósoknak tekintendők.

54. §. Azon egyesületekre, a melyek nem jogképesek, a társaságra vonatkozó szabályok nyerne

alkalmazást. Oly jogügyletből, melyet az ilyen egy-
let saját nevében harmadik személylyel köt, az ügy-
tetet kötő tag személyesen felelős; ha többen kötik az
ügyletet, ezek mint egyetemleges adósok felelnek.

2. Bejegyzett egyesületek.

55. §. Az egyesületet a 21. §-ban megjelölt módon,
az egyesületek jegyzékébe azon járásbírószág vezet be,
a melynek kerületében az egyesület székhelye van.

56. §. Bejegyzésnek csak akkor van helye, ha a
tagok száma legalább is hetet tesz ki.

57. §. Az alapszabályoknak tartalmazniok kell
az egyesület czélját, nevét és székhelyét és azt a ren-
delkezést, hogy az egyesület bejegyzendő.

A névnek azon helyen vagy ugyanazon község-
ben már létező és bejegyzett egyesület nevétől vilá-
gosan különböznie kell.

58. §. Az alapszabályoknak intézkedniök kell:

1. a tagok ki- és belépéséről;
2. a tagok által szolgáltatandó járulékokról;
3. az igazgatóság megalakításáról;
4. azon feltételekről, a melyek mellett a köz-
gyűlés egybehívandó, az egybehívás alakjáról és a
határozatok írásba foglalásáról.

59. §. Az igazgatóság kötelessége az egyesületet
bejegyzés végett bejelenteni. A bejelentéshez csato-
landók:

1. az alapszabályok eredetiben és másolatban;
2. az igazgatóság kirendeléséről szóló okiratok
másolata.

Az alapszabályoknak legalább hét tag által alá-
írva és a megszavazás keletével ellátva kell lenniök.

60. §. Ha a bejelentés az 56–59. §-ok követel-
ményeinek meg nem felel, a járásbírószág által az
indokok megjelölése mellett visszautasítandó.

A visszautasító határozat ellen a polgári törvény-
kezési rendtartás szabályai értelmében azonnali fel-
folyamodásnak van helye.

61. §. Ha a bejelentés helybenhagyatik, a járás-
bírószág azt az illetékes közigazgatási hatósággal
közölni tartozik.

A közigazgatási hatóság a bejegyzést megtagad-
hatja, ha az egyesület a nyilvános egyesülési jog
szerint tiltva van, vagy eltiltható, vagy ha az politikai,
social-politikai, vagy vallásos célra van irányozva.

62. §. Ha a közigazgatási hatóság tiltakozik a
bejegyzés ellen, a járásbírószág a tiltakozást az igaz-
gatósággal közli.

A kifogást közigazgatási peres eljárás útján,
vagy a hol ilyen nem létezik, az ipartörvény 20. és
21. §-ai értelmében felfolyamodással lehet megtagadni.

63. §. Amennyiben a közigazgatási hatóság a já-
rásbírózággal nem közli, hogy kifogást nem emel, a
bejegyzés csak úgy fogyanatosítható, ha a bejelentés-
nek a közigazgatási hatósággal történt közlésétől
számítva hat hét eltelt anélkül, hogy kifogás emel-
tetett volna, vagy ha az emelt kifogás végérvénye-
sen elutasított.

64. §. A bejegyzésnél megjelölendő: az egye-
sület neve és székhelye, az alapszabályok megszava-

zásának napja, valamint az igazgatóság tagjai. Bevezetendők továbbá azon határozatok, melyek az igazgatóság megbízási jogkörét korlátozzák, vagy az igazgatóság határozathozatalát a 28. §. 1. bekezdésében foglalt rendelkezéstől eltérőleg szabályozzák.

65. §. A bejegyzéssel az egyesület neve «bejegyzett egyesület» toldalékot nyer.

66. §. A járásbíróság a bejegyzést a hirdetményeire meghatározott lapban közzéteszi.

Az alapszabályok eredetije a bejegyzési záradékkal ellátva visszaadandó. A másolatot a járásbíróság hitelesíti és a többi irattal együtt megőrzi.

67. §. Az igazgatóságban történő minden változás, ugyancsak valamely igazgatósági tagnak újabb megbízása az igazgatóság által bejegyzés végett bejelentendő. A bejelentéshez a változásról vagy az újabb megbízásról szóló okirat másolata mellékelendő.

A bíróság kirendelt igazgatósági tagok bejegyzése hivatalból történik.

68. §. Ha az igazgatóságnak eddigi tagjai és valamely harmadik személy között jogügylet létesül, az igazgatóságban történt változás a harmadik személy ellenében csak úgy érvényesíthető, ha a változás a jogügylet megkötésekor az egyesületek jegyzékébe már bevezetve, vagy a harmadik személylyel már közölve volt. Ha a változás be van jegyezve, a harmadik személy nem tartozik megengedni, hogy az ellene érvényesíttessék, ha ő azt nem ismeri és őt e tekintetben mulasztás nem terheli.

69. §. Annak igazolása, hogy az igazgatóság a jegyzékbe bevezetett személyekből áll, hatóságokkal szemben a járásbíróságnak a bejegyzésről kiállított bizonyítványával történik.

70. §. A 68. §-ban foglalt rendelkezések azon határozatokra is érvényesek, melyek az igazgatóság megbízási jogkörét korlátozzák, vagy az igazgatóság határozathozatalát a 28. §. 1. bekezdésében foglalt rendelkezésektől eltérőleg szabályozzák.

71. §. Az alapszabályok változásai az egyesületek jegyzékébe történt bevezetéssel nyerik hatályukat. A változások a választmány által bejegyzés végett bejelentendők. A bejelentéshez a változást tartalmazó határozat eredetben és másolatban csatolandó.

A 60—64. §-okban és a 66. §. 2. bekezdésében foglalt határozatok megfelelően alkalmazandók.

72. §. Az igazgatóság, a járásbíróság kívánságára, az igazgatósági tagok jegyzékét bármikor bemutatni tartozik.

73. §. Ha az igazgatósági tagok száma háromnál alább süllyed, a járásbíróság az igazgatóság kérelmére és ha ilyen kérelem három hónapon belül nem érkezik be, hivatalból tartozik az egyesületet az igazgatóság meghallgatása után jogképességétől megfosztani. A határozat az egyesületnek kézbesítendő. A határozat ellen, a polgári törvénykezési rendtartás szabályai szerint, azonnali felfolyamodásnak van helye.

Az egyesület jogképességét a határozat jogerőre emelkedésével veszti el.

74. §. Az egyesület feloszlata, valamint jog-

képességétől való megfosztatása az egyesületek jegyzékébe bevezetendő. Csődnyitás esetében a bevezetés elmarad.

Ha az egyesület közgyűlési határozattal, vagy az egyesület tartamára meghatározott idő leteltével oszlik fel, az igazgatóság a feloszlást bejegyzés végett bejelenteni tartozik. A bejelentéshez az első esetben a feloszlást kimondó határozatnak másolata melléklendő.

Ha az egyesület jogképességétől a 43. §. alapján fosztatik meg, vagy az egyesület nyilvános egyesülési jog alapján oszlattatik fel, a bejegyzés az illetékes hatóság feljelentésére történik.

75. §. A csődnyitás hivatalból jegyzendő be. Ugyanez áll a csőd megszüntetésére is.

76. §. A felszámolókat az egyesületek jegyzékébe be kell vezetni. Ugyanez áll azon rendelkezésekre is, melyek a felszámolókat határozathozatalát a 48. §. 2. bekezdésétől eltérőleg szabályozzák.

A bejelentést az igazgatóság, későbbi változásoknál pedig a felszámolók tartoznak eszközölni. A közgyűlés határozatával kirendelt felszámolók bejelentéséhez a határozat másolata, a felszámolók határozathozatalára vonatkozó bejelentéshez a határozatot tartalmazó okirat másolata melléklendő.

A bíróilag kirendelt felszámolók bejegyzése hivatalból történik.

77. §. Az egyesületek jegyzékébe bevezetendő bejelentéseket az igazgatóság tagjai közjegyzőileg hitelesített nyilatkozattal tartoznak ellátni.

78. §. A járásbiróság az igazgatóság tagjait a 67. §. 1. bekezdésében, a 71. §. 1. bekezdésében, a 72. §-ban, a 74. §. 2. bekezdésében és a 76. §-ban foglalt rendelkezések betartására rendbüntetésekkel szoríthatja. Az egyes büntetés a 300 márkát fölül nem haladhatja.

A felszámolók a 76. §-ban foglalt rendelkezések betartására hasonlóképen szoríthatók.

79. §. Az egyesületek jegyzékének, valamint az egyesület által a járásbirósághoz benyújtott iratoknak megtekintése mindenkinek meg van engedve. A bejegyzésekről másolatok vehetők; a másolat a fél kívánására hitelesítendő.

II. Alapítványok.

80. §. Valamely jogképes alapítvány létesítéséhez, az alapítványi ügyleten kívül, a szövetséges állam jóváhagyása is szükséges, amelynek kerületében az alapítvány székhelye leend. Ha az alapítvány székhelye nem valamely szövetséges államban lesz, a szövetségi tanács jóváhagyása szükséges. Az alapítvány székhelyének, amennyiben más rendelkezés nem történt, azon hely tekintendő, ahol az alapítvány kezeltetik.

81. §. Az alapítványi ügylet élők között csak írásbeli alakban érvényes.

A jóváhagyás megérkeztéig az alapító alapítványát visszavonhatja. Ha az alapító az illetékes hatóságot a jóváhagyásért már megkereste, azt csak ezzel szemben lehet visszavonni.

Az alapító örököse visszavonásra nincs jogosítva, ha az alapító kérvényét az illetékes hatóságnál már benyújtotta, vagy az alapítványi ügyletnek bírói vagy közjegyzői okiratba foglalása esetén a bíróságot vagy a közjegyzőt az írásba foglaláskor vagy után a benyújtással megbizta.

82. §. Ha az alapítvány jóváhagyatik, az alapító az alapítványi ügyletben biztosított vagyont az alapítványra átruházni tartozik. Oly jogok, melyeknek átruházásához a felmondási nyilatkozat elegendő, a jóváhagyással szállnak át az alapítványra, amennyiben az alapítványi ügyletből az alapítónak eltérő akaratára nem lehet következtetni.

83. §. Ha az alapítványi ügylet valamely halál-esetre szóló intézkedésben áll, a hagyatéki bíróság tartozik a jóváhagyást kieszközölni, amennyiben az iránt az örökös vagy a végrendeleti végrehajtó még nem folyamodott.

84. §. Ha az alapítvány csak az alapító halála után hagyatik jóvá, az az alapító adományai tekintetében annak halála előtt keletkezettnek tekintendő.

85. §. Az alapítvány alapszabályait, amennyiben az nem birodalmi vagy országos törvényen alapszik, az alapítványi ügylet határozza meg.

86. §. A 26. §-nak, a 27. §. 3. bekezdésének és a 28—31. §-ok, valamint a 42. §-nak határozatai az alapítványokra megfelelően alkalmazandók, a 27. §. 3. bekezdésében és a 28. §. 1. bekezdésében foglalt határozatok azonban csak annyiban, amennyiben az alapszabályokból, különösen pedig abból, hogy az

alapítványt valamely nyilvános hatóság kezeli, más nem következik. A 28. §. 2. bekezdésében és a 29. §-ban foglalt határozatok oly alapítványokra, melyeket valamely közhatóság kezel, nem nyernek alkalmazást.

87. §. Ha az alapítvány célja többé el nem érhető, vagy a közjót veszélyezteti, az illetékes hatóság az alapítvány elé más célzt tűzhet ki, vagy azt meg is szüntetheti.

A cél megváltoztatásánál az alapító szándékára lehetőleg tekintettel kell lenni és különösen arról kell gondoskodni, hogy az alapítványi vagyon jövedelmei azon személyek körének, melynek számára azok rendelkezve vannak, az alapító szándéka szerint lehetőleg megtartassék. A hatóság az alapítvány rendelkező részét megváltoztathatja, amennyiben azt a cél megváltozása kívánja.

A cél és az alapszabályok megváltoztatása előtt az alapítvány kezelői meghallgatandók.

88. §. Az alapítvány eltörlésével annak vagyona az alapszabályokban meghatározott személyekre száll. A 46—53. §-okban foglalt határozatok megfelelően alkalmazandók.

III Közjogi jellegű jogi személyek.

89. §. A 31. §-ban foglalt határozatok az államra, valamint a közjogi jellegű testületekre, alapítványokra és intézetekre megfelelően alkalmazandók.

Ugyanez áll a 42. §. 2. bekezdésében foglalt rendelkezésről is, amennyiben a közjogi természetű tes-

tületek, alapítványok és intézetek ellen csődnek egyáltalában helye van.

MÁSODIK FEJEZET.

Dolgok.

90. §. Dolgoknak a törvény értelmében csak testi tárgyak tekintendők.

91. §. Helyettesíthető dolgok a törvény értelmében az oly ingó dolgok, melyeket a forgalomban szám, mérték vagy súly szerint szoktak meghatározni.

92. §. Elhasználható dolgok a törvény értelmében azok az ingó dolgok, melyeknek rendeltetésszerű használata az elhasználásban vagy az elidegenítésben áll.

Elhasználhatóknak tekintendők azok az ingó dolgok is, amelyek valamely áruaktárhoz vagy valamely dologösszeséghez tartoznak, melynek rendeltetésszerű használata az egyes dolgok elidegenítésében áll.

93. §. Valamely dolognak oly alkatrészei, melyek egymástól nem választhatók el anélkül, hogy egyik vagy másik el ne pusztulna, vagy lényegében meg ne változnék (lényeges alkatrészek), külön jogok tárgyai nem lehetnek.

94. §. Valamely ingatlan lényeges alkotó részeihez tartoznak a telekkel és talajjal szilárdan összefüggő dolgok, különösen épületek, valamint az ingatlan termékei mindaddig, míg azok az ingatlannal

összefüggésben vannak. A mag az elvetéssel, a növény a beültetéssel válik az ingatlan lényeges alkatrészévé.

Valamely épületnek lényeges alkatrészeihez tartoznak az épület előállításakor beépített dolgok.

95. §. Nem tartoznak valamely ingatlan alkatrészei közé azok a dolgok, melyek a telekkel és talajjal csak valamely ideiglenes célra vannak összekötve. Ugyanez áll valamely épület vagy más műről, a melyet a jogosult valamely idegen dologra vonatkozó jog gyakorlása közben az ingatlannal összeköt.

Oly dolgok, melyek valamely épületbe csak ideiglenes célra vannak beépítve, nem tartoznak az épület alkatrészei közé.

96. §. Oly jogok, a melyek valamely ingatlanra vonatkozó tulajdonjoggal vannak összekötve, az ingatlan alkatrészeinek tekintendők.

97. §. Tartozékok azok az ingó dolgok, melyek a nélkül, hogy a fődolog alkatrészei lennének, arra vannak rendeltetve, hogy a fődolog gazdasági céljainak szolgáljanak és hozzá ezen rendeltetésnek megfelelő térbeli viszonyban állnak.

Nem tartozék az oly dolog, mely a forgalomban tartozéknak nem tekintetik.

Valamely dolognak egy más dolog gazdasági céljaira szolgáló ideiglenes használata a tartozéki minőséget még nem állapítja meg. Valamely tartozéknak a fődologtól való ideiglenes elkülönítése a tartozéki minőséget nem szünteti meg.

98. §. A földolog gazdasági céljainak szolgálára vannak rendelve:

1. valamely épületnél, mely valamely iparág üzésére van állandóan berendezve, különösen valamely malomnál, kovácsműhelynél, sör- vagy más gyárnál, az üzemhez szükséges gépek és egyéb felszerelések;

2. valamely ingatlannál a gazdasághoz szükséges felszerelés és barmok, a mezőgazdasági termékek, a mennyiben azok a gazdálkodás folytatásához azon időig szükségesek, a mikor előreláthatólag ugyanolyan vagy hasonló termékek nyerhetők, valamint a birtokon keletkezett és meglevő trágya.

99. §. A gyümölcsök valamely dolognak termékei és oly egyéb hozadéakai, melyek a dologból rendeltetéséhez képest nyerhetők.

Valamely jog gyümölcssei azok a hozadékok, melyeket a jog rendeltetéséhez képest juttat, különösen valamely ingatlan alkatrészeire vonatkozó jognál a nyert alkatrészek.

Gyümölcsök azok a hozadékok is, melyeket valamely dolog vagy jog valamely jogviszonynál fogva hoz.

100. §. Hasznok valamely dolognak gyümölcssei, valamint azon előnyök, melyek valamely dolog használatával vagy a jog gyakorlásával járnak.

101. §. Azt, aki valamely dolog vagy jog gyümölcsseinek bizonyos ideig való vagy bizonyos időtől leendő beszedésére van teljogosítva, amennyiben eltérő intézkedés nem történt, megilletik:

1. a 99. §. 1. bekezdésében megjelölt termékek és alkatrészek akkor is, ha azokat mint valamely jog-

nak gyümölcsseit van jogosítva szedni, amennyiben azok a dologtól a jogosultság tartama alatt különítettnek el;

2. más gyümölcsök annyiban, amennyiben azok a jogosultság tartama alatt válnak esedékessé; ha azonban a gyümölcsök a használat vagy haszonélvezet átengedéseért járó előnyökben, kamatokban, nyereségi jutalékokban vagy más szabályszerűen visszatérő hozadékokban állanak, a jogosultat jogosultsága tartamának megfelelő rész illeti.

102. §. Aki gyümölcsök kiadására van kötelezve, a gyümölcsök létrehozására fordított kiadásainak megtérítését annyiban követelheti, amennyiben azok a rendes kezeléssel járnak és a gyümölcsök értékét meg nem haladják.

103. §. Aki valamely dolog vagy jog terheinek bizonyos időben való vagy bizonyos időtől kezdődő viselésére van kötelezve, amennyiben eltérő intézkedés nem történt, a szabályszerűen visszatérő terheket kötelezettsége tartamának arányához képest, egyéb terheket pedig annyiban köteles viselni, amennyiben azok kötelezettségének tartama alatt teljesítendőek.

HARMADIK FEJEZET.

J o g ü g y l e t e k.

Első czim.

Cselekvőképesség.

104. §. Cselekvőképtelen az:

1. a ki hetedik életévét még be nem töltötte;
2. a ki elmetehetségének beteges megzavarodása

folytán a szabad akaratelhatározást kizáró állapotban van, amennyiben ezen állapot természete nem átmeneti jellegű;

3. aki elmebetegség miatt gondnokság alá van helyezve.

105. §. Az elmebeteg akaratnyilvánítása semmis.

Semmis az az akaratnyilvánítás is, melyet valaki öntudatlan állapotban, vagy elmebeli képességeinek muló zavarában tesz.

106. §. A kiskoru, aki hetedik életévét betöltötte, cselekvőképességében a 107. és a 113. §-ok értelmében korlátolva van.

107. §. A kiskorúnak oly akaratnyilvánításához, melylyel nem tisztán valamely jogi előnyt szerez meg, törvényes képviselőjének beleegyezése szükséges.

108. §. Ha a kiskoru a szerződést törvényes képviselőjének megkívánt beleegyezése nélkül köti meg, a szerződés hatálya a képviselő jóváhagyásától függ.

Ha a másik fél a képviselőt a beleegyezés tekintetében nyilatkozatra szólítja fel, ez a nyilatkozatot csak a féllel szemben teheti; a felszólítás előtt a kiskorúval szemben nyilvánított jóváhagyás vagy a jóváhagyás megtagadása nem hatályos. A jóváhagyás csak a felszólítás vételétől számított két hét lefolyása alatt nyilvánítható; ha nem nyilvánítatik, a jóváhagyás megtagadottnak tekintendő.

Ha a kiskoru időközben korlátlan cselekvőképességet nyert, a képviselő jóváhagyását az ő jóváhagyása pótolja.

109. §. A másik fél a szerződés jóváhagyásáig visszavonásra van jogosítva. A visszavonási nyilatkozat a kiskorúval szemben is tehető.

Ha a másik félnek a kiskorúságról tudomása volt, csak úgy léphet vissza, ha a kiskoru a valósággal ellentétben a képviselő beleegyezését állította; ez esetben sem léphet vissza akkor, ha a beleegyezés hiányáról a szerződés megkötésekor tudomása volt.

110. §. A kiskoru által a törvényes képviselő hozzájárulása nélkül kötött szerződés kezdettől fogva érvényesnek tekintendő, ha a kiskoru a szerződésszerű szolgáltatást oly eszközökkel teljesíti, melyeket neki akár a képviselő, akár ennek hozzájárulásával valamely harmadik személy szabad rendelkezésre átengedett.

111. §. Oly egyoldalú jogügylet, melyet a kiskoru törvényes képviselőjének beleegyezése nélkül köt, érvénytelen. Ha a kiskoru ezzel a beleegyezéssel ily jogügyletre mással szemben vállalkozik, a jogügylet hatálytalan, ha a kiskoru a beleegyezést nem írásbeli alakban mutatja be és ha a másik fél a jogügyletet ezen okból haladéktalanul visszautasítja. Ki van zárva a visszautasítás, ha a képviselő a másikat a beleegyezésről értesítette.

112. §. Ha a törvényes képviselő a kiskorut a gyámi bíróság jóváhagyásával valamely keresetág önálló üzésére hatalmazza fel, a kiskoru azon jogügyletek tekintetében, melyek ily üzlet vitelével járnak, korlátlanul cselekvőképes. Kivétetnek azok a jogügyletek, melyekhez a képviselőnek a gyámi bíróság jóváhagyására van szüksége.

A kiskoru képviselője az adott felhatalmazást csak a gyámi bíróság beleegyezésével vonhatja vissza.

113. §. Ha a törvényes képviselő a kiskorut a szolgálatba, vagy munkába lépésre felhatalmazza, a kiskoru azon jogügyletek tekintetében, melyek a megengedett szolgálati vagy munkabéri viszonyok létesítésére vagy megszüntetésére, vagy az ily viszonyokból származó kötelezettségek teljesítésére vonatkoznak, korlátlanul cselekvőképes. Kivétetnek azok a jogügyletek, melyekhez a képviselőnek a gyámi bíróság jóváhagyására van szüksége.

A kiskoru képviselője az adott felhatalmazást visszavonhatja vagy korlátozhatja.

Ha gyám a kiskoru képviselője és ő a felhatalmazást megtagadja, ezt a kiskoru kérelmére a gyámi bíróság is pótolhatja. A gyámi bíróság a felhatalmazást pótolni tartozik, ha ezt a gyámolt érdeke úgy kívánja.

Az egyes esetben adott felhatalmazás kétség esetében általános felhatalmazásnak tekintendő azonos természetű viszonyok létesítésére.

114. §. Aki elme gyengeség, tékozlás, vagy iszákosság miatt gondnokság alatt áll, vagy az 1906. §. értelmében előleges gondnokság alá van helyezve, cselekvőképeség tekintetében a hetedik életévét betöltött kiskorúval egyenlőnek vétetik.

115. §. Ha a gondnokság alá helyezést kimondó határozat megtámadási kereset folytán hatályát veszti, a kiskoru által vagy vele szemben létesített jogügylet érvényességét a határozat alapján kétségbe vonni nem

lehet. A kiskoru törvényes képviselője által, vagy vele szemben létesített jogügylet érvényességére a gondnokság alá helyezést kimondó határozat feloldásának nincs befolyása.

Ezek a szabályok megfelelően alkalmazandók akkor is, ha előleges gondnokság esetében a gondnokság alá helyezés iránti kérvény visszavonatik vagy jogerősen elutasittatik, vagy a gondnokság alá helyezést kimondó határozat megtámadási kereset folytán feloldatik.

Második czim.

Az akaratnyilvánítás.

116. §. Az akaratnyilvánítás nem semmis azért, mert a nyilatkozó alattomban fenntartja magának, hogy amit nyilvánított, azt nem akarja. Az akaratnyilvánítás semmis, ha az mással szemben teendő és ennek a fenntartásról tudomása van.

117. §. Ha valaki akaratát, melyet mással szemben kell nyilvánítania, ennek beleegyezésével csak színlag nyilvánította, az ily akaratnyilvánítás semmis.

Ha az állugylet egy más jogügyletet takar, a leplezett jogügyletekre érvényes szabályok nyerne alkalmazást.

118. §. A nem komolyan gondolt akaratnyilvánítás, mely abban a feltevésben tétetik, hogy a komolyság hiánya nem fog félreismertetni, semmis.

119. §. Aki valamely akaratnyilvánítás tételekor annak tartalma felől tévedésben volt, vagy ily tar-

talmu nyilatkozatot egyáltalában nem is szándékozott tenni, megtámadhatja a nyilatkozatot, ha valószínű, hogy azt a tényállás ismerete és az eset gondos mérlegelése mellett nem tette volna.

A nyilatkozat tartalma felőli tévedésnek tekintendő a személy vagy dolog oly tulajdonságaiban történt tévedés, melyeket a forgalomban lényegeseknek tartanak.

120. §. Oly akaratnyilvánítás, melyet a közvetítéssel megbízott személy vagy intézet helytelenül közvetített, ugyanazon feltételek mellett támadható meg, mint a 119. §. szerint tévesen tett akaratnyilvánítás.

121. §. Ha a megtámadásra jogosult a 119. és 120. §§-ok eseteiben a megtámadás okáról már tudomást nyert, a megtámadásnak vétkes mulasztás nélkül (haladéktalanul) kell megtörténnie. A távollevő ellen irányuló megtámadás kellő időben történnie tekintetik, ha a támadó fél a megtámadási nyilatkozatot haladéktalanul elküldötte.

Ki van zárva a megtámadás, ha az akaratnyilvánítás óta harmincz év telt el.

122. §. Ha valamely akaratnyilvánítás a 118. §. értelmében semmis, vagy a 119. és 120. §§-ok alapján megtámadtatott, akkor a nyilatkozó fél tartozik, ha az akaratnyilvánításnak mással szemben kellett történnie, ennek, egyéb esetekben pedig minden harmadik személynek azt a kárt megtéríteni, melyet a másik vagy a harmadik személy az által szenvedett, hogy a nyilatkozat érvényességében bízott; a kártérítés összege

azonban nem terjedhet azon érdek mennyiségén túl, melylyel a másik vagy a harmadik személy a nyilatkozat érvényessége tekintetében bír.

Nem állapítható meg a kártérítési kötelezettség, ha a károsult a semmisség vagy megtámadhatóság okát ismerte vagy gondatlanságból nem ismerte (ismernie kellett).

123. §. A kit valamely akaratnyilvánításra ravasz tévedésbe ejtéssel vagy jogellenes fenyegetéssel birtak, nyilatkozatát visszavonhatja.

Ha a tévedésbe ejtést harmadik személy követte el, a nyilatkozatot, mely egy másik féllel szemben volt teendő, csak akkor lehet megtámadni, ha a másik fél a tévedésbe ejtésről tudomással birt, vagy neki arról tudomással kellett birnia. A mennyiben más, mint az, kivel szemben a nyilatkozat teendő volt, a nyilatkozatból közvetlenül valamely jogot szerzett, ezzel szemben csak úgy támadható meg a nyilatkozat, ha ez a tévedésbe ejtésről tudomással birt, vagy neki arról tudomással kellett birnia.

124. §. A 123. §. szerint, megtámadható akaratnyilvánítást csak egy évi határidőn belül lehet megtámadni.

A határidő a ravasz tévedésbe ejtés esetében azzal az időponttal kezdődik, a midőn a megtámadásra jogosult a tévedésbe ejtést felfedezte, a fenyegetés esetében pedig azzal az időponttal, a mikor a kényszerhelyzet megszűnik. A határidő folyására nézve a 203. §. második bekezdésének és a 206., 207. §§-oknak

az elévülésre vonatkozó szabályai megfelelően alkalmazandók.

Ki van zárva a megtámadás, ha az akaratnyilvánítás megtörténte óta harmincz év eltelt.

125. §. Oly jogügylet, mely nem a törvényben megszabott alakban létesült, semmis. A jogügylet által meghatározott alak hiánya kétség esetében hasonlóképen semmisséget von maga után.

126. §. Ha a törvény írásbeli alakot szab meg, a kiállító az okiratot sajátkezű aláírásával, vagy bírósággal vagy közjegyzőileg hitelesített kézjeggyel tartozik ellátni.

Szerződésnél a felek aláírásának ugyanazon okiraton kell lennie. Ha a felek a szerződésről több egyenlően hangzó okiratot állítanak ki, elégséges, ha mindegyik fél csak a másik részére kiállított okiratot írja alá.

Az írásbeli alakot a bírósági vagy közjegyzői okiratba foglalás pótolja.

127. §. A 126. §-ban foglalt szabályok kétség esetében a jogügylet által megszabott írásbeli alakra is érvényesek. Az alak megtartásához, a mennyiben más akaratra nem lehet következtetni, a sürgönyi közlés és szerződésnél a levélváltás is elégséges; ha a felek ily alakot választanak, utólagosan a 126. §-nak megfelelő okiratba foglalást kívánhatnak.

128. §. Ha valamely szerződésre nézve a törvény bírósági vagy közjegyzői okiratba foglalást szab meg, elegendő, ha a bíróság vagy a közjegyző előbb az ajánlatot és azután az ajánlat el fogadását foglalja okiratba.

129. §. Ha a törvény valamely nyilatkozatra nézve közhitelesítést ír elő, a nyilatkozatot írásba foglalni és a nyilatkozó aláírását az illetékes hatóság, vagy valamely illetékes tisztviselő vagy jegyző által hitelesíttetni kell. Ha a nyilatkozatot a kiállító kézjeggyel látja el, a kézjegynek a 126. §. 1. bekezdésében előírt hitelesítése szükséges és elegendő.

A közhitelesítést a nyilatkozatnak bírósági vagy közjegyzői okiratba foglalása pótolja.

130. §. A mással szemben teendő akaratnyilvánítás, mely a másik fél távollétében tétetik, abban az időpontban válik hatályossá, a midőn az tudomására jut. Nem válik hatályossá a nyilatkozat, ha a másik fél előbb vagy azzal egyidejűleg a visszavonásról értesül.

Az akaratnyilvánítás érvényességére nincs befolyással, ha a nyilatkozó a nyilatkozat tétele után meghal vagy cselekvésképtelenné válik.

Ezek a szabályok akkor is alkalmazandók, ha az akaratnyilvánítás valamely hatósággal szemben tétetik.

131. §. Ha az akaratnyilvánítás valamely cselekvésképtelen személylyel szemben tétetik, csak akkor válik hatályossá, ha a törvényes képviselő arról értesül.

Ugyanez áll akkor is, ha az akarat a cselekvőképességében korlátolt személylyel szemben nyilvánítatik. Ha a nyilatkozat a cselekvőképességében korlátolt személynek tisztán valamely jogi előnyt nyújt, vagy a törvényes képviselő beleegyezését adta, a nyi-

latkozat abban az időpontban válik hatályossá, a melyben az tudomására jut.

132. §. Az akaratnyilvánítás akkor is közöltnek tekintetik, ha az valamely bírósági kiküldött közvetítésével kézbesítettett. A kézbesítés a polgári perrendtartás szabályai szerint történik.

Ha a nyilatkozó fél annak személyét, kivel szemben akaratát nyilvánítja, — a nélkül, hogy részéről gondatlanság forogna fen — nem ismeri, vagy ezen személy tartózkodási helye ismeretlen, a kézbesítés a polgári perrendtartásban az idézésnek hirdetményi közlésére előírt szabályok szerint történhetik. Az elrendelésre nézve az első esetben az a járásbíró-ság illetékes, a melynek kerületében a nyilatkozó fél lakhelye, vagy belföldi lakóhely hiányában tartózkodási helye van, az utóbbi esetben pedig az a járásbíró-ság az illetékes, a melynek kerületében annak a személynek, kinek részére a nyilatkozat kézbesítendő, utolsó lakóhelye, vagy belföldi lakóhely hiányában utolsó tartózkodási helye volt.

133. §. Valamely akaratnyilvánítás értelmezésénél a valódi akaratot kell kutatni és nem szabad a kifejezés betűszerinti értelméhez ragaszkodni.

134. §. Oly jogügylet, a mely valamely törvényes tilalomba ütközik, semmis, ha csak a törvényből más ki nem tűnik.

135. §. Ha valamely dolog feletti rendelkezés oly törvényes elidegenítési tilalomba ütközik, mely csak bizonyos személyek védelmét célozza, csak ezen személyekkel szemben hatálytalan. A jogügyleti ren-

delkezéssel egy tekintet alá esik az a rendelkezés, mely a végrehajtás vagy zárlat során történik.

Ezen szabályok azok javára, kik valamely jogot a nem jogosultaktól származtatnak le, megfelelően alkalmazandók.

136. §. Az az elidegenítési tilalom, melyet valamely bíróság, vagy más hatóság illetékességének körén belül kibocsát, a 135. §-ban jelzett törvényes elidegenítési tilalommal egy tekintet alá esik.

137. §. Valamely elidegeníthető jog feletti rendelkezésre való jogosultságot jogügylet által kizárni vagy korlátozni nem szabad. Az arra nézve vállalt kötelezettséget, hogy valaki ily jog felett ne rendelkezék, ez a szabály érintetlenül hagyja.

138. §. Oly jogügylet, mely a jó erkölcsökbe ütközik, semmis.

Semmis különösen az a jogügylet, a mely által valaki valamely szolgáltatásért más szorult helyzetének, könnyelműségének vagy tapasztalatlanságának felhasználásával magának, vagy más harmadik személynek oly vagyoni előnyöket ígértet vagy biztosít, melyek a szolgáltatás mértékét annyira felülhaladják, hogy a vagyoni előnyök a szolgáltatáshoz viszonyítva a körülményekhez képest feltűnő aránytalanságban állnak.

139. §. Ha valamely jogügylet részben semmis, az egész jogügylet semmis, ha fel lehet tételezni, hogy azt a felek a semmis rész nélkül is fentartanák.

140. §. Ha valamely semmis jogügylet egy másik jogügylet kellékeinek megfelel, ez utóbbi érvé-

nyes, ha feltételezhető, hogy a felek ennek érvényét a semmisség ismerete mellett is akarták volna.

141. §. Ha valamely semmis jogügyletet az, a ki azt létesítette, elismeri, az elismerés újabb létesítésnek tekintendő.

Ha a felek valamely semmis jogügyletet elismernek, kétség esetében tartoznak egymásnak mindazt szolgáltatni, a mivel birnának, ha a szerződés kezdetől fogva érvényes lett volna.

142. §. Ha valamely megtámadható jogügylet érvénytelenítettik, az kezdettől fogva semmisnek tekintendő.

Ha a jogügylet érvénytelennek nyilvánítatik, az, a ki a megtámadhatóságot ismerte, úgy tekintetik, mintha ő a jogügylet semmisségét ismerte vagy ismerhette volna.

143. §. A megtámadás az ellenféllel szemben teendő nyilatkozattal történik.

Szerződésnél ellenfélnek a másik fél, a 123. §. bekezdésének 2. mondatában körülírt esetben pedig ellenfélnek az tekintendő, a ki közvetlenül a szerződésből valamely jogot szerzett.

Az egyoldalu jogügyletnél, mely mással szemben volt létesítendő, a másik személy tekintetik ellenfélnek. Ugyanez áll az oly jogügyletre is, mely más személylyel vagy valamely hatósággal szemben volt létesítendő, még akkor is, ha a jogügylet a hatósággal szemben létesített volt.

Más természetű egyoldalu jogügyletnél az az ellenfél, a ki közvetlenül a jogügylet alapján nyert

valamely jogi előnyt. A megtámadásnak mindazonáltal, ha az akaratnyilvánítás valamely hatósággal szemben volt teendő, a hatósággal szemben teendő nyilatkozattal kell történnie; a hatóság a megtámadást azzal tartozik közölni, a kit a jogügylet közvetlenül érintett.

144. §. A megtámadás ki van zárva, ha a megtámadásra jogosult a megtámadható jogügyletet jóváhagyja.

A jóváhagyásnak nem kell a jogügyletre nézve megállapított alakban történnie.

Harmadik czim.

A szerződés.

145. §. A ki másnak valamely szerződés kötésére ajánlatot tesz, ajánlatához kötve van, még akkor is, ha a lekötöttséget kizárta.

146. §. Az ajánlat hatályát veszfi, ha az az ajánlatot tevővel szemben visszautasítatik, vagy ha ugyanezzel szemben a 147—149. §§-ok szerint kellő időben el nem fogadtatik.

147. §. A jelenlevővel szemben tett ajánlatot azonnal el kell fogadni. Ugyanez áll a felek között távbeszélő útján tett ajánlatról is.

A távollevővel szemben tett ajánlat csak azon időpontig fogadható el, a meddig az ajánlatot tevő a válasz beérkezését rendes körülmények között várhatja.

148. §. Ha az ajánlatot tevő az ajánlat elfoga-

dására valamely határidőt állapított meg, az elfogadás csak ezen határidőn belül történhetik.

149. §. Ha az ajánlatot tevőhöz későn érkezett elfogadási nyilatkozat oly módon küldetett el, hogy szabályszerű továbbítás mellett, hozzá kellő időben érkezett volna meg és ha az ajánlatot tevő erről meggyőződhetett, köteles az elfogadót a késésről az elfogadási nyilatkozat vétele után azonnal értesíteni, a mennyiben ezt már előbb nem tette. Ha az értesítés elküldését elmulasztja, az elfogadás el nem késettnek tekintetik.

150. §. Valamely ajánlatnak elkéssett elfogadása új ajánlatnak tekintetik.

Valamely ajánlatnak bővítésekkel, korlátozásokkal vagy más módosításokkal történt elfogadása az ajánlat elutasításának és egyben új ajánlatnak tekintetik.

151. §. A szerződés az ajánlat elfogadásával jön létre és pedig a nélkül, hogy az elfogadó az elfogadást az ajánlatot tevővel szemben kifejezetten nyilvánítaná akkor, ha az ily elfogadási nyilatkozat a forgalmi szokások szerint tétetni nem szokott, vagy ha az ajánlatot tevő arról lemondott. Az időpont tekintetében, melyben az ajánlat hatályát veszti, az ajánlatot tevőnek az ajánlatból vagy a körülményekből kivehető akarata irányadó.

152. §. Ha a szerződés birói vagy közjegyzői okiratba foglaltatik, a nélkül, hogy a felek egyidejűleg jelen lennének, a szerződés, ha csak más megállapodás nem történt, az elfogadásnak a 128. §. szerint történő

okiratba foglalásával jön létre. A 151. §. 2. mondatában foglalt rendelkezés alkalmazást nyer.

153. §. A szerződés létrejöttét nem akadályozza az, hogy az ajánlatot tevő az ajánlat elfogadása előtt meghal, vagy cselekvésképtelenné válik, még akkor sem, ha az ajánlatot tevőnek más akaratára lehet következtetni.

154. §. A míg a felek a szerződés mindazon pontjaira nézve meg nem egyeztek, melyek tekintetében csak egy fél nyilatkozata szerint is megállapodásnak kell létrejönnie, kétség esetében a szerződés meg nem kötöttnek tekintetik. Egyes pontokra nézve történt megállapodás még akkor sem kötelező, ha ezek fel is jegyeztettek.

Ha a szerződő felek a szándékolt szerződés írásba foglalását határozták el, a szerződés kétség esetében mindaddig meg nem kötöttnek tekintetik, míg az írásba foglalás meg nem történt.

155. §. Ha a felek valamely szerződésnél, melyet megkötöttnek tekintenek, egy pont tekintetében, melyre nézve megállapodásra kellett volna jutniok, tényleg meg nem egyeztek, a megállapodás érvényes, a mennyiben feltehető, hogy a szerződés ezen pont felőli rendelkezés nélkül is meg lenne kötve.

156. §. Árverésnél a szerződés a leütéssel jön létre. Az ajánlat hatályát veszti, ha utóajánlat tétetik vagy az árverés leütés nélkül beszünttetik.

157. §. A szerződéseket úgy kell értelmezni, a mint azt a kölcsönös hit és bizalom a forgalmi szokásokra való tekintettel kívánja.

Negyedik czim.

A feltétel. Az időmeghatározás.

158. §. Ha a felek valamely jogügyletet halasztó feltétel mellett kötnek, a feltételtől függővé tett joghatás csak a feltétel bekövetkeztével jön létre.

Ha a felek valamely jogügyletet feloldó feltétel mellett kötnek, a jogügylet joghatása a feltétel bekövetkeztével megszűnik; ezzel az időponttal az előbbi jogállapot ismét helyre áll.

159. §. Ha a felek a jogügylet tartalma szerint a feltétel teljesedéséhez fűzött következményeket egy korábbi időpontra vonatkoztatják vissza, akkor a feltétel teljesedése esetén az érdekelték kötelesek egymásnak mindazt szolgáltatni, a mivel bírának, ha a következmények a korábbi időpontban teljesedtek volna be.

160. §. Az, a ki halasztó feltétel mellett van jogositva, a feltétel bekövetkezése esetén kártérítést követelhet a másik féltől, ha ez a függés idejében a feltételtől függő jogot saját vétkes cselekménye folytán meghiusította vagy csorbitotta.

Valamely feloldó feltétel mellett kötött jogügyletnél, ugyanezen feltételezések mellett, hasonló joga van annak, a kinek javára az előbbi állapot ismét helyre áll.

161. §. Ha valaki valamely dolog felett halasztó feltétel mellett rendelkezett, minden további rendelkezés, melyet a függés idejében az illető dolog felett tesz, a feltétel bekövetkezése esetén érvénytelen akkor,

ha a rendelkezés a feltételtől függő joghatást meghiusítaná, vagy csorbitaná. Ily rendelkezéssel egy tekintet alá esik az a rendelkezés, mely a feltétel függőben létének ideje alatt a végrehajtási eljárás vagy a zárlat folyamán tétetik vagy a csődtömeggondnoktól származik.

Ugyanez áll valamely feloldó feltétel esetén annak rendelkezéseiről, kinek joga a feltétel bekövetkeztekor megszűnik.

Ezen szabályok azok javára, kik jogaikat valamely nem jogosulttól származtatják le, megfelelő alkalmazást nyernek.

162. §. Ha a feltétel bekövetkezését az a fél, kinek az hátrányára szolgálna, a kölcsönös hit és bizalom ellenére megakadályozza, a feltétel bekövetkezettnek tekintetik.

Ha a feltétel bekövetkezését az a fél, a kinek az előnyére szolgál, a kölcsönös hit és bizalom ellenére eszközli ki, a feltétel be nem következettnek tekintetik.

163. §. Ha valamely jogügylet megkötésekor, a jogügylet hatályának kezdetére vagy végére nézve valamely időpont van meghatározva, akkor az első esetben a halasztó, az utóbbi esetben pedig a feloldó feltétel tekintetében érvényes és a 158., 160. és 161. §§-okban foglalt szabályok nyernek megfelelő alkalmazást.

Ötödik czím.

A képviselet. — A megbízás.

164. §. Az akaratnyilvánítás, melyet valaki az őt megillető képviseleti jogkör korlátain belül a képviselt nevében tesz, közvetlenül a képviselt mellett és ellen is szól. Nem tesz különbséget az, hogy a nyilatkozat kifejezetten a képviselt nevében tétetett vagy a körülményekhez képest annak nevében történnék tekintendő.

Ha a más nevében való cselekvésre vonatkozó akarat nem nyilvánul felismerhetően, akkor a maga nevében való cselekvésre vonatkozó akarat hiánya nem jön tekintetbe.

165. §. Valamely képviselő által vagy ellen tett akaratnyilvánítás érvényességét nem érinti az, hogy a képviselő cselekvőképességében korlátozva van.

166. §. A mennyiben valamely akaratnyilvánítás jogi következményeit az akarat hiánya vagy bizonyos körülmények ismerete vagy ismerhetése befolyásolja, nem a képviselt, hanem a képviselő személye jön tekintetbe.

Ha a képviselő a jogügylettel nyert képviseleti jog (meghatalmazás) esetén a megbízónak határozott utasításai szerint cselekedett, akkor a megbízó oly körülmények tekintetében, melyekről neki magának tudomása volt, a képviselő nem tudására nem hivatkozhatik. Ugyanez áll oly körülmények tekintetében is, melyekről a megbízónak tudomása lehetett volna, a mennyiben a tudhatás a tudással egyértékű.

167. §. A felhatalmazás a megbizandóval vagy azon harmadik személylyel szemben teendő nyilatkozattal történik, a kivel szemben a megbízás adatik.

A nyilatkozatnak nem kell abban az alakban történnie, mely arra a jogügyletre van megszabva, melyre a megbízás vonatkozik.

168. §. A megbízás megszűnt az annak alapjául szolgáló jogviszonyból ítélendő meg. A megbízás a jogviszony fenállása alatt is visszavonható, hacsak abból ennek ellenkezője ki nem tűnik. A visszavonási nyilatkozatra a 167. §. 1. bekezdésében foglalt rendelkezés megfelelő alkalmazást nyer.

169. §. Ha a megbízottnak vagy az üzletvezető társtagnak a 674. és 729. §-ok értelmében megszűnt meghatalmazása fenállónak tekintetik, ez nem érvényesíthető oly harmadik személy javára, a ki valamely jogügylet kötésekor a meghatalmazás megszűntéről tudomással birt, vagy birhatott volna.

170. §. Ha a meghatalmazás valamely harmadik személylyel szemben tett nyilatkozattal történik, ezzel szemben mindaddig érvényes marad, a míg őt annak megszűntéről maga a megbízó nem értesítette.

171. §. Ha a megbízó valamely harmadik személyhez intézett különös értesítés vagy nyilvános hirdetmény útján közhirrre tette, hogy valakit meghatalmazott, ez a képviseletre az első esetben a harmadik személylyel, az utóbbi esetben minden harmadik személylyel szemben jogosítva van.

A képviseleti jog mindaddig fenáll, a míg a

közzététel azon módon, a mint eredetileg történt, vissza nem vonatik.

172. §. A megbízó által adott meghatalmazás külön közlésével egy tekintet alá esik, ha a megbízó a képviselő részére meghatalmazási okiratot állít ki és a képviselő azt a harmadik személynek felmutatja.

A képviseleti jog mindaddig fenáll, a míg a képviselő azt a megbízónak vissza nem adta, vagy a megbízó azt érvénytelennek nem nyilvánította.

173. §. A 170. §-ban, valamint a 171. §. 2. és a 172. §. 2. bekezdésében foglalt szabályok nem nyernek alkalmazást, ha a harmadik személy a képviseleti jog megszűntét a jogügylet megkötésekor tudta vagy tudhatta volna.

174. §. Az egyoldalu jogügylet, melyet a meghatalmazott mással köt, érvénytelen, ha a meghatalmazott a meghatalmazási okiratot fel nem mutatja és a másik fél a jogügyletet ezen okból haladéktalanul visszautasítja. A visszautasítás ki van zárva, ha a megbízó a másik felet a meghatalmazásról értesítette.

175. §. A megbízás megszűnte után a meghatalmazott a meghatalmazási okiratot vissza tartozik adni; visszatartási joga nincsen.

176. §. A megbízó a meghatalmazási okiratot nyilvános hirdetmény után érvénytelennek nyilváníthatja; az érvénytelenítést a polgári perrendtartásnak a hirdetményi kézbesítés után való idézésre vonatkozó szabályai szerint kell közzé tenni. Az érvénytelenítés a hivatalos lapokban megjelent hirdetés utolsó

közzétételétől számított egy hó elteltével válik hatályossá.

A közzététel elrendelésére egyaránt illetékes ugyan az a járáshíroság, melynek általános illetékessége alá a megbízó tartozik, valamint az a járásbíró, mely az okirat visszaadása iránti perben, tekintet nélkül a per tárgyának értékére, illetékes volna.

Az érvénytelenítés hatálytalan, ha a megbízó a meghatalmazást vissza nem vonhatja.

177. §. Ha valaki képviseleti jog nélkül más nevében szerződést köt, a szerződés érvényessége a képviselt javára és ellen ennek jóváhagyásától függ.

Ha a másik fél a képviseltet a jóváhagyás tekintetében nyilatkozatra szólítja fel, a nyilatkozat csak ezzel szemben tehető; a felszólítás előtt a képviselővel szemben nyilvánított jóváhagyás vagy jóváhagyás megtagadása hatálytalan. A képviselt a jóváhagyást csak a felszólítás vételétől számított két hét elteltéig nyilváníthatja; ha ezen időn belül nem nyilváníttja, a jóváhagyás megtagadottnak tekintetik.

178. §. A szerződés jóváhagyásáig a másik fél visszalépésre van jogosítva, akár ismerte ez a képviseleti jogosultság hiányát, akár nem. A visszalépési nyilatkozat a képviselővel szemben is tehető.

179. §. Az, a ki mint képviselő valamely szerződést kötött, a mennyiben megbízatását igazolni nem képes, a másik félnek ennek választása szerint teljesítéssel vagy kártérítéssel tartozik, ha a képviselt a szerződés jóváhagyását megtagadja.

Ha a képviselőnek a megbízás hiányáról tudomása nem volt, csak annak a kárnak a megtérítésével tartozik, melyet a másik fél az által szenved, hogy a megbízásban bizott, de a kártérítés összege nem terjedhet azon érdek mennyiségén túl, melylyel a másik fél a szerződés érvényessége tekintetében bír.

A képviselő nem felelős, ha a másik fél a megbízás hiányát ismerte, vagy ismerhette volna. A képviselő akkor sem felelős, ha cselekvőképességében korlátozva volt, jóllehet törvényes képviselőjének beleegyezésével járt is el.

180. §. Egyoldalu jogügyletnél a képviseletnek képviseleti jogosultság nélkül nincs helye. Ha mindazonáltal az, a kivel szemben ily jogügylet létesítendő volt, a képviselő által állított képviseleti jogosultságot a jogügylet létesítésekor nem kifogásolja, vagy beleegyezik abba, hogy a képviselő képviseleti jogosultság nélkül járjon el, akkor a szerződésre vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazást nyernek. Ugyanez áll, ha az egyoldalu jogügylet valamely képviseleti jogosultsággal nem bíró képviselővel szemben ennek beleegyezésével létesítettik.

181. §. A képviselő, a mennyiben ellenkező megállapodás nem történt, nincs jogosítva a képviselt nevében önmagával saját nevében, vagy mint valamely harmadik személy képviselője, jogügyletet kötni, még akkor sem, ha a jogügylet kizárólag valamely kötelezettség teljesítésében áll.

Hatodik czim.

A beleegyezés. A jóváhagyás.

182. §. Ha valamely szerződésnek vagy egyoldalu jogügyletnek érvényessége, a mely mással szemben teljesítendő, valamely harmadik személy beleegyezésétől függ, úgy a beleegyezés, mint annak megtagadása, úgy az egyik, mint a másik féllel szemben is nyilvánítható.

A beleegyezést nem kell a jogügyletre megszábotott alakban nyilvánítani.

Ha valamely egyoldalu jogügylet, melynek érvényessége valamely harmadik személy beleegyezésétől függ, a harmadik személy beleegyezésével létesítetik, a 111. §. 2. és 3. mondatában foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

183. §. Az előleges hozzájárulás (beleegyezés) a jogügylet megkötéseig visszavonható, ha csak a beleegyezésnek alapjául szolgáló jogviszonyból más ki nem tűnik. A visszavonási nyilatkozat úgy az egyik, mint a másik féllel szemben is tehető.

184. §. Az utólagos hozzájárulás (jóváhagyás), ha csak más megállapodás nem történt, visszahat a jogügylet megkötésének időpontjára.

A visszahatás által nem válnak érvénytelenekké az oly intézkedések, melyeket a jóváhagyó a jogügylet tárgya tekintetében a jóváhagyás előtt tett, vagy a melyek a végrehajtási eljárás, vagy a zárlat folyamán tettek, vagy a csődtömeggondnoktól származnak.

185. §. Oly rendelkezés, melyet valamely nem jogosult személy valamely dolog tekintetében tesz, csak akkor érvényes, ha azt a jogosult személy beleegyezésével tette.

Az ily rendelkezés érvényessé válik, ha a jogosult személy azt jóváhagyja, vagy ha a rendelkező fél a dolgot megszerzi, vagy ha ez a jogosultnak örökösévé lesz és a hagyatéki terhekért korlátlanul felelős. Az utóbbi két esetben, ha a dolog felől több egymással ellentétes rendelkezés történt, csak a korábbi rendelkezés érvényes.

NEGYEDIK FEJEZET.

A határidők. A határnapok.

186. §. A törvényekben, bírói határozatokban és jogügyletekben előforduló határidők és határnapok tekintetében a 187—193. §§-okban foglalt értelmezési szabályok irányadók.

187. §. Ha a határidő kezdetétől valamely esemény vagy valamely nap folyamába eső időpont irányadó, a határidő kiszámításánál az a nap, a melyre az esemény vagy az időpont esik, nem számítatik.

Ha valamely határidő kezdetétől valamely nap kezdete az irányadó időpont, a határidő kiszámításánál ez a nap is számítatik. Ugyanez áll a születés napjáról az életkor kiszámításánál.

188. §. A napok szerint számított határidő az utolsó nap elteltével végződik.

A hetek, hónapok vagy több hónapot magába

foglaló időköz — év, félév, negyedév — szerint meghatározott határidő a 187. §. 1. bekezdésének esetében az utolsó hét vagy az utolsó hónap azon napjával végződik, a mely megnevezése vagy száma szerint annak a napnak felel meg, a melyre az illető esemény vagy időpont esik, a 187. §. 2. bekezdésének esetében pedig az utolsó hét vagy az utolsó hónap azon napjának leteltével végződik, a mely azt a napot előzi meg, mely megnevezése vagy száma szerint a határidő első napjának felel meg.

Ha a hónapok szerint meghatározott határidőnél az utolsó hónapban a határidő végére nézve irányadó nap hiányzik, a határidő e hó utolsó napjával végződik.

189. §. Félév alatt hat hónapi, negyedév alatt három hónapi és fél hónap alatt tizenöt napi határidő értetik.

Ha a határidő egy vagy több egész hónapra és egy fél hónapra terjed, a tizenöt napot utóljára kell számítani.

190. §. A határidő meghosszabbítása esetében az új határidő a régi határidő elteltétől számítandó.

191. §. Ha valamely időköz hónapok vagy évek szerint oly módon van meghatározva, hogy annak nem egy huzamban kell eltelnie, egy hónap harmincz napnak, egy év pedig háromszázhatvanöt napnak számítatik.

192. §. A hónap eleje alatt annak első, a hónap közepe alatt annak tizenötödik és a hónap vége alatt annak utolsó napja értetik.

193. §. Ha valamely meghatározott napon, vagy

valamely határidőn belül valamely akaratnyilvánításnak kell tétetnie, vagy szolgáltatást kell teljesíteni, és a meghatározott nap, vagy a határidő utolsó napja vasárnapra, vagy a nyilatkozattétel, vagy a teljesítés helyén államilag elismert általános ünnepnapra esik, a vasárnap vagy az ünnepnap helyére a legközelebbi köznap lép.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A z e l é v ü l é s.

194. §. A jog, mástól valaminek tevését, vagy abbanhagyását követelni (igény), elévülésnek van alávetve.

A családjogi viszonyon alapuló igény, a mennyiben az a viszonynak megfelelő állapot helyreállítására a jövőre irányul, elévülésnek alávetve nincs.

195. §. A rendes elévülési idő harmincz év.

196. §. Két év alatt évülnek el:

1. a kereskedők, gyárosok, kézművesek és azoknak igényei, a kik valamely műipart üznek, a mennyiben igényeik áruk szállításából, munkák teljesítéséből, mások ügyeinek elintézéséből származnak, beleértve a kiadásokat is, még akkor is, ha a szolgáltatás az adós üzlete folytatásához szükséges;
2. azoknak igényei, a kik mező- vagy erdőgazdaságot üznek, a mennyiben igényeik mező- vagy erdőgazdasági termékek szállításából származnak, feltéve, hogy a szállítás az adósnak saját háztartási céljaira szükséges;

3. a vasuti vállalatoknak, fuvarosoknak, hajósoknak, bérkocsisoknak és küldönczöknek az utazási és fuvardíj, a kocsibér és küldönczdíj iránti igényei, beleértve a kiadásokat is;
4. a vendéglősöknek és azoknak igényei, a kik ételek és italok iparszerű kiszolgálásával foglalkoznak, a mennyiben igényeik lakás és étkezés, valamint a vendégeknek szükségleteik kielégítése végett nyújtott egyéb szolgáltatásokból származnak, beleértve a kiadásokat is;
5. azoknak igényei, a kik sorsjegyek elárusításával foglalkoznak, még akkor is, ha a sorsjegyeket továbbelárusításra szállítják;
6. azoknak, a kik ingó dolgokat iparszerűleg bérbeadnak, a bérből folyó igényei;
7. azoknak igényei, a kik a nélkül, hogy az 1. pontban felsorolt személyek közé tartoznának, mások ügyeinek intézését és szolgálatok teljesítését iparszerűleg üzik, a mennyiben ezek az igények őket az iparüzésből kifolyólag megillető jutalékokra vonatkoznak, beleértve a kiadásokat is;
8. a magánszolgálatban levőknek a fizetés, bér vagy más szolgálati illetmények iránti igényei, beleértve a kiadásokat, valamint a szolgálatadóknak ily igényekre adott előlegek iránti igényei;
9. az iparos munkásoknak, segédeknek, tanulóknak, gyári munkásoknak, a napszámosoknak és kézimunkásoknak a bér, vagy az ennek helyébe lépő, vagy a bér egy részeként megállapított szolgáltatások iránti igényei, beleértve a kiadásokat, vala-

- mint a szolgálatadóknak ily igényekre adott előlegek iránti igényei;
10. a tanítóknak és tanítómestereknek a tandijra és más a tanítás iránti szerződésben megállapított szolgáltatásokra, valamint a tanulókért tett kiadásokra vonatkozó igényei;
 11. a tanításnak, nevelésnek, ellátásnak és gyógyításnak szánt nyilvános intézetek igényei, valamint az ilyen jellegű magánintézetek tulajdonosainak a tanítás, ellátás vagy gyógyítás és az ezzel összefüggő kiadásokra vonatkozó igényei;
 12. azoknak igényei, a kik személyeket ellátásra vagy nevelésre felvesznek, a mennyiben igényeik a 11. pontban körülírt szolgáltatásokra és kiadásokra vonatkoznak;
 13. a nyilvános és a magántanítóknak tiszteletdíjaik iránti igényei, a nyilvános tanítók igényeire azonban ez nem áll akkor, ha járandóságaik különös intézkedések folytán szünetelnek;
 14. az orvosoknak, nevezetesen a sebészeknek, szülészeknek, fogorvosoknak és állatorvosoknak, valamint a szülésznőknak szolgálataikból folyó igényei, beleértve a kiadásokat is;
 15. az ügyvédek, jegyzők és bírósági végrehajtók, valamint mindazon személyeknek, a kik bizonyos ügyek ellátására nyilvános megbízatással vagy jogosultsággal bírnak, a díjaikra és kiadásaikra vonatkozó igényei, a mennyiben ezek nem az államkincstárhoz folynak be;

16. a feleknek ügyvédjeik részére adott előlegek iránti igényei;

17. a tanuknak és szakértőknek díjaik és kiadásai iránti igényei.

A mennyiben az 1. bekezdés 1., 2. és 5. pontjaiban felsorolt igények nem a két évi elévülésnek vannak alávetve, négy év alatt évülnek el.

197. §. Négy év alatt évülnek el a kamathátralékok iránti igények, beleértve a tőke fokozatos törlesztése céljából a kamatokhoz járulék gyanánt hozzászámított törlesztési részleteket is, továbbá a bér- és haszonbér hátralékok iránti igények, a mennyiben a 196. §. 1. bekezdésének 6. pontjában foglalt rendelkezés alá nem esnek és a hátralékos járadékok, díjazások, várakozási pótlékok, nyugdíj, létfenntartási illetmények és minden egyéb szabályszerűen visszatérő szolgáltatások iránti igények.

198. §. Az elévülés az igény keletkezésével kezdődik. Ha az igény valaminek abbanhagyására irányul, az elévülés az ezzel ellenkező cselekménnyel kezdődik.

199. §. Ha a jogosult a szolgáltatást csak akkor követelheti, ha a kötelezettnek már felmondott, az elévülés azzal az időponttal kezdődik, a melyben a jogosultnak a felmondáshoz joga nyílt. Ha a kötelezett a szolgáltatást csak akkor tartozik teljesíteni, ha a felmondás óta egy meghatározott határidő már eltelt, az elévülés ezen határidő eltelte után kezdődik.

200. §. Ha valamely igény keletkezése a jogszallat megillető megtámadási jog érvényesítésétől függ, az elévülés azzal az időponttal kezdődik, a melyben a

megtámadás érvényesíthetővé válik. Nem áll ez arra az esetre, a mikor a megtámadás valamely családjogi viszonyra vonatkozik.

201. §. A 196. és 197. §§-okban felsorolt igények elévülése azon év végével kezdődik, a melyben a 198—200. §§-ok szerint irányadó időpont bekövetkezik. Ha a szolgáltatás csak ezen időponton túl terjedő határidő elteltével követelhető, az elévülés azon év végével kezdődik, a melyben a határidő eltelik.

202. §. Az elévülés mindaddig szünetel, a míg a szolgáltatás akadályozva van, vagy a kötelezett a szolgáltatás megtagadására más okból jogosítva van.

Ez a szabály nem nyer alkalmazást a visszatartási jog, a szerződés nem teljesítése, a biztosítékadás elégtelensége, egy korábbi per megindítása miatt emelhető, valamint a 770. §. értelmében a kezest és 2014. és 2015. §§-ok értelmében az örököszt megillető kifogásokra.

203. §. Az elévülés szünetel, ha a jogosult a jogszolgáltatás szünete folytán az elévülési határidő utolsó hat hónapja alatt jogának érvényesítésében akadályozva volt.

Ugyanez áll akkor is, ha az ily akadály más módon valamely magasabb erőhatalom folytán áll elő.

204. §. A házastársak közti igények elévülése mindaddig szünetel, a míg a házasság fenáll. Ugyanez áll a szülők és gyermekek közti igényekre a gyermekek kiskorúságának és a gyám és gyámolt közti igényekre a gyámsági viszonynak tartama alatt.

205. §. Az az idő, melynek tartama alatt az elévülés szünetel, az elévülési időbe be nem számítatik.

206. §. Ha valamely cselekvésképtelen vagy cselekvőképességében korlátolt személynek nincs törvényes képviselője, az ellene folyamatban levő elévülés azon időponttól számított hat hónap elteltével végződik be, a midőn az illető személy korlátlan cselekvőképességet nyer, vagy a képviselő hiánya megszűnik. Ha az elévülési határidő hat hónapnál rövidebb, a hat hónap helyébe az elévülésre megszabott idő lép.

Ezek a szabályok nem nyernek alkalmazást akkor, ha a cselekvőképességében korlátolt személy perképeséssel bír.

207. §. Oly igénynek az elévülése, a mely valamely hagyatékhöz tartozik, vagy hagyaték ellen irányul, nem végződhetik azon időponttól számított hat hónap eltelte előtt, melyben az örökös az örökséget elfogadja, vagy a hagyaték ellen a csőd megnyitattik, vagy a melytől számítva az igény valamely képviselő által vagy képviselő ellen érvényesíthetővé válik. Ha az elévülési határidő hat hónapnál rövidebb, a hat hónap helyébe az elévülésre megszabott idő lép.

208. §. Az elévülés félbeszakad, ha a kötelezett a jogosult igényét résztörlesztés, kamatfizetés, biztosítékadás által vagy más módon elismeri.

209. §. Az elévülés félbeszakad, ha a jogosított a kielégítés vagy igényeinek megállapítása, a végrehajtási záradék vagy végrehajtható ítélet hozatala iránt keresetet indít.

A kereset indításával egy tekintet alá esik:

1. a fizetési meghagyás kézbesítése az intési eljárásban;

2. a csődbejelentés;

3. a követelés felszámításának érvényesítése a perben;

4. a perbejelentés abban a perben, melynek kiemenetelétől a követelés függ;

5. valamely végrehajtási cselekvény foganatosítása és a mennyiben a végrehajtás a bíróságok, vagy más hatóságok hatáskörébe van utalva, a végrehajtás elrendelése iránti kérelem.

210. §. Ha a perut minősége valamely hatóság előleges döntésétől függ, vagy ha az illetékes bíróság megjelölése valamely felsőbb bíróság hatáskörébe tartozik, az elévülés a kérvénynek a hatósághoz vagy a felsőbb bírósághoz történt benyújtása által oly módon, mint a keresetindítással félbeszakad, feltéve, hogy a kereset a kérvény elintézésétől számított három hónapon belül megindítatik. Ezen határidőre a 203., 206. és 207. §§-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

211. §. Az elévülésnek a kereset általi félbeszakítása mindaddig tart, míg a per jogerősen el nem döntetett, vagy egyébként el nem intéztetett.

Ha a per kölcsönös megegyezés vagy annak folytán, hogy a felek nem folytatják, szünetel, a félbeszakítás a felek vagy a bíróság utolsó perbeli cselekményével végződik. A félbeszakítás befejezése után kezdődő újabb elévülés az által, hogy a felek egyike

a pert folytatja, ép úgy, mint a keresetindítás által, félbeszakad.

212. §. A keresetindítás nem szakítja félbe az elévülést, ha a kereset visszavonatik, vagy ha valamely nem magában az ügyben döntő ítélet által elutasítatik.

Ha a jogositott hat hónapon belül újabb keresetet indít, az elévülés az első kereset megindítása által félbeszakítottak tekintetik. Ezen határidőre a 203., 206. és 207. §§-okban foglalt határozatok megfelelő alkalmazást nyernek.

213. §. Az intési eljárásban kibocsájtott fizetési meghagyás kézbesítése nem szakítja félbe az elévülést, ha a perfüggőség hatásai megszűnnek.

214. §. A csődbejelentés általi félbeszakítás mindaddig tart, míg a csőd befejezést nem nyert.

Az elévülés nem szakad félbe, ha a fél bejelentését visszavonta.

Ha a csőd megszüntetésekor valamely követelés fődözésére, mely a felszámoláskor támasztott kifogás folytán peresítettett, egy összeg visszatartatott, a félbeszakítás a csőd befejezése után is tart; a félbeszakítás befejezésére a 211. §-ban foglalt rendelkezések irányadók.

215. §. A követelésnek a perben való érvényesítése vagy a perbejelentés által történt félbeszakítás mindaddig tart, míg a per jogerősen el nem döntetett, vagy egyébként el nem intéztetett; a 211. §. 2. bekezdésében foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

Az elévülés nem szakad félbe, ha a kereset a

per befejezésétől számított hat hónap alatt a kielégítés, vagy a követelés megállapítása iránt meg nem indítatik. Ezen határidőre a 203., 206. és 207. §§-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

216. §. Az elévülést nem szakítja félbe a végrehajtási cselekmény foganatosítása, ha a bíróság az elrendelt végrehajtást a jogosított kérelmére, vagy a törvényes előfeltételek hiányában hatályon kívül helyezi.

A végrehajtás elrendelése iránti kérelem benyújtása nem szakítja félbe az elévülést, ha a kérelem elutasítatik vagy a végrehajtás foganatosítása előtt visszavonatik, vagy a kieszközölt végrehajtás az első bekezdés értelmében hatályon kívül helyeztetik.

217. §. Ha az elévülés félbeszakad, a megszakításig eltelt idő nem számíttatik; az új elévülés csak megszakítás befejezése után kezdődhetik.

218. §. Valamely jogerősen megítélt igény 30 év alatt évül el, még akkor is, ha magában véve rövidebb elévülési időnek van alávetve. Ugyanez áll a végrehajtható egyezségen, vagy végrehajtható okiraton alapuló, valamint azon igényről is, mely a csődben történt felszámolás által vált végrehajthatóvá.

A mennyiben a megállapítás szabályszerűen visszatérő s csak a jövőben esedékessé váló szolgáltatásokra irányul, a rövidebb elévülési idő érvényesül.

219. §. A 211. §. 1. és a 218. §. 1. bekezdése értelmében jogerős eldöntésnek tekintetik a jogerős feltételes ítélet is.

220. §. Ha a követelést választott bíróságnál,

vagy valamely külön bíróságnál, a közigazgatási bíróság, vagy a közigazgatási hatóság előtt kell érvényesíteni, a 209—213., 215., 216., 218. és 219. §§-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

Ha a választott bíróság iránti szerződésben a választott bírák nincsenek kinevezve, vagy a választott bíró kinevezése más okból szükséges, vagy ha a választott bíróság csak egyéb előfeltétellel teljesítése után hívható össze, az elévülés már az által is félbeszakad, hogy a jogosított az ügy elintézéséhez a maga részéről szükséges teendőket teljesíti.

221. §. Ha a dolog, melyre nézve valakinek dologi joga van, jogutódlás útján valamely harmadik személynek birtokába jut, a jogelőd birtoklása alatt eltelt idő a jogutód javára beszámíttatik.

222. §. Az elévülés befejezése után a kötelezett jogositva van a szolgáltatást megtagadni.

Valamely elévült követelés fejében történt teljesítés nem követelhető vissza, még akkor sem, ha a fél a szolgáltatás teljesítésekor az elévülésről tudomással nem birt. Ugyanez áll a kötelezettnek szerződésszerű elismerésére, valamint biztosítékkadására is.

223. §. A jelzáloggal vagy zálogjoggal biztosított követelés elévülése nem akadályozza a jogutódot abban, hogy a lefoglalt dologból szerezzen magának kielégítést.

Ha valamely követelés biztosítására valamely jog ruházott át, ennek visszátruházása a követelés elévülése címén nem követelhető.

Ezek a szabályok nem nyernek alkalmazást a

kamathátralékok vagy más visszatérő szolgáltatásokra vonatkozó igények elévülésére.

224. §. A főköveteléssel elévül az attól függő mellékszolgáltatásokra vonatkozó igény is, még akkor is, ha az ezen igényre érvényes különös elévülés még nincs befejezve.

225. §. Az elévülést jogügylettel sem kizárni, sem sulyosbitani nem lehet. Az elévülés enyhítése, nevezetesen az elévülési határidő megrövidítése meg van engedve.

HATODIK FEJEZET.

A jogok gyakorlása. — Az önvédelem. —
Az önsegély.

226. §. Nincs megengedve oly jognak a gyakorlása, melynek csak az a célja, hogy másnak kárt okozzon.

227. §. A kényszerű önvédelem parancsolta cselekmény nem jogellenes.

Kényszerű önvédelem a félnek az az önvédelme, mely valamely jelenben fenforgó jogellenes támadásnak magától vagy másától való elhárításához szükséges.

228. §. A ki valamely idegen dolgot azért rongál meg vagy pusztít el, hogy az általa fenyegető veszélyt magától vagy másától elhárítsa, nem cselekszik jogellenesen, ha a megrongálás vagy az elpusztítás a veszély elhárítására szükséges és a kár nem áll aránytalanságban a veszélyhez. Ha a cselekvő személy a veszélyt maga okozta, kártérítéssel tartozik.

229. §. A ki önsegély céljából valamely dolgot elvesz, elpusztít, vagy megrongál, vagy a ki önsegély céljából a kötelezettet, a kinek megszökésétől tartani lehet, letartóztatja, vagy a ki a kötelezettnek ellenszegülését oly cselekmény ellen, melynek türésére ez kötelezve van, megtöri, nem cselekszik jogellenesen, ha a hatósági segílyt kellő időben el nem érheti és ha azonnali intézkedés nélkül annak a veszélynek van kitéve, hogy igényének érvényesítése meghiusul, vagy lényegesen sulyosabbá válik.

230. §. Az önsegély nem terjedhet tovább, mint a veszély elhárítására szükséges.

Dolgok elvétele esetében, a mennyiben a fél végrehajtást nem eszközöl ki, dologi zárlatot kell kérelmeznie.

A kötelezett letartóztatása esetén, a mennyiben ismét szabadlábra nem helyeztetik, személyes biztosítási végrehajtás elrendelését kell kérelmezni annál a járásbírósnál, melynek kerületében a letartóztatás történt; a kötelezettet haladéktalanul a bíróság elé kell vezetni.

Ha ezen kérelmet a bíróság megtagadja, vagy elutasítja, az elvett dolgokat visszaadni és a letartóztatottat haladéktalanul szabadlábra kell helyezni.

231. §. A ki a 229. §-ban felsorolt cselekményeket abban a téves feltevésben viszi véghez, hogy a jogellenességet kizáró előfeltételek fenforognak, a másik félnek kártérítéssel tartozik, még akkor is, ha tévedése nem gondatlanságon alapszik.

HETEDIK FEJEZET.

A biztosítékadás.

232. §. A ki biztosítéket tartozik adni, ezt eszközölheti:

pénz vagy értékpapírok letétbe helyezése által;
a bírodalmi hitelkönyvbe, vagy valamely szövetséges állam hitelkönyvébe bevezetett követelések elzálogosítása által;

ingó dolgok elzálogosítása által;

belföldi ingatlanokra engedett jelzálogok által;

belföldi ingatlanokra bekebelezett jelzálogok által biztosított követelések, vagy belföldi ingatlanokon nyugvó telek- vagy járadéktartozások elzálogosítása által.

Ha biztosíték ily módon nem adható, akkor megfelelő kezes állításának van helye.

233. §. A letétbe helyezés által a jogosult zálogjogot nyer a letétbe helyezett pénzre vagy a letétbe helyezett értékpapírokra és ha a pénz vagy az értékpapírok az országos törvényekben foglalt szabályok értelmében az államkincstár, vagy a letét helyéül megállapított intézet tulajdonába mennek át, zálogjogot nyer a visszatérítés iránti követelésre.

234. §. Értékpapírok biztosítékadására csak akkor alkalmasak, ha névre szólnak, árfolyamértékkel bírnak és oly neműek, hogy azokban gyámpénzek is elhelyezhetők. A névre szóló papírokkal egy tekintet alá esnek az üres forgatmányokkal ellátott rendeleti papírok.

Az értékpapírokkal a kamat-, járadék-, nyereségosztalékszervények, valamint a szelvényutaltványok is letétbe helyezendők.

Az értékpapírok csak árfolyamértékük háromnegyed része erejéig szolgálhatnak biztosítékul.

235. §. A ki pénz vagy értékpapírok letétbe helyezése által biztosítéket nyújtott, jogosítva van a letétbe helyezett pénzt alkalmas értékpapírokkal, a letétbe helyezett értékpapírokat más alkalmas értékpapírokkal vagy pénzzel felcserélni.

236. §. A bírodalom vagy valamely szövetséges állam ellen fenálló könyvkövetelés csak az értékpapírok háromnegyed része erejéig szolgálhat biztosítékul, melyeknek kiadását a hitelező követelésének törlése mellett követelheti.

237. §. Ingó dolog csak becsértékének kétharmad része erejéig szolgálhat biztosítékul. Oly dolgok, melyek romlásnak vannak kitéve, vagy a melyeknek megőrzése különös nehézségekkel jár, visszautasíthatók.

238. §. Valamely jelzálogos követelés, telek-, vagy járadéktartozás csak akkor szolgálhat biztosítékul, ha megfelel azon előfeltételeknek, melyek mellett a biztosítékadás helyén a gyámi pénzek jelzálogos követelésekben, telek- és járadéktartozásokban elhelyezhetők.

Oly követelés, melyre nézve előjegyzett jelzálog áll fen, biztosítékadásra nem alkalmas.

239. §. A kezes alkalmas, ha a szolgáltatandó biztosíték nagyságának megfelelő vagyonnal bir és általános illetősége belföldön van.

A kezességi nyilatkozatnak magában kell foglalnia a kezesnek azon kijelentését, mely szerint az egyenes adós előzetes beperelését nem kívánja.

240. §. Ha a szolgáltatott biztosíték a jogosult hibáján kívül elégtelenné válik, az esetre annak kiegészítése vagy más irányu biztosíték adása követelhető.

MÁSODIK KÖNYV.

A kötelmi jogviszonyok.

ELSŐ FEJEZET.

A kötelmi jogviszonyok tartalma.

Első czim.

A szolgáltatásra való kötelezettség.

241. §. A hitelező a kötelmi jogviszonynál fogva jogosítva van az adóstól valamely szolgáltatást követelni. A szolgáltatás abbanhagyásban is nyilvánulhat.

242. §. Az adós tartozik a szolgáltatást úgy teljesíteni, a mint azt a kölcsönös hit és a bizalom a forgalmi szokásokra való tekintettel követeli.

243. §. A ki csak faj szerint meghatározott dolog szolgáltatására van kötelezve, az középfa ju és középminőségű árut tartozik szolgáltatni.

Ha az adós ily dolog szolgáltatására a maga részéről mindent megtett, a kötelmi jogviszony csak ezen dologra összpontosul.

244. §. Ha a külföldi értékben kifejezett pénztartozás belföldön fizetendő, a fizetés birodalmi értékben is teljesíthető, még akkor is, ha a fizetés kifejezetten külföldi értékben kötött ki.

Az átszámítás azon árfolyamérték szerint történik, a mely a fizetés idejekor a fizetés helyére nézve irányadó.

245. §. Ha a pénztartozás oly valamely pénzbenben fizetendő, a mely a fizetés idején már nincs forgalomban, a fizetést oly módon kell teljesíteni, mintha az a pénz nem lenne kikötve.

246. §. Ha valamely tartozásnak kamatoznia kell, a kamat, a mennyiben eltérő intézkedés nem történt, a tőke évi négy százalékát teszi ki.

247. §. Ha a felek hat százaléknál magasabb évi kamatban állapodtak meg, az esetre az adós a tőkét hat hónap eltelte után a hat havi felmondási idő betartásával felmondhatja. A felmondáshoz való jogot szerződéssel kizárni vagy korlátozni nem szabad.

Ezek a szabályok az előmutatóra szóló adóssági kötvényekre nem érvényesek.

248. §. Oly előlegesen létrejött megállapodás, hogy az esedékes kamatoktól újabb kamatok fizetessenek, semmis.

Takarékpénztárak, hitelintézetek és banküzletek tulajdonosai előre kiköthetik, hogy a betétek fel nem vett kamatai újabb kamatoztatható betétek gyanánt szerepeljenek. Oly hitelintézetek, melyek jogosítva vannak az általuk adott kölcsönösszeg erejéig kamatozó előmutatóra szóló adóssági kötvényeket kibocsátani, ily kölcsönöknél a hátralékos kamatok kamatoztatását előre kiköthetik.

249. §. A ki kártérítésre van kötelezve, az azt az állapotot tartozik helyreállítani, mely fenállana, ha

a kártérítésre kötelező körülmény be nem következett volna. Ha valaki valamely személy megsértése, vagy dolog megrongálása folytán kártérítésre van kötelezve, az esetben a hitelező a helyreállítás helyett az annak megfelelő pénzösszeget követelheti.

250. §. A hitelező a kártérítésre kötelezettnek az előbbi állapot helyreállítására megfelelő határidőt engedhet azzal a kijelentéssel, hogy a helyreállítást a határidő eltelte után nem fogadja el. A határidő eltelte után a hitelező a kártérítést pénzben követelheti, ha az előbbi állapot helyreállítása kellő időben meg nem történt; a helyreállításra való igény ki van zárva.

251. §. A mennyiben a helyreállítás nem lehetséges vagy a hitelező kárpótlására nem elegendő, a kártérítésre kötelezett a hitelezőt pénzben tartozik kárpótolni.

A kártérítésre kötelezett jogosítva van a hitelezőt pénzben kielégíteni, ha a helyreállítás csak aránytalanul nagy költségekkel volna lehetséges.

252. §. A megtérítendő kár magában foglalja az elmaradt hasznát is. Elmaradtnak az a haszon nevezetetik, mely a dolgok közönséges folyása vagy a különös körülmények szerint, nevezetesen a tett intézkedések és előkészületekhez képest valószínűséggel várható volt.

253. §. Nem vagyoni kárnak a megtérítése pénzben csak a törvény által meghatározott esetekben követelhető.

254. §. Ha a kár létrejöttében a károsultnak is van része, az esetben a kártérítési kötelezettség, vala-

mint a megtérítés terjedelme a körülményektől, nevezetesen attól függ, hogy a kárt tulnyomó részben az egyik vagy a másik fél okozta.

Ez áll arra az esetre is, ha a károsult hibája arra szorítkozik, hogy elmulasztotta az adóst valamely szokatlanul nagy kár veszélyére figyelmeztetni, a melyet az adós nem ismert és nem is ismerhetett, vagy elmulasztotta a kárt elhárítani vagy csökkenteni. A 278. §-ban foglalt rendelkezés megfelelően alkalmazandó.

255. §. A ki valamely dolog vagy jog elveszte miatt kártérítéssel tartozik, az kártérítésre csak azon igényekről való lemondással szemben van kötelezve, melyek a jogosítottat a dolog tulajdona, vagy a jog alapján harmadik személyekkel szemben megilletik.

256. §. A ki kiadások megtérítésére van kötelezve, tartozik a kiadott összeg vagy ha pénz gyanánt egyéb dolgok adattak ki, az ezeknek egyenértékéül adandó összeg után a kiadás időpontjától kamatot fizetni. Ha oly tárgyra nézve történtek a kiadások, a mely a megtérítésre kötelezettnek kiadandó, arra az időre, melyben a megtérítésre jogosult a tárgy hasznait és gyümölcseit ellenérték nélkül élvezte, kamat nem jár.

257. §. A ki jogosítva van valamely meghatározott célra tett kiadások megtérítését követelni, az arra az esetre, ha ezen célra nézve valamely kötelezettséget vállal, a kötelezettség alól való feloldását követelheti. Ha a vállalt kötelezettség még nem esedékes, a megtérítésre kötelezett feloldás helyett biztosítékot nyújthat.

258. §. A ki valamely dologból, melyet másnak kiadni tartozik, jogosítva van valamely beruházást elvenni, az köteles a dolgot az elvétel esetében előbbi állapotába visszahelyezni. Ha a másik fél a dolog birtokát megnyeri, köteles a beruházás elvételét tűrni; az elvétel ellen mindaddig tiltakozhatnak, míg az elvéttel járó kár tekintetében neki biztosíték nem adatik.

259. §. A ki valamely bevételkel és kiadásokkal egybekötött kezelésről számadást tartozik adni, az köteles a jogosítottal a bevételek és kiadások szabályszerű összeállítását tartalmazó számlát és a mennyiben bizonyítékok is vannak, ezeket is közölni.

Ha alaposan feltehető, hogy a számlának a bevételekre vonatkozó adatai nem kellő gondnal állítottak össze, a kötelezett fél tartozik a felfedező esküt a jogosított kérelmére arra nézve letenni:

hogy a bevételeket legjobb tudomása szerint oly teljesen közölte, a mennyire az módjában állott.

Kisebb jelentőségű ügyekben a felfedező eskü letételének nincs helye.

260. §. A ki arra van kötelezve, hogy valamely dologösszeséget kiadjon, vagy ily összeség állagáról felvilágosítással szolgáljon, az tartozik a jogosítottnak az állagra vonatkozó kimutatást átadni.

Ha alaposan feltehető, hogy a kimutatás nem kellő gondossággal készült, a kötelezett a jogosított kívánságára felfedező esküt tartozik tenni arra nézve:

hogy ő az állagra vonatkozó kimutatást legjobb tudomása szerint oly teljességgel állította össze, a mint az módjában állott.

A 259. §. 3. bekezdésében foglalt szabály alkalmazandó.

261. §. A felfedező eskü kivételére, a mennyiben az nem a per bíróságánál teendő le, azon hely járásbírósa illetékes, a hol a számadásra vagy a kimutatás előterjesztésére vonatkozó kötelezettség teljesítendő. Ha a kötelezettnek a lakása vagy tartózkodási belföldön van, az esküt a lakó-, vagy tartózkodási helyre nézve illetékes járásbírósnál is leheteti.

A bíróság az eskü szövegének a körülményeknek megfelelő módosítását is elrendelheti.

Az eskü letételének költségeit az a fél tartozik fedezni, a ki az eskü letételét kívánja.

262. §. Ha az adós több szolgáltatásra oly módon van kötelezve, hogy azok közül egyiket vagy másikat tartozik teljesíteni, a választás joga kétség esetében az adóst illeti.

263. §. A választás a másik féllel szemben tett nyilatkozattal történik.

A választott szolgáltatás úgy tekintendő, mint a melyre az adós kötelezettsége már kezdettől fogva irányult.

264. §. Ha a választásra jogosult adós ezen jogával a végrehajtás megkezdéséig nem él, az esetben a hitelező a végrehajtást akár az egyik, akár a másik szolgáltatásra foganatosíthatja; az adós azonban mindaddig, míg a hitelező a választott szolgáltatást egészben vagy részben meg nem kapta, a többi szolgáltatás egyikének teljesítésével kötelezettsége aiól szabadulhat.

Ha a választásra jogosult hitelező késik, az adós őt megfelelő határidő meghatározása mellett a választás megejtésére felhívhatja. A határidő elteltével, a választási jog, ha azzal a hitelező kellő időben nem él, az adósra megy át.

265. §. Ha a szolgáltatások valamelyike már kezdettől fogva lehetetlen, vagy később válik azzá, a kötelmi jogviszony a többi szolgáltatásra korlátozódik. — Nem forog fenn korlátozás akkor, ha a szolgáltatás oly körülmény folytán válik lehetetlenné, a melyért a választásra nem jogosult fél felelős.

266. §. Az adós részszolgáltatásokra nincs jogosítva.

267. §. Ha az adós nem saját személyében tartozik szolgáltatni, a szolgáltatást harmadik személy is teljesítheti. Az adós beleegyezése nem szükséges.

A hitelező visszautasíthatja a szolgáltatást, ha az adós ellentmond.

268. §. Ha a hitelező a végrehajtást valamely az adós tulajdonát képező tárgyra vezeti, az esetben mindazok, kik annak a veszélynek vannak kitéve, hogy a végrehajtás által azon tárgyra vonatkozó jogukat elvesztik, jogosítva vannak a hitelezőt kielégíteni. Ugyanezen jog illeti valamely dolog birtokosát is, ha annak a veszélynek van kitéve, hogy a végrehajtás által birtokát elveszti.

A kielégítés lététbe helyezés vagy beszámítás által is történhetik.

Ha a harmadik személy a hitelezőt kielégíti, a

követelés reá száll át. Az átszállás a hitelező hátrányára nem érvényesíthető.

269. §. Ha a szolgáltatás helye nincs meghatározva s az a körülményekből, nevezetesen a kötelmi viszony természetéből sem tűnik ki, az esetben a szolgáltatás azon a helyen teljesítendő, a hol a kötelmi viszony keletkezése idején az adósnak lakása volt.

Ha az adós kötelezettsége üzletének folytatásából keletkezett, az esetben, ha az adós üzleti telepe más helyen van, a teljesítés helyéül nem a lakóhely, hanem a telep helye tekintetik.

Tisztán abból a körülményből, hogy az adós a szállítás költségeit magára vállalta, még nem következik, hogy az a hely, a hova a szállításnak történnie kell, egyszersmind a teljesítés helye.

270. §. Az adós a pénzt a hitelezőnek kétség esetében saját veszélyére és költségére a hitelező lakóhelyén tartozik átadni.

Ha a követelés a hitelező üzletének folytatásából keletkezett, az esetben, ha a hitelező üzleti telepe lakóhelyétől különböző más helyen van, a teljesítés helyéül nem a lakóhely, hanem a telep helye tekintetik.

Ha a hitelező lakóhelyének vagy üzleti telep helyének a kötelmi viszony létrejötte után bekövetkező változása folytán a pénzküldés költsége és veszélye fokozódik, akkor az első esetben a költség-többletet, az utóbbi esetben pedig a veszélyt a hitelező tartozik viselni.

A teljesítési helyre vonatkozó szabályok érintetlenül maradnak.

271. §. Ha a teljesítés ideje nincs meghatározva és a körülményekből sem vehető ki, az esetben a hitelező azonnal követelheti, az adós pedig azonnal teljesítheti a szolgáltatást.

Ha az idő meg van határozva, kétség esetében azt kell feltételezni, hogy a hitelező ezen idő előtt nem követelheti, az adós azonban előbb is teljesítheti a szolgáltatást.

272. §. Ha az adós a kamattalan tartozását annak esedékessége előtt kifizeti, kamatok levonására nincs feljogosítva.

273. §. Ha az adósnak ugyanazon jogviszonyból kifolyólag, melyen az ő kötelezettsége alapszik, a hitelezővel szemben valamely esedékes követelése van, az esetben, ha magából a kötelmi viszonyból más ki nem tűnik, tartozó szolgáltatását mindaddig megtagadhatja, a míg a hitelező az őt megillető szolgáltatást nem teljesíti (visszatartási jog).

Hasonló joga van annak, a ki valamely dolog kiadására van kötelezve akkor, ha őt a dologra fordított kiadások vagy az az által okozott kár folytán valamely lejárt követelés megilleti, még akkor is, ha ő a dologhoz valamely szándékosan elkövetett tilos cselekmény folytán jutott.

A hitelező a visszatartási jog gyakorlását biztosítékadással elháríthatja. A kezesek általi biztosítékadás ki van zárva.

274. §. A hitelező keresetével szemben a visszatartási jog gyakorlásának csak az a hatálya van, hogy az adós az ítéletben szolgáltatásra csak az őt megillető

szolgáltatás teljesítésével szemben kötelezhető. (Erfüllung Zug um Zug!)

Ily marasztaló ítélet alapján a hitelező követelését az őt terhelő szolgáltatás teljesítése nélkül a végrehajtási eljárás útján akkor követelheti, ha az adós a szolgáltatás elfogadásával késik.

275. §. Az adós a szolgáltatásra való kötelezettsége alól szabadul, ha a szolgáltatás a kötelmi viszony létrejötte után bekövetkező körülmény folytán, az adós hibáján kívül lehetetlenné válik.

A kötelmi viszony létrejötte után bekövetkező lehetetlenséggel egy tekintet alá esik az adósnak utólagosan bekövetkező képtelensége a szolgáltatásra.

276. §. Az adós, ha más megállapodás nem történt, a szándékosságért és gondatlanságért felelős. Gondatlan az, a ki a forgalomban szükséges gondosságot figyelmen kívül hagyja. A 827. és 828. §§-okban foglalt szabályok alkalmazást nyernek.

A szándékosságért való felelősség alól az adós előre fel nem oldható.

277. §. A ki csak azért a gondosságért felelős, melyet saját ügyeiben szokott kifejteni, a durva gondatlanságért való felelősség alól nem szabadul.

278. §. Az adós törvényes képviselőjének, valamint azon személyeknek hibájáért, a kiknek szolgáltatást kötelezettségeinek teljesítésénél igénybe veszi, azon mértékben felelős, mint saját hibájáért. A 276. §. 2. bekezdésében foglalt rendelkezés nem nyer alkalmazást.

279. §. Ha a szolgáltatandó dolog csak faj sze-

rint van megjelölve, az esetben az adós a szolgáltatásra való képtelenségét, mindaddig, míg azon fajból a szolgáltatás lehetséges, még akkor sem érvényesítheti, ha hibáján kívül vált is képtelenné.

280. §. Ha a szolgáltatás valamely az adóstól függő körülmény miatt válik lehetetlenné, az esetben az adós a hitelezőnek a nem teljesítésből származó kárt megtéríteni tartozik.

Részleges lehetetlenség esetében a hitelező a szolgáltatás lehetséges részének visszatartása mellett az egész kötelezettség nem teljesítéséből származó kárának megtérítését követelheti, ha a részleges teljesítés reá nézve érdekel nem bír. A 346—356. §§-oknak a szerződés szerű visszalépési jogra érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

281. §. Ha az adós azon körülmény folytán, mely a szolgáltatást lehetetlenné teszi, a szolgáltatandó dologért kárpótlást, vagy kártérítési igényt nyer, az esetben a hitelező a kárpótlásul nyerteknek kiadását vagy azt követelheti, hogy az adós kártérítési igényéről az ő javára lemondjon.

Ha a hitelezőnek a nemteljesítésből eredő kártérítési igénye van, az esetben, ha az első bekezdésben meghatározott jogokat igénybe veszi, a részére teljesítendő kártérítés a nyert kárpótlás vagy kártérítési igény értékével csökken.

282. §. Ha vitás az, vajjon a szolgáltatás az adóstól függő körülmény folytán vált-e lehetetlenné, a bizonyítás kötelezettsége az adóst terheli.

283. §. Ha az adós jogerősen marasztalva van,

a hitelező neki a szolgáltatás teljesítésére megfelelő határidőt azzal a kijelentéssel engedélyezhet, hogy ő a szolgáltatást a megszabott határidő után nem fogadja el. A határidő eltelte után a hitelező nem teljesítés miatti kártérítést követelhet, a mennyiben az adós a szolgáltatást kellő időben nem teljesíti a teljesítésre való igény ki van zárva. Nem forog fen kártérítési kötelezettség akkor, ha a szolgáltatás oly körülmény folytán válik lehetetlenné, a melyért az adós nem felelős.

Ha az adós a szolgáltatást a megszabott határidő eltelteig csak részben nem teljesíti, az esetben a hitelezőt a 280. §. 2. bekezdésében megállapított jog is megilleti.

284. §. Ha az adós a hitelezőnek az esedékesség bekövetkezte után közölt intésére nem teljesít, az intés folytán késedelembe esik. Az intéssel egy tekintet alá esik a szolgáltatás iránti kereset megindítása, valamint a fizetési meghagyás kézbesítése az intési eljárásban.

Ha a szolgáltatás ideje naptár szerint van meghatározva, az esetben az adós intés nélkül is késedelmessé válik, ha a kikötött időre nem teljesít. Ugyanez áll az esetre is, ha a szolgáltatást felmondásnak kell megelőznie és a szolgáltatás ideje oly módon van meghatározva, hogy az a felmondástól naptárilag ki-számítható.

285. §. Az adós nem válik késedelmessé, ha a szolgáltatást oly körülmény akadályozza, melyért nem felelős.

286. §. Az adós a hitelezőnek a késedelemből eredő kárát megtéríteni tartozik.

Ha a szolgáltatás a hitelezőre nézve a késedelem folytán érdeklél nem bir, az esetben a hitelező a szolgáltatás visszautasítása mellett nemteljesítés miatti kártérítést követelhet. A 346—356. §§-nak a szerződésszerű visszalépési jogra vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

287. §. Az adós a késedelem tartama alatt minden gondatlanságért felelős. Felelős a szolgáltatásnak a késedelem tartama alatt véletlen folytán bekövetkező lehetetlenségeért is, még akkor is, ha a kár a kellő időben történt teljesítés esetén is bekövetkezett volna.

288. §. Pénztartozás után a késedelem tartama alatt évi négy százalék kamat fizetendő. Ha a hitelező valamely más jogalapon magasabb kamatot követelhet, ez a magasabb kamat tovább fizetendő.

Az esetleges további kár érvényesítése nincs kizárva.

289. §. Kamatok után késedelmi kamatok nem járnak. A hitelezőnek a késedelemből eredő kár követeléséhez való joga érintetlenül marad.

290. §. Ha az adós valamely dolog értékének megtérítésére van kötelezve, mely a késedelem tartama alatt megsemmisült, vagy a késedelem tartama alatt bekövetkezett okból ki nem adható, az esetben a hitelező a megtérítendő összeg utáni kamatokat attól az időponttól fogva követelheti, mely az érték meghatározásánál alapul szolgált. — Ugyanez áll arra

az esetre, ha az adós a késedelem tartama alatt megromlott dolog értékcsökkenéseért tartozik kártérítéssel.

291. §. Pénztartozás után az adós a jogfüggőség bekövetkeztétől tartozik kamatot fizetni, még akkor is, ha nincs késedelemben; ha a tartozás csak később válik esedékessé, a kamat az esedékesség napjától jár. A 288. §. 1. és a 289. §. 1. bekezdésében foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók.

292. §. Ha az adós valamely meghatározott dolgot tartozik kiadni, az esetben a hitelezőnek megromlás, megsemmisülés vagy a kiadásnak más okból bekövetkező lehetetlensége miatti kártérítési igénye a jogfüggőség beálltától azon szabályok szerint igazodik, melyek a tulajdonos és a birtokos közti viszony tekintetében a tulajdoni igény jogfüggőségének beálltától érvényesek, a mennyiben a kötelmi viszonyból vagy az adós késedelméből a hitelező javára más nem következik.

Ugyanez áll a hitelezőnek hasznok kiadása vagy megtérítése iránti igényére, valamint az adósnak a dologra fordított költségekre vonatkozó kártérítési igényére is.

Második czím.

A hitelező késedelve.

293. §. A hitelező késedelmessé válik, ha a neki felajánlott szolgáltatást el nem fogadja.

294. §. A szolgáltatást a hitelezőnek úgy, a miként az teljesítendő, tényleg fel kell ajánlani.

295. §. Az adós szóbeli felajánlása elegendő, ha a hitelező neki kijelentette, hogy a szolgáltatást nem fogja elfogadni, vagy ha a szolgáltatás teljesítéséhez a hitelező cselekménye is szükséges; nevezetesen, ha a hitelező tartozik a szolgáltatandó dolgot elvitetni. A szolgáltatás felajánlásával egyértelmű a hitelezőhöz intézett ama felszólítás, hogy ez a szükséges cselekményt foganatosítsa.

296. §. Ha a hitelező által foganatosítandó cselekményre valamely naptár szerint meghatározott idő van megállapítva, az esetben az adós a szolgáltatást csak akkor tartozik felajánlani, ha a hitelező a cselekményt kellő időben foganatosítja. Ugyanez áll arra az esetre is, ha a cselekményt bejelentésnek kell megelőznie és a cselekmény ideje oly módon van meghatározva, hogy az a bejelentéstől naptár szerint kiszámítható.

297. §. A hitelező nem válik késedelmessé, ha az adós a szolgáltatás felajánlásának idején, vagy a 296. §. esetében a hitelező cselekményére megállapított időben a szolgáltatás teljesítésére képtelen.

298. §. Ha az adós csak a hitelező szolgáltatásával szemben tartozik szolgáltatni, a hitelező akkor

válik késedelmessé, ha, jöllehet ő kész a felajánlott szolgáltatást elfogadni, a követelt ellenszolgáltatást azonban nem ajánlja fel.

299. §. Ha a szolgáltatási idő nincs meghatározva, vagy ha az adós a kikötött idő előtt is jogositva van teljesíteni, az esetben a hitelező nem válik azáltal késedelmessé, hogy a felajánlott szolgáltatás elfogadásában ideiglenesen akadályozva van, kivéve, ha az adós a szolgáltatást neki kellő időben bejelentette.

300. §. Az adós a hitelező késedelmének tartama alatt csak szándékosságért és durva gondatlanságért felelős.

Ha az adós csak faj szerint meghatározott dolgot tartozik szolgáltatni, a veszély abban az időpontban megy át a hitelezőre, a melyben azáltal válik késedelmessé, hogy a felajánlott dolgot el nem fogadja.

301. §. Az adós a kamatozó pénztartozás után a hitelező késedelmének tartama alatt kamatot nem tartozik fizetni.

302. §. Ha az adós valamely dolog hasznait tartozik kiadni vagy megtéríteni, az esetben az ő kötelezettsége a hitelező késedelmének tartama alatt azon hasznokra szorítkozik, melyeket ő huz.

303. §. Ha az adós valamely ingatlan átadására van kötelezve, a hitelező késedelembe esése után a birtoklást felhagyhatja. A birtoklás felhagyásával a hitelezőt előbb meg kell fenyegetni, kivéve, ha a fenyegetés lehetetlen.

304. §. Az adós a hitelező késedelmére esetén kárpótlást követelhet ama költségtöbbletért, mely a szolgáltatás sikertelen felajánlása, valamint a szolgáltatandó tárgy megőrzése és eltartása folytán szükségképen felmerült.

MÁSODIK FEJEZET.

A szerződésből folyó kötelmi viszonyok.

Első cím.

A kötelmi viszony megalapítása. — A szerződés tartalma.

305. §. Valamely kötelmi viszonynak jogügylet általi megalapításához, ugyszintén valamely kötelmi viszony tartalmának megváltoztatásához, a mennyiben a törvény másképp nem rendelkezik, az érdekeltek között létrejött szerződés szükséges.

306. §. A lehetetlen szolgáltatásra irányuló szerződés semmis.

307. §. A ki valamely lehetetlen szolgáltatásra irányuló szerződés megkötésekor a szolgáltatás lehetetlenségét ismeri vagy ismerheti, az köteles azt a kárt megtéríteni, melyet a másik fél azáltal szenved, hogy a szerződés érvényességében bízott; de a kártérítés mérve nem terjedhet azon érdek mennyiségén túl, melylyel a másik fél a szerződés érvényessége tekintetében bir. Nem származik kártérítési kötelezettség akkor, ha a másik fél a lehetetlenséget ismeri vagy ismerheti.

Ezek a szabályok megfelelő alkalmazást nyernek, ha a szolgáltatás csak részben lehetetlen és a szerződés a lehetséges részre nézve érvényes, vagy ha több vagylagosan ígért szolgáltatás valamelyike lehetetlen.

308. §. A szolgáltatás lehetetlensége nem vonja maga után a szerződés érvénytelenségét akkor, ha a lehetetlenség megszüntethető és a szerződés arra az esetre kötött, hogy a szolgáltatás lehetségessé válik.

Ha az adós a lehetetlen szolgáltatást valamely más felfüggesztő feltétel vagy valamely határnap kikötése mellett ígéri, az esetben a szerződés érvényes, ha a lehetetlenség a feltétel vagy a határnap bekövetkezése előtt megszűnik.

309. §. Ha a szerződés valamely tiltó törvénybe ütközik, a 307. és 308. §§-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

310. §. Oly szerződés, a mely által az egyik fél arra kötelezi magát, hogy jövődöbeli vagyonát, vagy jövődöbeli vagyonának egy részét másra átruházza, vagy azt valamely haszonélvezettel megterheli, semmis.

311. §. Oly szerződés, a mely által az egyik fél arra kötelezi magát, hogy jelenlegi vagyonát, vagy jelenlegi vagyonának egy részét átruházza, vagy haszonélvezettel terheli, bírói vagy közjegyzői okiratba foglalandó.

312. §. Valamely még élő harmadik személy hagyatéka iránt kötött szerződés semmis. Ugyanez áll arra a szerződésre is, a mely valamely még élő harmadik személy hagyatékában foglalt hagyományra

vagy kötelesrészre vonatkozik. Ezek a szabályok nem nyernek alkalmazást az oly szerződésre, melyet a jövődöbeli törvényes örökösök ezek egyikének törvényes osztály- vagy kötelesrésze tekintetében egymással kötnek. Ily szerződés bírói vagy közjegyzői okiratba foglalandó.

313. §. Oly szerződés, mely által az egyik fél arra kötelezi magát, hogy valamely ingatlanra vonatkozó tulajdonjogát másra átruházza, bírói vagy közjegyzői okiratba foglalandó. Ezen alak figyelembe vétele nélkül kötött szerződés egész tartalma szerint érvényessé válik, ha a birtoklás abban hagyatik és az átruházás a telekkönyvbe bevezettetik.

314. §. Ha valaki valamely dolog elidegenítésére vagy megterhelésére kötelezi magát, kötelezettsége kétség esetében a dolog tartozékára is kiterjed.

315. §. Ha a szolgáltatást a szerződő felek valamelyikének kell meghatározni, kétség esetében az veendő fel, hogy a meghatározásnak méltányos belátás szerint kell történnie.

A meghatározás a másik féllel szemben tett kijelentéssel történik.

Ha a meghatározásnak méltányos belátás szerint kell történnie, ez a másik félre nézve csak akkor kötelező, ha a méltányosságnak megfelel. Ha a meghatározás a méltányosságnak meg nem felel, ítélettel döntendő el; ugyanez áll arra az esetre is, ha a fél a meghatározással késik.

316. §. Ha valamely szolgáltatással szemben ígért ellenszolgáltatás mennyisége nincs meg határozva, en-

nek meghatározása kétség esetében azt a felet illeti, a ki az ellenszolgáltatást követeli.

317. §. Ha a felek a szolgáltatás meghatározását harmadik személyre bizzák, kétség esetében az veendő fel, hogy a meghatározásnak méltányos belátás szerint kell történnie.

Ha a meghatározással több harmadik személy van megbízva, kétség esetében valamennyinek a meg-egyezése szükséges; ha valamely összeg határozandó meg, de a meghatározásra hivatott harmadik személyek több különböző összeget állapítanak meg, kétség esetében az átlagos összeg irányadó.

318. §. A szolgáltatásnak valamely harmadik személyre bizott meghatározása a szerződő felek valamelyikével szemben tett nyilatkozattal történik.

A történt meghatározásnak tévedés, fenyegetés, vagy ravasz fondorlat miatti megtámadása csak a szerződő felet illeti, ellenfél a másik szerződő fél. A megtámadásnak haladéktalanul kell megtörténnie, miután a megtámadásra jogosult fél a megtámadási okról tudomást nyert. A megtámadás ki van zárva, ha a meghatározás történtétől számítva harmincz év már eltelt.

319. §. Ha a harmadik személynek a szolgáltatást méltányos belátása szerint kell meghatároznia, az esetben a történt meghatározás a szerződő feleket nem kötelezi, ha az nyilvánvalóan méltánytalan. A meghatározást ez esetben ítélet dönti el; ugyanez áll arra az esetre is, ha a harmadik személy a meghatározást

nem foganatosíthatja, vagy foganatosítani nem akarja, vagy ha azzal késik.

Ha a szolgáltatás meghatározása a harmadik személy szabad tetszésére van bízva, a szerződés hatálytalan, ha a harmadik személy a meghatározást nem foganatosíthatja, vagy foganatosítani nem akarja, vagy azzal késik.

Második czím.

A kétoldalu szerződés.

320. §. A ki valamely kétoldalu szerződésből folyólag kötelezve van, az a köteles szolgáltatást az ellenszolgáltatás teljesítéséig megtagadhatja, ha csak előleges szolgáltatásra nem volt kötelezve. Ha a szolgáltatás többek részére teljesítendő, az egyeseket illető részszolgáltatás az egész ellenszolgáltatás teljesítéséig megtagadható. A 273. §. 3. bekezdése nem nyer alkalmazást.

Ha az egyik oldalon részszolgáltatás már történt, az ellenszolgáltatás nem tagadható meg akkor, ha a megtagadás a körülményekhez képest, nevezetesen a hátralékos résznek aránylag csekély volta miatt, a kölcsönös hit és bizalomba ütköznék.

321. §. A ki valamely kétoldalu szerződésből folyólag előleges szolgáltatásra van kötelezve, az abban az esetben, ha a szerződés megkötése után a másik fél vagyoni viszonyai oly lényegesen rosszabbra fordulnak, hogy az ellenszolgáltatáshoz való jog vélséelyeztetve van, a köteles szolgáltatást mindaddig

megtagadhatja, míg a másik fél az ellenszolgáltatást nem teljesíti, vagy biztosítékot nem ad.

322. §. Ha az egyik fél valamely kétoldalu szerződés alapján keresetet indít a neki járó szolgáltatás iránt, az esetben a másik felet illető ama jog érvényesítésének, hogy az a szolgáltatást az ellenszolgáltatás teljesítéséig megtagadhatja, csak az a hatálya van, hogy a másik fél a teljesítésben csak az ellenszolgáltatás teljesítésével szemben marasztható.

Ha a pert indító fél előlegesen tartozik teljesíteni, az esetben, ha a másik fél az elfogadással késik, az ellenszolgáltatás elfogadása utáni szolgáltatás iránt perelhet.

A végrehajtásra a 274. §. 2. bekezdésében foglalt szabály nyer alkalmazást.

323. §. Ha valamely kétoldalu szerződésből folyólag az egyik felet terhelő szolgáltatás oly körülmény folytán, melyért sem ő, sem a másik fél nem felelős, lehetetlenné válik, az esetben ez az ellenszolgáltatásra való igényét elveszti; a részleges lehetetlenségnél az ellenszolgáltatás a 472. és 473. §§-ok szerint csökken.

Ha a másik fél a 281. §. értelmében a szolgáltatandó dologért nyert kárpótlás kiadását vagy a kártérítési igény átruházását követeli, az ellenszolgáltatásra kötelezve marad; ez azonban a 472. és 473. §§-ok értelmében azon mértékben csökken, a melyben a kárpótlás vagy a kártérítési igény értéke a köteles szolgáltatásnál kisebb.

Ha a másik fél az ezen szabályok értelmében

őt nem kötelező ellenszolgáltatást mégis teljesíti, ezt a szolgáltatást a jogtalan meggazdagodásra vonatkozó szabályok szerint visszakövetelheti.

324. §. Ha valamely kétoldalu szerződésből kifolyólag az egyik felet terhelő szolgáltatás oly körülmény folytán, melyért a másik fél felelős, lehetetlenné válik, annak joga az ellenszolgáltatás követelésére fenmarad. Mindazonáltal tűrnie kell annak beszámítását, a mit ő a teljesítéstől való mentessége folytán megtakarít, vagy munkaerejének másuttal való értékesítése által szerez, vagy szerezni jóhiszeműleg elmulaszt.

Ugyanez áll arra az esetre is, ha az egyik felet terhelő szolgáltatás valamely tőle nem függő körülmény folytán oly időben válik lehetetlenné, a midőn a másik fél az elfogadás tekintetében késedelembe van.

325. §. Ha valamely kétoldalu szerződésből kifolyólag az egyik felet terhelő szolgáltatás valamely oly körülmény folytán, melyért ő felelős, lehetetlenné válik, az esetben a másik fél a nemteljesítés miatt kártérítést követelhet, vagy a szerződéstől visszaléphet. Részleges lehetetlenségnél, ha a szerződésnek részben való teljesítése reá nézve érdekekkel nem bir, jogosítva van a 280. §. 2. bekezdése értelmében az egész kötelezettség nemteljesítése miatt kártérítést követelni, vagy az egész szerződéstől visszalépni. A kártérítési igény és a visszalépési jog helyett a 323. §. esetére megállapított jogokat is érvényesítheti.

Ugyanez áll a 283. §. esetére is, ha a szolgáltatás a határidő elteltéig nem teljesítettik, vagy ha ezen időig részben nem teljesítettik.

326. §. Ha valamely kétoldalu szerződésnél az egyik fél az őt terhelő szolgáltatással késik, a másik fél a szolgáltatás teljesítésére megfelelő határidőt állapíthat meg azzal a kijelentéssel, hogy a szolgáltatást a határidő eltelte után nem fogadja el. A határidő eltelte után, ha a szolgáltatás kellő időben nem teljesített, jogosítva van a nemteljesítés miatt kártérítést követelni, vagy a szerződéstől elállani; a teljesítésre való igény ki van zárva. Ha a szolgáltatás a határidő eltelteig részben nem teljesített, a 325. §. 1. bekezdésének 2. mondata nyer megfelelő alkalmazást.

Ha a szerződés teljesítése a másik félre nézve a késedelem folytán többé érdekléssel nem bír, az esetben őt az első bekezdésben körülírt jogok illetik meg a nélkül, hogy újabb határidő kitűzése szükséges lenne.

327. §. A 325. és 326. §-okban körülírt visszalépési jogra a szerződéses visszalépési jognak a 346—356. §-okban foglalt szabályai nyerne alkalmazást. Ha az egyik fél oly körülmény miatt lép vissza, a mely a másik fél akaratától független, az esetben ez csak a jogtalan gazdagodás szabályai szerint felelős.

Harmadik czim.

A harmadik személy javára ígért szolgáltatás.

328. §. Harmadik személy javára valamely szolgáltatás szerződés útján oly hatálylyal köthető ki, hogy a harmadik személy közvetlen jogot nyer a szolgáltatás követelésére.

Különös megállapodás hiányában a körülményekből, nevezetesen a szerződés céljából veendő ki, vajjon a harmadik személy a jogot megszerzi-e, hogy a harmadik személy joga azonnal vagy csak bizonyos előfeltételek mellett jön-e létre és hogy fentartassék-e a szerződő feleknek ama jog, melynél fogva, a harmadik személy jogát ennek beleegyezése nélkül megszüntethessék, vagy megváltoztattassák.

329. §. Ha az egyik fél szerződésileg a másik fél valamely hitelezőjének kielégítésére kötelezi magát a nélkül, hogy a tartozást magára vállalná, kétség esetében nem vélelmezendő az, hogy a hitelező közvetlen jogot nyert arra, hogy a kielégítést tőle követelje.

330. §. Ha valamely életbiztosítási, vagy életjáradéki szerződésben a biztosítási összegnek, vagy az életjáradéknak fizetése harmadik személy javára köttet ki, kétség esetében az vélelmezendő, hogy a harmadik személy közvetlen jogot nyer a szolgáltatás követelésére. Ugyanez áll arra az esetre, ha a fél valamely ingyenes részeltetésnél a kedvezményezettnek harmadik személy részére teljesítendő szolgáltatást hagy meg, vagy valamely vagyon, vagy ingatlan átvételénél az átvető a harmadik személy javára kielégítés céljából valamely szolgáltatást ígér.

331. §. Ha a harmadik személy javára kikötött szolgáltatást annak halála után kell teljesíteni, a kinek az ígértetett, a harmadik személy a szolgáltatáshoz való jogát kétség esetében az ígértetett elfogadójának halálával szerzi meg.

Ha az ígéret elfogadója a harmadik személy születése előtt hal el, az esetben a harmadik számára teljesítendő szolgáltatás iránti ígéret csak akkor vonható vissza vagy módosítható, ha az erre vonatkozó jog fentartott.

332. §. Ha az ígéret elfogadója fentartotta magának azt a jogot, hogy a szerződésben megjelölt harmadik személyt az ígéretet tevő beleegyezése nélkül mással helyettesítheti, ez kétség esetében halál-esetre szóló rendelkezésben is történhetik.

333. §. Ha a harmadik személy a szerződés szerint őt illető jogot az ígéretet tevővel szemben visszatartja, eme jog meg nem szerzettnek tekintetik.

334. §. Az ígéretet tevő a szerződésből eredő kifogásait a harmadik személylyel szemben is érvényesítheti.

335. §. Az ígéret elfogadója, a mennyiben a szerződő felek akaratából más nem következik, a harmadik személy javára teljesítendő szolgáltatást akkor is követelheti, ha ezt a szolgáltatás iránti jog megilleti.

Negyedik czim.

A foglалó. A kötbér.

336. §. Ha a szerződés megkötésekor valami foglалóul adatik, ez a szerződés megkötésének jeléül tekintendő.

A foglалó kétség esetében nem bánatpénz.

337. §. A foglалót kétség esetében az azt adó által teljesítendő szolgáltatásba be kell számítani, vagy

ha ez meg nem történhetik, azt neki a teljesítéskor vissza kell adni.

338. §. Ha a foglалót adó által teljesítendő szolgáltatás valamely tőle függő körülmény folytán lehetetlenné válik, vagy ha a szerződés az ő hibájából szűnik meg, az esetben a másik fél jogosítva van a foglалót megtartani. Ha a másik fél a nemteljesítés miatt kártérítést követel, az esetben a foglалó kétség esetében beszámítandó, ha ez nem történhetik, a kár megtérítésekor visszaadandó.

339. §. Ha az adós a hitelezőnek az esetre, ha kötelezettségét egyáltalában nem, vagy nem kellő módon teljesítené, büntetésül valamely pénzösszeg fizetését igéri, az esetben a kötbér akkor követelhető, ha az adós késedelmessé válik. Ha a teljesítendő szolgáltatás valaminek az abbanhagyásában áll, a kötbér az ezzel ellenkező cselekménnyel követelhető.

340. §. Ha az adós a kötbért arra az esetre ígérte, ha kötelezettségét nem teljesíti, az esetben a hitelező a kötbért a teljesítés helyett követelheti. Ha a hitelező az adósnak már kijelentette, hogy a kötbért követeli, a teljesítés iránti igény ki van zárva.

Ha a hitelezőnek nemteljesítés miatti kártérítéshez van joga, az esetben a kikötött kötbért, mint a kár legkisebb mennyiségét követelheti. Az ezt meghaladó kár érvényesítése nincs kizárva.

341. §. Ha az adós a kötbért arra az esetre ígérte, hogy kötelezettségét nem kellő módon, különösen pedig nem a kikötött időre teljesíti, a hitelező a kikötött kötbért a teljesítéssel együtt követelheti.

Ha a hitelezőt a nem kellő teljesítés miatt kártérítési igény illeti, a 340. §. 2. bekezdésében foglalt szabályok nyernek alkalmazást.

Ha a hitelező a teljesítést elfogadja, az esetben a kötbért csak akkor követelheti, ha a teljesítés elfogadásánál ehez való jogát fentartotta.

342. §. Ha az adós kötbérül nem valamely pénzösszeg fizetését, hanem más szolgáltatást ígér, az esetben a 339—341. §§-ban foglalt szabályok nyernek alkalmazást; a kártérítés iránti igény ki van zárva, ha a hitelező a kötbért követeli.

343. §. Ha a kikötött kötbér aránytalanul magas, az adós kérelmére ítélettel méltányos összegre leszállítható. Ezen összeg mennyiségének megítélésénél a hitelezőnek nemcsak vagyoni, hanem minden jogosult érdeke tekintetbe veendő. A kötbér megfizetése után annak leszállítása ki van zárva.

Ugyanez áll a 339. és 342. §§-ban megjelölt eseteken kívül akkor is, ha valaki a kötbért arra az esetre ígéri, ha valamely cselekményt teljesít, vagy abban hagy.

344. §. Ha a törvény valamely szolgáltatásra vonatkozó ígéretet érvénytelennek nyilvánít, a kötbérnek az ígéret nem teljesítése esetére való kikötése is érvénytelen még akkor is, ha a felek az ígéret érvénytelenségét ismerték.

345. §. Ha az adós a kötbér követelhetését vitatja, mert kötelezettségét teljesítette, az esetben tartozik a teljesítést igazolni, feltéve, hogy a köteles szolgáltatás nem valaminek abbanhagyásában állott.

Ötödik czim.

A visszalépés.

346. §. Ha valamely szerződésben az egyik fél a visszalépést magának fentartotta, az esetben, ha a visszalépés megtörténik, a felek egymásnak a vett szolgáltatásokat vissza tartoznak adni. A teljesített szolgáltatásokért, ugyszintén valamely dolog használatának átengedéseért az értéket kell megtéríteni, vagy a mennyiben a szerződésben valamely ellenszolgáltatás pénzben van meghatározva, ezt kell visszatéríteni.

347. §. A megromlás, megsemmisülés, vagy a szolgáltatásnak más okból bekövetkező lehetetlensége miatti kártérítési igény a szolgáltatás elfogadásától való visszalépés esetén azon szabályok szerint igazodik, melyek a tulajdonos és a birtokos közti viszonyra a tulajdoni igény keletkeztétől érvényesek. Ugyanez áll a hasznok kiadása vagy megtérítése és a költségek megtérítése iránti igényekre is. Valamely pénzösszeg után a kamat az elfogadás idejétől fogva jár.

348. §. Az egyik fél a visszalépésből eredő kötelezettségeit csak a másik fél kötelezettségeinek teljesítésével szemben tartozik teljesíteni. A 320. és 322. §§-ban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

349. §. A visszalépés a másik féllel szemben tett nyilatkozattal történik.

350. §. A visszalépést nem zárja ki az, hogy az a tárgy, melyet a jogosult már átvett, véletlen folytán megsemmisült.

351. §. A visszalépés ki van zárva, ha a lényeges megromlás, megsemmisülés, vagy az átvett tárgy kiadatásának más irányu lehetetlensége a jogosult hibája folytán következett be. Valamely lényeges résznek megsemmisülése a tárgy lényeges megromlásával, másnak oly hibája, melyért a jogosult felelős, a jogosult saját hibájával esik egy tekintet alá.

352. §. Ki van zárva a visszalépés, ha a jogosult az átvett dolgot feldolgozás vagy átalakítás útján más természetű dologgá változtatta át.

353. §. Ha a jogosult az átvett dolgot, vagy a dolognak egy lényeges részét elidegenítette, vagy harmadik személy jogával megterhelte, az esetben a visszalépés ki van zárva, ha annál, a ki a dolgot a jogosult rendelkezése folytán megnyerte, a 351. vagy 352. §-ban megjelölt előfeltételek fenforognak.

A jogosult rendelkezésével egy tekintet alá esik az a rendelkezés, mely a végrehajtás vagy zárlat foganatosítása közben kelt, vagy a csődtömeggondnoktól származott.

354. §. Ha a jogosult az átvett tárgynak, vagy valamely lényeges részének visszaadásával késik, a másik fél ennek részére valamely méltányos határidőt azzal a kijelentéssel állapíthat meg, hogy az átvételt a határidő elteltével megtagadja. A visszalépés hatálytalanná válik, ha a visszaszolgáltatás a határidő eltelte előtt történik.

355. §. Ha a visszalépési jog gyakorlására határidő kikötve nincs, az esetben a jogosított részére a másik fél ezen jog gyakorlására megfelelő határidőt

állapíthat meg. A visszalépési jog megszűnik, ha a visszalépés a határidő eltelte előtt ki nem jelentetik.

356. §. Ha valamely szerződésnél úgy az egyik, mint a másik oldalon többen vannak érdekelve, a visszalépési jogot csak valamennyi és csak valamennyi ellen érvényesítheti. Ha a visszalépési jog a jogosultak egyikére nézve megszűnik, megszűnik a többire nézve is.

357. §. Ha az egyik fél a visszalépést arra az esetre tartotta fenn, hogy a másik fél kötelezettségét nem teljesíti, ez esetben hatálytalan a visszalépés, ha a másik fél kötelezettsége alól beszámítás után szabadulhatott és a visszalépés megtörténte után beszámításra vonatkozó akaratát haladéktalanul kinyilvánítja.

358. §. Ha az egyik fél a visszalépést arra az esetre kötötte ki, hogy a másik fél kötelezettségét nem teljesíti és ez a kijelentett visszalépés jogosultságát azért vitatja, mert ő teljesített, a másik fél tartozik a teljesítést igazolni, feltéve, hogy a köteles szolgáltatás nem abban hagyásban áll.

359. §. Ha az egyik fél a visszalépést bánatpénz fizetésével szemben tartotta fenn, az esetben a visszalépés hatálytalan, ha a bánatpénz a visszalépési nyilatkozat előtt, vagy ezzel egyidejűleg ki nem fizetetik és a másik fél a nyilatkozatot ezen okból haladéktalanul visszautasítja. A visszalépési nyilatkozat mindazonáltal érvényes, ha a bánatpénz a visszautasítás után haladéktalanul kifizetetik.

360. §. Ha a szerződő felek a szerződést azzal a fentartással kötötték meg, hogy az adós a szerződés-

ből folyó jogait elveszti, ha kötelezettségeit nem teljesíti, akkor a hitelező jogosítva van ezen eset bekövetkeztével a szerződéstől visszalépni.

361. §. Ha valamely kétoldalu szerződésben oly megállapodás jött létre, hogy az egyik fél szolgáltatását valamely pontosan meghatározott időben, vagy valamely meghatározott határidőn belül tartozik teljesíteni, kétség esetében az vélelmezendő, hogy a másik fél jogosítva van a visszalépésre, ha az egyik fél a szolgáltatást a megállapított határnapon vagy a megállapított határidőn belül nem teljesíti.

HARMADIK FEJEZET.

A kötelmi viszonyok megszűnése.

Első czim.

A teljesítés.

362. §. A kötelmi viszony megszűnik, ha az adós a tartozó szolgáltatást a hitelezőnek teljesíti.

Ha az adós teljesítés céljából harmadik személy részére szolgáltat, a 185. §-ban foglalt szabályok nyerne alkalmazást.

363. §. Ha a hitelező a neki teljesítés gyanánt felajánlott szolgáltatást teljesítésül elfogadja, őt terheli a bizonyítás, ha a szolgáltatást azért, mert az más mint a kötelezett szolgáltatás, vagy nem teljes, teljesítés gyanánt el nem ismeri.

364. §. A kötelmi viszony megszűnik, ha a hi-

telező teljesítés helyett a kötelezett szolgáltatástól eltérő más szolgáltatást elfogad.

Ha az adós a hitelező kielégítése céljából ezzel szemben újabb kötelezettséget vállal, kétség esetében nem vélelmezhető, hogy az adós azt teljesítés helyett vállalta magára.

365. §. Ha teljesítés helyett valamely dolog, harmadik személylyel szemben fenálló követelés vagy más jog adatik, az esetben az adós a jog, vagy dolog hiányosságáért ép úgy felelősséggel tartozik, mint az eladó.

366. §. Ha az adós a hitelező részére több kötelmi viszonyból folyólag hasonló szolgáltatásokra van kötelezve és az általa teljesített szolgáltatás az összes tartozások kiegyenlítésére nem elegendő, az a tartozás tekintetik törlesztettnek, melyet az adós a szolgáltatáskor megjelöl.

Ha az adós nem jelöli meg, akkor első sorban a lejárt tartozás, több lejárt tartozás közül az, a mely a hitelezőre nézve kevésbé van biztosítva, több egyenlően biztosított tartozás közül az, a mely az adósra nézve terhesebb, több egyenlően terhes tartozás közül a régiebb, több egykoru tartozás pedig arányosan törlesztetik.

367. §. Ha az adós a főszolgáltatáson kívül még kamattal és költséggel is tartozik, az egész tartozás kiegyenlítésére nem elegendő szolgáltatás első sorban a költségek, azután a kamatok és végül a főszolgáltatás törlesztésére fordítandó.

Ha az adós más beszámítást köt ki, a hitelező a szolgáltatás elfogadását megtagadhatja.

368. §. A hitelező a szolgáltatás átvételével szemben az adós kívánságára írásos elismervényt (nyugtát) tartozik kiállítani. Ha az adósnak jogi érdeke úgy kívánja, hogy a nyugta más alakban állíttassék, ki, ennek kiállítását ezen alakban is követelheti.

369. §. A nyugta költségeit az adós tartozik viselni és előlegezni, hacsak a közte és a hitelező közt fennálló jogviszonyból más ki nem tűnik.

Ha a követelés átruházása folytán vagy örökösödés útján az eredeti hitelező helyébe több más hitelező lép, a költségtöbblet a hitelezőket terheli.

370. §. A nyugta átadója felhatalmazottnak tekintetik a szolgáltatás átvételére, hacsak az átvételnek a teljesítő előtt ismeretes körülményei ily felhatalmazásnak ellent nem mondanak.

371. §. Ha a felek a követelésről kötelezvényt is állítottak ki, az adós a nyugtán kívül a kötelezvény visszaadását is követelheti. Ha a hitelező azt állítja, hogy a kötelezvény visszaadására képtelen, az adós közhitelességü elismervényt követelhet tőle arról, hogy a tartozás megszűnt.

Második czim.

A l e t é t e l.

372. §. Az adós pénzt, értékpapirokat és más okiratokat, valamint drágaságokat valamely e czélra meghatározott nyilvános helyen letétbe helyezhet a

hitelező részére, ha ez az átvétellel késik. Ugyanez áll arra az esetre is, ha az adós kötelezettségét valamely a hitelező személyében rejlő oknál fogva vagy a hitelező személye felőli, de nem gondatlanságon alapuló bizonytalanság folytán egyáltalában nem, vagy nem bizonyossággal teljesítheti.

373. §. Ha az adós csak a hitelező teljesítésével szemben tartozik teljesíteni, a hitelezőnek a letett dolog átvételéhez való jogát az ellenszolgáltatás teljesítésétől teheti függővé.

374. §. A letétbe helyezésnek a teljesítési hely letéthivatalánál kell történnie; ha az adós a letétbehelyezést másutt eszközli, a hitelezőnek ebből származó kárát meg tartozik téríteni.

Az adós a hitelezőt a letétbehelyezésről azonnal értesíteni tartozik; ennek elmulasztása esetén kártérítéssel tartozik. Az értesítés elmaradhat, ha lehetetlen.

375. §. Ha az adós a letett dolgot a letétbehelyezés helyére postán küldötte el, a letétbehelyezés a dolognak a postára történt feladása idejére visszahat.

376. §. Az adósnak joga van a letétbehelyezett dolgot visszavenni.

A visszavétel ki van zárva:

1. ha az adós a letéti hivatal előtt kijelenti, hogy a visszavételhez való jogáról lemond;
2. ha a hitelező a letéti hivatal előtt elfogadási nyilatkozatot tesz;
3. ha a letéti hivatal előtt a hitelező és az adós közt folyt perben hozott jogerős ítélet, mely a letétbehelyezést jogszerűnek mondja ki, mutattatik fel.

377. §. A visszavételhez való jog foglalásnak nincs alávetve.

Ha az adós vagyona fölött a csőd elrendeltetik, a visszavételhez való jogot a csőd tartama alatt az adós sem gyakorolhatja.

378. §. Ha a letett dolog visszavétele ki van zárva, az adós kötelezettsége alól a letétbehelyezés által ép oly módon szabadul, mintha a letétel idejekor a hitelezőnek teljesített volna.

379. §. Ha a letett dolog visszavétele nincs ki zárva, az adós a hitelezőt a letett dologra utalhatja.

A míg a dolog letétben van, a hitelező viseli a veszélyt és az adós nem köteles kamatot fizetni vagy az elmaradt haszon miatt kártérítést teljesíteni.

Ha az adós a letett dolgot visszaveszi, a letétbehelyezés meg nem történnék tekintetik.

380. §. A mennyiben a letéti hivatal részére érvényes szabályok szerint a hitelező átvételi jogosultságának igazolására az adósnak ezen jogosultságot elismerő nyilatkozata szükséges és elég, a hitelező az adósnak ezen nyilatkozatát ugyanazon előfeltételek mellett követelheti, melyek mellett a teljesítést követelhetné, ha a letétbehelyezés meg nem történt volna.

381. §. A letétel költségei a hitelezőt terhelik, a mennyiben az adós a letett dolgot vissza nem veszi.

382. §. A hitelezőnek a letett összeghez való joga a letétbehelyezésről szóló értesítés vételétől számított harmincz év alatt szűnik meg, ha a hitelező a letéti hivatalnál előbb nem jelentkezik; az adós ez

esetben jogosítva van a visszavételre, ha ehhez való jogáról le is mondott volna.

383. §. Ha a szolgáltatandó ingó dolog a letételre nem alkalmas, az adós azt a hitelező késedelme esetén a teljesítés helyén elárvereztetheti és a vételárat letétbe helyezheti. Ugyanez áll a 372. §. 2. mondatának eseteiben is, ha a dolog megromlásától kell tartani, vagy a megőrzés aránytalanul nagy költségekkel járna.

Ha a teljesítési helyen megtartandó árveréstől kellő eredmény nem várható, az esetben a dolgot más alkalmasabb helyen kell elárverezni.

Az árverést az árverés helyére nézve kirendelt birói végrehajtó, vagy árverésre jogosított más tisztviselők, vagy nyilvánosan alkalmazott árverelők által nyilvánosan kell foganatosítani (nyilvános árverés). Az árverés helye és ideje a dolog általános megjelölése mellett nyilvánosan közölteendő.

384. §. Az árverés addig nem foganatosítható, míg ez a hitelezővel nem közöltetett; a közlés elmaradhat, ha a dolog romlandó és az árverés elhalasztásával veszély jár.

Az adós a hitelezőt az árverésről haladéktalanul értesíteni tartozik; ennek elmulasztása esetén kártérítéssel tartozik.

Az előleges közlés és az utólagos értesítés elmaradhat, ha nem lehetséges.

385. §. Ha a dolognak tőzsdei vagy piaczi ára van, az adós azt szabad kézből ily eladásokra nyilvánosan felhatalmazott ügynökök, vagy valamely nyil-

vános árverelésre jogosított személy útján folyó árban is eladhatja.

386. §. Az árverésnek vagy a 385. §. szerinti eladásnak költségei a hitelezőt terhelik, ha csak az adós a letétbe helyezett vételárat vissza nem vészi.

Harmadik czim.

A beszámítás.

387. §. Ha két személy oly szolgáltatásokkal tartozik egymásnak, melyek tárgyukra nézve egyműiek, akkor a felek követeléseiket egymásnak kölcsönösen beszámíthatják, a mennyiben az őket illető szolgáltatást követelhetik, az őket terhelő szolgáltatást pedig teljesíthetik.

388. §. A beszámítás a másik féllel szemben tett nyilatkozattal történik. A feltétel vagy időmeghatározás mellett tett nyilatkozat érvénytelen.

389. §. A beszámításnak az a hatálya, hogy a követelések, a mennyiben egymást fedik, megszűnteknek tekintetnek abban az időpontban, a midőn a beszámításra alkalmas követelések egymással szembe állítottak.

390. §. Oly követelés, mely kifogással van megátadva, be nem számítható. Az elévülés nem zárja ki a beszámítást, ha az elévült követelés abban az időben, a midőn a másik követelés ellen felszámítható lett volna, még nem évült el.

391. §. A beszámítást nem zárja ki, hogy a követelésekre nézve különböző teljesítési és szállítási

helyek vannak megállapítva. A beszámítással élő fél mindazonáltal köteles azt a kárt megtéríteni, melyet a másik fél az által szenved, hogy a szolgáltatást a beszámítás következtében a kikötött helyen át nem veheti, vagy nem teljesítheti.

Ha a felek úgy állapodtak meg, hogy a szolgáltatást meghatározott időben és helyen kell teljesíteni, kétség esetében az vélelmezendő, hogy oly követelés beszámítása, melyre nézve más teljesítési hely van kikötve, ki van zárva.

392. §. Valamely követelés lefoglalása által az adóst a hitelező ellen megillető követelés beszámítása csak az esetben van kizárva, ha az adós követelését a foglalás után szerezte, vagy ha követelése a foglalás után és a lefoglalt követelésnél később járt le.

393. §. Valamely szándékosan elkövetett tilos cselekményből származó követelés ellenében beszámítással élni nem lehet.

394. §. A foglalás alá nem eső követelések ellenében beszámítással élni nem lehet. A beteg-, segély- vagy temetkezési pénztárakból, nevezetesen az inség-pénztárakból, valamint az inségegyesületek pénztárából járó jutalékokkal szemben a köteles járulékok mindazonáltal beszámíthatók.

395. §. A birodalomnak vagy valamely szövetséges államnak követelése ellen, ugyszintén valamely községnek, vagy ehez hasonló közszervezetnek követelése ellen beszámításnak csak akkor van helye, ha a szolgáltatásnak ugyanazon pénztárnál kell teljesít-

tetnie, a mely hivatva van a beszámítással élő követelését is kiegyenlíteni.

396. §. Ha az egyik vagy a másik félnek több beszámításra alkalmas követelése van, a beszámítással élő fél kijelölheti a beszámítandó követeléseket. Ha a beszámítással élő fél a beszámítás iránti akaratát ily kijelölés nélkül nyilvánítja ki, vagy a másik fél haldéktalanul ellentmond, az esetben a 366. §. 2. bekezdésében foglalt rendelkezés nyer alkalmazást.

Ha a beszámítással élő fél a másik félnek a főszolgáltatáson kívül kamattal és költséggel is tartozik, a 367. §-ban foglalt szabályok nyernek megfelelő alkalmazást.

Negyedik czim.

A z e l e n g e d é s.

397. §. A kötelmi viszony megszűnik, ha a hitelező az adósnak a tartozást szerződés útján elengedi.

Ugyanez áll arra az esetre is, ha a hitelező az adósnak szerződésben elismeri, hogy a kötelmi viszony nem áll fen.

NEGYEDIK FEJEZET.

A követelés átruházása.

398. §. A hitelező követelését mással kötött szerződés útján erre átruházhatja (Abtretung). A szerződés megkötésével az új hitelező az eddigi hitelező helyébe lép.

399. §. A követelést nem lehet átruházni, ha a szolgáltatás az eredeti hitelezőtől eltérő más személy részére tartalmának változása nélkül nem lehetséges, vagy ha az átruházás az adóssal történt megegyezés folytán ki van zárva.

400. §. Nem ruházható át valamely követelés, a mennyiben a foglalás alól ki van véve.

401. §. Az átruházott követeléssel a fenálló ingatlan és ingó zálogjogok, valamint a követelés biztosítására vállalt kezességek is átszállnak az új hitelezőre.

A követeléssel végrehajtás vagy csőd esetére összekötött jogkedvezményt az új hitelező is érvényesítheti.

402. §. Az eddigi hitelező tartozik az új hitelezőt a követelés érvényesítéséhez szükséges felvilágosításokkal ellátni és neki a követelés igazolására szolgáló okiratokat, a mennyiben azok birtokában vannak, kiszolgáltatni.

403. §. Az eddigi hitelező tartozik a másik hitelezőnek ennek kívánságára az átruházásról nyilvánosan hitelesített okiratot kiállítani. A költségeket az új hitelező tartozik viselni és előlegezni.

404. §. Az adós az új hitelező ellen mindazon kifogásokat érvényesítheti, melyek őt a követelés átruházása idején az eddigi hitelező ellen illették.

405. §. Ha az adós tartozásáról okiratot állított ki, az esetben, ha a követelés az okirat felmutatása mellett ruháztatik át, az új hitelezővel szemben nem hivatkozhatik arra, hogy a kötelmi viszony csak

szinleg jött létre vagy azt csak szinleg ismerte el, vagy hogy az átruházás az eredeti hitelezővel történt megállapodás szerint ki van zárva, kivéve, ha az új hitelező az átruházás alkalmával a tényállást ismerte vagy ismerhette.

406. §. Az adós az eddigi hitelező ellenében fenálló követelését az új hitelezővel szemben is beszámithatja, kivéve, ha ő a követelés megszerzésekor az átruházásról tudomással birt, vagy ha a követelés a tudomásra jutás után és az átruházott követelésnél később járt le.

407. §. Az új hitelező nem tiltakozhatik azon szolgáltatás ellen, melyet az adós az átruházás után az eddigi hitelező részére teljesít, valamint mindazon jogügyletek ellen sem, melyek az adós és a hitelező között a követelés tekintetében az átruházás után jöttek létre, kivéve, ha az adós az átruházásról a jogügylet teljesítése vagy megkötésekor tudomással birt.

Ha az adós és az eddigi hitelező között az átruházás után folyamatba tett perben a követelés tekintetében jogerős ítélet hozatott, az új hitelező az ítélet ellen nem tiltakozhatik, kivéve, ha az adós az átruházásról a per megindításakor tudomással birt.

408. §. Ha az eddigi hitelező valamely már átruházott követelést harmadik személyre újból átruház, az esetben, ha az adós a harmadik személy részére szolgáltat, vagy ha az adós és a harmadik személy között valamely jogügylet jön létre, vagy per tétetik folyamatba, az adós javára a korábbi szerző ellenére

a 407. §-ban foglalt szabályok nyerne megfelelő alkalmazást.

Ugyanez áll arra az esetre, ha az átruházott követelés bírói határozat folytán harmadik személy részére utaltatik, vagy ha az eddigi hitelező a harmadik személylyel szemben elismeri, hogy a már átruházott követelés a törvény értelmében a harmadik személyre szállt át.

409. §. Ha a hitelező értesíti az adóst arról, hogy a követelést másra átruházta, a közölt átruházás vele szemben akkor is érvényes, ha az tényleg meg nem történt, vagy nem hatályos. Az értesítéssel egyértelmű, ha a hitelező az átruházásról okiratot állít ki, az okiratban megjelölt új hitelező részére és ez azt az adósnak felmutatja.

Az értesítés csak annak beleegyezésével vonható vissza, a ki abban mint új hitelező volt megjelölve.

410. §. Az adós az új hitelező részére csak az eddigi hitelező által az átruházásról kiállított okirat kiszolgáltatásával szemben van teljesítésre kötelezve. Az új hitelező felmondása vagy intése hatálytalan, ha ez az okiratot fel nem mutatja és az adós azt ezen okból haladéktalanul visszautasítja.

Ezek a szabályok nem nyerne alkalmazást, ha az eddigi hitelező az adóst az átruházásról írásban értesítette.

411. §. Ha valamely katonai személy, tisztviselő, lelkész vagy nyilvános tanintézetnél alkalmazott tanító szolgálati jövedelmeinek, várakozási- vagy nyugdíjának átruházható részét ruhazza át, az esetben a kifizető

pénztárt az átruházásról az eddigi hitelező által kiállított közhitelességű okiratban kell értesíteni. Az átruházás az értesítés megtörténtéig a pénztárra nézve ismeretlennek tekintendő.

412. §. Valamely követelésnek a törvény erejénél fogva történt átruházására a 399—404. és 406—410. §§-ok megfelelő alkalmazást nyernek.

413. §. A követelések átruházására vonatkozó szabályok más jogok átruházására is megfelelően alkalmazandók, a mennyiben a törvény eltérően nem intézkedik.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A tartozás átvállalása.

414. §. A harmadik személy valamely tartozást a hitelezővel kötött szerződés után oly módon vállalhat át, hogy az eddigi adós helyébe a harmadik személy lép.

415. §. Ha a harmadik személy a tartozás átvállalása tekintetében a hitelezővel megegyezett, ennek hatálya a hitelező jóváhagyásától függ. A jóváhagyás csak akkor következhetik be, ha az adós, vagy a harmadik személy a hitelezőt a tartozás átvállalásáról már értesítette. A felek a szerződést a jóváhagyásig módosíthatják vagy felbonthatják.

Ha a hitelező a jóváhagyást megtagadja, a tartozás át nem vállaltnak tekintetik. Ha az adós vagy a harmadik személy a hitelezőt a jóváhagyás megadására valamely határidő kikötése mellett szólítja fel,

a jóváhagyás csak ezen határidő elteltéig nyilvánítható ki; ha a hitelező nem nyilvánítja, megtagadottnak tekintetik.

A míg a hitelező a jóváhagyást meg nem adja, mindaddig az átvállaló az adóssal szemben kétségesetében kötelezve marad arra, hogy a hitelezőt kellő időben kielégítse. Ugyanez áll arra az esetre, ha a hitelező a jóváhagyást megtagadja.

416. §. Ha valamely ingatlan vevője az eladóval kötött szerződésében az eladó tartozását, mely az ingatlanon jelzáloggal van biztosítva, átvállalja, a hitelező a tartozás átvállalását csak úgy hagyhatja jóvá, ha ezt az eladó vele közli. Ha a közlés vételétől számítva hat hó már eltelt, az átvállalás jóváhagyottnak tekintendő, ha a hitelező azt az eladónak már előbb meg nem tagadta; a 415. §. 2. bekezdésének 2. mondatában foglalt rendelkezés nem nyer alkalmazást.

Az eladó csak akkor értesítheti a hitelezőt, ha a vevő a telekkönyvbe tulajdonosként már bevezetett. Az értesítésnek írásban kell történnie és utalnia kell arra, hogy az eddigi adós helyébe az átvállaló lép, ha a hitelező a hat hónapon belül megtagadó nyilatkozatot nem tesz.

Az eladó tartozik a hitelezőt a vevő kívánságára a tartozás átvállalásáról értesíteni. Mihelyt a jóváhagyás megadása, vagy megtagadása el van döntve, az eladó a vevőt erről értesíteni tartozik.

417. §. Az átvállaló a hitelezővel szemben mindazon kifogásokkal élhet, melyek a hitelező és az eddigi

adós közti jogviszonyból folynak. Az eddigi adóst illető követelést azonban nem számíthatja be.

Az átvállaló s az eddigi adós közt fennálló és a tartozás átvállalásának alapul szolgáló jogviszonyból az átvállaló a hitelezővel szemben kifogásokat nem támaszthat.

418. §. A tartozás átvállalása folytán a követelés mellett létező kezességek és zálogjogok megszűnnek. Ha a követelés jelzáloggal van biztosítva, akkor ugyanaz az eset áll, mintha a hitelező a jelzálogról lemondana. Ezek a szabályok nem nyernek alkalmazást, ha a kezes vagy az, a kinek a lefoglalt dolog a tartozás átvállalásának idején tulajdonát képezi, ebbe beleegyezik.

A követeléssel csőd esetére összekötött jogkedvezmény a csődben az átvállaló vagyonán túl nem érvényesíthető.

419. §. Ha valaki másnak vagyonát szerződés útján átveszi, ennek hitelezői, az eddigi adós további felelősségének sérelme nélkül, a szerződés megkötésétől kezdve az ezen időben fenálló igényeiket az átvévővel szemben is érvényesíthetik.

Az átvévő felelőssége az átvett vagyonra és a szerződésből őt illető igényekre szorítkozik. Ha az átvévő felelősségének korlátotságára hivatkozik, az 1990. és 1991. §§-oknak az örökösök felelősségére vonatkozó szabályai nyernek megfelelő alkalmazást.

Az átvévő felelőssége a közte és az eddigi adós közt létrejött szerződéssel sem ki nem zárható, sem nem korlátozható.

HATODIK FEJEZET.

Az adósok és a hitelezők többsége.

420. §. Ha több adós tartozik valamely osztható szolgáltatással, vagy ha több hitelező követel valamely osztható szolgáltatást, kétség esetében minden adós egyenlő részt tartozik szolgáltatni, minden hitelező csak egyenlő részt követelhet.

421. §. Ha több adós oly módon tartozik valamely szolgáltatással, hogy valamennyi az egész szolgáltatást tartozik teljesíteni, a hitelező azonban a szolgáltatást csak egyszer követelheti (egyetemleges adós), az esetben a hitelező a szolgáltatást valamennyi adóstól egészben vagy részben követelheti. Az egész szolgáltatás teljesítéséig az összes adósok kötelezve maradnak.

422. §. Az egyik egyetemleges adós általi teljesítés a többi adósra is kihat. Ugyanez áll a teljesítés helyetti szolgáltatásra, a letételre és beszámításra.

Az egyik egyetemleges adóst illető követelést a többi adós be nem számíthatja.

423. §. A hitelező és az egyik egyetemleges adós közti megállapodás folytán történt elengedés a többi adósra is hatályos, ha a szerződő felek szándéka az egész kötelmi viszony megszüntetésére irányult.

424. §. A hitelező késedelme az egyik egyetemleges adóssal szemben a többi adós által is érvényesíthető.

425. §. A 422—424. §-okban nem foglalt egyéb tények, a mennyiben magából a kötelmi viszonyból

más ki nem tűnik, csak azon egyetemleges adós által és ellen érvényesíthetők, akinek személyében azok bekövetkeznek.

Ez áll nevezetesen a felmondásról, a késedelemről, a vétkeességről, a szolgáltatásnak valamely egyetemleges adós személyében rejlő lehetetlenségéről, az elévülésről, ennek félbeszakításáról és akadályozásáról, a követelésnek a tartozással való egyesüléséről és a jogerős ítéletről.

426. §. Az egyetemleges adósok egymáshoz való viszonyukban egyenlő részekre vannak kötelezve, a mennyiben másképp nem állapodtak meg. Ha valamely egyetemleges adóstól a reá eső rész be nem hajtható, a hiányzó részt a többi fizetésre kötelezett adós tartozik fedezni.

Ha az egyik egyetemleges adós a hitelezőt kielégíti és a többi adóstól kiegyenlítést követelhet, az esetben a hitelezőnek a többi adós elleni követelése ő reá száll át. A követelés átszállása a hitelező hátrányára nem érvényesíthető.

427. §. Ha többen szerződés útján közösen valamely osztható szolgáltatásra kötelezik magukat, kétség esetében egyetemleges adósokként felelősek.

428. §. Ha valamely szolgáltatás követelésére többen oly módon vannak jogosítva, hogy valamennyi az egész szolgáltatást követelheti, az adós azonban a szolgáltatást csak egyszer tartozik teljesíteni (egyetemleges hitelezők), az esetben az adós tetszése szerint bármelyik hitelezőnek szolgáltatathat. Ez akkor is áll,

ha a hitelezők egyike a szolgáltatás iránt már pert is indított.

429. §. Az egyik egyetemleges hitelező késedelme a többi ellen is érvényesíthető.

Ha követelés és tartozás az egyik egyetemleges hitelező személyében egyesül, a többi hitelezőnek az adós elleni jogai megszűnnek.

Egyebekben a 422., 423. és 425. §-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek. Nevezetesen, ha az egyik egyetemleges adós követelését másra ruhazza át, a többi hitelező jogai érintetlenül maradnak.

430. §. Az egyetemleges hitelezők egymáshoz való viszonyukban egyenlő részekre vannak jogosítva, a mennyiben köztük ellenkező megállapodás nem jött létre.

431. §. Ha többen valamely osztatlan szolgáltatással tartoznak, egyetemleges adósokként felelősek.

432. §. Ha többen vannak valamely osztatlan szolgáltatás követelésére jogosítva, az esetben, ha nem egyetemleges hitelezők, az adós csak valamennyi részére közösen szolgáltatathat és mindegyik hitelező a szolgáltatást csak valamennyi részére követelheti. Mind-egyik hitelező követelheti, hogy az adós a szolgáltatandó dolgot az összes hitelezők részére letétbe helyezze, vagy ha az a letétre nem alkalmas, megőrzés végett valamely bíróilag kirendelt személynek átadja.

Egyebekben oly tény, mely csak a hitelezők egyikének személyében áll be, a többi hitelező részére vagy ellen nem érvényesíthető.

HETEDIK FEJEZET.

Az egyes kötelmi jogviszonyok.**Első czim.****A vétel. A csere.****I. Általános szabályok.**

433. §. Valamely dolog eladója a vételi szerződés által arra kötelezi magát, hogy a vevőnek a dolgot átadja és neki a dolog fölötti tulajdonjogot megszerzi. Valamely jog eladója köteles a vevőnek a jogot megszerezni és ha a jog valamely dolog birtokára jogosít, a dolgot átadni.

A vevő tartozik az eladónak a kikötött vételárat megfizetni és a megvett dolgot átvenni.

434. §. Az eladó tartozik a vevőnek az eladott dolgot a harmadik személyek által a vevő ellen érvényesíthető jogoktól mentesen átadni.

435. §. Valamely ingatlanra, vagy valamely ingatlanra vonatkozó jognak az eladója tartozik a telekkönyvbe bevezetett oly jogokat, melyek fenn nem állanak, saját költségére törölni, a mennyiben fennállásuk esetén a vevő által megszerzendő jogot csorbítani.

Ugyanez áll valamely hajónak vagy valamely hajóra vonatkozó jognak vételénél a hajósorkönyvbe bevezetett jogokra is.

436. §. Valamely ingatlan eladója nem felelős az ingatlanra oly közadóktól és egyéb közterhektől való mentességéért, melyek a telekkönyvbe való bevezetésre nem alkalmasak.

437. §. Valamely követelésnek vagy egyéb jognak eladója felelős a követelésnek vagy a jognak jogi létezéséért.

Valamely értékpapír eladója felelős azért is, hogy az az érvénytelenné nyilvánítás céljából letiltva nincs.

438. §. Ha valamely követelés eladója az adós fizetéseképpéért felelősséget vállal, a felelősség kétség esetében az adósnak az átruházás idejében fennforgott fizetéseképpégre vonatkozik.

439. §. Az eladó nem felelős a jognak oly hiányáért, melyet a vevő a vétel megkötésekor ismer.

A jelzálogot, telektartozást, járadéktartozást vagy zálogjogot az eladó még akkor is törölni tartozik, ha a vevőnek a megterhelésről tudomása is van.

Ugyanez áll az ily jogok megszerzésére vonatkozó igény biztosítására szolgáló előjegyzésre is.

440. §. Ha az eladó a 433—437. és 439. §-okban körülírt kötelezettségeket nem teljesíti, a vevő jogaira nézve a 320—327. §-okban foglalt szabályok irányadók.

Ha az eladó a vevőnek ingó dolgot adott el és a vevőnek tulajdonátruházás céljából ingó dolgot adott át, az esetben a vevő valamely harmadik személynek oly joga miatt, mely a dolog birtoklására jogosít, nem teljesítés miatti kártérítést csak úgy követelhet, ha ő a dolgot a harmadik személynek ennek jogára való tekintettel kiadta, vagy azt az eladónak visszaadta, vagy ha a dolog megsemmisült.

A dolognak harmadik személy részére való kiadásával egyértelmű, ha a harmadik személy a vevőnek vagy ez a harmadik személynek örökösévé válik,

vagy ha a vevő a harmadik személy jogát más uton szerzi meg vagy a harmadik személyt egyébként kielégíti.

Ha a vevőt a kiadásra való igény más ellen illeti meg, a visszaadás helyett az igény átruházása elegendő.

441. §. A 440. §. 2 - 4. pontjaiban foglalt rendelkezések az esetben is érvényesek, ha valamely ingó dologra vonatkozó oly jog adatott el, mely a dolog birtokára jogosít.

442. §. Ha az eladó a vevő által érvényesített hiányokat tagadja, a vevő tartozik a hiányokat bizonyítani.

443. §. Oly megállapodás, a melynél fogva a felek valamely jogbeli hiány miatt a 433—437. és 439—442. §-ok szerint az eladót terhelő szavatossági kötelezettséget kizárják vagy korlátozzák, semmis akkor, ha az eladó a hiányt rosszhiszeműleg elhallgatja.

444. §. Az eladó köteles a vevőnek az eladott dologra vonatkozó jogi viszonyok, nevezetesen valamely ingatlan eladása esetében a határok, jogok és terhek tekintetében a kellő felvilágosítással szolgálni, neki a jog igazolására szolgáló okiratokat, a mennyiben birtokában vannak, kiszolgáltatni. Ha az ily okirat tartalma egyéb ügyekre is vonatkozik, az eladó csak közhitelességű kivonat kiszolgáltatására köteles.

445. §. A 433 - 444. §-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek más oly szerződésekre is, melyek valamely dolognak ellenérték melletti elidegenítésére, vagy megterhelésére vonatkoznak.

446. §. Az eladott dolog átadásával a véletlen

megsemmisülés és a véletlen megromlás veszélye a vevőre megy át. Az átadástól kezdve a vevőt illetik a dolog hasznai és ő viseli annak terheit is.

Ha a vevő valamely ingatlan átadása előtt vezetetik be tulajdonosként a telekkönyvbe, ezen joghatások a bevezetéssel kezdődnek.

447. §. Ha az eladó az eladott dolgot a vevő kívánságára a teljesítési helytől különböző más helyre küldi, a veszély a vevőre megy át, mihelyt az eladó a dolgot a szállítmányozónak, fuvarozónak vagy a szállítási eszközésével megbízott más személynek vagy intézetnek kiszolgáltatta.

Ha a vevő a szállítás módjára nézve valamely különös utasítást adott és az eladó az utasítástól fontos ok nélkül eltért, az eladó az ebből származó kárért a vevőnek felelősséggel tartozik.

448. §. Az eladott dolog átadásának költségei, nevezetesen a mérésnek és mázsálásnak költségei az eladót, a dolog átvételének és a teljesítési helytől eltérő más helyre való szállításának költségei pedig a vevőt terhelik.

Ha jog adatott el, a jog megalapításának vagy átruházásának költségei az eladót terhelik.

449. §. Valamely ingatlan vevője a felhagyás és bekebelezés költségeit, valamely ingatlanra vonatkozó jog vevője pedig a jog megállapítására vagy átruházására szükséges telekkönyvi bekebelezéseket tartozik viselni, beleértve a bekebelezéshez szükséges nyilatkozatok költségeit is. A vevőt terhelik mindkét esetben a vétel okiratba foglalásának költségei is.

450. §. Ha az eladott dolog átadása előtt ment át a veszély a vevőre, az esetben az eladó a dologra az átadás előtt fordított oly költségeiért, melyek a veszély áthárulása folytán váltak szükségessé, a vevőtől kárpótlást követelhet, mintha a vevő őt a dolog kezelésével megbizta volna.

A vevőnek egyéb kiadások miatti megtérítési kötelezettségére nézve a megbízás nélküli ügylvitel szabályai irányadók.

451. §. Ha valamely dologra vonatkozó oly jog adatott el, mely a dolog birtoklására jogosít, a 446—450. §-okban foglalt szabályok nyerneek megfelelő alkalmazást.

452. §. A vevő köteles a vételár után azon időponttól fogva kamatot fizetni, a melytől fogva az eladott dolog hasznai őt illetik, feltéve, hogy a vevő a vételár megfizetésére nézve haladékat nem nyert.

453. §. Ha a felek vételár gyanánt a piaci árát kötötték ki, kétség esetében a teljesítés helyén és idejekor létező piaci ár az irányadó.

454. §. Ha az eladó a szerződést teljesítette és a vételárra nézve haladékat adott, a 325. §. 2. bekezdésében és a 326. §-ban körülírt visszalépési joggal többé nem élhet.

555. §. Ha valamely ingó dolog eladója tulajdonjogát a vételár lefizetéséig fenntartotta, ez kétség esetében úgy értelmezendő, hogy a tulajdonjog átruházása a vételár teljes kifizetésének halasztó feltétele mellett történik és hogy az eladó jogosítva van a szerződéstől visszalépni, ha a vevő a fizetéssel késik.

456. §. A végrehajtási eljárás után történő eladásnál az eladásra kerülő dolgot az eladás fogantatására vagy vezetésére kirendelt személy és az általa megbízott segédek, beleértve a jegyzőkönyvvezetőt is, sem a maguk számára személyesen vagy más által, sem mint másnak képviselői meg nem vehetik.

457. §. A 456. §-ban foglalt szabály a végrehajtási eljáráson kívüli eladásra is érvényes, ha az eladásra vonatkozó megbízás valamely oly törvényes rendelkezésen alapszik, mely a megbízót arra hatalmazza fel, hogy a dolgot más költségére eladassa, nevezetesen a zálogeladásnak és a 383. és 385. §-ok értelmében történő eladásoknak eseteiben, valamint a csődtőmeggondnok által eszközölt eladásoknál.

458. §. A 456. és 457. §-okban foglalt szabályok ellenére történt vételnek és a megvett dolog átruházásának hatálya a vételnél adós, tulajdonos vagy hitelezőként érdekeltek hozzájárulásától függ. Ha a vevő az érdekeltek valamelyikét a jóváhagyás iránti nyilatkozatra szólítja fel, a 177. §. 2. bekezdésének szabályai nyerneek alkalmazást.

Ha a jóváhagyás megtagadása esetén újabb eladás eszközöltetik, az esetben az előbbi vevő az újabb eladás költségeiért, valamint a bevételi különbözetért felelős.

II. A szavatosság a dolog hiányaiért.

459. §. Valamely dolog eladója teletős a vevőnek azért, hogy a dolog abban az időben, a melyben a veszély a vevőre hárult át, oly hiányoktól mentes,

melyek a dolognak a közönséges, vagy a szerződésben kikötött használatra való értékét vagy alkalmasságát lerontják vagy csökkentik. Az értéknek vagy az alkalmasságnak jelentéktelen csökkenése tekintetbe nem vétetik.

Az eladó azért is felel, hogy a dolog a veszély áthárulásának idején a kikötött kellékekkel bír.

460. §. Az eladó nem felel az eladott dolog oly hiányáért, melyet a vevő a vételi ügylet megkötésekor ismer. Ha a vevő előtt a 459. §. 1. bekezdésében megjelölt természetű hiány durva gondatlanság folytán ismeretlen maradt, az eladó ezért csak akkor felelős, ha a vevőt a hiány nem létezéséről biztosította, vagy ha a hiányt rosszhiszeműleg elhallgatta.

461. §. Az eladó az eladott dolog hiányáért nem felelős, ha a dolog zálogjog alapján nyilvános árverésen zálog jellegének megjelölése mellett adatott el.

462. §. A vevő oly hiány miatt, melyért az eladó a 459. és 460. §§. értelmében szavatossággal tartozik, a vételi ügylet felbontását (Wandelung), vagy a vételár leszállítását (Minderung) követelheti.

463. §. Ha a vétel idejekor az eladott dolognak valamely kikötött tulajdonsága hiányzik, a vevő a szerződés felbontása vagy a vételár leszállítása helyett nem teljesítés miatti kártérítést követelhet. Ugyanez áll arra az esetre is, ha az eladó valamely hiányt rosszhiszeműleg elhallgatott.

464. §. Ha a vevő valamely hiányos dolgot átvész, jöllehet annak hiányát ismeri, az esetben a 462. és 463. §-okban körülírt jogokat csak úgy érvénye-

sítheti, ha a hiány miatti jogait az átvételnél fenn tartotta.

465. §. A szerződés felbontása, vagy a vételár leszállítása akkor van befejezve, ha az eladó a vevő kívánságára abba beleegyezett.

466. §. Ha a vevő az eladóval szemben a dolog valamely hiányát vitatja, az eladó őt a szerződés felbontásának felajánlása és megfelelő határidő megállapítása mellett nyilatkozatra szólíthatja fel az iránt, hogy kívánja-e a szerződés felbontását. A szerződés felbontása ebben az esetben csak a megállapított határidő elteltéig követelhető.

467. §. A szerződés felbontására a 346–348., 350–354. és a 356. §-oknak a szerződésszerű visszalépési jogra érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek. A 352. §. esetében azonban nincs kizárva a szerződés felbontása, ha a hiány csak a dolog átalakítása után mutatkozott. Az eladó köteles a vevőnek a szerződés költségeit is megtéríteni.

468. §. Ha valamely ingatlan eladója azt ígérte, hogy az ingatlan bizonyos nagysággal bír, a nagyságért, mint valamely kikötött tulajdonságért, felelős. A vevő mindazonáltal az ígért nagyság hiánya miatt a szerződés felbontását csak úgy követelheti, ha a hiány oly jelentékeny, hogy a szerződés teljesítése a vevőre nézve érdeklél nem bír.

469. §. Ha több eladott dolog közül csak némelyik hiányos, a szerződés felbontását csak ezek tekintetében lehet kérni, ha valamennyi dolog vételára egy összegben állapítottatott is meg. Ha azonban a

dolgok mint összetartozók adattak el, mindenik fél követelheti, hogy a szerződés felbontása valamennyi dologra kiterjesztessék, ha a hiányos dolgok a többitől a fél kára nélkül el nem választhatók.

470. §. A szerződésnek a fődolog hiánya miatti felbontása a mellékdologra is kiterjed. Ha a mellékdolog hiányos, a szerződés felbontása csak a mellékdolog tekintetében követelhető.

471. §. Ha több dolognak egy egységes árban történt eladása esetén a szerződés csak egyes dolgok tekintetében bontatik fel, az egy összegben megállapított vételárat azon arányban kell leszállítani, a melyben a hiánymentes állapotban levő dolgok összértéke az eladás idejekor azon dolgok értékéhez viszonylott volna, a melyekre a szerződés felbontása ki nem terjed.

472. §. A vételár leszállításánál a vételár azon arányban szállítandó le, a melyben az eladás idején a hiánymentes állapotban levő dolgok értéke a valóságos értékhez viszonylott volna

Ha több dolognak egy egységes árért történt eladása esetén az árleszállítás csak egyes dolgok miatt kéri, a vételár leszállításánál valamennyi dolog összértéke veendő alapul.

473. §. Ha a felek a pénzben megállapított vételáron kívül még oly szolgáltatásokat is kötöttek ki, melyeknek tárgyát nem helyettesíthető dolgok képezik, ezek a szolgáltatások a 471. és 472. §-ok eseteiben az eladás idejekor birt értékük szerint pénzben fejezendők ki. A vevő ellenszolgáltatásának leszállítása

a pénzben megállapított vételárban történik; ha ez kisebb mint a leszállítandó összeg, az eladó az ezt meghaladó összeget a vevőnek megtéríteni tartozik.

474. §. Ha akár az egyik, akár a másik oldalon többen vannak érdekelve, a vételár leszállítása mind-egyiktől és mindegyik ellen követelhető.

Az egyik vevő által követelt árleszállítás fogantatásával a szerződés felbontása ki van zárva.

475. §. Valamely hiány miatt történt árleszállítás nem zárja ki a vevőnek azt a jogát, hogy valamely más hiány miatt a szerződés felbontását vagy további árleszállítást követelhesen.

476. §. Oly megállapodás, mely az eladónak a dolog hiánya miatti szavatossági kötelezettségét elengedi vagy korlátozza, semmis, ha az eladó a hiányt rosszhiszeműleg elhallgatja.

477. §. A szerződés felbontására vagy árleszállításra, ugyszintén valamely ígért tulajdonság hiánya miatti kártérítésre vonatkozó igény, feltéve, hogy az eladó a hiányt rosszhiszeműleg el nem hallgatta, ingó dolgoknál az elszállítástól számított hat hónap alatt, ingatlanoknál pedig az átadástól számított egy év alatt évül el. Az elévülési határidő szerződés által meghosszabbítható.

Ha a vevő bizonyítékainak biztosítása végett bírói bizonyításfelvételt kér, az elévülés félbeszakad. A megszakítás az eljárás befejezéséig tart. A 211. §. 2. bekezdésében és a 212. §-ban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

Az 1. bekezdésben megjelölt igények valamelyike

elévülésének akadályoztatása vagy megszakítása a többi igény elévülésének akadályoztatására vagy megszakítására is kihat.

478. §. Ha a vevő az eladót a hiányról értesítette vagy az értesítést neki elküldte, még mielőtt a szerződés felbontására vagy az árleszállításra vonatkozó igény elévült, az esetben a vételár megfizetését az elévülés befejezése után is megtagadhatja, ha a szerződés felbontása vagy a vételár leszállítása alapján erre jogosított lett volna. Ugyanez áll arra az esetre is, ha a vevő bizonyítékainak biztosítása végett az elévülés befejezése előtt bírói bizonyításfelvételt kér, vagy valamely közté és a dolog valamely későbbi megszerzője közt a dolog hiánya miatt folyamatban levő perben az eladót perbe hívta.

Ha az eladó a hiányt rosszhiszeműleg elhallgatta, értesítésre vagy az 1. bekezdésben megjelölt cselekményekre szükség nincs.

479. §. A kártérítés iránti igény az elévülés befejezése után csak úgy érvényesíthető, ha a vevő előbb a 478. §-ban körülírt cselekményeket foganatosította. Ez a korlátozás nem áll, ha az eladó a hiányt rosszhiszeműleg elhallgatta.

480. §. Valamely csak faj szerint meghatározott dolog vevője a szerződés felbontása vagy az árleszállítás helyett azt követelheti, hogy neki az eladó a hiányos dolog helyett hiánymentes dolgot szállítson. Erre a jogra a 464–466. §-nak, a 467. §. 1. mondatának, a 469., 470. és a 474–479. §-oknak a szerződés felbontására érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

Ha a dolog azon időben, a mikor a veszély a vevőre hárul át, valamely ígért tulajdonsággal nem bír, vagy ha az eladó valamely hiányt rosszhiszeműleg elhallgatott, az esetben a vevő a szerződés felbontása, árleszállítás, vagy hiánymentes dolog szállítása helyett nem teljesítés miatti kártérítést követelhet.

481. §. Lovak, szamarak, öszvérek, szarvasmarhák, juhok és sertések vételére a 459–467. és a 469–480. §-ok szabályai csak annyiban érvényesek, a menyiben a 482–492. §-okból más nem következik.

482. §. A vevő csak bizonyos hiányokért (főhiányok) és ezekért is csak akkor tartozik szavatossággal, ha azok bizonyos határidőkön belül (szavatossági határidők) jelentkeznek.

A főhiányok és a szavatossági határidők a szövetségi tanács hozzájárulásával kibocsátandó császári rendelettel fognak megállapíttatni. A megállapítás ugyanazon módon egészíthető ki és módosítható.

483. §. A szavatossági határidő azon nap eltelével kezdődik, a melyen a veszély a vevőre hárul át.

484. §. Ha valamely főhiány a szavatossági határidőn belül mutatkozik, az vélelmeztetik, hogy a hiány már abban az időben is fennforgott, melyben a veszély a vevőre áthárult.

485. §. A vevő elveszti a hiány miatt őt megillető jogokat, ha ő legkésőbbben két nappal a szavatossági határidő eltelte után, vagy az esetben, ha az állat a határidő eltelte előtt megöletett vagy egyébként kimult, az állat kimulása után az eladót a hiányról nem értesíti, vagy az értesítést neki el nem küldi,

vagy az eladó ellen a hiány miatt pert nem indít, vagy ezt perbe nem hívja, vagy bizonyítékainak biztosítása végett bírói bizonyítás-felvételt nem kér. A jogvesztés nem áll be, ha az eladó a hiányt rossz-hiszemüleg elhallgatta.

486. §. A szavatossági határidőt a felek szerződéssel meghosszabbíthatják, vagy megrövidíthetik. A törvényes határidőt a szerződéses határidő pótolja.

487. §. A vevő csak a szerződés felbontását, nem pedig az ár leszállítását követelheti.

A szerződés felbontása a 351–353. §-ok esetében, különösen ha az állat levágotott, szintén kérhető: visszaadás helyett a vevő az állat értékét tartozik megteríteni. Ugyanez áll más esetekben is, melyekben a vevő oly körülmény miatt, melyért ő felelős, különösen az állat fölötti valamely rendelkezése folytán képtelen az állatot visszaszolgáltatni.

Ha a szerződés felbontásának foganatosítása előtt az állatban valamely jelentéktelen megrosszabbodás oly körülmény folytán következik be, melyért a vevő felelős, a vevő az értékcsökkenést megteríteni tartozik.

A hasznokat a vevő csak annyiban tartozik megteríteni, a mennyiben azokat huzta.

488. §. A szerződés felbontása esetén a táplálás és ápolás költségeit, az állatorvosi vizsgálat és kezelés költségeit, valamint az állat szükségessé vált megelőzésének és eltakarításának költségeit az eladó tartozik viselni.

489. §. Ha a szerződés felbontása iránt per van folyamatban, az állatnak nyilvános elárvereztetését és

intézkedéssel elrendelni, a mennyiben az állat megvizsgálása többé nem szükséges.

490. §. A szerződés felbontására, valamint oly hiány miatti kártérítésre vonatkozó igény, melynek nem létezését az eladó ígérté, a szavatossági határidő elteltétől számítandó hat hét alatt évül el. Egyebekben a 477. §-ban foglalt szabályok érintetlenül maradnak.

A 210., 212. és 215. §-okban megállapított határidők helyett hat heti határidő érvényes.

A vevő a szerződés felbontására vonatkozó igény elévülése után is megtagadhatja a vételár megfizetését. A kártérítési követelés beszámítása a 479. §-ban körülírt korlátozásnak nincs alávetve.

491. §. Valamely csak faj szerint megjelölt állat vevője a szerződés felbontása helyett követelheti, hogy az eladó neki a hiányos állat helyett hiánymentest szolgáltatson. Ezen igényre a 488–490. §-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

492. §. Ha az eladó valamely nem a főhiányok közé tartozó hibáért szavatosságot vállal, vagy az állatnak valamely tulajdonságát igéri, a 487–491. §-okban foglalt szabályok és ha szavatossági határidő is kötött ki, a 483–485. §-okban foglalt szabályok is megfelelően alkalmazandók. Ha szavatossági határidő nem kötött ki, a 490. §-ban körülírt elévülés az állat elszállításával kezdődik.

493. §. Az eladónak a dolog hiánya miatti szavatossági kötelezettségére vonatkozó szabályok vala-

mely dolognak ellenérték melletti elidegenítését vagy terhelését tárgyazó más szerződésekre is megfelelően alkalmazandók.

III. A vétel különös nemei.

1. A próba szerinti vétel. — A próbára való vétel.

494. §. A próba vagy minta szerinti vételnél a próba vagy a minta tulajdonságai úgy tekintendők, mintha azokat az eladó ígérte volna.

495. §. A próbára vagy megtekintésre való vételnél a megvett tárgy elfogadása a vevő tetszésétől függ. A vétel kétség esetében halasztó feltétel alatt kötöttek tekintetik.

Az eladó köteles a vevőnek megengedni, hogy a dolgot megvizsgálja.

496. §. A próbára vagy megtekintésre vett dolog elfogadása iránti nyilatkozat csak a kikötött határidőn belül vagy ilyennek hiányában csak az eladó által a vevő részére megállapított megfelelő határidő elteltéig tehető. Ha a dolog a vevőnek próbára vagy megtekintés céljából adatott át, hallgatása elfogadásnak tekintetik.

2. A visszavásárlás.

497. §. Ha az eladó a vételi szerződésben a visszavásárlás jogát magának fenntartotta, a visszavásárlás az eladónak a vevővel szemben tett azon nyilatkozatával jön létre, hogy ő a visszavásárlás jogát

gyakorolni kívánja. Ezt a nyilatkozatot nem kell a vételi szerződésre kikötött alakban tenni.

Az az ár, melyért a dolog eladatott, kétség esetében a visszavásárlásra is érvényes.

498. §. A korábbi vevő tartozik a visszavásárlónak a vett dolgot tartozékaival együtt kiadni.

Ha a korábbi vevő a visszavásárlási jog gyakorlása előtt a megvett dolog megromlását, megsemmisülését vagy kiadásának más okból származott lehetetlenségét saját hibája folytán okozta, vagy a dolgot lényegében átalakította, az ebből származó kárért felelős. Ha a dolog a korábbi vevő hibáján kívül romlott meg vagy csak lényegtelen változást szenvedett, a visszavásárló a vételár leszállítását nem követelheti.

499. §. Ha a korábbi vevő a visszavásárlási jog gyakorlása előtt a megvett dolog fölött már rendelkezett, köteles harmadik személyeknek ezáltal szerzett jogait megszüntetni. A korábbi vevő rendelkezésével egyértelmű a végrehajtási eljárás, vagy a zárlat folyamán vagy a csődtömeggondnok által tett rendelkezés.

500. §. A korábbi vevő azon költségeiért, melyeket a megvett dologra a visszavásárlás előtt fordított, csak annyiban követelhet kárpótlást, a mennyiben a dolog értéke a költségek folytán növekedett. Oly berendezést, melylyel ő a kiadandó dolgot ellátta, elvehet.

501. §. Ha a felek a visszavásárlási árként azt a becsértéket kötötték ki, melylyel a megvett dolog a

visszavásárlás idején bir, a korábbi vevő a dolog megromlásáért, megsemmisüléseért vagy kiadatásának más okból származott lehetetlenségeért nem felelős és a visszavásárló a költségek megtérítésére nem köteles.

502. §. Ha a visszavásárlási jog többeket közösen illet, az csak egészben gyakorolható. Ha a jogosultak valamelyikének joga megszűnt, vagy egyikük a jogot nem gyakorolja, a többiek jogosítva vannak a visszavásárlási jogot egészben gyakorolni.

503. §. A visszavásárlási jog ingatlanoknál a jogfentartás kikötésétől számított harmincz évig, ingóknál három évig gyakorolható. Ha a jog gyakorlására a felek valamely határidőt kötöttek ki, a törvényes határidő helyett ez érvényesül.

3. Az elővásárlás.

504. §. A ki valamely dolog tekintetében elővásárlásra van jogosítva, elővásárlási jogát gyakorolhatja, míhelyt a kötelezett valamely harmadik személylyel a dologra vonatkozólag vételi szerződést kötött.

505. §. Az elővásárlási jog gyakorlása a kötelezett szemben tett nyilatkozattal történik. A nyilatkozatnak nem kell a vételi szerződésre kikötött alakban tétetnie.

Az elővásárlási jog gyakorlásánál a jogosított és a kötelezett között a vétel ugyanazon feltételek mellett jön létre, melyekre nézve a kötelezett a harmadik személylyel szemben megállapodott.

506. §. A kötelezett fél és a harmadik személy között létesült oly megállapodás, melynél fogva a vé-

tel az elővásárlási jog nem gyakorlásától tétetik függővé, vagy a kötelezettnek a visszavásárlási jog gyakorlása esetére a visszalépés fenntartatik, a visszavásárlásra jogosulttal szemben érvénytelen.

507. §. Ha a harmadik személy a szerződésben oly mellékszolgáltatásra kötelezte magát, melyet az elővásárlásra jogosított teljesíteni képtelen, az elővásárlásra jogosított a mellékszolgáltatás helyett annak értékét tartozik megtéríteni. Ha a mellékszolgáltatás pénzben meg nem becsülhető, az elővásárlási jog gyakorlása ki van zárva; a mellékszolgáltatás kikötése azonban nem jön figyelembe, ha a szerződés a harmadik személylyel a nélkül is létre jönne.

508. §. Ha a harmadik személy azt a tárgyat, a melyre az elővásárlási jog vonatkozik, más dolgokkal együtt egy összértékben vette, az elővásárlásra jogosított az összértéknek aránylagos részét tartozik megtéríteni. A kötelezett követelheti, hogy az elővásárlás mindazon dolgokra kiterjedjen, melyek az ő kára nélkül egymástól el nem választhatók.

509. §. Ha a harmadik személy a szerződésben a vételár fizetésére haladékot nyert, az elővásárlásra jogosított a haladékot csak úgy veheti igénybe, ha ő a hitelezett összegért biztosítékot nyújt.

Ha ingatlan az elővásárlási jog tárgya, a biztosítékadás mellőzhető, ha a hitelezett vételár nézve az ingatlanra jelzálog kötöttetett ki, vagy ha az elővásárlásra jogosított a vételár fejében valamely az ingatlanon jelzáloggal biztosított tartozást magára vállal.

510. §. A kötelezett a harmadik személylyel kö-

tött szerződést az elővásárlásra jogosítottal haladéktalanul közölni tartozik. A kötelezett fél közlését a harmadik személy közlése pótolja.

Az elővásárlási jog ingatlanoknál csak a közlés vételétől számított két hónap elteltéig, egyéb dolgoknál pedig a közlés vételétől számított egy hét elteltéig gyakorolható. Ha az elővásárlási jog gyakorlására valamely határidő van kikötve, a törvényes határidőt ez pótolja.

511. §. Az elővásárlási jog kétség esetében nem terjed ki oly vételre, mely valamely jövődöbéli örökjogra való tekintettel valamely törvényes örökösrel kötöttet.

512. §. Az elővásárlási jog ki van zárva, ha az eladás a végrehajtási eljárás folyamán vagy a csődtömeggondnok útján történik.

513. §. Ha az elővásárlási jog többeket közösen illet, csak egészben gyakorolható. Ha az a jogosultak valamelyikére nézve megszűnt, vagy egyikök a jogot nem gyakorolja, a többi jogosítva van az elővásárlási jogot egészben gyakorolni.

514. §. Az elővásárlási jog át nem ruházható és a jogosult örököseire nem száll át, ha csak más megállapodás nem történt. Ha a jog bizonyos időre van korlátozva, kétség esetében örökölhető.

IV. A cseré.

515. §. A cserére a vételre vonatkozó szabályok megfelelően alkalmazandók.

Második czim.

A z a j á n d é k o z á s.

516. §. Oly részeltetés, mely által valaki más saját vagyonából gazdagít, ajándékozás, feltéve, hogy a részeltetés mindkét fél megállapodásához képest ingyenes.

Ha a részeltetés a másik fél akarata nélkül történt, a részeltető őt az elfogadás tekintetében megfelelő határidő kikötése mellett nyilatkozatra szólíthatja fel. A határidő eltelte után az ajándékozás, ha a másik fél azt előbb vissza nem utasította, elfogadottnak tekintetik. Visszautasítás esetén a részeltetés visszaszolgáltatása a jogtalan gazdagodásra vonatkozó szabályok szerint visszakövetelhető.

517. §. Nem forog fenn ajándékozás, ha valaki másnak előnyére valamely keresetforrással felhagy, vagy valamely reá szállt, de végérvényesen meg nem szerzett jogról lemond, vagy valamely örökséget vagy hagyományt visszautasít.

518. §. Oly szerződés érvényességéhez, a mely által valamely szolgáltatás ajándékképen ígértetik, az ígéretnek bírói vagy közjegyzői okirathoz foglalása szükséges. Ugyanez áll az ígéretről, vagy elismerési nyilatkozatról, melylyel valamely tartozás-elvállalás, vagy tartozás-elismerés a 780. és 781. §-okban megjelölt módon ajándékképen történik.

Az alak hiányát az ígért szolgáltatás teljesítése pótolja.

519. §. Az ajándékozó jogosítva van az ajándék-képen tett ígéret teljesítését megtagadni, ha egyéb kötelezettségeinek tekintetbevételével ígéretét képtelen teljesíteni a nélkül, hogy állásának megfelelő életmódja vagy a törvénynél fogva őt terhelő eltartási kötelezettségek ne veszélyeztetnének.

Ha több ajándékozottnak igényei találkoznak, az előbb keletkezett igénynek elsőbbsége van.

520. §. Ha az ajándékozó visszatérő szolgáltatásokból álló segélyt ígér, kötelezettsége halálával megszűnik, ha csak magából az ígéretből más ki nem tűnik.

521. §. Az ajándékozó csak szándékosságért és durva gondatlanságért felelős.

522. §. Késedelmi kamatok fizetésére az ajándékozó nincs kötelezve.

523. §. Ha az ajándékozó valamely jogbeli hiányt rosszhiszeműleg elhallgat, az ajándékozottnak ebből származó kárát megtéríteni tartozik.

Ha az ajándékozó oly dolog szolgáltatását ígerte, melyet még ezután kell megszereznie, az ajándékozott valamely jogbeli hiány miatt nem teljesítés miatti kártérítést követelhet, ha az ajándékozó a hiányt a dolog megszerzésekor már ismerte, vagy az előtte durva gondatlanság miatt ismeretlen maradt. A 433. §. 1. bekezdésének, a 434—437. §-oknak, a 440. §. 2—4. bekezdéseinek és a 441—444. §-oknak az eladó szavatossági kötelezettségére vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

524. §. Ha az ajándékozó az elajándékozott do-

log valamely hibáját rosszhiszeműleg elhallgatja, az ajándékozottnak ebből eredő kárát megtéríteni tartozik.

Ha az ajándékozó oly csak faj szerint meghatározott dolog szolgáltatását ígerte, melyet előbb meg kell szereznie, az ajándékozott az esetben, ha a szolgáltatott dolog hibás és a hiány az ajándékozó előtt a dolog megszerzésekor ismeretes volt, vagy csak durva gondatlanság miatt maradt ismeretlen, követelheti, hogy neki a hiányos dolog helyett hiánymentes szolgáltatassék. Ha az ajándékozó a hiányt rosszhiszeműleg elhallgatta, az ajándékozott hiánymentes dolog szolgáltatása helyett nemteljesítés miatti kártérítést követelhet. Ezen igényekre az eladott dolog hibája miatti szavatossági kötelezettségre vonatkozó szabályok megfelelően alkalmazandók.

525. §. A ki az ajándékozási ígéretet valamely meghagyás mellett tette, a meghagyás teljesítését csak úgy követelheti, ha a maga részéről is szolgáltatott.

Ha a meghagyás teljesítése közérdekű, a teljesítést az ajándékozó halála után az illetékes hatóság is követelheti.

526. §. A mennyiben valamely jogbeli hiány, vagy az elajándékozott dologban rejlő hiány következtében, a részletetés értéke a meghagyás teljesítésére szükséges költségek magasságát el nem éri, a megajándékozott jogosítva van a meghagyás teljesítését mindaddig megtagadni, míg a hiba folytán származott hiány nem pótoltatik. Ha a megajándékozott a meghagyást a hiány ismerete nélkül teljesíti, a tel-

jesítés által okozott költségeket az ajándékoztól annyiban követelheti, a mennyiben azok a hiány következtében a részleltetés értékét meghaladják.

527. §. Ha a meghagyás teljesítése elmarad, az ajándékozó az ajándék kiadását a kétoldalú szerződésektől való visszalépési jogra megállapított feltételek mellett a jogtalan gazdagodásra vonatkozó szabályok szerint annyiban követelheti, a mennyiben az ajándék a meghagyás teljesítésére lett volna fordítandó.

Ki van zárva az igény, ha valamely harmadik személy jogosítva van a meghagyás teljesítését követelni.

528. §. Ha az ajándékozó az ajándékozás fogatosítása után képtelen állásához méltó életet folytatni és a rokonával, feleségével vagy előbbi feleségével szemben őt terhelő eltartási kötelezettséget teljesíteni, az ajándék kiadását a megajándékozottól a jogtalan meggazdagodásra vonatkozó szabályok szerint követelheti. A megajándékozott az ajándék kiadása alól az életfentartáshoz szükséges összeg fizetése által szabadul. A megajándékozott kötelezettségére a 760. §-nak, valamint az 1613. §-nak a rokonok eltartási kötelezettségére és az ajándékozó halála esetére az 1615. §-nak szabályai is megfelelően alkalmazandók.

Több megajándékozott közül a korábban megajándékozott csak annyiban felelős, a mennyiben a később megajándékozott nincs kötelezve.

529. §. Az ajándék kiadására irányuló igény ki van zárva, ha az ajándékozó elszegényedését szándé-

kosan vagy durva gondatlanság folytán idézte elő, vagy ha az elszegényedés bekövetkeztekor az ajándékozott dolog szolgáltatása óta tíz év már eltelt.

Ugyanez áll arra az esetre, ha a megajándékozott egyéb kötelezettségeinek figyelembe vétele mellett képtelen az ajándékot kiadni a nélkül, hogy állásához méltó életmódja, vagy őt a törvény erejénél fogva terhelő eltartási kötelezettségek ne veszélyeztetnének.

530. §. Az ajándékozás visszavonható, ha a megajándékozott az ajándékoztól súlyosan megsérti, vagy az ajándékozónak valamely közeli hozzátartozója ellen durva hálátlanságot követ el.

Az ajándékozó örökösét a visszavonás joga csak az esetben illeti meg, ha a megajándékozott az ajándékoztól szándékosan és jogtalanul megölte, vagy a visszavonásban megakadályozta.

531. §. A visszavonás a megajándékozottal szemben tett nyilatkozattal történik.

Ha az ajándékozás visszavonott, az ajándék kiadása a jogtalan meggazdagodás kiadására vonatkozó szabályok szerint követelhető.

532. §. A visszavonás ki van zárva, ha az ajándékozó a megajándékozottnak megbocsátott, vagy ha azon időponttól kezdve, melyben a visszavonásra jogosult joga előfeltételeinek bekövetkeztéről tudomást nyert, egy év eltelt. A megajándékozott halála után az ajándékozás többé vissza nem vonható.

533. §. A visszavonási jogról csak akkor lehet

lemondani, ha a hálátlanság a visszavonásra jogosultnak már tudomására jutott.

534. §. Oly ajándékozások, melyek által az ajándékozó erkölcsi kötelezettségnek, vagy valamely illembeli tekintetnek tesz eleget, sem a visszakövetelésnek, sem visszavonásnak alávetve nincsenek.

Harmadik czim.

A bérlet. — A haszonbérlet.

I. A bérlet.

535. §. A bérleti szerződés a bérbeadót arra kötelezi, hogy a bérelt dolog használatát a bérlőnek a bérleti idő tartamára átengedje. A bérlő köteles a bérbeadónak a kikötött bért megfizetni.

536. § A bérbeadó köteles a bérelt dolgot a bérlőnek a szerződésszerű használatra alkalmas állapotban átengedni és azt a bérleti idő tartama alatt abban az állapotban megtartani.

537. §. Ha a bérelt dolognak a bérlő részére történő átengedés idején oly hiánya van, mely a szerződésszerű használatra való alkalmasságát lerontja, vagy csökkenti, vagy ha a bérlet folyamán támad ilyen hiba, a bérlő azon időre, a melyen belül a dolog használhatatlan, a bér fizetése alól szabadul, azon időre pedig, melynek tartama alatt a használhatóság meg van szorítva, csak a bérösszegnek a 472. és 473. §-ok szerint megállapítandó részét tartozik megfizetni.

Ugyanez áll arra az esetre is, ha valamely ígért tulajdonság hiányzik, vagy ez utóbb elvész. Valamely

ingatlan bérleténél a meghatározott nagyság kikötése egyértelmű valamely tulajdonság kikötésével.

538. §. Ha az 537. §-ban megjelölt természetű hiány már a szerződés megkötésekor fenforog, vagy ha ily hiány később oly körülmény folytán származik, a melyért a bérbeadó felelős, vagy ha a bérbeadó valamely hiány megszüntetésével késik, a bérlő az 537. §-ban meghatározott jogok érvényesítése helyett, nemteljesítés miatti kártérítést követelhet.

A bérbeadó késedelme esetén a bérlő a hiányokat maga is pótolhatja és a szükséges költségek megtérítését követelheti.

539. §. Ha a bérlő a szerződés megkötésekor a bérelt dolog hiányait ismeri, az 537. és 538. §-okban körülírt jogok meg nem illetik. Ha a bérlő előtt valamely az 537. §. 1. bekezdésében megjelölt természetű hiány durva gondatlanság miatt ismeretlen maradt, vagy hiányos dolgot elfogad, jöllehet hiányát ismeri, ezen jogokat csak azon feltételek mellett gyakorolhatja, melyek mellett az eladó valamely hiányos dolog vevőjének a 460. és 464. §-ok szerint szavatossággal tartozik.

540. §. Oly megállapodás, melynél fogva a felek a bérbeadónak a bérelt dolog hiányaiért való felelősségéből eredő kötelezettségét elengedik, vagy megszorítják, semmis, ha a bérbeadó a hiányt rosszszemlég elhallgatta.

541. §. Ha valamely harmadik személy joga által a bérelt dolog szerződésszerű használata a bérlőtől egészen vagy részben elvonatik, az 537. és 538.

§-okban, az 539. §. 1. mondatában és az 540. §-ban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

542. §. Ha a bérelt dolog szerződésszerű használatára a bérlőnek egészben vagy részben nem kellő időben engedtetik át, vagy tőle visszavonatik, a bérlő a bérleti viszonyt a felmondási határidő betartása nélkül felmondhatja. Felmondásnak csak akkor van helye, ha a bérlő által megszabott megfelelő határidő eltelt a nélkül, hogy a bérbeadó orvoslást nyújtott volna. A határidő megszabása nem szükséges, ha a szerződés teljesítése a felmondást igazoló körülmény folytán a bérlőre nézve többé érdekl nem bir.

A használatnak valamely jelentéktelen akadályozása vagy feltartóztatása miatt felmondásnak csak akkor van helye, ha az a bérlőnek valamely különös érdeke által igazolva van.

Ha a bérbeadó a megtörtént felmondás megengedhetőségét vitatja azért, mert ő a dolog használatát kellő időben engedte át, vagy a határidő eltelte előtt orvoslást nyújtott, őt illeti a bizonyítás terhe.

543. §. A bérlőt az 542. §. értelmében megillető felmondási jogra az 539—541. §-okban foglalt szabályok, valamint a 469—471. §-oknak a vételi szerződés felbontására vonatkozó szabályai nyernek megfelelő alkalmazást.

Ha a bérlő a bérösszeget egy későbbi időre már előre lefizette, az esetben a bérbeadó azt a 347. §. értelmében, vagy ha a felmondás oly körülmény folytán történt, melyért felelősséggel nem tartozik, a jog-

talán gazdagodás kiadására vonatkozó szabályok szerint visszatéríteni tartozik.

544. §. Ha valamely lakás, vagy az emberek tartózkodására szánt más helyiség olyan, hogy annak használata, az egészség nagyfoku veszélyeztetésével jár, a bérlő a bérleti viszonyt a felmondási határidő betartása nélkül is felmondhatja, még akkor is, ha a veszélyességet a szerződés megkötésekor már ismerte, vagy ha az őt ennek folytán megillető jogok érvényesítéséről lemondott.

545. §. Ha a bérelt dolognak valamely hiánya a bérlet tartama alatt mutatkozik, vagy a dolognak valamely előre nem látott veszély elleni védelmére valamely intézkedésre van szükség, a bérlő a bérbeadónak haladéktalanul jelentést tartozik tenni. Ugyanez áll, ha harmadik személy a dologra vonatkozólag valamely igényt támaszt.

Ha a bérlő a jelentést elmulasztja, az ebből eredő kárt megtéríteni tartozik; a mennyiben a bérbeadó a jelentés elmulasztása folytán képtelen volt orvoslást nyújtani, a bérlő nincs jogositva őt az 537. §. értelmében megillető jogokat érvényesíteni, vagy az 542. §. 1. bekezdésének 3. mondata értelmében határidő megszabása nélkül felmondani, vagy a nemteljesítés miatt kártérítést követelni.

546. §. A bérelt dolgon levő terheket a bérbeadó tartozik viselni.

547. §. A bérbeadó a bérlőnek a dologra fordított szükséges kiadásait megtéríteni tartozik. Valamely

állatnak bérlője azonban a táplálás költségeit viselni tartozik.

A bérbeadónak egyéb kiadások megtérítésére vonatkozó kötelezettsége a megbízás nélküli ügyvitelre érvényes szabályok szerint igazodik. A bérlő jogosítva azon a berendezést, melylyel a dolgot felszerelte, elvenni.

548. §. A bérelt dolognak szerződészerű használatára által előidézett változásért vagy megrosszabbodásért a bérlő nem felelős.

549. §. A bérlő a bérbeadó engedélye nélkül nincs jogosítva a bérelt dolog használatát harmadik személynek átengedni, különösen a dolgot tovább bérbeadni. Ha a bérbeadó az engedélyt megtagadja, a bérlő a bérleti viszonyt a felmondási határidő betartása mellett felmondhatja, a mennyiben magában a harmadik személyben valamely fontos ok fenn nem forog.

Ha a bérlő a dolog használatát harmadik személynek engedi át, az ez által használat közben elkövetett vétkeiségért felelős, még akkor is, ha a bérbeadó a használat átengedésére az engedélyt megadta.

550. §. Ha a bérlő a bérelt dolgot szerződés ellenesen használja és a használatot a bérbeadó megintése daczára folytatja, a bérbeadó a használat megszüntetése iránt perelhet.

551. §. A bérösszeg a bérleti idő végén fizetendő. Ha a bérösszeg időszakok szerint van megállapítva, az egyes időszakok eltelte után fizetendő.

Az ingatlan bérösszege, a mennyiben az nem rövidebb időszakok szerint van megállapítva, mindenkor a naptári negyedévek lejárta után a következő hó első köznapiján fizetendő.

552. §. A bérlő a bérösszeg fizetése alól nem szabadul azáltal, hogy az ő személyében rejlő valamely oknál fogva az őt illető használati jog gyakorlásában akadályozva van. A bérbeadó mindazonáltal türni tartozik a megtakarított kiadások értékének, valamint azon előnyöknek beszámítását, melyeket a használatnak más irányu értékesítése folytán nyert. Amíg a bérbeadó a használatnak harmadik személy részére történt átengedése folytán képtelen a bérlőnek a dolog használatát átadni, a bérlő a bérösszeg fizetésére nem köteles.

553. §. A bérbeadó a bérleti viszonyt a felmondási idő betartása nélkül felmondhatja, ha a bérlő, vagy az, a kinek a bérlő a bérelt dolog használatát átengedte, a bérbeadó megintésének figyelembevételével a dolog szerződésellenes használatát oly módon folytatja, hogy az a bérbeadó jogait jelentékeny mértékben sérti, különösen a harmadik személynek jogtalanul átengedett használatot vissza nem vonja, vagy a dolgot a bérlőt kötelező gondosság elhanyagolása által jelentékenyen veszélyezteti.

554. §. A bérbeadó a bérleti viszonyt a felmondási idő betartása nélkül felmondhatja, ha a bérlő két egymásután következő időszakra járó bérösszegnek, vagy a bérösszeg egy részének fizetésével hátralékban van. A felmondás ki van zárva, ha a bérlő a bérbeadót kielégíti, mielőtt felmondott volna.

A felmondás érvénytelen, ha a bérló tartozását beszámítással kiegyenlíthette volna és a felmondás megtörténte után a beszámításra irányuló akaratát haladéktalanul kijelenti.

555. §. Ha a bérbeadó őt az 553. és 554. §§-ok szerint megillető felmondási jogokat gyakorolja, valamely későbbi időre előre fizetett bérösszeget a 347. §. értelmében vissza tartozik téríteni.

556. §. A bérló köteles a bérelt dolgot a bérleti viszony megszűnte után visszaadni.

Valamely ingatlan bérlójét a bérbeadó elleni igényei tekintetében visszatartási jog nem illeti meg.

Ha a bérló a dolog használatát más harmadik személynek engedte át, a bérbeadó a dolgot a bérleti viszony megszűnte után a harmadik személytől is visszakövetelheti.

557. §. Ha a bérló a bérelt dolgot a bérleti viszony megszűnte után vissza nem adja, a bérbeadó a visszatartás idejére kárpótlásul a kikötött bérösszeget követelheti. Az ezt meghaladó kár érvényesítése nincs kizárva.

558. §. A bérbeadónak a bérelt dolog megváltoztatása vagy megromlása miatti kártérítési igényei, valamint a bérlőnek a rá fordított kiadások megtérítésére vagy valamely berendezés elvitelére irányuló igényei hat hó alatt évülnek el.

A bérbeadó kártérítési igényeinek elévülése azon időponttal kezdődik, a midőn a dolgot visszanyeri, a bérló igényeinek elévülése a bérleti viszony megszűntével kezdődik.

A bérbeadónak a dolog visszaadására irányuló igényeinek elévülésével elévülnek a bérbeadó kártérítési igényei is.

559. §. A bérbeadónak a bérleti viszonyból eredő kötelezettségei tekintetében zálogjoga van a bérlőnek behozott dolgaira. Jövendőbeli kártérítési kötelezettségek és a folyó és a következő bérleti évnél későbbi időre járó bérösszeg tekintetében a zálogjog nem gyakorolható. A zálogjog nem terjed ki a foglalásnak alá nem vetett dolgokra.

560. §. A bérbeadó zálogjoga a dolgoknak az ingatlanról való eltávolításával megszűnik, kivéve, ha a dolgok eltávolítása a bérbeadó tudtán kívül és ellenzése daczára történt. A bérbeadó nem ellenezheti az eltávolítást, ha a bérló üzlete szabályszerű folytatásának és a közönséges életviszonyoknak megfelelően történik, vagy a visszamaradó dolgok a bérbeadó biztosítására nyilvánvalóan elegendők.

561. §. A bérbeadó a zálogjogával terhelt dolgok eltávolítását, a mennyiben ezt ellenezni jogosítva van, a bíróság segélye nélkül is megakadályozhatja és ha a bérló kiköltözik, a dolgokat birtokába veheti.

Ha a bérló a dolgokat a bérbeadó tudta nélkül vagy ellenzése daczára távolítja el, a bérbeadó a dolgoknak az ingatlanra való visszahozatala céljából azoknak kiadatását és ha a bérló már kiköltözött, azok birtokának átengedését követelheti. A zálogjog azon időponttól számított egy hó alatt szűnik meg, melyben a bérbeadó a dolgok eltávolításáról tudomást

nyert, feltéve, hogy a bérbeadó ezen igényeit híróilag előbb nem érvényesítette.

562. §. A bérlő a bérbeadó zálogjogának érvényesítését biztosítékadással elháríthatja; minden egyes dolgot felmenthet a zálogjog alól azáltal, hogy értékük erejéig biztosítékot nyújt.

563. §. Ha a bérbeadó zálogjogával megterhelt dolog más hitelező javára lefoglaltatik, a zálogjog a foglalást megelőző utolsó évnél korábbi időre járó bérösszeg erejéig nem érvényesíthető.

564. §. A bérleti viszony azon idő elteltével végződik, a melyre kötöttet.

Ha a bérleti idő nincs megállapítva, a bérleti viszonyt az 565. §. szabályai szerint bármelyik fél felmondhatja.

565. §. Ingatlanoknál a felmondás csak egy naptári negyedév végére érvényes; a felmondást legkésőbbben a negyedév harmadik köznapján kell eszközölni. Ha a bérösszeg hónapok szerint van megállapítva, a felmondás csak egy naptári hónap végére érvényes; legkésőbbben a hónap tizenötödikén kell eszközölni. Ha a bérösszeg hetek szerint van megállapítva, a felmondás csak egy naptári hét végére érvényes; legkésőbbben a hét első köznapján kell eszközölni.

Ingó dologknál a felmondásnak azon nap előtti harmadik napon kell történnie, a melyen a bérleti viszonynak meg kell szűnnie.

Ha valamely ingatlan vagy ingó dolognál a bérösszeg napok szerint van megállapítva, a felmondás bármely napon a következő napra érvényes.

Az 1. bekezdés 1. mondatában és a 2. bekezdésben foglalt szabályok azon esetekre is érvényesek, melyekben a bérleti viszony a törvényes határidő betartása mellett idő előtt felmondható.

566. §. Ingatlanra vonatkozó és egy évnél hosszabb időre kötött bérleti szerződésre az írásbeli alak kötelező. Ha a felek az alakszerűséget mellőzik, a szerződés bizonytalan időre kötöttnek tekintendő; a felmondás mindazonáltal az első év végénél korábbi időre nem érvényes.

567. §. Ha a felek a szerződést harmincz évnél hosszabb időre kötötték, harmincz év után a bérleti viszonyt a törvényes határidő betartása mellett bármelyik fél felmondhatja. A felmondásnak nincs helye, ha a szerződés a bérbeadó vagy bérlő életére kötöttet.

568. §. Ha a bérlő a bérlet tárgyának használatát a bérleti idő lejárta után is folytatja, a bérleti viszony bizonytalan időre meghosszabbítotttnak tekintetik, ha csak a bérbeadó vagy a bérlő ezzel ellenkező akaratát két heti határidő alatt a másik téllal szemben nem nyilvánítja. A határidő a bérlőre nézve a használat folytatásával, a bérbeadóra nézve pedig azon időponttal kezdődik, melyben a használat folytatásáról értesül.

569. §. Ha a bérlő meghal, úgy az örökös, mint a bérbeadó jogosítva van a bérleti viszonyt a törvényes határidő betartása mellett felmondani. A felmondás csak azon első határnapra szólhat, a melyre annak helye van.

570. §. Katonai személyek, hivatalnokok, lelké-

szek és nyilvános tanintézeteknél alkalmazott tanítók más helyre történt áthelyeztetésük esetén a bérleti viszonyt azon helyiségek tekintetbevételével, melyeket eddigi állomás- vagy lakóhelyükön béreltek, a törvényes határidő betartása mellett felmondhatják. A felmondás csak azon első határnagra szólhat, a melyre annak helye van.

571. §. Ha a bérbeadó a bérelt ingatlant a bérlő részére történt átengedés után harmadik személynek elidegeníti, a bérbeadó helyett az új szerző lép azon jogok és kötelezettségek gyakorlatába, melyek a bérbeadó tulajdonának tartama alatt a bérleti viszonyból eredtek.

Ha az új szerző kötelezettségeit nem teljesíti, a bérbeadó az új szerző által megtérítendő kárért oly kezesként felelős, mint a ki a főadós előzetes bepereltetéséről lemondott. Ha a bérlő a tulajdonátruházásról a bérbeadó értesítése folytán nyer tudomást, az esetben a bérbeadó szabadul a felelősség alól, ha a bérlő a bérleti viszonyt azon első határnagra fel nem mondja, a melyre annak helye van.

572. §. Ha az elidegenített ingatlan bérlője a bérbeadónak kötelezettségei teljesítéseért biztosítékot nyújtott, az ez által megalapított jogok az új szerzőre szállnak át. A biztosíték visszaadására csak akkor van kötelezve, ha az neki átadatik, vagy ha a bérbeadóval szemben a kiszolgáltatás iránti kötelezettséget magára vállalja.

573. §. Oly rendelkezés, melyet a bérbeadó a tulajdon átruházása előtt az új szerző jogosultságának

idejére eső bérösszeg tekintetében tett, annyiban érvényes, a mennyiben a tulajdon átruházás idején folyó és az ez után következő naptári negyedévre vonatkozik. Későbbi időre járó bérösszegre vonatkozó rendelkezés az új szerzőt csak akkor kötelezi, ha azt a tulajdon átruházás idején ismerte.

574. §. Oly jogügylet, mely a bérlő és a bérbeadó között a bérkövetelés tekintetében kötöttik, különösen a bérösszeg kifizetése, az új szerzővel szemben is hatályos, a mennyiben az nem későbbi időre járó bérösszegre vonatkozik, mint az a naptári negyedév, melyben a bérlő a tulajdon átruházásról tudomást nyert és mint az erre következő negyedév.

Oly jogügylet, mely a tulajdon átruházás után kötöttik, mindazonáltal hatálytalan, ha a bérlő a jogügylet kötések a tulajdon átruházásról tudomással bír.

575. §. A mennyiben a bérösszegnek a bérbeadó részére történt lefizetése az 574. §. értelmében az új szerzővel szemben érvényes, a bérlő az új szerző bérkövetelésével szemben a bérbeadó ellen fennálló követelését beszámíthatja. A beszámítás ki van zárva, ha a bérlő ellenkövetelése akkor keletkezett, a mikor a tulajdonátruházásról már értesült, vagy ha az ellenkövetelés csak az értesülés után és a bérösszegnél később vált esedékessé.

576. §. Ha a bérbeadó a bérlőt értesíti, hogy a bérelt ingatlanra vonatkozó tulajdonjogát harmadik személyre ruházta át, reá nézve a közölt átruházás a bérkövetelés tekintetében a bérlővel szemben érvény-

nyes még akkor is, ha az átruházás tényleg nem történt meg, vagy az nem érvényes.

Az értesítés csak annak beleegyezésével vonható vissza, a ki új tulajdonosként volt megjelölve.

577. §. Ha a bérbeadó a bérbeadott ingatlant a bérlő részére történt átengedés után valamely harmadik személy jogával megterheli, az 571—576. §-okban foglalt szabályok nyerne alkalmazást akkor, ha ezen jog gyakorlása által a bérlőtől a szerződésszerű használat elvonatik. Ha ama jog gyakorlása a bérlőnek csak a szerződésszerű használatban való korlátozását vonja maga után, a harmadik személy a bérlővel szemben köteles a jog gyakorlását oly mértékben abbahagyni, a mennyire a szerződésszerű használatot megszorítja.

578. §. Ha a bérbeadó az ingatlant a bérlő részére történt átengedés előtt ruhazza át valamely harmadik személyre, vagy terheli meg valamely joggal, mely által a bérlő a szerződésszerű használattól megfosztatik, vagy abban korlátoztatik, az esetben ugyanaz áll, mint az 571. §. 1. bekezdésének és az 577. §-nak eseteiben, ha az új szerző a bérbeadóval szemben a bérleti viszonyból eredő kötelezettségek teljesítését magára vállalta.

579. §. Ha a bérbeadott ingatlant az új szerző tovább elidegeníti, vagy megterheli, az 571. §. 1. bekezdésében és az 572—578. §-okban foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók. Ha az új szerző a bérleti viszonyból folyó kötelezettségeket nem teljesíti, a bérbeadó a bérlőnek az 571. §. 2. bekezd. értelmében felelős.

580. §. Az ingatlanok bérletére vonatkozó szabályok a lakások és egyéb helyiségek bérletére is érvényesek.

II. A haszonbérlet.

581. §. A haszonbérleti szerződés értelmében a haszonbérbeadó köteles a haszonbérlőnek a bérelt dolog használatát és azon gyümölcsök élvezetét, melyek a rendes kezelés szabályai szerint hozadéku tekintetűek, a haszonbérleti idő tartamára átengedni. A haszonbérlő köteles a haszonbérbeadónak a kikötött haszonbért megfizetni.

A haszonbérletre, a mennyiben az 582—597. §-okból más ki nem tűnik, a bérletre vonatkozó szabályok megfelelően alkalmazandók.

582. §. Valamely mezőgazdasági ingatlan haszonbérlője a közönséges javításokat, különösen a lakó- és gazdasági épületeknek, utaknak, árkoknak és kerítéseknek javítását saját költségén tartozik eszközölni.

583. §. Valamely mezőgazdasági ingatlan haszonbérlője az ingatlan gazdasági rendeltetésében a haszonbérbeadó engedelmével nélkül nem tehet oly változtatásokat, melyek a gazdálkodás módjára a haszonbérleti időn túl terjedő befolyással vannak.

584. §. Ha valamely mezőgazdasági ingatlan haszonbérleténél a haszonbér évek szerint van megállapítva, az mindenkor a haszonbérleti év letelte után a következő év első köznapiján fizetendő.

585. §. A mezőgazdasági ingatlan haszonbérbeadójának zálogjoga az egész haszonbérösszeg erejéig

érvényesíthető és nincs alávetve az 563. §-ban meghatározott korlátozásnak. A zálogjog kiterjed az ingatlan gyümölcsseire, valamint a polgári perrendtartás 715. §. 5. sz. értelmében a foglalásnak alá nem vetett dolgokra.

586. §. Ha a hasznóbérbeadó az ingatlant leltárral együtt adta hasznóbérbe, a leltárba felvett dolgok fenntartása a hasznóbérelőt terheli.

A hasznóbérbeadó köteles a leltárba felvett azon dolgokat, melyek a hasznóbérelő hibáján kívül semmisültek meg, kiegészíteni. A hasznóbérelő a leltárba felvett állatok közönséges elhullását mindazonáltal a fiatalokból annyiban tartozik pótolni, amennyiben ez a szabályszerű gazdálkodásnak megfelel.

587. §. Ha az ingatlan hasznóbérelője a leltárt becsértékben azzal a kötelezettséggel veszi át, hogy azt a hasznóbérlet befejezésekor becsértékben visszaadja, az 588. és 589. §-ok szabályai nyerneek alkalmazást.

588. §. A hasznóbérelő viseli a véletlen megsemmisülés és a véletlen megromlás veszélyét. A leltár egyes tárgyai felett a rendes gazdálkodás határain belül szabadon rendelkezhetnek.

A hasznóbérelő a leltárt a rendes gazdálkodás szabályai szerint azon állapotban tartozik fenntartani, a melyben az neki átadatott. Az általa beszerzett darabok a leltárba való felvétel által a hasznóbérbeadó tulajdonaivá válnak.

589. §. A hasznóbérelő tartozik a hasznóbérlet befejezésekor meglevő leltárt a hasznóbérbeadónak visszaszolgáltatni.

A hasznóbérbeadó megtagadhatja a hasznóbérelő által beszerzett azon leltári tárgyak átvételét, melyek a rendes gazdálkodás szabályai szerint az ingatlanra nézve feleslegesek, vagy nagyon értékesek; az átvétel megtagadásával ezen tárgyak tulajdona a hasznóbérelőre száll át.

Ha az átvett tárgyak összes becsértéke nagyobb vagy kisebb a visszaadandó tárgyak összes becsértékénél, az első esetben a hasznóbérelő a hasznóbérbeadónak, az utóbbi esetben a hasznóbérbeadó a hasznóbérelőnek a többletet megtéríteni tartozik.

590. §. Az ingatlan hasznóbérelőjét a hasznóbérbeadó ellen fennálló és a hasznóbérelt leltárra vonatkozó követeléseinek tekintetében zálogjog illeti a birtokába került leltári tárgyakra. A zálogjogra az 562. §. szabálya nyer alkalmazást.

591. §. A mezőgazdasági ingatlan hasznóbérelője köteles az ingatlant a hasznóbérlet befejezése után abban az állapotban visszaadni, mely a hasznóbérlet tartama alatt a visszaadásig folytatott rendes gazdálkodásnak megfelel.

592. §. Ha a mezőgazdasági ingatlan bérlete a bérleti év folyama alatt végződik, az esetben a hasznóbérbeadó azokat a költségeket, melyeket a hasznóbérelő a még be nem szedett, de a bérleti év vége előtt beszedendő gyümölcsökre fordított, annyiban megtéríteni tartozik, a mennyiben azok a rendes gazdálkodásnak megfelelnek és ezen gyümölcsök értékét meg nem haladják.

593. §. A mezőgazdasági ingatlan hasznóbérelője

a haszonbérlet befejezésekor még meglevő mezőgazdasági terményekből, tekintet nélkül arra, vajjon a haszonbérlet megkezdésekor ily terményeket átvett-e vagy nem, annyit tartozik otthagyni, amennyi a gazdálkodás folytatásához addig szükséges, míg azonos vagy hasonló termények előreláthatólag nyerhetők.

Ha a haszonbérlő nagyobb mennyiségű vagy jobb minőségű mezőgazdasági terményeket tartozik hátrahagyni, mint a milyeneket a haszonbérlet kezdetekor átvett, a haszonbérbeadótól az érték megtérítését követelheti.

A birtokon nyert és még meglevő trágyát a haszonbérlő köteles hátrahagyni, a nélkül, hogy az érték megtérítését követelhetné.

594. §. Ha az ingatlan haszonbérlője az ingatlant a gazdasági állapot becslése alapján oly kikötéssel veszi át, hogy a haszonbérlet befejezése után a visszaadásnak ugyancsak ily becslés alapján kell történnie, az ingatlan visszaadására nézve az 589. §. 2. és 3. bekezdése megfelelő alkalmazást nyer.

Ugyanez áll azon felszerelések visszaadására nézve, melyeket hátrahagyni tartozik, ha a haszonbérlő a felszereléseket becslés alapján ilyen kikötés mellett vette át.

595. §. Ha valamely ingatlannak vagy jognak haszonbérleténél a bérleti idő megállapítva nincs, a felmondás csak valamely haszonbérleti év végére érvényes; legkésőbbben azon félév első köznapján kell történnie, melynek leteltével a haszonbérlet megszűnik.

Ezen szabályok érvényesek valamely ingatlan vagy jog haszonbérletének azon eseteire is, melyeknél a haszonbérleti viszony a törvényes határidő betartása mellett idő előtt felmondható.

596. §. A haszonbérlet az 549. §. 1. bekezdésében megállapított felmondási jog meg nem illeti.

A haszonbérbeadó nincs jogosítva a bérleti viszonyt az 569. §. értelmében felmondani.

A haszonbérleti viszonyt az 570. §. értelmében való felmondása nem foglalhat helyet.

597. §. Ha a haszonbérlő a haszonbérletet dolgot a haszonbérlet befejezése után vissza nem adja, a haszonbérbeadó a visszatartás idejére kártérítéssel a kikötött haszonbért oly arányban követelheti, a melyben azon hasznok, melyeket a haszonbérlő ezen idő alatt huzott, vagy huzhatott volna, a haszonbérleti év hasznaihoz állnak. Az esetleges további kár megtérítése nincs ki zárva.

Negyedik czim.

A haszon-kölcsön.

598. §. A haszonkölcsönszerződés valamely dolog kölcsönbeadóját arra kötelezi, hogy a dolog használatát a kölcsönbevevőnek díjtalanul átengedje.

599. §. A haszonkölcsönbeadó fél csak szándékoságért és durva gondatlanságért felelős.

600. §. Ha a haszonkölcsönbeadó valamely a jogban vagy a kölcsönzött dologban rejlő hiányt rosszhiszeműleg elhallgat, köteles a kölcsönvevőnek ebből eredő kárát megtéríteni.

601. §. A haszonkölcsönbevevő tartozik a kölcsönvett dolog eltartásának közönséges költségeit, valamely állat kölcsönvételénél különösen a táplálás költségeit viselni.

A haszonbérbeadónak egyéb költségek megtérítésére vonatkozó kötelezettsége a megbízás nélküli ügyvitel szabályai szerint igazodik. A haszonkölcsönbevevő fél oly felszerelést, melylyel a dolgot ellátta, jogosítva van elvenni.

602. §. A haszonkölcsönbeadott dolog oly változásaiért, vagy rosszabbodásáért, melyet a dolog szerződésszerű használata idézett elő, a haszonkölcsönbevevő felelősséggel nem tartozik.

603. §. A haszonkölcsönbe vevő a kölcsönzött dolgot csak a szerződés értelmében használhatja. A haszonkölcsönbeadó beleegyezése nélkül nincs feljogosítva a dolog használatát harmadik személynek átengedni.

604. §. A haszonkölcsönbe vevő tartozik a kölcsön vett dolgot a haszonkölcsönre kikötött idő eltelte után visszaadni.

Ha az idő nincs kikötve, a dolog akkor adandó vissza, ha azt a haszonkölcsönbe vevő, a haszonkölcsön céljának megfelelően már használta. A haszonkölcsönbeadó a dolgot már előbb is visszakövetelheti, ha annyira idő telt el, hogy a haszonkölcsönbevevő azt már használhatta volna.

Ha a haszonkölcsön tartama sem megállapítva nincs, sem annak céljából ki nem vehető, a haszonkölcsönbeadó a dolgot bármikor visszakövetelheti.

Ha a haszonkölcsönbe vevő a dolog használatát

harmadik személynek engedi át, a haszonkölcsönbeadó azt a haszonkölcsön befejezése után a harmadik személytől is visszakövetelheti.

605. §. A haszonkölcsönbeadó a haszonkölcsönt felmondhatja:

1. ha neki valamely előre nem látott körülmény folytán a dologra szüksége van;

2. ha a haszonkölcsönbevevő a dolgot szerződésellenesen használja, különösen ha a használatot harmadik személynek jogosulatlanul átengedi, vagy ha a dolgot a köteles gondosság elmulasztása által jelentékenyen veszélyezteti;

3. ha a haszonkölcsönbevevő meghal.

606. §. A haszonkölcsönbeadó a kölcsönbeadott dolog megváltoztatása vagy megrosszabbodása miatti kártérítési igényei, valamint a kölcsönbevevőnek a költségek megtérítésére vagy valamely felszerelésnek elvételére vonatkozó igényei 6 hónap alatt évülnek el. Az 558. §. 2. és 3. bekezdésének szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

Ötödik czim

A kölcsön.

607. §. A ki pénzt vagy más helyettesíthető dolgot kölcsönképen kapott, köteles a kölcsönadónak azt, a mit kapott, hasonló nemű, minőségű és mennyiségű dologban visszaszolgáltatni.

A ki pénzzel, vagy más helyettesíthető dologgal más alapon tartozik, megállapodhatik a hitelezővel,

hogy a pénzzel vagy dolgokkal kölcsönképen tartozzék.

608. §. Ha a kölcsön után kamatok is köttetnek ki, ezek, a mennyiben más megállapodás nem történt, mindenkor az év végén fizetendők, ha pedig a kölcsönt az év eltelte előtt kell visszafizetni, a kamatok a visszaszolgáltatáskor fizetendők.

609. §. Ha a kölcsön visszaadásának ideje kikötve nincs, ennek esedékessége a hitelező vagy az adós felmondásától függ.

A felmondási határidő háromszáz márkánál nagyobb kölcsönöknél három hó, kisebb összegű kölcsönöknél pedig egy hó.

Ha kamatok kikötve nincsenek, az adós felmondás nélkül is jogosítva van a visszaszolgáltatásra.

Hatodik czim.

A szolgálati szerződés.

610. §. A ki kölcsönt ígér, kétség esetében visszavonhatja ígéretét, ha a másik fél vagyoni viszonyaiban oly jelentékeny rosszabbodás áll be, mely a visszaszolgáltatás iránti igényt veszélyezteti.

611. §. A szolgálati szerződés által az, a ki a szolgálatra vállalkozik, az ígért szolgálat teljesítésére, a másik fél pedig a kikötött díjazásra van kötelezve.

A szolgálati szerződés tárgyai bármilyenmő szolgálatok lehetnek.

612. §. A díjazás hallgatag kikötöttnek tekint-

tik, ha a szolgálat teljesítése a körülményekhez képest csak díjazás mellett történhetik.

Ha a díjazás nagysága megállapítva nincs, díjazás léteben a díjszabás szerinti díjazás, ennek hiányában pedig a szokásos díjazás tekintendő kikötöttnek.

613. §. A szolgálatra kötelezett fél a szolgálatokat kétség esetében saját személyében tartozik teljesíteni. A szolgálatokra való igény kétség esetében nem ruházható át.

614. §. A díjazás a szolgálatok teljesítése után fizetendő. Ha díjazás időszakonként van megállapítva, az az egyes időszakok eltelte után fizetendő.

615. §. Ha a szolgálatra jogosult a szolgálatok elfogadásával késik, a kötelezett a késedelem folytán nem teljesített szolgálatokért a kikötött díjazást követelheti a nélkül, hogy a szolgálat utólagos teljesítésére lenne kötelezve. Tűnie kell mindazonáltal azon érték beszámítását, a mit a szolgálat elmaradása folytán megtakarított, vagy szolgálatának más irányu alkalmazása által szerzett, vagy szerezni rosszhiszeműleg elmulasztott.

616. §. A szolgálatra kötelezett a díjazás iránti igényét nem veszi el az által, hogy egy aránylag jelentéktelen időn át valamely az ő személyében rejlő ok miatt, de hibáján kívül a szolgálat teljesítésében akadályoztatik. Mindazonáltal tűnie kell azon összeg beszámítását, a melyet ő akadályoztatása idejére valamely törvényes kötelezettségen alapuló beteg- vagy balesetbiztosítás folytán nyer.

617. §. Ha valamely tartós szolgálati viszonynál

mely a szolgálatra kötelezettnek tevékenységét teljesen vagy főképen igénybe veszi, a szolgálatra kötelezett a házközösségbe felvétetik, a szolgálatra jogosult tartozik őt megbetegedése esetén hat hétig, de nem a szolgálati viszony befejezésén túl a szükséges ellátásban és orvosi kezelésben részesíteni, feltéve, hogy a megbetegedést nem a kötelezett szándékossága vagy durva gondatlansága idézte elő. Az ellátás és az orvosi gyógykezelés a kötelezettnek valamely kórházba való felvétele által is nyújtható. A költségek a betegség idejére járó díjazásba beszámíthatók. Ha a szolgálatra jogosult a szolgálati viszonyt a megbetegedés folytán a 626. §. értelmében felmondja, a szolgálati viszonyt ez által előidézett befejezése figyelmen kívül marad.

A szolgálatra jogosult kötelezettsége nem forog fenn, ha az ellátásról és az orvosi kezelésről valamely biztosítás vagy nyilvános gyógyintézet útján gondoskodás történt.

618. §. A szolgálatra jogosult azokat a helyiségeket, berendezéseket és felszereléseket, melyek a szolgálatok végzésére vannak rendelve, olymódon tartozik berendezni és fenntartani és azokat a szolgálatokat, melyek az ő rendeletei szerint és vezetése alatt teljesítendő, úgy tartozik szabályozni, hogy a kötelezett élete és egészsége minden veszély ellen annyira, a menyire a szolgálat természete csak megengedi, védve legyen.

Ha a kötelezett a házközösségbe felvétetett, a szolgálatra jogosult a lakó és hálólhelyiség, az ellátás,

valamint a munka és a pihenés ideje tekintetében oly berendezéseket és intézkedéseket tartozik tenni, melyek a kötelezett egészségére, erkölcsére és vallására való figyelemmel szükségesek.

Ha a szolgálatra jogosult azokat a kötelezettségeket, melyek őt a kötelezett életére és egészségére való tekintettel terhelik, nem teljesíti, kártérítési kötelezettségére nézve a 842—846. §-oknak a tilos cselekményekre érvényes szabályai nyerne alkalmazást.

619. §. A szolgálatra jogosultat a 617. és 618. §-ok értelmében terhelő kötelezettségek szerződés által előre sem ki nem zárhatók, sem nem korlátozhatók.

620. §. A szolgálati viszony azon idő elteltével végződik, a melyre az köttetett.

Ha a szolgálat tartama nincs megállapítva és az a szolgálatok mivoltából vagy céljából sem vehető ki, az esetben a szolgálati viszonyt a 621 - 623. §-ok értelmében bármelyik fél felbonthatja.

621. §. Ha a díjazás napok szerint van megállapítva, a felmondás bármely napon a következő napra érvényes.

Ha a díjazás hetek szerint van megállapítva, a felmondás csak valamely naptári hét végére érvényes; a felmondásnak legkésőbb a hét első napján kell történnie.

Ha a díjazás hónapok szerint van megállapítva, a felmondás csak valamely naptári hónap végére érvényes; a felmondásnak legkésőbb a hónap tizenötödikén kell történnie.

Ha a díjazás negyedévek vagy hosszabb időszaka-

kok szerint van megállapítva, a felmondás csak valamely naptári negyedév végére és csak hat heti felmondási idő betartása mellett érvényes.

622. §. A meghatározott díjazással magasabb rendű szolgáltatok teljesítésére alkalmazottaknak, kiknek tevékenységét a szolgálati viszony teljesen vagy főképen igénybe veszi, nevezetesen a tanítóknak, nevelőknek, magánhivatalnokoknak, társalkodónoknak szolgálati viszonyát csak valamely naptári negyedév végére és csak hat heti felmondási idő betartása mellett lehet felmondani, még akkor is, ha a díjazás negyedéveknél rövidebb időszakok szerint van megállapítva.

623. §. Ha a díjazás nem időszakok szerint van megállapítva, a szolgálati viszony bármely időben felmondható; a kötelezettnek tevékenységét teljesen, vagy főképen igénybe vevő szolgálati viszonynál mindazonáltal két heti felmondási határidőt be kell tartani.

624. §. Ha a szolgálati viszony valamely személy életére, vagy öt évnél hosszabb időre jött létre, a kötelezett azt öt év letelte után felmondhatja. A felmondási idő hat hó.

625. §. Ha a kötelezett a szolgálati viszonyt a szolgálati idő eltelte után a másik fél tudtával tovább folytatja, az határozatlan időre meghosszabbítotttnak tekintetik, hacsak a másik fél azonnal ellen nem mond.

626. §. A szolgálati viszonyt, ha arra alapos ok forog fenn, a felmondási határidő betartása nélkül is, bármelyik fél felmondhatja.

627. §. Ha a szolgálatra kötelezett a nélkül, hogy meghatározott illetményekkel tartós szolgálati viszonyban állana, oly magasabb rendű szolgáltatokat teljesít, melyek csak különös bizalom kifolyásai szoktak lenni, az esetben a felmondás a 626. §-ban jelzett feltétel nélkül is érvényes.

A kötelezett csak oly módon mondhat fel, hogy a szolgálatra jogosult a szolgáltatokat más uton megszerezhesse, kivéve, ha az időelőtti felmondásra alapos ok forog fenn. Ha idő előtt mégis ily ok nélkül mond fel, a szolgálatra jogosultnak ebből eredő kárát megtéríteni tartozik.

628. §. Ha a szolgálati viszony a szolgálat megkezdése után a 626. vagy 627. §. alapján felmondatik, a kötelezett a díjazásnak eddigi szolgálatainak megfelelő részét követelheti. Ha a kötelezett felmond a nélkül, hogy a másik fél szerződésellenes magatartása őt erre indította volna, vagy ha szerződésellenes magatartása által a felmondásra ő adott okot, a díjazásra nem tarthat igényt, ha eddigi szolgálatai a felmondás folytán a másik félre nézve érdekekkel nem birnak. Ha a díjazás valamely későbbi időre már előre lefizetett, a kötelezett azt a 347. §. értelmében, vagy ha a felmondás oly körülmény folytán történt, melyért ő nem felelős, a jogtalan meggazdagodás szabályai szerint vissza tartozik téríteni.

Ha a felmondásra a másik fél szerződésellenes magatartása ad okot, ez a szolgálati viszony megszűntetéséből származó kár megtérítésére köteles.

629. §. Valamely tartós szolgálati viszony fel-

mondása után a szolgálatra jogosult a kötelezettnek kérelmére más szolgálati viszony keresésére megfelelő időt tartozik engedni.

630. §. Valamely tartós szolgálati viszony befejezése után a kötelezett a másik féltől a szolgálati viszonyról és annak tartamáról írásbeli bizonyítványt követelhet. A bizonyítványnak a kötelezett kérelmére a teljesített szolgálatokra és a szolgálatban való vezetésre is ki kell terjednie.

Hetedik czim.

A munkabéri szerződés.

631. §. A munkabéri szerződés a vállalkozót az ígért mű előállítására, a megrendelőt pedig a kikötött díj megfizetésére kötelezi.

A munkabéri szerződés tárgya lehet akár valamely dolog előállítása vagy átalakítása, akár más munka vagy szolgálat által létrehozandó eredmény.

632. §. A díjazás hallgatag kikötöttnek tekintik, ha valamely mű előállítása a körülményekhez képest csak díjazás ellenében várható.

Ha a díj mennyisége nincs megállapítva, díjszabás léte esetén a díjszabásszerű, ennek hiányában pedig a szokásos díj tekintetik kikötöttnek.

633. §. A vállalkozó köteles a művet oly módon előállítani, hogy az az ígért tulajdonságokkal birjon és ment legyen oly hibáktól, melyek értékét vagy a közönséges vagy a szerződésben kikötött használatra való alkalmasságát kizárják vagy csökkentik.

Ha a mű nem ily módon van előállítva, a megrendelő a hiány pótlását követelheti. A vállalkozó megtagadhatja a hiánypótlást, ha ez aránytalanul nagy költségeket igényelne.

Ha a vállalkozó a hiányok pótlásával késik, a megrendelő a hiányt maga is pótolhatja és a szükséges költségek megtérítését követelheti.

634. §. A 633. §-ban jelzett hiány pótlására a megrendelő a vállalkozó részére megfelelő határidőt állapíthat meg azzal a kijelentéssel, hogy a hiánypótlást a határidő eltelte után el nem fogadja. Ha a hiány már a mű elszállítása előtt mutatkozik, a megrendelő a határidőt azonnal megállapíthatja; a határidőt oly módon kell megállapítani, hogy az az elszállításra kikötött határidőn belül le ne járjon. A határidő eltelte után, ha a vállalkozó a hiányt kellő időben nem pótolta, a megrendelő a szerződés felbontását (Wandelung) vagy a díjazás leszállítását (Minderung) követelheti; a hiány pótlása iránti igény ki van zárva.

Nincs szükség határidő megállapítására, ha a hiány pótlása lehetetlen, vagy a vállalkozó azt megtagadja, vagy ha a szerződés felbontása vagy a díj leszállítására irányuló igény azonnali érvényesítését a megrendelő különös érdeke igazolja.

A szerződés felbontása ki van zárva, ha a hiány a mű értékét vagy alkalmasságát csak jelentéktelenül csökkenti.

A szerződés felbontására és a díj leszállítására a 465—467. és 469—475. §-oknak a vételre vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

635. §. Ha a mű hibája oly körülményben rejlik, melyért a vállalkozó felelős, a megrendelő a szerződés felbontása, vagy a díj leszállítása helyett nem teljesítés miatti kártérítést követelhet.

636. §. Ha a mű egészben vagy részben kellő időre el nem készül, a 634. §. 1–3. bekezdésének, a szerződés felbontására vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazást nyernek; a szerződés felbontása iránti igény helyébe a 327. §. értelmében a megrendelőnek a szerződéstől való visszalépési joga lép. A vállalkozó késedelme esetén a megrendelőt illető jogok érintetlenül maradnak.

Ha a vállalkozó a kijelentett visszalépés jogosultságát vitatja, mivel ő a művet kellő időben elkészítette, a bizonyítás őt terheli.

637. §. Oly kikötés, mely a vállalkozónak a mű valamely hiánya miatti felelősségéből származó kötelezettségét kizárja, vagy korlátozza, semmis, ha a vállalkozó a hiányt rosszhiszeműleg elhallgatja.

638. §. A megrendelőnek valamely hiány pótlására, valamint a szerződésnek valamely hiány miatti felbontására, a díj leszállítására vagy kártérítésre vonatkozó igényei, feltéve, hogy a vállalkozó a hiányt rosszhiszeműleg el nem hallgatta, hat hónap alatt, valamely ingatlanon végzett munkánál egy év alatt, építkezéseknél pedig öt év alatt évülnek el. Az elévülés a mű átvételével kezdődik.

Az elévülési határidő szerződésileg meghosszabbítható.

639. §. A megrendelőnek a 638. §-ban megjelölt

igényeinek elévülésére a 477. §. 2. és 3. bekezdésének, a 478. és 479. §-oknak a vevő igényeinek elévülésére vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

Ha a vállalkozó a megrendelő beleegyezésével a hiány fentforgásának vagy pótlásának vizsgálatába bocsátkozik, az elévülés függőben marad mindaddig, míg a vállalkozó a vizsgálat eredményét a megrendelővel közli vagy neki kijelenti, hogy a hiányt már pótolta vagy a hiány pótlását megtagadja.

640. §. A megrendelő köteles a szerződésszerűen előállított művet átvenni, feltéve, hogy a mű természete az átvételt ki nem zárja.

Ha a megrendelő hiányos művet vesz át, jöllehet a hiányt ismeri, a 633. és 634. §-okban körülírt igényeit csak úgy érvényesítheti, ha a hiány miatti jogait már a mű átvételénél fenntartotta magának.

641. §. A díjazás a mű átvételekor fizetendő. Ha a művet részletekben kell átvenni és a díjazás az egyes részletek szerint van megállapítva, a díjazás minden részletért annak átvételekor fizetendő.

A megrendelő a pénzben megállapított díj után kamatot tartozik fizetni, hacsak a fizetésre nézve halasztást nem kapott.

642. §. Ha valamely mű elkészítéséhez a megrendelő cselekménye is szükséges, az esetben, ha a megrendelő a cselekmény elmulasztása folytán a mű átvételével késedelembe esik, a vállalkozó megfelelő kártérítést követelhet.

A kártérítés mértéke egyrészt a késedelem tartama és a kikötött díjazás nagysága, másrészt pedig

az után igazodik, a mit a vállalkozó a késedelem folytán költségekben megtakarít vagy munkaerejének más irányu alkalmazása által szerezhet.

643. §. A vállalkozó a 642. §. esetében jogosítva van a megrendelőnek a cselekmény utólagos teljesítésére megfelelő határidőt annak kijelentése mellett engedélyezni, hogy ha a cselekményt a határidő elteltéig nem teljesíti, a szerződést felbontja. Ha az utólagos teljesítés a határidő elteltéig nem foganatosíttatik, a szerződés felbontottnak tekintendő.

644. §. A veszélyt a mű átvételéig a vállalkozó viseli. Ha a megrendelő az átvétellel késik, a veszély reá háramlik. A megrendelő által szolgáltatott anyag véletlen megsemmisüléseért, vagy véletlen megromlásáért a vállalkozó nem felelős. Ha a vállalkozó a művet a megrendelő kívánságára a teljesítési helytől különböző más helyre küldi, a 447. §-nak a vételre vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

645. §. Ha a vevő a megrendelő által szolgáltatott anyag valamely hiánya, vagy a megrendelő által a kivitelre nézve adott utasítások miatt az átvétel előtt megsemmisült, megromlott, vagy kivihetetlenné vált a nélkül, hogy oly körülmény is hatott volna közre, a melyért a vállalkozó felelős, az esetben a vállalkozó a díjazásnak a teljesített munkának megfelelő részét és a díjazásban benn nem foglalt kiadásoknak megtérítését követelheti. Ugyanez áll arra az esetre, ha a szerződés a 643. §. értelmében felbomlik. A megrendelőnek vétékesség miatti további felelőssége érintetlenül marad.

646. §. Ha a mű természete szerint az átvétel ki van zárva, a 638., 641., 644. és 645. §-ok eseteiben az átvétel helyett a mű befejezése az irányadó.

647. §. A vállalkozónak a szerződésből eredő követeléseinek tekintetében zálogjoga van a megrendelőnek általa elkészített vagy kijavított ingó dolgaira, ha azok az elkészítéskor vagy a kijavítás céljából az ő birtokába jutottak.

648. §. Valamely épületnek, vagy az épület valamely részének vállalkozója a szerződésből folyó követeléseinek biztosítására a megrendelő ingatlanára a zálogjog bekebelezését követelheti. Ha a mű még nincs befejezve, követelheti, hogy a zálogjog a díjazásnak a teljesített munkának megfelelő része és a díjazásban benn nem foglalt kiadások erejéig belezetessék be.

649. §. A megrendelő a szerződést a mű befejezéséig bármikor felbonthatja. Ha a megrendelő a szerződést felbontja, a vállalkozó jogosítva van a kötött díjazást követelni; tőnie kell azonban mindannak beszámítását, a mit ő a szerződés felbontása folytán költségekben megtakarít, vagy munkaerejének más irányu felhasználása által szerez, vagy szerezni rosszhiszeműleg elmulaszt.

650. §. Ha a felek a szerződést költségvetés alapján kötötték meg a nélkül, hogy a vállalkozó a költségvetés helyességeért a szavatosságot elvállalta volna és utóbb kiderül, hogy a mű a költségvetés jelentékeny felemelése nélkül kivihetetlen, az esetben, ha a megrendelő a szerződést csak ebből az okból

bontja fel, a vállalkozót csak a 645. §. 1. bekezdésében jelzett igény illeti meg.

Ha a költségvetésnek ily meghaladása várható, a vállalkozó a megrendelőt erről azonnal értesíteni tartozik.

651. §. Ha a vállalkozó arra kötelezi magát, hogy a művet az általa beszerzendő anyagból készíti el, az esetben tartozik a megrendelőnek az elkészített dolgot átadni és a dolog feletti tulajdonjogot neki megszerezni. Az ily szerződésre a vételre vonatkozó szabályok nyerne alkalmazást; ha valamely nem helyettesíthető dolgot kell előállítani, a 433. §., a 446. §. 1. bekezdésének 1. mondata és a 447., 459., 460., 462–464. és a 477–479. §-ok helyett a munkabéri szerződésre vonatkozó szabályok a 647. és 648. §-ok kivételével nyerne alkalmazást.

Ha a vállalkozó csak bizonyos kellékek, vagy egyéb mellékdolgok beszerzésére kötelezi magát, kizárólag a munkabéri szerződésre vonatkozó szabályok nyerne alkalmazást.

Nyolcozadik czim.

Az alkuszi szerződés.

652. §. A ki másnak azért, mert a szerződés-kötésre kínálkozó alkalomra figyelmeztette, vagy mert valamely szerződést közvetített, alkuszdíjat ígért, ezt csak akkor tartozik megfizetni, ha a szerződés a figyelmeztetés vagy az alkusz közvetítése folytán létrejön.

Ha a szerződés felfüggesztő feltétel alatt kötötték, az alkusz az alkuszdíjat csak akkor követelheti, ha a feltétel beteljesedik.

Az alkusz költségeit csak akkor kell megtéríteni, ha az kikötötték. Ez akkor is áll, ha a szerződés nem jön létre.

653. §. Az alkuszdíj hallgatag kikötöttnek tekintetik, ha az alkuszra bízott szolgáltatás a körülményekhez képest csak díjazás ellenében várható.

Ha a díj nagysága nincs megállapítva, dijszabás esetén a dijszabásszerű díj, ennek hiányában pedig a szokásos díj tekintetik kikötöttnek.

654. §. Az alkuszdíjra és a költségek megtérítésére irányuló igény ki van zárva, ha az alkusz a szerződés tartalmával ellentétben a másik fél érdekében is eljár.

655. §. Ha az alkusz javára az esetre, ha valamely szolgálati szerződésre kínálkozó alkalomra a másik felet figyelmezteti vagy ily szerződést közvetít, aránytalanul nagy alkuszdíj kötött ki, a díj az adós kérelmére ítélet által megfelelő összegre leszállítható. A díj kifizetése után annak leszállítása ki van zárva.

656. §. Ha valaki házasságkötésre kínálkozó alkalom közléseért vagy a házasságkötés közvetítéseért díjat ígér, ezen ígéret kötelezettséget nem állapít meg. Aki az ígéret alapján teljesített, ezt nem követelheti vissza azért, mert kötelezettség nem létezett.

Ezek a szabályok érvényesek oly kikötésre is, amelynél fogva a másik fél az ígéret teljesítése céljából az alkuszszal szemben valamely kötelezettséget vállalt, így különösen valamely tartozás elismerésre.

Kilenczedik czim.

A hirdetmény utján tett ígéret.

657. §. Aki valamely cselekmény teljesítéseért, különösen valamely eredmény létrehozataláért nyilvános közzététel utján jutalmat tűz ki, az köteles a jutalmat annak kiadni, aki a cselekményt teljesítette, még akkor is, ha ez nem a hirdetményre való tekintettel cselekedett.

658. §. A tett ígéret a cselekmény megkezdéséig visszavonható. A visszavonás csak akkor érvényes, ha az ugyanolyan módon tétetik közzé, mint az ígéret, vagy ha az külön közzétetik.

A visszavonásról a hirdetményben le lehet mondani; a cselekmény megkezdésére kikötött határidő megállapítása kétség esetében szintén lemondásnak tekintendő.

659. §. Ha a cselekmény, melyért a jutalom kitűzetett, többször teljesített, a jutalom azt illeti, aki a cselekményt először teljesítette.

Ha a cselekményt többen egyidejűleg teljesítették, a jutalom egyenlő részben illeti valamennyit. Ha a jutalom természeténél fogva nem osztható, vagy ha a hirdetmény utján tett ígéret tartalma szerint a jutalmat csak egy nyerheti el, az esetben a sors dönt.

660. §. Ha azon eredmény létesítésére, melyért a jutalom kitűzetett, többen működtek közre, az ígéretet tevő a jutalmat az egyesek részvétele arányában méltányos belátása szerint tartozik közöttük felosztani. A

felosztás nem kötelező, ha nyilvánvalóan méltánytalan; ily esetben az ítélet dönt.

Ha a résztvevők valamelyike az ígéretet tevő felosztását kötelezőnek el nem ismeri, az ígéretet tevő jogosítva van a teljesítést mindaddig megtagadni, míg a résztvevők jogosultságuk arányára nézve maguk között meg nem egyeztek; bármelyikük követelheti, hogy a jutalom valamennyi részére letétbe helyeztessék.

A 659. §. 2. bekezdésének 2. mondatában foglalt szabály alkalmazást nyer.

661. §. Oly hirdetmény utján tett ígéret, melynek tárgya valamely pályázat, csak úgy érvényes, ha a hirdetményben a pályázat határideje is meg van állapítva.

Az a fölötti döntés, hogy valamely, a határidőn belül beérkezett pályamű megfelel-e a hirdetménynek, vagy több pályamű közül melyik érdemli az elsőséget, a hirdetményben megnevezett személyt, ilyennek hiányában pedig az ígéretet tevőt illeti. A döntés a résztvevőkre nézve kötelező.

Egyenlően érdemes pályaműveknél a díj megosztására nézve a 659. §. 2. bekezdésének szabályai nyerneek alkalmazást.

A mű tulajdonjogának átruházását az ígéretet tevő csak akkor követelheti, ha a pályázati hirdetményben az átruházást kikötötte.

Tizedik czim.

A megbizás.

662. §. A megbizott a megbizás elvállalásával arra kötelezi magát, hogy a megbizó által reá ruházott ügyet, ennek részére díjtalanul ellátja.

663. §. Aki bizonyos ügyek ellátására nyilvánosan van megbizva, vagy erre nyilvánosan ajánlkozott, ha ily ügyekre irányzott megbizást nem fogad el, köteles ezt a megbizóval haladéktalanul közölni. Ugyanez áll az esetre, ha valaki a megbizóval szemben bizonyos ügyek ellátására ajánlkozott.

664. §. A megbizott a megbizás teljesítését kétség esetében nem ruházhatja át harmadik személyre. Ha az átruházás meg van engedve, csak az átruházásnál elkövetett vétkességért felelős. Az alkalmazott hibájáért a 278. §. értelmében felelős.

A megbizás teljesítése iránti igény kétség esetében nem ruházható át.

665. §. A megbizott jogosítva van a megbizó utasításaitól eltérni, ha a körülményekhez képest valószínűnek tartja, hogy a megbizó az eltérést a tényállás ismerete mellett helyeselné. A megbizott az eltérés előtt a megbizót értesíteni és elhatározását bevéarni tartozik, hacsak a halasztás veszélylyel nem jár.

666. §. A megbizott tartozik a megbizónak a szükséges tudósításokkal és kívánatra az ügy állásáról értesítéssel szolgálni és a megbizás teljesítése után számadásait előterjeszteni.

667. §. A megbizott köteles mindazt, a mit ő a

megbizás kiviteléhez kap és a mit ő az ügy ellátása folytán nyer, a megbizónak kiadni.

668. §. Ha a megbizott saját céljaira oly pénzt használ fel, a melyet a megbizónak kiadni, vagy részére felhasználni tartozott volna, köteles a felhasználás idejétől kezdve kamatot fizetni.

669. §. A megbizás teljesítésére szükséges kiadások fedezésére a megbizó a megbizott kívánságára előleget tartozik adni.

670. §. Ha a megbizott a megbizás teljesítése céljából oly kiadásokat tesz, melyeket ő a körülményekhez képest szükségeseeknek tarthat, a megbizó ezeket megtéríteni tartozik.

671. §. A megbizást a megbizó bármikor visszavonhatja, a megbizott pedig bármikor felmondhatja.

A megbizott csak oly módon mondhat fel, hogy a megbizó az ügy ellátásáról másként gondoskodhassék, kivéve, ha az időelőtti felmondásra valamely fontos ok forog fenn. Ha a megbizott időelőtt ily fontos ok nélkül mond fel, a megbizónak ebből eredő kárát megtéríteni tartozik. Ha fontos ok torog fenn, a megbizott még akkor is jogosítva van felmondani, ha a felmondáshoz való jogáról lemondott.

672. §. A megbizás kétség esetében nem szűnik meg a megbizó halálával vagy utólagos cselekvőkép-telenségével. Ha a megbizás megszűnik, és a halasztás veszélylyel járna, a megbizott a reábizott ügy vitelét mindaddig folytatni tartozik, míg az örökös, vagy a megbizó törvényes képviselője másképp nem intézkedik; a megbizás ennyiben fennállónak tekintetik.

673. §. A megbízás kétség esetében megszűnik a megbízott halálával. Ha a megbízás megszűnik, a megbízott örököse a megbízót a bekövetkezett halálról azonnal értesíteni és ha a halasztás veszélylyel járna, a rábízott ügy vitelét mindaddig folytatni tartozik, míg a megbízó másként nem intézkedik; a megbízás ennyiben fennállónak tekintetik.

674. §. Ha a megbízás nem visszavonás által, hanem más uton szűnik meg, az a megbízó javára tovább fennállónak tekintetik mindaddig, míg a megbízott a megszűnésről tudomást nyer, vagy nyerhet.

675. §. Oly szolgálati, vagy munkabéri szerződésre, melynek tárgya valamely ügynek az ellátása, a 663., 665–670., 672–674. §-okban foglalt szabályok és ha a kötelezett jogosítva van a felmondási határidő betartása nélkül is felmondani, a 671. §. 2. bekezdésének szabályai is megfelelő alkalmazást nyernek.

676. §. A ki másnak tanácsot vagy ajánlatot ad, az esetleges szerződési viszonyból vagy valamely tilos cselekményből folyó felelősség sérelme nélkül, az adott tanács vagy ajánlat követése folytán származott kárt megtéríteni nem köteles.

Tizenegyedik czim.

A megbízás nélküli ügyvitel.

677. §. A ki valamely ügyet más részére ellát a nélkül, hogy tőle megbízást nyert volna, vagy erre vele szemben jogosítva lenne, az ügyet úgy tartozik vinni, a mint az érdekelt személy érdeke az ő való-

ságos vagy vélelmezett akaratára való tekintettel megköveteli.

678. §. Ha az ügyvitel elvállalása az érdekelt személy valóságos vagy vélelmezett akaratával ellentétben áll és az ügyvivőnek ezt tudnia kellett, az érdekelt személynek az ügyvitelből eredő kárát akkor is megtéríteni tartozik, ha őt egyéb vétkesség nem terheli.

679. §. Az érdekelt személynek az ügyvitellel ellenkező akarata nem jön figyelembe, ha az érdekelt személynek valamely kötelezettsége, melynek teljesítését a közérdek követeli, vagy az érdekelt személynek valamely eltartási kötelezettsége kellő időben nem teljesíttetnék.

680. §. Ha az ügyvitel az érdekelt személyt fenyegető sürgős veszély elhárítását czélozza, az ügyvivő csak a szándékosságért és durva gondatlanságért felelős.

681. §. Az ügyvivő tartozik az ügyvitel elvállalását, mihamielyen lehetséges, az érdekelt személynek bejelenteni és ha a halasztás veszélylyel nem jár, ennek elhatározását is bevárni. Egyebekben az ügyvivő kötelezettségeire a 666–668. §-oknak a megbízottira vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

682. §. Ha az ügyvivő cselekvőképtelen, vagy cselekvőképtességében korlátozva van, csak a tilos cselekményekből folyó kártérítés és a jogtalan meggazdagodás szabályai szerint felelős.

683. §. Ha az ügyvitel elvállalása az érdekelt személy érdekének és valódi vagy vélelmezett akara-

tának megfelel, az ügyvivő költségeinek megtérítését megbizottként követelheti. A 679. §. eseteiben ezen igény akkor is megilleti az ügyvivőt, ha az ügyvezetés elvállalása az érdekelt személy akaratával ellentétben áll.

684. §. Ha a 683. §. előfeltételei nem forognak fenn, az érdekelt személy mindazt, amit ő az ügyvitel folytán nyert, az ügyvivőnek a jogtalan gazdagodás szabályai szerint kiadni tartozik. Ha az érdekelt személy az ügyvitelt jóváhagyja, az ügyvivőt a 683. §-ban megszabott igény illeti meg.

685. §. Az ügyvivőt nem illeti meg igény, ha nem volt szándékában az érdekelt személytől kárpótlást követelni.

Ha szülők vagy nagyszülők leszármazóiknak, vagy ezek amazoknak eltartást nyújtanak, kétség esetében az vélelmezendő, hogy az illetőnek nem volt szándékában ezért kárpótlást követelni.

686. §. Ha az ügyvivő az érdekeltnek személye iránt tévedésben van, a valódi érdekelt személy lesz az ügyvitelből jogosítva és kötelezve.

687. §. A 677—686. §-okban foglalt szabályok nem nyernek alkalmazást, ha valaki valamely idegen ügyet azon véleményben lát el, hogy az az övé.

Ha valaki valamely idegen ügygyel úgy bánik mint sajátjával, jöllehet tudja, hogy arra nem jogosult, az érdekelt személy a 677., 678., 681. és 682. §-okból folyó igényeket érvényesítheti. Ha ezen igényeket érvényesíti, az ügyvivőnek a 684. §. 1. mondata értelmében felelős.

Tizenkettedik czim.

A meg ő r z é s.

688. §. A megőrzési szerződés által az őrző arra kötelezi magát, hogy a letevő által neki átadott dolgot megőrzi.

689. §. A megőrzésért a díjazás hallgatag kikötöttnek tekintetik, ha a megőrzés elvállalása a körülményekhez képest csak díjazás ellenében várható.

690. §. Ha az őrzés díjtalanul vállaltatik el, az őrző oly gondosságot tartozik tanusítani, a milyet saját ügyeiben szokott kifejtetni.

691. §. Az őrző kétség esetében nincs jogosítva a letett dolgot valamely harmadik személynél elhelyezni. Ha a harmadik személynél való letétel meg van engedve, az őrző csak ezen letételnél elkövetett vétkességért felelős. Az alkalmazott vétkességeért a 278. §. értelmében felelős.

692. §. Az őrző jogosítva van a megőrzés kikötött módját megváltoztatni, ha a körülményekhez képest valószínűnek tarthatja, hogy a letevő a változtatást a tényállás ismerete mellett jóváhagyná. Az őrző a változtatás előtt köteles a letevőnek jelentést tenni és ha a halasztás veszélylyel nem jár, elhatározását is bevárni.

693. §. Ha az őrző a megőrzés céljából oly kiadásokat tesz, melyeket ő a körülményekhez képest szükségeseeknek tart, a letevő azokat megtéríteni tartozik.

694. §. A letevő a dolog természete folytán az őrzőre háromlott kárt megtéríteni tartozik, kivéve, ha

ő a dolognak veszélylyel fenyegető természetét a letételkor ismerte, vagy ismerhette, vagy ha erről az őrző értesült, vagy azt értesítés nélkül is tudta.

695. §. A letevő a letett dolgot bármikor visszakövetelheti, még akkor is, ha az őrzés tartama megállapított.

696. §. Ha az őrzés tartama nincs megállapítva, az őrző a letett dolog visszavételét bármikor követelheti. Ha a tartam meg van állapítva, az őrző az időelőtti visszavételt csak akkor követelheti, ha erre fontos ok forog fenn.

697. §. A letett dolog azon a helyen adandó vissza, a melyen azt őrizni kellett; az őrző nem köteles a dolgot a letevőhöz hozni.

698. §. Ha az őrző a letett pénzt saját céljaira használja fel, köteles a felhasználás időpontjától kezdve kamatot fizetni.

699. A letevő köteles a kikötött díjat a letétel befejezésekor megfizetni. Ha a díj időszakok szerint van megállapítva, azt az egyes időszakok letelte után kell megfizetni.

Ha a megőrzés a kikötött idő eltelte előtt ér véget, az őrző a díjból az eddigi szolgáltatásoknak megfelelő részt követelheti, hacsak a díjra vonatkozó megállapodásból más nem következik.

700. §. Ha a letevő helyettesíthető dolgokat oly módon helyez letétbe, hogy azoknak a tulajdona az őrzőre száll át és ez hasonló nemű, minőségű és mennyiségű dolgot tartozék visszaadni, a kölcsönre vonatkozó szabályok nyernek alkalmazást. Ha a letevő

az őrzőnek a helyettesíthető dolgok elhasználását megengedi, a kölcsönre vonatkozó szabályok attól az időponttól fogva nyernek alkalmazást, a melyben az őrző a dolgokat eltalajdonítja. Mindkét esetben azonban a visszaadás ideje és helye kétség esetén a megőrzésre vonatkozó szabályok szerint igazodik.

Értékpapírok letételénél az 1. bekezdésben foglalt megállapodás csak akkor érvényes, ha az kifejezetten kikötetett.

Tizenharmadik czim.

Dolgok bevitele a vendégfogadóba.

701. §. A vendégfogadás, a ki idegenek elszállásolásával iparszerűleg foglalkozik, tartozik ezen ipar folytatása közben elszállásolt vendégnek azt a kárát megtéríteni, melyet a vendég a bevitt dolog elveszése vagy megsérülése folytán szenved. — Nem forog fenn megtérítési kötelezettség, ha a kárt maga a vendég, a vendégnek valamely kísérője, vagy oly személy okozza, a kit ő magához fogadott, vagy ha azt a dolgok természete vagy magasabb hatalom idézte elő.

Bevitteknek azok a dolgok tekintendők, melyeket a vendég a fogadósnak, vagy a fogadás oly embereinek, a kik a dolgok átvételére voltak rendelve, vagy a körülményekhez képest ilyenekül voltak tekinthetők, átadott, vagy az ezek által megjelölt helyre, vagy utasítás hiányában az erre szolgáló helyre vitt.

Oly kikötés, a melylyel a fogadás a felelősséget magától elhárítja, hatálytalan.

702. §. Pénzért, értékpapirokért és drágaságokért a fogadós a 701. §. értelmében csak ezer márká összeg erejéig felelős, kivéve, ha ő ezeket a dolgokat értéktárgyi minőségük ismerete mellett veszi át megőrzés végett, vagy ha a megőrzést megtagadja, vagy ha a kárt ő maga, vagy emberei okozzák.

703. §. A vendéget a 701. és 702. §§-ok alapján megillető igény elenyészik, ha a vendég a fogadóst a veszteség vagy sérülésről nyert értesülés után azonnal nem értesíti. -- Az igény nem enyészik el, ha a dolgokat a fogadósna megőrzés végett átadta.

704. §. A fogadósna a lakásért és egyéb a vendég szükségleteinek kielégítése céljából teljesített szolgáltatásokért járó követeléseinek tekintetében zálogjoga van a vendégnek behozott dolgaira. Az 559. §. 3. mondatának és az 560. -- 563. §§-oknak a bérbeadó zálogjogára érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

Tizennegyedik czim.

A társaság.

705. §. A társatok a társasági szerződésben kölcsönösen arra kötelezik magukat, hogy valamely közös cél elérését a szerződésben megjelölt módon előmozdítják és a kikötött járulékokat beszolgáltatják.

706. §. A társatok más megállapodás hiányában egyenlő járulékokat tartoznak szolgáltatni.

Ha helyettesíthető vagy elhasználható dolgokat kell beszolgáltatni, kétség esetében azt kell vélelmezni, hogy azok a társaság közös tulajdonaivá válnak.

Ugyanez áll a nem helyettesíthető és az elhasználatlan dolgokról is, ha azok oly becslés alapján hozattak be, mely nem pusztán a nyereség felosztása céljából történt.

A társag járuléka szolgálatok teljesítésében is állhat.

707. §. A kikötött járulék felemelésére, vagy a veszteség által csökkent betét kiegészítésére a társatok nincsenek kötelezve.

708. §. A társag az őt terhelő kötelezettségek teljesítésénél csak oly gondossággal tartozik eljárni, a milyet saját ügyeiben szokott kifejteni.

709. §. A társaság ügyeinek vezetése a társatokat közösen illeti; minden ügyre nézve valamennyi társag beleegyezése szükséges.

Ha a társasági szerződés értelmében szavazat-többség dönt, a többség kétség esetén a társatok száma szerint számítandó ki.

710. §. Ha a társasági szerződés az ügyek vezetését egy vagy több társagra ruhazza át, a többi társatok az ügyvezetésből ki vannak zárva. Ha az ügyvezetés több társagra van átruházva, a 709. §. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

711. §. Ha az ügyek vezetése a társasági szerződés értelmében valamennyi, vagy több társatgot oly módon illet meg, hogy mindegyik jogosítva van egymaga eljárni, az esetben bármelyik társag tiltakozhatik a másik által szándékolt cselekmény ellen. Tiltakozás esetén az ügy abbanhagyandó.

712. §. A társasági szerződés által az egyik társ-

tagra ruházott ügyvezetési jogosultság tőle fontos ok fennforgása esetén a tagok egyhangu határozata, vagy amennyiben a társasági szerződés értelmében szavazattöbbség dönt, a többi tag szavazattöbbségével hozott határozat által visszavonható; ily ok különösen a durva kötelességszegés vagy a rendes ügyvezetésre való képtelenség.

A társstag a maga részéről is felmondhatja az ügyvezetést, ha fontos ok forog fenn; a 671. §. 2. és 3. bekezdésének a megbízásra vonatkozó szabályai megfelelően alkalmazandók.

713. §. Az ügyvezető társstagok jogai és kötelezettségei, amennyiben a társasági szerződés eltérőleg nem intézkedik, a 664—670. §-oknak a megbízásra érvényes szabályai szerint igazodnak.

714. §. Amennyiben a társstagok valamelyikét a társasági szerződés értelmében az ügyvezetés megilleti, az kétség esetében a többi társstagnak harmadik személyek elleni képviselőtére is feljogosítottak tekintendő.

715. §. Ha valamelyik társstag a társasági szerződés értelmében a többi tagok képviselőtére fel van jogosítva, képviselői jogosultsága csak a 712. §. 1. bekezdése értelmében, és ha az az ügyvezetési jogosultsággal együtt ruházottatott rá, csak ezzel együtt vonható meg tőle.

716. §. Minden társstag, még ha az ügyvezetésből ki is van zárva, a társaság ügyeiről személyesen szerezhet értesülést, a társaság üzleti könyveit és iratait megtekintheti és azokból a társasági vagyon állása felől tájékozást szerezhet.

Ezen jogot kizáró, vagy korlátozó megállapodás a jog érvényesítését nem zárja ki akkor, ha rosszhiszemű ügyvezetés gyanuja forog fenn.

717. §. A társstagoknak a társas viszonyból folyólag egymással szemben fennálló igényei nem ruházhatók át. Kivételnek: a társstagnak az ő ügyvezetéséből folyólag megillető igények, amennyiben azoknak kielégítése az elválás előtt követelhető, valamint a nyereségi osztalékra, vagy az arra vonatkozó igény, ami a társstagnak az elváláskor jut.

718. §. A társstagok járulékaik és az ügyvezetés által a társaság részére megszerzett dolgok a társstagok közös vagyonává válnak (társasági vagyon.)

A társasági vagyonhoz tartozik az is, amit a társstagok a társasági vagyonhoz tartozó jog alapján, vagy kárpótlásul a társasági vagyonhoz tartozó valamely dolog elpusztításáért, megsértéseért vagy elvonásáért szereztek.

719. §. A társstagok a társasági vagyonban és az ahoz tartozó egyes dolgokban birt részükön felül nem rendelkezhetnek; nincsenek jogosítva megosztást követelni.

Az adós a társasági vagyonhoz tartozó követeléssel szemben az egyik társstag ellen fennálló követelését be nem számíthatja.

720. §. A 718. §. 1. bekezdése szerint szerzett követelésnek a társasági vagyonhoz való hozzátartozását az adós ellen csak úgy lehet érvényesíteni, ha ő a hozzátartozóságról értesült; a 406—408. §-okban foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók.

721. §. A társstagok a számadás lezárását és a nyereség és veszteség felosztását csak a társaság feloszlása után követelhetik.

Ha a társaság hosszabb tartamu, a számadás lezárásának és a nyereség felosztásának, kétség esetében, minden üzleti év végén kell történnie.

722. §. Ha társstagoknak a nyereségben és veszteségben való részvéte megállapítva nincs, mindegyik társstagot, tekintet nélkül járulékának módjára és mennyiségére, a nyereségből és veszteségből egyenlő rész illeti meg.

Ha csak a nyereségben, vagy csak a veszteségben való részvétel nagysága van megállapítva, a megállapítás kétség esetében a nyereségre és veszteségre egyaránt érvényes.

723. §. Ha a társaság nem meghatározott időre jött létre, azt bármelyik társstag, bármikor felmondhatja. Ha az időtartam meg van állapítva, a kikötött idő előtt csak úgy lehet felmondani, ha erre fontos ok forog fenn; ily ok forog fenn különösen akkor, ha egy másik társstag a szerződés értelmében őt terhelő lényeges kötelezettséget szándékosan, vagy durva gondatlanságból megsért, vagy ha ily kötelezettség teljesítése lehetetlenné válik. Ugyanezen előfeltétel mellett van a felmondási határidő betartása nélkül felmondásnak helye, ha felmondási határidő van megállapítva.

A felmondásnak erre alkalmas időben kell történnie, kivéve, ha az idő előtti felmondásra valamely fontos ok forog fenn. Ha valamelyik társstag ily ok fennforgása nélkül mond fel alkalmatlan időben, a többi tagnak ebből eredő kárát megtéríteni tartozik.

Oly megállapodás, mely a felmondási jogot kizárja vagy ezen szabályok ellenére korlátozza, semmis.

724. §. Ha a társaság az egyik társstag élettartamára jött létre, ép úgy felmondható, mint valamely határozatlan időre keletkezett társaság. Ugyanez áll arra az esetre, ha a társstagok a társas viszonyt a kikötött idő eltelte után hallgatag folytatják.

725. §. Ha az egyik társstag hitelezője a társstagnak, a társasági vagyonban birt illetőségére végrehajtási jogot nyer, a társaságot a felmondási határidő betartása nélkül felmondhatja, feltéve, hogy a követelési cím nemcsak ideiglenesen végrehajtható.

A mig a társaság fennáll, a hitelező a társstagnak a társas viszonyból folyó jogait, a nyereségi jutálékra való igény kivételével, nem érvényesítheti.

726. §. A társaság megszűnik, ha a kijelölt czél eléretett vagy annak elérése lehetetlenné vált.

727. §. A társaság az egyik társstag halálával feloszlik, amennyiben a társasági szerződésből más ki nem tűnik.

Az elhunyt társstag örököse feloszlás esetén köteles a halálesetet a többi társstagnak azonnal bejelenteni, és ha a halasztás veszélylyel jár, a társasági szerződés által az örökhagyóra ruházott ügyeket tovább vezetni, mig a többi társstag vele egyetértésben más képen nem intézkedik. A többi társstag hasonlóképen kötelezve van a rájuk bízott ügyeket egyelőre tovább vezetni. A társaság ennyiben tovább is fennállónak tekintendő.

728. §. A társaság az egyik társstag vagyona

fölött nyitott csőd folytán feloszlik. A 727. §. 2. bekezdésének 2. és 3. mondatában foglalt szabályok alkalmazást nyernek.

729. §. Ha a társaság nem felmondás folytán, hanem más uton oszlik fel, a társasági szerződés által az egyik társtagra ruházott üzletvezetési jogosultság az ő javára tovább is fennállónak tekintetik, a míg ő a feloszlásról tudomást nyer, vagy nyerhetett.

730. §. A társaság feloszlása után a társtagok között a társasági vagyon tekintetében felszámolásnak van helye.

A folyamatban levő ügyek befejezése, továbbá az ehhez szükséges új ügyletek kötése, valamint a társasági vagyon fenntartása és kezelése szempontjából a társaság tovább is fennállónak tekintetik, amennyiben a felszámolás célja azt megköveteli. A társasági szerződésből kifolyólag az egyik társtagnak illető üzletvezetési jogosultság azonban megszűnik, amennyiben a szerződésből más nem tűnik ki, a társaság feloszlásával; az üzletvezetés a feloszlástól kezdve az összes társtagokat közösen illeti meg.

731. §. A felszámolás, más megállapodás hiányában, a 732—735. §-ok értelmében történik. Egyebekben a feloszlásra nézve a közösségre vonatkozó szabályok érvényesek.

732. §. Azok a dolgok, melyeket az egyik társtag a társaságnak csak használatra engedett át, neki visszaadandók. A véletlen folytán megsemmisült, vagy megromlott dologért kárpótlást nem követelhet.

733. §. A társasági vagyonból mindenekelőtt a

közös tartozások fizetendői ki, beleértve azokat is, melyek a társtagok közt a hitelezőkkel szemben megvannak osztva, vagy amelyekért egy társtag mellett a többi társtag is adósként felelős. Ha valamely tartozás még nem esedékes, vagy vitás, a kiegyenlítéshez szükséges összeg visszatartandó.

A tartozások kifizetése után fennmaradó társasági vagyonból, a betétek fizetendői vissza. A nem pénzbeli betéteknek azon értéke térítendő meg, mellyel azok a behozatalkor birtak. Oly betétekért, melyek szolgálatok teljesítésében, vagy valamely dolog használatának átengedésében állottak, megtérítés nem követelhető.

A társasági vagyon a tartozások kiegyenlítése és a betétek visszafizetése végett, amennyiben ez szükségesnek mutatkozik, pénzzé teendő.

734. §. Ha a közös tartozások kiegyenlítése és a betétek visszafizetése után főlegleg marad, ez a társtagokat a nyereségben való részvételük arányában illeti.

735. §. Ha a társasági vagyon a közös tartozások kiegyenlítésére és a betétek visszafizetésére nem elégséges, a társtagok a hiányzó összeget abban az arányban tartoznak pótolni, melyben a veszteséget kötelesek fedezni. Ha valamelyik társtagon a reá eső rész be nem hajtható, a hiányt a többi társtag tartozik hasonló arányban pótolni.

736. §. Ha a társasági szerződésben kikötöttet, hogy az esetre, ha valamelyik társtag felmond, vagy meghal, vagy vagyona fölött csőd nyitattik, a társa-

ság a többi társtagra nézve tovább is fennálljon, akkor ily eset bekövetkeztekor az a társtag, akinek személyében az bekövetkezik, a társaságból kiválik.

737. §. Ha a társasági szerződésben kikötöttet, hogy az egyik társtag felmondása esetére a társaság a többi tagra nézve tovább is fennálljon, az a társtag, akinek személyében valamely, a többi társtagot a 723. §. 1. bek. 2. mondata értelmében felmondásra jogosító körülmény bekövetkezik, a társaságból kizárható. A kizárás jogát a többi társtag csak közösen gyakorolhatja. A kizárás a kizárandó taggal szemben tett nyilatkozattal történik.

738. §. Ha valamely társtag a társaságból kiválik, a társasági vagyoni való részesedése a többi társtagot illeti. Ezek kötelesek a kilépőnek mindazon dolgokat, melyeket ő a társaságnak csak használatra engedett át, a 732. §. értelmében visszaszolgáltatni, őt a közös tartozások alól mentesíteni és neki mindazt kifizetni, amit ő felszámolás esetén nyerne, ha a társaság az ő kilépése idején feloszlott volna. Ha a közös tartozások még nem esedékesek, a többi társtag a kilépőnek mentesítés helyett biztosítékot nyújthat.

A társasági vagyoni értéke, amennyiben ez szükségesnek mutatkozik, becslés útján állapítandó meg.

739. §. Ha a társasági vagyoni értéke a közös tartozások és a betétek fedezésére nem elégséges, a kilépő tag a hiányzó összeget a többi társtag részére a veszteségben való részesedésének arányában tartozik pótolni.

740. §. A kilépő tag részesedik azon nyereségben

és veszteségben, mely a kilépés idején még függőben levő ügyekből származik. A többi társtag jogosítva van az ügyeket úgy befejezni, a mint az nekik legelőnyösebbnek látszik.

A kilépett tag minden üzleti év végén az időközben befejezett ügyekről számadást, az őt illető összeg kifizetését és a még függő ügyek állásáról felvilágosítást követelhet.

Tizenötödik czim.

A k ö z ö s s é g.

741. §. Ha valamely jog többeket közösen illet, amennyiben a törvényből más ki nem tűnik, a 742—758. §-okban foglalt szabályok nyerne alkalmazást (hányadok szerinti közösség.)

742. §. Kétség esetében az vélelmezendő, hogy a részeseket egyenlő rész illeti meg.

743. §. Minden részeszt a gyümölcsből is az ő részének megfelelő hányad illeti.

Minden részes jogosítva van a közös dolgot oly módon használni, hogy az a többi részes használatát ne akadályozza.

744. §. A közös dolog kezelése a részeseket közösen illeti.

Minden részes jogosítva van a dolog fenntartására szükséges intézkedéseket a többi részes hozzájárulása nélkül megtenni; követelheti, hogy ezek ily intézkedéshez való beleegyezésüket már előre megadják.

745. §. A közös dolog természetének megfelelő rendes kezelés és használat szótöbbséggel állapítható meg. A szótöbbség az egyes részek nagysága szerint számítandó ki.

Amennyiben a kezelés és használat egyértelmű megállapodással vagy szótöbbséggel hozott határozattal szabályozva nincs, bármelyik részes az összes részesek érdekeinek méltányos belátás szerint megfelelő kezelést és használatot követelhet.

A dolognak lényeges átalakítása nem határozható el és nem is követelhető. Az egyes részesnek a hasznokból az ő részére eső hányadhoz való joga az ő beleegyezése nélkül meg nem rövidíthető.

746. §. Ha a részesek a közös dolog kezelését és használatát szabályozták, a létrejött megállapodás a különös jogutódok mellett és ellen is érvényesíthető.

747. §. Minden részes rendelkezhetik a saját része fölött. A közös dolog fölött egészben a részesek csak közösen rendelkezhetnek.

748. §. Bármely részes a többi részessel szemben kötelezve van a közös dolog terheit, valamint az eltartásnak, a kezelésnek és a közös használatnak költségeit része arányában viselni.

749. §. A részesek bármikor követelhetik a közösség megszüntetését.

Ha a megszüntetés követelhetése iránti jog megegyezés után végleg, vagy csak bizonyos időre kizáratik, a megszüntetés csak úgy követelhető, ha arra fontos ok forog fenn. Hasonló feltétel mellett követelhető a közösség felbontása a felmondási határidő

betartása nélkül, ha a részesek felmondási határidőt kötöttek ki.

Oly megállapodás, mely a megszüntetés követeléséhez való jogot ezen szabályok ellenére kizárja, vagy korlátozza, semmis.

750. §. Ha a részesek a jogot, melynél fogva a közösség megszüntetését követelhetik, bizonyos időre kizárták, ezen megállapodás kétség esetében az egyik részes halálával hatályát veszti.

751. §. Ha a részesek a jogot, melynél fogva a közösség megszüntetését követelhetik, mindenkorra, vagy bizonyos időre kizárták, vagy felmondási határidőt kötöttek ki, ez a megállapodás a különös jogutód mellett és ellen is érvényesíthető. Ha a hitelező az egyik részes hányadára végrehajtást eszközölt ki, tekintet nélkül a történt megállapodásra, követelheti a közösség megszüntetését, feltéve, hogy a tartozás címe nem pusztán ideiglenesen végrehajtható.

752. §. A közösség megszüntetése természetben való felosztás útján történik, ha a közös dolog, vagy ha több dolog közös, ezek a részesek hányadainak megfelelő egynemű részekre értékcsökkenés nélkül felbonthatók. A részesek között az egyenlő részek felosztása sorshuzás útján történik.

753. §. Ha a természetben való felosztás ki van zárva, a közösség megszüntetése a zálogeladás szabályai szerint a közös dolog eladása, ingatlanoknál kényszerárverés és a vételár felosztása után történik.

Ha a dolog eladására tett kísérlet eredménytelen

maradt, annak ismételését bármelyik részes követelheti; mindazonáltal ő tartozik a költségeket viselni, ha az ismételt kísérlet nem sikerül.

754. §. Valamely közös követelést csak akkor lehet eladni, ha az még be nem hajtható. Ha a behajtás lehetséges, bármelyik részes közös behajtást követelhet,

755. §. Ha a részesek oly kötelezettségért, a melyet a 748. §. értelmében részeik arányában tartoznak teljesíteni, vagy a melyet ily kötelezettség teljesítése végett vállaltak magukra, egyetemleges adósokként felelősek, a közösség megszűntetésekor bármelyik részes követelheti, hogy a tartozás a közös dologból elégittessék ki.

Ez az igény a különös jogutód ellen is érvényesíthető.

A mennyiben a tartozás kiegyenlítéséhez a közös dolog eladása szükséges, az eladásnak a 753. §. szerint kell történnie.

756. §. Ha valamelyik részesnek a másik részes ellen a közösségen alapuló követelése van, követelésének kiegyenlítését a közösség megszűntetésekor a közös dolognak az adósra eső részéből követelheti. A 755. §. 2. és 3. bekezdésében foglalt szabályok alkalmazást nyernek.

757. §. Ha a közösség megszűntetésekor valamely közös dolog az egyik részesnek jut, az esetben valamely jog- vagy dologbeli hiány miatt a többi részesek valamennyien a saját részükre nézve oly módon, mint az eladó, szavatossággal tartoznak.

758. §. A közösség megszüntetéséhez való jog elévülésnek nincs alávetve.

Tizenhatodik czim.

A z é l e t j á r a d é k.

759. §. A ki valamely életjáradék kiszolgáltatására van kötelezve, a járadékot kétség esetében a hitelező élete tartamáig tartozik fizetni.

A járadékra nézve kikötött összeg kétség esetében a járadéknak évenként fizetendő összege.

760. §. Az életjáradék előre fizetendő.

A pénzjáradék három hónapra előre fizetendő; egyéb járadéknál az az időszak, melyre a járadék előre fizetendő, a járadék természete és célja szerint igazodik.

Ha a hitelező megérte annak az időszaknak a kezdetét, a melyre a járadék előre fizetendő, arra az egész időszakra eső összeg megilleti.

761. §. A szerződés érvényességéhez, melyben valamely életjáradék ígértetik, a mennyiben más alak nincs előírva, az ígéretnek írásos kinyilvánítása szükséges.

Tizenhetedik czim.

A j á t é k. A f o g a d á s.

762. §. Játék vagy fogadás kötelezettséget nem állapít meg. Azt, a mit valaki a játék vagy fogadás alapján teljesített, nem követelheti vissza azért, mert kötelezettség nem forgott fenn.

Ezek a szabályok érvényesek oly megállapodásra is, melynélfogva a vesztes fél valamely játék- vagy fogadásbeli tartozásának kiegyenlítése végett a nyerő féllel szemben valamely kötelezettséget, különösen tartozás elismerést vállal.

763. §. Valamely lottószerződés, vagy kijátszási szerződés csak akkor kötelező, ha a lottó vagy a kijátszás államilag van engedélyezve. Ellenkező esetben a 762. §-ban foglalt szabályok nyernek alkalmazást.

764. §. Ha a felek áruk vagy értékpapírok szállítására irányuló szerződést oly szándékkal kötnek, hogy a kikötött és aállítás idején jegyzett tőzsdei, vagy piaci ár közti különbséget a vesztes fél a nyertesnek megfizesse, a szerződés játéknak tekintendő. Ez áll arra az esetre is, ha csak az egyik fél szándéka irányul a különbözet fizetésére, de a másik fél ezt a szándékot ismeri, vagy ismerheti.

Tizennyolczadik czim.

A k e z e s s é g.

765. §. A kezességi szerződés által a kezes valamely harmadik személy hitelezője irányában arra kötelezi magát, hogy a harmadik személy kötelezettségének teljesítéseért helyt áll.

A kezességet jövődöben teljesítendő és feltételes kötelezettségért is lehet vállalni.

766. §. A kezességi szerződés érvényességéhez a kezességi szerződés írásba foglalása szükséges. A

mennyiben a kezes a főkötelezettséget teljesíti, ennyiben az alak hiánya pótoltatik.

767. §. A kezes kötelezettsége tekintetében a főkötelezettség mindenkor állapotára irányadó. Ez áll különösen arra az esetre is, ha a főkötelezettség a főadós vétkeisége vagy késedelme folytán módosul. Oly jogügylet által, melyet a főadós a kezesség elvállalása után köt, a kezes kötelezettsége nem nagyobbodik.

A kezes felelős a főadós által a hitelezőnek megterítendő felmondási és perköltségeiért is.

768. §. A kezes a főadóst illető kifogásokat érvényesítheti. Ha a főadós meghal, a kezes nem hivatkozhatik arra, hogy az örökös a kötelezettségért csak korlátozottan felelős.

A kezes nem veszti el a kifogást azért, mert a főadós arról lemond.

769. §. Ha ugyanazon kötelezettségért többen vállalnak kezességet, egyetemleges adósokként felelnek, még akkor is, ha a kezességet nem közösen vállalták is el.

770. §. A kezes a hitelező kielégítését mindaddig megtagadhatja, míg a főadósban jogában áll a kötelezettségének alapul szolgáló jogügyletet megtámadni.

Ugyanezen jog illeti a kezest, míg a hitelező magát a főadós valamely esedékes követelésével szemben eszközölt beszámítással kielégítheti.

771. §. A kezes a hitelező kielégítését mindaddig megtagadhatja, míg a hitelező a végrehajtást a főadós

ellen siker nélkül meg nem kísérelte (az előzetes perlés kifogása.)

772. §. Ha a kezesség pénzkövetelésért áll fenn, a végrehajtás a főadós ingóira saját lakóhelyén, és ha a főadósnak más helyen van iparüzlete, ezen a helyen is, lakás és iparüzlet hiányában pedig tartózkodási helyén kísérelendő meg.

Ha a hitelezőt a főadós valamely dologára zálog- vagy megőrzési jog illeti, ezen dologból is kell kielégítést keresnie. Ha a hitelezőt ily jog a dologra vonatkozólag más követelése tekintetében is megilleti, ez csak úgy érvényes, ha a dolog értéke mindkét követelést fedezi.

773. §. Az előzetes perlés kifogása ki van zárva:

1. ha a kezes a kifogásról lemond, különösen, ha a kezességet önálló adósként vállalta el;
2. ha a főadós perlése a főadós lakásának, ipar-telepének vagy tartózkodási helyének a kezesség elvállalása után történt változása folytán jelentékenyen meg van nehezítve;
3. ha a főadós vagyona fölött csőd nyitattott;
4. ha feltehető, hogy a főadós elleni végrehajtás a hitelező kielégítésére nem vezet.

A 3. és 4. sz. eseteiben a kifogás annyiban érvényesíthető, a mennyiben a hitelező a főadós valamely ingó dologából, melyre zálog- vagy megőrzési joga van, magát kielégítheti; a 772. §. 2. bek. 2. mondatában foglalt szabály alkalmazást nyer.

774. §. Ha a kezes a hitelezőt kielégíti, a hitelezőnek a főadós elleni követelése ő reá száll át. Az

átszállás a hitelező hátrányára nem érvényesíthető. A főadósnak a közte és a kezes között fennálló jogviszonyból származó kifogásai érintetlenül maradnak.

A kezestársak egymással szemben csak a 426 §. szerint felelősek.

775. §. Ha a kezes a kezességet a főadós megbízásából vállalta el, vagy ha őt a kezesség elvállalása folytán a megbízás nélküli ügyvitel szabályai szerint a főadóssal szemben a megbízott jogai illetik, az esetben a főadóstól a kezesség alóli mentesítést kérheti:

1. ha a főadós vagyoni viszonyai jelentékenyen rosszabbra fordultak;
2. ha a főadós perlése a főadós lakásának, ipar-telepének vagy tartózkodási helyének a kezesség elvállalása után történt változása folytán jelentékenyen meg van nehezítve;
3. ha a főadós kötelezettségének teljesítésével késedelembe van;
4. ha a hitelező a kezes ellen teljesítésre irányuló végrehajtható ítéletet eszközölt ki.

Ha a főkötelezettség még nem esedékes, a főadós a kezesnek a kezesség alól való felszabadítás helyett biztosítékot nyújtathat.

776. §. Ha a hitelező a követeléssel összekapcsolt jogelőnyről, annak biztosítására fennálló jelzálogról, ingó zálogjogról, vagy valamelyik kezes elleni jogról lemond, a kezes kötelezettsége alól annyiban menekül, a mennyiben a feladott jogból a 774. §. értelmében kártérítést nyerhetett volna. Ez áll arra

az esetre is, ha a feladott jog a kezesség elvállalása után keletkezett.

777. §. Ha a kezes a kezességet már létező kötelezettségért meghatározott időre vállalta, a kikötött idő eltelte után kötelezettsége alól szabadul, hacsak a hitelező a követelés behajtását a 772. §. szerint azonnal nem szorgalmazza, az eljárást jelentékeny halasztás nélkül nem folytatja, és a kezes az eljárás befejezése után azonnal nem értesíti arról, hogy őt igénybe veszi. Ha a kezes az előzetes perlés kifogása meg nem illeti, a kikötött idő eltelte után szabaddá lesz, hacsak a hitelező őt erről haladéktalanul nem értesíti.

Ha az értesítés kellő időben történik, a kezes felelősége az 1. bek. 1. mondatának esetében a főkötelezettség azon terjedelmére szorítkozik, melylyel az eljárás befejezésének idejében birt, az 1. bek. 2. mondatának esetében pedig a főkötelezettség azon terjedelmére, melylyel az a kikötött idő leteltekor birt.

778. §. A ki mást megbiz, hogy valamely harmadik személynek saját nevében és saját számlájára hitelt adjon, a harmadik személynek a hitelnyújtásból származó kötelezettségeért a megbizottnak kezesként felelős.

Tizenkilencedik czim.

A z e g y e z s é g.

779. §. Oly szerződés, mely a feleknek valamely jogviszonyra vonatkozó vitáját vagy bizonytalanságát

kölcsönös engedeékenység útján megszünteti (egyezség), érvénytelen, ha a szerződés tartalma szerint alapul vett és valóban fennállónak tekintett tényállás a valószínűségnek meg nem felel és a vita vagy a bizonytalanság a tényállás ismerete mellett nem jött volna létre.

A jogviszonyra vonatkozó bizonytalansággal egyértelműnek tekintendő, ha valamely igénynek az érvényesítése bizonytalan.

Husadik czim.

A fizetési ígélet. — A tartozáselismerés.

780. §. Oly szerződés érvényességéhez, a mely által valamely szolgáltatás oly módon ígértetik, hogy az ígélet a kötelezettséget önállóan megalapítsa (fizetési ígélet), a mennyiben más alak nincs előírva, az ígélet írásba foglalása szükséges.

781. §. Oly szerződés érvényességéhez, mely által valamely kötelmi viszony fennállása elismertetik (tartozáselismerés), az elismerési nyilatkozatnak írásba foglalása szükséges. Ha a felek azon kötelmi viszony alapítására nézve, melynek fennállása elismertetik, más alakot kötöttek ki, az elismerési szerződésre is ez az alak az érvényes.

782. §. Ha a fizetési ígélet vagy a tartozáselismerés elszámolás alapján vagy egyezség útján történik, a 780. és 781. §-okban előírt írásbeli alak figyelembe vétele nem szükséges.

Huszonegyedik czim.

A z u t a l v á n y.

783. §. Ha valaki valamely harmadik személynek oly okiratot ad át, a melyben más valakit arra utasít, hogy a harmadik személy részére pénzt, érték-papírokat vagy más helyettesíthető dolgokat szolgáltatson, ez fel van jogosítva a szolgáltatást az utalványozottól saját nevében elfogadni; az utalványozott fel van jogosítva az utalványozó számlájára az utalványos részére szolgáltatni.

784. §. Ha az utalványozott az utalványt elfogadja, az utalványossal szemben szolgáltatásra van kötelezve; az utalványozott csak oly kifogásokat emelhet, melyek az elfogadás érvényességére vonatkoznak, vagy az utalványnak, vagy az elfogadásnak a tartalmából származnak, vagy az utalványozottat közvetlenül az utalványos ellen illetik.

Az elfogadás az utalványra vezetett írásbeli nyilatkozattal történik. Ha a nyilatkozat az utalványra az utalványos részére történt kiszolgáltatás előtt vezetett rá, az elfogadás ezzel szemben csak a kiszolgáltatással válik hatályossá.

785. §. Az utalványozott csak az utalvány átadásával szemben van teljesítésre kötelezve.

786. §. Az utalványosnak az utalványozott ellen az elfogadásból származó igénye három év alatt évül el.

787. §. Valamely tartozásra történt utalványozás esetében az utalványozott a szolgáltatás által a tartozás alól a szolgáltatás mennyiségéhez képest szabadul.

Az utalvány elfogadására vagy az utalványos részére leendő teljesítésre az utalványozott az utalványozóval szemben még nincs azért kötelezve, mert az utalványozó adósa.

788. §. Ha az utalványozó az utalványt abból a célból bocsájta ki, hogy a maga részéről az utalványos javára valamely szolgáltatást teljesítsen, az esetben a szolgáltatás, még ha az utalványozott az utalványt elfogadja is, csak az utalványozottnak az utalványos részére történt szolgáltatásával teljesíttetik.

789. §. Ha az utalványozott az utalvány elfogadását vagy a szolgáltatást a teljesítési határidő előtt megtagadja, az utalványos az utalványozót erről haladéktalanul értesíteni tartozik. Ugyanez áll arra az esetre, ha az utalványos az utalványt nem tudja, vagy nem akarja érvényesíteni.

790. §. Az utalványozó az utalványt az utalványozottal szemben mindaddig visszavonhatja, míg az utalványozott azt az utalványossal szemben el nem fogadta, vagy a szolgáltatást nem teljesítette. Ez áll arra az esetre is, ha az utalványozó a visszavonás által az utalványossal szemben fennálló kötelezettségre ellenére cselekedett.

791. §. Az utalvány az érdekeltnek valamelyikének bekövetkező halála, vagy cselekvőképzetlensége által nem veszti hatályát.

792. §. Az utalványos az utalványt szerződés útján harmadik személyre ruházhatja át, még akkor is, ha azt az utalványozott még nem fogadta el. Az átruházási nyilatkozatot írásba kell foglalni. Az át-

ruházáshoz az utalványnak a harmadik személy részére történt átadása szükséges.

Az utalványozó az átruházást megtilthatja. A tilalomnak az utalványozottal szemben csak akkor van hatálya, ha az magából az utalványból vehető ki, vagy ha az utalványozó az utalványozottal közli, még mielőtt az az utalványt elfogadja, vagy a teljesítést megkezdi.

Ha az utalványozott az utalványt az új szerzővel szemben elfogadja, a közte és az utalványos közt fennálló jogviszonyból kifolyólag kifogásokat nem származtathat le. Egyebekben az utalvány átruházására, a követelések átruházására vonatkozó szabályok megfelelően alkalmazandók.

Huszonkettedik czim.

A birtokos részére tett fizetési ígéret.

(A bemutatóra szóló papírok.)

793. §. Ha valaki oly okiratot állított ki, a melyben az okirat birtokosának valamely szolgáltatást ígér, (a birtokos részére tett fizetési ígéret) a birtokos tőle a teljesítést ígérete értelmében követelheti, kivéve, ha ő az okirat fölötti rendelkezésre nincs jogosítva. A kiállító azonban a rendelkezésre nem jogosult birtokos részére teljesített szolgáltatás által is felszabadul kötelezettsége alól.

Az aláírás érvényessége az okiratban megjelölt különös alak figyelembevételétől tehető függővé. Az

aláíráshoz elegendő a mechanikus sokszorosítás útján előállított névaláírás.

794. §. A kiállító a birtokos részére tett fizetési ígérete folytán akkor is kötelezve van, ha az okiratot tőle ellopják, vagy az elvesz, vagy egyébként akaratán kívül forgalomba jut.

A birtokos részére tett fizetési ígéret érvényességére nincs befolyással, ha az okirat csak azután bocsátatik ki, miután a kiállító meghalt, vagy cselekvésképtelen lett.

795. §. A belföldön kiállított bemutatóra szóló papírok, a melyekben a kiállító bizonyos pénzösszeg fizetését ígéri, csak állami engedéllyel hozhatók forgalomba.

Az engedélyt azon szövetségi állam központi hatósága adja ki, a melynek kerületében a kiállítónak lakóhelye vagy ipartelepe van. Az engedély megadása és az erre vonatkozó szabályok a német birodalmi közlöny (Reichsanzeiger) útján közzéteendők.

Állami engedély nélkül forgalomba hozott bemutatóra szóló papírok semmiek; a kiállító a birtokosnak a kibocsátás által okozott kárát megtéríteni tartozik.

Ezek a szabályok nem nyernek alkalmazást azokra a bemutatóra szóló papírokra, melyeket a birodalom, vagy valamely szövetségi állam bocsát ki.

796. §. A kiállító a bemutatóra szóló papír birtokosával szemben csak oly kifogásokat hozhat fel, melyek a kiállítás érvényességére vonatkoznak, vagy

magából az okiratból származnak, vagy a kiállítót közvetlenül a birtokos ellen illetik.

797. §. A kiállító csak a bemutatóra szóló papir átadásával szemben van teljesítésre kötelezve. Az átadással megnyeri az okirat tulajdonjogát, még akkor is, ha a birtokos az a fölötti rendelkezésre nem volt jogosítva.

798. §. Ha a bemutatóra szóló papir, annak meg rongálása, vagy elváltoztatása folytán a forgalomra többé nem alkalmas, a birtokos, a mennyiben az okirat lényeges tartalma és megkülönböztető jelei még biztossággal felismerhetők, a kiállítótól a meg rongált és elváltozott helyett újabb bemutatóra szóló papir kiállítását követelheti. A költségeket a birtokos tartozik viselni és előlegezni.

799. §. Az elveszett vagy megsemmisített bemutatóra szóló papir, a mennyiben az okiratban ellenkező kikötés nem foglaltatik, hirdetményi eljárás után érvénytelennek nyilvánítható. Kivétetnek a kamat-, járadék- és nyereség osztalék-szelvények, valamint a látra fizetendő kamattalan bemutatóra szóló pirok.

A kiállító köteles az eddigi birtokos kérelmére a hirdetmény és a fizetésletiltás kieszközléséhez szükséges értesítéssel szolgálni és a szükséges bizonyítványokat kiállítani. A bizonyítványok költségeit az eddigi birtokos tartozik viselni és előlegezni.

800. §. Ha a bemutatóra szóló papir érvénytelennek nyilvánított, az, a ki az érvénytelenséget kimondó ítéletet kieszközölte, a kiállítótól az érvénytelennek nyilvánított helyett újabb bemutatóra szóló

papir kiállítását követelheti, azon jogának sérelme nélkül, melynél fogva igényét az okiratból érvényesítheti. A költségeket ő tartozik viselni és előlegezni.

801. §. A bemutatóra szóló papirból származó igény a teljesítésre kikötött időtől számított harmincz év elteltével szűnik meg, kivéve, ha a tulajdonos az okiratot a harmincz év eltelte előtt a kiállítónak beváltás végett bemutatta. Ha a bemutatás megtörtént, az igény a bemutatási határidő végétől számított két év alatt évül el. A bemutatással egyértelmű az okiratból származó igény bírói érvényesítése.

A kamat-, járadék- és nyereségosztalék-szelvényeknél a bemutatási határidő négy év. A határidő azon év végével kezdődik, melyben a teljesítésre kikötött idő bekövetkezik.

A kiállító a bemutatási határidő tartamát és kezdetét az okiratban másképp is megállapíthatja.

802. §. A fizetésletiltás a bemutatási határidőnek, valamint az elévülésnek kezdetét és végét a kérvényező javára megakasztja. A megakasztás a fizetésletiltás iránti kérelem előterjesztésével kezdődik; a hirdetményi eljárás elintézésével végződik és ha a fizetésletiltás tekintetében már az eljárás megindítása előtt történt intézkedés, akkor is, ha a megindítást gátló akadály elhárítása óta hat hónap eltelt és a megindítás előbb nem kéretett. Erre a határidőre a 203., 206. és 207. §-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

803. §. Ha a bemutatóra szóló papirhoz kamat-szelvények is adatnak ki, a szelvények, a mennyiben

ellenkező megállapodást nem tartalmaznak, érvényben maradnak még akkor is, ha a főkövetelés megszűnik, vagy a kamatfizetési kötelezettség véget ér vagy megváltozik.

Ha a főpapir beváltásakor a kamatszelvek nem adatnak vissza, a kiállító jogosítva van azt az összeget visszatartani, melyet az 1-ső bek. értelmében a szelvekért tartozik fizetni.

804. §. Ha valamely kamat-, járadék-, vagy nyereségosztalék-szelvény elveszett vagy megsemmisült és az eddigi birtokos a veszteséget a kiállítóval még a bemutatási határidő előtt közölte, az esetben az eddigi birtokos a szolgáltatást a kiállítótól a határidő lejártja után követelheti. Az igény ki van zárva, ha az elveszett szelvény a kiállítónak beváltás végett bemutatott, vagy ha a szelvényen alapuló követelés bíróilag érvényesített, kivéve ha a bemutatás vagy a bírói uton való érvényesítés a határidő eltelte után történt. A követelés négy év alatt évül el.

A kamat-, járadék-, vagy nyereségosztalék-szelvényeken az 1. bekezdésben meghatározott igény ki is zárható.

805. §. Újabb kamat- vagy járadék-szelvények valamely bemutatóra szóló papir mellé a szelvek elfogadására följogosító okirat (szelvényutalvány) birtokosa részére nem adhatók ki akkor, ha a bemutatóra szóló papir birtokosa a kiadást megtiltotta. A szelveket ez esetben a papir birtokosának kell kiszolgáltatni, ha ez a papirt felmutatja.

806. §. A bemutatóra szóló papirnak más meg-

határozott személy nevére való átíratása csak a kiállító útján történhetik. A kiállító az átíratásra nincs kötelezve.

807. §. Ha a kiállító kártyákat, bélyegeket vagy hasonló okiratokat, melyekben a hitelező megjelölve nincs, oly körülmények között bocsát ki, a melyekből kitűnik, hogy ő magát a birtokos részére valamely szolgáltatásra akarja kötelezni, a 793. §. 1. bek. és a 794., 796. és 797. §§-ok megfelelően alkalmazandók.

808. §. Ha valamely okirat, melyben a hitelező meg van nevezve, azzal a rendeltetéssel bocsátatik ki, hogy az okiratban ígért teljesítés bármely birtokos részére teljesíthető, az adós az okirat birtokosa részére teljesített szolgáltatás által kötelezettsége alul szabadul. A birtokos nincs jogosítva a teljesítés követelésére.

Az adós csak az okirat kiszolgáltatásával szemben van teljesítésre kötelezve. Ha az okirat elveszett vagy megsemmisült, a mennyiben más megállapodás nem történt, hirdetményi eljárás után hatálytalannak nyilvánítható. A 802. §-nak az elévülésre vonatkozó szabályai alkalmazást nyernek.

Huszonharmadik czim.

A dolgok felmutatása.

809. §. A kinek valamely dolog birtokosa ellen a dolog tekintetében valamely igénye van, az, ha a dolog megtekintése reá nézve ez okból érdeklél bir, követelheti, hogy a birtokos neki a dolgot megtekin-

tés végezt felmutassa, vagy a megtekintést megengedje.

810. §. A kinek jogi érdeke van abban, hogy valamely másnak birtokában levő okiratot megtekintsen, követelheti, hogy a birtokos neki betekintést engedjen, ha az okirat az ő érdekében állított ki, vagy az okiratba egy közte és egy más személy között fenálló jogviszony van foglalva vagy ha az okirat oly jogügyletről tartalmaz tárgyalásokat, melyeket ő más valakivel vagy melyet a kettőnek valamelyike a közös közvetítővel folytatott.

811. §. A felmutatásnak a 809. és 810. §§-ok eseteiben azon helyen kell történnie, a hol a felmutatandó dolog létezik. A felek bármelyike más helyen is követelheti a felmutatást, ha erre alapos ok forog fen.

A veszélyt és a költségeket az tartozik viselni, a ki a felmutatást követeli. A birtokos megtagadhatja a felmutatást, míg a másik fél a költségeket előlegezi és veszély miatt biztosítékot nyújt.

Huszonnegyedik czím.

A jogtalan meggazdagodás.

812. §. A ki másnak szolgáltatása által vagy egyéb uton valamit jogos alap nélkül szerez, az annak visszaadására van kötelezve. Ez a kötelezettség akkor is fenáll, ha a jogos alap később szűnik meg, vagy ha a jogügylet tartalma szerint a szolgáltatás által czélzott eredmény létre nem jön.

Teljesítésnek tekintetik valamely kötelmi viszony fenn- vagy fenn nem állásának szerződés útján történt elismerése is.

813. §. Valamely kötelezettség teljesítése céljából történt szolgáltatás akkor is visszakövetelhető, ha a követelés ellenében oly kifogás létezett, a mely a követelés érvényesítését tartósan kizárta. A 222. §. 2. bekezdésében foglalt szabály érintetlenül marad.

Ha valamely határidőhöz kötött kötelezettség idő előtt teljesítettik, a visszakövetelés ki van zárva; a közbeeső kamatok nem követelhetők.

814. §. Valamely kötelezettség teljesítése céljából történt szolgáltatás nem követelhető vissza, ha a teljesítő tudta, hogy a szolgáltatásra nem volt kötelezve, vagy ha a teljesítés valamely erkölcsi kötelezettségnek vagy illembeli tekintetnek felelt meg.

815. §. Valamely szolgáltatással czélzott eredmény be nem következése miatti visszakövetelés ki van zárva, ha az eredmény bekövetkezése már kezdettől fogva lehetetlen volt és a teljesítő ezt tudta, vagy ha a teljesítő az eredmény bekövetkezését a kölcsönös bizalom és hit ellenére megakadályozta.

816. §. Ha a nem jogosult valamely dolog tekintetében oly rendelkezést tesz, mely a jogosulttal szemben is hatályos, köteles mindazt, a mit rendelkezése által szerzett, a jogosultnak kiadni. Ha a rendelkezés díjtalanul történik, ez a kötelezettség azt terheli, ki a rendelkezés alapján közvetlenül valamely jogi előnyben részesült.

Ha valaki a nem jogosult részére teljesít vala-

mely oly szolgáltatást, mely a jogosult ellenében hatályos, a nem jogosult mindazt, a mit neki szolgáltatott, a jogosult részére kiadni köteles.

817. §. Ha a szolgáltatás célja oly módon volt meghatározva, hogy az átvevő az elfogadás által valamely törvényes tilalom, vagy az erkölcs ellen vétett, az átvevő annak visszaadására van kötelezve. A visszakövetelés ki van zárva, ha a teljesítőt is hasonló vétesség terheli, kivéve, ha a szolgáltatás valamely kötelezettség elvállalásában állott; ily kötelezettség teljesítése végett tett szolgáltatás vissza nem követelhető.

818. §. A kiadásra irányuló kötelezettség kiterjed az elvont hasznokra, valamint arra, a mit a jogtalanul gazdagodó valamely szerzett jog alapján vagy az illető dolognak megsemmisítése, megsérülése vagy elvonása miatt kártérítésül nyer.

Ha a kiadás a dolog természeténél fogva lehetetlen, vagy ha jogtalanul gazdagodó más oknál fogva képtelen a dolog kiadására, az értéket tartozik megteríteni.

A kiadásra vagy az értékmegtérítésre vonatkozó kötelezettség csak a jogtalan gazdagodásig terjed.

A jog érvényesíthetőségének időpontjától kezdve a jogtalanul gazdagodó az általános szabályok szerint felelős.

819. §. Ha a jogtalanul gazdagodó a jogos alap hiányát már kezdettől fogva ismeri, vagy csak később értesül róla, a kiadásra kezdettől vagy az értesülés szerzésétől kezdve van kötelezve, mintha a kiadásra vonatkozó igény ekkor vált volna érvényesíthetővé.

Ha a jogtalanul gazdagodó a teljesítés elfogadása által valamely törvényes tilalom vagy a jó erkölcsök ellen vét, a szolgáltatás elfogadása óta hasonlóképen van kötelezve.

820. §. Ha a teljesítéssel oly eredmény czéloztatott, melynek bekövetkezte a jogügylet tartalma szerint bizonytalannak tekintetett, az esetben, ha az eredmény nem következik be, a jogtalanul gazdagodó a kiadásra ép úgy van kötelezve, mint ha a kiadásra vonatkozó igény a gazdagodás idején már érvényesíthető lett volna. Ugyanez áll arra az esetre, ha a teljesítés oly okból történt, melynek megszünte a jogügylet tartalma szerint lehetségesnek látszott és az ok tényleg megszűnik.

A kamatokat a jogtalanul gazdagodó attól az időponttól tartozik fizetni, a mikor meggyőződik arról, hogy az eredmény nem következett be, vagy hogy az ok megszűnt; a hasznok kiadására csak annyiban van kötelezve, a mennyiben ezen időben még gazdagodott.

821. §. A ki jogos ok nélkül vállal valamely kötelezettséget, a teljesítést akkor is megtagadhatja, ha a kötelezettség alóli felszabadulásra való igény már elévült.

822. §. Ha a jogtalanul gazdagodó az ily módon szerzetteket valamely harmadik személynek juttatja, a harmadik személy, a mennyiben ennek következtében a gazdagodónak a kiadásra vonatkozó kötelezettsége ki van zárva, a kiadásra van kötelezve épúgy, mintha ő azt, a mit nyert, a hitelezőtől minden jogos ok nélkül nyerte volna.

Huszonötödik czim.

A tilos cselekmények.

823. §. A ki másnak életét, testét, egészségét, szabadságát, tulajdon- vagy egyéb jogát szándékosan vagy gondatlanságból jogellenesen megsérti, a sértett félnek az ebből eredő kárt megtéríteni tartozik.

Ugyanezen kötelezettség terheli azt is, a ki valamely másnak védelmét célzó törvény ellen vét. Ha a törvény tartalma szerint ez ellen vétkesség nélkül is lehet véteni, kártérítési kötelezettség csak a vétkesség esetén forog fenn.

824. §. Ha valaki az igazsággal ellenkezően oly tényt állít vagy terjeszt, a mely alkalmas arra, hogy másnak hitelét veszélyeztesse vagy keresete és megélhetése tekintetében neki egyéb hátrányokat okozzon, a másik félnek ebből eredő kárát akkor is meg tartozik téríteni, ha ő a valótlanyságot ugyan nem ismeri, de ismerheti.

Oly közlemény, melynek valótlanyságát a közlő fél nem ismeri, őt kártérítésre nem kötelezi akkor, ha a közlés saját vagy annak jogos érdekében történt, kívül az közöltetett.

825. §. A ki valamely nőszemélyt fondorlattal, fenyegetéssel vagy a függőségi viszonyon való visszaélés által házasságon kívüli elhálásra rábír, az ebből eredő kárt megtéríteni tartozik.

826. §. A ki erkölcsökbe ütköző módon másnak szándékosan kárt okoz, ennek az okozott kárt megtéríteni tartozik.

827. §. A ki eszméletlen állapotban vagy szellemi tevékenysége beteges megzavarodásának a szabad akarathatározást kizáró állapotában másnak kárt okoz, a kárért nem felelős. Ha szeszes italok vagy hasonló eszközök által jutott ily átmenőleges természetű állapotba, azon kárért, melyet ily állapotban jogellenesen okozott, oly módon felelős, mintha őt gondatlanság terhelné; nem forog fenn felelősség, ha saját hibáján kívül került ily állapotba.

828. §. A ki hetedik életévét még be nem töltötte, a másnak okozott kárért nem felelős.

A ki hetedik életévét már betöltötte, de tizen-nyolczadik életévét még el nem érte, a másnak okozott kárért nem felelős, ha a kárt okozó cselekmény elkövetésekor a felelősség felismeréséhez szükséges belátással nem bir. Ugyanez áll a siketnémákról is.

829. §. A ki a 823—826. §-okban megjelölt esetekben az általa okozott kárért a 827. és 828. §-ok alapján nem felelős, a kárt mindazonáltal, a mennyiben annak megtérítése a felügyeletre kötelezett harmadik személytől nem követelhető, annyiban meg tartozik téríteni, a mennyiben a méltányosság a körülményekhez, különösen az érdekelték viszonyaihoz képest kármentesítést kíván és ha ezáltal nem vonatnak el tőle azok az eszközök, melyek neki az állásához méltó életmódhoz és törvényes eltartási kötelezettségeinek teljesítéséhez szükségesek.

830. §. Ha valamely közösen elkövetett tilos cselekmény folytán többen okoztak kárt, a kárért valamennyi felelős. Ugyanez áll arra az esetre is, ha

nem lehet kideríteni, hogy tilos cselekménye által több érdekelt közül ki okozta a kárt.

Felbujtók és segédek a tártettesekkel egy megítélés alá esnek.

831. §. A ki mást valaminek az elintézésével bíz meg, azt a kárt, melyet ez a rábízott dolog elintézése közben más, harmadik személynek jogellenesen okozott, megtéríteni tartozik. A kártérítési kötelezettség nem forog fenn, ha a megbízó a megbízott személy megválasztásánál és a mennyiben ennek készüléket és felszereléseket kell beszereznie, vagy a dolog kivitelét kell vezetnie, a beszerzésnél vagy a vezetésnél a forgalom követelte gondossággal jár el, vagy ha kár ily gondosság kifejtése mellett is származott volna.

Ugyanezen felelősség terheli azt a személyt is, a ki az 1. bek. 2. mondatában megjelölt ügyeknek a megbízó részére leendő ellátására szerződésben vállalkozik.

832. §. A ki törvénynél fogva oly személy fölötti felügyeletre van kötelezve, a ki kiskorúságánál vagy szellemi vagy testi állapotánál fogva felügyeletre szorul, köteles azt a kárt megtéríteni, melyet ez a személy valamely harmadiknak jogellenesen okozott. Nem forog fenn kártérítési kötelezettség, ha felügyeleti kötelezettségének eleget tesz, vagy ha a kár a kellő felügyelet mellett is bekövetkezett volna.

Ugyanez a felelősség terheli azt is, a ki a felügyelet gyakorlására szerződésben vállalkozik.

833. §. Ha valamely állat valakit megöl, vagy

valakinek egészségét vagy testi épségét megsérti, az, a ki az állatot tartja, köteles a sérültnek ebből származó kárát megtéríteni.

834. §. A ki annak részére, ki állatot tart, az állat fölötti felügyeletet szerződésben magára vállalja, felelős azon kárért, melyet az állat harmadik személynek a 833. §-ban jelzett módon okoz. Nem forog fenn felelősség, ha ő a felügyeletnél a forgalomban megkívánt gondossággal jár el, vagy ha a kár ily gondosság alkalmazása mellett is bekövetkeznék.

835. §. Ha vaddisznók, szarvasok, dámvadak vagy fázánok oly telekben okoznak kárt, a melyen a tulajdonost a vadászati jog nem illeti meg, a vadászati jogosultsággal bíró a károsult kárát megtéríteni tartozik. A kártérítési kötelezettség kiterjed arra a kárra, melyet az állatok az ingatlanoknak leszedett, de még be nem takarított termékeiben okoznak.

Ha a tulajdonost megillető vadászati jog gyakorlása tőle törvény által van elvonva, a kárt az tartozik megtéríteni, a ki a vadászati jog gyakorlására a törvénynél fogva jogosítva van. Ha valamely oly ingatlan tulajdonosa, a melyen a vadászati jog az ingatlan helyzeténél fogva csak más ingatlanra vonatkozó vadászati joggal közösen gyakorolható, a vadászati jogot ezen ingatlan tulajdonosának adta ki bérbe, az okozott kárért ezen utóbbi felelős.

Ha valamely terület ingatlanainak tulajdonosait a törvény a vadászati jog közös gyakorlása végett oly testületté egyesíti, mely mint ilyen nem felelős, a

tulajdonosok ingatlanai nagysága arányában kötelesek a kártérítésre.

836. §. Ha valamely épületnek vagy valamely telekkel összekapcsolt más műnek bedülése, vagy az épület, vagy a mű egyes részeinek elválása valakinek halálát okozza, valakinek a testi épségét, vagy egészségét megsérti, vagy valamely dolgot megrongál, az ingatlan birtokosa, a mennyiben a bedőlés, vagy az elválás hibás építkezésnek, vagy hiányos fentartásnak a következménye, köteles a károsultnak az ebből eredő kárt megtéríteni. Nem forog fenn kártérítési kötelezettség, ha a birtokos a veszély elhárítása végett a forgalomban megkívánt gondosságot fejtette ki.

Az ingatlanak korábbi birtokosa felelős a kárért, ha a bedülés vagy az elválás birtoklásának befejezésétől számított egy éven belül következik be, kivéve, ha ő birtoklása alatt a forgalomban megkívánt gondossággal járt el, vagy ha a későbbi birtokos a veszélyt ily gondosság kifejtése mellett elháríthatta volna.

Ezen szabályok értelmében birtokosnak a tulajdonos tekintendő.

837. §. Ha valaki valamely jog gyakorlása révén idegen telken bir valamely épülettel vagy más művel, a telek birtokosa helyett őt terheli a 836. §-ban megállapított felelősség.

838. §. A ki valamely épületnek, vagy valamely telekkel összekötött egyéb műnek fenntartását a birtokos részére elvállalja, vagy a ki az épületet vagy művet az őt megillető használati jognál fogva fenntartani köteles, a bedülés vagy egyes részek elválása

által okozott kárért ép úgy felelős, mint a birtokos.

839. §. Ha valamely hivatalnok a harmadik személylyel szemben fennálló hivatalos kötelességét szándékosan, vagy gondatlanságból megsérti, tartozik a harmadiknak ebből eredő kárát megtéríteni. Ha a hivatalnokot csak gondatlanság terheli, csak akkor szorítható fizetésre, ha a sértett fél más uton nem képes kártérítést szerezni.

Ha a hivatalnok hivatalos kötelességét valamely perben hozott ítélettel megszegi, az ebből származó kárért csak akkor felelős, ha a kötelességszegés bírói bünvádi eljárás útján kiszabott büntetéssel sújtatik. A hivatal gyakorlásának kötelességellenes megtagadására vagy halogatására ez a szabály nem nyer alkalmazást.

Nem forog fenn kártérítési kötelezettség, ha a sértett fél szándékosan vagy gondatlanságból elmulasztotta kárát valamely jogorvoslat alkalmazása által elhárítani.

840. §. Ha valamely tilos cselekményből eredő kárért többen együtt felelősek, ezek a 835. §. 3. bekezdésének épségben tartása mellett, egyetemleges adósokként vannak kötelezve.

Ha azon személy mellett, a ki a 831. és 832. §-ok értelmében a más által okozott kár megtérítésére van kötelezve, a kárért ez a másik személy is felelős, egymáshoz való viszonyukban egyedül a másik személy, a 829. §. esetében pedig egyedül a felügyeletre kötelezett van kötelezve.

Ha azon személy mellett, a ki a 833—838. §-ok értelmében kártérítésre van kötelezve, a kárért valamely harmadik személy is felelős, egymáshoz való viszonyukban egyedül a harmadik személy van kötelezve.

841. §. Ha valamely hivatalnok, a ki hivatali kötelességénél fogva valakit ügyek vezetésével más harmadik személy részére megbíz, vagy ily ügyvezetésre felügyel, vagy bizonyos jogügyletek jóváhagyásával azoknál közreműködik, ezen kötelezettségeinek megszegése folytán a másik mellett az ez által okozott kárért felelős, egymáshoz való viszonyukban a másik fél egyedül van kötelezve.

842. §. A személy ellen intézett tilos cselekmény miatti kártérítési kötelezettség kiterjed azon károkra is, melyeket a cselekmény a károsult keresete, vagy megélhetése tekintetében okozott.

843. §. Ha a testi épség vagy az egészség megsértése következtében a sértett keresetképesége elvesz vagy csökken, vagy szükségletei szaporodnak, a sértő fél a sértettnak pénzjáradék létesítése által tartozik kártérítést nyújtani.

A járadékra a 760. §-ban foglalt határozatok nyerne alkalmazást. Hogy mily módon és mily összeg erejéig tartozik a kártérítésre kötelezett fél biztosítékot nyújtani, azt a körülmények határozzák meg.

A sértett fél, ha fontos ok forog fenn, járadék helyett tőkében végkielégítést követelhet.

Ezt az igényt nem zárja ki az a körülmény, hogy a sérült eltartására más van kötelezve.

844. §. Ölés esetében a kártérítésre kötelezett a temetés költségeit annak tartozik megtéríteni, a kit ezen költségek viselésének kötelezettsége terhel.

Ha a megölt személy a sértés idején valamely harmadik személyhez oly viszonyban állott, melynél fogva ő ezzel szemben a törvény értelmében eltartásra volt, vagy a jövőben lehetett kötelezve, és a harmadik személy az ölés következtében az eltartáshoz való jogától megfosztott, az esetben a kártérítésre kötelezett a harmadik személynek pénzjáradék létesítése által annyiban tartozik kártérítést nyújtani, a mennyiben a megölt személy életének vélelmezhető tartama alatt eltartásra lett volna kötelezve; a 843. §. 2—4. bekezdéseiben foglalt határozatok megfelelően alkalmazandók. -- A kártérítési kötelezettség akkor is fenforog, ha a harmadik személy a sértés idején már megfoganva, de még születve nem volt.

845. §. Ölés, a testi épség vagy egészség megsértése, valamint a szabadságtól való megfosztás esetében, ha a sértett fél a törvény erejénél fogva valamely harmadik személy részére ennek háztartásában vagy üzletében bizonyos szolgálatokra volt kötelezve, a kártérítésre kötelezett a harmadik személynek az elmaradó szolgálatokért pénzjáradék létesítése által tartozik kártérítést nyújtani, — A 843. §. 2—4. bekezdéseiben foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók.

846. §. Ha 844. és 845. §-ok eseteiben a harmadik által szenvedett kár keletkezésekor a sértett fél vétkeisége is közreműködött, a harmadik személy

igényére nézve a 254. §-ban foglalt szabályok nyerne alkalmazást.

847. §. A testi épség vagy az egészség megsértése, valamint a szabadságtól való megfosztás esetében a sértett fél oly kárért is, mely nem vagyoni kár, követelhet méltányos pénzbeli kártérítést. Ezen jog nem ruházható át és nem száll át az örökösekre, kivéve, ha azt a kötelezett fél szerződésben elismerte, vagy az még életében peresítettett.

Hasonló jog illeti azt a női személyt is, a ki ellen valamely szemérem elleni büntett vagy vétség követtetett el, vagy a ki fondorlattal, fenyegetéssel vagy valamely függőségi viszonytól való visszavétel után a házasságon kívüli elhálásra rábírattott.

848. §. A ki oly dolog visszaadására van kötelezve, melyet mástól valamely tiltott cselekmény után vett el, a véletlen elveszésért, a visszaadásnak más okból bekövetkező véletlen lehetetlenségeért, vagy a dolog véletlen megromlásáért is felelős, kivéve, ha az elveszés, a visszaadás egyébkénti lehetetlensége vagy a megromlás az elvitel nélkül is bekövetkezett volna.

849. §. Ha valamely dolog elvétele miatt annak értéke vagy valamely dolog megrongálása miatt az értékcsökkenés térítendő meg, a sértett fél a megtérítendő összeg után kamatokat azon időponttól követelhet, a mely az érték megállapításánál alapul vétetik.

850. §. Ha az elvett dolog visszaadására kötelezett a dologra költekezett, a sértett féllel szemben ugyanazon jogok illetik meg, melyekkel a birtokos a tulajdonossal szemben a kiadások tekintetében bír.

851. §. Ha az ingó dolog elvétele vagy megrongálása miatt kártérítésre kötelezett a kárt annak téríti meg, a kinek birtokában a dolog az elvétel vagy megrongálás idején volt, ezen teljesítése által kötelezettsége alól még akkor is szabadul, ha a dolog tulajdonosa más harmadik személy volt, vagy ha ennek a dologon más joga volt, kivéve, ha ő a harmadik személy jogát ismerte, vagy az durva gondatlanságból maradt előtte ismeretlen.

852. §. Valamely tilos cselekményből származó kártérítési igény azon időponttól számított három év alatt évül el, a melyben a sértett fél a kárról és a kártérítésre kötelezettnek személyéről tudomást nyer; ennek tudomására való tekintet nélkül a cselekmény elkövetésétől számított harmincz év alatt évül el.

853. §. Ha valakinek az általa elkövetett tilos cselekményből kifolyólag a sértett fél ellen valamely követelése támad, a sértett fél a teljesítést akkor is megtagadhatja, ha a követelés megszűntetésére irányuló igény elévült.

HARMADIK KÖNYV.

A d o l o g i j o g.

ELSŐ FEJEZET.

A b i r t o k.

854. §. A dolog birtoka a dolog fölötti tényleges uralom elnyerésével szereztetik meg.

Az eddigi birtokos és a megszerző megállapodása elegendő a szerzéshez, ha a szerzőnek módjában van a dolog fölötti uralmat gyakorolni.

855. §. Ha valaki a dolog fölötti tényleges uralmat más részére ennek háztartásában vagy üzletében vagy ehhez hasonló viszonyban oly módon gyakorolja, hogy a másik félnek a dologra vonatkozó utasításait követni tartozik, egyedül a másik fél a birtokos.

856. §. A birtok az által szűnik meg, hogy a birtokos a dolog fölötti tényleges uralomról lemond, vagy azt más módon elveszti.

Az uralom gyakorlásának ideiglenes jellegű gátlása a birtokot nem szünteti meg.

857. §. A birtok az örökösökre átszáll.

858. §. A ki a birtokost a birtokától akarata ellenére megfosztja, vagy birtokában háborgatja, a

mennyiben a törvény a megfosztást, vagy a háborítást meg nem engedi, jogellenesen jár el (tiltott önhatalom).

A tiltott önhatalommal szerzett birtok, hibás. — A birtokos utódja, ha örököse a birtokosnak, vagy ha elődje birtokának hibás voltát a szerzések ismerte, tűrni tartozik, hogy ellene a birtok hibás volta érvényesíthetők.

859. §. A birtokos a tiltott önhatalom ellen erőszakkal védekezhetik.

Ha valaki a birtokostól ingó dolgot tiltott önhatalommal vesz el, azt a tetten ért vagy az üldözött tettestől erőszakkal elveheti.

Ha valamely ingatlan birtokosa birtokától tiltott önhatalommal megfosztatik, birtokát a megfosztás után azonnal, a tettes elmozdítása után visszafoglalhatja.

Hasonló jogok illetik a birtokost azon személy ellen, a ki a 858. §. 2. bekezdése értelmében tűrni tartozik, hogy ellene a birtok hibás volta érvényesíthetők.

860. §. A birtokost a 859. §. értelmében megillető jogok gyakorlására az is jogosult, a ki a tényleges uralmat a 855. §. szerint a birtokos részére gyakorolja.

861. §. Ha a birtokos birtokától tiltott önhatalommal megfosztatik, birtokának visszaszolgáltatását attól követelheti, a ki vele szemben hibásan birtokol.

Ez az igény ki van zárva, ha az elvont birtok a jelenlegi birtokossal vagy ennek jogelődjével szem-

ben hibás volt és az elvétel előtti utolsó évben szerzetett.

862. §. Ha valaki a birtokost birtokában tiltott önhatalommal megháborítja, a birtokos ettől a háborítás megszüntetését követelheti. Ha további háborításoktól kell tartania, a birtokos az abbanhagyás iránt perelhet.

Ez az igény ki van zárva, ha a birtokos a háborítóval, vagy ennek jogelődjével szemben hibásan birtokol és a birtok a háborítás előtti utolsó évben szereztetett.

863. §. A 861. és 862. §-okban meghatározott igényekkel szemben a birtokhoz vagy a háborító cselekmény elkövetéséhez való jog csak azon állítás indokolása végett érvényesíthető, hogy a birtoktól való megfosztás, vagy a háborítás nem tiltott önhatalommal történt.

864. §. A 861. és 862. §-okon alapuló igény, ha per útján előbb nem érvényesítették, a tiltott önhatalom gyakorlásától számított egy év elteltével szűnik meg.

Az igény akkor is megszűnik, ha a tiltott önhatalom gyakorlása után jogerős ítéletben megállapítatik, hogy a tettest a dolog tekintetében valamely jog illeti meg, melynél fogva ő az ő eljárásának megfélelő birtokállapot helyreállítását követelheti.

865. §. A 858—864. §-okban foglalt szabályok annak javára is szolgálnak, a ki a dolognak csak egy részét, nevezetesen elkülönített lakásokat, vagy egyéb helyiségeket birtokol.

866. §. Ha többen közösen birtokolnak egy dolgot, birtokvédelemnek egymáshoz való viszonyukban nincs helye, hacsak az egyeseket megillető használat határaitól van szó.

867. §. Ha valamely dolog a birtokos uralma alól másnak birtokában levő ingatlanra került, az ingatlan birtokosa a kutatást és az elvitt megengedni tartozik, hacsak a dolog időközben birtokba nem vétetett. Az ingatlan birtokosa a kutatás és elvitel folytán keletkezett kárának megtérítését követelheti. Ha valamely kár okozásától kell tartania, az engedélyt meg is tagadhatja mindaddig, míg biztosítékot nem kap; az engedélyt nem szabad megtagadni, ha a halasztás veszélylyel jár.

868. §. Ha valaki valamely dolgot mint haszonélvező, záloghitelező, haszonbérelő, bérelő, letéteményes vagy más hasonló oly viszonyban birtokol, melynél fogva mással szemben csak bizonyos ideig van jogosítva vagy kötelezve a birtoklásra, a másik személy is birtokos (közvetett birtokos, birlaló).

869. §. Ha valaki a birtokos ellen tiltott önhatalmat gyakorol, a 861. és 862. §-okban megállapított igények a birlalót is megilletik. A birtok elvétele esetén jogosítva van a birlaló az eddigi birtokosnak a birtokba való helyezését követelni; ha a birtokos nem akar vagy nem képes a birtokba visszamenni, a birlaló követelheti, hogy ő maga helyeztessék a birtokba. Hasonló feltételek mellett követelheti a 867. §. esetében, hogy neki a dolog megkeresése és elvitele megengedjék.

870. §. A birlalás oly módon ruházható át másra, hogy neki a dolog kiadására irányuló igény átengedtetik.

871. §. Ha a birlaló valamely harmadik személyhez a 868. §-ban érintett viszonyban áll, a harmadik személy is birlaló.

872. §. A ki valamely dolgot mint sajátját birja, az tulajdonos.

Második fejezet.

Általános szabályok az ingatlanokra vonatkozó jogokra.

873. §. Az ingatlan tulajdonának átruházásához, az ingatlannak valamely joggal való megterheléséhez, valamint ily jog átruházásához vagy megterheléséhez, a mennyiben a törvény mást nem rendel, a jogosultnak és a másik félnek a jogváltozás bekövetkezése iránti megegyezése és a jogváltozásnak a telekkönyvbe való bevezetése szükséges.

A bevezetés előtt a megegyezés csak az esetben köti az érdekelteket, ha a nyilatkozatok birói vagy közjegyzői okiratba foglalva, a telekkönyvi hivatalnál bejelentve vagy benyújtva vannak, vagy ha a jogosult a másik félnek a telekkönyvi rendtartás szabályainak megfelelő bekebelezési engedélyt adott.

874. §. Valamely ingatlant terhelő jog bejegyzésénél a jog tartalmának közelebbi megjelölése végett a mennyiben a törvény mást nem rendel, a bekebelezési engedélyre lehet hivatkozni.

875. §. Valamely ingatlanon levő jog megszüntetéséhez, a mennyiben a törvény mást nem rendel, a jogosultnak azon nyilatkozata, melynél fogva ő a jogról lemond és a jognak a telekkönyvből való kitörlése szükséges. A nyilatkozatot a telekkönyvi hivattal vagy azzal kell közölni, a kinek javára az történt.

A törlés előtt a nyilatkozat csak úgy köti a jogosultat, ha ő azt a telekkönyvi hivattal közölte, vagy annak, kinek javára az történt, a telekkönyvi rendtartás szabályainak megfelelő törlési engedélyt adott.

876. §. Ha valamely ingatlanra vonatkozó jogot harmadik személy joga terheli, a terhelt jog megszüntetéséhez a harmadik személy beleegyezése szükséges. Ha a megszüntetendő jog valamely más ingatlan mindenkori tulajdonosát illeti, az esetben, ha ezen ingatlant más harmadik személy joga terheli, a harmadik személy beleegyezése szükséges, kivéve, ha ennek jogát a megszüntetés nem érinti. A beleegyezést a telekkönyvi hivattal vagy azzal kell közölni, kinek javára az adatott; az adott beleegyezés visszavonhatatlan.

877. §. A 873., 874. és 876. §-okban foglalt szabályok valamely ingatlanra vonatkozó jog tartalmának változásaira is alkalmazást nyernek.

878. §. A jogosultnak a 873., 875. és a 877. §-ok értelmében tett nyilatkozata nem válik hatálytalanná az által, hogy a jogosult rendelkezésében korlátozást szenved, miután a nyilatkozat reá nézve már kötelezővé vált és a bejegyzés iránti kérvény a telekkönyvi hivatalnál már beadatott.

879. §. Az ingatlant terhelő több jog rangsorozata, ha a jogok a telekkönyv ugyanazon lapján vannak bejegyezve, a bejegyzések sorrendje szerint igazodik. Ha a jogok különböző lapokon vannak bejegyezve, a korábbi napon bejegyzett jognak elsőbbsége van; azok a jogok, melyek egy napon vezetettek be, egyenlő rangsorozattal bírnak.

A bejegyzés a rangsorozatra nézve akkor is irányadó, ha a jogszerzéshez a 873. §. értelmében szükséges megállapodás csak a bejegyzés után jött létre.

A rangsorozatnak ettől eltérő megállapítása a telekkönyvbe bejegyzendő.

880. §. A rangsorozat utólagosan megváltoztatható.

A rangsorozat megváltoztatásához a hátralépő és az előrelépő jogosult megegyezése és a változásnak a telekkönyvbe való bevezetése szükséges; a 873. §. 2. bek. és a 878. §-ban foglalt szabályok alkalmazást nyernek. Ha jelzálogjog, telektartozás, vagy járadéktartozás kap egy távolabbi rangsorozatot, ezenkívül a tulajdonos beleegyezése is szükséges. A beleegyezést a telekkönyvi hivatallal vagy az érdekeltek valamelyikével kell közölni; az adott beleegyezés visszavonhatatlan.

Ha a sorrend tekintetében hátrább kerülő jogot más harmadik személy joga terheli, a 876. §-ban foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók.

Az elsőbbséget nyert jog rangsorozata nem vesz el az által, hogy az ennek helyén bekebelezve volt jogot a felek jogügylettel megszüntetik,

Azok a jogok, melyek a rangsorozatban hátrább kerülő és az elsőbbséget nyert jog között vannak bejegyezve, a rangsorozat változása által nem érintetnek.

881. §. A tulajdonos az ingatlannak valamely joggal való megterhelésekor fönttarthatja magának azt a jogot, hogy egy terjedelme szerint meghatározott másik jogot ama jog előtti elsőbbséggel bejegyeztethessen.

A föntartás a telekkönyvbe bevezetendő; a bejegyzésnek azon jognál kell történnie, mely ezáltal hátrább kerül.

Ha az ingatlan elidegenítettik, a föntartott jog az új szerzőre száll át.

Ha az ingatlan az elsőbbséggel bíró jog bejegyzése előtt valamely joggal a megfelelő föntartás nélkül terheltetett meg, az elsőbbségnek annyiban nincs hatálya, a mennyiben a föntartással bejegyzett jog az időközben bekövetkezett megterhelés folytán a föntartáson túl terjedő sérelmet szenvedne.

882. §. Ha az ingatlant oly jog terheli, melynek értéke a jogosultnak az árverésre érvényes szabályok szerint a leütés folytán bekövetkező törlés esetén a befolyandó vételárból megtérítendő, a megtérítés legmagasabb összege megállapítható. Ez a megállapítás a telekkönyvbe bevezetendő.

883. §. Valamely ingatlanra vagy az ingatlant terhelő valamely jogra vonatkozó jog bekebelezésére vagy törlésére vagy ily jog tartalmának vagy rangsorozatának megváltoztatására irányuló igény biztosítása végett az előjegyzés a telekkönyvbe bevezethető.

Az előjegyzés bevezetésének valamely jövőbeli vagy feltételes igény biztosítása végett is van helye.

Oly rendelkezés, mely az ingatlan vagy a jog tekintetében az előjegyzés bevezetése után tétetik, annyiban érvénytelen, a mennyiben az a biztosítandó igényt meghiusítaná, vagy annak sérelmére lenne. Ez áll arra az esetre is, ha a rendelkezés a végrehajtás vagy zárlat útján vagy a csődtömeggondnoktól származik.

A jognak a rangsorozata, a melynek bekebelezésére irányul az igény, az előjegyzés bevezetése szerint igazodik.

884. §. A mennyiben az igény az előjegyzés által biztosítva van, a kötelezett örököse szavatosságának korlátaira nem hivatkozhatik.

885. §. Az előjegyzés bevezetése valamely ideiglenes rendelkezésre vagy annak beleegyezése alapján történik, a kinek ingatlanát vagy jogát az előjegyzés érinti. Az ideiglenes rendelkezés kibocsátásához nem szükséges, hogy a biztosítandó igény veszélyeztetése valószínűvé tétessék.

A bevezetésnél a biztosítandó igény közelebbi megjelölése végett az ideiglenes rendelkezésre vagy a bejegyzési engedélyre lehet hivatkozni.

886. §. Ha azt, kinek ingatlanát vagy jogát az előjegyzés érinti, kifogásolási jog illeti, mely az előjegyzés által biztosított igény érvényesítését tartósan kizárja, ez a hitelezőtől az előjegyzés törlését követelheti.

887. §. Ha a hitelező, kinek igényét az előjegyzés biztosítja, ismeretlen, jogával a hirdetményi eljárás

útján kizárható, feltéve, hogy a jelzálogos hitelező kizárására az 1170. §-ban megállapított feltételek felforognak. A kizárást kimondó ítélet hozatalával az előjegyzés hatálya megszűnik.

888. §. Ha valamely bejegyzett jognak vagy ily jogra vonatkozó más jognak megszerzése azzal szemben, a kinek javára az előjegyzés főáll, érvénytelen, ez az előjegyzés által biztosított igény érvényesítéséhez szükséges bejegyzéshez vagy törléshez a megszerző beleegyezését követelheti.

Ugyanez áll az esetre is, ha az igény elidegenítési tilalom által van biztosítva.

889. §. Az idegen ingatlanra vonatkozó jog nem szűnik meg az által, hogy az ingatlan tulajdonosa a jogot vagy a jogosult az ingatlan tulajdonát megszerzi.

890. §. Több ingatlan oly módon egyesíthető egy ingatlanná, hogy a tulajdonos azokat a telekkönyvbe egy ingatlan gyanánt vezetetti be.

Valamely ingatlan oly módon válik egy más ingatlan alkatrészévé, hogy a tulajdonos a telekkönyvben azt ehhez hozzájegyezteti.

891. §. Ha valaki részére a telekkönyvben valamely jog van bevezetve, az vélelmezendő, hogy ez a jog őt megilleti.

Ha a telekkönyvben valamely bejegyzett jog töröltetett, az vélelmezendő, hogy az a jog nem áll fön.

892. §. Annak javára, a ki valamely ingatlanra vonatkozó jogot, vagy ily jogra vonatkozó más jogot jogügylet útján szerez, a telekkönyv tartalma helyes-

nek tekintetik, kivéve, ha annak helyessége ellen történt ellenmondás is bevezetett vagy annak helytelensége a szerző előtt ismeretlen. Ha a jogosult a telekkönyvbe bevezetett valamely jog tekintetében egy bizonyos személy javára korlátozva van, ez a korlátozás a megszerzővel szemben csak akkor hatályos, ha az a telekkönyvből kivehető, vagy azt a szerző egyébként ismeri.

Ha a jog megszerzéséhez bejegyzés szükséges, a szerző tudomására nézve a bejegyzés iránti kérvény benyújtásának az ideje, vagy ha a 873. §. szerinti megállapodás csak későbbben jön létre, a megállapodás ideje irányadó.

893. §. A 892. §. rendelkezései megfelelő alkalmazást nyernek, ha annak részére, kinek javára a telekkönyvben valamely jog van bejegyezve, ezen jog alapján valamely szolgáltatás teljesített, vagy ha közte és más valaki között ezen jog tekintetében a 892. §. szabályai alá nem eső oly jogügylet jön létre, amely ezen jog felől rendelkezést tartalmaz.

894. §. Ha a telekkönyv tartalma valamely ingatlanra vonatkozó jog, ily jogra vonatkozó más jog vagy a 892. §. 1. bek. értelmében tett megszorító rendelkezés tekintetében a valóban létező jogállapottal összhangban nincs, az esetben az, a kinek joga egyáltalában nincs vagy nincs helyesen bevezetve, vagy valamely nem létező teher vagy megszorítás folytán sérelmet szenved, a telekkönyv kiigazításához annak hozzájárulását kérheti, kinek jogát a kiigazítás érinti.

895. §. Ha a telekkönyv kiigazítása csak akkor történhetik, ha a 894. §. értelmében kötelezettnek joga már bejegyeztetett, ez jogát az érdekelt kérelmére bejegyeztetni tartozik.

896. §. Ha a telekkönyv kiigazításához valamely jelzálog-, telektartozási- vagy járadéktartozási kötvény felmutatása szükséges, az esetben az, a kinek javára a kiigazítás történik, a kötvény birtokosától követelheti, hogy a kötvény a telekkönyvi hivatal előtt felmutattassék.

897. §. A telekkönyv kiigazításának és az ehez szükséges nyilatkozatoknak költségeit az tartozik viselni, a ki a kiigazítást kéri, hacsak a kiigazítást kérő és a kötelezett közt fentforgó jogviszonyból más ki nem tűnik.

898. §. A 894—896. §-okban érintett igények nem évülnek el.

899. §. A 894. §. eseteiben a telekkönyv helyessége ellen ellenmondást lehet bejegyezni.

A bejegyzés előleges rendelkezés vagy annak beleegyezése alapján történik, a kinek jogát a telekkönyvi kiigazítás érinti. Az előleges rendelkezés tételehez nem szükséges, hogy az ellenmondó jogának veszélyeztetése valószínűvé tétessék.

900. §. A ki valamely ingatlan tulajdonosaként van a telekkönyvbe bevezetve a nélkül, hogy a tulajdont elnyerte volna, megszerzi a tulajdont, ha a bejegyzés harmincz évig fenállott és ő ezen idő alatt az ingatlant maga birtokolta. A harmincz éves határidő oly módon számíttatik, mint az ingó dolog elévülési

ideje. A határidő folyása mindaddig szünetel, míg a telekkönyvben a bejegyzés helyessége ellen ellenmondás van bevezetve.

Ezek a szabályok megfelelő alkalmazást nyernek, ha a telekkönyvben valaki részére egy őt meg nem illető oly jog van bejegyezve, mely az ingatlan birtoklására jogosít, vagy a melynek gyakorlása a birtokra érvényes szabályok szerint védetik. A jog rangsorozatára nézve a bejegyzés irányadó.

901. §. Ha valamely idegen ingatlanra vonatkozó jog a telekkönyvben jogtalanul töröltetett, ez megszűnik, ha a jogosultnak a tulajdonos elleni igénye elévült. Ugyanez áll arra az esetre is, ha valamely törvény erejénél fogva keletkezett és ingatlanra vonatkozó jog a telekkönyvbe be nem jegyeztetett.

902. §. A bejegyzett jogokból származó igények nem évülnek el. Ez nem áll oly igényekre, melyek visszatérő szolgáltatások hátralékaira vagy kártérítésre irányulnak.

Oly jog, mely miatt a telekkönyv helyessége ellen ellenmondás van bejegyezve, a bejegyzett joggal egy tekintet alá esik.

HARMADIK FEJEZET.

A t u l a j d o n

Első czim.

A t u l a j d o n t a r t a l m a.

903. §. A dolog tulajdonosa, a mennyiben ez a törvénnyel vagy mások jogaival nem ellenkezik, a dologgal tetszése szerint rendelkezhetik és másokat minden behatásból kizárhat.

904. §. A dolog tulajdonosa nincs jogosítva másnak a dologra való behatását megtiltani, ha a behatás valamely jelenlegi veszély elhárítása végett szükséges és a fenyegető veszély a behatásból a tulajdonosra háromolható veszéllyel szemben aránytalanul nagy. A tulajdonos a neki okozott kár megtérítését követelheti.

905. §. Az ingatlan tulajdonosának a joga kiterjed a földszin fölötti térre és a földszin alatti földtestre. A tulajdonos azonban nem tilthatja el az oly magasságban vagy mélységben gyakorolt behatásokat, melyeknek megtiltása neki érdekében nem áll.

906. §. Az ingatlan tulajdonosa gázok, gőzök, szagok, füst, korom, hő, zaj, megrázkódtatások bevezetését és más ingatlanokból kiinduló hasonló behatásokat nem tilthat el, ha a behatás őt ingatlanának használatában egyáltalában nem, vagy csak jelentéktelenül korlátozza, vagy ha a behatás a másik ingatlanok oly természetű használata folytán származik, mely hasonló fekvésű ingatlanoknál a helyi viszonyok-

nak megfelelően szokásos. Különös vezetékekkel való bevezetésnek nincs helye.

907. §. Az ingatlan tulajdonosa követelheti, hogy a szomszédos telkeken ne készíttessenek és ne tartassanak oly művek, melyekről biztossággal előrelátható, hogy állaguk vagy használatuk az ingatlanra káros behatást gyakorol. Ha a mű az országos törvények határozatainak, melyek a határtól való bizonyos távolságot szabályozzák, vagy egyéb övrendszabályokat tartalmaznak, megfelel, a mű eltávolítását csak akkor lehet követelni, ha a káros behatás tényleg megtörtént.

Fa- és bokorültetvények ezen szabályok értelmében nem tekintendők műveknek.

908. §. Ha valamely ingatlant az a veszély fenyegeti, hogy a szomszédos ingatlanon levő épület vagy egyéb mű beomlása, vagy az épület vagy a mű egyes részeinek leválása által megsérül, a tulajdonos attól, a ki a 836. §. 1. bek. vagy a 837. és 838. §-ok értelmében a bekövetkezendő kárért felelős lenne, követelheti, hogy ez a veszély elhárítása végett szükséges intézkedéseket tegtegye.

909. §. Az ingatlant tilos oly módon mélyíteni, hogy ez által a szomszédos telek szükséges támasztól megfosztassék, kivéve, ha a kellő megerősítésről egyébként gondoskodva van.

910. §. Az ingatlan tulajdonosa a fának vagy bokornak a szomszédos telekről áthatoló gyökerét levághatja és magának megtarthatja. Ugyanez áll az átnyúló ágakról is, ha ezeknek eltávolítására a tulajdonos a szomszédos telek birtokosának megfelelő

határidőt szabott meg és azok a határidőn belül el nem távolítottak.

Nem illeti meg a tulajdonost ez a jog, ha a gyökerek vagy az ágak őt az ingatlan használatában nem korlátozzák.

911. §. A gyümölcsök, melyek valamely fáról vagy bokorról a szomszédos telekre áthullanak, ezen telek gyümölcseinek tekintendők. Ez a szabály nem nyer alkalmazást, ha a szomszédos telek a közhasználatnak szolgál.

912. §. Ha az ingatlan tulajdonosa valamely épület emelése közben a határon túl építkezett, a nélkül, hogy őt szándékosság vagy durva gondatlanság terhelné, a szomszéd ezen tulépitkezést tünni tartozik, hacsak a határ átlépése előtt vagy nyomban azután ellenmondással nem élt.

A szomszéd pénzjáradékkal kártalanítandó. A járadék nagysága tekintetében a határ átlépésének időpontja irányadó.

913. §. A tulépitkezésért szolgáltatandó járadékot a szomszédos telek mindenkori tulajdonosának a másik telek mindenkori tulajdonosa tartozik fizetni.

A járadékot évenként előre kell fizetni.

914. §. A járadékhoz való jog a megterhelt ingatlanon nyugvó minden jogot, még a korábban keletkezettet is megelőzi. Ez a jog a tulépitkezés eltávolításával szűnik meg.

Ez a jog a telekkönyvbe nem jegyeztetik be. A jogról való lemondáshoz, valamint a járadék nagy-

ságának szerződéses megállapításához telekkönyvi bejegyzés szükséges.

Egyebekben azok a szabályok nyernek alkalmazást, melyek valamely ingatlan mindenkori tulajdonosa javára fenálló dologi teherre érvényesek.

915. §. A járadékra jogosult bármikor követelheti, hogy a járadék kiszolgáltatására kötelezett a beépített ingatlanrész tulajdonának átruházásával szemben neki azt az értéket megtérítse, a melylyel ez a rész a határ átlépésének idején birt. Ha ő ezen jogát gyakorolja, a két fél jogai és kötelezettségei a vételre vonatkozó szabályok szerint igazodnak.

A tulajdon átruházás idejéig a járadék tovább szolgáltatandó.

916. §. Ha a tulépitkezés folytán a szomszédos telken fenálló örökbérleti vagy szolgalmi jogra határny származik, a jogosult javára a 912 - 914. §-okban foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók.

917. §. Ha az ingatlanok valamely közuttal a rendes használat végett szükséges összeköttetése hiányzik, a tulajdonos követelheti a szomszédoktól, hogy ingatlanaiknak a szükséges összeköttetés helyreállítása végetti használatát a hiány megszüntetéséig tőrjék. A szükségut iránya és a használati jog terjedelme szükség esetén ítélettel állapittatik meg.

A szomszédok, kiknek ingatlanain a szükségut átvezet, pénzjáradék szolgáltatása által kártalanítandók. A 912. §. 2. bek. 2. mondatában és a 913., 914. és 916. §-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

918. §. A szükségut türesének kötelezettsége nem forog fen, ha a tulajdonos az ingatlanok közuttal való eddigi összeköttetését önkényes cselekményével szünteti meg.

Ha az ingatlan egy részének elidegenítése által az elidegenített vagy a megtartott rész a közuttal való összeköttetéstől elesik, azon rész tulajdonosa, melyen az összeköttetés eddig fennállott, tartozik a szükségutat tűrni. Egy rész elidegenítésével ugyanazon tulajdonos tulajdonát képező több ingatlan egyikének elidegenítése egy tekintet alá esik.

919. §. Az ingatlan tulajdonosa a szomszédos ingatlan tulajdonosától követelheti, hogy ez szilárd határjelek felállításánál és ha a határjel eltoltatott vagy felismerhetetlenné vált, a helyreállításnál közreműködjék.

Az elhatárolás módját és az eljárást az országos törvények határozzák meg; ha ezek intézkedést nem tartalmaznak, a helyi szokások irányadók.

Az elhatárolás költségeit az érdekelt felek, a mennyiben a köztük létező jogviszonyból más nem tűnik ki, egyenlő részben tartoznak viselni.

920. §. Ha a határok elmosódása esetén a valódi határ ki nem puhatolható, az elhatárolásra nézve a birtokállapot irányadó. Ha a birtokállapotot megállapítani nem lehet, az ingatlanok mindegyikének a vitás területhől egyenlő részt kell juttatni.

Ha a határnak ezen szabályoknak megfelelő megállapítása oly eredményre vezetne, mely a kideri-

tett körülményekkel, különösen az ingatlanok megállapított nagyságával meg nem egyezik, a határt oly módon kell megvonni, a mint az ezen körülmények figyelembe vétele mellett a méltányosságnak megfelel.

921. §. Ha két ingatlant valamely köz, mesgye, szeglet, árok, fal, sövény, kerítés vagy más oly berendezés választ el, mely mindkét ingatlan előnyére szolgál, az vélelmeztetik, hogy az ingatlanok tulajdonosai a berendezés használatára közösen vannak jogosítva, hacsak külső jelek nem mutatják, hogy a berendezés egyedül a szomszédok egyikét illeti.

922. §. Ha a szomszédok a 921. §-ban érintett berendezéseknek közös használatára vannak jogosítva, azt bármelyik a természetének megfelelő célra annyiban használhatja, amennyiben ezáltal a másíknak használatát nem korlátozza. A fenntartási költségeket a szomszédok egyenlő részben tartoznak viselni. Amíg a szomszédok valamelyikének a berendezés fennállása érdekében áll, azt az ő beleegyezése nélkül sem eltávolítani, sem megváltoztatni nem szabad. Egyebekben a szomszédok közti jogviszony a közösségre vonatkozó szabályok szerint igazodik.

923. §. Ha a határon fa áll, ennek gyümölcsei és ha a fa kivágatik, a fa is a szomszédoknak egyenlő részben jut.

A szomszédok bármelyike követelheti a fa eltávolítását. Az eltávolítás költségei a szomszédokat egyenlő részben terheli. A szomszéd, aki az eltávolítást követeli, a költségeket mégis egyedül tartozik viselni, ha a másik fél a fához való jogáról lemond;

ez esetben az eltávolítással magántulajdont szerez. Az eltávolításra irányuló igény ki van zárva, ha a fa határjelül szolgál és a körülményekhez képest más alkalmas határjellel nem pótolható.

Ezek a szabályok a határon levő bokorra is érvényesek.

924. §. A 907—909. és 915. §-okból, a 917. § 1., a 918. § 2. bek., a 919. és 920. §-okból és a 923. § 2. bekezdéséből származó igények nem évülnek el.

Második czim.

Az ingatlanok tulajdonjogának szerzése és elvesztése.

925. §. Az elidegenítő és a megszerző félnek (Auflassung) az ingatlan tulajdonának átruházásához a 873. §. szerint szükséges megegyezése mindkét fél együttes jelenlétében a telekkönyvi hatóság előtt nyilvánítandó.

A feltétel vagy időmeghatározás mellett történt megegyezés hatálytalan.

926. §. Ha az elidegenítő és a megszerző fél úgy állapodott meg, hogy az elidegenítés az ingatlan tartozékaira is kiterjedjen, a megszerző az ingatlan tulajdonával a szerzés időpontjában létező és az elidegenítő tulajdonát képező tartozékokat is megszerzi. Kétség esetében az a vélelem, hogy az elidegenítés a tartozékokra is kiterjed.

Ha a szerző az elidegenítés folytán oly tartozékok birtokába jut, a melyek az elidegenítőt nem illetik,

vagy harmadik személyek jogaival vannak terhelve, a 932–936. §-ok szabályai nyernek alkalmazást; a szerző jóhiszeműségére nézve a birtokszerzés időpontja irányadó.

927. §. Az ingatlan tulajdonosa, ha az ingatlan már harmincz év óta másnak kizárólagos birtokában van, ezen jogától a hirdetményi eljárás útján megfosztható. A birtoklás ideje oly módon számítható, mint valamely ingó dolog elbirtoklásának ideje. Ha a tulajdonos a telekkönyvbe be van jegyezve, a hirdetményi eljárásnak csak akkor van helye, ha a tulajdonos már meghalt vagy eltűnt és a telekkönyvi bejegyzés, melyhez a tulajdonos beleegyezése volt szükséges, harmincz évig meg nem történt.

A ki a tulajdonos jogát kizáró ítéletet kieszközölte, a tulajdont azáltal szerzi meg, hogy magát a telekkönyvbe tulajdonosként bejegyezteti.

Ha az ítélet meghozatala előtt valamely harmadik személy tulajdonosként, vagy más harmadik személy joga miatt a telekkönyv helyessége ellen ellenmondás bejegyeztetik be, az ítélet a harmadik személylyel szemben nem hatályos.

928. §. Az ingatlanra vonatkozó tulajdonjogot azáltal is meg lehet szüntetni, hogy a tulajdonos a lemondást a telekkönyvi hatóságnál bejelenti és a lemondás a telekkönyvbe bejegyeztetik.

Az uratlanná vált ingatlan megszerzésének joga azon szövetséges államot illeti, melynek területén az ingatlan van. Az állam a tulajdont oly módon szerzi meg, hogy magát a telekkönyvbe tulajdonosként bejegyezteti.

Harmadik czím.

Az ingó dolgok tulajdonjogának megszerzése és elvesztése.

I. Az átruházás.

929. §. Az ingó dolog tulajdonának átruházásához szükséges, hogy a tulajdonos a dolgot a megszerzőnek átadja és mindkét fél a tulajdon átszállása iránt megegyezzen. Ha a szerző a dolog birtokában van, elegendő a tulajdon átszállása iránti megegyezés.

930. §. Ha a tulajdonos a dolog birtokában van, az átadás azáltal pótolható, hogy közte és a szerző között oly jogviszony jön létre, melynek következtében a szerző a birtokot elnyeri.

931. §. Ha harmadik személy van birtokban, az átadás azáltal pótolható, hogy a tulajdonos a dolog kiadására irányuló igényét a szerzőnek átengedi.

932. §. A 929. §. értelmében történt elidegenítés folytán a megszerző akkor is tulajdonossá válik, ha a dolog nem az elidegenítő felé, kivéve, ha a szerző abban az időben, melyben ezen szabályok szerint a tulajdont elnyerné, rosszhiszemben van. A 929. §. 2. mondata esetében ez azonban csak akkor áll, ha a szerző a birtokot az elidegenítőtől már elnyerte.

A szerző akkor van rosszhiszemben, ha tudja vagy ha durva gondatlanság folytán nem tudja, hogy a dolog az elidegenítőé.

933. §. Ha a 930. §. értelmében elidegenített dolog nem az elidegenítőé, a szerző akkor válik tulajdonossá, ha az elidegenítő fél a dolgot neki átadja, kivéve, ha a szerző ez időben rosszhiszemben van.

934. §. Ha a 931. §. értelmében elidegenített dolog nem az elidegenítőé, de az elidegenítő a dolog birtokos, a megszerző az igény átengedésével, egyéb esetben pedig azáltal válik tulajdonossá, ha a dolog birtokát a harmadiktól elnyeri, kivéve, ha ő az átengedés vagy a birtok elnyerésének idején rosszhiszemben volt.

935. §. A 932--934. §-ok értelmében nem szerezhető meg a tulajdon, ha a dolog a tulajdonostól ellopott, elveszett vagy egyébként eltűnt. Ugyanez áll arra az esetre is, ha a tulajdonos birtokos volt és a birtokos a dolgot elvesztette.

Ezek a szabályok nem nyernek alkalmazást pénzre vagy bemutatóra szóló papírokra, valamint oly dolgokra sem, melyek nyilvános árverésen adótnak el.

936. §. Ha az elidegenített dolgot harmadik személy joga terheli, ez a jog a tulajdon megszerzésével megszűnik. A 929. §. 2. mondatának esetében azonban ez csak akkor áll, ha a szerző a dolog birtokát az elidegenítőtől elnyerte. Ha az elidegenítés a 930. §. értelmében történik, vagy ha a 931. §. értelmében elidegenített dolog nem volt az elidegenítő birtokában, a harmadik személy joga csak akkor szűnik meg, ha a szerző a dolog birtokát az elidegenítés folytán elnyeri.

A harmadik személy joga nem szűnik meg, ha a szerző az 1. bek. szerint irányadó időben a jog tekintetében rosszhiszemben van.

Ha a 931. §. esetében a jog a harmadik birtokost illeti, ez a jóhiszemű szerzővel szemben sem szűnik meg.

II. Az elbirtoklás.

937. §. A ki valamely ingó dolgot tíz évig birtokol, elnyeri ennek tulajdonát (elbirtoklás).

Az elbirtoklás ki van zárva, ha a szerző a szerzőkor rosszhiszemben van vagy ha később értesül arról, hogy őt a tulajdonjog meg nem illeti.

938. §. Ha valakinek valamely dolog bizonyos időköz elején és végén birtokában volt, az vélelmezetik, hogy birtoka a közbeeső időben is fennállott.

939. §. Az elbirtoklás nem kezdődhetik és a mennyiben már megkezdődött, nem folytatható mindaddig, míg a tulajdoni igény elévülése akadályozva van, vagy annak befejezését a 206. és 207. §-okban foglalt szabályok gátolják.

940. §. Az elbirtoklás a birtok elvesztésével félbeszakad.

A félbeszakítás nem létezőnek tekintetik, ha a birtokos a birtokot akaratán kívül vesztette el és azt egy év alatt vagy ezen határidőn belül beadott keresettel visszanyerte.

941. §. Az elbirtoklás félbeszakad, ha a tulajdoni igény a tényleges birtokos ellen vagy birtoklás esetén azon birtokos ellen per útján érvényesítettik, a ki a

birtokhoz való jogát a tényleges birtokostól vezeti le; a félbeszakítás azonban csak annak javára szolgál, a ki azt előidézi. A 209–212., 216., 219. és 220. §-oknak az elévülésre vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

942. §. Ha az elbirtoklás félbeszakad, a félbeszakításig eltelt idő nem jön tekintetbe; újabb elbirtoklás csak a félbeszakítás befejezése után kezdődhetik.

943. §. Ha a dolog jogutódlás után valamely harmadik személy tényleges birtokába jut, a jogelőző birtoklása alatt eltelt elbirtoklási idő a harmadik személy javára beszámíttatik.

944. §. Az örökség jogtalan birtoklója javára eltelt elbirtoklási idő az örökös előnyére beszámíttatik.

945. §. A tulajdonjognak elbirtoklás után történt megszerzésével megszűnnek mindazon jogok, melyeket harmadik személyek a dologra vonatkozólag a tényleges birtok elnyerése előtt alapítottak, kivéve, ha a tényleges birtokos ezen jogok tekintetében birtoklásának elnyerésekor rosszhiszemben van vagy ezek fennállásáról később értesül. Az elbirtoklási időnek a harmadik személy joga tekintetében is elteltnek kell lennie; a 939–944. §-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

III. Az egyesítés. — Az összevegyítés. — A feldolgozás.

946. §. Ha ingó dolog ingatlannal oly módon egyesíttetik, hogy az ingatlannak lényeges alkatrészévé

válík, az ingatlanra vonatkozó tulajdonjog az ingó dologra is kiterjed.

947. §. Ha ingó dolgok egymással oly módon egyesíttetnek, hogy egy egységes dolog alkatrészeivé válnak, az eddigi tulajdonosok a dolog társtulajdonosaivá lesznek; az egyes részek azon érték arányai szerint határozatnak meg, melylyel a dolgok az egyesítés idején birtak.

Ha a dolgok valamelyike fődolognak tekinthető, ennek tulajdonosa nyeri el a kizárólagos tulajdonjogot.

948. §. Ha ingó dolgok egymással elválaszthatatlanul vegyíttetnek vagy kevertetnek össze, a 947. §-ban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

Az elválaszthatatlansággal egy tekintet alá esik, ha az összevegyített vagy kevert dolgok elválasztása aránytalanul nagy költségbe kerülne.

949. §. Ha a 946–948. §-ok értelmében valamely dolog tulajdonjoga megszűnik, megszűnnek a dologra vonatkozó egyéb jogok is. Ha a terhelt dolog tulajdonosa társtulajdonossá lesz, a jogok a dolog helyébe lépő részen tovább is fennállanak. Ha a terhelt dolog tulajdonosa egyedüli tulajdonossá válík, a jogok az ennek helyébe lépő egész dologra kiterjednek.

950. §. A ki egy vagy több anyagnak feldolgozása vagy átalakítása folytán új ingó dolgot állít elő, megszerzi az új dolog tulajdonjogát, feltéve, hogy a feldolgozás vagy az átalakítás értéke nem sokkal kisebb az anyag értékénél. Feldolgozásnak tekintetik az írás, rajzolás, festés, nyomás, vésés vagy a felületnek más hasonló feldolgozása is.

Az új dolog tulajdonának megszerzésével megszűnnek az anyagra vonatkozólag fennálló jogok.

951. §. A ki a 946—950. §-okban foglalt szabályok folytán joghátrányt szenved, attól, a kinek javára a jogváltás bekövetkezik, a jogtalan meggazdagodás visszatérítésére vonatkozó szabályok szerint pénzbeli megtérítést követelhet. Az előbbi állapot helyreállítása nem követelhető.

A tilos cselekmény miatti kártérítési kötelezettségre, valamint a költségek megtérítésére és valamely berendezés elvételére vonatkozó szabályok érintetlenül maradnak. A 946. és 947. §-ok eseteiben az elvétel a birtokos elvételi jogának a tulajdonossal szemben érvényes szabályai szerint akkor is helyén van, ha az összeköttetést nem a fődolog birtokosa hozta létre.

952. §. A követelésről kiállított kötelezvény tulajdonjoga a hitelezőt illeti meg. Harmadik személynek a követelésre vonatkozó joga a kötelezvényre is kiterjed.

Ugyanez áll más oly jogokról szóló okiratokra is, melyek alapján valamely szolgáltatás követelhető, különösen jelzálog-, telektartozás- és járadék-kötvényekre.

IV. A dolog termékeinek és egyéb alkatrészeinek megszerzése.

953. §. A dolog termékei és egyéb alkatrészei az elválasztás után is a dolog tulajdonosát illetik, hacsak a 954—957. §-okból más ki nem tűnik.

954. §. A ki valamely idegen dologra vonatkozó jognál fogva jogosítva van a dolog termékeit vagy egyéb alkatrészeit elsajátítani, ezeknek tulajdonjogát a 955—957. §-okban foglalt szabályok sérelme nélkül, az elválasztással szerzi meg.

955. §. A ki valamely dolgot saját nevében birtokol, a termékeknek és a dolog gyümölcseihez tartozó alkatrészeknek tulajdonjogát, a 956. és 957. §-okban foglalt szabályok sérelme nélkül, az elválasztással szerzi meg. Ki van zárva a tulajdonszerzés, ha a tényleges birtokos a birtoklásra nincs jogosítva vagy más valaki a dologra vonatkozó jogánál fogva gyümölcsszerzésre van jogosítva és a tényleges birtokos a birtok megszerzésekor rosszhiszemben van vagy a jogbeli hiányról még az elválasztás előtt értesül.

A saját nevében birtoklóval egy tekintet alá esik az, a ki a dolgot valamely használati jog gyakorlása céljából birtokolja.

A saját nevében való birtoklás és az ezzel egy tekintet alá eső birtoklásra a 940. §. 2. bekezdésében foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók.

956. §. Ha a tulajdonos másnak megengedi, hogy a dolog termékeit vagy egyéb alkatrészeit elsajátítsa, ez ezeknek tulajdonát, ha a dolog neki át van engedve, az elválasztással, ellenkező esetben a birtokba vétellel szerzi meg. Ha a tulajdonos ennek megengedése kötelezve van, ezt vissza nem vonhatja mindaddig, míg a másik a dolognak részére átengedett birtokában van.

Ugyanez áll arra az esetre is, ha az engedély

nem a tulajdonostól, hanem mástól származik, a ki a dolog termékei vagy egyéb alkatrészei az elválasztás után illetik meg.

957. §. A 956. §. szabályai akkor is alkalmazást nyernek, ha az, a ki az elsajátítást másnak megengedi, erre nincs jogosítva, kivéve, ha a másik fél, a dolog birtokának átengedése esetében, az átengedéskor, egyéb esetben pedig a dolog termékeinek vagy egyéb alkatrészeinek birtokba vételekor rosszhiszemben van, vagy a jogbeli hiányról még az elválasztás előtt értesül.

V. Az elsajátítás.

958. §. A ki valamely uratlan ingó dolgot tényleges birtokába vesz, megszerzi a dolog tulajdonát.

Nem szereztetik meg a tulajdon, ha az elsajátítás törvényesen tiltva van, vagy ha a birtokba vétel másnak elsajátítási jogát sérti.

959. §. Az ingó dolog uratlanná válik, ha a tulajdonos a birtoklással a tulajdonról való lemondás szándékával felhagy.

960. §. A vadállatok mindaddig uratlanok, míg szabadon vannak. Vadállatok állatkertekben és halak tavakban vagy más zárt magánvizekben nem uratlanok.

Ha az elfogott vadállat szabadságát visszanyeri, uratlanná válik, hacsak a tulajdonos az állatot haladéktalanul üldözőbe nem veszi vagy az üldözést meg nem hagyja.

A szelidített állat uratlanná válik, ha azt a szo-

kását, mely szerint a részére kijelölt helyre visszatér, elhagyja.

961. §. Ha a méhraj kiköltözik, uratlanná válik, kivéve, ha a tulajdonos azt azonnal üldözőbe nem veszi, vagy az üldöztetést meg nem hagyja.

962. §. A méhraj tulajdonosa üldözésközben idegen telekre is léphet. Ha a raj idegen és el nem foglalt méhkasba költözött, a raj tulajdonosa jogosítva van a méhek elfogása végett a kast kinyitni és a sejteket kiszedni vagy kitörni. Köteles azonban az okozott kárt megtéríteni.

963. §. Ha több tulajdonos kirepült méhrajai egyesülnek, azok a tulajdonosok, a kik rajaikat üldözőbe vették, az elfogott összrajnak társtulajdonosaivá válnak; a részek arányát az üldözött rajok száma határozza meg.

964. §. Ha valamely méhraj idegen és elfoglalt méhkasba költözött, a kasban volt méhekre vonatkozó tulajdon- és egyéb jogok a beköltözött rajra is kiterjednek. A beköltözött rajra vonatkozó tulajdon- és egyéb jogok megszűnnek.

VI. Az elveszett dolgok megtalálása.

965. §. A ki valamely dolgot megtalál és magához vesz, az köteles azt, a ki a dolgot elvesztette vagy a tulajdonost, vagy mást, ki annak átvételére jogosítva van, erről haladéktalanul értesíteni.

Ha a találó az átvételre jogosítottakat nem ismeri, vagy ezeknek tartózkodási helye előtte ismer-

retlen, tartozik a dolog megtalását és azokat a körülményeket, melyek az átvételre jogosítottak személyének kiderítésére fontosak lehetnek, a rendőrségnek azonnal bejelenteni. Ha a dolog három márkánál többet nem ér, a bejelentés elmaradhat.

966. §. A találó köteles a dolgot megőrizni.

Ha a dolog megromlásától kell tartani, vagy a megőrzés aránytalan költségekkel jár, a találó a dolgot nyilvános árverésen tartozik eladni. Az árverés előtt a rendőrségnek ezt be kell jelenteni. Az árverésen betolyandó vételár lép a dolog helyébe.

967. §. A találó jogosítva és a rendőrség meg hagyására kötelezve van a dolgot, vagy az árverésen befolyt összeget a rendőrségnek beszolgáltatni.

968. §. A találó csak szándékosságért és durva gondatlanságért felelős.

969. §. Ha a találó a dolgot annak, aki azt elvesztette, kiszolgáltatja, egyéb átvételre jogosítottakkal szemben is szabadul.

970. §. Ha a találó a dolog megőrzése vagy eltartása vagy valamely átvételre jogosult kipuhatlása céljából oly kiadásokat tesz, melyeket ő a körülményekhez képest szükségeseeknek tarthat, az átvételre jogosítottól ezeknek megtérítését követelheti.

971. §. A találó az átvételre jogosítottól jutalmat követelhet. A jutalom a dolog értéke szerint háromszáz márkáig minden száz után öt, ezenfelül minden száz után egy, állatoknál száz után egy. Ha a dolognak csak az átvételre jogosítottra nézve van értéke, a jutalom méltányos belátás szerint állapítandó meg.

A találó nem tarthat igényt a jutalomra, ha a bejelentési kötelezettséget megszegi, vagy ha a megtalálást a kutatás daczára eltitkolja.

972. §. A 970. és 971. §-okban meghatározott igényekre a birtokosnak a kiadások miatt a tulajdonos ellen irányuló igényeire érvényes és az 1000—1002. §-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

973. §. A találásnak a rendőrségnél történt bejelentésétől számított egy év eltelte után a találó megszerzi a dolog tulajdonát, feltéve, hogy a találó valamely átvételre jogosítottól előbb tudomást nem nyert, vagy ez jogát a rendőrségnek be nem jelentette. A tulajdon megszerzésével a dologra vonatkozó egyéb jogok megszűnnek.

Ha a dolog három márkánál többet nem ér, az egy évi határidő a találással kezdődik. A találó nem szerzi meg a tulajdont, ha a talált dolgot kutatás daczára eltitkolja. Valamely jognak a rendőrségnél történt bejelentése a tulajdonszerzést nem akadályozza.

974. §. Ha a találó az egy évi határidő eltelte előtt átvételre jogosítottokról tudomást nyert, vagy ha ezek három márkánál nagyobb értékű dologra vonatkozó jogait a rendőrségnek kellő időben bejelentették, a találó az átvételre jogosítottakat az 1003. §-ban foglalt szabályok értelmében nyilatkozatra szólíthatja fel az öt, a 970—972. §-ok szerint megillető igények tekintetében. Ha az átvételre jogosítottak az igények kielégítésére kellő időben készeknek nem

nyilatkoznak, a találó a nyilatkozatra megszabott határidő lejártával megszerzi a tulajdont és a dologra vonatkozólag fennállott egyéb jogok megszűnnek.

975. §. A dolognak vagy az árverésen befolyt összegnek a rendőrséghez való beszolgáltatása a találó jogait nem érinti. Ha a rendőrség a dolgot elárverezteti, a dolog helyébe az árverésen befolyt vételár lép. A rendőrség a dolgot, vagy annak vételárát csak a találó hozzájárulásával adhatja ki az átvételre jogosítottnak.

976. §. Ha a találó a rendőrséggel szemben a tulajdonszerzés jogáról lemond, joga a találás helyének községére száll át.

Ha a találó a dolognak vagy vételárának a rendőrséghez történt beszolgáltatása után a tulajdont a 973. és 974. §-okban foglalt szabályok értelmében megszerezte, de a dolog kiadását a rendőrség által megszabott határidő eltelte előtt nem kérelmezte, a dolog tulajdona a találás helyének községére száll át.

977. §. A ki a 973., 974. és 976. §-okban foglalt szabályok folytán joghátrányt szenved, a 973. és 974. §-ok eseteiben a találótól, a 976. §. eseteiben pedig a találás helyének községétől a jogtalan meggazdagodás visszatérítésére vonatkozó szabályok szerint mindannak kiadását követelheti, a mit azok a jogváltozás folytán nyertek. Ez az igény a tulajdonjognak a találóra vagy a községre történt átszállásától számított három év elteltével szűnik meg, hacsak előbb per útján nem érvényesítetik.

978. §. A ki valamely dolgot valamely közhatóság

üzleti helyiségeiben, vagy közlekedési eszközeiben vagy a közforgalomnak szolgáló forgalmi hivatalokban talál és magához vesz, köteles a dolgot a hatóságnak vagy a forgalmi hivatalnak, vagy ezek megbízottjának haladéktalanul kiszolgáltatni. A 965–977. §-okban foglalt szabályok nem nyernek alkalmazást.

979. §. A hatóság vagy a forgalmi hivatal a beszolgáltatott dolgot nyilvános árverésen eladathatja. A közhatóságok és a birodalom, a szövetséges államok és a községek forgalmi hivatalai az árverés eszközével egyik hivatalnokukat is megbízhatják.

Az árverésen befolyó összeg a dolog helyébe lép.

980. §. Árverésnek csak akkor van helye, ha az átvételre jogosítottak a találás nyilvános közzététele útján jogaiknak bizonyos határidőn belül leendő bejelentésére felszólítottak és a határidő eltelt; nem tartható meg az árverés, ha a bejelentés kellő időben történt. A hirdetmény közzététele elmaradhat, ha a dolog megromlásától kell tartani vagy a megőrzés aránytalan költséggel jár.

981. §. Ha a közzétett hirdetményben megszabott határidő eltelte óta három év elmúlt a nélkül, hogy valamely átvételre jogosult jogát bejelentette volna, az árverésen befolyt összeg birodalmi hatóságoknál és intézeteknél a birodalmi kincstárnak, országos hatóságoknál és intézeteknél a szövetséges állam kincstárának, községi hatóságoknál és intézeteknél a községnek, magánszemély által vezetett forgalmi intézeteknél pedig ezeknek jut.

Ha az árverés a hirdetmény közzététele nélkül

tartatott meg, a három évi határidő akkor kezdődik, mikor az átvételre jogosítottak a találás nyilvános közzététele útján jogaik bejelentésére már felszólítottak. Ugyanez áll arra az esetre is, ha talált pénzt szolgáltattak be.

A költségek a kiadandó összegből levonatnak.

982. §. A 980. és a 981. §-okban megszabott közzététel bírói hatóságoknál és intézeteknél a szövetségi tanács, egyéb esetekben a szövetséges állam központi hatósága által kibocsátott rendeletek szerint történik.

983. §. Ha valamely közhatóság birtokol oly dolgot, melynek kiadására kötelezve van, a nélkül, hogy ez a kötelezettség szerződésen alapulna, az esetben, ha a hatóság az átvételre jogosítottat, vagy ennek tartózkodási helyét nem ismeri, a 979—982. §-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazását nyernek.

984. §. Ha valaki felfedez és a felfedezés folytán birtokba vesz oly dolgot, mely oly soká volt elrejtve, hogy a tulajdonos személye többé ki nem deríthető (kincs), ennek tulajdonát fele részben a felfedező, fele részben annak a dolognak a tulajdonosa szerzi meg, a melyben a kincs el volt rejtve.

Negyedik czim.

A tulajdonjogból folyó igények.

985. §. A tulajdonos a birtokostól a dolog kiadását követelheti.

986. §. A birtokos megtagadhatja a dolog ki-

adását, ha ő vagy a közvetett birtokos, a kitől a birtokhoz való jogát levezeti, a tulajdonossal szemben a birtoklásra jogosítva van. Ha a közvetett birtokos a tulajdonossal szemben a birtoknak a birtokos részére leendő átengedésére jogosítva nincs, az esetben a tulajdonos követelheti, hogy a birtokos a dolgot a közvetett birtokosnak, vagy ha ez a birtoklást átvenni nem képes vagy nem akarja, saját magának adja ki.

Azon dolog birtokosa, mely a 931. §. szerint a kiadásra irányuló igény átengedése folytán idegenített el, az új tulajdonos ellen mindazon kifogásokat érvényesítheti, melyek őt az átengedett igény ellenében megilletik.

987. §. A birtokos tartozik a tulajdonosnak azokat a hasznokat kiadni, melyeket a per megindítása után huz.

Ha a birtokos a per megindítása után nem huzza azokat a hasznokat, melyeket a rendes gazdálkodás szabályai szerint huzhatna, a tulajdonosnak, a mennyiben ezt vétkesség terheli, kártérítéssel tartozik.

988. §. Ha a birtokos, a ki a dolgot, mint sajátját, vagy valamely a dologra vonatkozó és őt a valóságban meg nem illető használati jog gyakorlása czimén birtokolja, a birtokot ellenérték nélkül nyeri el, a tulajdonossal szemben a jogtalan gazdagodás visszatérítésére vonatkozó szabályok szerint mindazon hasznok kiadására van kötelezve, melyeket ő a per megindítása óta huz.

989. §. A birtokos a tulajdonosnak a per megindításától kezdve felelős azon kárért, mely abból

származik, hogy a dolog az ő vétkessége miatt megromlik, megsemmisül, vagy az általa más okból ki nem adható.

990. §. Ha a birtokos a birtok megszerzésekor rosszhiszemben volt, a tulajdonosnak a szerzés idejétől kezdve a 987. és 989. §-ok szerint felelős. Ha a birtokos később értesül arról, hogy a birtoklásra nincs jogosítva, ugyanily módon azon időponttól kezdve felelős, midőn erről tudomást nyer.

A birtokosnak a késedelem miatti további felelőssége érintetlen marad.

991. §. Ha a birtokos a birtokhoz való jogát valamely közvetett birtokostól származtatja le, a 990. §. szabályai a hasznok tekintetében csak úgy nyerne alkalmazást, ha a 990. §. feltételei a közvetett birtokosra nézve is fennforognak vagy a perindítás következményei vele szemben is beállottak.

Ha a birtokos a birtok megszerzésekor jóhiszeműben volt, a 989. §-ban megjelölt kárt a szerzés idejétől kezdve annyiban tartozik megtéríteni, a mennyiben a közvetett birtokosnak is felelős.

992. §. Ha a birtokos a birtokot tilos önhatalommal, vagy valamely büntetendő cselekmény útján szerzi meg, a tulajdonosnak a tilos cselekmények miatti kártérítésre vonatkozó szabályok szerint felelős.

993. §. Ha a 987–992. §-okban megjelölt feltételek fenn nem forognak, a birtokos a húzott hasznokat, a mennyiben azok a rendes gazdálkodás szabályai szerint a dolog hozadékainak nem tekinthetők, a jogtalan gazdagodás visszatérítésére vonatkozó sza-

bályok értelmében kiadni tartozik; egyebekben sem a hasznok kiadására, sem kártérítésre nem köteles.

Arra az időre, mely alatt a birtokos hasznai elmaradnak, reá nézve a 101. §. szabályai nyerne alkalmazást.

994. §. A birtokos a tulajdonostól a dologra tett szükséges kiadásainak megtérítését követelheti. A közönséges eltartási költségek azonban arra az időre, amíg ő hasznokat nem huz, nem térítendők meg.

Ha a birtokos a per megindítása vagy a 990. §-ban megállapított felelősség kezdete után szükséges kiadásokat tesz, a tulajdonos megtérítési kötelezettsége a megbízás nélküli ügyvitel szabályai szerint igazodik.

995. §. A 994. §. értelmében a szükséges költségekhez azok a kiadások is tartoznak, melyeket a birtokos a dolog terheinek törlesztése végett tesz. — Arra az időre, mely alatt a birtokos hasznai elmaradnak, neki csak az oly rendkívüli terhek törlesztése végett tett kiadások térítendők meg, melyek a dolog állagának értékét vannak hivatva emelni.

996. §. A birtokos a szükségeseken kívüli más kiadások megtérítését csak annyiban követelheti, a mennyiben azokat a per megindítása és a 990. §-ban megállapított felelősség kezdete előtt tette és amennyiben ezek a dolog értékét még akkor is emelik, a mikor a tulajdonos a dolgot visszanyeri.

997. §. Ha a birtokos a dologgal valamely más dolgot, mint lényeges alkatrészt összekötött, ezt elvá-

laszthatja és elsajátíthatja. — A 258. §. szabályai alkalmazást nyërnek.

Nincs jogositva a birtokos az elvásztásra, ha a 994. §. 1. bek. 2. mondata értelmében a tett kiadásért megtérítést nem követelhet, vagy az elvásztás reá nézve haszonnal nem jár, vagy megtérítetik neki legalább az az érték, melylyel az alkatrész az elvásztás után reá nézve birna.

998. §. Ha valamely mezőgazdaságilag művelt telek adandó ki, a tulajdonos azokat a költségeket, melyeket a birtokos a még el nem választott, de a rendes gazdálkodás szabályai szerint elválasztandó gyümölcsökre fordított, megtéríteni tartozik, a mennyiben azok a rendes gazdálkodásnak megfelelnek és ezen gyümölcsök értékét meg nem haladják.

999. §. A birtokos az előző birtokos kiadásaiért, a kinek ő jogutódja lett, azon mértékben követelhet kárterítést, a melyben az előző birtokos követelhetne tőle, ha a dolgot ő tartoznák kiadni.

A tulajdonosnak a kiadások megtérítésére irányuló kötelezettsége kiterjed azokra a kiadásokra is, melyek akkor tétettek, mielőtt ő a tulajdont megszerezte.

1000. §. A birtokos a dolog kiadását mindaddig megtagadhatja, míg a neki megtérítendő kiadások tekintetében kielégítést nem nyert. Nem illeti meg a visszatartási jog, ha a dolgot szándékosan elkövetett tilos cselekmény útján szerezte meg.

1001. §. A birtokos a kiadások megtérítésére irányuló igényét csak úgy érvenyesítheti, ha a tulajdo-

nos a dolgot visszanyeri, vagy a kiadásokat jóváhagyja. A kiadások jóváhagyásáig a tulajdonos ezen igénytől csak úgy szabadul, ha a megszerzett dolgot visszaadja. A jóváhagyás megtörténtnek tekintetik, ha a tulajdonos a birtokos által igényének fentartása mellett felajánlott dolgot elfogadja.

1002. §. Ha a birtokos a dolgot a tulajdonosnak kiadja, a költségek megtérítésére irányuló igény a kiadástól számított egy hó, ingatlannál pedig hat hó elteltével szűnik meg, hacsak előbb birói uton nem érvényesítetik, vagy a tulajdonos a kiadásokat jóvá nem hagyja.

Ezen határidőkre a 203., 206. és 207. §-oknak az elévülésre érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1003. §. A birtokos a megtérítésül követelt összeg közlése mellett felszólíthatja a tulajdonost, hogy egy általa megszabandó megfelelő határidő alatt nyilatkozzék az iránt, vajjon jóváhagyja-e a kiadásokat. Ezen határidő eltelte után, a mennyiben a jóváhagyás kellő időben meg nem történik, jogositva van a birtokos, hogy magának a dologból a zálogeladás szabályai szerint, ingatlannál az ingatlan vagyona fogantositandó árverés szabályai szerint kielégítést szerezzen.

Ha a tulajdonos a birtokos igényét a határidő eltelte előtt el nem ismeri, a birtokos a dologból csak úgy szerezhet kielégítést, ha a tulajdonost a kiadások összegének jogerős megállapítása után megfelelő határidő megszabása mellett nyilatkozatra hivta fel és a határidő eltelt; a birtokos nincs joga-

sitva magának a dologból kielégítést szerezni, ha a jóváhagyás kellő időben megtörténik.

1004. §. Ha a tulajdon nem a birtoklás elvonása vagy megtartása útján, hanem más módon sértenek, a tulajdonos követelheti, hogy a háborító fél a sértéssel felhagyjon. Ha további háborításoktól kell tartani, a tulajdonos ezek beszüntetése iránt perelhet.

Ez az igény ki van zárva, ha a tulajdonos türesem van kötelezve.

1005. §. Ha a dolog oly ingatlanon van, melyet a tulajdonostól eltérő más személy birtokol, ezt az ingatlan birtokosa ellen a 867. §-ban megállapított igény illeti meg.

1006. §. Az ingó dolog birtokosának javára az a vélelem áll fenn, hogy ő a dolog tulajdonosa. Ez azonban nem áll az oly korábbi birtokossal szemben, a kitől a dolog ellopatott, elveszett vagy egyébként eltűnt, kivéve, ha pénz vagy bemutatóra szóló papír forog kérdésben.

Valamely korábbi birtokos javára az vélelmezendő, hogy ő birtokának egész tartama alatt a dolog tulajdonosa volt.

•Közvetett birtok esetében a vélelem a közvetett birtokos mellett szól.

1007. §. A ki valamely ingó dolgot birtokolt, a birtokostól a dolog kiadatását követelheti, ha ez a birtok megszerzésekor rosszhiszemben volt.

Ha a dolog a korábbi birtokostól ellopatott, elveszett vagy másként eltűnt, annak kiadatását a jóhiszemű birtokostól is követelheti, kivéve, ha ez

tulajdonosa a dolognak, vagy ha a dolog tőle az előbbi birtokos birtoklási ideje alatt tűnt el. Pénzre és a bemutatóra szóló papírokra ez a szabály nem nyer alkalmazást.

Az igény ki van zárva, ha a korábbi birtokos a birtok megszerzésekor rosszhiszemben volt, vagy ha a birtoklásról lemondott. Egyebekben a 986—1003 §-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

Ötödik czim.

A közös tulajdon.

1008. §. Ha a dolog tulajdona többeket részek arányában illet, az 1009—1011. §-okban foglalt szabályok érvényesek.

1009. §. A közös tulajdon az egyik társtulajdonos javára is megterhelhető.

A közös ingatlanak valamely más ingatlan mindenkori tulajdonosa javára való megterhelését, valamint egy más ingatlanak a közös ingatlan mindenkori tulajdonosai javára való megterhelését nem zárja ki az, hogy a másik ingatlan a közös ingatlan egyik társtulajdonosáé.

1010. §. Ha az ingatlan társtulajdonosai a kezelés és a használat módját szabályozták, vagy a közösség megszüntetése iránti jogot mindenkorra, vagy csak bizonyos időre kizárták, vagy felmondási időt állapítottak meg, a tett intézkedés az egyes társtulajdonos jogutódjával szemben csak akkor hatályos, ha

ez a társ tulajdonos részén fekvő teherként a telekkönyvbe bejegyeztetett.

A 755. és 756. §-okban megállapított igények az egyes társ tulajdonos jogutódja ellen csak úgy érvényesíthetők, ha a telekkönyvbe be vannak jegyezve.

1011. §. Mindegyik társ tulajdonos a tulajdonból folyó jogokat harmadik személyekkel szemben az egész dolog tekintetében érvényesítheti, a kiadásra irányuló igényt azonban csak a 432. § értelmében.

NEGVEDIK FEJEZET.

A felépítményi jog.

1012. §. Az ingatlan oly módon is megterhelhető, hogy azt, a kinek javára az megterhelhetik, az az elidegeníthető és átörökíthető jog illeti, hogy az ingatlan felszíne fölött vagy alatt valamely építményt birjon (felépítményi jog).

1013. §. A felépítményi jog az ingatlan oly részének használatára is kiterjedhet, mely az építményhez nem szükséges, feltéve, hogy az az építmény használatának előnyére szolgál.

1014. §. A felépítményi jog az épület valamely részére, nevezetesen egy emeletére nem korlátozható.

1015. §. A tulajdonosnak és a megszerzőnek a felépítményi jog megalapításához a 873. §. szerint szükséges megegyezését mindkét fél együttes jelenlétében a telekkönyvi hatóság előtt kell kinyilvánítani.

1016. §. A felépítményi jog az építmény megsemmisülésével nem szűnik meg.

1017. §. A felépítményi jogra az ingatlanokra vonatkozó szabályok érvényesek.

A tulajdonszerzésre és a tulajdonból folyó igényekre érvényes szabályok a felépítményi jogra megfelelő alkalmazást nyernek.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A szolgalmak.

Első cím.

A telki szolgalmak.

1018. §. Az ingatlan más ingatlan mindenkori tulajdonosa javára oly módon terhelhető meg, hogy ez az ingatlant bizonyos vonatkozásokban használhatja, vagy hogy az ingatlanon bizonyos cselekményeket véghez vinni tilos, vagy hogy kizárassék oly jog gyakorlása, mely a megterhelt telekre vonatkozó tulajdonjogból a másik telek tekintetében ered (telki szolgalom.)

1019. §. A telki szolgalom csak oly megterhelésben állhat, mely a jogosult telkének használatára nézve előnyös. Az ezáltal megszabott mértéken tul szolgalom nem terjedhet.

1020. §. A telki szolgalom gyakorlása közben a jogosult a megterhelt telek tulajdonosának érdekeit lehetőleg kimélni tartozik. Ha a megterhelt telken a szolgalom gyakorlása végett valamely berendezést tart fenn, ezt jó karban köteles tartani, a mennyiben a tulajdonos érdeke ezt követeli.

1021. §. Ha a telki szolgálat gyakorlásához a megterhelt telken levő valamely berendezés is tartozik, a felek elhatározhatják, hogy a mennyiben a jogosult érdeke kívánja, ezen telek tulajdonosa tartozik a berendezést jó karban tartani. Ha a tulajdonost is megilleti a berendezés használati joga, a felek elhatározhatják, hogy a mennyiben ezt a tulajdonos használati joga megkívánja, a jogosult tartozik a berendezést jókarban tartani.

Az ily fentartási kötelezettségre, a dologi terhekre vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

1022. §. Ha a telki szolgálat abban áll, hogy a megterhelt telek valamely építményére egy más építési mű emeltessék, az esetben, ha más megállapodás nem történt, a megterhelt telek tulajdonosa tartozik a maga építményét fentartani, a mennyiben a jogosult érdeke ezt kívánja. Az 1021. §. 2. bekezdésében foglalt szabály erre a fentartási kötelezettségre is alkalmazandó.

1023. §. Ha a telki szolgálat mindenkor gyakorlása a megterhelt teleknek csak egy részére szorítkozik, a tulajdonos követelheti, hogy annak gyakorlása más, a jogosultra nézve époly alkalmas helyre tétesse át, a mennyiben az az eddigi helyen reá nézve különösen terhes; az áthelyezés költségeit ő tartozik viselni és előlegezni. Ez áll akkor is, ha a telek azon helye, melyre a szolgálat gyakorlása szorítkozik, jogügylettel van megállapítva.

Az áthelyezéshez való jogot jogügylettel sem kizárni, sem korlátozni nem lehet.

1024. §. Ha valamely telki szolgálat egy másik telki szolgálommal vagy az ingatlanra vonatkozó egyéb használati jogokkal oly módon találkozik, hogy a jogok egymás mellett vagy egyáltalában nem, vagy nem teljesen gyakorolhatók, az esetben, ha a jogok egyenlő ranggal bírnak, bármelyik jogosult követelheti, hogy a jogok gyakorlása az összes jogosultak érdekeinek megfelelően méltányos belátás szerint szabályoztassék.

1025. §. Ha a jogosult telke felosztatik, a telki szolgálat az egyes részeken tovább fenáll; ez azonban kétség esetében csak oly módon gyakorolható, hogy a terhelt telek tulajdonosára nézve az terheesebb ne legyen. Ha a szolgálat csak a részek egyikének szolgálat előnyére, a többi részre nézve megszűnik.

1026. §. Ha a megterhelt telek felosztatik és a telki szolgálat gyakorlása a terhelt teleknek csak bizonyos részére szorítkozik, azok a részek, melyek a szolgálat gyakorlásán kívül esnek, a szolgálat alól szabadulnak.

1027. §. Ha a telki szolgálat megháboríttatik, a jogosultat az 1004. §-ban megállapított jogok illetik meg.

1028. §. Ha a megterhelt telken oly mű létesült, mely a telki szolgálat hátrányára szolgál, a jogosultnak a hátrány megszüntetésére irányuló igénye akkor is elévül, ha a szolgálat a telekkönyvbe be volt vezetve. Az igény elévülésével megszűnik a szolgálat, a mennyiben a létesült mű fennállása ezzel ellenkezik.

A 892. §. szabályai nem nyernek alkalmazást.

1029. §. Ha valamely telek tulajdonosa oly telki szolgálatot gyakorlásában háboríttat meg, mely a telekkönyvben a tulajdonos részére van bejegyezve, a birtokvédelemre vonatkozó szabályok nyerne megfelelő alkalmazást, feltéve, hogy a jogosult a szolgálatot a háborítás előtt egy éven belül, ha csak egy ízben is, gyakorolta.

Második czim.

A haszonélvezet.

I. A dolgok haszonélvezete.

1030. §. Valamely dolog oly módon terhelhető meg, hogy az, a kinek javára az megterhelhetik, jogosítva van a dolog hasznát huzni (haszonélvezet).

A haszonélvezet egyes használati jogosítványok kizárása által megszorítható.

1031. §. A haszonélvező az ingatlanra vonatkozó haszonélvezet folytán a 926. §-nak a tulajdonszerzésre vonatkozó szabályai szerint a tartozékokra is megszerzi a haszonélvezetet.

1032. §. Az ingó dolog haszonélvezetének megszerzéséhez szükséges, hogy a tulajdonos a dolgot a haszonélvezőnek átadja és mindketten megegyeznek arra nézve, hogy ezt a haszonélvezet megilleti. A 929. §. 2-ik mondatában és a 930—936. §-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyerne; a 936. §. eseteiben ennek csak az a hatálya, hogy a haszonélvezet a harmadik jogát megelőzi.

1033. §. Az ingó dologra vonatkozó haszonélvezet elbirtoklás útján is megszerezhető. Az elbirtoklás

általi tulajdonszerzésre érvényes szabályok megfelelő alkalmazást nyerne.

1034. §. A haszonélvező a dolog állapotát saját költségére szakértők által megállapíttathatja. Hasonló jog illeti a tulajdonost is.

1035. §. A dologösszeség haszonélvezeténél a haszonélvező és a tulajdonos egymással szemben kötelezve vannak arra, hogy a dolgok jegyzékét együttesen állítsák össze. A jegyzék a felvétel napjának megjelölésével és mindkét fél aláírásával látandó el; bármelyik fél követelheti, hogy az aláírás közjegyzőileg hitelesíttessék. Bármelyik fél követelheti továbbá, hogy a jegyzéket az illetékes hatóság vagy az illetékes hivatalnok vagy a jegyző vegye fel. A költségeket az tartozik viselni, és előlegezni, a ki a felvételt vagy a hitelesítést követeli.

1036. §. A haszonélvező jogosítva van a dolgot birtokolni.

A haszonélvező a haszonélvezeti jog gyakorlása közben a dolog eddigi gazdasági rendeltetését fentartani és a rendes gazdálkodás szabályai szerint tartozik eljárni.

1037. §. A haszonélvező nincs jogosítva a dolgot átalakítani vagy lényegesen megváltoztatni.

Az ingatlan haszonélvezője kövek, kavics, homok, vályog, agyag, márga, tőzeg és a föld egyéb alkotórészeinek kiaknázásához új műveket létesíthet, feltéve, hogy az ingatlan gazdasági rendeltetése ezáltal lényegesen meg nem változik.

1038. §. Ha erdő a haszonélvezet tárgya, úgy a

tulajdonos, mint a haszonélvező követelheti, hogy a használat terjedelme és a gazdasági kezelés módja üzemterv által megállapíttassék. Ha a körülményekben jelentékeny változás történik, bármelyik fél követelheti az üzemterv megfelelő módosítását. A költségeket a felek egyenlő részben tartoznak viselni.

Ugyanez áll arra az esetre is, ha bányá vagy a föld alkatrészeinek kiaknázására irányuló más telep képezi a haszonélvezet tárgyát.

1039. §. A haszonélvező azon gyümölcsök tulajdonjogát is megszerzi, melyeket a rendes gazdálkodás szabályainak ellenére, vagy a melyeket azért húz fölös mértékben, mert ez valamely különös esemény folytán szükségessé vált. A haszonélvező azonban, vétkeesség miatti felelősségének sérelme nélkül, köteles a gyümölcsök értékét a tulajdonosnak a haszonélvezet befejezésekor megtéríteni és ezen kötelezettségének teljesítéseért biztosítékot nyújtani. Ugy a tulajdonos, mint a haszonélvező követelheti, hogy a megtérítendő összeg a dolog helyreállítására fordíttassék, a mennyiben ez a szabályszerű gazdálkodásnak megfelel.

Ha a dolog helyreállítását a felek nem kívánják, a megtérítési kötelezettség elesik, a mennyiben a szabályellenes vagy a mértéken tuli gyümölcsszerzés a haszonélvezőt illető használati jognak kárára szolgál.

1040. §. A haszonélvező joga a tulajdonosnak a dologban talált kincsben való részesedésére nem terjed ki.

1041. §. A haszonélvező a dolognak gazdasági állagában való fentartásáról gondoskodni tartozik.

Javítások és ujitások kötelezettsége csak annyiban terheli, a mennyiben azok a dolog közönséges fentartásához tartoznak.

1042. §. Ha a dolog megsemmisül vagy megsérül, vagy ha a dolog kivételes javítása vagy ujitása vagy valamely előre nem látható veszély elleni védelemre valamely intézkedés válik szükségessé, a haszonélvező a tulajdonost erről haladéktalanul értesíteni tartozik. Ugyanez áll arra az esetre, ha harmadik személy a dologra vonatkozólag valamely joggal kérkedik.

1043. §. Ha az ingatlan haszonélvezője valamely szükségessé vált javítást vagy ujitást maga eszközöl, erre a célra a rendes gazdálkodás határai között az ingatlan oly alkatrészeit is felhasználhatja, melyek nem tartoznak az őt illető gyümölcsök közé.

1044. §. Ha a haszonélvező valamely szükségessé vált javítást vagy ujitást nem maga eszközöl, ennek létesítését és ha ingatlan a haszonélvezet tárgya, az ingatlanak az 1043. §-ban megjelölt alkatrészeinek felhasználását a tulajdonosnak megengedni tartozik.

1045. §. A haszonélvező a dolgot a haszonélvezet tartamára tűzkár és egyéb balesetek ellen saját költségén biztosítani tartozik, a mennyiben a biztosítás a szabályszerű gazdálkodásnak megfelel. A biztosítás úgy értendő, hogy a biztosító elleni követelés a tulajdonost illesse meg.

Ha a dolog már biztosítva van, a biztosításért teljesítendő fizetések a haszonélvezet tartamára a ha-

szonélvezőt terhelik, feltéve, hogy a biztosításra ő lenne kötelezve.

1046. §. A biztosító elleni követelésre a haszonélvezőt a haszonélvezet azon szabályok szerint illeti, a melyek a kamatra kiadott követelés haszonélvezetére érvényesek.

Ha a biztosítás körébe tartozó kár bekövetkezik, úgy a tulajdonos, mint a haszonélvező követelheti, hogy a biztosítási összeg a dolog helyreállítására vagy kártérítésre oly módon használtassék fel, a mint az a rendes gazdálkodásnak megfelel. A tulajdonos az összeget maga használhatja fel, vagy átengedheti a haszonélvezőnek.

1047. §. A haszonélvező a tulajdonsal szemben arra van kötelezve, hogy a haszonélvezet tartama alatt a dolgon nyugvó közterheket, azon rendkívüli terhek kivételével, melyek a dolog törzsértékén fekvőknek tekintendők, valamint azokat a magánjogi terheket viselje, melyek már a haszonélvezet megszerzésekor a dolgon nyugodtak, különösen a jelzálog-követelések és telektartozások kamatait, valamint a járadéktartozás alapján teljesítendő szolgáltatásokat.

1048. §. Ha a haszonélvezet tárgyát valamely ingatlan a leltárral együtt képezi, a haszonélvező a leltár egyes darabjai felett a rendes gazdálkodás határai között rendelkezhetik. A közönséges értékcsökkenést, valamint a rendes gazdálkodás szabályai szerint kiváló darabokat megtéríteni tartozik; az általa beszerzett darabok a leltárba való bekebelezés folytán annak tulajdonává válnak, a kié a leltár.

Ha a haszonélvező a leltárt becsértékben azzal a kötelezettséggel veszi át, hogy azt a haszonélvezet befejezésekor becsértékben visszaadja, az 588. és az 589. §-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

1049. §. Ha a haszonélvező a dologra oly kiadásokat tesz, melyekre ő nincs kötelezve, a tulajdonos megtérítési kötelezettsége a megbízás nélküli ügyvitelre vonatkozó szabályok szerint igazodik.

A haszonélvező jogosítva van a berendezést, melylyel a dolgot ellátta, a dologtól elválasztani.

1050. §. A dologban bekövetkezett oly változásért vagy romlásért, melyet a haszonélvezet rendes gyakorlása idézett elő, a haszonélvező nem felelős.

1051. §. Ha a haszonélvező magatartása folytán tartani lehet attól, hogy a tulajdonos jogai jelentékeny sérelmet szenvedhetnek, a tulajdonos biztosítékot követelhet.

1052. §. Ha a bíróság a haszonélvezőt jogerős ítéletben biztosítékadásra kötelezte, a tulajdonos a biztosíték helyett követelheti, hogy a haszonélvezet gyakorlása a haszonélvező költségére a bíróság által kirendelt gondnokra ruháztassék. A gondnoki kezelés elrendelésének csak akkor van helye, ha a bíróság a tulajdonos kérelmére a haszonélvezőnek biztosítékadásra határidőt tűzött ki és a határidő eltelte rendelő el, ha a haszonélvező a határidő eltelte előtt biztosítékot adott.

A gondnok épügy, mint az ingatlan kezelésével

megbízott zárgondnok a bíróság felügyelete alatt áll. Gondnok maga a tulajdonos is lehet.

A gondnoki kezelés megszüntetendő, ha a haszonélvező utólag biztosítékot nyújt.

1053. §. Ha a haszonélvező a dolgot jogellenesen használja és ezt a tulajdonos intése ellenére is folytatja, a tulajdonos a használat abbahagyása iránt perelhet.

1054. §. Ha a haszonélvező a tulajdonos jogait jelentékeny mértékben sérti és sértő eljárását a tulajdonos intése ellenére is folytatja, a tulajdonos az 1052. §-ban érintett gondnoki kezelés elrendelését kérheti.

1055. §. A haszonélvező köteles a dolgot a haszonélvezet befejezése után a tulajdonosnak visszaadni.

Valamely mezőgazdasági ingatlan haszonélvezetére az 591. és 592. §-ok határozatai, valamely falusi jóság haszonélvezetére pedig az 591 – 593. §-ok határozatai nyerneek megfelelő alkalmazást.

1056. §. Ha a haszonélvező az ingatlant a haszonélvezet tartamán túl terjedő időre adta bérbe vagy haszonbérbe, a haszonélvezet befejezése után az 571. és 572. §-oknak, az 573. §. 1. mondatának és az 574–576., valamint az 579. §-oknak az elidegenítés esetére érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyerneek.

A tulajdonos jogosítva van a bérleti vagy haszonbérleti viszonyt a törvényes felmondási idő betartása mellett felmondani. Ha a haszonélvező a haszonélvezetről lemond, felmondásnak csak attól az időtől

kezdve van helye, a midőn a haszonélvezet a lemondás nélkül is megszűnnék.

A bérlő vagy a haszonbérlő jogosítva van a tulajdonost megfelelő határidő megállapítása mellett nyilatkozatra felhívni az iránt, hogy él-e a felmondás jogával. A felmondás csak a határidő elteltéig történhetik.

1057. §. A tulajdonosnak a dolog változása és megrongálása miatti kártérítési igényei, valamint a haszonélvezőnek a dologra fordított költségek megtérítése vagy valamely berendezés elvételének megengedése iránti igényei hat hó alatt évülnek el. Az 558. §. 2. és 3. bekezdéseinek határozatai megfelelő alkalmazást nyerneek.

1058. §. A tulajdonos és a haszonélvező egymás közti viszonyában a haszonélvező javára az tekintetik tulajdonosnak, a ki a haszonélvezetet reá ruházta, ha csak a haszonélvező nem tudta, hogy az, a ki a haszonélvezetet reá ruházta, nem tulajdonos.

1059. §. A haszonélvezet másra át nem ruházható. A haszonélvezet gyakorlását másnak is át lehet engedni.

1060. §. Ha valamely haszonélvezet egy más haszonélvezettel vagy a dologra vonatkozó egyéb használati joggal oly módon találkozik, hogy a jogok, melyek egyenlő ranggal birnak, egymás mellett vagy egyáltalában nem, vagy nem teljesen gyakorolhatók, az 1024. §-ban foglalt szabály nyer alkalmazást.

1061. §. A haszonélvezet a haszonélvező halálá-

val megszűnik. Ha a hasznélvezet valamely jogi személyt illet meg, ezzel együtt szűnik meg.

1062. §. Ha a felek az ingatlanra vonatkozó hasznélvezetet jogügylettel megszüntetik, ez kétség esetében a tartozékokra vonatkozó hasznélvezetre is kiterjed.

1063. §. Az ingó dologra vonatkozó hasznélvezet megszűnik, ha az a tulajdonjoggal egy személyben egyesül.

A hasznélvezet nem tekintetik megszüntnek, ha a tulajdonosra nézve annak fennmaradása jogi érdekléssel bír.

1064. §. Ingó dologra vonatkozó hasznélvezetnek jogügylet általi megszüntetéséhez elegendő a hasznélvezőnek a tulajdonossal vagy a hasznélvezet átruházójával szemben tett az a nyilatkozata, hogy ő a hasznélvezetről lemond.

1065. §. Ha a hasznélvező joga megsértetik, a hasznélvező igényeire a tulajdonból folyó igényekre érvényes szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

1066. §. Ha a hasznélvezet valamely társtulajdonos részére vonatkozik, a hasznélvező mindazon jogokat gyakorolja, melyek a társtulajdonosok közösségéből a dolog kezelése és a használat módja tekintetében folyik.

A közösség megszüntetését a társtulajdonos és a hasznélvező csak együttesen követelhetik.

Ha a felek a közösséget megszüntetik, a hasznélvezet a hasznélvezőt azon tárgyakra illeti meg, melyek a társtulajdonos része helyébe lépnek.

1067. §. Ha a hasznélvezet tárgyát elhasználató dolgok képezik, a hasznélvező a dolog tulajdonosává válik; a hasznélvezet befejezése után annak, kitől a hasznélvezetet nyerte, azt az értéket tartozik megtéríteni, melylyel a dolgok a hasznélvezet átengedésekor birtak. Ugy a hasznélvezőnek, mint a másik félnek is jogában áll az értéket szakértők által saját költségén megállapíttatni.

A hasznélvezet átengedője biztosítékot követelhet, ha az érték megtérítésére irányuló igénye veszélyeztetve van.

II. A jogok hasznélvezete.

1068. §. A hasznélvezet tárgya jog is lehet.

A jogok hasznélvezetére a dolgok hasznélvezetére vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazást nyernek, hacsak az 1069—1084. §-okból más ki nem tűnik.

1069. §. Valamely jogra vonatkozó hasznélvezet szerzése a jog átruházására érvényes szabályok szerint történik.

Oly jogra, mely át nem ruházható, hasznélvezetet sem lehet szerezni.

1070. §. Ha oly jog képezi a hasznélvezet tárgyát, melynek alapján a hasznélvező valamely szolgáltatást követelhet, a hasznélvező és a kötelezett fél közti jogviszonyra azok a szabályok nyernek megfelelő alkalmazást, melyek a jogátruházás esetében a jogszerző és a kötelezett közti jogviszonyra érvényesek.

Ha a haszonélvezet gyakorlása az 1052. §. értelmében gondnokra ruháztatik át, az átruházás a kötelezettel szemben csak akkor válik hatályossá, ha a tett intézkedésről tudomást nyer, vagy ha az intézkedés vele közöltetik. Ugyanez áll a gondnoki kezelés megszűntéről is.

1071. §. A haszonélvezetnek alávettett jog jogügylet útján csak a haszonélvező beleegyezésével szüntethető meg. A beleegyezés azzal szemben nyilvánítandó, a kinek javára az adatik; a beleegyezés visszavonhatatlan. A 876. §. 3. mondatának határozata érintetlen marad.

Ugyanez áll a jog megváltozásának esetében is, a mennyiben a változás a haszonélvezetet sérti.

1072. §. A haszonélvezet akkor is az 1063. és 1064. §-ok szerint szűnik meg, ha a haszonélvezetnek alávettett jog nem ingó dologra vonatkozik.

1073. §. Valamely életjáradéknak vagy más hasonló jognak haszonélvezőjét megilletik azok az egyes szolgáltatások, melyek a jog alapján követelhetők.

1074. §. Valamely követelés haszonélvezője a követelés behajtására és ha ennek lejárt a hitelező felmondásától van függővé téve, a felmondásra is jogosult. A haszonélvező tartozik a követelés szabályszerű behajtásáról gondoskodni. A követelés fölötti egyéb intézkedésre nem jogosult.

1075. §. Az adósnak a haszonélvező részére tett teljesítése által a hitelező a szolgáltatott dolgot, a haszonélvező pedig a dologra vonatkozó haszonélvezetet szerzi meg.

Ha az adós elhasználható dolgokat szolgáltat, a haszonélvező tulajdont szerez; az 1067. §. határozatai megfelelő alkalmazást nyernek.

1076. §. Ha kamatra adott követelés képezi a haszonélvezet tárgyát, az 1077 - 1079. §-okban foglalt határozatok érvényesek.

1077. §. Az adós a tőkét csak közösen a haszonélvezőnek és a hitelezőnek fizetheti. A kettő közül bármelyik követelheti, hogy az adós nekik közösen fizessen; bármelyik követelheti, hogy az adós a tőkét kettejük számára fizetés helyett letétbe helyezze.

A haszonélvező és a hitelező csak közösen mondhat fel. Az adós felmondása csak akkor érvényes, ha azt úgy a haszonélvezővel, mint a hitelezővel közölte.

1078. §. Ha a követelés lejárt, a haszonélvező és a hitelező köteles egymásnak a behajtásnál közreműködni. Ha a lejárat felmondástól függ, bármelyik fél követelheti a másiknak a felmondásnál való segédkezését, ha a követelés behajtása biztonságának veszélyeztetése miatt a rendes vagyonkezelés szabályai szerint szükségessé válik.

1079. §. A haszonélvező és a hitelező kölcsönösen köteles oda hatni, hogy a behajtott tőke a gyámpénzek elhelyezésére érvényes szabályok szerint elhelyeztessék és egyidejűleg a haszonélvezet a haszonélvezőre átruháztassék. Az elhelyezés módját a haszonélvező állapítja meg.

1080. §. A követelés haszonélvezetére vonatkozó

szabályok érvényesek a telek- és a járadéktartozásra vonatkozó haszonélvezetre is.

1081. §. Ha bemutatóra szóló vagy üres forgatmányval ellátott rendeleti papir a haszonélvezet tárgya, a papirnak és a papirhoz tartozó szelvényutalványnak birtoka a hitelezőt és a tulajdonost közösen illeti. A papirhoz tartozó kamat-járadék és osztalékszelvények birtoka a haszonélvezőt illeti.

A haszonélvezet megszerzéséhez a papir átadása helyett elég a birtokközösségnek a papíron való felüntetése.

1082. §. Az értékpapir a szelvényutalvánnyal együtt a haszonélvező vagy a tulajdonos kívánságára valamely letéti hatóságnál azzal a kikötéssel tehető le, hogy annak kiadatását csak a haszonélvező és a tulajdonos együttesen követelheti. A haszonélvező követelheti, hogy a papir a birodalmi banknál (Reichsbank) tétessék le.

1083. §. A haszonélvező és a papir tulajdonosa kötelesek egymásnak a lejárt tőke behajtásánál, újabb kamatjáradék- vagy osztalékszelvények beszerzésénél, valamint egyéb oly intézkedéseknél segédkezni, melyek a szabályszerű vagyonkezeléshez szükségesek.

A papir beváltása esetén az 1079. §. rendeletei nyerne alkalmazást. A beváltásnál fizetett díj a tőke részének tekintendő.

1084. §. Ha valamely bemutatóra szóló vagy üres forgatmányval ellátott rendeleti papir a 92. §. szerint az elhasználható dolgok közé tartozik, az 1067. §. határozatai alkalmazandók.

III. A vagyon haszonélvezete.

1085. §. Valamely személy vagyonára a haszonélvezet csak oly módon szerzhető, hogy a haszonélvező a haszonélvezetet a vagyonhoz tartozó egyes dolgokra szerzi meg. A haszonélvezetre az 1086–1088. §-okban foglalt határozatok érvényesek.

1086. §. A tulajdonos hitelezői, a mennyiben követeléseik a haszonélvezet átengedése előtt keletkeztek, a haszonélvezet tárgyából a haszonélvezetre való tekintet nélkül kielégítést követelhetnek. Ha a haszonélvező elhasználható dolgok tulajdonát szerezte meg, a dolgok helyébe az előbbi tulajdonosnak az érték megtérítésére irányuló igénye lép; a haszonélvező a hitelezőkkel szemben azonnali megtérítésre van kötelezve.

1087. §. Ha valamely, a haszonélvezet átengedése előtt keletkezett követelés lejár, a tulajdonos követelheti, hogy a haszonélvező a hitelezők kielégítésére szükséges dolgokat visszaadja. A választás a haszonélvezőt illeti; ő azonban csak a kiválóan alkalmas dolgokat választhatja. A visszaadott dolgok értékéig a hitelezők kielégítésére a haszonélvezővel szemben a tulajdonos van kötelezve.

A haszonélvező kötelezettségét a kötelezett dolog szolgáltatása által teljesítheti. Ha a kötelezett dolog nem tartozik a haszonélvezetnek alávetett vagyonhoz, a haszonélvező jogosítva van a hitelező kielégítése végett a vagyonhoz tartozó dolgot elidegeníteni, feltéve, hogy a tulajdonos általi kielégítés veszély nélkül be nem várható. A haszonélvező valamely kiválóan

alkalmas dolgot tartozik kiválasztani. A mennyiben a haszonélvező elhasználható dolgok értékének elidegenítésére van kötelezve, elidegenítésnek nincs helye.

1088. §. A tulajdonos hitelezői, kiknek követelése már a haszonélvezet átengedésekor kamatoztak, a kamatokat a haszonélvezet tartama alatt a haszonélvezőtől is követelhetik. Ugyanez áll más visszatérő szolgáltatásokról is, melyek rendes kezelés mellett a vagyon jövedelmeiből fedezhetők, feltéve, hogy a követelés már a haszonélvezet átengedése előtt keletkezett.

A haszonélvező felelőssége a közte és a tulajdonos közt létrejött megállapodás útján sem ki nem zárható, sem meg nem szorítható.

A haszonélvező a tulajdonossal szemben kötelezve van arra, hogy a hitelezőket az 1. bekezdésben megjelölt igényeikre nézve kielégítse. Bizonyos dolgoknak a visszaadását kielégítés céljából a tulajdonos csak úgy követelheti, ha a haszonélvező kötelezettségének teljesítésével késik.

1089. §. Az 1085—1088. §-okban foglalt szabályok a hagyaték haszonélvezetére is megfelelő alkalmazást nyernek.

Harmadik czim.

A korlátolt személyes szolgálomak.

1090. §. Az ingatlan oly módon terhelhető meg, hogy az, a kinek javára a terhelés történik, jogosítva van az ingatlant egyes vonatkozásokban használni,

vagy hogy őt oly más jogosultság illeti meg, a mely valamely telki szolgálom tárgyát képezheti (korlátolt személyes szolgálom).

Az 1020—1024., 1026—1029. és az 1061. §-ok határozatai megfelelő alkalmazást nyernek.

1091. §. A korlátolt személyes szolgálom terjedelmét kétség esetében a jogosult személyes szükségletei határozzák meg.

1092. §. A korlátolt személyes szolgálom át nem ruházható. A szolgálom gyakorlása másra csak úgy ruházható át, ha az átruházás meg van engedve.

1093. §. A korlátolt személyes szolgálom tárgyát oly jog is képezheti, melynél fogva a jogosított valamely épületet, vagy annak egy részét a tulajdonos kizárásával lakásul használhatja. Ezen jogra az 1031., 1034. és 1036. §-oknak, az 1037. §. 1. bekezdése és az 1041., 1042., 1044., 1049., 1050., 1057., és az 1062. §-oknak a haszonélvezetre vonatkozó határozatai megfelelő alkalmazást nyernek.

A jogosult jogosítva van a családját, valamint az állásának megfelelő kiszolgáláshoz és ellátáshoz szükséges személyeket a lakásban elhelyezni.

Ha ez a jog az épületnek csak egy részére szorítkozik, a jogosult a lakók közös használatára szánt helyiségeket és berendezéseket szintén használhatja.

HATODIK FEJEZET.

Az elővásárlási jog.

1094. §. Az ingatlan oly módon terhelhető, hogy az, a kinek javára a terhelés történik, a tulajdonossal szemben elővásárlásra van jogosítva.

Az elővásárlási jog valamely ingatlan mindenkori tulajdonosa javára is biztosítható.

1095. §. Az ingatlanak egy része elővásárlási joggal csak úgy terhelhető, ha az valamely társulajdonos hányadát képezi.

1096. §. Az elővásárlási jog kiterjeszthető a tartozéokra is, mely az ingatlannal együtt eladatik. Kétség esetében az vélelmezendő, hogy az elővásárlási jog a tartozéokra is kiterjed.

1097. §. Az elővásárlási jog az ingatlanak a jog keletkezésekor tulajdonosa vagy ennek örökösei által eszközölt eladásának esetére szorítkozik; de több, sőt az összes eladási esetekre is kiterjedhet.

1098. §. A jogosult és a kötelezett közti jogviszony az 504—514. §-ok határozatai szerint igazodik. Az elővásárlási jog akkor is gyakorolható, ha az ingatlan a csődtömeggondnok szabad kézből adja el.

Az elővásárlási jog harmadik személyekkel szemben oly előjegyzés hatályával bir, mely a jog gyakorlása folytán származó és a tulajdon átruházására irányuló igény biztosítására szolgál.

1099. §. Ha az ingatlan harmadik személy tulajdonába kerül, ez a vételi szerződés tartalmát a jogo-

sulttal az 510. §. 2. bekezdésében körülírt hatálylally épugy közölheti, mint a kötelezett.

Mihelyt az elővásárlási jog gyakorlása megtörtént vagy kizáratott, a kötelezett az új tulajdonost értesíteni tartozik.

1100. §. Ha a vevő vagy ennek jogutódja az új tulajdonos, ez beleegyezését a jogosultnak tulajdonosként leendő bejegyzéséhez és az ingatlan kiadását megtagadhatja mindaddig, míg a kötelezett és a vevő által megállapított vételár, a mennyiben az kiegyenlítettett, neki ki nem fizetetik. Ha a jogosult tulajdonosként bejegyeztetik, az eddigi tulajdonos tőle a kifizetett vételár megtérítését az ingatlan kiadásával szemben követelheti.

1101. §. A mennyiben a jogosult a vevőnek vagy jogutódjának a vételárat az 1100. §. értelmében meg tartozik téríteni, az elővásárlásból őt terhelő vételártartozás alól szabadul.

1102. §. Ha a vevő vagy jogutódja a tulajdont az elővásárlási jog gyakorlása folytán elveszti, a vevő, a mennyiben az őt terhelő vételártartozás még ki nem egyenlítettett, kötelezettsége alól szabadul; a kifizetett vételárat nem követelheti vissza.

1103. §. Valamely ingatlan mindenkori tulajdonosa javára fennálló elővásárlási jog ezen ingatlan tulajdonosától el nem választható.

Valamely meghatározott személy javára fennálló elővásárlási jog valamely ingatlan tulajdonával össze nem köthető.

1104. §. Ha a jogosult ismeretlen, jogától a hirdetményi eljárás útján megfosztható, a mennyiben a jelzálogos hitelező kizárására az 1170. §-ban megállapított előfeltételek fenforognak. A jog megszűntető ítélet hozatalával az elővásárlási jog megszűnik.

Valamely ingatlan mindenkori tulajdonosa javára fennálló elővásárlási jogra ezek a határozatok nem nyernek alkalmazást.

HETEDIK FEJEZET.

A dologi terhek.

1105. §. Az ingatlan oly módon terhelhető meg, hogy annak részére, a kinek javára a terhelés történik az ingatlanból visszatérő szolgáltatások teljesítendő (dologi terhek).

A dologi teher valamely ingatlan mindenkori tulajdonosa javára is fennállhat.

1106. §. Az ingatlan egy része dologi teherrel csak akkor terhelhető meg, ha az valamely társtulajdonos hányadát képezi.

1107. §. Az egyes szolgáltatásokra a jelzálogos követelés kamataira érvényes szabályok nyernek megfelelő alkalmazást.

1108. §. A tulajdonos a tulajdonának tartama alatt lejárt szolgáltatásokért, amennyiben más megállapodás nem történt, személyesen is felelős.

Ha az ingatlan felosztatik, az egyes részek tulajdonosai egyetemleges adósokként felelősek.

1109. §. Ha a jogosult ingatlana osztatik fel, a dologi teher az egyes részek javára tovább is fennáll. Ha a szolgáltatás osztható, az a tulajdonosokat részeik nagyságának arányában illeti; ha oszthatatlan, a 432. §. szabályai nyernek alkalmazást. A jog kétség esetében csak oly módon gyakorolható, hogy a terhelte ingatlan tulajdonosára nézve terheesebb ne legyen.

A jogosult kikötheti, hogy a jog a részeknek csak egyikével legyen összekötve. Ez a kikötés a telekkönyvi hatóságnál bejelentendő és a telekkönyvbe bejegyzendő; a 876. és 878. §-ok szabályai megfelelő alkalmazást nyernek. Ha a jogosult az ingatlan egy részét elidegeníti, a nélkül, hogy ily kikötést tenne, a jog azzal a részszel marad összekötve, a melyet magának megtart.

Ha a dologi teher csak egy résznek szolgál előnyére, egyedül ezzel a részszel marad összekötve.

1110. §. Valamely ingatlan javára fennálló dologi teher ezen ingatlan tulajdonától el nem választható.

1111. §. Valamely meghatározott személy javára fennálló dologi teher valamely ingatlan tulajdonával össze nem köthető.

Ha az egyes szolgáltatásra vonatkozó igény át nem ruházható, a jogot sem elidegeníteni, sem megterhelni nem lehet.

1112. §. Ha a jogosult ismeretlen, jogának megszüntetésére az 1104. §. szabályai megfelelően alkalmazandók.

A jelzálog. A telektartozás. A járadéktartozás.

Első czim.

A jelzálog.

1113. §. Az ingatlan az által terhelhető, hogy annak részére, a kinek javára a terhelés történik, valamely őt illető követelés kiegyenlítésére az ingatlanból egy meghatározott pénzösszeg fizetendő (jelzálog).

A jelzálog jövőbeli vagy feltételes követelés biztosítására is létesíthető.

1114. §. Az ingatlan egy része jelzáloggal csak akkor terhelhető, ha az valamely társtulajdonos hányadát képezi.

1115. §. A jelzálog bejegyzésekor a hitelező, a követelés pénzösszege és ha a követelés kamatozó, a kamatláb, ha egyéb mellékszolgáltatások is teljesítendők, ezeknek összege is a telekkönyvbe bevezetendő; egyebekben a követelés megjelölése végett a bekelezési engedélyre lehet hivatkozni.

Ha oly hitelintézet kölcsönkövetelésének biztosítására szolgáló jelzálog kebeleztetik be, a melynek alapszabályait az illetékes hatóság közzétette, a kamatokon kívül az alapszabályszerűleg teljesítendő mellékszolgáltatások megjelölésére elegendő az alapszabályokra való hivatkozás.

1116. §. A jelzálogról jelzáloglevél adatik ki.

Ezen okmány kiállítása ki is zárható. A kizárás utólagosan is történhetik. A kizáráshoz a hitelező és

a tulajdonos megegyezése, valamint a telekkönyvi bejegyzés szükséges; a 873. §. 2. bekezdése és a 876. és 878. §-ok határozatai megfelelő alkalmazást nyernek.

A jelzáloglevél kiállításának kizárása megszüntethető; a megszüntetés oly módon történik, mint a kizárás.

1117. §. Ha a jelzáloglevél kiállítása ki nem zárattott, a hitelező a jelzálogot csak akkor szerzi meg, ha az ingatlan tulajdonosa a jelzáloglevelet neki átadja. Az átadásra a 929. §. 2. mondatának és a 930. és 931. §-oknak rendelkezései nyernek alkalmazást.

A jelzáloglevél átadását pótolhatja az a megállapodás, mely szerint a hitelező feljogosíttatik arra, hogy a jelzáloglevelet a telekkönyvi hatóságtól átvehesse.

Ha a hitelező birtokában van a jelzáloglevélnek, az a vélelem, hogy az átadás megtörtént.

1118. §. Az ingatlan a jelzálog erejénél fogva úgy a követelés törvényes kamatainak, valamint a felmondás és az ingatlanból leendő kielégítést célzó per és végrehajtás költségeinek is fedezetéül szolgál.

1119. §. Ha a követelés nem kamatozik, vagy a kamatláb 5 százaléknál kisebb, az esetben a jelzálog az egy rangsorozatban levő vagy utána következő jogosultak beleegyezése nélkül is oly módon terjeszthető ki, hogy az ingatlan az 5 százalékos kamatokat is fedezi.

A fizetési idő és a fizetési hely megváltoztatásához ezen jogosultak beleegyezése szintén nem szükséges.

1120. §. A jelzálog kiterjed az ingatlantól elválasztott gyümölcsökre és egyéb alkatrészekre, feltéve, hogy ezek az elválasztás folytán a 954 - 957. §§. szerint az ingatlan tulajdonosától vagy birtokosától eltérő más személy tulajdonába nem jutottak, továbbá az ingatlan tartozékára, kivéve azokat a tartozékokat, melyek nem az ingatlan tulajdonosának tulajdonába jutottak.

1121. §. Az ingatlan gyümölcssei és egyéb alkatrészei, valamint a tartozékok megszűnnek fedezetül szolgálni, ha elidegeníttetnek és az ingatlanról elvitetnek, még mielőtt a hitelező javára lefoglaltattak volna.

Ha az elidegenítés az elvitel előtt történik, az új szerző a hitelezővel szemben nem hivatkozhatik arra, hogy ő a jelzálog tekintetében jóhiszemben volt. Ha az új szerző a dolgot az ingatlanról elviszi, az elvitel előtt történt foglalás vele szemben csak úgy hatályos, ha ő az elvitelkor a foglalás tekintetében nincs jóhiszemben.

1122. §. Ha a gyümölcsök és alkatrészek az ingatlantól a rendes gazdálkodás határain belül választattak el, elidegenítés nélkül is mentesülnek a teherrel, ha az ingatlanról, a foglalás előtt vitetnek el, kivéve, ha az elvitel csak valamely ideiglenes célra történik.

A tartozékok elidegenítés nélkül is mentesülnek a teherrel, ha tartozéki minőségük a rendes gazdálkodás határain belül a foglalás előtt megszűnik.

1123. §. Ha az ingatlan bérbe vagy haszonbérbe

adatott, a jelzálog a bér vagy haszonbérkövetelésre terjed ki.

Ha a követelés lejárt, a lejáratától számított egy év eltelte után a teherrel mentesül, hacsak a foglalás a jelzálogos hitelező javára előbb nem foganatosított. Ha a bér vagy haszonbér előre fizetendő, a teher alóli mentesség a foglalás idejékor folyó és a következő naptári negyedévre járó bér- vagy haszonbérösszegeknél későbbi időre nem terjed ki.

1124. §. Ha a bér vagy haszonbér beszedetik, még mielőtt a jelzálogos hitelező javára lefoglaltatott volna, vagy ha a tulajdonos arról a foglalás előtt másképp rendelkezik, a rendelkezés a jelzálogos hitelezővel szemben is hatályos. Ha a rendelkezés más harmadik személyre való átirásban áll, a követelés a teher alól mentesül; ha más harmadik személy a követelésre valamely jogot nyer, ez a jelzálogot rangra nézve megelőzi.

A rendelkezés a jelzálogos hitelezővel szemben érvénytelen, ha az a foglalás idejékor folyó és azután következő naptári negyedévre járó bér vagy haszonbérösszegeknél későbbi időre vonatkozik.

A követelésnek harmadik személyre való átruházásával egyértelmű az ingatlannak a követelés nélkül való elidegenítése.

1125. §. A mennyiben a bér vagy haszonbér beszedése a jelzálogos hitelezővel szemben hatálytalan, a bérelő vagy a haszonbérelő őt a bérbe- vagy haszonbérbe adó ellen megillető követelését a jelzálogos hitelező ellenében be nem számíthatja.

1126. §. Ha az ingatlan tulajdonával visszatérő szolgáltatásokra való jog van összekötve, a jelzálog az ezen szolgáltatásokra irányuló igényekre is kiterjed. Az 1123. §. 2. bek. első mondatának, az 1124. §. 1. és 3. bek. és az 1125. §-nak rendelkezései megfelelően alkalmazandók. Oly szolgáltatás iránti igényre vonatkozólag a foglalás előtt történt rendelkezés, a mely csak három hónappal a foglalás után jár le, a jelzálogos hitelezővel szemben hatálytalan.

1127. §. Ha a jelzáloggal terhelt dolgok az ingatlan tulajdonosa vagy birtokosa javára biztosítottak, a jelzálog a biztosító elleni követelésre is kiterjed.

A biztosító elleni követelés mentesül a teher alól, ha a biztosított dolog ismét helyre állittatik, vagy mással pótolttatik.

1128. §. Ha épület van biztosítva, a biztosító a biztosítási összeget a jelzálogos hitelező elleni hatálylallyal a biztosítottnak csak úgy fizetheti ki, ha ő, vagy a biztosított a jelzálogos hitelezőt a kár bekövetkeztéről értesítette és az értesítés vételétől számítva egy hó elmult. A jelzálogos hitelező ezen határidő eltelteig a biztosítóval szemben a fizetés tekintetében ellenmondással élhet. Ha az értesítés lehetetlen, el is maradhat; az esetben a hónap attól az időponttól számítandó, melyben a biztosítási összeg lejár. Egyebekben az elzálogosított követelésre vonatkozó szabályok nyerne alkalmazást; a biztosító azonban nem hivatkozhatik arra, hogy a telekkönyvből kitűnő jelzálogról tudomással nem birt.

1129. §. Ha nem épület, hanem más dolog van biztosítva, a követelés fedezeti minőségére nézve a biztosítóval szemben az 1123. §. 2. bek. 1. mondatának és az 1124. §. 1. 3. bek. rendelkezései irányadók.

1130. §. Ha a biztosító a biztosítási szerződés értelmében csak arra van kötelezve, hogy a biztosított dolog helyre állítására szükséges biztosítási összeget fizesse, a biztosított részére az ezen megállapodásoknak megfelelően teljesített fizetés a jelzálogos hitelezővel szemben is hatályos.

1131. §. Ha valamely ingatlan a 890. §. 2. bek. értelmében a telekkönyvben más ingatlanhoz hozzájegyeztetik, az ezen ingatlant terhelő jelzálogok a hozzá jegyzett ingatlanra is kiterjednek. A hozzá jegyzett ingatlant terhelő jogok ezen jelzálogokat rangra nézve megelőzik.

1132. §. Ha valamely követelés jelzáloggal több ingatlanon van biztosítva, (egyetemes jelzálog) minden egyes ingatlan az egész követelés biztosítására szolgál. A hitelező kielégítést egészben, vagy részben tetszése szerint bármely ingatlanból szerezhet.

A hitelező jogosítva van a követelés összegét az ingatlanokra oly módon megosztani, hogy mindegyik ingatlan csak a ráeső rész erejéig legyen megterhelve. A megosztásra a 875., 876. és 878. §. rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

1133. §. Ha az ingatlan rosszabbodása folytán a jelzálog biztonsága veszélyeztetik, a hitelező a tulajdonosnak a veszély elhárítása végett megfelelő határ-

időt állapíthat meg. Ezen határidő eltelte után a hitelező jogosítva van az ingatlanból azonnal kielégítést szerezni, ha a veszélyeztetés az ingatlan javítása vagy más jelzálog adása által meg nem szüntettetett. Ha a követelés nem kamatozik és még nem esedékes, a hitelezőt csak az az összeg illeti, mely a fizetéstől az esedékességig járó törvényes kamatok hozzá számításával a követelés összegének megfelelő.

1134. §. Ha a tulajdonos vagy más harmadik személy az ingatlanra oly módon hat, hogy az ingatlannak a jelzálog biztonságát veszélyeztető rosszbodásától kell tartani, a hitelező abbanaghyás iránt perelhet.

Ha a káros behatás a tulajdonostól származik, a bíróság a részletezés elhárítására szükséges rendszabályokat a hitelező kérelmére elrendelni tartozik. Ugyanez áll, ha a rosszbodástól azért kell tartani, mert a tulajdonos a szükséges intézkedéseket harmadik személyek behatásai vagy egyéb kárt okozó cselekmények ellen elmulasztja.

1135. §. Az ingatlan rosszbodásával az 1133. és 1134. §-ok szerint egyértelmű, ha tartozékok, melyekre a jelzálog kiterjed, rosszbodnak meg, vagy a rendes gazdálkodás szabályai ellenére az ingatlanról elvitetnek.

1136. §. Oly megállapodás, melynél fogva a tulajdonos a hitelezővel szemben arra kötelezi magát, hogy az ingatlan el nem idegeníti, vagy tovább nem terheli, semmis.

1137. §. A tulajdonos a jelzálog ellen mindazon

kifogásokat érvényesítheti, melyek a személyes adóst a követelés ellen, valamint a kezest a 770. §. szerint megilletik. Ha a személyes adós meghal, a tulajdonos nem hivatkozhatik arra, hogy az örökös a tartozásért csak korlátozottan felelős.

Ha nem a tulajdonos a személyes adós, az nem fosztható meg valamely kifogástól azért, mert a személyes adós arról lemondott.

1138. §. A 891—899. §-ok rendelkezései a jelzálogra a követelés és a tulajdonost az 1137. §. szerint illető kifogások tekintetében is érvényesek.

1139. §. Ha valamely kölcsön biztosítására szerzett jelzálog létesítésekor a jelzáloglevél kiállítása kizáratott és az adós ellenmondással él azon az alapon, hogy a kölcsön át nem adatott, ezen ellenmondás bejegyzésére elengedő a tulajdonos által a telekkönyvi hatósághoz intézett kérelem, amennyiben az a jelzálog bejegyzésétől számított egy hó eltelte előtt kelt. Ha az ellenmondás ezen hónapon belül jegyeztetik be, a bejegyzésnek ugyanolyan hatálya van, mintha az ellenmondás a jelzáloggal együtt jegyeztetett volna be.

1140. §. Ha a telekkönyv hibás volta a jelzáloglevélből, vagy a levélre vezetett jegyzetből kitűnik, a 892. és 893. §-okra való hivatkozás ki van zárva. A telekkönyv helyessége elleni ellenmondás, mely a jelzáloglevélből vagy az arra vezetett jegyzetből nyilvánvaló, a telekkönyvbe bejegyzett ellenmondással egyenlő.

1141. §. Ha a követelés lejáratára felmondástól függ, a felmondás a jelzálogra nézve csak akkor ha-

tályos, ha azt a hitelező a tulajdonossal vagy a tulajdonos a hitelezővel szemben eszközli. A hitelező javára az tekintetik tulajdonosnak, a ki a telekkönyvben tulajdonosként van bejegyezve.

Ha a tulajdonosnak belföldön nincs lakása, vagy ha a 132. §. 2. bek. előfeltételei forognak fenn, az esetben az a járásbiróság, melynek területében az ingatlan van, a hitelező kérelmére a tulajdonos részére gondnokot rendel, a kivel szemben a hitelező a felmondást eszközölheti.

1142. §. Ha a hitelező követelése lejárt, vagy a személyes adós a szolgáltatásra jogosítva van, az esetben a hitelező jogosítva van a hitelezőt kielégíteni.

A kielégítés a követelések letétele vagy beszámítása útján is történhetik.

1143. §. Ha nem a tulajdonos a személyes adós, az esetben, ha ő a hitelezőt kielégíti, a követelés rá száll át. A 774. §. 1. bek. a kezesre vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

Ha a követelés biztosítására egyetemleges jelzálog áll fenn, erre az 1173. §. szabályai érvényesek.

1144. §. A tulajdonos a hitelező kielégítésével szemben a jelzáloglevélnek és egyéb oly okiratoknak kiadását követelheti, melyek a telekkönyv kiigazítására, vagy a jelzálog törlésére szükségesek.

1145. §. Ha a tulajdonos a hitelezőt csak részben elégti ki, a jelzáloglevél kiadását nem követelheti. A hitelező köteles a résztörlesztést a jelzáloglevélre feljegyezni és az okiratot a telekkönyv kiigazítása vagy törlés végett a telekkönyvi hatóságnak vagy a

tulajdonos részére kiállítandó részjelzáloglevél kiállítását végett az illetékes hatóságnak vagy az illetékes közjegyzőnek bemutatni.

Az 1. bek. 2. mondatának rendelkezése kamatokra és egyéb mellékszolgáltatásokra csak akkor érvényes, ha azon naptári negyedévénél, melyben a hitelező kielégítették, későbbi vagy a következő negyedévben járnak le. Azokra a költségekre, melyek az ingatlant a 1118. §. szerint terhelik, ez a szabály nem nyer alkalmazást.

1146. §. Ha a tulajdonossal szemben oly előfeltételek forognak fenn, melyek mellett az adós késedelembe esnék, a hitelezőt az ingatlanból késedelmi kamatok illetik.

1147. §. A hitelező kielégítése az ingatlanból és azokból a dolgokból, melyekre a jelzálog kiterjed, végrehajtás útján történik.

1148. §. A jelzálogjog érvényesítésénél a hitelező javára az tekintetik tulajdonosnak, a ki a telekkönyvben tulajdonosként be van jegyezve. A be nem jegyzett tulajdonosnak az a joga, melynél fogva a jelzálog ellen őt megillető kifogásokat érvényesítheti, érintetlenül marad.

1149. §. A tulajdonos, míg vele szemben a követelés le nem járt, nem engedheti meg a hitelezőnek, hogy az kielégítés céljából az ingatlan tulajdonának átruházását követelje vagy az ingatlannak más, mint végrehajtási uton leendő elidegenítését eszközölje.

1150. §. Ha a hitelező az ingatlanból kér ki-

elégítést, a 268., 1144., 1145. §-ok rendelkezései megfelelő alkalmazást nyernek.

1151. §. Ha a követelés megosztatik, a részjelzálogok egymás közti rangsorozatának megváltoztatásához a tulajdonos beleegyezése nem szükséges.

1152. §. A követelés megosztása esetében, a mennyiben a felek a jelzáloglevél kiállítását ki nem zárták, mindegyik részre külön részjelzáloglevél állítható ki; az ingatlan tulajdonosának beleegyezése nem szükséges. A részjelzáloglevél azon rész tekintetében, melyre vonatkozik, az eddigi levél helyére lép.

1153. §. A követelés átruházásával a jelzálog az új hitelezőre száll át.

Sem a követelés a jelzálog nélkül, sem a jelzálog a követelés nélkül át nem ruházható.

1154. §. A követelés átruházásához írásbeli alakban kiállított átruházási nyilatkozat és a jelzáloglevél átadása szükséges; az 1117. §. szabályai megfelelően alkalmazandók. Az eddigi hitelező köteles az új hitelező kérelmére az átruházási nyilatkozatot saját költségén közjegyzőileg hitelesíttetni.

Az átruházási nyilatkozat írásbeli alakja az által pótolható, hogy az átruházás a telekkönyvbe bejegyeztetik.

Ha a jelzáloglevél kiállítása kizáratik, a követelés átruházására a 873. és a 878. §-ok szabályai megfelelően alkalmazandók.

1155. §. Ha a jelzáloglevél birtokosának hitelezői jogosultságát a közjegyzőileg hitelesített átruházási nyilatkozatoknak egymással összefüggő és valamely

bejegyzett hitelezőig visszamenő sorozata igazolja, az esetben a 891—899. §-ok szabályai oly módon alkalmazandók, mintha a jelzáloglevél birtokosa a telekkönyvben hitelezőként be lenne jegyezve. A közjegyzőileg hitelesített átruházási nyilatkozattal egyenlő hatályu a bírósági átruházó végzés és a követelés törvény erejénél fogva történt átruházásának közjegyzőileg hitelesített elismerése.

1156. §. A 406—408. §-oknak a követelés átruházására vonatkozó szabályai a jelzálog tekintetében a tulajdonos és az új hitelező közti jogviszonyra nem nyernek alkalmazást. Az új hitelező azonban a tulajdonos által az eddigi hitelezővel szemben eszközölt felmondás érvényesítését tünni tartozik, kivéve, ha a tulajdonos a felmondás idejekor az átruházásról tudomással birt, vagy az a telekkönyvbe már be volt jegyezve.

1157. §. Oly kifogás, mely a tulajdonost a közte és az eddigi hitelező közt létezett jogviszony alapján a jelzálog ellen megilleti, az új hitelezővel szemben is érvényesíthető. A 892., 894—899. és 1140. §-ok szabályai ezen kifogásra is érvényesek.

1158. §. Ha a követelés oly kamatokra, vagy egyéb mellékszolgáltatásokra irányul, melyek azon naptári negyedévnel, melyen a tulajdonos a követelés átruházásáról értesül, nem későbbén vagy a következő negyedévben járnak le, a tulajdonos és az új hitelező közti jogviszonyra a 406—408. §-ok szabályai nyernek alkalmazást; a hitelező azon kifogások ellenében, melyek a tulajdonost a 404., 406—408. és 1157. §-ok ér-

telmében illetik, nem hivatkozhatik a 892. §. rendelkezésére.

1159. §. Ha a követelés kamatok vagy egyéb mellékszolgáltatások hátralékára irányul, az átruházás, valamint a tulajdonos és az új hitelező közti jogviszony a követelések átruházására vonatkozó általános szabályok szerint igazodik. Ugyanez áll azon költségek megtérítésére vonatkozó igényről is, melyek az ingatlant az 1118. §. szerint terhelik.

A 892. §. rendelkezései az 1. bekezdésben megjelölt igényekre nem nyernek alkalmazást.

1160. §. A mennyiben a jelzáloglevél kiállítása ki nem záratott, a jelzálog érvényesítése ellenmondással megtámadható, ha a hitelező a jelzáloglevelet fel nem mutatja; ha a hitelező a telekkönyvbe bejegyezve nincs, az 1155. §-ban megjelölt okiratok is felmutatandók.

A tulajdonossal szemben eszközölt felmondás vagy megintés hatálytalan, ha a hitelező az 1. bek. értelmében szükséges okiratokat fel nem mutatja és a tulajdonos a felmondást vagy a megintést ezen okból haladéktalanul visszautasítja.

Ezek a szabályok az 1159. §-ban megjelölt igényekre nem érvényesek.

1161. §. Ha a tulajdonos a személyes adós, az 1160. §. szabályai a követelés érvényesítésére is alkalmazást nyernek.

1162. §. Ha a jelzáloglevél elveszett vagy megsemmisült, hirdetményi eljárás útján hatálytalanak nyilvánítható.

1163. §. Ha a követelés, melyre a jelzálog létesült, nem jött létre, a jelzálog a tulajdonost illeti. Ha a követelés megszűnik, a tulajdonos szerzi meg a jelzálogot.

A jelzálog, melyre nézve a jelzáloglevél kiállítása ki nem záratott, a jelzáloglevélnek a hitelező részére történt átadásáig a tulajdonost illeti.

1164. §. Ha a személyes adós a hitelezőt kielégíti, a jelzálog csak annyiban száll reá, a mennyiben a tulajdonostól vagy a tulajdonos jogelődjétől megtérítést követelhet. Ha az adóst csak részben illeti megtérítés, a tulajdonos a reá szállt jelzálogot az adós jelzálogának sérelmére nem érvényesítheti.

A hitelező kielégítésével egyenlőnek tekintetik, ha követelés és tartozás egy személyben egyesül.

1165. §. Ha a hitelező a jelzálogról lemond, vagy azt az 1183. §. szerint megszünteti, vagy az elsőbbséget más jognak engedi át, a személyes adós ezáltal annyiban szabadul, amennyiben a jelzálogból ezen rendelkezés nélkül az 1164. §. értelmében megtérítést követelhetett volna.

1166. §. Ha a személyes adós az esetben, ha a hitelezőt kielégíti, jogosítva van a tulajdonostól megtérítést követelni, akkor, ha a hitelező az ingatlan elárvereztetését szorgalmazza, tartozik őt haladéktalanul értesíteni; ha a hitelező az értesítést elmulasztja, a személyes adós a hitelező kielégítését az árverésnél történt mulasztás alapján annyiban megtagadhatja, a mennyiben az értesítés elmulasztása folytán kárt szenved. Ha az értesítés nem eszközölhető, el is maradhat.

1167. §. Ha a személyes adós a hitelezőt kielégítvén, a jelzálogot megszerzi, vagy a kielégítés esetében egyéb jogi érdeke van a telekkönyv kiigazítása tekintetében, az 1144. és 1145. §-okban megállapított jogok illetik.

1168. §. Ha a hitelező a jelzálogról lemond, a tulajdonos szerzi meg azt.

A lemondást a telekkönyvi hatóságnál, vagy a tulajdonossal szemben kell bejelenteni és a telekkönyvbe bejegyzendő. A 875. §. 2. bekezdése és a 876. és 878. §-ok szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

Ha a hitelező a jelzálogról a követelésnek csak egy része tekintetében mond le, a tulajdonost az 1145. §-ban megállapított jogok illetik.

1169. §. Ha a tulajdonost oly kifogás illeti meg, amely a jelzálog érvényesítését hosszabb időre kizárja, követelheti, hogy a hitelező a jelzálogról mondjon le.

1170. §. Ha a hitelező ismeretlen, jogától hirdetményi eljárás útján megfosztható, ha a telekkönyvbe a jelzálogra vonatkozólag történt utolsó bejegyzéstől 10 év telt el és a tulajdonos a hitelező jogát ezen határidőn belül az elévülés félbeszakítására a 208. §. szerint alkalmas módon elismerte. Ha a követelésre a naptár szerint megállapított fizetési idő van kikötve, a határidő a fizetési nap eltelte előtt nem kezdődik.

A megszüntető ítélet hozatalával a tulajdonos megszerzi a jelzálogot. A hitelező részére kiállított jelzáloglevél hatályát veszti.

1171. §. Az ismeretlen hitelező jogától a hirdetményi eljárás útján az esetben is megfosztható, ha a tulajdonos jogosítva van a hitelező kielégítésére, vagy felmondásra és a követelés összegét a visszavételi jogról való lemondás mellett a hitelező részére letétbe helyezi. Kamatok csak akkor helyezendők letétbe, ha a kamatláb a telekkönyvbe bejegyeztetett; a megszüntető ítélet hozatala előtti negyedik naptári évnél korábbi időre járó kamatokat nem kell letétbe helyezni.

A megszüntető ítélet hozatalával a hitelező kielégítettnek tekintetik, ha csak a letétbe helyezés szabályai szerint a kielégítés már előbb be nem következett. A hitelező részére kiállított jelzáloglevél hatályát veszti.

A hitelezőnek a letétbe helyezett összegre vonatkozó joga a megszüntető ítélet hozatalától számított harmincz év elteltével szűnik meg, ha a hitelező a letéti hatóságnál előbb nem jelentkezik; a letevő jogosítva van a visszavételre akkor is, ha visszavételi jogáról lemondott.

1172. §. Az egyetemes jelzálog az 1163. §. eseteiben a terhelt ingatlanok tulajdonosait közösen illeti.

A mennyiben más megállapodás nem történt, bármelyik tulajdonos követelheti, hogy a jelzálog az ő ingatlanán arra a részösszegre, mely saját ingatlana értékének az összes ingatlanok értékéhez való arányának megfelel, az 1132. §. 2. bek. értelmében korlátoztassék és ezen korlátozás mellett részére bejegyeztessék. Az érték azon terhek levonásával számi-

tandó, melyek az egyetemes jelzálogot rangsorozatra nézve megelőzik.

1173. §. Ha az egyetemes jelzáloggal terhelt ingatlanok egyikének tulajdonosa a hitelezőt kielégíti, megszerzi saját ingatlanán a jelzálogot; a többi ingatlanokra bejegyzett jelzálog megszűnik. A hitelezőnek a tulajdonos által történő kielégítésével egyértelmű, ha a hitelezői jog a tulajdonosra átruháztatik, vagy ha követelés és tartozás a tulajdonos személyében egyesül.

Ha a tulajdonos, ki a hitelezőt kielégíti, a többi ingatlan valamelyikének tulajdonosától, vagy ezen tulajdonos valamelyik jogelődjétől megtérítést követelhet, ezen megtérítési összeg erejéig ezen tulajdonos ingatlanán lévő jelzálog is rá száll; ez a saját ingatlanát terhelő jelzáloggal együtt egyetemes jelzálogként megmarad.

1174. §. Ha a személyes adós kielégíti a hitelezőt, a kit valamely egyetemes jelzálog illet, vagy az egyetemes jelzálognál a követelés és tartozás egy személyben egyesül, az esetben, ha az adós csak az ingatlanok egyikének tulajdonosától, vagy ezen tulajdonos valamely jogelődjétől követelhet megtérítést, az ezen ingatlant terhelő jelzálog ő rá száll; a többi ingatlant terhelő jelzálog megszűnik.

Ha az adós részére csak részleges megtérítést kell teljesíteni és a jelzálog ennél fogva csak a részösszeg erejéig száll rá, a tulajdonos ezen összeget a jelzálog megmaradó összegének az 1172. §. szerint őt illető része erejéig tartozik beszámítani.

1175. §. Ha a hitelező az egyetemes jelzálogról lemond, az a terhelt ingatlanok tulajdonosára közösen

száll át; az 1172. §. 2. bekezdés szabályai alkalmazást nyernek. Ha a hitelező az ingatlanok valamelyikét terhelő jelzálogról lemond, a jelzálog ezen megszűnik.

Ugyanez áll arra az esetre, ha a hitelező jogától az 1170. §. értelmében megfosztatik.

1176. §. Ha az 1163., 1164., 1168. és 1172. 1175. §-ok előfeltételei a jelzálog csak egy részösszegének tekintetében forognak fenn, az esetben ezen szabályok alapján a tulajdonosra, vagy a tulajdonosok egyikére, vagy a személyes adósra szálló jelzálog a hitelező részére megmaradó jelzálog hátrányára nem érvényesíthető.

1177. §. Ha a jelzálog a tulajdonjoggal egy személyben egyesül, a nélkül, hogy a tulajdonost a követelés is megilletné, a jelzálog telektartozással alul át. A kamatozás, a kamatláb, a fizetési idő, a felmondás és a fizetési hely tekintetében a követelésre megállapított kikötések irányadók.

Ha a tulajdonost a követelés is megilleti, a jelzálogból eredő jogai, míg az egyesülés fennáll, a tulajdonos telektartozására érvényes szabályok szerint igazodnak.

1178. §. A kamatok és egyéb mellékszolgáltatások hátralékai, valamint a hitelező által fedezendő költségek biztosítására fennálló jelzálog megszűnik, ha a tulajdonjoggal egy személyben egyesül. Nem szűnik meg a jelzálog, míg az ily szolgáltatásra irányuló igényre harmadik személyt valamely jog megillet.

Az első bekezdésben megjelölt szolgáltatások

biztosítására fennálló jelzálogról való lemondásra nézve elegendő a hitelezőnek a tulajdonossal szemben tett nyilatkozata. A míg ily szolgáltatásra vonatkozó igényre harmadik személyt valamely jog illet meg, ezen harmadiknak beleegyezése szükséges. A beleegyezést azzal szemben kell nyilvánítni, a kinek javára ez történik; a beleegyezés visszavonhatatlan.

1179. §. Ha a tulajdonos mással szemben arra kötelezi magát, hogy az esetre, ha a jelzálog a tulajdonjoggal egy személyben egyesül, a jelzálogot törölteti, a törlésre vonatkozó igény biztosítására az előjegyzés a telekkönyvbe bevezethető.

1180. §. A jelzáloggal biztosított követelés helyébe más követelés léphet. A követelés változásához a hitelező és a tulajdonos megegyezése és a változásnak a telekkönyvbe való bejegyzése szükséges; a 873. §. 2. bek. és a 876. és 878. §-ok szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

Ha az eddigi követelés helyébe lépő másik követelés nem az eddigi jelzálogos hitelezőé, ennek beleegyezése szükséges; a beleegyezés a telekkönyvi hatóság előtt vagy azzal szemben jelentendő ki, a kinek javára történik. A 875. §. 2. bek. és a 876. §. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1181. §. Ha a hitelező az ingatlanból kielégítést nyer, a jelzálog megszűnik.

Ha a hitelező valamely egyetemes jelzáloggal terhelt ingatlanból nyer kielégítést, a többi ingatlan is szabadul.

Az ingatlanból való kielégítés a jelzáloggal

terhelt egyéb tárgyakból való kielégítéssel egyértelmű.

1182. §. Ha egyetemes jelzálog esetében annak az ingatlannak a tulajdonosa, a melyből a hitelező kielégítést nyer, a többi ingatlan valamelyikének tulajdonosától vagy ezen tulajdonos valamelyik jogelődjétől megtérítést követelhet, ezen tulajdonos ingatlanát terhelő jelzálog ő reá száll át. A jelzálog azonban az esetben, ha a hitelező csak részben elégített ki, a hitelező részére megmaradó jelzálognak és ha az ingatlan egyenlő rangsorozatu vagy utána következő joggal van terhelve, ezen jognak sérelmére nem érvényesíthető.

1183. §. A jelzálognak jogügylet általi megszüntetéséhez a tulajdonos beleegyezése szükséges. A beleegyezést a telekkönyvi hatóság előtt vagy a hitelezővel szemben kell kijelenteni; a beleegyezés visszavonhatatlan.

1184. §. A jelzálog oly módon is létesíthető, hogy a hitelezőnek a jelzálogból folyó jogát csak a követelés határozza meg és a hitelező a követelés bizonyítása végett a bejegyzésre nem hivatkozhatik. (Biztosítási jelzálog.)

A jelzálog a telekkönyvben, mint biztosítási jelzálog jelölendő meg.

1185. §. A biztosítási jelzálognál a jelzáloglevél kiállítása ki van zárva.

Az 1138., 1139., 1141. és 1156. §-ok szabályai nem nyernek alkalmazást.

1186. §. A biztosítási jelzálog közönséges jel-

záloggá, a közönséges jelzálog biztosítási jelzáloggá alakítható át. Az egyenlő rangsorozatu, vagy az utána következő jogosultak beleegyezése nem szükséges.

1187. §. Valamely bemutatóra szóló kötelezvényből, váltóból vagy más hátrattal átruházható értékpapírból eredő követelés tekintetében csak biztosítási jelzálog létesíthető. A jelzálog biztosítási jelzálognak tekintendő akkor is, ha a telekkönyvben nem mint ilyen van megjelölve. Az 1154. §. 3. bek. rendelkezése nem nyer alkalmazást.

1188. §. A bemutatóra szóló értékpapírból eredő követelés biztosítására szolgáló jelzálog létesítésére elegendő a tulajdonosnak a telekkönyvi hatóság előtt tett jelzálogalapító nyilatkozata és ennek a telekkönyvbe való bejegyzése; a 878. §. szabálya alkalmazandó.

A hitelező jogától az 1170. §. értelmében csak akkor fosztható meg, ha a 801. §-ban megjelölt bemutatási határidő eltelt. Ha ezen határidőn belül a kötelezvény felmutatott vagy az okiratból eredő igény bírósággal érvényesített, a hitelező jogától csak akkor fosztható meg, ha az elévülés bekövetkezett.

1189. §. Az 1187. §-ban körülírt jelzálog esetében a mindenkor hitelező részére gondnok rendelhető ki, azzal a jogosultsággal, hogy minden későbbi hitelező melletti és elleni hatálylyal a jelzálogra vonatkozólag bizonyos intézkedéseket tehessen, és hogy a hitelezőt a jelzálog érvényesítésénél képviselje. Gondnok kirendeléséhez telekkönyvi bejegyzés szükséges.

Ha a tulajdonos jogosítva van a hitelezőtől oly rendelkezést követelni, melyre a gondnok fel van

hatalmazva, a rendelkezés megtételét a gondnoktól is követelheti.

1190. §. A jelzálog oly módon is létesíthető, hogy csak az a legmagasabb összeg állapittatik meg, a melynek erejéig az ingatlan biztosítékul szolgál, egyebekben pedig a követelés megállapítása fenntartatik. Ez a legmagasabb összeg a telekkönyvbe bejegyzendő.

Ha a követelés kamatozik, a kamatok a legmagasabb összegbe beszámíttatnak.

Ez a jelzálog biztosítási jelzálognak tekintendő akkor is, ha a telekkönyvben nem mint ilyen van megjelölve.

A követelés a követelések átruházására érvényes általános szabályok szerint átruházható. Ha a követelés ezen szabályok szerint átruháztatik, a jelzálog átszállása ki van zárva.

Második czím

A telektartozás. A járadéktartozás.

I. A telektartozás.

1191. §. Az ingatlan oly módon is megterhelhető, hogy annak részére, kinek javára a megterhelés történik, az ingatlanból meghatározott pénzösszeg fizetendő. (Telektartozás.)

A megterhelés oly módon is történhetik, hogy az ingatlanból a pénzösszeg kamatai, valamint egyéb mellékszolgáltatások fizetendők.

1192. §. A mennyiben abból, hogy a telektar-

tozás követelést nem tételez föl, más nem következik, a jelzálogra vonatkozó szabályok a telektartozásra megfelelően alkalmazandók.

A telektartozás kamataira a jelzálogos követelés kamataira vonatkozó szabályok érvényesek.

1193. §. A telektartozás tőkéje csak előleges felmondás után válik esedékessé. A felmondás úgy a tulajdonost, mint a hitelezőt is megilleti. A felmondási idő hat hónap.

A felek eltérőleg is rendelkezhetnek.

1194. §. A tőke, valamint a kamatok és egyéb mellékszolgáltatások, a mennyiben más megállapodás nem történt, azon helyen fizetendők, a hol a telekkönyvi hatóság székhelye van.

1195. §. A telektartozás oly módon is létesíthető, hogy az okirat bemutatóra állíttatik ki. Az ilyen okiratra a bemutatóra szóló kötelezvényekre vonatkozó szabályok nyerne megfelelő alkalmazást.

1196. §. A telektartozás a tulajdonos részére is létesíthető.

Ily telektartozás létesítéséhez a tulajdonosnak a telekkönyvi hatóság előtt tett ama nyilatkozata, hogy a telektartozás a telekkönyvbe az ő részére jegyzendő be és ennek bejegyzése szükséges; a 878. §. szabálya alkalmazandó.

1197. §. Ha a tulajdonos a hitelező, kielégíttetése végett a végrehajtási eljárást nem szorgalmazhatja.

Kamatok csak akkor illetik a tulajdonost, ha az ingatlan zárgondnoki kezelés mellett zárlat alá vétetett és csak a zárgondnoki kezelés tartama alatt.

1198. §. A jelzálog telektartozássá, a telektartozás jelzáloggá alakítható át. Az egyenlő rangsorozatu vagy utána következő jogosultak beleegyezése nem szükséges.

II. A járadéktartozás.

1199. §. A telektartozás oly módon létesíthető, hogy az ingatlanból szabályszerűen visszatérő időszakokban meghatározott pénzösszeg fizetendő. (Járadéktartozás.)

A járadéktartozás létesítésekor megállapítandó az az összeg, a melynek fizetése által a járadéktartozás megváltható. A megváltási összeget a telekkönyvbe be kell jegyezni.

1200. §. Az egyes szolgáltatásokra a jelzálogos kamatokra, a megváltási összegre pedig a telektartozás tőkéjére vonatkozó szabályok nyerne megfelelő alkalmazást.

A megváltási összegnek a hitelező részére történt kifizetése ugyanazzal a hatálylyal bír, mint a telektartozás tőkéjének a kifizetése.

1201. §. A megváltás joga a tulajdonost illeti.

A megváltás követelésének joga a hitelezőt nem illeti. Az 1133. §. 2. mondatának esetében jogosítva van a hitelező a megváltási összeg fizetését az ingatlanból követelni.

1202. §. A tulajdonos a megváltási jogot csak előleges felmondás után gyakorolhatja. Ha más megállapodás nem történt, a felmondási határidő hat hónapot tesz ki.

A felmondási jognak csak olyan korlátozása van

megengedve, hogy a tulajdonos harmincz év után a hat havi határidő betartása mellett felmondhat.

Ha a tulajdonos felmondott, a hitelező a felmondási idő eltelte után a megváltási összeg fizetését az ingatlanból követelheti.

1203. §. A járadéktartozás közönséges telektartozássá, a közönséges telektartozás járadéktartozássá alakítható át. Az egy rangsorozatu vagy az utána következő jogosultak beleegyezése nem szükséges.

KILENCZEDIK FEJEZET.

Az ingókra és jogokra vonatkozó zálogjog.

Első czim.

Az ingókra vonatkozó zálogjog.

1204. §. Az ingó dolog valamely követelés biztosítására oly módon terhelhető meg, hogy a hitelező jogosítva van a dologból kielégítést szerezni. (Zálogjog.)

A zálogjog valamely jövőbeli vagy föltételes követelés biztosítására is létesíthető.

1205. §. A zálogjog létesítéséhez szükséges, hogy a tulajdonos a dolgot a hitelezőnek átadja és hogy mindketten megállapodjanak arra nézve, hogy a hitelezőt a zálogjog megilleti. Ha a hitelező a dolognak birtokában van, elégséges a zálogjog keletkezése iránti megegyezés.

A tulajdonos közvetett birtokában lévő dolog átadását pótolja az, ha a tulajdonos a közvetett bir-

tokot a záloghitelezőre átruházza és az elzálogításról a birtokost értesíti.

1206. §. A dolog átadása helyett elégséges a dolognak közös birtokba bocsátása, ha a dolog a tulajdonos és a hitelező közös zára alatt van, vagy a mennyiben az harmadik személy birtokában van, a dolog csak a tulajdonosnak és a hitelezőnek közösen adható ki.

1207. §. Ha a dolog nem a zálogba adóé, a zálogba adásra a 932., 934. és 935. §§-oknak a tulajdon szerzésre érvényes szabályai nyerne megfelelő alkalmazást.

1208. §. Ha a dolog harmadik személy jogával van terhelve, a zálogjog ezt a jogot megelőzi, kivéve, ha a záloghitelező a zálogjog megszerzésének idején ezen jog tekintetében rosszhiszemben van. A 932. §. ezen bek. 2. mondatának, a 935. §-nak és a 936. §. 3-dik bekezdésének szabályai megfelelő alkalmazást nyerne.

1209. §. A zálogjog rangsorozatára nézve akkor is a létesítés ideje irányadó, ha az valamely jövőbeli vagy feltételes követelés biztosítására létesült.

1210. §. A zálog a követelés mindenkori állagának, különösen a kamatoknak és kötbérnek is biztosítására szolgál. Ha a személyes adós nem tulajdonosa a zálogtárgynak, a felelősség oly jogügylet által, melyet az adós a zálogba adás után köt, nem terjesztetik ki.

A zálogtárgy a záloghitelező költségmegtérítési igényeinek a felmondás és a peres eljárásnak a zálog-

hitelező részére megtérítendő költségeinek, valamint a zálogtárgy eladási költségeinek is biztosítékaul szolgál.

1211. §. A zálogba adó a záloghitelező ellenében mindazon kifogásokat érvényesítheti, melyek a személyes adóst a követelés tekintetében, valamint a kezest a 770. §. értelmében megilletik. Ha a személyes adós meghal, a zálogba adó nem hivatkozhatik arra, hogy az örökös a tartozásért csak korlátozottan felelős.

Ha nem a zálogba adó a személyes adós, nem veszti el a kifogást azért, mert arról lemondott.

1212. §. A zálogjog kiterjed azokra a gyümölcsökre, melyek a zálogtárgytól elválaszthatnak.

1213. §. A zálogjog oly módon is létesíthető, hogy a záloghitelező jogosítva van a zálogtárgy hasznait huzni.

Ha valamely természettől gyümölcsöző dolog a hitelezőnek kizárólagos birtokába adatik, kétség esetében az a vélelem, hogy a záloghitelező a gyümölcsök beszedésére jogosítva van.

1214. §. Ha a záloghitelezőnek joga van a dolog hasznait huzni, az esetben tartozik a hasznok beszedéséről gondoskodni és azokról számolni.

A hasznok tiszta hozadéka a kötelezett szolgáltatás és ha költségek és kamatok is fizetendőek, mindenekelőtt ezek törlesztésére fordítandó.

A felek eltérőleg is rendelkezhetnek.

1215. §. A záloghitelező köteles a zálogtárgyat megőrizni.

1216. §. Ha a záloghitelező a zálogtárgyra kiadásokat tesz, a zálogba adó megtérítési kötelezettsége

a megbízás nélküli ügyvitel szabályai szerint igazodik. A záloghitelező jogosítva van oly beruházást, melylyel a zálogtárgyat ellátta, elvenni.

1217. §. Ha a záloghitelező a zálogba adó jogait jelentékeny mértékben sérti és sértő magatartását a zálogba adó intése ellenére is folytatja, a zálogba adó követelheti, hogy a zálogtárgy a záloghitelező költségére letétbe helyeztessék, vagy, ha az a letétbe helyezésre nem alkalmas, valamely bíróilag kirendelendő személy őrizetére bizassék.

A dolog letétbe vagy őrizet alá helyezése helyett a zálogba adó a hitelező kielégítésével szemben a zálogtárgy visszaadását követelheti.

Ha a követelés nem kamatozik és még le nem járt, a záloghitelezőt csak az az összeg illeti, mely a fizetéstől, az esedékesség napjáig járó törvényes kamatok hozzászámításával a követelés összegének megfelel.

1218. §. Ha a zálogtárgy megromlásától vagy értékének jelentékeny csökkenésétől kell tartani, a zálogba adó követelheti, hogy a zálogtárgy neki más-nemű biztosíték adásával szemben visszaadassék; a kezesség általi biztosítékadás ki van zárva.

A záloghitelező, a mennyiben az értesítés lehetséges, köteles a zálogba adót a fenyegető megromlásról haladéktalanul értesíteni.

1219. §. Ha a zálogtárgy fenyegető megromlása vagy értékének várható jelentékeny csökkenése a záloghitelező biztonságát veszélyezteti, ez a zálogtárgyat nyilvános árverésen eladathatja.

Az árverésen befolyó összeg a zálogtárgy helyébe lép. A zálogba adó kérelmére a befolyó összeg letétbe helyezendő.

1220. §. A zálogtárgy csak úgy árverezhető el, ha a zálogba adó erről előbb értesítettett; az értesítés elmaradhat, ha a zálogtárgy romlásnak van kitéve és az árverés elhalasztása veszélylyel jár. Az értékcsökkenés esetében az értesítésen kívül további kellék, hogy a záloghitelező a zálogba adónak másnemű biztosíték adására megfelelő határidőt tűzzön ki és hogy ez eltelt legyen.

A záloghitelező tartozik a zálogba adót az árverésről haladéktalanul értesíteni; ennek elmulasztása esetében kártérítésre van kötelezve.

Az értesítés és a határidő kitűzése elmaradhat, ha nehézségekbe ütközik.

1221. §. Ha a zálogtárgynak tőzsdei vagy piaci ára van, a záloghitelező az eladást szabad kézből, az ily eladásokra nyilvánosan felhatalmazott kereskedelmi alkusz vagy más nyilvános árverésre jogosított személy által folyó árban eszközöltheti.

1222. §. Ha a zálogjog több dologon áll fenn, mindegyik dolog az egész követelés biztosítására szolgál.

1223. §. A záloghitelező köteles a zálogtárgyat a zálogjog megszűnte után a zálogba adónak visszaadni.

Mihelyt az adós a szolgáltatásra jogosítva van, a zálogba adó a záloghitelező kielégítésével szemben a zálogtárgy visszaadását követelheti.

1224. §. A zálogba adó a záloghitelezőt a követelés letétbe helyezése által, vagy beszámítás útján is kielégítheti.

1225. §. Ha nem a zálogba adó a személyes adós, a mennyiben ez a záloghitelezőt kielégíti, a követelés reá száll át. A 774. §-nak a kezesre vonatkozó szabályai megfelelően alkalmazandók.

1226. §. A zálogba adónak a zálogtárgy megváltoztatása vagy megrongálása miatti kártérítési igénye, valamint a záloghitelezőnek az általa tett kiadások megtérítése, vagy valamely beruházás elvétele iránti igényei hat hónap alatt évülnek el. Az 558. §. 2. és 3. bek. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1227. §. Ha a záloghitelező joga sérelmet szenved, a záloghitelező igényeire a tulajdonból eredő igényekre érvényes szabályok nyernek megfelelő alkalmazást.

1228. §. A záloghitelező a zálogtárgyból magát eladás útján elégíti ki.

A záloghitelező jogosítva van a zálogtárgyat eladni, mihelyt a követelés egészben vagy részben lejárt. Ha a kötelezett dolog nem pénz, a zálogtárgy csak akkor adható el, ha a követelés pénzbeli követeléssé változott át.

1229. §. Mielőtt a záloghitelezőnek az eladásra joga nyílt, semmis az oly megállapodás, melynél fogva az esetre, ha a záloghitelező egyáltalában nem, vagy nem kellő időben elégítetik ki, a dolog tulajdona reá száll, vagy reá ruháztatik át.

1230. §. Több zálogtárgy közül a záloghitelező,

a mennyiben más megállapodás nem történt, kiválaszthatja azokat, a melyek eladandók. Csak annyi zálogtárgyat bocsáthat eladásra, a mennyi az ő kielégítésére szükséges.

1231. §. Ha a záloghitelező nincs a zálogtárgy birtokában, eladási jogosultságának megnyilta esetén követelheti, hogy a zálogtárgy neki eladás végett kiadassék. A zálogba adó kérelmére a zálogtárgy kiadás helyett egy közösen kijelölt személy őrizetére bízandó; az őrizetbe vevő kötelezi magát arra, hogy a zálogtárgyat az eladásra készen tartja.

1232. §. A záloghitelező nem köteles a zálogtárgyat valamely rangsorozatra nézve utána következő záloghitelezőnek eladás végett kiadni. Ha a záloghitelező nincs a zálogtárgy birtokában, a mennyiben az eladást ő maga nem eszközli, nem ellenezheti, hogy azt valamely utána következő záloghitelező ne fogatosítsa.

1233. §. A zálogtárgy eladását az 1234--1240. §-ok szabályai szerint kell eszközölni. Ha a záloghitelező az eladásra vonatkozó joga tekintetében a tulajdonos ellen valamely végrehajtható jogczimet nyert, ő a zálogtárgyat a lefoglalt dolog eladására érvényes szabályok szerint is eladathatja.

1234. §. A záloghitelező köteles a tulajdonost az eladásról előre értesíteni és azt a pénzüsszeget is megjelölni, a mely miatt az eladásnak történnie kell. A tulajdonos csak a hitelező eladási jogosultságának bekövetkezte után értesíthető; az értesítés, ha nehézségekbe ütközik, elmaradhat.

Az eladás az értesítéstől számított egy hónap letelte előtt nem eszközölthető. Ha az értesítés lehetetlen, a hónap az eladási jogosultság bekövetkeztétől számíttatik.

1235. §. A zálogtárgy nyilvános árverés útján adandó el.

Ha a zálogtárgynak tőzsdei vagy piaci ára van, az 1221. §. szabálya nyer alkalmazást.

1236. §. Az árverést azon a helyen kell fogatosítani, a hol a zálogtárgy őriztetett. Ha a megőrzés helyén fogatosítandó árveréstől megfelelő eredmény nem várható, a zálogtárgyat egy alkalmas más helyen kell elárverezni.

1237. §. Az árverés idejét és helyét a zálogtárgy általános megjelölése mellett nyilvánosan közzé kell tenni. A tulajdonost és harmadik személyeket, kiket a zálogtárgyon jogok illetnek meg, különösen kell értesíteni; az értesítés, ha lehetetlen, elmaradhat.

1238. §. A zálogtárgy csak azzal a kikötéssel adható el, hogy a vevő a vételárat azonnal, készpénzben tartozik kifizetni, mert ellenkező esetben jogait elveszti.

Ha a zálogtárgy ezen kikötés nélkül adatik el, az a vélelem, hogy a vételárat a záloghitelező vette föl; a záloghitelező jogai az árverési vevő ellen ez által nem érintetnek. Ugyanaz áll az esetre, ha a vételár nem egyenlített ki azonnal, feltéve, hogy a jogosult az árverési határidő eltelte előtt a jogvesztés fenntartásával nem él.

1239. §. Az árverésnél úgy a záloghitelező, mint

a tulajdonos is részt vehetnek. Ha a záloghitelező szerzi meg a dolgot, úgy tekintetik, mintha a vételárát felvette volna.

A tulajdonos ajánlata visszautasítható, ha ez az összeget készpénzben le nem teszi. Ugyanez áll az adós ajánlatára is, ha a zálogtárgy idegen tartozás biztosítékaul szolgál.

1240. §. Arany és ezüstneműek, az arany és ezüst értékén alul el nem adhatók.

Ha elfogadható ajánlat nem tétetik, az eladást valamely nyilvános eladásra jogosított személy az ezüst vagy arany értékéig terjedő árban szabad kézből eszközölheti.

1241. §. A mennyiben az értesítés nem lehetetlen, tartozik a záloghitelező a tulajdonost a zálogtárgy eladásáról és az eladás eredményéről haladéktalanul értesíteni.

1242. §. A zálogtárgy jogszerű elidegenítése folytán a megszerző ugyanazokat a jogokat nyeri el, mintha ő a dolgot a tulajdonostól szerezte volna. Ez áll akkor is, ha a záloghitelező az árverési vevő.

A dolgot terhelő zálogjogok megszűnnek akkor is, ha a megszerző azokról tudomással is birt. Ugyanez áll a hasznélvezetről is, kivéve, ha az rangsorozatra minden zálogjogot megelőző.

1243. §. A zálogtárgy elidegenítése nem jogszerű, ha az az 1228. §. 2. bek., az 1230. §. 2. mondatának, az 1235. §., az 1237. §. 1. mondatának, vagy az 1240. §-nak szabályaiba ütközik.

Ha a záloghitelező az eladásra vonatkozó más

valamely szabály ellen vét, az esetben, ha őt vétékesség terheli, kártérítésre köteles.

1244. §. Ha valamely dolog zálogtárgyként elidegenítettett a nélkül, hogy az elidegenítőt zálogjog illetné, vagy azon követelményeknek elég tétetett volna, melyektől az elidegenítés jogszerűsége függ, a 932–934. és 936. §-ok szabályai megfelelően alkalmazandók, ha az elidegenítés az 1233. §. 2. bek. szerint történt, vagy az 1235. §. vagy az 1240. §. 2. bek. szabályai figyelembe vétettek.

1245. §. A tulajdonos és a záloghitelező a zálogtárgy eladásának az 1234–1240. §-okban megállapított szabályoktól eltérő módját is kiköthetik. Ha harmadik személyt a zálogtárgyon valamely jog illet, mely a zálogtárgy elidegenítése által megszűnik, a harmadik személy beleegyezése is szükséges. A beleegyezést azzal szemben kell kijelenteni, a kinek javára az történik; a beleegyezés visszavonhatatlan.

Az 1235. §., az 1237. §. 1. mondata és az 1240. §. szabályainak figyelembe vételét az eladási jogosultság bekövetkezése előtt mellőzni nem lehet.

1246. §. Ha a zálogtárgy eladásának az 1235–1240. §-ok szabályaitól eltérő módja a felek méltányos érdekeinek inkább megfelel, ezek bármelyike követelheti, hogy az eladás ily módon történjék.

Ha a felek közt a megegyezés nem jön létre, a bíróság határoz.

1247. §. A tulajdonos a zálogtárgy eladásából befolyó vételár a záloghitelezőt kielégíttetése végett megilleti, a követelés úgy tekintetik, mintha azt a

tulajdonos egyenlítetté volna ki. Egyebekben a zálogtárgy helyébe a befolyt vételár lép.

1248. §. A zálogtárgy eladásánál a záloghitelező javára a zálogba adó tekintetik tulajdonosnak, kivéve, ha a záloghitelező tudja, hogy a zálogba adó nem tulajdonos.

1249. §. A ki a zálogtárgy elidegenítése által a zálogtárgyra vonatkozó valamely jogot vesztené el, kielégítheti a záloghitelezőt, mihielyt az adós szolgáltatási jogosultsága bekövetkezik. A 268. §. 2. és 3. bek. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1250. §. A követelés átruházásával a zálogjog az új hitelezőre száll át. A zálogjogot a követelés nélkül átruházni nem lehet.

Ha a követelés átruházásakor a zálogjog átszálása kizáratik, a zálogjog megszűnik.

1251. §. Az új záloghitelező az eddigi záloghitelezőtől a zálogtárgy kiadását követelheti.

Az új záloghitelező a zálogtárgy birtokának megszerzésével az eddigi záloghitelező helyett, a zálogba adó ellen a zálogjoggal összekötött kötelezettségeket vállalja magára. Ha az új záloghitelező ezeket a kötelezettségeket nem teljesíti, az általa megtérítendő kárért az eddigi záloghitelező oly kezesként felel, mint a ki az előzetes beperlés kifogásáról lemondott. Az eddigi záloghitelező nem felelős, ha a követelés az új záloghitelezőre a törvény erejénél fogva száll át, vagy ha reá valamely törvényes kötelezettség alapján ruháztatik át.

1252. §. A zálogjog megszűnik azon követelés megszűntével, melynek biztosítására szolgál.

1253. §. A zálogjog megszűnik, ha a záloghitelező a zálogtárgyat a zálogba adónak vagy a tulajdonosnak visszaadja. A zálogjog fennmaradásának fenntartása hatálytalan.

Ha a zálogtárgy a zálogba adónak vagy a tulajdonosnak birtokában van, az a vélelem, hogy a zálogtárgyat neki a záloghitelező visszaadta. Ez a vélelem akkor is fennáll, ha a zálogtárgy oly harmadik személy birtokában van, a ki ennek birtokát a zálogjog keletkezése után a zálogba adótól vagy a tulajdonostól szerezte.

1254. §. Ha a zálogjog ellen oly kifogás emelhető, mely a zálogjog érvényesítését hosszabb időre kizárja, a zálogba adó a zálogtárgy visszaadását követelheti. Ugyanez a jog a tulajdonost is megilleti.

1255. §. A zálogjog jogügylet által úgy szűnik meg, hogy a záloghitelező zálogjog megszüntetési akaratát a zálogba adónak vagy a tulajdonosnak kijelenti.

Ha a zálogjog harmadik személy jogával van terhelve, a harmadik személy beleegyezése is szükséges. A beleegyezést azzal szemben kell kijelenteni, a kinek az javára válik; a beleegyezés visszavonhatatlan.

1256. §. A zálogjog megszűnik, ha az a tulajdonjoggal egy személyben találkozik. Nem szűnik meg a zálogjog, ha az azzal biztosított követelés harmadik személy jogával van terhelve.

A zálogjog nem tekintetik megszüntnek mindaddig, a mig a zálogjog további fennállását a tulajdonosnak valamely jogi érdeke kívánja.

1257. §. A jogügylet által létesített zálogjogra vonatkozó szabályok a törvény erejénél fogva keletkezett zálogjogra megfelelő alkalmazást nyernek.

1258. §. Ha a zálogjog az egyik társtulajdonos részét terheli, a záloghitelező azokat a jogokat gyakorolja, melyek a dolog kezelése és használatának módja tekintetében a társtulajdonosok közösségéből erednek.

A közösség megszüntetését a záloghitelező eladási jogosultságának bekövetkezése előtt csak a társtulajdonos és a záloghitelező együttesen kérheti. Az eladási jogosultság bekövetkezése után a záloghitelező a közösség megszüntetését a társtulajdonos beleegyezése nélkül is követelheti; a záloghitelező nincs oly megállapodásokhoz kötve, melynél fogva a társtulajdonosok a közösségmegszüntetés követelhetésének jogát mindenkörre, vagy csak bizonyos időre kizárták, vagy felmondási időt állapítottak meg.

Ha a közösség megszűnik, a záloghitelezőt a zálogjog azokra a dolgokra illeti meg, melyek az egyes társtulajdonos része helyébe lépnek.

A záloghitelezőnek az a joga, melynél fogva ő a társtulajdonos részét eladhatja, érintetlenül marad.

1259. §. A hajó-sorkönyvbe bevezetett hajókra vonatkozó zálogjogra az 1260—1271. §-ok különös szabályai nyernek alkalmazást.

1260. §. A zálogjog oly módon létesül, hogy a hajó tulajdonosa és a hitelező megállapodnak arra nézve, hogy a hitelezőt a zálogjog megilletse és a zálogjog a hajó-sorkönyvbe bevezettetik. A 873. §. 2. bek. és a 878. §. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

A bejegyzésben a hitelező, a követelés pénzüsszege és ha a követelés kamatozó, a kamatláb is kitüntetendő. A követelés közelebbi megjelölése végett a bejegyzési engedélyre lehet hivatkozni.

1261. §. A hajót terhelő zálogjogok rangsorozata a 879—881. és 1151. §-ok szabályai szerint igazodik.

1262. §. Mig a zálogjog a hajó-sorkönyvbe be van jegyezve, ez a hajó elidegenítése vagy megterhelése esetében is megtartja hatályát, akkor is, ha a megszerző jóhiszemben van.

Ha a zálogjog jogtalanul töröltetett, a hajó elidegenítése esetén a 936. §. 1. bek. 1. mondatának és 2. bekezdésének szabályai alkalmazandók akkor is, ha az új szerző a tulajdonjogot átadás nélkül szerezte; a 936. §. 3. bek. szabálya nem nyer alkalmazást. Ha a zálogjog, mely a rangra nézve a jogtalanul törölt zálogjog után következik, harmadik személyre ruháztatik át, az 1208. §. 1. mondatának szabálya alkalmazandó.

1263. §. Ha a hajó-sorkönyv tartalma valamely zálogjog tekintetében a valódi jogállással nincs összhangban, a sorkönyv kiigazítása a 894., 895., 897. és 898. §-oknak a telekkönyv kiigazítására vonatkozó szabályai szerint követelhető.

Ha a zálogjog jogtalanul töröltetett, a hajó-sorkönyv helyessége elleni ellenmondás a 899. §. 2. bek. szerint bejegyezhető. A mig az ellenmondás be van jegyezve, a hajó elidegenítése vagy megterhelése esetében a bejegyzésnek az új szerzővel szemben az a hatálya van, mintha a zálogjog be lenne jegyezve.

1264. §. A hajó csak a bejegyzett követelés összegére és a bejegyzett kamatláb szerinti kamatokra nézve szolgál biztosítékkal. A törvényes kamatokra és a költségekre vonatkozólag az 1118. §-nak a jelzálogra érvényes szabályai irányadók.

Ha a követelés nem kamatozó, vagy ha a kamatláb 5%-nál kisebb, a zálogjog az egyrangsorozatu, vagy utána következő jogosultak beleegyezése nélkül is oly módon terjeszthető ki, hogy a hajó 5% kamatokig is biztosítékkal szolgál.

1265. §. A zálogjog kiterjed a hajó tartozékaira is, azon tartozékok kivételével, melyek a hajó tulajdonosának tulajdonába nem jutottak.

A tartozékokra az 1121., 1222. §-oknak a jelzálogra érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1266. §. Az 1205—1257. §-ok szabályai csak annyiban nem nyernek alkalmazást, amennyiben abból, hogy a záloghitelező a hajó birtokába nem jutott, eltérések származnak. Az 1254. §. esetében a zálogtárgy visszaadására irányuló igény helyébe az a jog lép, melynél fogva a zálogba adó a zálogjog megszüntetését követelheti.

1267. §. Ha a zálogba adó a záloghitelezőt kielégíti, követelheti a zálogjog törléséhez szükséges okiratok kiadását. Ugyanez a jog illeti a személyes adóst is, ha a hajó-sorkönyv kiigazítása reá nézve valami jogi érdekekkel bír.

1268. §. A záloghitelező kielégíttetését a hajóból és tartozékaiból csak valamely végrehajtható jogczim

alapján a végrehajtásra vonatkozó szabályok szerint követelheti.

1269. §. Ha a hitelező ismeretlen, zálogjogától hirdetményi eljárás útján megfosztható, ha a jelzálogos hitelező jogának megszüntetésére az 1170. vagy 1171. §-ban megállapított előfeltételek fennforognak. Az 1171. §. 3. bek. szabálya alkalmazást nyer.

1270. §. A bemutatóra szóló értékpapirból, a váltóból vagy más hátírat útján átruházható papirból eredő követelésre vonatkozó zálogjogra az 1189. §. szabályai, valamely bemutatóra szóló papirból eredő követelésre vonatkozó zálogjogra az 1188. §. szabályai is alkalmazandók.

1271. §. A zálogjog oly módon is létesíthető, hogy csak az a legmagasabb összeg jelöltetik meg, a melynek erejéig a hajó biztosítékkal szolgál, egyebekben pedig a követelés megállapítása fenntartatik. Ezt a legmagasabb összeget a hajó-sorkönyvbe be kell jegyezni.

Ha a követelés kamatozó, a kamatok ezen legmagasabb összegbe beszámíttatnak.

1272. §. Az 1260—1271. §-ok szabályai valamely hajórészre vonatkozó zálogjogra is érvényesek.

Második czim.

A jogokra vonatkozó zálogjog.

1273. §. A zálogjognak tárgya jog is lehet. Amennyiben az 1274—1296. §-okból más nem következik, a jogokra vonatkozó zálogjogra is, az ingókra vonatkozó zálogjogra érvényes szabályok nyer-

nek alkalmazást. Az 1208. §. és az 1213. §. 2. bek. szabályai nem alkalmazandók.

1274. §. A jogokra vonatkozó zálogjog létesítése a jogok átruházására vonatkozó szabályok szerint történik. Ha a jogok átruházásához valamely dolog átadása is szükséges, az 1205. és az 1206. §-ok szabályai nyerneek alkalmazást.

Olyan jogra, mely át nem ruházható, zálogjog sem létesíthető.

1275. §. Ha a zálogjog tárgyát oly jog képezi, melynél fogva a jogosult valamely szolgáltatást követelhet, a záloghitelező és a kötelezett fél közti jogviszonyra azok a szabályok nyerneek megfelelő alkalmazást, melyek a jog átruházása esetén a megszerző és a jogosult közti jogviszonyra érvényesek, az 1217. §. 1. bek. értelmében hozott bírói határozat esetén pedig az 1070. §. 2. bek. szabálya alkalmazandó.

1276. §. Az elzálogosított jog jogügylet által csak a záloghitelező beleegyezésével szüntethető meg. A beleegyezést azzal szemben kell kijelenteni, a kinek az javára válik; a beleegyezés visszavonhatatlan. A 876. §. 3. mondatának szabálya érintetlen marad.

Ugyanez áll a jog változása esetében, a mennyiben ez a zálogjogot sértené.

1277. §. A mennyiben más megállapodás nem történt, a záloghitelező a záloggal terhelt jogból kielégítést csak valamely végrehajtható jogczim alapján a végrehajtásra érvényes szabályok szerint szerezhet. Az 1229. §. és az 1245. §. 2. bek. szabályai érintetlenül maradnak.

1278. §. Ha oly jog képezi a zálogjog tárgyát, melynek elzálogosításához a dolog átadása is szükséges, a zálogjognak a dolog átadása általi megszüntetésére az 1253. §. szabályai megfelelő alkalmazást nyerneek.

1279. §. Valamely követelésre vonatkozó zálogjogra az 1280—1290. §-ok különös szabályai érvényesek.

1280. §. Oly követelés elzálogosítása, melynek átruházásához az átruházó szerződés elégséges, csak akkor hatályos, ha a hitelező erről az adóst értesíti.

1281. §. Az adós csak a záloghitelezőnek és a hitelezőnek együtt szolgáltathat. Ezeknek bármelyike követelheti, hogy az adós nekik közösen szolgáltatson; a szolgáltatás helyett bármelyikök követelheti, hogy az adós a kötelezett dolgot mindkettejük számára letétbe helyezze, vagy ha az a letétbe helyezésre nem alkalmas, az valamely bíróilag kirendelendő személy őrzetere bizassék.

1282. §. Ha az 1228. §. 2. bek. előfeltételei bekövetkeztek, a záloghitelező jogosítva van a követelést behajtani és az adós csak neki szolgáltathat. A pénzkövetelést a záloghitelező csak annyiban hajthatja be, a mennyiben az követelésének kielégítésére szükséges. A mennyiben ő a követelés behajtására fel van jogosítva, követelheti, hogy a pénzkövetelés fizetés helyett reá ruháztassék.

A követelés fölötti egyéb rendelkezésre a záloghitelező nincs jogosítva; a záloghitelezőnek az a joga, melynélfogva a követelésből az 1277. §. szerint kielégítést szerezhet, érintetlenül marad.

1283. §. Ha az elzálogosított követelés esedékesége felmondástól függ, a záloghitelezőnek a felmondáshoz való beleegyezésére a hitelezőnek csak akkor van szüksége, ha ez jogositva van a hasznokat huzni.

Az adós felmondása csak akkor hatályos, ha az a záloghitelezőnek és a hitelezőnek jelentetik ki.

Ha az 1228. §. 2. bek. előfeltételei bekövetkeztek, a záloghitelezőnek is joga van felmondani; az adós felmondásához elégséges a záloghitelezővel szemben tett nyilatkozat.

1284. §. A mennyiben a záloghitelező és a hitelező másként állapodtak meg, az 1281–1283. §-ok szabályai nem nyernek alkalmazást.

1285. §. Ha az adós szolgáltatást a záloghitelezőnek és a hitelezőnek együtt tartozik teljesíteni, ezek egymással szemben arra vannak kötelezve, hogy a követelés lejárta után a behajtásnál segédkezzenek.

Ha a záloghitelező jogosítva van a követelést a hitelező részvétele nélkül behajtani, köteles a szabályszerű behajtásról gondoskodni. A mennyiben az értesítés lehetséges, köteles a hitelezőt a behajtásról haldéktalanul értesíteni.

1286. §. Ha az elzálogosított követelés esedékesége felmondástól függ és a felmondás a záloghitelezőt meg nem illeti, ez a hitelezőtől követelheti a felmondást, ha a követelés behajtása, biztonságának veszélyeztetése miatt, a rendes vagyonnevelés szabályai szerint eszközölhető. Hasonló föltételek mellett követelheti a hitelező, hogy a záloghitelező, a mennyiben beleegyezésére szükség van, a fölmondásba beleegyezzék.

1287. §. Ha az adós az 1281. és 1282. §-ok értelmében teljesít, a hitelező a teljesítéssel a szolgáltatott dolgot, a záloghitelező pedig erre a zálogjogot nyeri el. Ha a szolgáltatás valamely ingatlanra vonatkozó tulajdonjog átruházásában áll, a záloghitelező biztosítási jelzálogot nyer.

1288. §. Ha a pénztartozás az 1281. §. értelmében behajtatik, a záloghitelező és a hitelező kötelesek egymásnak segédkezni, hogy a behajtott összeg, a mennyiben a záloghitelező érdekének sérelme nélkül lehetséges, a gyámpénzek elhelyezésére érvényes szabályok szerint gyümölcsözően helyeztessék el és egyidejűleg a zálogjog a záloghitelező részére létesíttessék. Az elhelyezés módját a hitelező határozza meg.

Ha a behajtás az 1282. §. értelmében történik, a záloghitelező követelése, a mennyiben a behajtott összeg az ő kielégítésére szolgál, úgy tekintendő, mintha azt a hitelező egyenlítetté volna ki.

1289. §. A követelést terhelő zálogjog a követelés kamataira is kiterjed. Az 1123. §. 2. bek., az 1124. és 1125. §-ok szabályai megfelelő alkalmazást nyernek; a lefoglalás helyébe a záloghitelezőnek az adóshoz intézett abbéli értesítése lép, hogy behajtási jogát gyakorolni kívánja.

1290. §. Ha a követelést több zálogjog terheli, behajtásra csak az a záloghitelező van feljogosítva, a kinek zálogjoga a többi zálogjogot megelőzi.

1291. §. A követelést terhelő zálogjogra vonatkozó szabályok a telektartozást vagy járadéktartozást terhelő zálogjogra is érvényesek.

1292. §. A váltónak vagy más hátirat útján átruházható papírnak elzálogosításához a hitelezőnek és a záloghitelezőnek megegyezése, és a forgatott papírnak átadása szükséges.

1293. §. A bemutatóra szóló papírra vonatkozó zálogjogra az ingókra vonatkozó zálogjogra érvényes szabályok irányadók.

1294. §. Ha a zálogjog tárgyát váltó vagy más hátirat útján átruházható vagy bemutatóra szóló papír képezi, a záloghitelező akkor is jogosítva van a behajtásra, ha az 1228. §. 2. bek. előföltételei nem is következtek be és a menyiben a felmondás szükséges, jogosítva van fölmondani és az adós csak neki teljesíthet.

1295. §. Ha a hátirat útján átruházható elzálogosított értékpapírnak tőzsdei vagy piaczi ára van, a hitelező az 1228. §. 2. bek. előföltételeinek bekövetkezte esetében jogosítva van a papírt az 1221. §. szerint eladatni.

1296. §. Az értékpapírra vonatkozó zálogjog a papírhoz tartozó kamat, járadék, vagy nyereség-osztalék szelvényekre csak akkor terjed ki, ha azok a záloghitelezőnek átadottak, A menyiben más megállapodás nem történt, a zálogba adó követelheti a szelvények kiadását, a menyiben azok az 1228. §. 2. bek. előföltételeinek bekövetkezte előtt válnak esedékessé.

NEGYEDIK KÖNYV.

A családjog.

ELSŐ FEJEZET.

A polgári házasság.

Első cím.

A z e l j e g y z é s.

1297. §. Az eljegyzésből nem származik kereseti jog a házasság megkötésére.

Bármely teljesítés kikötése arra az esetre, ha a jegyesek a házasságot meg nem kötnék, semmis.

1298. §. Az a jegyes, a ki az eljegyzéstől visszalép, a másik jegyesnek és szülőinek, valamint harmadik személyeknek is, a kik szülők helyett jártak el, a kötetendő házasság céljából tett kiadások és elvállalt kötelezettségek erejéig kártérítéssel tartozik. A másik jegyesnek azt a kárt is köteles megtéríteni, melyet ez az által szenved, hogy a kötetendő házasság céljából vagyonát vagy keresetét érintő egyéb intézkedéseket, vagy rendelkezéseket tett.

A jegyes a kárt csak annyiban tartozik megtéríteni, a menyiben a kiadások, az elvállalt kötelezett-

ségek és egyéb rendelkezések a körülményeknek megfelelőek.

Nem forog fenn kártérítési kötelezettség, ha a jegyes az eljegyzéstől alapos okból lépett vissza.

1299. §. Ha az egyik jegyes a másik jegyes visszalépésére saját hibájából alapos okot szolgáltatott, az 1298. §. 1. és 2. bek. értelmében kártérítésre kötele.

1300. §. Ha a feddhetetlen jegyes jegyesének az elhalást megengedte, az esetben, ha az 1298. vagy 1299. §. előfeltételei fennforognak, azon kárának pénzbeli megtérítését is követelheti, mely nem képez vagyoni kárt.

A kártérítési jog nem ruházható át és öröklés tárgyát sem képezi, kivéve, ha a másik fél azt szerződésben elismerte, vagy a jogosult a keresetet megindította.

1301. §. Ha a házasságkötés elmarad, bármelyik jegyes a másiktól a jogtalan gazdagodás megtérítésére vonatkozó szabályok szerint mindazt követelheti, a mit az a másiknak ajándékozott, vagy az eljegyzés jeléül adott; kétség esetében az a vélelem, hogy az eljegyzésnek az egyik jegyes halála folytán történt, fölbontása a visszakövetelést kizárja.

1302. §. Az 1298—1301. §-okon alapuló keresetek az eljegyzés fölbontásától számított két év alatt évülnek el.

Második czim.

A házasságkötés.

1303. §. A férfi nagykorúságának bekövetkezte, a nő 16-ik életévének betöltése előtt házasságot nem köthet.

A nő ezen szabály alól fölmentést nyerhet.

1304. §. A ki cselekvőképességében korlátozva van, házasságot csak törvényes képviselőjének beleegyezésével köthet.

Ha gyám a törvényes képviselő, ennek beleegyezését megtagadás esetén a gyámolt kérelmére a gyámhatóság pótolja. A gyámhatóság köteles beleegyezését adni, ha a házasságkötést a gyámolt érdeke kívánja.

1305. §. A törvényes gyermek házasságához huszonegyedik életévének betöltéséig az atya beleegyezése, a törvénytelen gyermek házasságához ugyanezen életkorig az anya beleegyezése szükséges. Ha az atya meghalt, vagy az atyai hatalomból folyó jogok őt az 1701. §. szerint meg nem illetik, az anya jogosult a beleegyezésre. A törvényesített gyermeknek az anya beleegyezésére csak akkor nincs szüksége, ha az atya meghalt.

Az atya vagy az anya halálával egyenlőnek tekintetik, ha nyilatkozat tételében hosszú időn át gátolva vannak, vagy ha tartózkodási helyük hosszabb ideig ismeretlen.

1306. §. Az örökbefogadott gyermekre nézve a házasságkötéshez szükséges beleegyezésre a vérszerinti szülők helyett az van jogositva, a ki a gyermeket

örökbe fogadta. Ha valamely házaspár a gyermeket közösen, vagy egyik házastárs a másik házastárs gyermekét fogadta örökbe, az 1305. §. 1. bek. 1. és 2. mondatának és a 2. bek. szabályai nyerne alkalmazást.

A vérszerinti szülők a beleegyezésre való jogot akkor sem nyerik vissza, ha az örökbefogadás folytán keletkezett jogviszony megszűnik.

1307. §. A szülők beleegyezését a képviselő beleegyezése nem pótolhatja. Ha az atya, vagy az anya cselekvő képességében korlátozva van, a törvényes képviselő beleegyezése nem szükséges.

1308. §. Ha a szülők beleegyezésüket nagykoru gyermekük házasságához megtagadják, azt ennek kérelmére a gyámhatóság pótolja. Ha a szülők beleegyezésüket alapos ok nélkül tagadják meg, azt a gyámhatóság tartozik pótolni.

Ha jelentékeny halasztás és aránytalan költségek nélkül történhetik, a gyámhatóság határozathozatal előtt a gyermek rokonait vagy sógorait is meghallgatni köteles. A kiadások megtérítésére nézve az 1847. §. 2. bek. szabályai irányadók.

1309. §. Nem köthet új házasságot az, kinek korábbi házassága meg nem szűnt, vagy érvénytelené nyilvánítva nincs. Ha a házastársak a házasságkötést ismételni akarják, az előző érvénytelené nyilvánítás nem szükséges.

Ha a korábbi házasságot fölbontó, vagy érvénytelennek nyilvánító ítélet ellen semmiségi, vagy perújítási kereset adatott be, a házastársak a per eldőlte előtt új házasságot csak akkor köthetnek, ha a kere-

set, a megszabott öt évi határidő eltelte után indítatott.

1310. §. Nem köthetnek egymással házasságot vérrokonok egyenes ágon, testvérek vagy féltestvérek, valamint az egyik házastárs a másik házastársnak egyenes ágbeli vérrokonával.

Nem köthetnek házasságot oly személyek, kiknek egyike a másik szülőjével, nagyszülőjével, vagy ezeknek leszármazóival nemileg közösül.

Ezen szabályok szerint rokon kötelék áll fenn a törvénytelen gyermek és ennek leszármazói között egyrészt, és az apa és ennek leszármazói közt másrészt.

1311. §. Míg az örökbefogadás által létesített jogviszony fennáll, az örökbefogadó az örökbefogadottal vagy ennek leszármazóival házasságot nem köthet.

1312. §. Nem köthet házasságot, házasságtörés miatt felbontó ítélettel elválasztott házastárs azzal, a kivel a házasságtörést elkövette, ha a felbontó ítélet a válás okául a házasságtörést állapította meg.

Ezen tilalom alól fölmentés adható.

1313. §. Tilos a nőnek új házasságot kötni házasságának megszűnésétől, vagy érvénytelenítésétől számított tíz hónap előtt, kivéve, ha időközben szült.

Ezen tilalom alól fölmentés adható.

1314. §. A kinek kiskorú törvényes gyermeke van, vagy a ki ily gyermeknek gyámja, házasságot csak úgy köthet, ha a gyámhatóság tanusítványt adott arra nézve, hogy az 1669. §-ban megjelölt kötelezettségeket teljesítette, vagy ezek őt nem terhelik.

Ha a fentartott vagyonszösség esetében az egyik

jogosult leszármazó még kiskoru, vagy gyámság alatt van, a túlélő házastárs újabb házasságot csak úgy köthet, ha a gyámhatóság tanusítványt adott arra nézve, hogy ő az 1493. §. 2. bekezdésében megjelölt kötelezettségeket teljesítette vagy azok őt nem terhelik.

1315. §. Katonai személyek és oly államhivatalnokok, kiknek házasságkötéséhez az állami törvények szerint külön engedély szükséges, a megszabott engedély nélkül házasságot nem köthetnek.

Oly külföldiek, kiknek házasságkötéséhez az állami törvények szerint engedélyre vagy bizonyítványra van szükség, ezen engedély vagy bizonyítvány nélkül nem köthetnek házasságot.

1316. §. A házasságkötést kihirdetésnek kell megelőznie. A kihirdetés hatályát veszti, ha a felek a házasságot a kihirdetéstől számított hat hónap alatt meg nem kötik.

A kihirdetés elmaradhat, ha az egyik jegyes életveszélyes megbetegedése a házasságkötés elhalasztását meg nem engedi.

A kihirdetés alól felmentés adható.

1317. §. A házasság oly módon köttetik meg, hogy a jegyesek valamely anyakönyvvezető előtt személyes és együttes jelenlétükben kijelentik, hogy egymással házasságot akarnak kötni. Az anyakönyvvezetőnek a kijelentések felvételére készen kell lennie. A kijelentések sem feltételhez, sem időhöz nem köthetők.

1318. §. Az anyakönyvvezető a házasság megkötésénél a jegyesekhez egyenként és egymásután

két tanu jelenlétében azt a kérdést intézi, hogy akarnak-e egymással házasságot kötni és miután a jegyesek a kérdésre igenlőleg válaszoltak, őket ezen törvény értelmében jogszerűleg egybekelt házastársaknak nyilvánítja.

Oly személyek, a kik polgári jogaiktól megfosztattak, arra az időre, a melyre a jogfosztás szól, valamint a kiskoruak tanukul nem alkalmazhatók. Oly személyek, a kik a jegyesek egyikével, az anyakönyvvezetővel vagy egymással rokoni vagy sógorsági viszonyban vannak, tanukul alkalmazhatók.

Az anyakönyvvezető a házasságkötést a házassági anyakönyvbe bejegyzi.

1319. §. Az 1317. §. értelmében anyakönyvvezetőnek tekintendő az is, a ki a nélkül, hogy anyakönyvvezető volna, nyilvánosan anyakönyvvezetői tisztséget gyakorol, kivéve, ha a jegyesek a házasságkötéskor a hivatali jogosultság hiányát ismerték.

1320. §. A házasságot az illetékes anyakönyvvezető előtt kell megkötöni.

Illetékes az az anyakönyvvezető, a kinek kerületében a jegyesek egyikének lakása vagy rendes tartózkodási helye van.

Ha a jegyesek egyikének lakása vagy rendes tartózkodási helye sincs a belföldön és ha azoknak csak egyike is német, az illetékes anyakönyvvezetőt azon szövetséges állam felügyelő hatósága jelöli ki, melyhez a német állampolgár tartozik és ha az egyik szövetséges állam kötelékébe sem tartozik, a birodalmi kancellár jelöli ki.

Több illetékes anyakönyvvezető közül a jegyesek szabadon választhatnak.

1321. §. Az illetékes anyakönyvvezető felhatalmazásával a házasságot más kerület anyakönyvvezetője is megkötetheti.

1322. §. Az 1303. és 1313. §-ok szerint adható felmentés azt a szövetséges államot illeti, a melynek kötelékébe a nő, az 1312. §. szerint adható felmentés pedig azt a szövetséges államot illeti, a melynek kötelékébe az elvált házaspár tartozik. Azon német állampolgárok részére, a kik egyik szövetséges állam kötelékébe sem tartoznak, a birodalmi kancellár adja a beleegyezést.

Az 1316. §. szerint adható felmentés azt a szövetséges államot illeti, a melynek területén a házasság megkötetik.

A szövetséges államot illető felmentvény adása iránt az országos kormány határoz.

Harmadik czim.

A házasság semmissége és megtámadhatósága.

1323. §. A házasság csak az 1324—1328. §-ok esetében semmis.

1324. §. Semmis a házasság, ha a házasságkötésnél az 1317. §-ban megállapított alakszerűségek be nem tartattak.

Ha a házasság a házassági anyakönyvbe bejegyeztetett, és a házastársak a házasságkötés után tíz évig, vagy amennyiben egyikük meghalt, ennek haláláig, de legalább három évig mint házastársak együtt éltek, a házasság kezdettől fogva érvényesnek tekintendő. Ez a szabály nem nyer alkalmazást, ha a tíz év elteltékor vagy az egyik házastárs halála idején semmisségi kereset adatott be.

1325. §. Semmis a házasság, ha a házastársak egyike a házasságkötés idején cselekvőképtelen vagy eszméletlen állapotban volt vagy szellemi tevékenysége ideiglenesen meg volt zavarva.

A házasság kezdettől fogva érvényesnek tekintendő, ha a férj azt cselekvőképtelenségének, öntudatlan állapotának, vagy megzavart szellemi tevékenységének helyreállása után helybenhagyja, még mielőtt az semmisnek nyilvánítatot vagy felbontatot volna. A helybenhagyásnak nem kell a házasságkötésre megszabott alakban történnie.

1326. §. Semmis a házasság, ha a házastársak egyike a házasságkötés idején mással érvényes házasságban élt.

1327. §. Semmis a házasság, ha azt rokonok vagy sógorsági viszonyban állók egymással az 1310. §. első bekezdése ellenére kötik.

1328. §. Semmis a házasság, ha az az 1312. §. szerint házasságtörés miatt tiltva volt.

Ha az 1312. §. szabálya alól a házastársak felmentést nyernek, a házasság kezdettől fogva érvényesnek tekintendő.

1329. §. Az 1325—1328. §-ok szerint semmis házasság semmiségét, a míg a házasság semmisnek nyilvánítva avagy felbontva nincs, csak semmiségi keresettel lehet érvényesíteni. Ugyanez áll az 1324. §. szerint semmis házasságról is, ha az a házassági anyakönyvbe bevezetett.

1330. §. A házasság csak az 1331—1335. és az 1350. §-ok eseteiben támadható meg.

1331. §. A házasságot megtámadhatja az a házasságfél, a ki a házasságkötés idején vagy az 1325. §. esetében a helybenhagyás idején cselekvőképességében korlátozva volt, ha a törvényes képviselője a házasságkötéshez vagy helybenhagyáshoz beleegyezését nem adta.

1332. §. Megtámadhatja a házasságát az a férj, a ki a házasságkötéskor nem tudta, hogy házasságot köt vagy jóllehet ezt tudta, de házasságkötési nyilatkozatot adni nem akart.

1333. §. A házasságot megtámadhatja az a házasságfél, a ki a házasságkötéskor a másik házastárs személyében vagy a másik házastársnak oly személyes tulajdonságaiban tévedett, a melyek őt a tényállás ismerete és a házasság lényegének megfontolt mérlegelése után a házasság megkötésétől visszatartották volna.

1334. §. Megtámadhatja a házasságot az a házasságfél, a ki a házasságot rosszhiszemű megtevesztés vagy oly körülmények hatása alatt kötötte meg, melyek őt a tényállás ismerete és a házasság lényegének megfontolt mérlegelése után a házasság megkötésétől

visszatartották volna. Ha a megtevesztést nem a másik házastárs idézte elő, a házasság csak akkor támadható meg, ha ez a házasságkötéskor a megtevesztésről tudott.

A vagyoni viszonyok felőli megtevesztés miatt a házasság meg nem támadható.

1335. §. Megtámadhatja a házasságot az a házasságfél, a ki a házasságot valamely jogellenes fenyegetés által kényszerítve kötötte meg.

1336. §. A házasságot képviselő útján megtámadni nem lehet. Ha a megtámadásra jogosult házasságfél cselekvőképességében korlátozva van, törvényes képviselőjének beleegyezésére nincs szükség.

A cselekvőképtelen házasságfél helyett a gyámhatóság beleegyezésével a törvényes képviselő támadhatja meg a házasságot. Az 1331. §. eseteiben, míg a megtámadásra jogosult házasságfél cselekvőképességében korlátozva van, csak törvényes képviselője támadhatja meg a házasságot.

1337. §. Nincs helye megtámadásnak az 1331. §. eseteiben, ha a törvényes képviselő a házasságot jóváhagyja vagy ha a megtámadásra jogosult házastárs, miután korlátlanul cselekvőképes lett, a házasságot helybenhagyja. Ha gyám a törvényes képviselő, az általa megtagadott jóváhagyást a házasságfél kérelmére a gyámhatóság pótolhatja; a gyámhatóság a jóváhagyást megadja, ha a házasság fentartása a házasságfél érdekében áll.

Az 1332—1335. §. eseteiben nincs helye a megtámadásnak, ha a megtámadásra jogosult házasságfél a

tévedés vagy a megtévesztés felfedezése vagy a kényszerhelyzet megszűnte után a házasságot helybenhagyja.

Az 1336. §. 1. bek. szabályai a helybenhagyásra is érvényesek.

1338. §. Nincs helye a házasság megtámadásának a házasság felbontása után, kivéve, ha a házasság a megtámadásra nem jogosult házastél halála folytán bomlott fel.

1339. §. A házasság csak hat hónapon belül támadható meg.

A megtámadási határidő az 1331. §. eseteiben azon időpontban kezdődik, melyben a házasság megkötése, vagy jóváhagyása a törvényes képviselő tudomására jutott vagy a házastárs korlátlan cselekvőképességet nyer, az 1332—1334. §-ok eseteiben azon időpontban, melyben a házastárs a tévedést vagy megtévesztést felfedezi, az 1335. §. esetében azon időpontban, melyben a kényszerhelyzet megszűnik.

A megtámadási határidőre a 203. és 206. §-oknak az elévülésre vonatkozó határozatai megfelelő alkalmazást nyernek.

1340. §. Ha a cselekvőképtelen házastárs törvényes képviselője a házasságot nem kellő időben támadta meg, a házastél cselekvőképességének elnyerése után a házasságot épúgy megtámadhatja, mintha törvényes képviselője nem lett volna.

1341. §. Mig a házasság fel nem bontatott, annak megtámadása megtámadási per útján történik.

Ha a házastárs a keresetet visszavonta, a megtámadás meg nem történtnek tekintetik. Ugyanez áll

arra az esetre is, ha a megtámadott házasság, még mielőtt érvénytelennek nyilvánított vagy felbontatott volna, helyben hagyatik vagy megerősíttetik.

1342. §. Ha a házasság a megtámadásra nem jogosult házastárs halála folytán bomlott fel, a megtámadás a hagyatéki bíróságnál tett bejelentéssel történik; a bejelentés hitelesített alakban teendő.

A hagyatéki bíróság közölni tartozik a bejelentést úgy azzal, a ki a házasság érvénytelensége, mint azzal, a ki annak érvénytelensége esetén a meghalt házastárs örököse lenne. A bejelentést mindenki megtekintheti, a ki jogi érdekeltségét valószínűvé teszi.

1343. §. Ha a megtámadható házasság megtámadatik, kezdettől fogva érvénytelennek tekintendő. A 142. §. 2. bek. szabálya alkalmazást nyer.

A kereset útján megtámadott, megtámadható házasság érvénytelensége, míg a házasság érvénytelennek nem nyilvánított vagy fel nem bontatott, más uton nem érvényesíthető.

1344. §. A házaselek egyike és valamely harmadik személy között létrejött jogügylet, vagy a köztük folyamatban volt perben hozott jogerős ítélet ellenében, a házasság érvénytelenségéből a harmadik személlyel szemben kifogások csak úgy érvényesíthetők, ha a jogügylet kötése vagy a per megindítása idején a házasság már érvénytelennek nyilvánítva vagy az érvénytelenség a harmadik személy előtt ismeretes volt.

Az érvénytelenség ezen korlátozás nélkül is érvényesíthető, ha az valamely alakbeli hiányon alapszik és a házassági anyakönyvbe nincs bevezetve.

1345. §. Ha a házastársak egyike a házasság érvénytelenségét a házasságkötéskor nem ismerte, a másik házastárs, a mennyiben az érvénytelenségről ő se tudott, a házasság érvénytelenítése vagy felbontása után követelheti, hogy az ő viszonyuk annak vagyoni jogi vonatkozásaiban és különösen az eltartási kötelezettség tekintetében is olyanak tekintessék, mintha a házasság az érvénytelenné nyilvánítás vagy felbontás idején már felbontva volna és a házaspár, a ki az érvénytelenségről tudomással birt, egymagában nyilvánított volna vétkesnek.

Ez a szabály nem nyer alkalmazást, ha az érvénytelenség valamely alakbeli hiányon alapszik és a házasság a házassági anyakönyvbe bevezetve nincs.

1346. §. Ha a fenyegetés miatt megtámadható házasság érvénytelenné nyilvánított, az 1345. §. első bekezdésében megállapított jog a megtámadásra jogosult házastársat illeti. Ha a tévedés miatt megtámadható házasság nyilvánítatik érvénytelenné, ez a jog a megtámadásra nem jogosult házastársat illeti, kivéve, ha ez a tévedést a házasság megkötésekor tudta vagy tudhatta.

1347. §. Ha a házastárs, a kit az 1445. §. első bekezdésében megállapított jog illet, a másik házastársnak kijelenti, hogy jogát gyakorolni kívánja, a házasság érvénytelenségének következményeit többé nem érvényesítheti; ha ez a másik házastársnak kijelenti, hogy ezt a jogot ezen következményeknél alkalmazza, az 1345. §. első bekezdésében megállapított jog megszűnik.

A másik házastárs felszólíthatja a jogosult házastársat, hogy a megállapított, megfelelő határidő alatt nyilatkozzék az iránt, hogy él e jogával. Jogát ez esetben csak a határidő elteltéig gyakorolhatja.

Negyedik czim.

Ujabb házasságkötés a holttányilvánítás esetében.

1348. §. Ha az egyik házaspár a másik házastárs holtta nyilvánítása után új házasságot köt, az új házasság nem semmis azért, mert a holtta nyilvánított házastárs még él, hacsak mindkét házastárs a házasságkötéskor nem tudta, hogy az a holttányilvánítás után is élt még.

Az új házasság megkötésével az előbbi házasság felbomlik. Felbontva marad a házasság akkor is, ha a holttányilvánítás megtámadási per útján hatálytalannított.

1349. §. Ha az egyik házastárs holtta nyilvánítását perrel megtámadják, a másik házastárs a per eldöntése előtt újabb házasságot nem köthet, hacsak a megtámadás az ítélet kihirdetése után tíz évvel nem történt.

1350. §. Ha a holtta nyilvánított házastárs még él, az új házastársak bármelyike megtámadhatja az új házasságot, töltve, hogy a házasságkötéskor ennek életben létéről tudomással nem birt. A házasságot csak attól az időponttól számított hat hónap alatt lehet

megtámadni, a melyben a megtámadó házastárs a holtta nyilvánított házsfél életben létéről értesül.

Nincs helye megtámadásnak, ha a megtámadásra jogosult házastárs, miután a holtta nyilvánított házastárs életben létéről értesült, vagy ha az új házasság az egyik házastárs halála folytán felbomlott, a házasságot helybenhagyja.

1351. §. Ha az előbbi házasságbeli házastársak egyike a házasságot az 1350. §. alapján megtámadja, ez a másik házastársnak tartásáról az 1578–1582. §-oknak a házasság felbontására vonatkozó szabályai szerint gondoskodni tartozik, feltéve, hogy a másik házastárs a házasságkötéskor nem tudta, hogy a holtta nyilvánított házastárs a holttan nyilvánítást túlélt.

1352. §. Ha az előbbi házasság az 1348. §. 2. bekezdése értelmében felbontatik, a nőnek abbéli kötelezettsége, hogy közös gyermekük eltartásának költségeihez bizonyos összeggel hozzájárulni tartozik, az 1585. §-nak a házasság felbontására vonatkozó szabályai szerint igazodik.

Ötödik czim.

A házasság hatálya általában.

1353. §. A házastársak egymással házassági életközösségben tartoznak élni. Ha a házastársak egyike azon jogaival, melynél fogva az életközösség helyreállítása követelhető, visszaél, a másik házastárs nem köteles a visszatérés iránti kérelmet teljesíteni. Ugyan

ez áll arra az esetre, ha a másik házastárs jogositva van a válópert megindítani.

1354. §. A férjet illeti meg a döntés a közös házasságot illető minden kérdés tekintetében; különösen ő állapítja meg a lakóhelyet és a lakást.

A nő nem köteles a férj intézkedéseit követni, ha a férj intézkedései által jogaival visszaél.

1355. §. A nő a férj családi nevét viseli.

1356. §. A nő az 1354. §. szabályainak sérelme nélkül jogositva és kötelezve van a közös háztartást vezetni.

A nő a háztartás teendőiben és a férj üzletében csak annyiban köteles résztvenni, a mennyiben ilyen tevékenység azon körülményekhez képest, melyek közt a házastársak élnek, szokásos.

1357. §. A nő jogositva van házas működési körén belül a férj dolgait ennek részére elintézni és őt ezekben képviselni. Azok a jogügyletek, melyeket a nő ezen működési körén belül köt, hacsak a körülményekből más nem következik, úgy tekintendők, mintha azokat a férj nevében kötötte volna.

A férj a nőnek ezen jogát korlátozhatja vagy azt el is vonhatja. Ha a férj a nő ezen jogának korlátozása vagy elvonása által férji jogaival visszaélne, a gyámhatóság a korlátozást vagy elvonást a nő kérelmére megszüntetheti. Harmadik személyekkel szemben a jog korlátozása vagy elvonása csak az 1435. §. értelmében hatályos.

1358. §. Ha a nő magát harmadik személylyel szemben valamely saját személyében teljesítendő szol-

gáltatásra kötelezte, a férj a jogviszonyt felmondási idő betartása nélkül is felmondhatja, ha a gyámhatóság őt kérelme folytán erre felhatalmazza. A gyámhatóság köteles a felhatalmazást megadni, ha a férj igazolja, hogy a nő tevékenysége a házasság érdekeinek sérelmével jár.

A férj nem gyakorolhatja felmondási jogát, ha a nő által elvállalt kötelezettséget jóváhagyta, vagy ha jóváhagyását a nő kérelmére a gyámhatóság pótolta. A gyámhatóság pótolhatja a jóváhagyást, ha a férj a nyilatkozat tételében betegség vagy távollét által akadályozva van és ha a halasztás veszélyrel jár, vagy ha a férj jóváhagyásának megtagadása által jogával visszaélne. Azon idő alatt, míg az életközösség meg van szüntetve, a fölmondás joga nem illeti a férjet.

A jóváhagyást, valamint a felmondást a férj képviselője útján nem eszközölheti; ha a férj cselekvőképességében korlátozva van, törvényes képviselőjének jóváhagyására nincs szükség.

1359. §. A házastársak a házasságból folyó kötelezettségek teljesítésénél egymással szemben csak olyan gondossággal tartoznak eljárni, melyet saját ügyeikben szoktak kifejezni.

1360. §. A férj a nőt állásának, vagyonának és keresetképességének mértékéhez képest eltartani köteles.

A nő tartozik férjét, ha ez magát eltartani képtelen, vagyonának és keresetképességének arányában a férj állásának megfelelően eltartani.

A tartás a házassági életközösség által meg-

szabott módon nyújtandó. Az 1605. és 1613—1615. §-oknak a rokonok eltartási költségeire vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1361. §. Ha a házastársak egymástól különválva élnek, az esetben mindaddig, míg valamelyikük a házassági életközösséget helyre állítani vonakodhatik vagy vonakodik, a tartás pénzjáradék útján biztosítandó; a járadékra a 760. §. szabályai nyerne alkalmazást. A férj köteles a nőnek az elkülönített háztartás vezetésére szükséges dolgokat a közös háztartásból használatra kiadni, kivéve, ha a dolgok reá nézve nélkülözhetetlenek, vagy ha ily dolgok a nő rendelkezése alatt álló vagyonban is meg vannak.

A férj eltartási kötelezettsége megszűnik, vagy bizonyos összeg fizetésére szorítkozik, ha az a szükségletekre, valamint a házastársak vagyoni és kereseti viszonyaira való tekintettel a méltányosságnak megfelel.

1362. §. A férj hitelezőinek előnyére az a vélelem áll fenn, hogy az egyik vagy mindkét házastárs birtokában lévő ingó dolgok a férj tulajdonát képezik. Ez áll különösen a bemutatóra szóló és az üres hátirattal ellátott forgatható papírokra is.

A kizárólag a nő személyes használatára rendelt dolgok, különösen ruhaneműek, ékszerek és munkaeszközök tekintetében a házastársak egymáshoz és a hitelezőkhöz való viszonyában az a vélelem áll fenn, hogy ezek a dolgok a nő tulajdonát képezik.

Hatodik czim.

A házassági vagyoni jog.

I. A törvényes vagyoni jog.

1. Általános szabályok.

1363. §. A nő vagyona a házasságkötés folytán a férj kezelése és hasznélvezete alá kerül (bevitt vagyon).

A bevitt vagyonhoz tartozik az a vagyon is, a mit a nő a házasság tartama alatt szerez.

1364. §. A kezelés és a hasznélvezet nem illeti a férjet, ha az a házasságot cselekvőképességében korlátozott nővel, a nő törvényes képviselőjének beleegyezése nélkül kötötte meg.

1365. §. A férj kezelése és hasznélvezete a nő külön vagyonára nem terjed ki.

1366. §. Külön vagyon alatt értendők kizárólag a nő használatára rendelt dolgok, különösen a ruhaneműek, ékszerek és munkaeszközök.

1367. §. Külön vagyon az, a melyet a nő saját munkájával vagy valamely kereseti ág önálló üzése által szerez.

1368. §. Külön vagyon az, a mi a házassági szerződésben külön vagyonnak nyilváníttatik.

1369. §. Külön vagyon az, a mit a nő örökösödés, hagyomány vagy köteles rész gyanánt szerez (halál esetre szóló szerzés), vagy a mit harmadik személy neki élőközti ügylet útján ingyenesen juttat, ha az

örökhatyó végrendelkezésében, vagy a harmadik személy az ingyenes részeltetés alkalmával úgy rendelkezett, hogy a szerzemény külön vagyon legyen.

1370. §. Külön vagyon az, a mit a nő az ő külön vagyonához tartozó joga alapján vagy az ő külön vagyonához tartozó valamely dolog megsemmisítése, megrongálása vagy elvonása miatti kártérítés címén, vagy oly jogügylet útján szerez, a mely a külön vagyonra vonatkozik.

1371. §. A külön vagyonra azok a szabályok nyerne megfelelő alkalmazást, melyek a vagyonelkülönítésnél a nő vagyonára érvényesek; a nő azonban a házasságot költségeinek fedezéséhez csak annyiban tartozik hozzájárulni, amennyiben a férj a behozott vagyon hasznáiban megfelelő járulékot nem nyert.

1372. §. Bármelyik házastárs követelheti, hogy a behozott vagyon állaga leltár felvétele által a másik házastárs közreműködésével megállapíttassék. A leltár felvételére az 1035. §-nak a hasznélvezetre érvényes szabályai alkalmazandók.

Bármelyik házastárs a behozott vagyonhoz tartozó dolgok állapotát szakértők által saját költségén megállapíttathatja.

2. A kezelés és a hasznélvezet.

1373. §. A férj jogosítva van a behozott vagyonhoz tartozó dolgokat birtokába venni.

1374. §. A férj köteles a behozott vagyont szabályszerűen kezelni. A férj tartozik a nőnek kérelmére a kezelés állásáról felvilágosítással szolgálni.

1375. §. A férj kezelési joga nem foglalja magában azt a jogosultságot, hogy a nőt jogügylet által kötelezze, vagy, hogy a behozott vagyon fölött a nő beleegyezése nélkül rendelkezék.

1376. §. A nő beleegyezése nélkül joga van a férjnek:

1. a nő pénze és egyéb elhasználható dolgai felett rendelkezni;
2. a nő követeléseit a nő ellenében fennálló oly követelésekbe beszámítani, a melyeknek kiegyenlítése a behozott vagyonból követelhető;
3. a nőnek a behozott vagyonhoz tartozó valamely dolog szolgáltatására irányuló kötelezettségét a dolog szolgáltatása által teljesíteni.

1377. §. A férj oly intézkedéseket, melyekre az 1376. §. értelmében a nő beleegyezése nélkül is jogosítva van, csak a behozott vagyon rendes kezelése végett foganatosíthat.

A behozott vagyonhoz tartozó pénzt a férj a nő részére a gyámi pénzek elhelyezésére érvényes szabályok szerint gyümölcsözőleg tartozik elhelyezni, fölteve, hogy azok a kiadások fedezésére készen nem tartandók.

Egyéb elhasználható dolgokat a férj a maga részére is elidegeníthet vagy elhasználhat. Ha a férj ezen jogával él, tartozik a dolgok értékét a kezelés és hasznélvezet befejezése után megtéríteni; ha a behozott vagyon rendes kezelése kívánja, a megtérítésnek már előbb kell történnie.

1378. §. Ha a behozott vagyonhoz ingatlan is

tartozik Ieltárral együtt, a férjnek jogai és kötelezettségei a Ieltár tekintetében az 1048. §. 1. bekezdésének a hasznélvezetre vonatkozó szabályai szerint igazodnak.

1379. §. Ha a behozott vagyon rendes kezelése oly jogügylet kötését teszi szükségessé, melyhez a nő beleegyezése is kell, az esetben, ha a nő beleegyezését alapos ok nélkül megtagadja, ezt a férj kérelmére a gyámhatóság pótolhatja.

Ugyanez áll arra az esetre is, ha a nő a nyilatkozattételben betegség vagy távollét által van akadályozva és a halasztás veszélyvel járna.

1380. §. A férj a behozott vagyonhoz tartozó jogokat biróilag saját nevében érvényesítheti. Ha a férj a jog fölött a nő beleegyezése nélkül is rendelkezhetik, az ítélet a nő mellett és ellen is hatályos.

1381. §. Ha a férj a behozott vagyon eszközeivel ingó dolgokat szerez, ezek a megszerzés folytán a nő tulajdonába mennek át, kivéve, ha a férj nem a behozott vagyon számlájára akar szerezni. Ez áll különösen a bemutatóra szóló és az üres hátírral ellátott rendeleti papirokra is.

Az 1. bek. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek, ha a férj a behozott vagyon eszközeivel ily jellegű dolgokra vonatkozó jogot vagy más oly jogot szerez, melynek átszállásához az átruházási szerződés elégséges.

1382. §. Oly háztartási dolgok, melyeket a férj a nő által behozott és többé már nem létező vagy értéktelenné vált tárgyak helyett beszerzett behozott javakká válnak.

1383. §. A férj megszerzi a behozott vagyon hasznait ugyanazon módon és ugyanabban a terjedelemben, mint a haszonélvező.

1384. §. A férj a hasznok megszerzése folytán származó költségeken kívül a behozott vagyonhoz tartozó dolgok eltartására szükséges költségeket is a haszonélvezetekre érvényes szabályok szerint tartozik viselni.

1385. §. A férj a nővel szemben köteles a kezelés és a haszonélvezet tartama alatt viselni:

1. a nőt kötelező közterheket a külön vagyonon fekvő és azon rendkívüli terhek kivételével, melyek a behozott vagyon törzsértékén nyugvóknak tekintetnek;
2. azokat a magánjogi terheket, melyek a behozott vagyonhoz tartozó dolgokon nyugszanak;
3. azokat a fizetéseket, melyek a behozott javakhoz tartozó dolgok biztosításáért teljesítendők.

1386. §. A férj a nővel szemben köteles a kezelés és haszonélvezet tartama alatt a nő azon kötelezettségeinek kamatait fizetni, melyeknek kiegyenlítése a behozott vagyonból követelhető. Ugyanez áll más visszatérő szolgáltatásokról is, ideértve a nő törvényes eltartási kötelezettségén alapuló szolgáltatásokat is, amennyiben azok rendes kezelés mellett a vagyon jövedelmeiből fedezhetők.

A férj ezen kötelezettsége nem áll fenn, ha a kötelezettségek vagy a terhek a házaspár egymáshoz való viszonyához képest a nő külön vagyonát terhelik.

1387. §. A férj a nővel szemben köteles viselni:

1. annak a pernek a költségeit, melylyel a férj a behozott vagyonhoz tartozó valamely jogot érvényesít, valamint a nő által indított per költségeit is, amennyiben ezek a külön vagyont nem terhelik;

2. a nő védelmének költségeit az ellene folyamatba tett büntető eljárásban, amennyiben a költségek felmerülését a körülmények indokolják vagy az a férj beleegyezésével történt, a nő visszatérítési kötelezettségének fenntartásával elítéltetése esetére.

1388. §. Azokban az esetekben, melyekben a férj a nővel szemben ennek kötelezettségeit az 1385—1387. §-ok szerint viselni tartozik, a hitelezőkkel szemben a nő mellett egyetemleges adóstársként felelős.

1389. §. A férj tartozik a házaselet költségeit fedezni.

A nő követelheti, hogy a férj a behozott vagyon tiszta hozadékát, amennyiben ez a saját és a nő és a közös leszármazók tartására szükséges, tekintet nélkül egyéb kötelezettségeire, ezen célra fordítsa.

1390. §. Ha a férj a behozott vagyon kezelésének céljaira oly kiadásokat tesz, melyeket ő a körülményekhez képest szükségeseknek tarthat, a nőtől ezeknek megtérítését követelheti, feltéve, hogy ezek a kiadások nem őt magát terhelik.

1391. §. Ha a férj viselkedése alapos aggodalmat kelt az iránt, hogy a nő jogai a behozott vagyont

veszélyeztető módon sérelmet szenvednek, a nő a férjtől biztosítékot követelhet.

Ugyanez áll arra az esetre, ha a nőnek a férj kezeléséből és haszonélvezetéből származó és az elhasználható dolgok megtérítésére vonatkozó igényei vannak jelentékenyen veszélyeztetve.

1392. §. Ha azok az előfeltételek fennforognak, a melyek mellett a férj biztosítékadásra köteles, a nő követelheti, hogy a behozott vagyonhoz tartozó bemutatóra szóló papirokat a szelvényutalvánnyal együtt valamely letéti hivatalnál, vagy a bírodalmi banknál azzal a kikötéssel tegye le, hogy a férj azoknak kiadását csak a nő beleegyezésével követelheti. A 92. §. szerint az elhasználható dolgokhoz tartozó bemutatóra szóló papírok, valamint kamat-, járadék- vagy osztalék-szelvények letétbe nem helyezhetők. Az üres hátrattal ellátott rendeleti papírok a bemutatóra szóló papírokkal egyenlőknek vétetnek.

A letétbe helyezett papírok tekintetében a férj oly rendelkezést is, melyre ő az 1376. §. értelmében jogosítva van, csak a nő beleegyezésével tehet.

1393. §. A férj a bemutatóra szóló papírokat, a helyett, hogy azokat az 1392. §. szerint letétbe helyezné, a nő nevére is átirathatja, vagy ha azokat a bírodalom vagy valamely szövetséges állam állította ki, a bírodalom vagy a szövetséges állam elleni könyvköveteléssé is átváltoztathatja.

1394. §. A nő azokat az igényeket, melyek őt a kezelés és a haszonélvezet alapján a férj ellen illetik, csak a kezelés és a haszonélvezet befejezése után ér-

vényesítheti bíróilag, kivéve, ha fennforognak azok az előfeltételek, melyek mellett a nő az 1391. §. értelmében biztosítékot követelhet. Az 1389. §. 2. bekezdésében körülírt jog ennek a korlátozásnak nincs alávetve.

1395. §. A nő a behozott vagyon fölött a férj beleegyezése nélkül nem rendelkezhetik.

1396. §. Ha a nő a behozott vagyon fölött a férj beleegyezése nélkül szerződés útján rendelkezik, a szerződés hatálya a férj beleegyezésétől függ.

Ha a másik fél a férjet a beleegyezés iránt nyilatkozatra szólítja fel, a nyilatkozat csak a féllel szemben tehető; a felszólítás előtt a nővel szemben tett beleegyező vagy a beleegyezést megtagadó nyilatkozat nem hatályos. A beleegyezés csak a felszólítás vételétől számított két hét alatt nyilvánítható; ha a férj beleegyezését nem adja, ez megtagadottnak tekintendő.

Ha a férj beleegyezését megtagadja, a szerződés nem válik az által hatályossá, hogy a kezelés és a haszonélvezet megszűnik.

1397. §. A szerződés jóváhagyásáig a másik fél visszaléphet. A visszalépési nyilatkozat a nővel szemben is tehető.

Ha a másik fél tudta, hogy a nő férjes, csak ugy léphet vissza, ha a nő a valósággal ellentétben a férj beleegyezését állította; a másik fél ez esetben sem léphet vissza, ha a beleegyezés hiányáról a szerződés megkötésekor tudott.

1398. §. Hatálytalan az oly egyoldalú jogügylet, a melylyel a nő a behozott vagyon fölött a férj beleegyezése nélkül rendelkezik.

1399. §. Nem szükséges a férj beleegyezése az oly jogügyletekhez, melyek által a nő magát valaminek a teljesítésére kötelezi.

Ha a férj az ily jogügyletet jóváhagyja, ez vele szemben a behozott vagyon tekintetében hatályos. Ha nem hagyja jóvá, az esetben köteles tőni, hogy a jogügylet, a mennyiben általa a behozott vagyon gyarapodik, a jogtalan meggazdagodás visszatérítésére vonatkozó szabályok szerint vele szemben érvényesíthetők.

1400. §. Ha a nő a férj beleegyezése nélkül pert folytat, az ítélet a férjjel szemben a behozott vagyon tekintetében hatálytalan.

A nő a behozott vagyonhoz tartozó jogokat per útján csak a férj beleegyezésével érvényesítheti.

1401. §. A férj beleegyezése az 1395–1398. §-ok, az 1399. §. 2. bek. és az 1400. §. eseteiben elmaradhat, ha a férj a nyilatkozattételben betegség vagy távollét által akadályozva van és a halasztás veszéllyel járna.

1402. §. Ha a nő személyes ügyeinek intézése oly jogügylet kötését igényli, a melyhez a nőnek a férj beleegyezésére van szüksége, ezt a nő kérelmére a gyámhatóság pótolhatja, ha a férj alapos ok nélkül megtagadná.

1403. §. A behozott vagyonra vonatkozó egyoldali jogügylet a férjjel szemben létesítendő.

A nő kötelezettségére vonatkozó egyoldali jogügylet a nővel szemben létesítendő; hogy azonban a jogügylet a férj ellenében is hatályos legyen, az a férjjel szemben is létesítendő.

1404. §. Azon korlátozások hatályát, melyeknek a nő az 1395–1403. §-ok értelmében alá van vetve, a harmadik személy maga ellenében akkor is tőni tartozik, ha nem tudta, hogy a nő férjes.

1405. §. Ha a férj nejének valamely önálló kereseti ág üzéséhez beleegyezését adja, az esetben oly jogügyletekhez és perekhez, melyek az üzlet folytatásával járnak, a férj beleegyezésére nincs szükség. Az üzletre vonatkozó egyoldali jogügyletek a nővel kötendők.

A férjnek az üzlet folytatásához adott beleegyezésével egyértelmű az, ha a nő az üzletet a férj tudtával és tiltakozása nélkül folytatja.

Harmadik személyekkel szemben a férj tiltakozása és beleegyezésének visszavonása csak az 1435. §. értelmében hatályos.

1406. §. A nőnek nincs szüksége a férj beleegyezésére:

1. valamely örökségnek, vagy hagyománynak elfogadásához vagy visszautasításához, a köteles részről való lemondáshoz, a reá szállott örökség leltározásához;
2. valamely szerződési ajánlat vagy ajándékozás visszautasításához;
3. a férjjel kötendő jogügylet létesítéséhez.

1407. §. A nőnek nincs szüksége a férj beleegyezésére:

1. a házasságkötés idejekor folyamatban levő per folytatásához;
2. a behozott vagyonhoz tartozó jognak bírói úton való érvényesítéséhez a férj ellen;

3. a behozott vagyonhoz tartozó jognak bírói uton való érvényesítéséhez harmadik személy ellen, ha a férj a jogról a nő szükséges beleegyezése nélkül rendelkezett;
4. az ellenmondási jognak bírói uton való érvényesítéséhez a végrehajtási eljárás ellen.

1408. §. A férjet a behozott vagyonon illető kezelési és hasznélvezeti jog át nem ruházható.

1409. §. Ha a férj gyámság alatt van, a gyám tartozik őt a behozott vagyon kezeléséből és hasznélvezetéből folyó jogok és kötelezettségek tekintetében képviselni. Ez arra az esetre is áll, ha a nő a férj gyámja.

3. A felelősség a tartozásokért.

1410. §. A férj hitelezői a behozott vagyonból nem követelhetnek kielégítést.

1411. §. A nő hitelezői a behozott vagyonból a férj kezelésére és hasznélvezetére való tekintet nélkül kielégítést követelhetnek, ha csak az 1412–1414. §-okból más ki nem tűnik. A hitelezők a nő igényeinek érvényesítésénél az 1394. §-ban körülírt korlátozásnak nincsenek alávetve.

Ha a férj az 1377. §. értelmében elhasználható dolgokat elidegenített vagy elhasznált, a hitelezőkkel szemben köteles azokat azonnal megtéríteni.

1412. §. A behozott vagyon a nő azon kötelezettségeinek fedezésére, melyek a házasságkötés után keletkezett jogügyletből származnak, csak akkor szolgálhat, ha a férj a jogügyletbe beleegyezését adta,

vagy ha a jogügylet vele szemben beleegyezése nélkül is hatályos.

A nő perének költségei tekintetében a behozott vagyon akkor is fedezetül szolgál, ha az ítélet a férjjel szemben a behozott vagyon tekintetében nem is hatályos.

1413. §. A behozott vagyon nem szolgál fedezetül a nő azon kötelezettségéért, a mely valamely örökség vagy hagyomány megszerzéséből származik, ha a nő az örökséget vagy a hagyományt házasságkötés után mint külön vagyont szerzi meg.

1414. §. A behozott vagyon nem szolgál fedezetül oly kötelezettségnek, mely a házasságkötés után a külön vagyonhoz tartozó valamely jogból vagy az ahhoz tartozó valamely dolog birtokából származik, kivéve, ha az a jog vagy dolog az üzlet folytatásához tartozik, melyet a nő a férj beleegyezésével önállóan gyakorol.

1415. §. A házaspár egymás közti viszonyában a külön vagyont terhelik:

1. a nőnek valamely tilos cselekményből származó kötelezettségei, melyet a házasság tartama alatt követ el;
2. a nőnek oly jogviszonyból származó kötelezettségei, mely a külön vagyonra vonatkozik, még akkor is, ha azok a házasságkötés, vagy azon idő előtt keletkeztek is, midőn a vagyon külön vagyonná vált;
3. annak a pernek költségei, melyet a nő az

1. és 2. sz. alatt megjelölt kötelezettségek miatt folytat.

1416. §. A házaspár egymás közti viszonyában az egymással szemben folytatott perek költségei, a mennyiben azokat nem a férj tartozik viselni, a külön vagyon terhelik.

Ugyanez áll a nő és harmadik személy közt folyó per költségei tekintetében is, kivéve, ha az ítélet a férjjel szemben a behozott vagyon tekintetében hatályos. Ha azonban a per a nő személyes ügyére vagy az 1415. §. 1. és 2. számában foglalt rendelkezés alá eső oly kötelezettségre vonatkozik, mely a behozott vagyonból nyer fedezetet, ez a szabály nem nyer alkalmazást, feltéve, hogy a költségek felmerülését a körülmények indokolják.

1417. §. Ha az 1415. és az 1416. §-ok szerint a külön vagyont terhelő tartozás a behozott vagyonból elégittetik ki, az esetben köteles a nő ezt a külön vagyonból, a mennyiben ebből jut, a behozott vagyonnak megtéríteni.

Ha a külön vagyonból a nő oly tartozása nyer kielégítést, mely a házaspár egymás közti viszonyában nem a külön vagyont terheli, az esetben a férj köteles ezt a behozott vagyonból, a mennyiben ebből jut, a külön vagyonnak megtéríteni.

4. A kezelés és haszonélvezet megszűnése.

1418. §. A nő keresetileg követelheti a kezelés és haszonélvezet megszűnését:

1. ha fennforognak azok az előfeltételek, melyek

között a nő az 1391. §. értelmében biztosítékot követelhet;

2. ha a férj abbéli kötelezettségét, melynél fogva a nő és a közös leszármazók tartására köteles, megsértette és a jövőre nézve a tartás jelentékeny veszélyeztetésétől kell tartani. A tartási kötelezettség megsértése már akkor is fennforog, ha a férj a nőnek és a közös leszármazóknak legalább is olyan tartást nem nyújt, mely nekik a behozott vagyon rendes kezelése és haszonélvezete mellett jutna;
3. ha a férj gyámság alatt áll;
4. ha a férj részére vagyoni ügyeinek intézése végett az 1910. §. értelmében ügygondnok rendeltetett ki;
5. ha a férj részére távolléte miatt gondnok rendeltetett ki és a gondnokság mielőbbi megszüntetése nem remélhető.

A kezelés és a haszonélvezet az ítélet jogerőre emelkedésével szűnik meg.

1419. §. A kezelés és a haszonélvezet megszűnik annak a végzésnek jogerőre emelkedésével, melylyel a férj vagyona fölött a csőd megnyitattik.

1420. §. A kezelés és a haszonélvezet a férj halttá nyilvánítása esetén azon időpontban szűnik meg, mely a halálozás időpontjául tekintendő.

1421. §. A férj a kezelés és a haszonélvezet befejezése után a behozott vagyont a nőnek kiadni és a kezelésről számolni tartozik. Valamely mezőgazdasági ingatlan kiadására az 592. §. és valamely telek kiadá-

sára az 592. és 593. §. szabályai nyerne megfelelő alkalmazást.

1422. §. Ha a kezelés és a haszonélvezet az 1418. §. alapján hozott ítélet folytán szűnt meg, a férj a behozott vagyont ép úgy tartozik kiadni, mint ha a kiadásra vonatkozó jog iránt a kezelés és a haszonélvezet megszüntetését célzó perrel a kereset beadott volna.

1423. §. Ha a férj a behozott vagyonhoz tartozó ingatlant bérbe, vagy haszonbérbe adja, az esetben, ha a bérleti vagy haszonbérleti viszony a kezelés vagy a haszonélvezet befejezésekor még fennáll, az 1056. §. szabályai nyerne megfelelő alkalmazást.

1424. §. A férj a kezelés és haszonélvezet megszünte után is jogosítva van a kezelést folytatni, míg ő a befejezésről tudomást nem nyer, vagy nyerhet. Harmadik személy erre a jogosultságra nem hivatkozhatik, ha valamely jogügylet kötéskor a kezelés és haszonélvezet megszüntéről tudomással birt vagy birhatott.

Ha a kezelés és a haszonélvezet a nő halála folytán szűnik meg, a férj a kezeléshez tartozó azokat az ügyeket, melyeknek halasztása veszélylyel járna, intézni köteles, míg az örökös másként nem intézhetnek.

1425. §. Ha a gondnokság alá helyezés vagy az ügygondnok kirendelése, a mely miatt a kezelés és a haszonélvezet megszűnt, visszavonatik, vagy ha a gondnokság alá helyezést elrendelő határozat sikerrel meg-

támadtatik, a férj jogainak visszaállítását keresetileg követelheti. Ugyanez áll az esetre is, ha a holtta nyilvánított férj még él.

A férj jogai az ítélet jogerőre emelkedésével lépnek ismét hatályba. Az 1422. §. szabálya megfelelő alkalmazást nyer.

A jogok helyreállítása esetén külön vagyonná lesz, a mi a férj jogainak visszavonása nélkül külön vagyon maradt vagy azzá lett volna.

5. A vagyonekülönítés.

1426. §. Ha az 1364. §. szerint a kezelés és a haszonélvezet a férjet nem illeti, vagy az az 1418—1420. §-ok alapján megszűnik, vagyonekülönítés áll be.

A vagyonekülönítésre nézve az 1427—1431. §-ok szabályai érvényesek.

1427. §. A férj tartozik a házasság költségeit viselni.

A nő a háztartás költségeinek fedezéséhez a férj részére vagyonának hozadékaiból és munkájának, vagy általa önállóan folytatott üzletének jövedelméből megfelelő összeggel tartozik hozzájárulni. A multa vonatkozólag a férj ezen hozzájárulást csak annyiban követelheti, a mennyiben a nő felszólítás ellenére a hozzájárulással hátralékban maradt. A férj ezen joga át nem ruházható.

1428. §. Ha a férj által a nőnek és a közös le- származóknak nyújtandó tartás komoly veszélyezte-

tésétől kell tartani, a nő a háztartás költségeihez való hozzájárulását saját használatára annyiban megtagadhatja, amennyiben az a tartás költségeinek a fedezéséhez szükséges.

Ugyanez áll arra az esetre is, ha a férj gondnokság alá helyezettett vagy ha az 1910. §. szerint vagyoni ügyeinek intézésére, vagy távolléte miatt részére ügygondnok rendeltetett ki.

1429. §. Ha a nő a háztartás költségeinek fedezésére saját vagyonából kiadásokat tesz, vagy ha a férjnek erre a célra a saját vagyonából valamit átenged, kétség esetében az a vélelem, hogy a nőnek nincs szándéka megtérítést követelni.

1430. §. Ha a nő vagyonát egészben vagy részben a férj kezelésére bizza, a férj azokat a jövedelmeket, amelyeket kezelése alatt bevesz, szabad belátása szerint fölhasználhatja, föltéve, hogy azokat a rendes kezelés költségeinek a fedezésére és a nő oly kötelezettségeinek a teljesítésére fordítania nem kell, melyek szabályszerű kezelés mellett a vagyon jövedelmeiből fedezendőek. A nő ettől eltérőleg is rendelkezhetik.

1431. §. A vagyonkülönítés harmadik személyekkel szemben csak az 1435. §. értelmében hatályos.

Ugyanez áll az 1425. §. esetében is a kezelés és haszonélvezet helyreállítására nézve, ha ezeknek megszüntetése a vagyoni jogok följegyzési könyvébe bevezettetett.

II. A szerződéses vagyoni jog.

1. Általános határozatok.

1432. §. A házaspár vagyoni viszonyait szerződés (házassági szerződés) útján is szabályozhatják, különösen a házasság megkötése után a fennálló vagyoni viszonyokat megszüntethetik vagy megváltoztathatják.

1433. §. A vagyoni viszonyok egy már nem érvényes, vagy külföldi törvényre való hivatkozással nem szabályozhatók.

Ha a férj lakása a házasság megkötése idején vagy ha a szerződés a házasságkötés után jött létre, a szerződéskötés idején külföldön van, az ezen lakóhelyen érvényes vagyoni jogra való hivatkozásnak helye van.

1434. §. A házassági szerződés mindkét fél együttes jelenlétében a bíróság vagy a közjegyző előtt kötendő.

1435. §. Ha a házaspár a férj kezelési és haszonélvezeti jogát házassági szerződésben kizárják vagy módosítják, a kizárás vagy módosításból harmadik személlyel szemben a közte és a házastársak valamelyike között létrejött jogügylet vagy a köztük folyó perben hozott jogerős ítélet ellen kifogások csak úgy érvényesíthetők, ha a jogügylet kötésekör vagy a per megindítása idején ez a kizárás vagy módosítás az illetékes járásbíróságnál a vagyoni jogok nyilvánkönyvébe bevezetve vagy a harmadik személy előtt tudva volt.

Ugyanez áll arra az esetre, ha a vagyoni jogi

viszonyoknak a vagyoni jogok nyilvánkönyvébe bevezetett szabályozása házassági szerződés által megszüntetik vagy módosul.

1436. §. Ha a házasfelek a férj kezelési és haszonélvezeti jogát házassági szerződésben kizárják vagy az általános vagyoni közösséget, a közszereményt vagy az ingók közösségét megszüntetik, ez esetben, ha csak a szerződésből más nem tűnik ki, vagyoni elkülönítés áll be.

2. Általános vagyoni közösség.

1437. §. A házassági szerződés, melylyel a felek a vagyoni közösséget megállapítják vagy azt megszüntetik, törvényes képviselő útján nem köthető.

Ha a szerződő felek valamelyike cselekvőképességében korlátozva van, törvényes képviselőjének jóváhagyása szükséges. Ha gyám a törvényes képviselő, a gyámhatóság jóváhagyása szükséges.

1438. §. A férj vagyona és a nő vagyona az általános vagyoni közösség folytán mindkét házastárs közös vagyonává válik (összvagyon). Az összvagyonhoz tartozik az a vagyon is, melyet a férj vagy a nő a vagyoni közösség tartama alatt szerez.

Az egyes dolgok közösökké válnak a nélkül, hogy azokat jogügylettel külön át kellene ruházni.

Ha oly jog válik közössé, mely a telekkönyvbe be van jegyezve vagy abba bejegyezhető, bármelyik házastárs igénybe veheti a másik közreműködését a telekkönyv kiigazításához.

1439. §. Nem részei az összvagyonnak azok a tárgyak, melyek jogügylettel át nem ruházhatók. Ily

tárgyakra a közszerzeménynél a behozott vagyonra vonatkozó határozatok, az 1524. §. kivételével, megfelelő alkalmazást nyernek.

1440. §. Nem része az összvagyonnak a külön vagyon.

Külön vagyon az, a mi a házassági szerződésben valamelyik házastárs külön vagyonának van nyilvánítvá, vagy a mit a házasfelek valamelyike az 1369. vagy 1371. §. értelmében szerez.

1441. §. A nő külön vagyonára azok a szabályok nyernek megfelelő alkalmazást, melyek a vagyoni elkülönítésnél a nő vagyonára érvényesek; a nő azonban a férj részére a háztartás költségeihez csak annyiban tartozik hozzájárulni, a mennyiben az összvagyonba folyó jövedelmek a költségek fedezésére nem elegendők.

1442. §. Egyik házastárs sem rendelkezhetik külön az összvagyonban birt része és az ahhoz tartozó egyes dolgok fölött; egyik házastárs sincs jogosítva az összvagyon felosztását követelni.

Az adós az összvagyonhoz tartozó követelés ellen csak oly követelést számíthat be, melynek kiegyenlítése az összvagyonból követelhető.

1443. §. Az összvagyonat a férj kezeli. A férj nevezetesen jogosítva van az összvagyonhoz tartozó dolgokat birtokba venni, az összvagyon fölött rendelkezni, valamint az összvagyonra vonatkozó pereket saját nevében folytatni.

A férj kezelési cselekményei a nőt saját személyében sem harmadik személyekkel, sem a férjjel szemben nem kötelezik.

1444. §. A férj a nő beleegyezése nélkül nem köthet oly jogügyletet, mely által magát az összvagyon, mint egész fölötti rendelkezésre kötelezi, valamint nem tehet az összvagyon fölött oly rendelkezést sem, mely által a nő beleegyezése nélkül elvállalt ilyenmő kötelezettség teljesítendő.

1445. §. A férj nem rendelkezhetik az összvagyonhoz tartozó ingatlanok fölött és nem vállalhat kötelezettséget ily rendelkezésre a nő beleegyezése nélkül.

1446. §. A férj nem ajándékozhat az összvagyonból és nem tehet az összvagyon fölött a nő beleegyezése nélkül oly rendelkezést, mely által a nő beleegyezése nélkül tett ajándékozási ígéret teljesítendő. — Ugyanez áll oly ajándékozási ígéretről is, a mely nem az összvagyonra vonatkozik.

Kivételt képeznek azok az ajándékozások, melyek által a férj valamely erkölcsi vagy tisztességbeli kötelezettségnek tesz eleget.

1447. §. Ha az összvagyon rendes kezelése végett oly jogügylet válik szükségessé, a milyen az 1444. és 1445. §§-ban van megjelölve, az esetben, ha a nő beleegyezését alapos ok nélkül megtagadná, ezt a férj kérelmére a gyámhatóság pótolja.

Ugyanez áll arra az esetre is, ha a nő a nyilatkozattételben betegség vagy távollét miatt van akadályozva és a halasztás veszélyely jár.

1448. §. Ha a férj az 1444—1446. §§-ban jelzett jogügyletek valamelyikét a nő beleegyezése nélkül köti meg, a nőnek a behozott vagyonra vonatkozó

rendelkezési jogára érvényes és az 1396. §. 1. és 3. bek., valamint az 1397. és 1398. §§-ban körülírt szabályok nyernek megfelelő alkalmazást.

Ha valamely szerződés megkötésekor a másik fél arra hívja fel a férjet, hogy a nő jóváhagyását szerezzé meg, a jóváhagyást magában foglaló nyilatkozat csak vele szemben tehető; a felhívás előtt a férjjel szemben nyilvánított jóváhagyás vagy ennek megtagadása hatályát veszti. A jóváhagyás csak a felhívás vételétől számított két héten belül nyilvánítható; ha a nő addig nem nyilatkozik, a jóváhagyás megtagadottnak tekintendő.

Ha a nő jóváhagyását a gyámhatóság pótolja, ennek határozata a 2. bek. szerinti felhívás esetén csak úgy hatályos, ha a férj azt a másik féllel közli; a 2. bek. 2. mondatában foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

1449. §. Ha a férj az összvagyonhoz tartozó jogok fölött a nő szükséges beleegyezése nélkül rendelkezik, a nő a jogot harmadik személylyel szemben a férj hozzájárulása nélkül érvényesítheti.

1450. §. Ha a férjet betegség vagy távollét akadályozza abban, hogy valamely az összvagyonra vonatkozó jogügyletet kössön vagy az összvagyonra vonatkozó pert folytasson, az esetben, ha a halasztás veszélyely járna, a nő jogosítva van saját vagy a férj nevében a jogügyletet megkötni vagy a pert folytatni.

1451. §. Ha a nő személyes ügyeinek intézése végett oly jogügylet kötése válik szükségessé, a mit a nő az összvagyonra vonatkozó hatálylyal a férj bele-

egyezése nélkül nem létesíthet, az esetben, ha a férj beleegyezését megtagadná, ezt a nő kérelmére a gyámhatóság pótolja.

1452. §. A nő által önállóan vezetett üzlet folytatására az 1405. §. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1453. §. A nőre szálló örökség vagy hagyomány elfogadására csak a nő van jogosítva; a férj beleegyezésére nincs szükség. Ugyanez áll a köteles részről való lemondásra, valamint a nő részére tett szerződési ajánlat vagy ajándékozás visszautasítására.

A nőre szállt örökség leltározásához a férj beleegyezésére nincs szükség.

1454. §. A vagyonközösség beálltakor folyamatban levő per folytatásához a nőnek a férj beleegyezésére nincs szüksége.

1455. §. Ha az összvagyon oly jogügylet által, melyet a férj vagy a nő a másik házastárs szükséges beleegyezése nélkül köt, gazdagodik, a gazdagodásnak az összvagyonból való kiadatása a jogtalan gazdagodás visszatérítésére vonatkozó szabályok szerint követelhető.

1456. §. A férj az összvagyon kezeléseért a nőnek nem felelős. Az összvagyon csökkenése esetén azonban megtérítéssel tartozik, ha a csökkenést károsítási szándékkal vagy oly jogügylet által okozta, melyet a nő szükséges beleegyezése nélkül kötött.

1457. §. Ha a férj gyámság alatt áll, a gyám tartozik őt azon jogokban és kötelezettségekben képviselni, melyek az összvagyon kezeléséből folynak. Ez abban az esetben is áll, ha a nő a férj gyámja.

1458. §. A háztartás költségei az összvagyonot terhelik.

1459. §. Az összvagyonból a férj hitelezői és amennyiben az 1460–1462. §-okból más ki nem tűnik, a nő hitelezői is kielégítést szerezhetnek (Gesammtgutsverbindlichkeiten).

A nő azon kötelezettségeiért, melyek az összvagyonot terhelik, a férj egyetemleges adóstársként személyesen is felelős. A felelősség megszűnik a vagyonközösség megszűntével, ha a kötelezettségek a házastelek egymásközi viszonyához képest nem az összvagyonot terhelik.

1460. §. Az összvagyon a nő oly kötelezettségeért, a mely a vagyonközösség létesítése után kötött jogügyletből származik, csak akkor szolgál fedezetül, ha a férj a jogügyletet jóváhagyja, vagy ha a jogügylet az összvagyon tekintetében a férj jóváhagyása nélkül is hatályos.

A nő pereinek költségei még akkor is az összvagyonból fedezendőek, ha az ítélet az összvagyonnal szemben nem is hatályos.

1461. §. Az összvagyon a nő oly kötelezettségeiért, melyek valamely örökség, vagy hagyomány folytán származnak, nem szolgál fedezetül, ha a nő az örökséget vagy hagyományt a vagyonközösség létesítése után mint külön vagyont szerzi meg.

1462. §. Az összvagyon a nő oly kötelezettségeért, mely a vagyonközösség létesítése után a külön vagyonhoz tartozó valamely jog vagy valamely ahhoz tartozó dolog birtoka folytán származik, nem szolgál fedeze-

tül, kivéve, ha az a jog vagy dolog üzlethez tartozik, melyet a nő a férj beleegyezésével önállóan folytat.

1463. §. A házasfelek egymáshoz való viszonyában az összvagyonon nyugvó következő terhek azt a házasfelet illetik, kinek személyében keletkeznek:

1. a tilos cselekményből származó kötelezettségek, melyet a házaspár a vagyonközösség létesítése után követ el vagy valamely büntető eljárásból folyó kötelezettségek, mely ellene ily cselekmény miatt indítatik;
2. a házaspár külön vagyonára vonatkozó jogügyletből származó kötelezettségek, még akkor is, ha azok a vagyonközösség létesítése után vagy azon idő előtt keletkeztek, a mikor a vagyon különvagyonná vált;
3. az 1. és 2. pont alatt megjelölt kötelezettségek iránt indított per költségei.

1464. §. A házasfelek egymáshoz való viszonyában a köztük folyó per költségei, a mennyiben azokat nem a férj tartozik viselni, a nőt terhelik.

Ugyanez áll a nő és harmadik személy közt folyó per költségeiről is, kivéve, ha az ítélet az összvagyonnal szemben hatályos. Ha azonban a per a nőnek valamely személyes ügyére vagy a nőnek az összvagyonra terhelő oly kötelezettségére vonatkozik, mely nem esik az 1463. §. 1. és 2. sz. alatt körülírt szabályai alá, ez a szabály nem nyer alkalmazást, ha a költségek felmerülését a körülmények igazolják.

1465. §. A házasfelek egymáshoz való viszonyában a férj által a közös gyermeknek az összvagyon-

ból ígért vagy adott kiházasítás a férjet annyiban terheli, a mennyiben az összvagyonnak megfelelő mértéket meghaladja.

Ha a férj az összvagyonból nem közös gyermeknek ígéri vagy adja a kiházasítást, ez a házasfelek egymáshoz való viszonyában a gyermek atyját vagy anyját terheli, az anyát azonban csak annyiban, a mennyiben jóváhagyja, vagy a kiházasítás az összvagyonnak megfelelő mértéket meg nem haladja.

1466. §. Ha a férj az összvagyonból valamit a külön vagyonra fordít, a felhasznált dolog értékét az összvagyonnak megtéríteni tartozik.

Ha a férj a külön vagyonból fordít valamit az összvagyonra, az összvagyonból ennek megtérítését követelheti.

1467. §. A mivel valamelyik házaspár az összvagyonba vagy a nő a férj külön vagyonába tartozik, az csak a vagyonközösség megszüntetése után teljesítendő; de a mennyiben a nő valamely tartozásának a kiegyenlítésére annak külön vagyonra elegendő, a nő tartozását már előbb köteles kiegyenlíteni.

A mit a férj az összvagyonból követelhet, azt csak a vagyonközösség megszüntetése után követelheti.

1468. §. A nő a vagyonközösség megszüntetését keresetileg követelheti:

1. ha a férj oly jogügyletet, a milyen az 1444—1446. §§-ban van megjelölve, a nő beleegyezése nélkül kötött és a nőnek a jövőre nézve jelentékeny veszélyeztetéstől kell tartania;

2. ha a férj az összvagyon azzal a szándékkal, hogy a nőt megkárosítsa, csökkentette;
3. ha a férj a nővel és a közös leszármazókkal szemben fennálló tartási kötelezettségét megsértette és a jövőre nézve a tartás komoly veszélyeztetésétől kell tartani;
4. ha a férj tékozlás miatt gondnokság alá került, vagy ha az összvagyon tékozlás miatt komolyan veszélyeztetve van;
5. ha az összvagyon oly kötelezettségek folytán, melyek a férj személyében keletkeztek, oly mértékben eladósodott, hogy a nő későbbi keresete komolyan veszélyeztetve van.

1469. §. A férj keresetileg követelheti a vagyonközösség megszüntetését, ha az összvagyon a nő oly kötelezettségei folytán, melyek a házastársak egymáshoz való viszonyához képest nem az összvagyon terhelik, oly mértékben van eladósodva, hogy a férj későbbi keresete komolyan veszélyeztetve van.

1470. §. A vagyonközösség megszüntetése az 1468. és 1469. §§. eseteiben az ítélet jogerőre emelkedésével lép hatályba. A jövőre nézve vagyonelkülönítés esete forog fenn.

Harmadik személyekkel szemben a vagyonközösség megszüntetése csak az 1435. §. szerint hatályos.

1471. §. A vagyonközösség megszüntetése után az összvagyon tekintetében az elkülönítésnek van helye.

Az elkülönítésig az összvagyonra az 1442. §. szabályai érvényesek.

1472. §. Az összvagyon kezelése mindkét házastárs közösen illeti. Az 1424. §. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

Mindegyik házastárs köteles a másiknak oly intézkedéseknél segédkezet nyújtani, melyek a rendes kezeléshez szükségesek; a fenntartásra szükséges intézkedéseket bármelyik házastárs a másik hozzájárulása nélkül is foganatosíthatja.

1473. §. A mit a házastársak az összvagyonhoz tartozó jog alapján vagy az összvagyonhoz tartozó valamely dolog megsemmisítése, megrongálása vagy elvonása miatti kártérítés címén vagy oly jogügylet útján szereznek, a mely az összvagyonra vonatkozik, az összvagyonná válik.

A jogügylet által szerzett követelésnek az összvagyonhoz való hozzátartozósága az adós ellen csak akkor érvényesíthető, ha ő a hozzátartozóságról tudomást nyer; a 406—408. §§. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1474. §. Az elkülönítés, a mennyiben más megállapodás nem történt, az 1475—1481. §§. szerint történik.

1475. §. Az összvagyonból mindenekelőtt az összvagyon terhelő kötelezettségek teljesítendőik. Ha az összvagyon terhelő kötelezettségek valamelyike még nem járt le, vagy vitás, az annak kiegyenlítésére szükséges összeg visszatartandó.

Ha az összvagyonon nyugvó valamely kötelezettség a házastársak egymáshoz való viszonyához képest egyedül csak egyik házastárs terhelő, ez a kielégítést az összvagyonból nem követelheti.

Az összvagyonot terhelő kötelezettségek kiegyenlítése végett az összvagyon, a mennyiben szükséges, pénzzé kell átváltoztatni.

1476. §. Az összvagyonot terhelő kötelezettségek kielégítése után fennmaradó fölösleg a házaseleket közösen illeti.

A mit a házaselek egyike az összvagyonnak megtéríteni tartozik, az az ő részébe beszámítandó. A mennyiben a megtérítés beszámítással nem történik, a másik házasefélnek ezzel adósa marad.

1477. §. A fölösleg felosztása a közösségre vonatkozó szabályok szerint történik.

Bármelyik házasefélnek jogában áll a kizárólag a saját személyes használatára rendelt dolgokat, nevezetesen ruhákat, ékszereket és szerszámokat, valamint azokat a dolgokat értékük megtérítése mellett átvenni, melyeket ő a vagyonszövetségbe behozott vagy a vagyonszövetség tartama alatt örökösdés, hagyomány vagy valamely jövőbeli örökjogra való tekintettel aján-dékozás vagy kiházasításul szerzett.

1478. §. Ha a házaselek elváltak és egyikük egyedül vétkesnek nyilvánítottatott, a másik házasefél követelheti, hogy mindegyiküknek visszatéríttessék az az érték, a mit a vagyonszövetségbe behozott; ha az összvagyon értéke a visszatérítésre nem elegendő, mindegyik házasefél a hiányzó összeg felét tartozik viselni.

Behozott vagyonnak tekintendő az, a mi behozott vagyon lenne, ha a felek között közszerzeményi viszony állott volna fenn. A behozott vagyon értékére nézve a bevitel időpontja az irányadó.

Az 1. bekezdésben megállapított jog azt a házasefelet is megilleti, a kinek házassága elmebetegség miatt bontatott fel.

1479. §. Ha a vagyonszövetség az 1468. vagy 1469. §. alapján ítélet folytán szűnik meg, az ítéletet kieszakzó házasefél követelheti, hogy az elkülönítés oly módon történjék, mintha a jakszövetség megszüntetése iránti kereset benyújtásával az elkülönítésre vonatkozó igény iránt is megindítottatott volna a per.

1480. §. Ha az összvagyonot terhelő kötelezettség nem az összvagyon felosztása előtt egyenlített ki, a hitelezővel szemben az a házasefél is személyesen egyetemleges adósként felelős, a kire nézve a felosztás idejekor ily felelősség nem forog fenn. Ezen házasefél felelőssége a neki odaitelt tárgyakra szorítkozik; az 1990. és 1991. §§-nak az örökös felelősségére vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1481. §. Ha az elkülönítéskor az összvagyonot terhelő oly kötelezettség kiegyenlítése marad el, mely a házaselek egymáshoz való viszonya szerint az összvagyon vagy a férjet terheli, a férjnek jótállást kell vállalni azért, hogy a hitelező a nőtől nem fogja igényelni. Ugyanez a kötelezettsége van a nőnek a férj-jel szemben, ha az összvagyonot terhelő oly kötelezettség kiegyenlítése marad el, mely a házaselek egymáshoz való viszonya szerint a nőt terheli.

1482. §. Ha a házasság a házaselek egyikének halála folytán bomlik fel és közös leszármazó nincs, az összvagyonnak az elhunyt házasefelet illető része a

hagyatékhöz tartozik. A házastól utáni örökösödés az általános szabályok szerint történik.

1483. §. Ha az egyik házastól halála után közös leszármazók maradtak, a túlélő házastól a közös leszármazókkal, kik a törvényes örökösödés során örökösül vannak hivatva, a vagyonsközösséget folytatja. Az összvagyontól az elhunyt házastól illető rész ebben az esetben nem tartozik a hagyatékhöz; egyebekben a házastól utáni örökösödés az általános szabályok szerint történik.

Ha a közös leszármazókon kívül egyéb leszármazók is vannak, ezeknek örökjoga és örökrszei úgy állapíttatnak meg, mintha a vagyonsközösség nem folytatnának.

1484. §. A túlélő házastól a vagyonsközösség folytatásától elállhat.

Az elállásra az 1943–1947., 1950., 1952., 1954–1957. és 1959. §-oknak az örökség visszautasítására érvényes szabályai nyerne megfelelő alkalmazást.

Ha a túlélő házastól szülői vagy gyámi hatalom alatt áll, az elálláshoz a gyámhatóság jóváhagyása szükséges.

Ha a házastól a vagyonsközösség folytatásától eláll, ugyanaz áll, mint az 1482. §. esetében.

1485. §. A tovább folyó vagyonsközösség összvagona áll a házassági összvagyontól, a mennyiben az az 1483. §. 2. bek. szerint nem valamely részesedésre nem jogosult leszármazónak jut, és abból a vagyontól, a mit a túlélő házastól az elhunyt házastól hagyatékából vagy a tovább folyó vagyonsközösség beállta után szerez.

tékából vagy a tovább folyó vagyonsközösség beállta után szerez.

Az a vagyon, a mit a közös leszármazó a tovább folyó vagyonsközösség létesítése után vagy később szerez, nem tartozik az összvagyontól.

Az összvagyontól az 1438. §. 2. és 3. bekezdésének a házassági vagyonsközösségre érvényes szabályai nyerne megfelelő alkalmazást.

1486. §. A túlélő házastól külön vagyontól az, a mit eddig külön vagyon gyanánt birtokos a mit az 1369. vagy 1370. §. szerint szerzett.

Ha a túlélő házastól vagyontól oly tárgyak tartoznak, melyek jogügylettel át nem ruházhatók, ezekre az 1524. §. kivételével azok a szabályok nyerne alkalmazást, melyek a közszerzeményi viszonyban a férj behozott vagyontól érvényesek.

1487. §. A túlélő házastól, valamint a részesedésre jogosult leszármazók jogaira és kötelezettségeire a tovább folyó vagyonsközösség összvagona tekintetében az 1442–1449., 1455–1457. és az 1466. §-oknak a házassági vagyonsközösségre érvényes szabályai irányadók; a túlélő házastól a férj jogi állásával bir, a részesedésre jogosult leszármazók a nő jogi állását nyerne.

A mivel a túlélő házastól az összvagyontól tartozik, vagy a mit az összvagyontól követel, az csak a tovább folyó vagyonsközösség megszűnése után teljesítendő.

1488. §. A tovább folyó vagyonsközösségben az összvagyont terhelő kötelezettségek a túlélő házastól

kötelezettségei, valamint az elhunyt házastárs azon kötelezettségei, melyek a házassági vagyonközösségben az összvagyonot terhelték.

1489. §. A tovább folyó vagyonközösségben az összvagyonot terhelő kötelezettségeikért a tulélő házafél személyesen felelős.

A mennyiben a személyes felelősség a tulélő házafélet csak a tovább folyó vagyonközösség létesítése folytán terheli, az örökösnek a hagyatéki terhekért való felelősségére vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazást nyerne; a hagyatéki helyére az összvagyon lép abban az állagban, a melylyel az a tovább folyó vagyonközösség létesítésekor birt.

A részesedésre jogosult leszármazók személyes felelősségét a tulélő vagy az elhunyt házafél kötelezettségeiért a tovább folyó vagyonközösségi viszony nem állapítja meg.

1490. §. Ha a részesedésre jogosult leszármazó meghal, ennek az összvagyonban birt része nem tartozik a hagyatékhöz. Ha oly leszármazókat hagy hátra, kik a részesedésre jogosultak lennének, ha ő az elhunyt házafélet tul nem élte volna, helyébe a leszármazók lépnek. Ha az elhunyt házafél ily leszármazókat nem hagy hátra, az ő része a többi részesedésre jogosult leszármazók részét növeli és ha ilyenek nem léteznek, a tulélő házafél részét.

1491. §. A részesedésre jogosult leszármazó az összvagyonból reá eső részről lemondhat. A lemondást az elhunyt házafél hagyatékára illetékes bíróság előtt kell kinyilvánítani; a nyilatkozat hitelesített alak-

ban nyújtandó be. A hagyatéki bíróság a nyilatkozatot a tulélő házaféllal és a többi részesedésre jogosított leszármazóval közli.

A lemondás a tulélő házaféllal és a többi részesedésre jogosult leszármazóval kötött szerződésben is nyilvánítható. A szerződést birói vagy közjegyzői okiratba kell foglalni.

Ha a leszármazó szülői vagy gyámi hatalom alatt áll, a lemondáshoz a gyámhatóság jóváhagyása is szükséges.

A lemondásnak ugyanolyan hatálya van, mintha a lemondó fél a lemondás idejekor leszármazók hátrahagyása nélkül halt volna el.

1492. §. A tulélő házastárs a tovább folyó vagyonközösséget bármikor megszüntetheti. A megszüntetés az elhalt házafél hagyatékára illetékes bíróság előtt tett nyilatkozattal történik; a nyilatkozat közjegyzőileg hitelesített alakban teendő. A hagyatéki bíróság a nyilatkozatot a részesedésre jogosult leszármazókkal és ha a tulélő házafél a leszármazók valamelyikének gyámja, a gyámhatósággal közli.

A tulélő házastárs és a részesedésre jogosult leszármazók a vagyonközösséget szerződés útján is megszüntethetik. A szerződést birói, vagy közjegyzői okiratba kell foglalni.

Ha a tulélő házafél szülői vagy gyámi hatalom alatt áll, a megszüntetéshez a gyámhatóság jóváhagyása is szükséges.

1493. §. A tovább folyó vagyonközösség megszűnik a tulélő házafél újabb házasságával.

Ha valamelyik részesedésre jogosult leszármazó kiskoru vagy gondnokság alatt áll, az esetben a tulélő házastárs köteles újrahasznosodási szándékát a gyámhatóságnak bejelenteni, az összvagyonról szóló kimutatást betervezni, a vagyonközösséget megszüntetni és az elkülönítést fogantatosítani. A gyámhatóság engedélye folytán a vagyonközösség megszüntetése a házasságkötésig elmaradhat és az elkülönítés később is történhetik.

1494. §. A tovább folyó vagyonközösség megszűnik a tulélő házastárs halálával.

Ha a tulélő házastárs holtta nyilvánítatik, a tovább folyó vagyonközösség abban az időpontban szűnik meg, mely az ítéletben az elhalálozás napjául van megjelölve.

1495. §. A részesedésre jogosult leszármazó a tovább folyó vagyonközösség megszüntetését a tulélő házastárs ellen keresetileg érvényesítheti:

1. ha a tulélő házastárs az 1444—1446. §-okban megjelölt jogügyletek valamelyikét a leszármazó beleegyezése nélkül kötötte és a jövőre nézve a leszármazó komoly veszélyeztetésétől lehet tartani;
2. ha a tulélő házastárs az összvagyon azzal a szándékkal, hogy a leszármazót megrövidítse, csökkentette;
3. ha a tulélő házastárs a leszármazóval szemben fennálló tartási kötelezettségét megsértette és a jövőre nézve a tartás komoly veszélyeztetésétől kell tartani;

4. ha a tulélő házastárs tékozlás miatt gondnokság alá van helyezve, vagy ha az összvagyon tékozlása által komolyan veszélyeztetett;

5. ha a tulélő házastárs a leszármazó fölötti szülői hatalomtól megfosztatott vagy a mennyiben az még megilleti, attól megfosztatnék.

1496. §. A tovább folyó vagyonközösség megszüntetése az 1495. §. eseteiben az ítélet jogerőre emelkedésével lép hatályba. A megszüntetés valamennyi leszármazó ellen hatályos, még akkor is, ha az ítélet csak egy leszármazó keresete folytán hozatott.

1497. §. A tovább folyó vagyonközösség megszüntetése után az összvagyon tekintetében elkülönítésnek van helye. Az összvagyon társtulajdonosainak jogviszonyára nézve az elkülönítés az 1442., 1472. és 1473. §-ok irányadóak.

1498. §. Az elkülönítésre az 1475. és 1476. §-ok, az 1477. §. 1. bek. és az 1479—1481. §-ok szabályai nyerne alkalmazást. A férj helyébe a tulélő házastárs, a nő helyére a részesedésre jogosult leszármazók lépnek. Az 1476. §. 2. bek. 2. mondatában foglalt kötelezettség csak a tulélő házastársra illeti.

1499. §. Az elkülönítés alkalmával a tulélő házastársat terhelik:

1. az összvagyon terhelő azon kötelezettségek, melyek a tovább folyó vagyonközösség hatályba lépte után a tulélő házastársra kötelezik és a melyekre nézve a házassági összvagyon fedezetül nem szolgált, vagy a melyek a házastársak egymáshoz való viszonyához képest őt terhelik;

2. az összvagyonot terhelő azon kötelezettségek, melyek a tovább folyó vagyonszösség hatályba lépte után keletkeztek és melyek ha a házassági vagyonszösség tartama alatt a tulélő házastfél személyében keletkeztek volna, a házastfelek egymáshoz való viszonyához képest őt terhelték volna;

3. oly kiházásítás, melyet a tulélő házastárs valamelyik részesedésre jogosult leszármazónak az összvagyonnak megfelelő mértéken tul, vagy valamely részesedésre nem jogosult leszármazónak ígért vagy adott.

1500. §. A részesedésre jogosult leszármazók túrni tartoznak, hogy az elhalt házastfélnek oly kötelezettségei, melyek a házastfelek egymáshoz való viszonyában őt terhelték, az elkülönítés alkalmával az ő részükbe annyiban beszámíttassék, a mennyiben a tulélő házastárs az elhalt házastárstól fedezetet nem nyerhetett.

Hasonlóképen kötelesek a részesedésre jogosult leszármazók túrni annak beszámítását, a mit az elhalt házastárs az összvagyonba tartozott megtéríteni.

1501. §. Ha a részesedésre jogosult leszármazó azért, mert részéről lemondott, az összvagyonból kielégítést nyert, ez az elkülönítés alkalmával az összvagyonhoz hozzá, a leszármazót illető felerészbe pedig beszámíttatik.

A tulélő házastfél a többi részesedésre jogosult leszármazóval még a tovább folyó vagyonszösség megszűntetése előtt eltérőleg is megállapodhatik. A megállapodást bírói vagy közjegyzői okiratba kell

foglalni; ez a megállapodás azokkal a leszármazókkal szemben is hatályos, a kik csak később lépnek a tovább folyó vagyonszösségbe.

1502. §. A tulélő házastfél jogosítva van az összvagyon, vagy egyes ahhoz tartozó tárgyakat ezek értékének megtérítése mellett átvenni. Ez a jog az örökösökre nem száll át.

Ha a tovább folyó vagyonszösség az 1495. §. alapján ítélet folytán szűnik meg, a tulélő házastfelet az 1. bekezdésben körülírt jog nem illeti meg. A részesedésre jogosult leszármazók ebben az esetben azokat a tárgyakat vehetik át az érték megtérítése mellett, melyeket az elhalt házastfél az 1477. §. 2. bek. szerint jogosítva lett volna átvenni.

1503. §. Több részesedésre jogosult leszármazó az összvagyonnak rájuk eső felerészét azon részek arányában osztja fel, a melyekre törvényes örökösödés esetén, mint az elhalt házastfél örökösei volnának hivatva, ha az csak a tovább folyó vagyonszösség megszüntetése után halt volna el.

Az előre kapott javak a leszármazók közti ki egyenlítésre érvényes szabályok szerint egyenlítettnek ki, hacsak a kiegyenlítés még az elhunyt házastfél hagyatékának felosztásakor meg nem történt.

Ha valamelyik leszármazó, a ki az ő részéről lemondott, az összvagyonból nyert végkielégítést, ez azokat a leszármazókat terheli, a kiknek a lemondás javukra szolgál.

1504. §. A mennyiben a részesedésre jogosult leszármazók az 1480. §. értelmében az összvagyonbeli

hitelezőknek felelősek, egymáshoz való viszonyukban az összvagyonban való részesedésük arányában vannak kötelezve. Kötelezettségük a nekik jutott tárgyakra szorítkozik; az 1990. és 1991. §-oknak az örökös felelősségére érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1505. §. A köteles rész kiegészítésére irányuló jogra vonatkozó szabályok a részesedésre jogosult leszármazók javára megfelelő alkalmazást nyernek; az örökösödés helyére a tovább folyó vagyontöbbség megszűnése lép, törvényes osztályrésznek a leszármazókra az összvagyonból a megszűnés idejekor eső rész, köteles résznek pedig ezen rész fél értéke tekintendő.

1506. §. Ha valamelyik közös leszármazó érdemtelen, az összvagyonban való részre is érdemtelen. Az örökjogi érdemtelenségre vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

1507. §. A hagyatéki bíróság a túlélő házastfél kérelmére a vagyontöbbség folytatásáról bizonyítványt tartozik kiállítani. Az örökös bizonyítványra vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

1508. §. A házastfelek a vagyontöbbség folytatását házassági szerződésben kizárhatják.

A házassági szerződésre, melylyel a házastfelek a vagyontöbbség folytatását kizárják, vagy ellenkezően határoznak, az 1437. §. szabályai nyernek alkalmazást.

1509. §. Bármelyik házastárs az esetre, ha a házasság az ő halála folytán bomlanék fel, végakaratu rendelkezéssel kizárhatja a vagyontöbbség folytatását,

ha jogosítva van a másik házastfélől ennek kötelesrészét megvonni, vagy a vagyontöbbség megszüntetését keresetileg érvényesíteni. A kizárásra a kötelesrész megvonására érvényes szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

1510. §. Ha a házastfelek a vagyontöbbség folytatását kizárják, ugyanaz áll, mint az 1482. §. esetében.

1511. §. Bármelyik házastfél az esetre, ha a házasság az ő halála folytán bomlanék fel, a közös leszármazót a tovább folyó vagyontöbbségből végakaratu rendelkezés által kizárhatja.

A kizárt leszármazó a tovább folyó vagyontöbbségből örökjogának sérelme nélkül követelheti annak az összegnek kifizetését, a mi őt a házassági vagyontöbbség összvagyonából kötelesrészként megilletné, ha a tovább folyó vagyontöbbség hatályba nem lépett volna. A kötelesrészre vonatkozó igényre érvényes szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

A kizárt leszármazónak kifizetett összeg elkülönítés alkalmával a részesedésre jogosult leszármazóknak az 1500. §. értelmében beszámíttatik. A leszármazók egymáshoz való viszonyában ez az összeg azokat a leszármazókat terheli, a kiknek a kizárás javukra szolgál.

1512. §. Bármelyik házastárs az esetre, hogy halála folytán tovább folyó vagyontöbbség lép hatályba, a részesedésre jogosult leszármazó részét, mely őt a tovább folyó vagyontöbbség megszűnése után az összvagyonból illeti, végakaratu rendelkezésével felére szálíthatja le.

1513. §. Bármelyik házaspár az esetre, hogy halála folytán a tovább folyó vagyonszövetség lép hatályba, jogosítva van a részesedésre jogosult leszármazótól, ennek az összvagyonban birt részét a tovább folyó vagyonszövetség megszűnése után végakaratu rendelkezéssel megvonni, ha jogosítva van a leszármazótól annak köteles részét megvonni. A 2336. §. 2—4. bek. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

A házaspár, ki a 2338. §. szerint jogosítva van a leszármazó köteles részét korlátozni, a leszármazót az összvagyonból illető részt megfelelő korlátok közé szoríthatja.

1514. §. Bármelyik házastárs jogosítva van azt a részt, melyet ő az 1512. §. vagy az 1513. §. 1. bek. értelmében valamelyik leszármazótól megvon, végakaratu rendelkezés által harmadik személynek juttatni.

1515. §. Bármelyik házastárs jogosítva van az esetre, hogy halála folytán a vagyonszövetség tovább folyik, végakaratu intézkedéssel elrendelni, hogy a részesedésre jogosult leszármazónak joga legyen felosztáskor az összvagyon vagy egyes ehhez tartozó dolgokat ezek értékének megtérítése mellett magához váltani.

Ha az összvagyonhoz mezei jószág is tartozik, elrendelhető, hogy a mezei jószág jövedelmi értékében vagy ehhez legközelebb álló árban tüntetessék ki. A 2049. §-nak az örökösödésre érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

A tulélő házaspárnak is megadható az a jog, melynél fogva a mezei jószágot a 2. bekezdésben megjelölt értékben vagy árban átveheti.

1516. §. Bármelyik házaspárnak az 1511—1515. §-okban megjelölt rendelkezések hatályához a másik házaspár jóváhagyására van szüksége.

A jóváhagyást képviselő utján nyilvánítani nem lehet. Ha a házaspár cselekvőképességében korlátozva van, törvényes képviselőjének beleegyezésére nincs szükség. A jóváhagyási nyilatkozat bírói vagy közjegyzői okiratba foglalandó. Az adott jóváhagyást visszavonni nem lehet.

A házaspárok az 1511—1515. §-okban megjelölt rendelkezéseket közös végrendeletben is tehetik.

1517. §. A másik házaspár jóváhagyása szükséges oly szerződés hatályához, melyben a közös leszármazó a házaspárok egyikével szemben az esetre, ha a házasság halál folytán bomlanék föl, a tovább folyó vagyonszövetség összvagyonában birt részéről lemond, vagy melyben ily lemondását visszavonja. A jóváhagyásra az 1516. §. 2. bek. 3. és 4. mondata érvényes.

Az örökségről való lemondásra vonatkozó határozatok megfelelő alkalmazást nyernek.

1518. §. A házaspárok oly rendelkezéseket, melyek az 1483—1517. §-ok határozataival ellenkeznek, sem végakaratu rendelkezéssel, sem szerződéssel nem tehetnek.

3. A közszerzemény.

1519. §. A mit a férj vagy a nő a közszerzeményi idő alatt szerez, mindkét házaspár közös vagyonává (összvagyon) válik.

Az összvagyonra az 1438. §. 2. és 3. bek., az 1442—1453. és az 1455—1457. §§-nak az általános vagyonközösségre vonatkozó szabályai nyerne alkalmaszt.

1520. §. A házastfél behozott vagyona az, a mi vel ő a szerzeményi közösség kezdetekor bir.

1521. §. A házastfél behozott vagyona az, a mit ő halálesetre szóló vagy valamely jövődöbeli örökösödési jogra való tekintettel ajándékozás vagy kiházásitás címén szerez. Kiveendő az oly szerzés, mely a körülményekhez képest a bevételekhez számítandó.

1522. §. A házastfél behozott vagyonához tartoznak azok a dolgok, melyeket jogügylet után átruházni nem lehet, vagy oly jogok, melyek a házastfél halálával megszűnnek, vagy a melyeknek megszerzése az egyik házastfél halálától van feltételezve.

1523. §. A házastfél behozott vagyona az, a mi házassági szerződésben behozott vagyonnak nyilvánittatik.

1524. §. A házastfél behozott vagyona az, a mit az ő behozott vagyonához tartozó jog alapján vagy a behozott vagyonhoz tartozó valamely dolog megsemmisítése, megrongálása vagy elvonása miatti kártérítés címén vagy a behozott vagyonra vonatkozó jogügylet által szerez. Kivétetik az a szerzemény, mely valamely folytatásából származik.

Valamely jogügylet által szerzett követelésnek a behozott vagyonhoz tartozóságát az adós ellen csak akkor lehet érvényesíteni, ha ő a hozzátartozóságról tudomást nyer; a 406—408. §§. szabályai megfelelő alkalmazást nyerne.

1525. §. A behozott vagyon az összvagyon terhére oly módon kezeltetik, hogy a haszonvételek, melyek a kezelés és a haszonélvezetre vonatkozó szabályok szerint a férjet illetik, az összvagyonhoz tartoznak.

A nő behozott vagyonára egyebekben az 1373—1383. és 1390—1417. §§. szabályai megfelelő alkalmazást nyerne.

1526. §. A nő külön vagyona az, a mi a házassági szerződésben külön vagyonnak nyilvánittatik, vagy a mit a nő az 1369. vagy 1370. §. szerint szerez.

A férjnek külön vagyona nem lehet.

A nő külön vagyonára ugyanaz áll, mint az általános vagyonközösségbeli külön vagyonra.

1527. §. A vélelem az, hogy a létező vagyon közszerzemény.

1528. §. Bármelyik házastfél követelheti, hogy a saját és a másik házastfél behozott vagyonának állaga feljegyeztessék és a másik házastfél közreműködése mellett megállapittassék. A feljegyzésre az 1035. §-nak a haszonélvezetre érvényes szabályai nyerne alkalmazást. Bármelyik házastfélnek jogában áll a behozott vagyonhoz tartozó dolgok állapotát saját költségén szakértők által megvizsgáltatni.

1529. §. A háztartás költségei a közszerzeményi vagyon terhelik.

A közszerzemény viseli mindkét házastfél behozott vagyonának terheit is; a terhek nagyságára nézve az 1384—1387. §§-nak azon szabályai irányadók, melyek a nő behozott vagyonára a kezelés és haszonélvezet tekintetében érvényesek.

1530. §. A közszerzeményi vagyonból fedezendőök a férj kötelezettségei és a nőnek az 1531—1534. §§-ban megjelölt kötelezettségei (közszerzeményi terhek).

A nő azon kötelezettségeiért, melyek egyszersmind közszerzeményi terhek, a férj egyetemleges adósként személyesen is felelős. A felelősség megszűnik a szerzeményi közösség megszűntével, ha a kötelezettségek a házasfelek egymáshoz való viszonyában nem a közszerzeményt terhelik.

1531. §. A nő azon kötelezettségei, melyek a behozott vagyonnak az 1529. §. 2. bekezdésében megjelölt terheikhez tartoznak, a közszerzeményből fedezendőök.

1532. §. A közszerzeményi vagyonból fedezendő a nő azon kötelezettsége, mely a szerzeményi közösség létesítése után kötött jogügyletből származik, valamint azon per költségei, melyet a nő a szerzeményi közösség létesítése után folytat, ha a jogügylet kötését vagy a per folytatását a férj jóváhagyja, vagy ha az az összvagyonra a férj jóváhagyása nélkül is hatályos.

1533. §. Az összvagyonból fedezendő a nő azon kötelezettsége, mely a szerzeményi közösség létesítése után valamely őt illető jog vagy dolog birtoka folytán származik, ha a jog vagy dolog az üzlethez tartozik, melyet a nő a férj beleegyezésével önállóan folytat.

1534. §. A közszerzeményi összvagyonból fedezendőök a nő azon tartozásai, melyek őt törvényes tartási kötelezettsége folytán kötelezik.

1535. §. A házasfelek egymáshoz való viszonyában a következő közszerzeményi kötelezettségek azt

a házasfelet illetik, a kinek személyében azok keletkeznek :

1. a saját behozott vagy külön vagyonra vonatkozó jogviszonyból származó kötelezettségek, akkor is, ha azok a szerzeményi közösség beállta, vagy azon idő előtt keletkeztek, a mikor a vagyon behozott vagy külön vagyonná vált;
2. azon per költségei, melyet a házasság az 1. pontban megjelölt kötelezettségek iránt folytat.

1536. §. A házasfelek egymáshoz való viszonyában a férjet terhelik :

1. a férjnek a szerzeményi közösség előtt keletkezett kötelezettségei;
2. a férj azon kötelezettségei, melyek a nővel szemben a nő behozott vagyonának kezeléséből származnak, feltéve, hogy a közszerzeményi összvagyon a szerzeményi közösség megszűntetése idején az által nem gazdagodott;
3. a férjnek oly tilos cselekményből származó kötelezettségei, melyet ő a szerzeményi közösség előtt követ el, vagy oly büntető eljárásból származó kötelezettségek, mely ellene valamely tilos cselekmény miatt indítatik;
4. azon per költségei, melyet a férj az 1—3. pontban megjelölt kötelezettségek iránt folytat;

1537. §. A mennyiben a kötelezettségek az 1529. §. 2. bek. értelmében a közszerzeményi összvagyonból viselendőök, az 1535. §-nak és az 1536. §. 1. és 4. pontjának szabályai nem nyerne alkalmazást. Ugyanez áll az 1535. §. szabályairól is, a meny-

nyiben a kötelezettségek valamely üzlet folytatásából, mely az összvagyon számlájára vezetetik, vagy az ily üzlethez tartozó jog, vagy dolog birtoka folytán származnak.

1538. §. Ha a férj gyermekeinek kiházasítást ígér vagy ad, az 1465. §. szabályai nyernek alkalmazást.

1539. §. A mennyiben az egyik házaspár behozott vagyona az összvagyon rovására, vagy az összvagyon az egyik házaspár behozott vagyonának rovására a szerzeményi közösség idejkor gazdagodott, a gazdagodott vagyonból a másik vagyon pótolandó. Különös alapokon nyugvó további igények érintetlenül maradnak.

1540. §. Ha felhasználható dolgok, melyek a behozott vagyonhoz tartoztak, már nem léteznek, az vélelmezendő, hogy a dolgok az összvagyonra fordítottak és az a dolgok értékével gazdagodott.

1541. §. A mivel a házaspár az összvagyonba vagy a nő a férj behozott vagyonába tartozik, az csak a szerzeményi közösség megszűnte után teljesítendő; ha azonban a nő tartozásának kiegyenlítésére az ő behozott és külön vagyona elegendő, a nő tartozását már előbb köteles kiegyenlíteni.

A mit a férj az összvagyonból követelhet, azt csak a szerzeményi közösség megszűnése után követelheti.

1542. §. A nő az 1418. §. 1. és 3—5. pontjának és az 1468. §-nak, a férj az 1469. §-nak előfeltételei mellett a szerzeményi közösség megszüntetését keresetileg követelheti.

A megszűnés hatálya az ítélet jogerőre emelkedésével kezdődik.

1543. §. A szerzeményi közösség megszűnik azon határozat jogerőre emelkedésével, melylyel a csőd a férj vagyona fölött megnyitattik.

1544. §. A szerzeményi közösség, ha az egyik házaspár holtta nyilvánítottatik, abban az időpontban szűnik meg, mely a halál időpontjául van megállapítva.

1545. §. Ha a szerzeményi közösség az 1542—1544. §-ok értelmében szűnik meg, a jövőre nézve vagyonekülönítésnek van helye.

Harmadik személyekkel szemben a közösség megszűnése csak az 1435. §. értelmében hatályos.

1546. §. A szerzeményi közösség megszűnése után az összvagyon tekintetében elkülönítés foglal helyet. A házaspár jogviszonyára az elkülönítésig az 1442., 1472. és 1473. §§. irányadók.

Az elkülönítés, a mennyiben más megállapodás nincs, az 1475—1477. és 1479—1481. §§-nak az általános vagyonekülönítésre érvényes szabályai szerint történik.

A nő behozott vagyonára az 1421—1424. §§-nak a kezelésre és haszonélvezetre érvényes szabályai nyernek alkalmazást.

1547. §. Ha a szerzeményi közösség a férj vagyona fölötti csőd megnyitása folytán szűnik meg, a nő a közösség helyreállítását keresetileg követelheti. Ugyanez a jog illeti a holtta nyilvánított, de még életben lévő házaspárt is, ha a közösség a holtta nyilvánítás folytán szűnik meg.

Ha a közösség az 1418. §. 3—5. pontja alapján szűnik meg, a férj az 1425. §. 1. bek. előfeltételei mellett a közösség visszaállítását keresetileg követelheti.

1548. §. A szerzeményi közösség helyreállítása az 1547. §. eseteiben az ítélet jogerőre emelkedésével lép hatályba. Az 1422. §. szabálya megfelelő alkalmazást nyer.

Harmadik személyekkel szemben a vagyonszűrés helyreállítása, ha annak megszűnése a vagyoni jogok nyilvánkönyvébe bejegyeztetett, csak az 1435. §. értelmében hatályos.

A vagyonszűrés helyreállítása esetén a nő külön vagyona az lesz, a mi a közösség megszűnése nélkül külön vagyon maradt vagy lett volna.

4. Az ingók közössége.

1549. §. Az ingó vagyon és a szerzemény közösségére, (ingók közössége) a mennyiben az 1550—1557. §-okból más ki nem tűnik, az általános vagyonszűrésre érvényes szabályok nyerne alkalmazást.

1550. §. Az összvagyonból a házastól behozott vagyona ki van zárva.

A behozott vagyonra azok a szabályok nyerne alkalmazást, melyek a szerzeményi közösségnél a behozott vagyonra érvényesek.

1551. §. A házastól behozott vagyonának az az ingatlan vagyon tekintendő, a melylyel a házastól az ingók közössége tételekor bir vagy a közösség tartama alatt örökösödés, hagyomány vagy valamely jövőbeli örökségi

jogra való tekintettel ajándékozás vagy kiházasítás után szerez.

Ezen szabály értelmében az ingatlan vagyonhoz tartoznak telkek a tartozékkal együtt, ingatlanra vonatkozó jogok, a jelzálogjogok kivételével, telek- és járadéktartozások, valamint követelések, melyek ingatlanokra vonatkozó tulajdon átruházására vagy ezen megjelölt jogok valamelyikének megállapítására vagy átruházására, vagy az ingatlanok ily jogtól való mentesítésére irányulnak.

1552. §. A házastól behozott vagyonához tartoznak azok a dolgok, melyeket jogügylettel átruházni nem lehet.

1553. §. A házastól behozott vagyonának tekintendő:

1. a mi házassági szerződésben behozott vagyonnak van nyilvánítván;
2. a mit az 1369. §. szerint szerez, a mennyiben oly megállapodás történt, hogy a szerzemény behozott vagyon legyen.

1554. §. A házastól behozott vagyona az, a mit ő az 1524. §-ban megjelölt módon szerez. Kivétetik az, a mit a házastól oly dolgok helyett szerez, melyek csak azért tartoznak a behozott vagyonhoz, mert jogügylet után át nem ruházhatók.

1555. §. A férjnek külön vagyona nem lehet.

1556. §. Ha a házastól az ingók közösségének tartama alatt örökösödés, hagyomány vagy valamely jövőbeli örökjogra való tekintettel ajándékozás után vagy kiházasításképen oly tárgyakat szerez, melyek

részben összvagyonná, részben külön vagyonná válnak, az ezen szerzés folytán keletkező kötelezettségek a házasfelek egymáshoz való viszonyában az összvagyonot és a szerző házasselet aránylagosan terhelik.

1557. §. Továbbfolyó vagyonközösség csak akkor létesül, ha a házasfelek erre nézve házassági szerződésben megegyeztek.

III. A vagyonjogok nyilvánkönyve.

1558. §. A bejegyzéseknek a vagyonjogok nyilvánkönyvébe azon járásbírósnál kell történnie, melynek területén a férj lakóhelye van.

Az országos igazságügyi kormány rendelkezéséhez képest a nyilvánkönyv vezetése több járásbíróság területe részére egy járásbíróságra ruházható.

1559. §. Ha a férj a bejegyzés után más járás területére költözik, a bevezetést ezen járás nyilvánkönyvében ismételni kell. — Ha a férj lakóhelyét az előbbi járás területére helyezi át, a korábbi bejegyzés újból történnének tekintendő.

1560. §. A nyilvánkönyvbe való bejegyzés csak a fél kérelmére és kérelmének határai közt történhetik. A kérelem közjegyzőileg hitelesített alakban terjesztendő elő.

1561. §. A bejegyzés az 1357. §. 2. bek. és az 1405. §. 3. bek. eseteiben a férj kérelmére történik.

A többi esetben mindkét házassági fél kérelme szükséges; a házasfelek egymást kölcsönösen támogatni tartoznak.

Elég az egyik házassági fél kérelme:

1. a házassági szerződésnek vagy a házasfelek vagyoni viszonyaiban valamely bírói határozat folytán történt változásnak bejegyzéséhez, ha a kérelemmel együtt a házassági szerződés vagy jogerősségi záradékkal ellátott határozat is előterjesztetik;

2. valamely másik járás nyilvánkönyvébe történt bejegyzés ismételéséhez, ha a kérelemmel a korábbi bejegyzésnek a lakóhely változás után kiadott és közjegyzőileg hitelesített másolata csatoltatik.

1562. §. A járásbíróság a bejegyzést a hirdetményeire meghatározott lapban közzéteszi.

Ha a vagyoni állásban történt változás jegyeztetik be, a hirdetménynek a vagyoni állás megjelölésére és ha ez a törvénytől eltérően van szabályozva, az elterésnek általános megjelölésére kell szorítkoznia.

1563. §. A nyilvánkönyvet bárki megtekintheti. A bejegyzésekről másolatok vehetők; a másolatok kívánatra hitelesítendők.

Hetedik czim.

A házasság felbontása.

1564. §. A házasság az 1565—1569. §-okban foglalt okokból bontható fel. A házasság ítélettel bontatik fel. A házasság megszűnése az ítélet jogerőre emelkedésével lép hatályba.

1565. §. A házasság felbontását kérheti az a házassági fél, kinek házastársa házasságtörést vagy a bün-

tetőtörvénykönyv 171. és 175. §-aiba ütköző büntetendő cselekményt követ el.

Nem kérheti a házasság felbontását az a házaspár, a ki a házasságtörést vagy a büntetendő cselekményt jóváhagyja vagy abban résztvesz.

1566. §. A házasság felbontását kérheti az a házaspár, kinek házastársa élete ellen tör.

1567. §. A házasság felbontását kérheti az a házaspár, a kit házastársa hűtlenül elhagyott.

Hűtlen elhagyás csak akkor forog fenn:

1. ha a házaspár, a ki a házassági életközösség helyreállítására jogerős bírói határozattal köteleztetett, a határozatnak egy év alatt házastársának akarata ellenére és gonosz szándékkal eleget nem tett;
2. ha a házaspár házastársának akarata ellenére a házassági életközösségtől egy éven át hűtlenül távol marad és ellene a hirdetményi idézés előfeltételei egy éven át fenforogtak.

A 2. bekezdés 2. pontja esetében nincs helye a házasság felbontásának, ha a hirdetményi idézés előfeltételei az ítéletet megelőző szóbeli tárgyalás befejezésekor többé fenn nem forognak.

1568. §. A házasság felbontását kérheti az a házaspár, a kinek házastársa a házastársi kötelezettségek súlyos megsértése vagy becstelen vagy erkölcstelen magaviselete által a házasságot oly mélyen feldulta, hogy a házaspár névére a házasság folytatása elviselhetetlenné vált. A kötelezettségek súlyos megsértésének tekintetik a durva bánásmód is.

1569. §. A házasság felbontását kérheti az a házaspár, a kinek házastársa elmebeteg lett, ha a betegség a házasság tartama alatt legalább három évig tartott és oly fokot ért el, hogy a házaspár között a szellemi közösség teljesen megszűnt és ezen közösség helyreállítására minden kilátás ki van zárva.

1570. §. A felbontás joga az 1565—1568. §-ok eseteiben megbocsátás által megszűnik.

1571. §. Az 1565—1568. §-ok eseteiben a válókeresetet attól a naptól számított hat hónap alatt kell megindítani, a melyen a váló ok a házaspár tudomására jut. A kereset meg nem indítható, ha a váló ok létezése óta tíz év már eltelt.

A határidő folyása szünetel, míg a házaspár életközössége is szünetel. Ha a keresetindításra jogosult házaspárt a másik házaspár felszólítja, hogy vagy állítsa helyre a házassági életközösséget, vagy indítsa meg a keresetet, ez esetben a határidő a felszólítás napjától számítatik.

A keresetindítással egyértelmű a békéltetési határra szóló idézés. Az idézés hatályát veszti, ha a keresetindításra jogosult házaspár a békéltetési határra meg nem jelenik, vagy ha a békéltetési eljárás befejezése után három hónap elmúlt a nélkül, hogy a kereset megindított volna.

A hat és három hónapi határidő folyására a 203. és 206. §§-nak az elévülésre érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1572. §. A felbontási okok, még ha az érvényesítésükre az 1571. §-ban megszabott határidő elmúlt

is, a per folyama alatt érvényesíthetők, ha a határidő a keresetindításkor még le nem telt.

1573. §. Oly tények, melyekre a valókereset már alapítani nem lehet, más tényekre alapított valókereset támogatására mégis érvényesíthetők.

1574. §. Ha a házasság az 1565–1568. §§-ban meghatározott okokból bontatik fel, az ítéletben vétkesnek kell kimondani azt, kinek hibájából a házasság felbontatik.

Ha az alperes viszontkeresetet támasztott és a bíróság ennek is helyt ad, mindkét házasság felbontatik.

A felperes alperes kérelmére viszontkereset nélkül is vétkesnek nyilvánítandó, ha oly tények forognak fenn, melyek alapján az alperes is kérhetné a házasság felbontását, vagy a mennyiben kereseti joga megbocsátás vagy az idő eltelte folytán megszűnt, legalább a felperes által érvényesített bontó ok keletkezése idején jogositva volt a felbontást kérni.

1575. §. A házasság, a ki jogositva van a házasság felbontását kérni, felbontás helyett a házassági életközösség megszüntetését is kérheti. Ha a másik házasság indokolt keresettel a házasság felbontását kéri, az ítéletben felbontás mondandó ki.

A házassági életközösség megszüntetésére irányuló keresetre az 1573. és 1574. §§. szabályai érvényesek.

1576. §. Ha a házassági életközösség megszüntetése ítéletben kimondott, ezen ítélet alapján bármelyik házasság felbontását, kivéve,

ha a házasfelek ítélethozatal után a házassági életközösséget helyreállították.

Az 1570–1574. §§. szabályai nem nyernek alkalmazást; ha a házasság felbontatik, a vétkesnek nyilvánított házasság felbontó ítéletben is vétkesnek nyilvánítandó.

1577. §. Az elvált nő megtartja a férj családi nevét.

A nő a saját családnevét újra felveheti. Ha a nő a felbontott házasság megkötése előtt már férjnél volt, azt a nevet is felveheti, melylyel a házasság megkötésekor birt, kivéve, ha egyedül ő nyilvánított vétkesnek. A név újrafelvételéhez szükséges, hogy a nő ebbeli szándékát az illetékes hatóság előtt kijelentse; a nyilatkozatot közjegyzőileg hitelesített alakban kell tenni.

Ha a nő egyedül nyilvánított vétkesnek, a férj őt saját nevének viselésétől eltilthatja. Az eltiltáshoz szükséges, hogy a férj tiltakozását az illetékes hatóság előtt kijelentse; a nyilatkozatot közjegyzőileg hitelesített alakban kell tenni. A hatóság a nyilatkozatot a nővel közli. A nő a férj nevének elvesztésével visszanyeri saját családi nevét.

1578. §. Az egyedül vétkesnek nyilvánított férj az elvált nőt társadalmi állásának megfelelően eltartani köteles, a mennyiben saját vagyonának jövedelmei és ha azon viszonyokhoz képest, melyek közt a házasfelek éltek, a nő is szokott saját munkájával szerezni, saját munkájának hozadékai elégtelenek.

Az egyedül vétkesnek nyilvánított nő az elvált

férjet csak az esetben tartozik társadalmi állásának megfelelően tartani, a mennyiben ő képtelen önmagát eltartani.

1579. §. A mennyiben az egyedül vétkesnek nyilvánított házaspár egyéb kötelezettségeire való tekintettel saját társadalmi állásának megfelelő tartásának veszélyeztetése nélkül képtelen a másik házaspárt eltartani, jogositva van a saját eltartására fordítható jövedelmekből kétharmadrészt, vagy ha ezek az ő szükséges tartására nem elegendők, annyit visszatartani, a mennyi ennek fedezésére szükséges. Ha az egyedül vétkesnek nyilvánított házaspár kiskoru és még házasságra nem lépett gyermekét, vagy újabb házasságkötés esetén újabb házastársát tartozik eltartani, kötelezettsége az elvált házastárssal szemben csak arra szorítkozik, a mi a szükségletekre, valamint az érdekelték vagyoni és kereseti viszonyaira való tekintettel a méltányosságnak megfelel.

A férj a nővel szemben az 1. bek. előfeltételei mellett az eltartási kötelezettség alól teljesen mentesül, ha a nő az eltartást törzsvagyonából fedezheti.

1580. §. A tartás aranyjádék létesítése által a 760. §. értelmében nyújtandó. Hogy a tartásra kötelezett mi módon és mily összeg erejéig tartozik biztosítékot adni, azt a körülmények határozzák meg. A jogosult a járadék helyett tőkében való végkielégítést kérhet, ha erre alapos ok forog fenn.

Egyebekben az 1607., 1610. §-oknak, az 1611. §. 1. bek. és az 1613. §-nak a rokonok tartási kötelezettségére érvényes szabályai és a jogosult halála esetén az 1615. §. szabályai nyerne alkalmazást.

1581. §. A tartási kötelezettség megszűnik, ha a jogosult új házasságot köt.

A kötelezett újabb házasságkötése esetén az 1604. §. szabályai megfelelő alkalmazást nyerne.

1582. §. A tartási kötelezettség nem szűnik meg a kötelezett halálával.

Az örökös kötelezettsége nem esik az 1579. §. korlátozása alá. A jogosult azonban köteles tőni, hogy a járadék azon jövedelmek felére szállíttassék le, melyeket a kötelezett a haláleset idején saját vagyonából huzott. Oly jogból származó jövedelmek, a mely bizonyos időpont vagy esemény bekövetkeztével megszűnik, az időpont vagy esemény bekövetkeztétől kezdve figyelmen kívül hagyandók.

Ha több jogosult van, az örökös a járadékokat ezek nagyságának arányában oly módon szállíthatja le, hogy együttvéve a jövedelmek felével érnek fel.

1583. §. Ha a házasság az egyik házaspár elmebetegsége folytán bontatott fel, a másik házaspár őt oly módon köteles eltartani, mint az egyedül vétkesnek nyilvánított házaspár.

1584. §. Ha az ítélet csak az egyik házaspárt nyilvánította vétkesnek, a másik házaspár azokat az ajándékokat, melyeket neki az eljegyzési viszony vagy a házasság tartama alatt adott, visszavonhatja. Az 1531. §. szabályai alkalmazást nyerne.

A visszavonás ki van zárva, ha a felbontó ítélet jogerőre emelkedésétől számítva egy év eltelt, vagy ha az ajándékozó vagy megajándékozott meghalt.

1585. §. Ha a férj tartozik a közös gyermeket eltartani, a nő köteles az eltartás költségeihez vagyónának jövedelmeiből és munkájának vagy önállóan folytatott üzletének hozadékából megfelelő összeggel hozzájárulni, amennyiben ezeket a költségeket a férjnek a gyermek vagyonára vonatkozó haszonélvezete nem fődözi. A férj ezen joga át nem ruházható.

Ha a gyermek személye fölötti gondviselés a nőt illeti s a gyermek eltartásának jelentékeny veszélyeztetésétől kell tartani, a nő az ő járulékát a gyermek eltartása végett saját használatára visszatarthatja.

1586. §. Ha az 1575. §. értelmében a házassági életközösség megszűnik, a felbontással egybekötött hatályok következnek be; újabb házasságkötés azonban nincs megengedve. A házasság semmiségére és megtámadhatására vonatkozó szabályok alkalmazást nyernek, mintha ítélet nem is hozott volna.

1587. §. Ha a házassági életközösség a megszűnés után újra helyreállítatik, a megszűnéssel egybekötött hatályok elesnek és vagyonekülönítés áll be.

Nyolczadik czim.

Egyházi kötelezettségek.

1588. §. Ezen fejezet szabályai a házasság tekintetében fennálló egyházi kötelezettségeket nem érintik.

MÁSODIK FEJEZET.

A rokonság.

Első czim.

Általános határozatok.

1589. §. Azok a személyek, kiknek egyike a másiktól származik, egyenes ágon rokonok. Azok a személyek, a kik nem egyenes ágon rokonok, de ugyanazon harmadik személytől származnak, oldalágon rokonok. A rokonság fokát az azt közvetítő szülések száma határozza meg.

A törvénytelen gyermek és ennek atyja nem rokonok.

1590. §. Az egyik házafél rokonai a másik házafélnek sógorai. A sógorság ágát és fokát az azt közvetítő rokonság ága és foka határozza meg.

A sógorság tovább tart, ha a házasság, melyen alapszik, meg is szűnt.

Második czim.

A törvényes leszármazás.

1591. §. Az a gyermek, a ki a házasság megkötése után születik, csak akkor törvényes, ha a házasság előtt, vagy annak tartama alatt fogantatott és a férj a nővel a fogantatási időn belül elhalt. Törvénytelen a gyermek, ha a körülményekhez képest nyilvánvalóan lehetetlen, hogy a gyermek a férjtől fogantatott legyen.

A vélelem az, hogy a férj a fogantatási időn belül a nővel elhált. Ha a fogantatás ideje a házasság előtti időre esik, ennek a vélelemnek csak akkor van helye, ha a férj meghalt a nélkül, hogy a gyermek törvényességét megtámadta volna.

1592. §. Fogantatási időnek tekintendő a gyermek születése előtt a száznolczvanegyedik naptól a háromszázkettedikig terjedő idő, beleértve a száznolczvanegyedik és háromszázkettedik napot is.

Ha kétségtelen az, hogy a gyermek a születési nap előtt háromszázket napnál korábbi időközben fogantatott, a gyermek törvényessége érdekében ez az időköz tekintetik fogantatási időnek.

1593. §. Annak a gyermeknek a törvénytelenységét, a ki a házasság tartama alatt vagy a házasság felbontása utáni háromszázkettedik napon belül született, csak úgy lehet érvényesíteni, ha a férj a gyermek törvényességét megtámadta vagy meghalt a nélkül, hogy megtámadási jogát elvesztette volna.

1594. §. A gyermek törvényességét csak egy éven belül lehet megtámadni.

A határidő azzal az időponttal kezdődik, a mikor a férj a gyermek születéséről értesül.

A határidő folyására a 203. és 206. §§-nak az elvülésre érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1595. §. A törvényesség megtámadását képviselő útján érvényesíteni nem lehet. Ha a férj cselekvőképességében korlátozva van, törvényes képviselőjének jóváhagyására nincs szükség.

A cselekvésképtelen férj helyett a gyámhatóság engedélyével törvényes képviselője érvényesítheti törvényességének megtámadását. Ha a törvényes képviselő a törvényességet nem kellő időben támadta meg, a férj cselekvőképességének elnyerése után a törvényességet ép úgy megtámadhatja, mintha nem lett volna törvényes képviselője.

1596. §. A törvényesség megtámadása a gyermek életében megtámadási per útján történik. A keresetet a gyermek ellen kell intézni.

Ha a kereset visszavonatik, a megtámadás meg nem történtnek tekintendő. Ugyanez áll az esetben is, ha a férj a gyermeket a per eldöntése előtt magának elismeri. A per eldőlte előtt a törvénytelenység más uton nem érvényesíthető.

1597. §. A gyermek halála után a törvényesség megtámadása a hagyatéki bíróság előtt tett bejelentéssel kezdődik; a bejelentést közjegyzőileg hitelesített alakban kell tenni.

A hagyatéki bíróság ezt a nyilatkozatot közölni tartozik úgy azokkal, a kik a törvényesség esetében, mint azokkal, kik a törvénytelenység esetében a gyermek örökösei lennének. A nyilatkozatot bárki megtekintheti, a ki jogi érdekelttségét valószínűvé teszi.

1598. §. Nem támadható meg a gyermek törvényessége, ha a férj azt születése után sajátjának elismeri.

Az elismerés sem föltételhez, sem időhöz nem köthető.

Az elismerésre az 1595. §. 1. bek. szabályai érvé-

nyesek. Az elismerés halálesetre szóló rendelkezésbe is foglalható.

1599. §. Ha a törvényesség elismerése megtagadható, az 1595–1597. §§. szabályai és ha a megtagadhatóság rosszhiszemű megtevésztésen vagy fenyegetésen alapszik, a 203. §. 2. bek. és 206. §. szabályain kívül a 203. §. 1. bek. szabályai is megfelelően alkalmazandók.

1600. §. Ha a nő, ki házasságának felbontása után újabb házasságot kötött, gyermeket szül, a ki az 1591–1599. §§. szerint ugy az első, mint a második férj törvényes gyermeke lehet, az esetben, ha a gyermek a korábbi házasság felbontása után a kétszázhetvenedik napon belül születik, az első férj, ha pedig később születik, a második férj gyermekének tekintendő.

Harmadik czim.

A tartási kötelezettség.

1601. §. Az egyenes ágbeli rokonok kötelesek egymást eltartani.

1602. §. Tartásra csak az jogosult, a ki képtelen önmagát eltartani.

A kiskoru, még házasságra nem lépett gyermek szülőtől, ha vagyonnal bir is, tartást követelhet, a mennyiben vagyonának jövedelmei és munkájának hozadéka eltartására nem elegendők.

1603. §. Nem kötelezhető tartásra az, a ki egyéb kötelezettségeire való tekintettel saját társadalmi állásának megfelelő eltartásának veszélyeztetése nélkül képtelen mást eltartani.

Ha a szülők vannak ily helyzetben, kiskoru, még házasságra nem lépett gyermekeikkel szemben kötelesek a maguk és gyermekeik eltartása végett minden rendelkezésükre álló eszközt felhasználni. Nem forog fenn ezen kötelezettség, ha más tartásra kötelezett rokon létezik; nem forog fenn a gyermekkel szemben sem a kinek tartása saját törzsvagyonából fedezhető.

1604. §. Ha a nő tartási kötelezettsége attól van föltételezve, hogy módjában áll a tartás, a férjnek a behozott vagyonra vonatkozó kezelési és haszonélvezeti joga nem jön tekintetbe.

Ha általános vagyonközösség, szerzeményi közösség vagy az ingók közössége forog fenn, a férj tartási kötelezettsége a nő rokonaival szemben ugy tekintetik, mintha az összvagyon a tartásra kötelezett házaspár tulajdona lenne. Ha mindkét házaspárnak vannak tartásra szoruló rokonai, ezek az összvagyonból oly módon tartandók el, mintha a tartásra szorulókat mindkét házaspárral oly rokoni viszonyban volnának, a melyen a tartásra kötelezett házaspár tartási kötelezettsége alapszik.

1605. §. Ha a kiskoru gyermek tartási kötelezettsége rokonaival szemben attól van feltételezve, hogy a tartásra képes-e, a szülőknek a gyermek vagyonára vonatkozó haszonélvezete nem jön tekintetbe.

1606. §. A felmenő ágbeli rokonok csak a leszármazók után vannak tartásra kötelezve. A leszármazók tartási kötelezettsége a törvényes örökösödés és az osztályrészek aránya szerint igazodik.

A felmenő ágbeli rokonok között a távolabbak

a közelebbiek után és több egyenlően közeli rokon egyenlő arányban felelősek. Az atya azonban az anya előtt felelős; ha a gyermek vagyona fölötti haszonélvezet az anyát illeti, az anya az atya előtt felelős.

1607. §. Ha valamelyik rokon az 1603. §. értelmében nincs tartásra kötelezve, a felelősség tekintetében utána következő rokon köteles tartással szolgálni.

Ugyanez áll az esetben, ha valamely rokon ellen a perlés belföldön ki van zárva, vagy legalább jelentékenyen meg van nehezítve. Az ezen rokon elleni igény, a mennyiben más rokon nyújtja a tartást, erre száll át. A jog átszállása a tartásra jogosult hátrányára nem érvényesíthető.

1608. §. A tartásra szoruló házastársra ennek rokonai előtt felelős. Ha azonban a házasság a saját társadalmi állásának megfelelő tartás veszélyeztetése nélkül egyéb kötelezettségeinek figyelembe vételével képtelen házastársát eltartani, a rokonok a házastárs előtt felelősek. Az 1607. §. 2. bek. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

Ugyanez áll a tartásra kötelezett elvált házastársra, valamint arra a házastársra is, a ki az 1351. §. alapján van tartásra kötelezve.

1609. §. Ha többen vannak, kik tartásra szorulnak és a tartásra kötelezett képtelen valamennyit eltartani, közöttük a leszármazók a felmenő ágbeli rokonokat, a leszármazók között azok, kik törvényes öröklés esetén örökösödésre lennének hivatva, a többi leszármazót, a felmenő ágbeli rokonok között a közelebbiek a távolabbakat megelőzik.

A házastárs a házasságra nem lépett kiskorú gyermekekkel egy tekintet alá esik; egyéb gyermekeket és a többi rokonokat megelőzi. Az elvált házastárs, valamint az a házastárs, a ki az 1351. §. értelmében van tartásra kötelezve, a teljes koru vagy házasságra lépett gyermekeket és a többi rokont megelőzi.

1610. §. A köteles tartás mértéke a tartásra szorulóknak társadalmi állása után igazodik (a társadalmi állásnak megfelelő tartás).

A tartás magában foglalja a teljes életszükségletet és a még nevelést igénylő személynél a nevelés és valamely hivatásra való kiképezés költségeit is.

1611. §. A ki saját erkölcsi hibája folytán szorul tartásra, csak a szükséges tartást igényelheti.

Ugyaníly korlátozásnak van alávetve a leszármazók, szülők és a házasság tartási igénye is, ha ezek oly valamit követnek el, a mi a tartásra kötelezettet feljogosítja, hogy tőlük a köteles részt megvonja, továbbá a nagyszülők és a további elődök tartási igényei, ha velük szemben azok az előfeltételek fennforognak, melyek között a gyermekek jogosítva vannak szülőiket kötelesrészeiktől megfosztani.

A tartásra szoruló igényének az ezen szabályok folytán történt korlátozása miatt más tartásra kötelezetteket nem vehet igénybe.

1612. §. A tartás pénzáradék útján biztosítandó. A kötelezett azonban kérheti, hogy, a mennyiben ezt különös okok igazolják, a tartást más módon biztosíthassa.

Ha a szülők még házasságra nem lépett gyermekeket kötelesek eltartani, megállapíthatják, hogy mi módon és mely időre biztosítsák neki előre a tartás. A gyámhatóság a gyermek kérelmére különös okokból megváltoztathatja a szülők megállapodását.

Egyebekben a 760. §. szabályai nyerne alkalmaszást.

1613. §. A lejárt tartásra nézve a jogosult teljesítést vagy nem teljesítés miatti kártérítést csak attól az időponttól kezdve követelhet, a melyben a kötelezett késedelembe esett vagy a tartás iránti igény peresített.

1614. §. A jövőre nézve a tartásról lemondani nem lehet.

A kötelezett a jogosultnak újabb szüksége esetén előzetesen teljesített szolgáltatása által csak a 760. §. 2. bekezdésében megszabott időre, vagy ha a kötelezett maga szabhatja meg az időt, a körülményeknek megfelelő időre szabadul.

1615. §. A tartási igény a jogosult vagy a kötelezett halálával szűnik meg, a mennyiben ez nem teljesítésre vagy a lejárt teljesítés elmulasztása miatti kártérítésre vagy oly előre teljesítendő szolgáltatásokra van irányozva, melyek a jogosult vagy a kötelezett halála idején már esedékesek.

A jogosult halála esetén a temetés költségeit a kötelezett tartozik viselni, a mennyiben annak kifizetése az örökösöktől nem követelhető.

Negyedik czim.

A törvényes gyermekek jogi állása.

I. A szülők és gyermekek közti jogviszony általában.

1616. §. A gyermek az atya családnevét viseli.

1617. §. A gyermek, a míg a szülői házban él és a míg a szülők nevelik és eltartják, tartozik szüleinek ezek háztartásában és foglalkozásában saját erőinek és társadalmi állásának megfelelő módon segítségére lenni.

1618. §. Ha a szülői házhoz tartozó teljeskorú gyermek a háztartás költségeinek fedezéséhez saját vagyonából hozzájárul vagy vagyonának egy részét erre a célra a szülőknek átengedi, kétség esetében az vélelmezendő, hogy a gyermeknek nincs szándéka azért ellenértéket követelni.

1619. §. Ha a szülői házhoz tartozó teljeskorú gyermek vagyonát egészben vagy részben az atya kezelésére bizza, az esetben az apa azokat a jövedelmeket, melyeket a kezelés tartama alatt huz, szabad bevételeként a kezelés felhasználhatja. A mennyiben azoknak felhasználása a rendes kezelés költségeire és a gyermek oly kötelezettségeinek teljesítésére nem szükséges, melyek rendes kezelés mellett a vagyon jövedelméből fedeztetnek. A gyermek ettől eltérőleg is rendelkezhetik.

Ugyanaz a jog illeti az anyát is, ha a gyermek vagyonának kezelését ő reá bizza.

1620. §. Az atya köteles leányának férjhez menetele esetén háztartásának berendezése végett meg-

felelő hozományt adni, a mennyiben az atya társadalmi állásának megfelelő tartása veszélyeztetése nélkül egyéb kötelezettségeinek figyelembe vétele mellett erre képes és a leány a hozomány beszerzéséhez elegendő vagyonnal nem bír. Ugyanez a kötelezettség terheli az anyát is, ha az atyának a hozományadás nem áll módjában vagy már meghalt.

Az 1604. §. és az 1607. §. 2. bek. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1621. §. Az atya és az anya megtámadhatja a hozományt, ha a leány a szükséges szülői engedély nélkül lép házasságra.

Ugyanez áll arra az esetre, ha a leány oly hibát követett el, mely a kötelezettet, a kötelesrész megvonására jogosítja fel.

1622. §. A leány nem kérhet hozományt, ha valamely korábbi házasság céljára az atyától vagy anyától már kapott hozományt.

1623. §. A hozományra vonatkozó igény át nem ruházható. Ezen igény a házasságkötéstől számított egy év alatt évül el.

1624. §. A mit a gyermek házasságára vagy független állás elnyerésére való tekintettel háztartás alapítására vagy fentartására az atyától vagy anyától kap (kiházasítás) még akkor is, ha kötelezettség nem forog fönn, csak annyiban tekintendő ajándékozásnak, a mennyiben a kiházasítás a körülményeknek, különösen az atya vagy az anya vagyoni viszonyának megfelelő mértéket meghaladja.

A kiházasítást adónak szavatossági kötelezettsége valamely jog- vagy dologbeli hiányosság miatt, ha a kiházasítás nem is tekintendő ajándékozásnak, az ajándékozó szavatossági kötelezettségére érvényes szabályok szerint igazodik.

1625. §. Ha az atya gyermekének, kinek vagyonra az ő szülői vagy gyámi hatalma alatt áll, kiházasítást ad, kétség esetében az a vélelem, hogy azt ebből a vagyonból adja. Ez a szabály az anyára megfelelő alkalmazást nyer.

II. A szülői hatalom.

1626. §. Mig a gyermek kiskoru, szülői hatalom alatt áll.

1. Az atya szülői hatalma.

1627. §. Az atya szülői hatalmánál fogva jogosítva és kötelezve van a gyermek személyéről és vagyonáról gondoskodni.

1628. §. A gyermek személyéről és vagyonáról való gondoskodás joga és kötelezettsége nem terjed ki a gyermek azon ügyeire, melyekre nézve külön ügygondnok (Pfleger) van kirendelve.

1629. §. Ha a gyermek személyéről vagy vagyonáról való gondoskodás az ügygondnokot illeti, az esetben úgy a gyermek személyére, mint vagyonára vonatkozó cselekmény véghezvitele körül az atya és az ügygondnok közt fölmerült véleménykülönbség esetén a gyámhatóság határoz.

1630. §. A gyermek személyéről és vagyonáról való gondoskodás a gyermek képviselőjét foglalja magában.

A képviselőt az esetben nem illeti az atyát, a melyben a gyám az 1795. §. értelmében a gyámolt képviselőtől ki van zárva. A gyámhatóság az atyától a képviselőt az 1796. §. alapján megvonhatja.

1631. §. A gyermek személyéről való gondoskodás magában foglalja a jogot és kötelességet a gyermek neveltetésére, felügyeletére és tartózkodási helyének meghatározására.

Az atya neveltetési jogánál fogva a gyermek ellen megfelelő fegyelmi eszközöket alkalmazhat. Az atya kérelmére a gyámhatóság őt megfelelő fegyelmi eszközök alkalmazásával támogatni tartozik.

1632. §. A gyermek személyéről való gondoskodás magában foglalja azt a jogot, melynél fogva az atya gyermekét visszakövetelheti bárkitől, a ki azt az atyától jogellenesen visszatartja.

1633. §. Ha a leány már férjnél van, a személyéről való gondoskodás a személyét illető ügyekben való képviselőre szorítkozik.

1634. §. A házasság tartama alatt az atya mellett az anya van jogosítva és kötelezve a gyermek személyéről gondoskodni; a gyermek képviselőtére az 1685. §. 1. bekezdésében foglalt szabály sérelme nélkül nincs feljogosítva. A szülők közt felmerült nézeteltérés esetén az atya akarata dönt.

1635. §. Ha a házasság az 1565—1568. §-okban megállapított okokból bontatott föl, az esetben, míg az elvált házaspár élnek, a gyermek személyéről való

gondoskodás, ha az egyik házaspár egyedül mondatott ki vétkesnek, a másik házaspár illeti; ha mindkét fél vétkesnek nyilvánított, a hat éven aluli fiúról vagy a leányról való gondoskodás pedig az atyát illeti. A gyámhatóság eltérően is rendelkezhetik, ha a gyermek érdeke ezt különös okokból úgy kívánja; visszavonhatja a rendelkezést, ha arra már nincs szükség.

Az atyának a gyermek képviselőtére vonatkozó joga érintetlenül marad.

1636. §. Annak a házaspárnak is, a kit a gyermekről való gondoskodás az 1635. §. értelmében meg nem illet, joga van a gyermekkel személyesen érintkezni. A gyámhatóság az érintkezés módját közelebből szabályozhatja.

1637. §. Ha a házasság az 1348. §. 2. bekezdése alapján bontatott fel, a gyermek személyéről való gondoskodás tekintetében ugyanaz áll, mintha a házasság felbontása esetén mindkét házaspár vétkesnek mondatott ki.

1638. §. A gyermek vagyonáról való gondoskodás (vagyonkezelés) joga és kötelessége nem terjed ki arra a vagyonra, a mit a gyermek halálesetre szóló ügylet útján szerez, vagy a mit ő élők közti ügylettel harmadik személytől ellenérték nélkül nyer, ha az örökhatározó végakaratu rendelkezésében, a harmadik személy pedig az ingyenes részelletéssel meghagyta, hogy ez a szerzemény az atya kezelése alól elvonassék. A mit a gyermek az ily vagyonhoz tartozó jog alapján vagy a vagyonhoz tartozó valamely dolog megsemmisítése, megrongálása vagy elvonása miatti

kártérítés címén vagy a vagyona vonatkozó valamely jogügylet által szerez, az atya kezelése alól hasonlóképen el van vonva.

1639. §. A mit a gyermek halálesetre szóló ügylet útján szerez, vagy a mit neki élők közti ügylet folytán harmadik személy ellenérték nélkül juttat, azt az atya az örökhagyó vagy a harmadik személy rendelkezései szerint tartozik kezelni, föltéve, hogy az örökhagyó végakaratu rendelkezésében, a harmadik személy pedig a részeltetéskor ily rendelkezést tett. Ha az atya ezeket a rendelkezéseket be nem tartja, ezeknek véghezvitele végett a gyámhatóság tartozik a szükséges rendszabályokat foganatosítani.

Az atya ezektől a rendelkezésektől annyiban térhet el, a mennyiben ez az 1803. §. 2. és 3. bek. értelmében a gyámnak is meg van engedve.

1640. §. Az atya gyermekének kezelése alatt álló vagyonáról, mely az anya halálakor létezik vagy a gyermekre később száll, leltárt tartozik készíteni és azt helyességének és teljességének megerősítése mellett a gyámhatóságnak benyújtani. A háztartáshoz tartozó dolgoknál elegendő az összérték megjelölése.

Ha a bemutatott leltár elégtelen, a gyámhatóság elrendelheti, hogy a leltárt az illetékes hatóság, az illetékes tisztviselő vagy jegyző vegye föl. Ily rendelkezésnek az anya halála folytán a gyermekre szálló vagyon tekintetében nincs helye, ha az anya ezt végakaratu rendelkezésében kizárta.

1641. §. Az atya a gyermek képviselőjében ajándékozásokat nem tehet. Kivétetnek az oly ajándéko-

zások, melyeket valamely erkölcsi kötelesség vagy tisztességbeli tekintetek tesznek szükségessé.

1642. §. Az atya gyermekének kezelése alatt álló pénzét, az 1653. §-ban foglalt szabály sérelme nélkül, az 1807. és 1808. §-oknak a gyámi pénzek elhelyezésére érvényes szabályai szerint gyümölcsözőleg tartozik elhelyezni, a mennyiben az a készkiadások fedezésére kéznél nem tartandó.

A gyámhatóság különös okokból megengedheti az atyának, hogy a pénzt másként helyezze el.

1643. §. A gyermeket érdeklő jogügyletekhez az atya azokban az esetekben tartozik a gyámhatóság jóváhagyását kikérni, melyekben az 1821. §. 1. bek. 1—3. pont, a 2. bek. és az 1822. §. 1., 3., 5., 8—11. pontjai értelmében a gyám jóváhagyásra szorul.

Ugyanez áll valamely örökség vagy hagyomány visszautasítására, valamint a kötelelőrszről való lemondásra. Ha az örökség vagy a hagyomány csak az atya visszautasítása folytán száll a gyermekre, az atya jóváhagyása csak akkor szükséges, ha az atya arra a gyermek mellett volt hivatva.

Az 1825. és az 1828—1831. §§. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1644. §. Az atya oly dolgokat, melyeknek elidegenítéséhez gyámhatósági jóváhagyás szükséges, ezen jóváhagyás nélkül nem engedhet át a gyermek által kötött szerződés teljesítésül vagy szabad rendelkezésre.

1645. §. Az atya a gyámhatóság jóváhagyása nélkül új üzletet a gyermek nevében ne kezdjen.

1646. §. Ha az atya a gyermek költségén ingókat szerez, a szerzéssel a tulajdon a gyermekekre száll, kivéve, ha az atya nem a gyermek részére akar szerezni. Ugyanez áll nevezetesen a bemutatóra szóló és az üres hátirattal ellátott rendeleti papirokra is.

Az 1. bek. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek, ha az atya a gyermek költségén ily dolgokra vonatkozó jogot vagy más oly jogot szerez, melynek átszállásához az átruházási szerződés elégséges.

1647. §. Az atya vagyonkezelése megszűnik azon határozat jogerőre emelkedésével, a melylyel a csőd az atya vagyona fölött megnyitattik.

A csőd megszüntetése után a gyámhatóság a vagyonkezelést ismét az atyára ruházhatja.

1648. §. Ha az atyának a gyermek személyéről vagy vagyonáról való gondoskodás közben oly kiadásai merülnek fel, melyeket ő a körülményekhez képest szükségeseknek tarthat, a gyermektől ezeknek megtérítését követelheti, a mennyiben a kiadások őt magát nem terhelik.

1649. §. Az atyát a gyermek vagyona fölött szülői hatalmánál fogva haszonélvezet illeti meg.

1650. §. A haszonélvezetből ki vannak zárva (szabad vagyon) a gyermeknek kizárólagos személyes használatára szánt dolgok, nevezetesen: ruhaneműek, ékszerek és munkaeszközök.

1651. §. Szabad vagyon az:

1. a mit a gyermek saját munkája vagy valamely üzletnek a 112. §. szerint megengedett önálló folytatása által szerez;

2. a mit a gyermek halálesetre szóló ügylet útján szerez, vagy a miben őt harmadik személy élők közti ügylettel viszonzolgáltatás nélkül részesíti, ha az örökhatyó végakaratu rendelkezéssel, a harmadik személy pedig a részeltetéskor kikötötte, hogy a vagyon a haszonélvezet alól elvonassék.

Az 1638. §. 2. bek. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1652. §. Az atya az általa haszonélvezett vagyon hasznait oly módon és oly terjedelemben szerzi meg, mint a haszonélvező.

1653. §. Az atya az általa haszonélvezett vagyonhoz tartozó elhasználható dolgokat a maga részére elidegenítheti vagy felhasználhatja, a pénzt azonban csak a gyámhatóság engedélyével. Ha az atya ebbeli jogát gyakorolja, köteles a dolgok értékét a haszonélvezet megszűnte után megtéríteni; előbb csak akkor tartozik megtéríteni, ha a vagyon rendes kezelése ezt kívánja.

1654. §. Az atya tartozik az általa haszonélvezett vagyon terheit viselni. Az atya felelősségére nézve az 1384—1386. és 1388. §§-nak a kezelés és haszonélvezetre érvényes szabályai irányadók. A terhekhez tartoznak, a mennyiben nem a szabad vagyont terhelik, a gyermek érdekében folytatott per költségei, valamint a gyermek védelmének költségei a gyermek ellen indított büntető eljárásban, a gyermek megtérítése kötelezettségének fenntartásával elítéltetése esetén.

1655. §. Ha a haszonélvezett vagyonhoz üzlet is tartozik, melyet az atya a gyermek nevében folytat,

az atyát csak az üzlet folytatásából származó évi tiszta nyereség illeti meg. Ha valamelyik évben veszteség mutatkozik, a későbbi évek nyeresége a veszteség pótlásáig a gyermeké marad.

1656. §. Ha az atyát az általa hasznélvezett vagyon kezelése meg nem illeti, a hasznélvezetet sem gyakorolhatja; követelheti azonban a hasznok kiadását, a mennyiben azoknak felhasználása a vagyon rendes kezelésére és a hasznélvezet terheinek fedezésére nem szükséges.

Ha az atya szülői hatalma szünetel, vagy ha a gyámhatóság az atyától a gyermek személyéről és vagyonáról való gondoskodás jogát megvonta, a gyermek eltartásának költségei a hasznokból annyiban fedezhetők előre, a mennyiben azok az atyát terhelik.

1657. §. Ha az atya a hasznélvezet gyakorlásától meg van fosztva, a gyermekkel szemben fennálló oly kötelezettségét, mely a hasznélvezet folytán csak ennek megszünte után lenne teljesítendő, azonnal teljesíteni tartozik.

1658. §. Az atyának az a joga, mely őt a gyermek vagyona fölötti hasznélvezete folytán illeti meg, át nem ruházható.

Ugyanez áll az 1655. és 1656. §§-ok szerint az atyát illető igényekre is, a mig le nem jártak.

1659. §. A gyermek hitelezői, tekintet nélkül a szülői hasznélvezetre, kielégítést követelhetnek a gyermek vagyonából. Ha az atya elhasználható dolgokat az 1653. § szerint elidegenített vagy felhasznált, ezek értékét a hitelezőknek azonnal megtéríteni tartozik.

1660. §. Az atya és gyermek egymáshoz való viszonyában a gyermek kötelezettségei tekintetében az 1415. §., 1416. §. 1. bek. és az 1417. §-nak a kezelés és hasznélvezetre érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1661. §. Ha a gyermek házasságot köt, a hasznélvezet megszűnik. Ha azonban a gyermek a házasságot a szükséges szülői beleegyezés nélkül köti meg, az atya hasznélvezete továbbra is fennmarad.

1662. §. Az atya a hasznélvezetről lemondhat. A lemondási nyilatkozatot a gyámhatóság előtt kell tenni; a nyilatkozat közjegyzőileg hitelesített alakban teendő.

1663. §. Ha az atya hasznélvezeti jogánál fogva a gyermek vagyonához tartozó ingatlant bérbe vagy haszonbérbe adta, az esetben, ha a bérleti vagy haszonbérleti viszony a hasznélvezet megszűnésekor még fennáll, az 1056. §. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

Ha a hasznélvezett vagyonhoz mezei jóság is tartozik, az 592. §-nak, ha pedig a vagyonhoz beltelek is tartozik, az 592. és 593. §-ok szabályai megfelelően alkalmazandók.

1664. §. Az atya szülői hatalmának gyakorlása közben a gyermekkel szemben csak oly gondosságot tartozik kifejteni, a milyet saját ügyeiben szokott tanúsítani.

1665. §. Ha az atya akadályozva van a szülői hatalom gyakorlásában, a gyámhatóság, amennyiben a szülői hatalmat az 1685. §. értelmében nem az anya gyakorolja,

a gyermek érdekében szükséges rendelkezéseket fogantatja.

1666. §. Ha a gyermek szellemi vagy testi jóléte azáltal van veszélyeztetve, hogy az atya a gyermek személyéről való gondoskodás jogával visszaél, a gyermeket elhanyagolja vagy becsstelen vagy erkölcsstelen életmódot folytat, a gyámhatóság köteles a veszély elhárítására szükséges rendelkezéseket megtenni. A gyámhatóság nevezetesen elrendelheti, hogy a gyermek nevelés végett valamely megfelelő családnál vagy valamely nevelő- vagy javító intézetben helyeztessék el.

Ha az atya a gyermek tartásra való jogát megsértette és a jövőre nézve a tartás komoly veszélyeztetésétől kell tartani, az atyától a vagyonkezelés, valamint a hasznélvezet joga is megvonható.

1667. §. Ha a gyermek vagyona az által van veszélyeztetve, hogy az atya a vagyonkezeléssel vagy a hasznélvezettel egybekötött kötelességeket megszegi, vagy hogy anyagi romlásba jutott, a gyámhatóság köteles a veszély elhárítására szükséges intézkedéseket megtenni.

A gyámhatóság nevezetesen elrendelheti, hogy az atya a vagyonról jegyzéket nyújtson be és a kezelésről számadással szolgáljon. Az atya a jegyzéket a helyeségi és teljességi záradékkal tartozik ellátni. Ha a bemutatott jegyzék elégtelen, az 1640. §. 2. bek. 1. mondatában foglalt szabály alkalmazandó. Ha a gyermek vagyonához értékpapírok, drágaságok vagy a birodalom vagy egyik szövetséges állam ellen fenálló könyvkövetelé-

sek is tartoznak, a gyámhatóság az atyára ugyanazon kötelezettségeket róhatja, melyek az 1814–1816. és 1818. §-ok szerint a gyámot terhelik; az 1819. és 1820. §-ok szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

A tett intézkedések költségei az atyát terhelik.

1668. §. Ha az 1667. §. 2. bek. értelmében fogantatosítható intézkedések nem elegendők, a gyámhatóság az atyát az általa kezelt vagyon tekintetében biztosítékkadásra kötelezheti. A biztosítás módját és terjedelmét a gyámhatóság saját belátása szerint állapítja meg.

1669. §. Ha az atya újabb házasságot akar kötni, köteles szándékát a gyámhatóságnál bejelenteni, az általa kezelt vagyonról saját költségén jegyzéket készíteni és azt bemutatni és a mennyiben ezen vagyon tekintetében közte és a gyermek között közösség áll fenn, az elkülönítést véghez vinni. A gyámhatóság megengedheti, hogy az elkülönítés csak a házasságkötés után történjék.

1670. §. Ha az atya az 1667. és 1668. §-ok alapján fogantatosított rendelkezéseknek meg nem felel, vagy az 1640. és 1669. §-ok szerint őt illető kötelezettségeket nem teljesíti, a gyámhatóság őt a vagyonkezeléstől megfoszthatja. A biztosítás kikényszerítésére egyéb rendelkezéseknek nincs helye.

1671. §. A gyámhatóság az általa tett intézkedéseket a szülői hatalom tartama alatt bármikor megváltoztathatja, elrendelheti nevezetesen a teljesített biztosítás emelését, csökkentését vagy megszüntetését.

1672. §. A biztosítás adásakor és megszünteté-

sekor a gyermek cselekményét a gyámhatóság rendelkezése pótolja.

A biztosítás adásának és megszüntetésének költsége az atyát terhelik.

1673. §. A gyámhatóság oly határozat hozatala előtt, a melylyel a gyermek személyéről vagy vagyonáról való gondoskodás vagy a haszonélvezet jogát az atyától megvonja, vagy korlátozza, az atyát, ha csak lehetséges, köteles meghallgatni.

A határozat hozatala előtt a rokonok, különösen az anya vagy a gyermekkel sógorsági viszonyban állók is meghallgatandók, ha ez hosszabb halasztás és aránytalan költségek nélkül lehetséges. A kiadások megtérítésére az 1847. §. 2. bekezdésében foglalt szabály érvényes.

1674. §. Ha a gyámhatóság az őt terhelő kötelezettségeket szándékosan vagy gondatlanságból megszegi, a gyermeknek a §39. §. 1. bek. értelmében felelős.

1675. §. A községi árvaszék a gyámhatóságot értesíteni tartozik, ha oly eset jut tudomására, melynél a gyámhatóság beavatkozásra van hivatva.

1676. §. Ha az atya cselekvésképtelen, szülői hatalma nyugszik.

Ugyanez áll abban az esetben is, ha az atya cselekvőképeségében korlátozva van, vagy ha személye és vagyona tekintetében az 1910. §. 1. bek. értelmében gondnok van kirendelve. A gyermek személyéről való gondoskodás őt a gyermek törvényes képviselőjével együtt illeti; a gyermek képviselőjére nincs

feljogosítva. Az atya és a törvényes képviselő közt felmerülő véleményeltérés esetén a törvényes képviselő véleménye dönt.

1677. §. Az atya szülői hatalma nyugszik, ha a gyámhatóság megállapítja, hogy az atya a szülői hatalom gyakorlásában hosszabb ideig akadályozva van.

A szülői hatalom nyugvása megszűnik, ha a gyámhatóság megállapítja, hogy az ok már többé fenn nem forog.

1678. §. A míg az atya szülői hatalma nyugszik, nincs jogositva az atya azt gyakorolni; megmarad azonban neki a gyermek vagyonának haszonélvezete, az 1685. §. 2. bekezdésében foglalt szabály sérelme nélkül.

1679. §. Az atya szülői hatalma holttanyilvánítás esetén abban az időpontban szűnik meg, a mely a halálozás időpontjának tekintendő.

Ha az atya még él, a szülői hatalmat úgy nyeri vissza, hogy erre irányzott szándékát a gyámhatóság előtt kinyilvánítja.

1680. §. Az atya elveszti a szülői hatalmat, ha a gyermek ellen elkövetett büntett vagy szándékosan elkövetett vétség miatt fegyházbüntetésre vagy legalább hat havi fogházbüntetésre ítéltetett. Ha más büntetendő cselekménnyel való találkozás esetén össz-büntetés szabatik ki, az az egyes büntetés irányadó, amely a gyermek ellen elkövetett büntett vagy vétségre szabott ki.

A szülői hatalom elvesztése az ítélet jogerőre emelkedésével lép hatályba.

1681. §. Ha az atya szülői hatalma megszűnik vagy nyugszik, vagy vagyonkezelése más okból ér véget, tartozik a gyermeknek a vagyont kiadni és a kezelésről számolni.

1682. §. Az atya szülői hatalmának megszűnése után is jogosítva van a gyermek személyéről és vagyonáról való gondoskodással egybekötött ügyeket intézni, míg annak megszüntéről értesül vagy értesülhet. Harmadik személy erre a jogosultságra nem hivatkozhatik, ha valamely ügylet kötésekor a szülői hatalom megszüntéről tud vagy tudhat.

Ezek a szabályok megfelelően alkalmazandók, ha az atya szülői hatalma nyugszik vagy vagyonkezelése más okból megszűnik.

1683. §. Ha a szülői hatalom a gyermek halála folytán szűnik meg, az atya köteles azokat az ügyeket, melyeknek elhalasztása veszélylyel járna, mindaddig intézni, míg az örökös másként nem rendelkezik.

2. Az anya szülői hatalma.

1684. §. Az anyát illeti a szülői hatalom:

1. ha az atya meghalt vagy holtta nyilvánított;
2. ha az atya szülői hatalmát elvesztette vagy a házasság felbontatott.

Holttanylevélés esetén az anya szülői hatalma abban az időpontban kezdődik, mely az atya halálzási napjául meg van állapítva.

1685. §. Ha az atya a szülői hatalom gyakorlásában tényleg akadályozva van vagy szülői hatalma

nyugszik, a házasság tartama alatt az anya gyakorolja a szülői hatalmat, a haszonélvezet kivételével.

Ha a házasság felbontatott, az atya szülői hatalma pedig nyugszik és nincs kilátás arra, hogy ennek oka megszűnjék, a gyámhatóság a szülői hatalom gyakorlását az anya kérelmére reá ruházza. Az anya ebben az esetben a gyermek vagyonának haszonélvezetét is elnyeri.

1686. §. Az anya szülői hatalmára, a melyről az 1687—1697. §§-ból más ki nem tűnik, az atya szülői hatalmára érvényes szabályok nyernek alkalmazást.

1687. §. A gyámhatóság az anya mellé ügygondnokot rendel:

1. ha az atya az 1777. §. értelmében ennek kirendelése iránt intézkedett;
2. ha kirendelését maga az anya kéri;
3. ha a gyámhatóság különös okokból, nevezetesen a vagyonkezelés terjedelme vagy nehézsége miatt vagy az 1666. és 1667. §§. eseteiben a gyermek érdekében szükségesnek tartja.

1688. §. Az ügygondnok az összes ügyek, bizonyos nemű ügyek vagy egyes ügyek intézésével rendelhető ki.

Hatáskörének terjedelmét a kirendelés határozza meg. Ha a hatáskör terjedelme nincs meghatározva, az összes ügyek bele tartoznak.

Ha a kirendelés iránt az atya intézkedett, a gyámhatóság köteles azokat a rendelkezéseket, melyeket az atya az 1777. §. értelmében a hatáskör terjedelmére nézve tett, a kirendelésnél követni.

1689. §. Az ügygondnok hatáskörén belül köteles az anyát szülői hatalmának gyakorlása közben támogatni és ellenőrizni; köteles a gyámhatóságnak minden oly esetet, melyben beavatkozásra van hivatva, haladéktalanul bejelenteni.

1690. §. Az ügygondnok beleegyezése hatáskörén belül minden oly jogügyletbe szükséges, a melyhez a gyám a gyámhatóságnak vagy az ellengyámnak (Gegenvormund) jóváhagyására szorul. Kivétetnek azok a jogügyletek, melyeket az anya a gyámhatóság jóváhagyása nélkül nem köthet. Az 1828–1831. §§. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

Az ügygondnok jóváhagyását a gyámhatóság jóváhagyása pótolja.

A gyámhatóság a jóváhagyás fölötti határozathozatal előtt mindazon esetekben, melyekben a jogügylet az ügygondnok hatáskörébe tartozik, köteles az ügygondnokot meghallgatni, a mennyiben ilyen létezik és meghallgatása lehetséges.

1691. §. A mennyiben a gyermek vagyonához tartozó pénz elhelyezése az ügygondnok hatáskörébe tartozik, az 1809. és 1810. §§-nak a gyámi pénzek elhelyezésére vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1692. §. Ha az anyának a vagyonról jegyzéket kell bemutatnia, a jegyzék felvételénél az ügygondnoknak is jelen kell lennie; a jegyzéket az ügygondnok is a helyességi és teljességi záradékkal tartozik ellátni. Ha a jegyzék nem elégséges, az esetben, a mennyiben az 1667. §. előfeltételei fenn nem forognak, az 1640.

§. 2. bekezdésében foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

1693. §. A gyámhatóság a vagyonkezelést az anya kérelmére egészben vagy részben az ügygondnokra ruházhatja; a mennyiben ez megtörténik, az ügygondnok a kezelő (Pfleger) jogaival és kötelességeivel bír.

1694. §. Az ügygondnok meghívására, kirendelésére és felügyeletére, felelősségére és igényeire, a neki járó jutalék és tisztségének megszűnésére ugyanazok a szabályok érvényesek, melyek az ellengyámról. Az ügygondnok tisztsége akkor is megszűnik, ha az anya szülői hatalma nyugszik.

1695. §. A gyámhatóság az 1687. §. 2. és 3. pontjai eseteiben az ügygondnok kirendelését és az 1693. §. esetében a vagyonkezelésnek az ügygondnokra történt átruházását bármikor visszavonhatja.

Ha az ügygondnok az 1687. §. 2. pontja értelmében rendeltetett ki, csak az anya beleegyezésével mozdítandó el. Ugyanez áll a vagyonkezelésnek az ügygondnokra történt átruházására is.

1696. §. Ha az anya szülői hatalma kiskorúság miatt nyugszik, az anyát illeti a gyermek személyéről való gondoskodás joga és kötelessége; a gyermek képviselőtérre nincs jogosítva. A gyermek gyámja, a mennyiben az anyát illeti a gondoskodás, az ügygondnok jogi állásával bír.

1697. §. Az anya elveszti szülői hatalmát, ha újból házasságot köt. Az 1696. §-ban megszabott korlátok közt azonban a gyermek személyéről és vagyó-

náról való gondoskodás joga és kötelessége tovább is őt illeti.

1698. §. Ha a gyermek részére azért, mert az atya szülői hatalma nyugszik, vagy attól megfosztatott, vagy a gyermek képviselte az atyától megvonatott, gyám rendeltetik, vagy ha a gyermek neveltetése végett az atya helyett gondnok rendeltetik, az anyát a gyám és a gondnok mellett a gyermek személyéről való gondoskodás ép úgy megilleti, mint az 1634. §. értelmében az atya mellett.

Ötödik czim.

A semmis házasságból származó gyermekek jogi állása.

1699. §. A semmis házasságból származott gyermek, ha a házasság érvényessége esetén törvényes lenne, törvényesnek tekintetik, feltéve, hogy a házastársak házasságkötéskor a házasság semmisségéről nem tudtak.

Ez a szabály nem nyer alkalmazást, ha a házasság semmissége valamely formahibán alapszik és a házasság az anyakönyvbe nincs bevezetve.

1700. §. A szülők és azon gyermek közti jogviszony, a ki az 1699. §. szerint törvényes, a mennyiben az 1701. és 1702. §-okból más ki nem tűnik, azon szabályok szerint igazodik, melyek a felbontott házasságból származott gyermekekre érvényesek, ha mindkét házaspár vétkesnek nyilvánítatik.

1701. §. Ha az atya házasságkötéskor a házasság

semmisségéről tudott, nem illetik meg őt az atyasságból eredő jogok. A szülői hatalom az anyát illeti.

1702. §. Ha az anya házasságkötéskor a házasság semmisségéről tudott, a gyermek tekintetében csak azokkal a jogokkal bir, melyek válás esetén az egyedül vétkesnek nyilvánított nőt illetik.

Ha az atya meghal, vagy szülői hatalma más okból megszűnik, az anyát csak a gyermek személyéről való gondoskodás joga és kötelessége illeti; a gyermek képviselőre nincs jogosítva. A gyermek gyámja, a mennyiben a gondoskodás az anyát illeti, az ügygondnok jogi állásával bir.

A 2. bek. rendelkezései szerint akkor is alkalmazandók, ha az atya szülői hatalma cselekvőképtelenség miatt, vagy az 1677. §. értelmében nyugszik.

1703. §. Ha a gyermek törvénytelen azért, mert a házasság semmisségéről házasságkötéskor mindkét házaspár tudott, az atyától mégis, a mig csak él, törvényes gyermek módjára eltartást követelhet. Az 1612. §. 2. bekezdésben foglalt jog az atyát nem illeti.

1704. §. Ha a fenyegetés miatt megtámadható házasság megtámadatik, a megtámadásra jogosult házaspár oly házaspárnak tekintetik, a ki a házasság semmisségéről házasságkötéskor nem tudott.

Hatodik czim.

A törvénytelen gyermekek jogi állása.

1705. §. A törvénytelen gyermek anyjához és anyja rokonaihoz való viszonyában a törvényes gyermek jogi állásával bir.

1706. §. A törvénytelen gyermek anyjának családnevét viseli.

Ha az anya házasságkötés folytán más nevet visel, a gyermek azt a családnevet nyeri, melyet az anya a házasság előtt viselt. Az anya férje a gyermeknek az illetékes hatóság előtt tett nyilatkozattal a gyermek és az anya beleegyezésével saját nevét adhatja; a férj nyilatkozata, valamint a gyermek és az anya beleegyező nyilatkozata közokiratba foglalandó.

1707. §. Az anyát a törvénytelen gyermek fölött szülői hatalom nem illeti. Az anyának joga és kötelessége a gyermek személyéről gondoskodni; a gyermek képviselőtére nincs jogosítva. A gyermek gyámja, a mennyiben az anyát illeti a gondoskodás, az ügygondnok jogi állásával bir.

1708. §. A törvénytelen gyermek atyja köteles a gyermeket tizenhatodik életévének betöltéséig az anya társadalmi állásának megfelelően eltartani. Az eltartás magában foglalja az összes életszükségleteket, valamint a nevelés és valamely hivatásra való kiképzés költségeit.

Ha a gyermek tizenhatodik életévének betöltésekor testi vagy szellemi fogyatkozások folytán képtelen önmagát eltartani, az atya őt ezen időn túl is köteles tartani; az 1603. §. 1. bek. szabálya alkalmazandó.

1709. §. Az atya tartási kötelezettség tekintetében megelőzi az anyát és az anyai rokonokat.

Ha a gyermeket az anya vagy tartásra köteles anyai rokon tartja el, a gyermeknek az atyával szem-

ben fennálló tartási igénye az anyára vagy a rokonra száll. Az igény átszállása a gyermek hátrányára nem érvényesíthető.

1710. §. A tartás pénzjáradék alapításával biztosítandó.

A járadék három hóra előre fizetendő. Későbbi időre szóló előleges teljesítés által az atya nem szabadul.

Ha a gyermek a negyedév kezdetét megérte, a negyedévre eső teljes összeg megilleti.

1711. §. A tartás a már eltelt időre is követelhető.

1712. §. A tartás iránti igény nem szűnik meg az atya halálával; megilleti a gyermeket akkor is, ha az atya a gyermek halála előtt halt meg.

Az atya örököse jogosítva van a gyermeket oly összeggel kielégíteni, mely a gyermeket törvényessége esetén, köteles részként megilletné. Ha több törvénytelen gyermek létezik, a kielégítés úgy számítatik, mintha valamennyi törvényes lenne.

1713. §. A tartás iránti igény megszűnik a gyermek halálával, a mennyiben az nem már lejárt teljesítésre vagy nem teljesítés miatti kártérítésre, vagy oly előre teljesítendő szolgáltatásokra irányul, melyek a gyermek halála idején már esedékesek.

A temetés költségeit, a mennyiben azoknak megfizetése a gyermek örököseitől nem követelhető, az atya tartozik viselni.

1714. §. Az atya és a gyermek közt létrejött oly megállapodáshoz, mely a jövőbeli tartásra vagy a tartás helyett adandó végkielégítésre vonatkozik, gyámhatósági jóváhagyás szükséges.

A jövődóbeli tartásról ellenérték nélkül történt lemondás semmis.

1715. §. Az atya köteles az anyának megtéríteni a szülés költségeit, a szülés után első hat heti ellátás költségeit és a mennyiben a terhesség vagy a szülés folytán újabb költségek válnának szükségessé, az ennek következtében felmerülő költségeket is. Az anya a megtérítendő költségeknek rendszerinti összegét a tényleg felmerült költségekre való tekintet nélkül követelheti.

Az anyát ez az igény akkor is megilleti, ha az atya a gyermek születése előtt elhal, vagy ha a gyermek halva születik.

Ez az igény négy év alatt évül el. Az elévülési idő a gyermek születésétől számított hat hét elteltével kezdődik.

1716. §. Az anya kérelmére már a gyermek születése előtt ideiglenes intézkedéssel elrendelhető, hogy az atya a gyermeknek az első három óra járó tartásdíját a születés után azonnal az anyának vagy a gyámnak kifizesse és a szükséges összeget a születés előtt megfelelő időben letétbe helyezze. Hasonlóképen elrendelhető az anya kérelmére, hogy az atya az 1715. §. 1. bek. értelmében megtérítendő költségek rendszerinti összegét az anyának kifizesse és a szükséges összeget letétbe helyezze.

Az ideiglenes határozat hozatalához az igény veszélyeztetését valószínűvé tenni nem szükséges.

1717. §. A törvénytelen gyermek atyjának az 1708—1716. §. értelmében az tekintetik, a ki az anyá-

val a fogantatási időn belül elhált, kivéve, ha ezen időn belül más is elhált vele. Az elhálás azonban figyelmen kívül hagyandó, ha a körülményekhez képest nyilvánvalóan lehetetlen, hogy az anya a gyermeket ezen elhálás folytán foganta.

Fogantatási időnek tekintetik a gyermek születése napjától számítva a száznyolczvanegyedik naptól a háromszázkettedik napig, beleértve úgy a száznyolczvanegyedik, mint a háromszázkettedik napot is.

1718. §. A ki az apaságot a gyermek születése után közokiratban elismeri, nem hivatkozhatik arra, hogy a fogantatási időn belül más halt el az anyával.

Hetedik czím.

A törvénytelen gyermekek törvényesítése.

I. Az utólagos házasság általi törvényesítés.

1719. §. A törvénytelen gyermek az által, hogy az atya az anyával házasságot köt, a házasságkötéssel a törvényes gyermek jogi állását nyeri el.

1720. §. Az anya férje tekintetik a gyermek atyjának, ha ő az 1717. §. 2. bek. megállapított fogantatási időn belül az anyával elhált, hacsak a körülményekhez képest nyilvánvalóan nem lehetetlen, hogy az anya a gyermeket ezen elhálás folytán foganta volna.

Ha a férj az apaságot a gyermek születése után közokiratban elismeri, az a vélelem, hogy az anyával a fogantatási időn belül elhált.

1721. §. Ha a szülők házassága semmis, az 1699. és 1704. §-ok szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1722. §. A szülők közt létrejött házassággötés a törvénytelen gyermek leszármazóira nézve a törvényesítés hatályával bir még akkor is, ha a gyermek a házassággötés előtt meghal.

II. A törvényesítő nyilatkozat.

1723. §. A törvénytelen gyermek az atya kérelmére az államhatalom rendelkezése folytán törvényesnek nyilvánítható.

A törvényesítésre az a szövetséges állam illetékes, a melyhez az atya tartozik; ha az atya oly német, a ki egyik szövetséges államhoz sem tartozik, a birodalmi kancellár illetékes.

A szövetséges államot megillető törvényesítés megadásá tekintetében az országos kormány dönt.

1724. §. A törvényesítés sem feltételhez, sem időhatározmányhoz nem köthető.

1725. §. A kérelemnek az atya abbeli nyilatkozatát kell tartalmaznia, hogy a gyermeket magáénak elismeri.

1726. §. A törvényesítéshez a gyermek beleegyezése és, ha a gyermek huszonegyedik életévét még be nem töltötte, az anya beleegyezése is szükséges. Ha az atya nő, nejének beleegyezése is szükséges.

A beleegyezést az atyának, vagy azon hatóságnak kell bejelenteni, a melyhez a kérvény benyújtandó; az adott beleegyezés visszavonhatatlan.

Az anya beleegyezése nem szükséges, ha az anya hosszabb időn át képtelen nyilatkozatot tenni vagy tartózkodási helye régebben ismeretlen. Ugyanez áll az atya nejének nyilatkozatára is.

1727. §. Ha az anya beleegyezését megtagadja, azt a gyermek kérelmére a gyámhatóság pótolja, ha a törvényesítés elmaradása a gyermeknek aránytalanul nagy hátrányára szolgálna.

1728. §. Sem a törvényesítés kérése, sem az 1726. §-ban megjelölt személyek beleegyezése képviselő útján nem történhetik.

Ha a gyermek cselekvésképtelen vagy tizenegyedik életévét még be nem töltötte, a törvényes képviselője a gyámhatóság jóváhagyása mellett adhatja beleegyezését.

1729. §. Ha az atya cselekvőképességében korlátozva van, a kérelemhez a saját törvényes képviselőjének beleegyezésén kívül, a gyámhatóság jóváhagyása is szükséges.

Ha a gyermek van cselekvőképességében korlátozva, beleegyezésére nézve ugyanez áll.

Ha a gyermek anyja, vagy az atya neje van a cselekvőképességében korlátozva, beleegyezésükhöz törvényes képviselőjüknek hozzájárulása nem szükséges.

1730. §. A kérelem, valamint az 1726. §-ban megjelölt személyek törvényesítési nyilatkozata bírói vagy közjegyzői okiratba foglalandó.

1731. §. Ha a kérelem, vagy az 1726. §-ban megjelölt személyek beleegyezése megtámadható, a

megtámadásra és a megtámadható nyilatkozat igazolására az 1728. és 1729. §. szabályai érvényesek.

1732. §. Nincs helye törvényesítésnek, ha a gyermek nemzésének időpontjában a szülők házassága az 1310. §. 1. bek. értelmében rokonság vagy sógorság miatt tilos volt.

1733. §. Nincs helye a törvényesítésnek a gyermek halála után.

Az atya halála után a törvényesítésnek csak akkor van helye, ha az atya a kérvényt az illetékes hatóságnál benyújtotta, vagy a kérvénynek bírói vagy közjegyzői okiratba foglalása mellett vagy után a bíróságot vagy a közjegyzőt a benyújtással megbizta.

Az atya halála után történt törvényesítésnek ugyanaz a hatálya van, mintha az az atya halála előtt történt volna.

1734. §. A törvényesítés megtagadható, ha törvényes akadály nem gátolja is.

1735. §. A törvényesség hatályára nincs befolyással az, hogy nem a gyermek atyja nyújtotta be a kérvényt, vagy ha jogellenesen vétetett föl, hogy a gyermek anyja vagy az atya neje nyilatkozattételre hosszabb ideig képtelen, vagy tartózkodási helye régebben ismeretlen.

1736. §. A törvényesítés által a gyermek a törvényes gyermek jogi állását nyeri.

1737. §. A törvényesítés hatályai a gyermek leszármazóira is kiterjednek; ellenben nem terjednek ki az atya rokonaira. Az atya neje a gyermekkel, a gyermek házastársa az atyával nem kerül sógorsági

viszonyba. A jogok és kötelezettségek, melyek a gyermek és ennek rokonai közti viszonyból származnak, érintetlenül maradnak, hacsak a törvény másképp nem intézkedik.

1738. §. A törvényesítés következtében az anya elveszti a gyermek személyéről való gondoskodás jogát és kötelezettségét. Ha az anya köteles a gyermeket eltartani, joga és kötelezettsége feléled, a menyinyiben az atya szülői hatalma megszűnik, vagy ha az az atya cselekvésképtelensége miatt vagy az 1677. §. folytán nyugszik.

1739. §. Az atya a gyermekkel és ennek leszármazóival szemben fennálló tartási kötelezettsége tekintetében az anyát és az anyai rokonokat megelőzi.

1740. §. Ha az atya azon idő alatt, míg a gyermek fölött szülői hatalmat gyakorol, házasságot akar kötni, az 1669—1671. §-ok szabályai nyerne alkalmazást.

Nyolezadik czim.

A z örökbe fogadás.

1741. §. A kinek törvényes leszármazói nincsenek, az más valakit az ezzel kötött szerződéssel örökbe fogadhat. A szerződés az illetékes bíróság által megerősítendő.

1742. §. Az örökbe fogadás sem feltételhez, sem időhatározáshoz nem köthető.

1743. §. Egy már felfogadott gyermek létezése a további örökbe fogadást nem akadályozza.

1744. §. Az örökbe fogadónak ötvenedik életévét betöltöttnek és a gyermeknél legalább tizennyolcz évvel idősebbnek kell lennie.

1745. §. Az 1744. §. követelményei alól felmentésnek van helye, az ötvenedik életév betöltése alól azonban csak akkor, ha az örökbefogadó teljes koru.

A felmentésre az a szövetséges állam illetékes, a melynek a kötelékébe az örökbefogadó tartozik; ha az örökbefogadó német, de egyik szövetséges állam kötelékébe sem tartozik, a felmentésre a birodalmi kanczellár illetékes.

A szövetséges államot illető felmentés adása fölött az országos kormány határoz.

1746. §. A ki házas viszonyban van, csak házastársának beleegyezésével fogadhat vagy fogadható örökbe.

A beleegyezés elmaradhat, ha a házastfél a nyilatkozat tételre hosszabb idő óta képtelen, vagy tartózkodási helye régebben ismeretlen.

1747. §. A törvényes gyermek huszonegyedik életévének betöltéséig csak a szülők beleegyezésével, a törvénytelen gyermek ugyanezen életkorig csak az anya beleegyezésével fogadható örökbe. Az 1746. §. 2. bekezdésében foglalt szabály megfelelően alkalmazandó.

1748. §. Az 1746. és 1747. §-okban felsorolt személyek beleegyezésüket az örökbefogadónak, vagy a gyermeknek, vagy az örökbefogadási szerződés megerősítésére illetékes bíróságnak tartoznak bejelenteni; az adott beleegyezés visszavonhatatlan.

A beleegyezési nyilatkozatot képviselő utján nem lehet tenni. Ha a beleegyező fél cselekvőképeségében korlátozva van, törvényes képviselőjének beleegyezésére nincs szükség.

A beleegyezési nyilatkozatot birói vagy közjegyzői okiratba kell foglalni.

1749. §. Közös gyermek gyanánt a gyermeket csak házaspár fogadhatja örökbe.

Az örökbe fogadott gyermeket, a mig az örökbe-fogadás által megállapított jogviszony fennáll, csak az örökbefogadó házastársa fogadhatja örökbe.

1750. §. Az örökbefogadási szerződés képviselő utján nem köthető. Ha a gyermek tizennegyedik életévét még be nem töltötte, a szerződést a gyámhatóság jóváhagyásával törvényes képviselője kötheti meg.

Az örökbefogadási szerződést mindkét fél egyidejű jelenlétében a bíróság vagy a közjegyző előtt kell kötni.

1751. §. Ha az örökbefogadó cselekvőképeségében korlátozva van, a szerződés megkötéséhez törvényes képviselőjének beleegyezésén kívül a gyámhatóság jóváhagyása is szükséges.

Ugyanez áll a gyermekre is, ha cselekvőképeségében korlátozva van.

1752. §. Ha a gyám akarja a gyámoltját örökbe fogadni, a gyámhatóság nem adhatja jóváhagyását mindaddig, mig a gyám a gyámi tisztet viseli. Ha valaki a korábbi gyámoltját akarja örökbe fogadni, a gyámhatóság nem adhatja jóváhagyását mindaddig, mig kezeléséről el nem számolt és azt, hogy a gyámi vagyon megvan, nem igazolta.

Ugyanez áll arra az esetre, ha a vagyonkezelésre kirendelt nevelőszülő neveltjét vagy korábbi neveltjét örökbe akarja fogadni.

1753. §. Az örökbefogadási szerződés nem erősíthető meg a gyermek halála után.

Az örökbe fogadó halála után a megerősítésnek csak akkor van helye, ha az örökbefogadó vagy a gyermek a megerősítés iránti kérelmet az illetékes bíróság előtt már előterjesztette vagy a szerződésnek bírói vagy közjegyzői okiratba foglalása mellett vagy után annak előterjesztésével a bíróságot vagy a közjegyzőt megbizta.

Az örökbe fogadó halála után kelt megerősítésnek ugyanaz a hatálya van, mintha az elhalálozás előtt történt volna.

1754. §. Az örökbefogadás a megerősítéssel lép hatályba. A szerződő felek már a megerősítés előtt is kötve vannak.

A megerősítést csak akkor kell megtagadni, ha az örökbefogadásnak valamely törvényes kelléke hiányzik. Ha a megerősítés végérvényesen megtagadtatik, a szerződés erejét veszti.

1755. §. Ha az örökbefogadási szerződés vagy az 1746. és 1747. §§-ban felsorolt személyek beleegyezése megtámadható, a megtámadásra és a megtámadható jogügylet igazolására az 1748. §. 2. bek., az 1750. §. 1. bek. és az 1751. §-nak szabályai érvényesek.

1756. §. Az örökbefogadási szerződés hatályára nincs befolyással, ha az 1746. és 1747. §§-ban felsorolt

személyek a nyilatkozattételre hosszabb idő óta képtelenek, vagy tartózkodási helyük régebben ismeretlen.

1757. §. A gyermek az örökbefogadás által az örökbe fogadó törvényes gyermekének jogi állását nyeri.

Ha egy házaspár közösen fogad örökbe gyermeket vagy az egyik házastél a másik házastél gyermekét fogadja örökbe, a gyermek a házaspár közös törvényes gyermekének jogi állását nyeri el.

1758. §. A gyermek az örökbe fogadó családi nevét nyeri el. Ha a gyermeket nő fogadja örökbe, a ki házassága folytán más nevet visel, a gyermek azt a családi nevet nyeri el, melyet a nő a házasság előtt viselt. Az 1757. §. 2. bek. esetében a gyermek a férfi családnevét nyeri.

A gyermek a korábbi családnevéhez új nevét hozzácsatolhatja, hacsak az örökbefogadási szerződés másképp nem intézkedik.

1759. §. Az örökbefogadás az örökbefogadó részére örökösödési jogot nem állapít meg.

1760. §. Az örökbefogadó a gyermek vagyonáról, a mennyiben a szülői hatalom alapján az ő kezelése alatt áll, saját költségére leltárt készíteni és azt a gyámhatóságnak benyújtani köteles; a leltárt a helyeségi és teljességi záradékkal tartozik ellátni. Ha a benyújtott leltár elégtelen, az 1640. §. 2. bek. 1. mondatában foglalt szabály nyer alkalmazást.

Ha az örökbefogadó az 1. bek. szerint őt terhelő kötelezettséget nem teljesíti, a gyámhatóság őt a va-

gyonkezeléstől elmozdithatja. Az örökbefogadó bármikor visszahelyezhető.

1761. §. Ha az örökbefogadó házasságot akar kötni, míg a gyermek fölött szülői hatalmat gyakorol, az 1669.—1671. §§. szabályai alkalmazandók.

1762. §. Az örökbefogadás hatályai a gyermek leszármazóira is kiterjednek. Az örökbefogadási szerződés megkötésekor már létező leszármazókra és ezeknek később született leszármazóira ezek a hatályok csak akkor terjednek ki, ha a szerződés a már létező leszármazókkal is megkötetik.

1763. §. Az örökbefogadás hatályai nem terjednek ki az örökbefogadó rokonaira. Az örökbefogadó házastársa a gyermekkel, a gyermek házastársa az örökbefogadóval nem jut sógorsági viszonyba.

1764. §. Az örökbe fogadás, a mennyiben a törvény másképp nem intézkedik, nem érinti azokat a jogokat és kötelezéseket, melyek a gyermek és rokonai közti rokonsági viszonyból származnak.

1765. §. Az örökbefogadás folytán a szülők a gyermek fölötti szülői hatalmat, a természetes anya pedig a gyermek személyéről való gondoskodás jogát és kötelességét elvesztik.

Ha az atya vagy az anya köteles a gyermeket eltartani, a gyermek személyéről való gondoskodás joga és kötelezettsége ismét feléled, ha az örökbe fogadó szülői hatalma megszűnik, vagy az örökbe fogadó cselekvésképtelensége miatt, vagy az 1677. §. értelmében nyugszik. A gyermek képviselőtére vonatkozó jog nem éled fel.

1766. §. Az örökbe fogadó a gyermek és azon leszármazóinak tartására, a kikre az örökbefogadás hatályai kiterjednek, a gyermek rokonait megelőzőleg van kötelezve.

Az örökbe fogadó az 1611. §. 2. bek. esetében a felmenő ágbeli rokonokkal egyenlőnek tekintetik.

1767. §. Az örökbefogadási szerződésben az örökbe fogadó haszonélvezete a gyermek vagyonán, valamint a gyermek örökösödési joga az örökbefogadóval szemben kizárható.

Egyebekben az örökbefogadás hatályain az örökbefogadási szerződés nem változtathat.

1768. §. Az örökbefogadás által létesített jogviszony megszüntethető. A megszüntetés sem feltételhez, sem időhatározáshoz nem köthető.

A megszüntetés az örökbefogadó, a gyermek és a gyermek azon leszármazói közti szerződés után történik, a kikre az örökbefogadás hatályai kiterjednek.

Ha házaspár közösen fogadott örökbe gyermeket, vagy az egyik házastárs a másik házastárs gyermekét fogadta örökbe, a megszüntetéshez mindkét házaspár beleegyezése szükséges.

1769. §. A gyermek halála után a többi érdekelt a köztük fennforgó jogviszonyt szerződés után megszüntethetik. Ugyanez áll az 1757. §. 2. bek. eseteiben a házasfelek egyikének halála után.

1770. §. Az 1741. §. 2. mond., az 1750., 1751. és az 1753—1755. §-oknak az örökbefogadásra érvényes szabályai a megszüntetésre is érvényesek.

1771. §. Ha örökbefogadási kötelékben levő sze-

mélyek egymással az 1311. §. ellenére házasságot kötnek, a házasságkötés folytán az örökbefogadás által köztük létrejött jogviszony megszűnik.

Ha a házasság semmis, az esetben, ha az egyik házasfelet a másik fölött szülői hatalom illeti, ez a házasságkötés folytán megszűnik. Nem szűnik meg a szülői hatalom, ha a házasság semmissége formahiányon alapszik és a házasság a házassági anyakönyvbe be nem vezetett.

1772. §. Az örökbefogadási viszony megszüntével a gyermek és gyermeknek azon leszármazói, kikre a megszűnés kiterjed, elvesztik az örökbefogadó családnévének viselhetési jogát. Ez a szabály az 1757. §. 2. bek. eseteiben nem nyer alkalmazást, ha az örökbefogadási viszony az egyik házaspár halála után szűnik meg.

HARMADIK FEJEZET.

A gyámság.

Első czim.

A kiskorúak gyámsága.

I. A gyámság elrendelése.

1773. §. A kiskorú gyámság alá kerül, ha nem áll szülői hatalom alatt, vagy ha a szülők sem a személyt, sem a vagyont illető ügyekben a kiskorú képviselőjére jogosítva nincsenek.

A kiskorú akkor is gyámság alá kerül, ha családi állása ki nem puhatolható.

1774. §. A gyámhatóság a gyámságot hivatalból rendeli el.

1775. §. A gyámhatóság, a mennyiben több gyám kirendelésére különös ok nem forog fenn, a kiskorú részére és ha több testvér van, valamennyi kiskorú részére egy gyámot rendel ki.

1776. §. Gyámokul a következő sorrendben hivattva van:

1. a kit a kiskorú atyja nevezett ki gyámul;
2. a kit a kiskorú anyja nevezett ki gyámul;
3. a kiskorú atyai nagyatyja;
4. a kiskorú anyai nagyatyja.

A nagyatyák nincsenek hivattva, ha a kiskorút más, mint atyjának vagy anyjának a házastársa fogadja örökbe. Ugyanez áll, ha azt, a kitől a kiskorú származik, más, mint atyjának vagy anyjának házastársa fogadta örökbe és az örökbefogadás hatályai a kiskorúra is kiterjednek.

1777. §. Az atya csak akkor nevezhet gyámot, ha őt halála idejékor a szülői hatalom a gyermek fölött megilleti; nem bir ezzel a joggal, ha a személyt vagy a vagyont illető ügyekben a gyermek képviselőjére nincs jogosítva. Ugyanez áll az anyára is.

Az oly gyermek számára, a ki csak az ő halála után fog születni, csak úgy nevezhet gyámot, ha arra jogosítva volna az esetben, ha a gyermek az ő halála előtt születik.

A gyámrendelés végintézkedésben történik.

1778. §. A ki az 1776. §. értelmében gyámságra van hivatva, az ő beleegyezése nélkül csak úgy melőzhető, ha az 1780—1784. §-ok szerint gyámul ki nem rendelhető, vagy rendelő, vagy ha ő a gyámság elfogadásában akadályozva van, vagy az elfogadással késik, vagy ha az ő kirendelése a kiskoru érdekeit veszélyeztetné.

Ha a gyámságra hivatott csak ideiglenesen van akadályozva, a gyámhatóság köteles őt az akadály megszűnte után saját kérelmére az eddigi gyám helyébe gyámul kirendelni.

A feleség részére a férj az 1776. §. szerint hivatottak előtt, törvénytelen gyermek részére pedig az anya a nagyatyja előtt gyámul kirendelhető.

A hivatottakon kívül gyámtárs csak ezek beleegyezésével rendelhető ki.

1779. §. Ha a gyámság az 1776. §. szerint hivatottra ruházandó, a gyámhatóság a gyámot a községi árvaszék meghallgatása után rendeli ki.

A gyámhatóságnak oly személyt kell kirendelni, a ki személyes viszonyaihoz, vagyoni helyzetéhez és egyéb körülményeihez képest a gyámi tisztségre alkalmas. A kirendelésnél a kiskoru hitvallására tekintettel kell lenni. A kiskoru rokonai és sógorai első sorban jönnek tekintetbe.

1780. §. Gyámul nem rendelhető ki, a ki cselekvésképtelen, vagy gyengeelméjűség, tékozlás vagy iszákosság miatt gondnokság alatt áll.

1781. §. Gyámul nem rendelő ki:

1. a ki kiskoru, vagy az 1096. §. szerint ideiglenes gyámság alatt áll;
2. a kinek részére az 1910. §. szerint vagyoni ügyeinek intézése végett gondnok rendeltetett ki;
3. a ki csődbe került, a csőd tartama alatt;
4. a ki polgári jogaitól megfosztatott, hacsak a büntetőtörvény határozataiból más ki nem tűnik.

1782. §. Gyámnak nem rendelhető ki az, a ki az atya vagy az anya rendelkezése folytán a gyámságból ki van zárva. Az anya azt, a kít az atya gyámul kirendelt, nem zárhatja ki.

A kizárásra az 1777. §. szabályai nyerneek alkalmazást.

1783. §. Oly nő, a ki mással, mint a kiskoru atyjával van házas viszonyban, csak férjének beleegyezésével rendelhető ki gyámul.

1784. §. A hivatálnok vagy a vallás szolgálja, a kinek a gyámság elfogadásához az országos törvények szerint különös engedélyre van szüksége, az előírt engedély nélkül gyámul ki nem rendelhető.

1785. §. Minden német állampolgár köteles a gyámhatóság által ráruházott gyámságot elfogadni, hacsak a gyámul való kirendelését az 1780 1784. §-okban meghatározott okok nem akadályozzák.

1786. §. Megtagadhatják a gyámság elfogadását:

1. a nők;
2. a ki hatvanadik életévét betöltötte;
3. a kinek négynél több kiskoru törvényes gyermeke van; örökbe fogadott gyermek nem számít;

4. a ki betegség vagy más testi hiba miatt akadályozva van a gyámság rendes viselésében;
5. a ki lakóhelyének a gyámhatóság székhelyétől való távolsága miatt a gyámságot különös alkalmatlanság nélkül nem viselheti;
6. a ki az 1844. §. értelmében biztosítékadásra köteleztetik;
7. a ki mással a gyámság közös viselésére rendeltetik ki;
8. a ki egynél több gyámságot vagy gondnokságot visel; több testvér fölötti gyámság vagy gondnokság egynek tekintetik; két ellengyámság viselése egy gyámságnak tekintetik.

A megtagadás iránti jogát elveszti, a ki azt a kirendelés előtt a gyámhatóságnál nem érvényesíti.

1787. §. A ki a gyámság elfogadását ok nélkül tagadja meg, az, ha vétkeesség terheli, felelős azért a kárért, melyet a kiskoru az által szenved, hogy a gyám kirendelése késik.

Ha a gyámhatóság a megtagadást alaptalannak jelenti ki, a megtagadó fél köteles az őt megillető jogorvoslatok sérelme nélkül, a gyámságot a gyámhatóság felszólítására ideiglenesen átvenni.

1788. §. A gyámhatóság azt, a ki gyámnak van kiszemelve, a gyámság elfogadására rendbüntetéssel kényszerítheti.

Az egyes büntetés háromszáz márka összegét meg nem haladhatja. A büntetések legalább egy heti időközökben szabhatók ki. Háromnál több büntetés nem szabható ki.

1789. §. A gyámhatóság a gyámot, a gyámi tisztség hű és lelkiismeretes viselésének kötelezettsége mellett rendeli ki. A kötelezettségvállalás esküre emelt kézzel történik.

1790. §. A gyám kirendelésekor elbocsátása kiköthető arra az esetre, ha bizonyos esemény bekövetkezik vagy be nem következik.

1791. §. A gyám kinevezési okmányt kap.

A kinevezés magában foglalja a gyámolt nevét és születésének idejét, a gyámnak, ellengyámnak és a gyámtársaknak neveit, valamint a gyámság megoszlása esetén a megoszlás módját. Ha családi tanács létezik, ez is megemlítendő.

1792. §. A gyám mellé ellengyám rendelhető ki.

Ellengyámot akkor kell kirendelni, ha a gyámság vagyonkezeléssel van összekötve, kivéve, ha a kezelés jelentéktelen, vagy ha a gyámságot több gyám közösen viseli.

Ha a gyámságot több gyám nem közösen viseli, az egyik gyám, a másik ellengyámjául rendelhető ki.

Az ellengyám meghívására és kirendelésére, a gyám meghívására és kirendelésére érvényes szabályok alkalmazandók.

II. A gyámság viselése.

1793. §. A gyámot illeti a gyámolt személyéről és vagyonáról való gondoskodásnak és különösen a gyámolt képviselőtének a joga.

1794. §. A gyámnak a kiskoru személyéről és vagyonáról való gondoskodási joga nem terjed ki a

gyámolt oly ügyeire, melyekre nézve gondnok van kirendelve.

1795. §. A gyám nem képviselheti a gyámoltat:

1. oly jogügyletnél, mely egyrészt az ő házastársa vagy valamelyik egyenes ágbeli rokona, másrészt a gyámoltja közt jön létre, kivéve, ha a jogügylet kizárólag valamely kötelezettség teljesítésében áll;
2. oly jogügyletnél, melynek tárgyát a gyámoltnak a gyám ellen fennálló és zálogjoggal, jelzáloggal vagy kezességgel biztosított, követelésének átruházása vagy megterhelése vagy ezen biztosítás megszüntetése vagy csökkenése képezi vagy a gyámoltnak ily átruházásra, megterhelésre, megszüntetésre vagy csökkenésre irányuló kötelezettségét állapítja meg;
3. az 1. pontban megjelölt személyek közt folyó, valamint oly perben, melynek tárgyát a 2. pontban felsorolt ügyek képezik.

A 181. §-ban foglalt szabály ez által nem érintetik.

1796. §. A gyámhatóság a gyámot egyes ügyek vagy az ügyek bizonyos körére vonatkozó képviseléstől kizárhatja.

A gyám csak akkor zárandó ki, ha a gyámolt érdeke a gyámnak vagy az által képviselt harmadik személyeknek vagy az 1795. §. 1. pontjában megjelölt személyeknek érdekével lényegesen ellenkezik.

1797. §. Több gyám a gyámi tisztelet közösen viseli. Véleményeltetés esetében, hacsak a kirendelésnél más megállapodás nem történt, a gyámhatóság dönt.

A gyámhatóság a gyámság vezetését több gyám között megállapított hatáskörök szerint feloszthatja. Mindegyik gyám a ráruházott hatáskörön belül a gyámságot önállóan vezeti.

Azokat a rendelkezéseket, melyeket az atya vagy az anya az általuk kinevezett gyámok között felmerült véleménykülönbség eldöntése és az ügyeknek ezek közti megosztása tekintetében az 1777. §. értelmében tett, a gyámhatóság követni tartozik, hacsak ezeknek követése a gyámolt érdekeit nem veszélyezteti.

1798. §. Ha a gyermek személyéről és vagyonáról való gondoskodás több gyámot illet, az esetben ugy a gyámolt személyére, mint vagyonára vonatkozó cselekmény véghezvitele közben fölmerült nézeteltérés fölött a gyámhatóság határoz.

1799. §. Az ellengyámnak arra kell ügyelni, hogy a gyám, a gyámságot kötelességszerűen vezesse. Tartozik a gyámhatóságnak a gyám minden kötelességellenes cselekedetét, valamint minden oly esetet haladéktalanul bejelenteni, melyre nézve a gyámhatóság beavatkozásra van hivatva, nevezetesen be kell jelenteni a gyám halálát vagy más oly körülmény bekövetkezését, melynek folytán a gyám tisztsége megszűnik vagy a gyám elmozdítása szükségessé válik.

A gyám az ellengyám kívánságára tartozik a gyámság vezetéséről felvilágosítással szolgálni és a gyámságra vonatkozó iratok megtekintését megengedni.

1800. §. A gyámnak, a gyámolt személyéről és

vagyonáról való gondoskodási joga és kötelezettségére az 1631—1633. §-oknak a szülői hatalomra érvényes szabályai irányadók.

1801. §. A gyámhatóság a gyámolt vallásos neveléséről való gondoskodást a gyámtól megvonhatja, ha a gyám nem ahoz a felekezethez tartozik, melyben a gyámolt nevelendő.

1802. §. A gyám, a gyámság elrendelésekor létező vagy a gyámoltra később szálló vagyonról leltárt készíteni és azt a helyességi és teljességi záradékkal ellátva, a gyámhatóságnak bemutatni tartozik. Ha ellengyám is van, a gyám a leltár készítéséhez őt is köteles meghívni; a leltárt a helyességi és teljességi záradékkal az ellengyámnak is el kell látnia.

A gyám, a leltár felvételénél valamely hivatalnoknak, jegyzőnek vagy szakértőnek a segélyét is igénybe veheti.

Ha a bemutatott leltár nem elégséges, a gyámhatóság elrendelheti, hogy a leltárt az illetékes hatóság, az illetékes tisztviselő vagy jegyző vegye föl.

1803. §. A mit a gyámolt halálesetre szóló ügylet folytán szerez, vagy a mit neki élők közti ügylet után harmadik személy juttat, azt a gyám az örökhagyó vagy a harmadik személy rendelkezései szerint tartozik kezelni, feltéve, hogy a rendelkezéseket az örökhagyó végakaratu intézkedésben, illetve a harmadik személy a részeltetéskor tette.

A gyám a rendelkezésektől a gyámhatóság jóváhagyásával eltérhet, ha azoknak követése a gyámolt érdekeit veszélyeztetné.

Oly rendelkezésektől való eltéréshez, melyeket harmadik személy élők közti részeltetéskor tett, a míg ő él, az ő beleegyezése szükséges és elegendő. — A harmadik személy beleegyezését a gyámhatóság pótolhatja, ha a harmadik nyilatkozattételre hosszabb ideig képtelen, vagy tartózkodási helye régebben ismeretlen.

1804. §. A gyám a gyámolt képviselőjében ajándékozást nem tehet. Kivételnek azok az ajándékozások, melyek által valamely erkölcsi kötelességnek vagy tisztességbeli tekinteteknek tétetik elég.

1805. §. A gyám a gyámolt vagyonát a maga hasznára nem fordíthatja.

1806. §. A gyám a gyámolt vagyonához tartozó pénzt gyümölcsözőleg tartozik elhelyezni, a mennyiben azt a kiadások fedezetére készen nem kell tartani.

1807. §. Az 1806. §-ban érintett gyámi pénzek elhelyezendők:

1. belföldi ingatlanra bekebelezett jelzálog által biztosított követelésekben, vagy belföldi ingatlanokon nyugvó biztos telek vagy járadék-tartozásban;
2. a birodalom vagy a szövetséges államok ellen fennálló hitellevelekben, valamint oly követelésekben, melyek a birodalmi vagy állami adóskönyvbe vannak bevezetve;
3. oly hitellevelekben, melyeknek kamatait a birodalom, vagy valamelyik szövetséges állam biztosítja;

4. értékpapirokban, különösen mindennemű hitellevelekben, melyeknek adója valamely belföldi községi testület, vagy ily testület hitelintézete, a mennyiben a szövetségi tanács az értékpapirokat vagy a követeléseket gyámi pénzek elhelyezésére alkalmasoknak nyilvánította;

5. valamely belföldi nyilvános takarékpénztárnál, ha azt azon szövetséges állam illetékes hatósága, melyben annak székhelye van, gyámi pénzek elhelyezésére alkalmasnak nyilvánította.

Az országos törvények azon területen levő ingatlanok tekintetében, melyekre hatályuk kiterjed, meghatározhatják azokat az alapelveket, melyek szerint valamely jelzálog, telek vagy járadéktartozás biztonsága megállapítandó.

1808. §. Ha a gyámi pénzek a körülményekhez képest az 1807. §-ban megszabott módon el nem helyezhetők, azokat a birodalmi bankban, valamely országos bankban, vagy az országos törvény által alkalmasnak nyilvánított más belföldi bankban vagy valamely letéti hivatalnál kell elhelyezni.

1809. §. A gyám a gyámpénzeket az 1807. §. 1. bek. 5. pontja és az 1808. §. értelmében azzal a meghagyással tartozik elhelyezni, hogy a pénz felvételére az ellengyámnak vagy gyámhatóságnak jóváhagyására van szükség.

1810. §. A gyám az 1806—1808. §-okban előírt elhelyezést az ellengyám beleegyezésével tartozik eszközölni; az ellengyám jóváhagyását a gyámhatóság

jóváhagyása pótolja. Ha nincs ellengyám, az elhelyezésnek a gyámhatóság jóváhagyásával kell történnie, a mennyiben a gyámi tisztet több gyám nem közösen gyakorolja.

1811. §. A gyámhatóság a gyámnak különös okokból megengedheti, hogy a gyámi pénzeket az 1807. és 1808. §§-ban előírt módtól eltérő más módon helyezze el.

1812. §. A gyám valamely követelés, vagy más oly jog fölött, melynél fogva a gyámolt valamely teljesítést követelhet, valamint a gyámolt valamely értékpapirja fölött csak az ellengyám jóváhagyásával rendelkezhetik, feltéve, hogy az 1819—1821. §§. szerint a gyámhatóság jóváhagyására nincs szükség. Ugyanez áll az ily rendelkezésre vonatkozó kötelezettség elvállalására.

Az ellengyám jóváhagyását a gyámhatóság jóváhagyása pótolja.

Ha nincs ellengyám, az ellengyám jóváhagyása helyébe a gyámhatóság jóváhagyása lép, feltéve, hogy a gyámságot nem több gyám közösen viseli.

1813. §. A gyámnak nincs szüksége az ellengyám jóváhagyására, valamely köteles szolgáltatás elfogadásához:

1. ha a szolgáltatás tárgya sem pénz, sem értékpapir;
2. ha a követelés nem több háromszáz márkánál;
3. ha oly pénz fizettetik vissza, a mit a gyám elhelyezett;

4. ha a követelés a gyámi vagyon haszonvételeihez tartozik ;
5. ha a követelés a felmondás vagy a per költségeire, vagy egyéb mellékszolgáltatásokra irányul.

Az 1., 2. és 3. pont szerinti felmentés nem terjed ki oly pénz felvételére, melyre nézve annak elhelyezésekor más megállapodás történt. Az 1. és 3. pont szerinti felmentés nem vonatkozik oly pénz felvételére sem, a mely az 1807. §. 1. bek. 1–4. pontja értelmében helyezettett el.

1814. §. A gyám köteles a kiskoru vagyonához tartozó bemutatóra szóló értékpapirokat a szelvényekkel együtt valamely letéti hatóságnál vagy a birodalmi banknál azzal a meghagyással elhelyezni, hogy a papirok kiadatása csak a gyámhatóság jóváhagyásával kérhető. Oly bemutatóra szóló értékpapirokat, melyek a 92. §. értelmében az elhasználható dolgokhoz tartoznak, valamint kamat-, járadék- vagy nyeresémosztalék-szelvényeket nem kell letenni. A bemutatóra szóló papirokkal az üres forgatmánynyal ellátott rendeleti papirok egy tekintet alá esnek.

1815. §. A gyám a bemutatóra szóló papirokat az 1814. §. szerinti elhelyezés helyett a kiskoru nevére irathatja, azzal a kikötéssel, hogy a kiskoru azok fölött csak a gyámhatóság jóváhagyásával rendelkezhet. Ha a papirokat a birodalom, vagy valamelyik szövetséges állam bocsátotta ki, azokat ugyanilyen meghagyással a birodalom vagy a szövetséges állam elleni könyvkövetelésekké változtathatja át.

Ha oly bemutatóra szóló papirokat kell elhelyezni, melyek a birodalom vagy valamelyik szövetséges állam elleni könyvkövetelésekre változtathatók át, a gyámhatóság elrendelheti, hogy ezek az 1. bek. szerint könyvkövetelésekké változtassanak át.

1816. §. Ha a kiskoru vagyonához a gyámság elrendelésekor a birodalom vagy valamelyik szövetséges állam ellen fennálló könyvkövetelések tartoznak, vagy a kiskoru ily követeléseket később szerez, a gyám a tartozások könyvében azt a megjegyzést tartozik bevezettetni, hogy ő a követelések fölött csak a gyámhatóság jóváhagyásával rendelkezhetik.

1817. §. A gyámhatóság a gyámot az 1814. és 1816. §-okban meghatározott kötelezettségek alól különös okokból felmentheti.

1818. §. A gyámhatóság különös okokból elrendelheti, hogy a gyám a kiskoru vagyonához tartozó oly értékpapirokat, melyeknek letételére az 1814. §. értelmében kötelezve nincs, valamint a kiskoru drágaságait az 1814. §-ban meghatározott módon letétbe helyezze; a gyám javaslatára a kamat, járadék és nyeresémosztalék-szelvények letétbe helyezése is elrendelhető, ha erre különös ok nem is forog fön.

1819. §. A mig az 1814. vagy az 1818. §. értelmében letétbe helyezett értékpapírok vagy drágaságok vissza nem vétettek, a gyámnak az ezek fölötti rendelkezéshez és ha jelzálog-, telek- vagy járadéktartozás levelek helyezettettek letétbe, a jelzálogkövetelés, telektartozás vagy járadéktartozás fölötti rendelkezéshez a

gyámhatóság jóváhagyására van szüksége. Ugyanez áll az ily rendelkezésre való elkötelezésre is.

1820. §. Ha bemutatóra szóló papírok az 1815. §. szerint a kiskoru nevére átirattak vagy könyvkövetelésekké változtattak át, a gyámnak az átiratából vagy átváltoztatásból származó törzskövetelések fölötti rendelkezésre való elkötelezéshez is a gyámhatóság jóváhagyására van szüksége.

Ugyanez áll arra az esetre, ha a kiskorunak valamely könyvkövetelésénél az 1816. §-ban érintett megjegyzés van bevezetve.

1821. §. A gyám, a gyámhatóság jóváhagyását tartozik kikérni:

1. ingatlan vagy ingatlanra vonatkozó jog fölötti rendelkezéshez;
2. oly követelés fölötti rendelkezéshez, mely ingatlan tulajdonának átruházására, vagy ingatlanra vonatkozó jog létesítésére vagy átruházására, vagy ingatlannak ily jogtól való mentesítésére vonatkozik;
3. az 1. és 2. pontban meghatározott rendelkezésekre való elkötelezéshez;
4. oly szerződéshez, mely ingatlannak vagy ingatlanra vonatkozó jognak visszerthes szerzésére vonatkozik.

Ezen szabályok értelmében az ingatlanra vonatkozó jogok közé a jelzálogok, telek- és járadéktartozások nem tartoznak.

1822. §. A gyám, a gyámhatóság jóváhagyását tartozik kikérni:

1. oly jogügylet, melyben a kiskoru egész vagyona, vagy valamely reá szálló örökség, vagy jövődő törvényes osztályrésze, vagy jövődő köteles része, vagy valamely hagyatékban való részesedése fölötti rendelkezésre kötelezi magát;
2. valamely örökség, vagy hagyomány visszatartásához, a köteles részről való lemondáshoz, valamint az osztályos egyezséghez;
3. oly szerződéshez, a mely valamely üzlet visszerthes megszerzésére vagy elidegenítésére vonatkozik, valamint oly társas szerződéshez, mely üzlet folytatása végett kötötték;
4. valamely földbirtok vagy iparüzlet folytatásához;
5. bérleti, vagy haszonbérleti szerződéshez vagy más szerződéshez, mely által a kiskoru visszatérő szolgáltatásokra köteleztetik, ha a szerződési viszony a kiskoru huszonegyedik életévének betöltése után egy évnél hosszabb ideig tartana;
6. egy évnél hosszabb időre kötött tanítási szerződésnél;
7. szolgálati vagy munkabéri viszony létesítésére vonatkozó szerződéshez, ha a kiskoru személyes szolgálatokra egy évnél hosszabb időre köteleztetnék;
8. pénzfölvételhez a kiskoru terhére;
9. bemutatóra szóló kötelezvény kiállításához,

vagy váltóbeli vagy forgatmány útján átruházható más papíron alapuló kötelezettség vállalásához ;

10. idegen kötelezettség átvállalásához, különösen kezességvállaláshoz ;

11. cégvezetői meghatalmazás esetében ;

12. egyezséghez vagy választott bíróság iránti szerződéshez, kivéve, ha a vitának vagy a bizonytalanságnak tárgya pénzben megbecsülhető és háromszáz marka értéket meg nem halad ;

13. oly jogügylet, mely által a kiskoru követelésére nézve fennálló biztosítás megszűnik vagy csökken, vagy erre irányuló kötelezettség létesítettik.

1823. §. A gyám a kiskoru nevében a gyámhatóság jóváhagyása nélkül új üzletet nem kezdhet és a kiskorúnak már fennálló üzletét meg nem szüntetheti.

1824. §. A gyám oly tárgyakat, melyeknek elidegenítéséhez az ellengyámnak vagy a gyámhatóságnak jóváhagyása szükséges, ezen jóváhagyás nélkül a gyámoltnak az általa kötött szerződés teljesítése végett vagy szabad rendelkezésre át nem engedhet.

1825. §. A gyámhatóság a gyámnak oly jogügyletekre, melyekhez az 1812. §. értelmében az ellengyám jóváhagyása szükséges, valamint az 1822. §. 8—10. pontjaiban megjelölt jogügyletekre általános meghatalmazást adhat.

Az általános meghatalmazás csak akkor adandó ki, ha az a vagyonkezelés céljára, vagy az üzlet folytatására szükséges.

1826. §. A gyámhatóság a gyám valamely cselekményéhez szükséges jóváhagyás fölötti döntés előtt köteles az ellengyámot meghallgatni, a mennyiben ilyen létezik és meghallgatása lehetséges.

1827. §. A gyámhatóság köteles a kiskorut meghallgatni, mielőtt valamely tanítási szerződés, vagy valamely szolgálati vagy munkabéri viszony létesítésére vonatkozó szerződés jóváhagyása fölött határoz, valamint akkor is, ha a tizennegyedik életévét betöltött kiskorúnak az államkötelékből való elbocsátása fölött határoz.

Ha a gyámolt tizennyolczadik életévét betöltötte, a gyámhatóság, a mennyiben lehetséges, meghallgatja őt, mielőtt az 1821. és az 1822. §§. 3. pontjában érintett jogügyletek valamelyikéhez szükséges jóváhagyás fölött, valamint mielőtt valamely üzlet megkezdése vagy megszüntetésére vonatkozó jóváhagyás fölött dönt.

1828. §. A gyámhatóság jóváhagyását valamely jogügylet, csak a gyámmal szemben nyilváníthatja.

1829. §. Ha a gyám valamely szerződést a gyámhatóság szükséges jóváhagyása nélkül köt, a szerződés hatálya a gyámhatóság utólagos jóváhagyásától függ. A jóváhagyás, valamint a megtagadás a másik féllel szemben csak akkor lép hatályba, ha a gyám azt vele közli.

Ha a másik fél a gyámot annak közlésére szó-

litja fel, hogy a jóváhagyás megadatott-e, a jóváhagyás csak a felszólítás vételétől számított két hét elteltéig közölhető; ha a gyám azt ezen idő alatt nem közli, a jóváhagyás megtagadottnak tekintetik.

Ha a gyámolt teljes koru lett, a gyámhatóság jóváhagyását az ő jóváhagyása pótolja.

1830. §. Ha a gyám a másik féllel szemben a valósággal ellentétben a gyámhatóság jóváhagyását állítja, a másik fél a gyámhatóság utólagos jóváhagyásának közléséig visszalépésre van jogosítva, kivéve ha a jóváhagyás hiányáról a szerződés megkötésekor tudomással birt.

1831. §. Oly egyoldalu jogügylet, melyet a gyám a gyámhatóság szükséges jóváhagyása nélkül köt, hatálytalan. Ha a gyám ily jogügyletet mással gyámhatósági jóváhagyás mellett köt, a jogügylet hatálytalan, ha a gyám a jóváhagyást nem írásbeli alakban mutatja fel és a másik fél a jogügylettől ezen okból haladéktalanul visszalép.

1832. §. A mennyiben a gyámnak valamely jogügylethez az ellengyám jóváhagyására van szüksége, az 1828—1831. §§-ok szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

1833. §. A gyám, ha vétkesség terheli, a gyámoltnak a köteleességszegésből származó kárért felelős. Ugyanaz áll az ellengyámra is.

Ha a kárért egymás mellett többen felelősek, ezek egyetemleges adósoknak tekintetnek. Ha a gyám mellett az általa okozott kárért az ellengyám vagy a gyámtárs csak felügyeletbeli kötelezettségének meg-

sértése miatt felelős, egymáshoz való viszonyukban a gyám egyedül van kötelezve.

1834. §. Ha a gyám a gyámolt pénzét a saját céljaira fordítja, azért a felhasználás időpontjától kezdve kamatot tartozik fizetni.

1835. §. Ha a gyám a gyámi tisztség viselése céljából kiadásokat tesz, a 669. és 670. §§-oknak a megbízásra érvényes szabályai szerint a gyámolttól előleget vagy visszatérítést követelhet. Ugyanez a jog illeti meg az ellengyámot is.

Kiadásnak tekintendők a gyámnak vagy az ellengyámnak azok a szolgálatai is, melyek mesterséghez vagy foglalkozásához tartoznak.

1836. §. A gyámság ingyenes tisztség. A gyámhatóság azonban a gyámnak és különös okokból az ellengyámnak is megfelelő javadalmazást engedélyezhet. A javadalmazásnak csak akkor van helye, ha azt a gyámolt vagyona, valamint a gyámi teendők terjedelme és jelentősége igazolják. A javadalmazás a jövőre nézve bármikor módosítható vagy megvonható.

A javadalmazás engedélyezése, módosítása vagy megvonása előtt a gyám és ha ellengyám is létezik vagy kirendelendő, ez is meghallgatandó.

III. A gyámhatóság gondviselése és felügyelete.

1837. §. A gyámhatóság köteles a gyám és ellengyám összes tevékenységére felügyelni és köteleességszegések ellen megfelelő parancsok és tilalmak útján intézkedni.

A gyámhatóság a gyámot és az ellengyámot rendelkezéseinek követésére rendbüntetésekkel szoríthatja. Az egyes büntetések a háromszáz márka összegét meg nem haladhatják.

1838. §. A gyámhatóság elrendelheti, hogy a kiskoru nevelés végett valamely alkalmas családnál, vagy nevelőintézetben, vagy javítóintézetben helyeztessék el. Ha az atyát vagy az anyát illeti a gyermek személyéről való gondoskodás, ily rendelkezésnek csak az 1666. §. előfeltételei mellett van helye.

1839. §. A gyám és az ellengyám köteles a gyámhatóság kérelmére bármikor a gyámság vezetéséről és a gyámolt személyes viszonyairól felvilágosítással szolgálni.

1840. §. A gyám a vagyonkezelésről a gyámhatóságnak számolni tartozik.

A számadás évenként készítendő. A számadási évet a gyámhatóság állapítja meg.

Ha a kezelés csekély terjedelmű, a gyámhatóság az első évi számadás bemutatása után elrendelheti, hogy a számadás hosszabb, legfőlebb három évi időközökről készítettessék.

1841. §. A számadásnak a bevételek és kiadások rendszeres összeállítását kell tartalmaznia, a vagyon gyarapodásáról vagy csökkenéséről felvilágosítást nyújtani és a mennyiben okmányok léteznek, okmányokkal felszerelve kell lennie.

Ha az üzlet kereskedői könyvvezetéssel folytatatik, számadás helyett a könyvekből készített mérleg

is elegendő. A gyámhatóság azonban követelheti a könyvek és egyéb okmányok felmutatását.

1842. §. Ha ellengyám is van, illetve kirendelő, a gyám a számadást neki a vagyon állagának igazolása mellett felmutatni tartozik. Az ellengyám a számadást a vizsgálatból meritett megjegyzéseivel látja el.

1843. §. A gyámhatóság a számadást számszerűleg és tárgyilagosan megvizsgálja és a mennyiben szükségét látja, annak igazolását és kiegészítését követeli.

A gyám és a gyámolt közt felmerülő vitás követelések a gyámi viszony megszüntetése előtt is érvényesíthetők per útján.

1844. §. A gyámhatóság különös okokból elrendelheti, hogy az általa kezelt vagyon tekintetében biztosítékot adjon. A biztosítékadás módját és terjedelmét a gyámhatóság saját belátása szerint állapítja meg. A gyámhatóság mindaddig, míg a gyám tisztsége fennáll, bármikor elrendelheti a biztosíték emelését, csökkentését vagy megszüntetését.

A biztosíték elrendelésénél, változtatásánál vagy megszüntetésénél a gyámhatóság rendelkezése pótolja a gyámolt személyes cselekményét.

A biztosítékadásnak, valamint megváltoztatásának vagy megszüntetésének költségei a gyámoltat terhelik.

1845. §. Ha a kiskorúnak gyámul kirendelt atyja, vagy gyámul kirendelt anyja házasságot akar

kötni, ezeket az 1669. §-ban meghatározott kötelezettségek terhelik.

1846. §. Ha a gyám még nincs kirendelve, vagy a gyám kötelességeinek teljesítésében akadályozva van, a gyámhatóság köteles a gyermek érdekében szükséges rendelkezéseket megtenni.

1847. §. A gyámhatóság, mielőtt határozatot hoz, a gyám vagy ellengyám kérelmére köteles a kiskorúval rokon vagy sógorsági viszonyban levőket meghallgatni, a mennyiben ez nagyobb késedelem és aránytalan költségek nélkül lehetséges. Fontosabb ügyekben ezek kérelem nélkül is meghallgatandók; fontosabb ügyek nevezetesen a nagykorúsítás, a házasságkötéshez való beleegyezés pótlása az 1304. §. esetében, a jóváhagyás pótlása az 1337. §. esetében, az államkötelékből való elbocsátás és a holtta nyilváníttatás.

A rokonok és sógorok a gyámolttól kiadásait megtérítését követelhetik; a kiadások összegét a gyámhatóság állapítja meg.

1848. §. Ha a gyámhatósági bíró a őt terhelő kötelezettségeket megszegi; a gyámoltnak a 839. §. 1. és 3. bek. értelmében felelős.

IV. A községi árvaszék közreműködése.

1849. §. A községi árvaszék hozza javaslatba a gyámhatóságnak azt a személyt, a ki az egyes esetekben gyámul, ellengyámul vagy a családi tanács tagjául alkalmasnak mutatkozik.

1850. §. A községi árvaszék a gyámhatóság támogatásával a fölött tartozik őrködni, hogy a saját kerületében tartózkodó gyámoltak gyámjai a gyermek személyéről, különösen neveltetéséről és testi ápolásáról kötelességszerűen gondoskodjanak. Köteles a gyámhatóságnak azokat a hiányokat és kötelességgellességek dolgokat, melyeket e tekintetben tapasztal, bejelenteni és felhívás folytán a gyámolt személyes hogylétéről és viselkedéséről felvilágosítással szolgálni.

Ha a községi árvaszék a gyámolt vagyonának veszélyeztetéséről értesül, a gyámhatóságnak erről jelentést tartozik tenni.

1851. §. A gyámhatóság köteles az árvaszékekkel a gyámságnak az ő kerületében tartózkodó gyámolt részére történt elrendelését a gyám és az ellengyám megjelölésével, valamint a gyám vagy ellengyám személyében bekövetkező változást közölni.

Ha a gyámolt tartózkodási helye más árvaszék területére tetetik át, az esetben a gyám az eddigi tartózkodási hely árvaszékével és az új tartózkodási hely árvaszékével tartozik az áthelyezést közölni.

V. A mentesített gyámság.

1852. §. Az atya, mikor a gyámot kinevezi, az ellengyám kirendelését kizárhatja.

Az atya úgy rendelkezhetik, hogy az általa kinevezett gyám a pénz elhelyezésénél az 1809. és 1811. §§-okban meghatározott korlátozásoknak ne legyen kitéve és hogy az 1812. §-ban felsorolt jogügyletek

az ellengyám vagy a gyámhatóság jóváhagyása nélkül is hatályosak legyenek. Ily rendelkezésnek tekintendő az is, ha az atya ellengyám kirendelését kizárta.

1853. §. Az atya az általa kinevezett gyámot felmentheti azon kötelezettség alól, melynél fogva ez köteles a bemutatóra szóló és rendeleti papirokat letétbe helyezni és az 1816. §-ban meghatározott megjegyzést a birodalmi vagy az állami adóskönyvbe bevezettetni.

1854. §. Az atya felmentheti az általa kinevezett gyámot tisztségének tartama alatt a számadási kötelezettség alól.

A gyám ilyen esetben minden két-két év letelte után áttekintést tartozik a gyámhatóság elé terjeszteni a kezelése alatt álló vagyon állagáról. A gyámhatóság elrendelheti, hogy az áttekintés hosszabb, legfeljebb öt évi időközökben terjesztessék elő.

Ha ellengyám is van, vagy ilyen kirendelendő, az áttekintést a vagyon állagának igazolása mellett az elé kell terjeszteni. Az ellengyám az áttekintést a vizsgálat eredményéhez képest észrevételekkel látja el.

1855. §. Ha az anya nevez ki gyámot, ugyanolyan módon rendelkezhetik, mint az 1852–1854. §§-ok szerint az atya.

1856. §. Az 1852–1855. §§-ban megengedett rendelkezésekre az 1777. §. szabályai nyernek alkalmazást.

1857. §. A gyámhatóság az atya vagy az anya rendelkezéseit hatályon kívül helyezheti, ha azoknak követése a gyámolt érdekeit veszélyeztetné.

VI. A családi tanács.

1858. §. A gyámhatóság családi tanácsot tartozik alakítani, ha az atya vagy az anya ilyennek alakítását elrendelte.

Az atya vagy anya a családi tanács alakítását bizonyos esemény be-, vagy be nem következésétől teheti függővé.

A családi tanács megalakítása elmarad, ha alkalmas személyek kellő számban nem találkoznak.

1859. §. A gyámhatóság családi tanácsot tartozik alakítani, ha a gyámolttal rokoni vagy sógorsági viszonyban levők vagy a gyám vagy az ellengyám ilyennek alakítását kéri és a gyámhatóság azt a gyermekek érdekében levőknek véli.

Nem alakítható a családi tanács, ha az atya vagy az anya azt megtiltotta.

1860. §. A családi tanács a gyámhatósági bíróból, mint elnökből és legalább két, legfeljebb hat tagból áll.

1861. §. A családi tanács tagjául hivatott, a kit a gyámolt atya vagy anyja tagul megnevez. Az 1778. §. 1. és 2. bek. szabályai megfelelően alkalmazandók.

1862. §. Ha a családi tanács tagjaiul az 1861. §. értelmében senki sem hivatott, vagy ha a hivatottak a tisztséget vonakodnak elfogadni, a gyámhatóság szemeli ki a családi tanács határozatképességéhez szükséges tagokat. A kiszemelés előtt a községi árva-

szék és az 1847. §. értelmében a gyámolttal rokoni vagy sógorsági viszonyban levők is meghallgatandók.

A további tagok számának meghatározása és a kiszemelés a családi tanácsot illeti.

1863. §. A családi tanács az elnökön kívül csak a határozatképességhez szükséges tagokkal bir, az esetben egy vagy két póttag is választandó.

A családi tanács választja a póttagokat és megállapítja a sorrendet, melyben egy tag akadályoztatása vagy kilépése esetén a családi tanácsban helyet foglalnak.

Ha az atya vagy az anya póttagokat is nevezett meg és ezeknek sorrendjét megállapította, ezt a rendelkezést követni kell.

1864. §. Ha a családi tanács valamelyik tagnak ideiglenes akadályoztatása folytán határozatképtelenné válik és póttag nincs jelen, az akadályoztatás tartamára póttag rendelendő be. A kiszemelés az elnököt illeti.

1865. §. Nem lehet a családi tanács tagja az, a ki cselekvésképtelen, vagy gyengeelméjűség, tékozlás vagy iszákosság miatt gondnokság alatt van.

1866. §. Ne választassék meg a családi tanács tagjául:

1. a kiskoru gyámja;
2. a ki az 1781. vagy 1782. §. szerint gyámul rendelendő ki;
3. a ki a kiskoru atya vagy anyja rendelkezése folytán a tagságból ki van zárva.

1867. §. A családi tanács tagjául ne választassék be, a ki a kiskorúval sem rokoni, sem sógorsági viszonyban nincs, kivéve, ha a kiskoru atya vagy anyja nevezi ki, vagy a családi tanács, vagy az 1864. §. értelmében az elnök szemeli ki.

1868. §. Az atyának vagy az anyának az 1858., 1859., 1861., 1863. és 1866. §§. értelmében tett rendelkezéseire az 1777. §. szabályai érvényesek.

Az atya rendelkezései az anya rendelkezéseit megelőzik.

1869. §. Senki sem köteles a családi tanács tagságát elvállalni.

1870. §. A családi tanács tagjait az elnök azon kötelezettség mellett rendeli ki, hogy tisztségüket hűen és lelkiismeretesen viselik. A kötelezés esküerejű kézadással történik.

1871. §. A családi tanács tagjainak kirendelésekor az elbocsátás kiköthető arra az esetre, ha bizonyos esemény bekövetkezik, vagy be nem következik.

1872. §. A családi tanács a gyámhatóság jogával és kötelezettségeivel bir. Az ügyek intézése az elnököt illeti.

A családi tanács tagjai tisztjüket csak személyesen gyakorolhatják. Ugyanazon mértékben felelősek, mint a gyámhatósági bíró.

1873. §. A családi tanácsot az elnök hívja egybe. A családi tanács egybehivandó, ha két tag, a gyám vagy az ellengyám annak egybehívását kéri, vagy ha azt a gyámolt érdeke kívánja. A tagok akár szóval, akár írásban hívhatók össze.

1874. §. A családi tanács határozatképességéhez az elnök és legalább két tag jelenléte szükséges.

A családi tanács határozatait a jelenlevők szavazatainak többségével hozza. A szavazatok egyenlősége esetén az elnök szavazata dönt.

Ha valamely ügyben a gyámolt érdeke valamelyik tag érdekével lényegesen ellenkezik, az illető tag a határozathozatalban való részvételből kizárandó. A kizárás fölött az elnök dönt.

1875. §. Ha a családi tanács valamelyik tagja az egybehívásnak elégséges ok nélkül eleget nem tesz, vagy akadályoztatását kellő időben be nem jelenti, vagy ha a határozathozatalban való részvételtől tartózkodik, az elnök azt az általa okozott költségek megtérítésében marasztalja.

Az elnök az ily tag ellen száz márkáig terjedhető rendbüntetést alkalmazhat.

Ha az illető tag mentségére utólagosan elegendő okot hoz föl, a hozott határozatok megszüntetendők.

1876. §. Ha azonnali beavatkozás válik szükségessé, az elnök köteles a kellő intézkedéseket megtenni, a családi tanácsot egybehívni, ezt az intézkedésekről értesíteni és az esetleg még szükségesnek mutatkozó további intézkedésekre vonatkozólag határozatot kieszközölni.

1877. §. A családi tanács tagjai a gyámolttól kiadásait megtérítését követelhetik; a kiadások összegét az elnök állapítja meg.

1878. §. A családi tanács tagjainak tisztsége ugyanazon okokból szűnik meg, melyek miatt az

1885., 1886. és 1889. §-ok szerint a gyám tisztsége megszűnik.

A családi tanács tagja tisztségétől akarata ellenére csak a gyámhatóság főlebbviteli hatósága által mozdítható el.

1879. §. A gyámhatóság a családi tanácsot feloszlatja, ha a tagoknak a határozatképességhez szükséges száma hiányzik és annak kiegészítéséhez alkalmas személyek nincsenek.

1880. §. A gyámolt atyja az általa kirendelt családi tanács megszüntetését az 1777. §. értelmében valamely jövődöbéli esemény be- vagy be nem következéséhez kötheti. Ugyanez a jog illeti az anyát is az általa kirendelt családi tanácsra vonatkozólag.

Ha az esemény bekövetkezik, a gyámhatóság a családi tanácsot feloszlatja.

1881. §. A gyámhatóság a családi tanács feloszlásáról az eddigi tagokat, a gyámot és az ellengyámot értesíti.

A gyám és az ellengyám új megbízást kap. A korábbi megbízások a gyámhatóságnak visszaadandók.

VII. A gyámság megszűnése.

1882. §. A gyámság megszűnik, ha megszűnnek azok a feltételek, melyek a gyámság elrendelésére az 1773. §-ban meg vannak állapítva.

1883. §. Ha a gyámolt utólagos házasság által törvényesítettik, a gyámság csak akkor szűnik meg, ha a férj apasága a közte és a gyámolt közt lefolytatott perben hozott jogerős ítéletben megállapíttatik,

vagy ha a gyámhatóság a gyámság megszűnését elrendeli.

A gyámhatóság köteles a gyámságot megszüntetni, ha a törvényesítés feltételeit fennforogni látja. A míg a férj él, a gyámság csak úgy szüntethető meg, ha ő az apaságot elismerte, vagy ha a nyilatkozattételben tartósan akadályozva van, vagy ha tartózkodási helye hosszabb idő óta ismeretlen.

1884. §. Ha a gyámolt eltűnt, a gyámság csak akkor ér véget, ha azt a gyámhatóság megszünteti. A gyámhatóság köteles a gyámságot megszüntetni, ha a gyámolt haláláról értesül.

Ha a gyámolt holtta nyilvánittatik, a gyámság a holtánilyvánítást kimondó ítélet hozatalával szűnik meg.

1885. §. A gyám tisztsége megszűnik, ha maga gyámság alá helyeztetik.

Ha a gyám holtta nyilvánittatik, tisztsége a holtánilyvánítást kimondó ítélet hozatalával szűnik meg.

1886. §. A gyámhatóság a gyámot köteles elmozdítani, ha a tisztség további gyakorlása, különösen a gyám kötelességellenes eljárása folytán, a gyámolt érdekeit veszélyeztetné, vagy ha a gyám személyében az 1781. §-ban meghatározott okok valamelyike forog fenn.

1887. §. A gyámhatóság a gyámul kirendelt nőt elmozdithatja, ha házasságra lép.

A gyámhatóság köteles a gyámul kirendelt férjes nőt a tisztség alól feloldani, ha a férj beleegyezését a gyámi tisztség elvállalásához vagy tovább-

vitéléhez megtagadja vagy adott beleegyezését visszavonja. Ez a szabály nem nyer alkalmazást, ha a férj a gyámoltnak atyja.

1888. §. Ha hivatalnok vagy a vallás szolgálója van gyámul kirendelve, a gyámhatóság köteles őt a tisztség alól feloldani, ha az engedély, mely az országos törvények szerint a gyámság elvállalásához vagy a hivatali vagy a szolgálati viszonyba lépés előtt elvállalt gyámság továbbviteléhez szükséges, megtagadatik, vagy visszavonatik, vagy ha a gyámi tisztség további viselése az országos törvények szerint tilos.

1889. §. A gyámhatóság köteles a gyámot saját kérelmére elbocsátani, ha erre fontos ok forog fenn; fontos ok különösen oly körülmény bekövetkezése, mely a gyámot az 1786. §. 1. bek. 2—7. pontjai értelmében feljogosítaná arra, hogy a gyámi tisztség elvállalását megtagadja.

1890. §. A gyám tisztségének megszűnte után köteles az általa kezelt vagyont a gyámnak kiadni és a kezelésről számolni. A mennyiben a gyámhatósághoz már betérjesztette a számadást, elég, ha erre a számadásra hivatkozik.

1891. §. Ha ellengyám is van, a gyám ennek tartozik számolni. Az ellengyám a számadást a vizsgálatból merített megjegyzésekkel látja el.

Az ellengyám köteles az ellengyámság vezetéséről és a mennyiben erre képes, a gyám által kezelt vagyonról is kívánatra felvilágosítással szolgálni.

1892. §. A gyám a számadást, miután azt az ellen-gyám elé terjesztette, a gyámhatósághoz tartozik be-nyújtani.

A gyámhatóság a számadást számszerűleg és tárgyak szerint megvizsgálja és annak elfogadását az érdekeltekkel való tárgyalás útján az ellengyám bevo-násával közvetíti.

1893. §. A gyámságnak, vagy a gyámi tisztség-nek megszűnése esetén az 1682. és 1683. §-ok sza-bályai megfelelően alkalmazandók.

A gyám tisztségének megszűnése után megbiza-tását a gyámhatóságnak visszaadja.

1894. §. A gyám halálát ennek örököse a gyám-hatóságnak haladéktalanul köteles bejelenteni.

Az ellengyámnak vagy gyámtársnak halálát az ellengyám tartozik haladéktalanul bejelenteni.

1895. §. Az 1885–1889., 1893. és 1894. §-okban foglalt szabályok az ellengyámra megfelelően alkal-mazandók.

Második czím.

A nagykorúak fölötti gyámság.

1896. §. A teljeskorú személy gyámság alá helyez-tetik, ha önjoguságát elveszti.

1897. §. A teljeskorúak fölötti gyámságra a kis-korúak fölötti gyámságra érvényes szabályok nyernek alkalmazást, hacsak az 1898–1908. §-okból más nem következik.

1898. §. A gyámolt atyja vagy anyja nincs jo-

gosítva gyámot nevezni vagy bárkit a gyámságból kizárni.

1899. §. A nagyatyák előtt az atya és ez után a gyámolt anyja van gyámul hivatva.

A szülők nincsenek hivatva a gyámságra, ha a gyámoltat más, mint az atyjának vagy anyjának há-zastársa fogadta örökbe.

Ha a gyámolt semmis házasságból származik, az atya az 1701. §., az anya pedig az 1702. §. eseté-ben nincs a gyámságra hivatva.

1900. §. A feleség férjének gyámjául ennek bele-egyezése nélkül is kirendelhető.

A gyámolt házastársa a szülők és nagyatyák előtt, az anya az 1702. §. esetében a nagyatyák előtt rendelhető ki gyámul.

A házasságon kívüli anya a nagytya előtt ren-delhető ki gyámul.

1901. §. A gyám a gyámolt személyéről csak annyiban tartozik gondoskodni, amennyiben a gyám-ság célja azt megkívánja.

Ha férjes nő áll gyámság alatt, az 1633. §-ban foglalt megszorításnak nincs helye.

1902. §. A gyám kiházasítást a gyámolt vagyo-nából csak a gyámhatóság jóváhagyásával ígérhet vagy adhat.

Bérleti vagy haszonbérleti szerződést, valamint más oly szerződést, mely által a gyámolt visszatérő szolgáltatásokra köteleztetik, a gyám csak gyámható-sági jóváhagyás mellett köthet, ha a szerződési viszony

négy évnél tovább tart. Az 1822. §. 4. pontjában foglalt szabály érintetlen marad.

1903. §. Ha a gyámolt atyja rendeltetik ki gyámul, ellengyám kirendelése elmarad. Az atyát megilletik mindazon mentességek, melyek az 1852—1854. §-ok szerint elrendelhetők. A gyámhatóság ezeket a mentességeket hatályon kívül helyezheti, ha a gyámolt érdekeit veszélyeztetik.

Ezek a szabályok nem nyernek alkalmazást, ha az atya a gyám kiskorúsága esetén a vagyonkezelésre nem lenne jogosítva.

1904. §. Ha az anya van a gyámolt gyámjául kirendelve, reá nézve ugyanaz áll, mint az 1903. §. értelmében az atyára. Az anya mellé azonban ellengyámot kell kirendelni, ha ő a kirendelést javasolja, vagy ha fenforognak azok a feltételek, melyek mellett az 1867. §. 3. pontja értelmében számára ügyvivő lenne kirendelendő. Ha ellengyám is rendeltetik ki, az anyát az 1852. §-ban meghatározott mentességek nem illetik meg.

1905. §. Családi tanács csak az 1859. §. 1. bek. értelmében alakítható.

A gyám atyja és anyja nincs jogosítva a családi tanács alakítása, feloszlata vagy tagsága tekintetében rendelkezni.

1906. §. A nagykoru, kinek gyámság alá helyezése kéretik, előleges gyámság alá helyezhető, ha a gyámhatóság ezt a nagykoru személyét vagy vagyonát fenyegető jelentékeny veszélyeztetés elhárítására szükségesnek tartja.

1907. §. A gyámi tisztségre való hivatásra vonatkozó szabályok az ideiglenes gyámságra nem érvényesek.

1908. §. Az ideiglenes gyámság megszűnik a gyámság alá helyezés iránti kérvény visszavonásával vagy jogerős elutasításával.

Ha a nagykoru önjoguságától megfosztatik, az ideiglenes gyámság megszűnik, ha a gyámság alá helyezés folytán gyám rendeltetik ki.

A gyámhatóság az ideiglenes gyámságot megszünteti, mielőtt a gyámolt az ideiglenes gyámi védelemre többé nem szorul.

Harmadik czím.

A gondnokság.

1909. §. Aki szülői hatalom vagy gyámság alatt áll, oly ügyekre nézve, melyeknek elintézésében a szülői hatalmat gyakorló vagy a gyám akadályozva van, gondnok rendeltetik ki. Gondnok rendeltetik ki nevezetesen oly vagyon kezelése végett, melyet a gyámolt halálesetre szóló ügylet útján szerez, vagy amit neki élők közti ügylet útján harmadik személy juttat, ha az örökhagyó végakaratu rendelkezésével, vagy a harmadik személy a juttatáskor kikötötte, hogy a szülői hatalom birtokosát vagy a gyámot a kezelés ne illesse meg.

Ha a gondnokság szüksége felmerül, a hatalom birtokosa vagy a gyám a gyámhatóságnak azonnal jelentést tartozik tenni.

A gondnokság akkor is elrendelendő, ha a gyám-

ság elrendelésére szükséges feltételek fenn nem forognak, de gyám még nincs kirendelve.

1910. §. Oly nagykoru részére, aki nem áll gyámság alatt, személye és vagyona tekintetében gondnok rendelhető ki, ha ő valamely testi hiba miatt, különösen mivel siket, vak vagy néma, ügyeit nem képes intézni.

Ha a gyámság alatt nem álló nagykoru szellemi vagy testi hiba miatt egyes ügyeit vagy ügyeinek meghatározott körét, különösen vagyoni ügyeit intézni nem képes, részére ezen ügyek tekintetében gondnok rendelhető ki.

A gondnokság csak a hibában szenvedő beleegyezésével rendelhető el, kivéve, ha a vele való értekezés lehetetlen.

1911. §. A távollevő nagykoru részére, kinek tartózkodása ismeretlen, vagyoni viszonyai tekintetében, amennyiben ezek gondozást igényelnek, gondnok rendelhető ki. Ily gondnok rendelő ki nevezetesen akkor is, ha a távollevő nagykoru megbízás vagy felhatalmazás adása által már intézkedett, be oly körülmények merültek fel, melyek a megbízás vagy felhatalmazás visszavonására adnak okot.

Ugyanaz áll arra a távollevőre is, akinek tartózkodási helye ismeretes, de aki a visszatérésben és vagyoni viszonyainak intézésében akadályozva van.

1912. §. A méhmagzat részére jövőbeli jogainak védelmére, amennyiben ezek védelemre szorulnak, gondnok rendeltetik. A gondviselés azonban az atyát

vagy az anyát illeti, ha a gyermek világrajötte esetén szülői hatalom alatt állna.

1913. §. Ha ismeretlen vagy bizonytalan, hogy valamely ügyben ki az érdekelt, az érdekelt részére ezen ügyben, amennyiben jogainak védelmére szükséges, gondnok rendelő. Különösen oly utóörökös részére, aki még nem fogantatott, vagy akinek személyisége csak valamely jövőbeli esemény által van meghatározva, az utóörökösödés bekövetkeztének idejéig, gondnok rendelhető.

1914. §. Ha valamely muló célra nyilvános gyűjtés útján vagyon gyűjtetett össze, a vagyon kezelése és felhasználása céljából gondnok rendelhető ki, ha a kezelésre és felhasználásra illetékes személyek elestek.

1915. §. A gondnokságra, hacsak a törvényből más ki nem tűnik, a gyámságra érvényes szabályok megfelelően alkalmazandók.

Ellengyám kirendelésére nincs szükség.

1916. §. Az 1909. §. értelmében elrendelő gondnokságra a gyámi tisztségre való hivatásra vonatkozó szabályok nem érvényesek.

1917. §. Ha a gondnokság elrendelése az 1909. §. 1. bek. 2. mondata értelmében válik szükségessé, gondnokul az van hivatva, akit ilyenül az örökhagyó végakaratu intézkedésében, illetve a harmadik személy a részeltetéskor megnevezett; az 1778. §. szabályai megfelelően alkalmazandók.

A megnevezett gondnok részére az örökhagyó végakaratu intézkedésében, illetve a harmadik személy

a részeltetéskor az 1852—1854. §-okban felsorolt mentességeket elrendelheti. A gyámhatóság ezeket a rendelkezéseket hatályon kívül helyezheti, ha ezek a gondnokság alatt álló érdekeit veszélyeztetik.

A harmadik személy rendelkezéseitől való eltéréshez, amíg él, beleegyezése szükséges és elegendő. A harmadik személy beleegyezését a gyámhatóság pótolhatja, ha a harmadik személy a nyilatkozattételre tartósan képtelen vagy tartózkodási helye régóta ismeretlen.

1918. §. A szülői hatalom vagy gyámság alatt álló személy részére elrendelt gondnokság a szülői hatalom vagy gyám megszűnésével ér véget.

A méhmagzat részére elrendelt gondnokság a gyermek születésével szűnik meg.

Egyes ügyek elintézése végett elrendelt gondnokság ezeknek elintézésével szűnik meg.

1919. §. A gyámhatóság köteles a gondnokságot megszüntetni, ha a gondnokság elrendelésének oka többé nem forog fenn.

1920. §. A gyámhatóság köteles az 1910. §. értelmében elrendelt gondnokságot megszüntetni, ha a gondnokság alatt álló a megszüntetést kéri.

1921. §. A gyámhatóság köteles a távollevő részére elrendelt gondnokságot megszüntetni, ha a távollevő vagyoni viszonyainak intézésében többé nincs akadályozva.

Ha a távollevő meghal, a gondnokság csak a gyámhatóság általi megszüntetéssel ér véget. A gyám-

hatóság köteles a gondnokságot megszüntetni, amint a távollevő haláláról értesül.

Ha a távollevő holtta nyilvánittatik, a gondnokság a holtta nyilvánítást kimondó ítélet hozatalával szűnik meg.

ÖTÖDIK KÖNYV.

A z örökjog.

ELSŐ FEJEZET.

Az örökösödés.

1922. §. A személy halála folytán (az örökség megnyílása) vagyona (örökség) mint egész egy vagy több más személyre (örökös) száll át.

A társörökös részére (örökrész) az örökségre vonatkozó szabályok nyerne alkalmazást.

1923. §. Örökös csak az lehet, aki az örökség megnyílása idején él.

Aki az örökség megnyílása idején még nem élt, de már foganva volt, úgy tekintetik, mint aki az örökség megnyílta előtt született.

1924. §. Törvényes örökösök első ízben az örökhagyó leszármazói.

Az örökség megnyílása idején élő leszármazó kizárja az örökségből azt a leszármazót, aki a rokonságot az örökhagyóval közvetíti.

Az örökség megnyílta idején már nem élő leszármazó helyébe azok a leszármazók lépnek, akiknek

rokonságát az örökhagyóval ő közvetítette (törzsek szerinti örökösödés).

A gyermekek egyenlő részben örökölnek.

1925. §. Törvényes örökösök másodízben az örökhagyó szülei és ezeknek leszármazói.

Ha a szülők az örökség megnyílta idején még élnek, egyedül és egyenlő részben örökölnek.

Ha az örökség megnyílta idején az atya vagy az anya már nem él, az elhunyt helyébe az első sorban öröklésre hivatottakra érvényes szabályok szerint az elhunyt leszármazói lépnek. Ha leszármazók nincsenek, a túlélő fél egyedül örököl.

1926. §. Törvényes örökösök harmadízben az örökhagyó nagyszülői és ezeknek leszármazói.

Ha a nagyszülők az örökség megnyílása idején élnek, egyedül és egyenlő részekben örökölnek.

Ha az örökség megnyílása idején az atyai vagy az anyai nagyszülők közül a nagyatya vagy a nagyanya már nem él, az elhunyt helyébe ennek leszármazói lépnek. Ha leszármazók nincsenek, az elhunyt örökrésze a nagyszülői pár másik felének, és ha ez már nem él, leszármazóinak jut.

Ha az örökség megnyílásának idején az atyai vagy az anyai nagyszülők már nem élnek és az elhunytaknak leszármazói nincsenek, az esetben a másik nagyszülők vagy ezeknek leszármazói örökölnek egyedül.

Amennyiben a szülők vagy a nagyszülők helyébe ezeknek leszármazói lépnek, az öröklésre első

izben hivatottakra érvényes szabályok nyernek alkalmazást.

1927. §. Aki az első, második vagy harmadik izben különböző törzsekhez tartozik, ezen törzsek mindegyikében reá eső részt öröklí. Mindegyik rész külön örökrésznek tekintetik.

1928. §. Törvényes örökösök negyedizben az örökhagyó ősszülőí és ezeknek leszármazói.

Ha az örökség megnyilta idején ősszülők még élnek, ezek örökölnék egyedül; többen egyenlő részben örökölnék, tekintet nélkül arra, hogy ugyanazon vagy különböző ágakhoz tartoznak.

Ha az örökség megnyilta idején ősszülők már nem élnek, leszármazói közül az örököl, aki az örökhagyóval legközelebbi fokban rokon; több egyenlően közeli rokon egyenlő részben örököl.

1929. §. Törvényes örökösök az ötödik és a távolabbi izekben az örökhagyó távolabbi ősszülőí és ezeknek leszármazói.

Az 1928. §. 2. és 3. bekezdésében foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók.

1930. §. A mig egy előbbi izbeli rokon él, távolabbi rokon nincs az örökösödésre hivatva.

1931. §. Az örökhagyó tulélő házastársa az első izbeli rokonok mellett egynegyed részre, a másodizbeli rokonok vagy a nagyszülők mellett az örökség fele részére van törvényes örökösként hivatva. Ha nagyszülőkkel nagyszülők leszármazói találkoznak, a házastárs a másik féltől is megkapja azt a részt, amely az 1926. §. szerint a leszármazóknak jutna.

Ha sem első és másodizbeli rokonok, sem nagyszülők nem élnek, a tulélő házastársnak az egész örökség jut.

1932. §. Ha a házastárs másodizbeli rokonok vagy nagyszülők mellett van törvényes öröklésre hivatva, megilletik őt az örökrészen kívül a közös háztartáshoz tartozó dolgok, a mennyiben ezek nem valamely ingatlan tartozékai, valamint a nászajándékok is, mint oly dolgok, melyek az örökségből mindenekelőtt kiszakítandók (Voraus).

1933. §. Nem örököl a tulélő házastárs és nincs joga a mindenekelőtt kiszakítandó dolgokra, ha az örökhagyó halála idején a házasság felbontását a másik fél hibája miatt követelhetette és keresetét a házasság felbontása vagy a házassági életközösség megszüntetése iránt benyújtotta.

1934. §. Ha a tulélő házastárs egyszersmind örökösödésre jogosult rokon, mint rokon is örököl. Az az örökrész, mely a rokonság czimén száll reá, különös örökrésznek tekintetik.

1935. §. Ha valamelyik törvényes örökös az örökség megnyilta előtt vagy után kiesik és egy másik törvényes örökös örökrésze ennek folytán növekszik, az a rész, melylyel az örökrész növekszik, a hagyományokkal és meghagyásokkal szemben, melylyel ez az örökös vagy a kiesett örökös van megterhelve, a kiegyenlítési kötelezettség szempontjából különös örökrésznek tekintetik.

1936. §. Ha az örökség megnyilta idején az örökhagyónak sem rokona, sem házastársa nem létezik,

azon szövetséges állam kincstára a törvényes örökös, a melyhez az örökhagyó halála idején tartozott. Ha az örökhagyó több szövetséges állam kötelékébe tartozott, ezen államok mindegyikének kincstára egyenlő részben van az örökösödésre hivatva.

Ha az örökhagyó oly német állampolgár volt, a ki egyik szövetséges állam kötelékébe sem tartozott, a birodalmi kincstár a törvényes örökös.

1937. §. Az örökhagyó az örökös halálesetre szóló egyoldalu rendelkezéssel (végrendelet, végakaratú intézkedés) kijelölheti.

1938. §. Az örökhagyó rokonát vagy házastársát a törvényes örökösödésből végrendeletben kizárhatja a nélkül, hogy más örökössel helyettesitené.

1939. §. Az örökhagyó végrendeletében juttathat valakinek vagyoni előnyt a nélkül, hogy őt örökössé nevezné ki (hagyomány).

1940. §. Az örökhagyó az örökösöt vagy a hagyományost végrendeletében valamely teljesítésre kötelezheti a nélkül, hogy ezen teljesítés követelésére másnak jogot adna (meghagyás).

1941. §. Az örökhagyó szerződés útján is nevezhet örökösöt és rendelhet hagyományt és meghagyást (örökösödési szerződés).

Örökös (szerződéses örökös) vagy hagyományos úgy a másik szerződő fél, mint harmadik személy is lehet.

MÁSODIK FEJEZET.

Az örökös jogi állása.

Első czim.

Az örökség elfogadása és visszautasítása.

A hagyatéki bíróság beavatkozása.

1942. §. Az örökség átszáll az örökösre, kinek jogában áll azt visszautasítani (az örökség átszállása).

A kincstár a reá, mint törvényes örökösre szálló örökséget vissza nem utasíthatja.

1943. §. Az örökös nem utasíthatja vissza az örökséget, ha azt már elfogadta vagy a visszautasításra megszabott határidő már eltelt; a határidő elteltével az örökség elfogadottnak tekintetik.

1944. §. A visszautasítás csak hat héten belül történhetik.

A határidő attól az időponttól kezdődik, a melyben az örökös az örökség átszállásáról és a hivatás jogcziméről értesül. Ha az örökös halálesetre szóló rendelkezés által van hivatva, a határidő a rendelkezés kihirdetése előtt nem kezdődik. A határidő folyására nézve a 203. és 206. §-oknak az elévülésre érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

Hat hónapig tart a határidő, ha az örökhagyó utolsó lakhelye külföldön volt, vagy ha az örökös a határidő kezdetekor külföldön tartózkodik.

1945. §. A visszautasítás a hagyatéki bíróság előtt tett nyilatkozattal történik; a nyilatkozatot közokiratba kell foglalni.

A meghatalmazottnak közjegyzőileg hitelesített meghatalmazás adandó. A meghatalmazás a nyilatkozathoz csatolandó vagy a visszautasítási határidőn belül pótlendő.

1946. §. Az örökös az örökséget mihelyt az örökség megnyílt, elfogadhatja vagy visszautasíthatja.

1947. §. Az elfogadás vagy a visszautasítás sem feltételhez, sem időhatárhoz nem köthető.

1948. §. A ki halálesetre szóló intézkedés által van az örökségre hivatva, ha ezen intézkedés nélkül törvényes örökösként lenne hivatva, az örökséget mint kinevezett örökös visszautasíthatja és mint törvényes örökös elfogadhatja.

A ki végrendelet és örökösödési szerződés által van örökösként meghíva, az örökséget az egyik jogcímen elfogadhatja, a másikon visszautasíthatja.

1949. §. Az elfogadás meg nem történtnek tekintetik, ha az örökös az örökösödési cím felől tévedésben volt.

A visszautasítás kétség esetében kiterjed mindazokra az örökösödési címekre, melyekről az örökös a nyilatkozat idején tudomással bír.

1950. §. Az elfogadás és a visszautasítás nem korlátozható az örökségnek egy részére. Egy résznek az elfogadása vagy visszautasítása hatálytalan.

1951. §. A ki több örökrészre van hivatva, ha a hivatás különböző címeken alapszik, az egyik örökrészt elfogadhatja, másikat visszautasíthatja.

Ha az örökségre való hivatás ugyanazon címen alapszik, az egyik örökrész elfogadása vagy vissza-

utasítása a másakra is érvényes még akkor is, ha a másik később száll át. Az örökségre való hivatás akkor is ugyanazon címen alapszik, ha arról különböző végrendeletekben vagy szerződésszerűleg ugyanazon személyek közt létrejött különböző örökösödési szerződésekben történt intézkedés.

Ha az örökhagyó az örököst több örökrészre nevezi ki, halálesetre szóló rendelkezésben megengedheti neki, hogy az egyik örökrészt elfogadja és a másik örökrészt visszautasítsa.

1952. §. Az örökösnek az a joga, melynél fogva az örökséget visszautasíthatja, átörökíthető.

Ha az örökös a visszautasítási határidő eltelte előtt meghal, a határidő az örökös örökségére megszabott visszautasítási határidő eltelte előtt nem ér véget.

Az örökös több örököse közül bármelyik visszautasíthatja az örökségének megfelelő részét az örökségnek.

1953. §. Ha az örökség visszautasíttatik, úgy tekintetik, mintha a visszautasítóra nem szállt volna át.

Az örökség annak részére nyílik meg, a ki hivatva lenne, ha a visszautasító fél az örökség megnyílása idején élt volna; az örökség a megnyílással száll át.

A hagyatéki bíróság köteles a visszautasítást azzal közölni, a kire az örökség a visszautasítás következtében szállt. A bíróság köteles a nyilatkozat megtekintését bárkinek megengedni, a ki jogos érdekét valószínűvé teszi.

1954. §. Ha az örökség elfogadása vagy visszautasítása megtámadható, a megtámadás csak hat héten belül történhetik.

A határidő fenyegetés miatti megtámadhatóság esetén abban az időpontban kezdődik, melyben a kényszerhelyzet megszűnik, egyéb esetekben abban az időpontban, melyben a megtámadásra jogosult a megtámadási okról értesül. A határidő folyására nézve a 203., 206. és 207. §-oknak az elévülésre érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

A határidő hat hónapig tart, ha az örökhagyó utolsó lakóhelye csak külföldön volt, vagy ha az örökös a határidő kezdetekor külföldön tartózkodik.

Nincs helye megtámadásnak, ha az elfogadástól vagy visszautasítástól számítva harmincz év eltelt.

1955. §. Az örökség elfogadásának vagy visszautasításának megtámadása a hagyatéki bíróság előtt teendő nyilatkozattal történik. A nyilatkozatra nézve az 1945. §. szabályai nyernek alkalmazást.

1956. §. A visszautasítási határidő elmulasztása ép oly módon megtámadható, mint az elfogadás.

1957. §. Az elfogadás megtámadása visszautasításnak, a visszautasítás megtámadása elfogadásnak tekintetik.

A hagyatéki bíróság köteles a visszautasítás megtámadását azokkal közölni, a kikre az örökség a visszautasítás folytán szállott. Az 1953. §. 3. bek. 2. mondatában foglalt szabály alkalmazást nyer.

1958. §. Az örökség elfogadása előtt a hagyaté-

ellen irányuló igény az örökös ellen bíróilag nem érvényesíthető.

1959. §. Ha az örökös az örökség visszautasítása előtt az örökségre vonatkozó ügyleteket köt, az esetben azzal szemben, a ki örökössé lesz, megbízás nélküli ügyvivőként van jogositva és kötelezve.

Ha az örökös az örökség visszautasítása előtt valamely hagyatéki tárgy fölött rendelkezik, a rendelkezés hatályát a visszautasítás nem érinti, ha a rendelkezés a hagyatéki hátránya nélkül nem volt elhalasztható.

Oly jogügylet, mely az örökössel, mint ilyennel szemben létesítendő, a visszautasítás után is hatályos marad, ha az a visszautasító örökössel szemben a visszautasítás előtt létesítettik.

1960. §. A hagyatéki bíróság köteles az örökség elfogadásáig, a mennyiben annak szükségét látja, a hagyatéki biztosításáról gondoskodni. Ugyanez áll arra az esetre is, ha az örökös ismeretlen, vagy bizonytalan, hogy az örökséget elfogadta-e.

A hagyatéki bíróság különösen elrendelheti a pecsétek megőrzését, pénz, értékpapírok és drágaságok letétbe helyezését, valamint hagyatéki leltár felvételét és egyszersmind annak részére, a ki örökös lesz, gondnokot (hagyatéki gondnok) rendelhet ki.

Az 1958. §-ban foglalt szabály a hagyatéki gondnokra nem alkalmazható.

1961. §. A hagyatéki bíróság az 1960. §. 1. bek. eseteiben hagyatéki gondnokot tartozik kirendelni, ha

a kirendelést a hagyaték ellen irányuló igény bírói érvényesítése céljából a jogosult kéri.

1962. §. A hagyatéki gondnokság tekintetében a gyámhatóság helyébe a hagyatéki bíróság lép.

1963. §. Ha az örökség megnyílása idején valamelyik örökös születése várható, az esetben az anya, a mennyiben önmagát képtelen eltartani, a szülés bekövetkeztéig a hagyatékból, vagy ha más személyek is vannak öröklésre hivatva, a gyermek örökrészből állásának megfelelő eltartást követelhet. Az örökrész megállapításakor az tartandó szem előtt, hogy csak egy gyermek fog születni.

1964. §. Ha az örökös a körülményeknek megfelelő határidő alatt ki nem puhatolható, a hagyatéki bíróság megállapítja, hogy a kincstárón kívül más örökös nem létezik.

A megállapítás vélelmet alkot arra nézve, hogy a kincstár törvényes örökös.

1965. §. A megállapítást nyilvános felhívás előzi meg, melyben az érdekeltek örökösödési jogaiknak záros határidő alatt leendő bejelentésére hivatnak föl; a közzététel módjára és a bejelentési határidő tartamára nézve a hirdetményi eljárásra érvényes szabályok irányadók. A felhívás elmaradhat, ha a költségek a hagyaték állagához képest aránytalanul nagyok.

Figyelman kívül hagyatik az örökösödési jog, ha a hagyatéki bíróság előtt a bejelentési határidő elteltétől számított három hónap alatt nem igazoltatik, hogy az örökösödési jog fennáll, vagy hogy az a kincstár ellen per útján érvényesítettett. Ha a nyilván-

nos felhívás elmaradt, a három hónapi határidő azzal a felhívással kezdődik, hogy az érdekelt fél örökjogát vagy a per megindítását igazolja.

1966. §. A kincstár, mint törvényes örökös által és a kincstár, mint törvényes örökös ellen valamely jog csak akkor érvényesíthető, ha a hagyatéki bíróság már megállapította, hogy más örökös nincs.

Második czim.

Az örökös felelőssége a hagyatéki terhekért.

I. A hagyatéki terhek.

1967. §. Az örökös felelős a hagyatéki terhekért.

A hagyatéki terhekhez tartoznak az örökhagyótól származó tartozásokon kívül az örököst, mint ilyen illető kötelezettségek, különösen a köteles részre vonatkozó kötelezettségek, hagyományok és meg-hagyások.

1968. §. Az örökös viseli az örökhagyó állásához méltó temetésének költségeit.

1969. §. Az örökös az örökhagyó azon családi hozzátartozóit, a kik az örökhagyó halála idején ennek háztartásához tartoztak és tőle tartásban részesültek, köteles az örökség megnyílta után harmincz napig ugyanoly terjedelemben, mint az örökhagyó tette, eltartani és a lakás, valamint a háztartási tárgyak használatát megengedni. Az örökhagyó végakaratu rendelkezésében eltérőleg is intézkedhetik.

A hagyományokra vonatkozó szabályok megfelelően alkalmazandók.

II. A hitelezők összehívása.

1970. §. A hagyatéki hitelezők követeléseik bejelentésére hirdetményi eljárás útján felhívhatók.

1971. §. A záloghitelezők és azok a hitelezők, akik a csődben a záloghitelezőkkel egy tekintet alá esnek, valamint azok a hitelezők, akik az ingatlan vagyponra vezetett végrehajtásnál ezen vagyponból jogosultak magukat kielégíteni, a felhívás által, amennyiben a nekik biztosításul szolgáló tárgyakból való kielégítésről van szó, nem érintetnek. Ugyanez áll azokra a hitelezőkre is, kiknek igényei előjegyzés által vannak biztosítva, vagy akiket a csődben joguk tárgya tekintetében elkülönítési jog illet meg.

1972. §. A kötelesrészbeli jogokat, a hagyományokat és meghagyásokat a felhívás, a 2060. §. 1. pontjában foglalt szabály sérelme nélkül, nem érinti.

1973. §. Az örökös a hirdetményi eljárásból kizárt hagyatéki hitelező kielégítését annyiban megtagadhatja, amennyiben a ki nem zárt hitelezők kielégítése a hagyatékot kimeríti. Az örökös azonban a kizárt hitelezőt a köteles rész, hagyományok és meghagyásokból származó kötelezettségek előtt tartozik kielégíteni, kivéve, ha a hitelező követelését csak ezen kötelezettségek teljesítése után érvényesíti.

A fölösleget az örökös a hitelezők kielégítése végett végrehajtás útján a jogtalan meggazdagodás kiadására vonatkozó szabályok szerint tartozik kiadni. A meglevő hagyatéki tárgyak kiadatása helyett azoknak értékét is megfizetheti. Az örökösnek valamely

kizárt hitelező kielégítésében való jogerős marasztaltatása más hitelezővel szemben a kielégítés hatályával bir.

1974. §. A hagyatéki hitelező, aki követelését az örökös ellen az örökség megnyilta után öt évnél későbbben érvényesíti, a kizárt hitelezőkkel egy tekintet alá esik, kivéve, ha az örökös a követelésről az öt év eltelte előtt értesült, vagy ha az a hirdetményi eljárás alkalmával bejelentetett. Ha az örökhagyó holtta nyilvánittatik, a határidő a holttanvilvánitást kimondó ítélet hozatala előtt nem kezdődik.

Az örököst az 1973. §. 1. bek. 2. mondata alapján terhelő kötelezettség a köteles részek, hagyományok és meghagyásokból származó kötelezettségekhez való viszonyában csak akkor forog fenn, ha a hitelező a hagyatéki csőd esetében előnyösebb rangot nyerne.

Amennyiben a hitelező az 1971. §. értelmében a hirdetmény által nem érintetik, az 1. bekezdésben foglalt szabályok reá nézve nem alkalmazandók.

III. Az örökös felelősségének megszorítása.

1975. §. Ha a hagyatéki hitelezők kielégítése végett hagyatéki gondnokság (hagyatéki zárlat) vagy hagyatéki csőd rendeltetik el, az örökös felelőssége a hagyatéki terhekért a hagyatékra szoritkozik.

1976. §. Ha hagyatéki zárlat vagy hagyatéki csőd van elrendelve, az örökség megnyilta folytán jogok és köteleességek vagy jogok és terhek egyesü-

lése által megszűnt jogviszonyok meg nem szűntek nek tekintendők.

1977. §. Ha a hagyatéki hitelező a hagyatéki zárlat vagy hagyatéki csőd elrendelése előtt követelését az örökösnek a hagyatékhhoz nem tartozó követeléseivel szemben beszámította, a hagyatéki zárlat vagy a hagyatéki csőd elrendelése után a beszámítás meg nem történtnek tekintendő.

Ugyanez áll arra az esetre is, ha a nem hagyatéki hitelező az örökös ellen fennálló követelését a hagyatékhhoz tartozó követeléssel szemben beszámította.

1978. §. Ha a hagyatéki zárlat vagy a hagyatéki csőd el van rendelve, az örökös a hagyatéki hitelezőknek a hagyatékh eddigi kezeléséért oly módon felelős, mintha ő azt az örökség elfogadása óta tartozott volna a hitelezők részére mint megbízott kezelni. Azokra az ügyletekre, melyeket az örökös az örökségre vonatkozólag az örökség elfogadása előtt kötött, a megbízás nélküli ügyvitelre vonatkozó szabályok nyerne alkalmazást.

A hagyatéki hitelezőket az 1. bek. szerint illető igények a hagyatékhhoz tartozóknak tekintendők.

Az örökös kiadásai a hagyatékból megtérítendők, feltéve, hogy az örökös ezeknek megtérítését a megbízás vagy a megbízás nélküli ügyvitel szabályai szerint követelhetné.

1979. §. A hagyatéki hitelezők valamely hagyatéki tehernek az örökös általi kiegyenlítését a hagyatékh számlájára történtnek tartoznak tekinteni, feltéve, hogy az örökös a körülményekhez képest felvehette,

hogy a hagyatékh az összes hagyatéki terhek kiegyenlítésére elegendő.

1980. §. Ha az örökös, miután a hagyatékh eladósodásáról értesült, nem kéri haladéktalanul a csőd megnyitását, a hitelezőknek az ebből származó kárért felelős. A hagyatékh elégséges voltának mérlegelésénél a hagyományokból és meghagyásokból származó kötelezettségek figyelmen kívül maradnak.

Az eladósodásról való tudomás a gondatlanságon alapuló nem tudással egy jelentőségű. Gondatlanságnak tekintendő különösen, ha az örökös a hitelezők összehívását nem kéri, jóllehet oka van hinni, hogy ismeretlen hagyatéki terhek léteznek; az összehívás nem szükséges, ha az eljárás költségei a hagyatékh állagához képest aránytalanul nagyok.

1981. §. A hagyatéki bíróság tartozik a hagyatéki zárlatot elrendelni, ha az örökös annak elrendelését kéri.

A hagyatéki zárlat valamelyik hagyatéki hitelező kérelmére is elrendelendő, ha ok van arra a feltevésre, hogy a hagyatéki hitelezőknek a hagyatékból való kielégíttetését az örökös viselkedése vagy vagyoni helyzete veszélyezteti. Nincs helye zárlat iránti kérelemnek, ha az örökség elfogadása óta két év eltelt.

Az 1785. §. szabályai nem nyerne alkalmazást.

1982. §. A hagyatéki zárlat elrendelése megtagadható, ha a költségeknek megfelelő tömeg nem létezik.

1983. §. A hagyatéki bíróság a hagyatéki zárlat

elrendelését a hirdetményeire megállapított lapban közzé tartozik tenni.

1984. §. A hagyatéki zárlat elrendelésével elveszti az örökös a hagyatékra vonatkozó kezelési és rendelkezési jogát. A csődeljárás 6. és 7. §-aiban foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók. A hagyaték ellen irányuló követelés csak a hagyatéki zárgondnok ellen érvényesíthető.

A hagyatékra irányuló végrehajtásnak és szoros zárnak oly hitelező részére, ki nem hagyatéki hitelező, nincs helye.

1985. §. A hagyatéki zárgondnok tartozik a hagyatékot kezelni és a hagyatéki terheket a hagyatékból kiegyenlítani.

A hagyatéki zárgondnok a hagyaték kezeléseért a hagyatéki hitelezőknek is felelős. Az 1978. §. 2. bek. és az 1979. és 1980. §-okban foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók.

1986. §. A hagyatéki zárgondnok a hagyatékot az örökösöknek csak úgy adhatja ki, ha az ismert hagyatéki terhek már kiegyenlítették.

Ha valamely kötelezettség teljesítése még kivihetetlen, vagy ha a kötelezettség vitás, a hagyaték az örökösöknek csak úgy adható ki, ha a hitelezőnek biztosítékot adni, ha a feltétel bekövetkeztének lehetősége oly távoli, hogy a követelésnek jelenleg vagyoni értéke nincs.

1987. §. A hagyatéki zárgondnok tisztjének el látásáért méltányos javadalmazást igényelhet.

1988. §. A hagyatéki zárlat a hagyatéki csőd megnyitásával megszűnik.

A hagyatéki zárlat megszüntethető, ha kiderül, hogy a költségeknek megfelelő tömeg nem létezik.

1989. §. Ha a hagyatéki csőd a tömeg felosztása vagy kényszeregyezés folytán megszűnt, az örökös felelősségére az 1973. §. szabályai megfelelően alkalmazandók.

1990. §. Ha a hagyatéki zárgondnokság vagy a hagyatéki csőd a költségeknek megfelelő tömeg hiánya miatt el nem rendelhető, vagy ha ezen okból a hagyatéki zárgondnokság feloldatik vagy a csődeljárás megszüntetettik, az örökös, amennyiben a hagyatékból nem telik, a hagyatéki hitelezők kielégítését megtagadhatja. Az örökös ez esetben köteles a hagyatékot a hitelező kielégítése végett végrehajtási uton kiadni.

Az örökös jogát nem zárja ki az, hogy a hitelező az örökség megnyilta után végrehajtás vagy zárlat útján zálogjogot vagy ideiglenes intézkedés folytán előjegyzést nyert.

1991. §. Ha az örökös az 1990. §. szerint őt megillető joggal él, felelősségére és kiadásainak megtérítésére az 1978. és 1979. §-ok szabályai nyerne alkalmazást.

Az örökség megnyilta folytán jogok és kötelezettségek vagy jogok és terhek egyesítése által megszünt jogviszonyok a hitelező és az örökös közti viszonyban meg nem szűnnek tekintendők.

Az örökösnek valamely hitelező kielégítésében

való jogerős marasztalása más hitelezővel szemben a kielégítés hatályával bir.

A köteles részekből, hagyományokból és meghagyásokból származó kötelezettségeket az örökös oly módon tartozik kiegyenlíteni, amint azok csőd esetén egyenlítettének ki.

1992. §. Ha a hagyaték eladósodását a hagyományok és meghagyások okozzák, az örökös, még ha az 1990. §. előfeltételei sem forognak fenn, jogosítva van ezen kötelezettségek kiegyenlítését az 1990. és 1991. §-ok értelmében eszközölni. Az örökös a még meglevő hagyatéki tárgyak kiadása helyett azoknak értékét is kifizetheti.

IV. A leltárfelvétel. Az örökös korlátlan felelőssége.

1993. §. Az örökös jogosítva van a hagyatékról készített jegyzéket (leltár) a hagyatéki bíróságnál benyújtani (leltárfelvétel).

1994. §. A hagyatéki bíróság valamely hagyatéki hitelező kérelmére köteles az örökösnek a leltár felvételére határidőt (leltározási határidő) megállapítani. A határidő eltelte után, ha a leltár előbb el nem készül, az örökös a hagyatéki terhekért korlátlanul felelős.

A kérelmező fél követelését valószínűvé tartozik tenni. A határidőmegállapítás hatályára nincs befolyással, ha a követelés fenn nem áll.

1995. §. A leltározási határidőnek legalább egy

hónapra és legkelebb három hónapra kell terjednie. A határidő az azt megállapító végzés kézbesítésével kezdődik.

Ha a határidő az örökség elfogadása előtt állapittatik meg, az örökség elfogadásával kezdődik.

A hagyatéki bíróság a határidőt az örökös kérelmére belátása szerint meghosszabbíthatja.

1996. §. Ha az örökös erőhatalom akadályozta meg abban, hogy a leltárt kellő időben elkészítse vagy a leltározási határidőnek a körülmények által igazolt meghosszabbítását kérje, a hagyatéki bíróság az örökös kérelmére újabb leltározási határidőt tűz ki. Ugyanez áll arra az esetre, ha az örökös a leltározási határidőt megállapító végzés kézbesítéséről hibáján kívül nem értesült.

Ezt a kérelmet az akadály elhárítása után két héten belül és legkésőbbben az első ízben megállapított határidő végétől számított egy év eltelte előtt kell benyújtani.

Határozathozatal előtt az a hagyatéki hitelező, kinek kérelmére az első határidő kitűzetett, ha csak lehetséges, meghallgatandó.

1997. §. A leltározási határidő és az 1996. §. 2. bekezdésében megállapított két heti határidő folyására a 203. §. 1. bek. és 206. §-nak az elévülésre érvényes szabályai megfelelően alkalmazandók.

1998. §. Ha az örökös a leltározási határidő, vagy az 1996. §. 2. bek. meghatározott két heti határidő eltelte után meghal, ez a határidő az örökös öröksége részére előírt visszautasítási határidő előtt nem végződhetik.

1999. §. Ha az örökös szülői hatalom, vagy gyámság alatt van, a hagyatéki bíróság a gyámhatóságot a leltározási határidő megállapításáról értesíteni tartozik.

2000. §. A leltározási határidő megállapítása hatályát veszti, ha hagyatéki zárlat vagy hagyatéki csőd rendeltetik el. A hagyatéki zárlat vagy a hagyatéki csőd tartama alatt leltározási határidő nem állapítható meg. Ha a hagyatéki csőd a tömeg felosztása vagy kényszer egyezség útján megszűnt, a korlátlan felelősség elhárítása végett leltárfelvételre nincs szükség.

2001. §. A leltárban az örökség megnyílásakor létező hagyatéki tárgyak és a hagyatéki terhek egész teljességükben feljegyzendők.

A leltárnak ezenkívül magában kell foglalni a hagyatéki tárgyak leírását, a mennyiben ez az érték megállapítása végett szükséges, és az érték megjelölését is.

2002. §. Az örökös a leltár felvételénél az illetékes hatóságnak, vagy tisztviselőnek vagy jegyzőnek közreműködését tartozik igénybe venni.

2003. §. A hagyatéki bíróság az örökös kérelmére vagy maga tartozik a leltárt felvenni, vagy annak felvételét az illetékes hatóságra vagy az illetékes tisztviselőre, vagy jegyzőre ruházni. A kérelem benyújtása folytán megadatik a leltározási határidő.

Az örökös köteles a leltár felvételéhez szükséges felvilágosítással szolgálni.

A leltárt a hatóság, az illető tisztviselő vagy jegyző a hagyatéki bíróságnál tartozik benyújtani.

2004. §. Ha a hagyatéki bíróságnál már van egy a 2002. és 2003. §-oknak megfelelő leltár, úgy elég, ha az örökös a leltári határidő eltelte előtt a hagyatéki bíróságnak kijelenti, hogy a leltár ő általa benyújtottnak tekintessék.

2005. §. Ha az örökös szándékosan idézi elő azt, hogy a hagyatéki tárgyaknak a leltárban foglalt felsorolása jelentékenyen hiányos, vagy ha azzal a szándékkal, hogy a hagyatéki hitelezőket megkárosítsa, valamely fenn nem álló hagyatéki teher felvételét eszközöli, a hagyatéki terhekért korlátlanul felel. Ugyanez áll, ha az örökös a 2003. §. esetében a felvilágosítást megtagadja, vagy szándékosan jelentékeny mértékben halogatja.

Ha a hagyatéki tárgyak felsorolása hiányos, a nélkül, hogy az 1. bek. esete forogna fenn, az örökös részére annak kiegészítése végett újabb leltározási határidő tűzhető ki.

2006. §. Az örökös bármely hagyatéki hitelező kérelmére köteles a hagyatéki bíróság előtt a felfedező esküt arra nézve letenni,

hogy a hagyatéki tárgyakat legjobb tudomása szerint oly teljesen sorolta föl, a mennyire csak módjában állott.

Az örökös az eskü letétele előtt a leltár hiányait kipótolhatja.

Ha az örökös vonakodik az esküt letenni, a kérelmet előterjesztő hitelezőnek korlátlanul felel. Ugyanez áll arra az esetre, ha az örökös sem az eskületéltre kitűzött határidőben, sem a hitelező kérelmére

kitűzött újabb határidőben meg nem jelenik, kivéve, ha oly ok forog fenn, mely az ezen határidőben való meg nem jelenést eléggé menti.

Az eskü ismételt letételét ugyanaz, vagy más hitelező csak úgy kérheti, ha ok van arra a feltevésre, hogy az örökös az eskü letétele után további hagyatéki tárgyakról szerzett tudomást.

2007. §. Ha az örökös több osztályrészre van hivatva, felelőssége a hagyatéki terhekért az osztályrészek mindegyike tekintetében úgy alakul, mintha az osztályrészek különböző örökösöket illethnének. A növekedés és az 1935. §. eseteiben ez csak akkor áll, ha az osztályrészek különbözőképpen vannak megterhelve.

2008. §. Ha házasságban élő nő az örökös és az örökség a behozott vagyonhoz vagy az összvagyonhoz tartozik, a leltározási határidő megállapítása csak úgy hatályos, ha a férjjel is közöltetik. A míg a határidő a férjjel szemben le nem telt, a nővel szemben sem ért véget. A férj által felvett leltár a nőre nézve is érvényes.

Ha az örökség az összvagyonhoz tartozik, ezek a szabályok a vagyonközösség megszűntetése után is érvényesek.

2009. §. Ha a leltár kellő időben felvétellett, az örökös és a hagyatéki hitelezők közti viszonyban az a vélelem, hogy az örökség megnyitla idején a kimutatottakon kívül más hagyatéki tárgyak nem léteztek.

2010. §. A hagyatéki bíróság köteles bárkinek megengedni, hogy a leltárt megtekinthesse, feltéve, hogy jogi érdekét valószínűvé teszi.

2011. §. A kincstár, mint törvényes örökös részére leltározási határidő nem állapítható meg. A kincstár a hagyatéki hitelezőkkel szemben köteles a hagyaték állagáról felvilágosítással szolgálni.

2012. §. Az 1960. és 1961. §-ok értelmében ki-rendelt hagyatéki gondnok részére leltározási határidő megállapításának nincs helye. A hagyatéki gondnok köteles a hagyatéki hitelezőknek a hagyaték állagáról felvilágosítással szolgálni. A hagyatéki gondnok az örökös felelősségének korlátozásáról le nem mondhat.

Ezek a szabályok a hagyatéki zárgondnokra is érvényesek.

2013. §. Ha az örökös a hagyatéki terhekért korlátlanul felelős, az 1973–1975, 1977–1980 és az 1989–1992. §-okban foglalt szabályok nem nyernek alkalmazást; az örökös nincs jogosítva, hagyatéki zárlat elrendelését kérni. — Az örökös azonban a felelősségnek az 1973. vagy 1974. §. értelmében bekövetkezett korlátozására hivatkozhatik, ha utóbb az 1994. §. 1. bek. 2. mondatának, vagy a 2005. §. 1. bekezdésének esete következik be.

Az 1977–1980. §-okban foglalt szabályokat és az örökös azon jogát, melynél fogva jogosítva van hagyatéki zárlat elrendelését kérni, nem zárja ki az, hogy az örökös egyes hagyatéki hitelezőkkel szemben korlátlanul felel.

V. Halasztó kifogások.

2014. §. Az örökös jogosítva van a hagyatéki terhek kiegyenlítését az örökség elfogadásától számi-

tott három hónap elteltéig, de nem a leltár felvételén túl megtagadni.

2015. §. Ha az örökös a hagyatéki hitelezők felhívását tárgyzó hirdetmény kibocsátását az örökség elfogadásától számított egy éven belül kérelmezte és a kérelemnek hely adatott, az örökös jogosítva van a hagyatéki terhek kiegyenlítését a hirdetményi eljárás befejeztéig megtagadni.

A hirdetményi eljárás befejeztével egy tekintet alá esik, ha az örökös a hirdetményben megállapított határnapon meg nem jelent és két hét alatt újabb határidő kitűzését nem kérte, vagy ha az újabb határnapon sem jelenik meg.

Ha a bíróság a makacssági ítéletet meghozza, vagy az ítélethozatal iránti kérelmet elutasítja, az eljárás nem tekinthető befejezettnek, a határozat kihirdetésekor kezdődő két heti határidő eltelte és a kellő időben benyújtott jogorvoslat elintézésé előtt.

2016. §. Ha az örökös korlátlanul felelős, a 2014. és 2015. §-okban foglalt szabályok nem nyernek alkalmazást.

Ugyanez áll arra az esetre, ha valamelyik hitelező az 1971. §. szerint a hirdetmény által nem érintetik, oly értelemben, hogy az örökség megnyílta után végrehajtás, vagy biztosítási zárlat után szerzett jog, valamint az ezen időpont után ideiglenes rendelkezés folytán szerzett előjegyzés figyelmen kívül marad.

2017. §. Ha az örökség elfogadása előtt a hagyaték kezelésére gondnok rendeltetik ki, a 2014. §. és a 2015. §. 1. bekezdésében megállapított határidők a kirendeléstől számítandók.

Harmadik czím.

Az örökösödési igény.

2018. §. Az örökös bárkitől, a ki az örökségből valamit az őt tényleg meg nem illető örökösödési jog alapján szerzett (az örökség birtokosa), a szerzemény kiadását követelheti.

2019. §. Az örökségből szerzettnek tekintendő az is, a mit az örökség birtokosa jogügylet útján az örökség segélyével szerez.

Az ily módon szerzett követelésnek az örökséghez való hozzátartozósága az adóssal szemben csak akkor hatályos, ha ő a hozzátartozóságról már tudomást nyert; a 406—408 §-okban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

2020. §. Az örökség birtokosa tartozik az örökösnek az elvont hasznokat kiadni; a kiadás kötelezettsége azokra a gyümölcsökre is kiterjed, a melyeknek tulajdonát már megszerezte.

2021. §. A mennyiben az örökség birtokosa a kiadásra képtelen, kötelezettsége a jogtalan meggazdagodás kiadására vonatkozó szabályok szerint igazodik.

2022. §. Az örökség birtokosa az örökséghez tartozó dolgok kiadására csak a ráfordított költségek megtérítésével szemben köteles, hacsak a költségek a 2021. §. szerint megtérítendő gazdagodással szemben való beszámítás után nem nyernek fedezetet. — Az 1000—1003. §-oknak a tulajdoni igényre érvényes szabályai alkalmazást nyernek.

A költségekhez tartoznak azok a kiadások is,

melyeket az örökség birtokosa az örökség terheinek fedezésére, vagy a hagyatéki kötelezettségek kiegyenlítésére tesz.

A mennyiben az örökös oly kiadásokért, melyek nem egyes dolgok tekintetében tettek, különösen a 2. bekezdésben megjelölt kiadásokért, az általános szabályok szerint nagyobb mértékben tartozik megtérítéssel, az örökség birtokosának igénye érintetlenül marad.

2023. §. Ha az örökség birtokosa az örökséghez tartozó dolgokat köteles kiadni, az örökösnek megsemmisülés vagy a kiadásnak más okból bekövetkező lehetetlensége miatti kártérítési igénye a perelhetőség időpontjától kezdve azon szabályok szerint igazodik, melyek a tulajdonos és a birtokos közti viszonyban a tulajdoni igény érvényesíthetésének bekövetkeztétől kezdve érvényesek.

Ugyanez áll az örökösnek a hasznok kiadására, vagy megtérítésére irányuló igényéről és az örökség birtokosának a költségek megtérítésére irányuló igényéről is.

2024. §. Ha az örökség birtokosa, az örökség birtoklásának kezdetén rosszhiszemben van, úgy felel, mintha az örökös igénye ezen időben érvényesíthető lett volna. Ha az örökség birtokosa később értesül arról, hogy ő nem örökös, értesülésétől kezdve hasonló módon felel.

2025. §. Ha az örökség birtokosa, valamely örökségi tárgyat büntetendő cselekmény útján, vagy valamely örökséghez tartozó dolgot tiltott önhatalom-

mal szerzett, a tilos cselekményekre vonatkozó szabályok szerint felel. Az örökség jóhiszemű birtokosa azonban tilos önhatalom miatt ezen szabályok szerint csak akkor felel, ha az örökös a dolgot már tényleg birtokába vette.

2026. §. Mig az örökösödési igény el nem évült, az örökség birtokosa az örökössel szemben nem hivatkozhatik valamely dolog elbirtoklására, melyet mint az örökséghez tartozót birtokában tart.

2027. §. Az örökség birtokosa köteles az örökösnek az örökség állagáról és arról is felvilágosítást adni, hogy hova lettek a hagyatéki tárgyak.

Hasonló kötelezettség terheli azt, aki a nélkül, hogy az örökség birtokosa lenne, a hagyatékhöz tartozó valamely dolgot birtokába vesz, mielőtt az örökös tényleg birtokba lépett volna.

2028. §. Aki az örökség megnyilta idején az örökhagyóval közös háztartásban élt, köteles az örökös kérelmére felvilágosítást adni arra nézve, hogy mily örökségi ügyeket végzett és mit tud arról, hogy a hagyatéki tárgyak hova lettek.

Ha van ok arra a feltevésre, hogy a felvilágosítás nem a kellő gondossággal történt, a kötelezett fél az örökös kérelmére felfedező esküt tartozik letenni arra:

hogy előterjesztéseit legjobb tudomása szerint oly kimerítően tette, a mennyire csak képes volt.

A 259. §. 3. bek. és a 261. §-ban foglalt szabályok alkalmazást nyernek.

2029. §. Az örökség birtokosának felelősségére

nézve azon igényekkel szemben is, melyek az örököszt az egyes hagyatéki tárgyak tekintetében illetik, az örökösödési igényre vonatkozó szabályok irányadók.

2030. §. Aki az örökséget szerződés útján az örökség birtokosától szerzi meg, az örökshöz való viszonyában az örökség birtokosával egy tekintet alá esik.

2031. §. Ha a holttanyilvánított személy tuléli az időpontot, mely az ő halálozási napjául van megállapítva, vagyonának kiadását az örökösödési igényre érvényes szabályok szerint követelheti. Amíg a holttanyilvánított él, igényének elévülése csak azon időponttól számított egy év elteltével ér véget, melyben a holttanyilvánításról értesül.

Ugyanez áll arra az esetre, ha valamely személy holttanyilvánítás nélkül jogtalanul jelentetik ki halottnak.

Negyedik czim.

Az örökösök többsége.

1. Az örökösök jogviszonya egymás közt.

2032. §. Ha az örökösök után több örökös marad, hagyatéka az örökösök közös vagyonává lesz.

Az elkülönítésig a 2033—2041. §-ok szabályai érvényesek.

2033. §. Bármely társörökös a hagyatékban birt része fölött rendelkezhetik. A szerződés, mely által valamelyik társörökös saját része fölött rendelkezik, bírói vagy közjegyzői okiratba foglalandó.

Az örököstárs az egyes hagyatéki tárgyakban birt része fölött nem rendelkezhetik.

2034. §. Ha az örököstárs saját részét harmadik személynek eladja, a többi örököstárs elővételre jogosult.

Az elővételi jog gyakorlására két havi határidő van megállapítva. Az elővételi jog átörökíthető.

2035. §. Ha az eladott rész a vevőre átruházott, az örököstársak az őket a 2034. §. alapján az eladóval szemben megillető elővételi jogokat a vevővel szemben érvényesíthetik. Az eladóval szemben megszűnik az elővételi jog az osztályrész átruházásával.

Az eladó köteles az örököstársakat az átruházásról haladéktalanul értesíteni.

2036. §. Az osztályrésznek az örököstársakra való átruházásával a vevő a hagyatéki terhekért való felelősség alól mentesül. Felelőssége mégis annyiban fenmarad, amennyiben ő a hagyatéki hitelezőknek az 1978—1980. §-ok szerint felelni tartozik; az 1990—1991. § ok szabályai megfelelően alkalmazandók.

2037. §. Ha a vevő az osztályrészt másra ruházza át, a 2033., 2035. és 2036. §-ok szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

2038. §. A hagyatéék kezelése az örökösöket közösen illeti. Mindegyik örökös a többivel szemben köteles azon intézkedéseknél közreműködni, melyek a szabályszerű kezelésre szükségesek; a fentartásra szükséges intézkedéseket bármelyik örököstárs a többi közreműködése nélkül is megteheti.

A 743., 745., 746. és 748. §-okban foglalt szabá-

lyok alkalmazást nyernek. A gyümölcsök elosztása csak az elkülönítéskor történik. Ha az elkülönítés egy évnél hosszabb időre ki van zárva, az esetben bármelyik örökösztárs minden év végén követelheti a tiszta nyereség felosztását.

2039. §. Ha valamely követelés tartozik a hagyatékhöz, a kötelezett csak valamennyi örökös részére közösen teljesíthet és minden örökösztárs a teljesítést csak valamennyi örökös részére követelheti. Bármelyik örökösztárs követelheti, hogy a kötelezett a szolgáltatandó dolgot valamennyi örökös javára helyezze letétbe, vagy ha az a letétbe helyezésre nem alkalmas, valamely bíróságilag kijelölendő személynek megőrzés végett szolgáltatassa ki.

2040. §. Az örökösök valamely hagyatéki tárgy felett csak közösen rendelkezhetnek.

A hagyatékhöz tartozó követeléssel szemben az adós az egyik örökösztárs ellen fennálló követelését be nem számíthatja.

2041. §. Mindaz, ami a hagyatékhöz tartozó jog alapján, vagy valamely hagyatéki tárgy megsemmisítése, megrontása, vagy elvonásai miatti kártérítés címén, vagy valamely a hagyatékhöz tartozó jogügylet által szereztek, a hagyatékhöz tartozik. Az ily jogügylet útján szerzett követelésre a 2019. §. 2. bek. szabálya alkalmazandó.

2042. §. Bármelyik örökösztárs bármely időben követelheti az elkülönítést, amennyiben a 2043—2045. §-okból más nem következik.

A 749. §. 2. és 3. bek. és a 750—758. §-ok szabályai alkalmazást nyernek.

2043. §. Amennyiben az osztályrészek egy társörökösnek kilátásban levő születése folytán még bizonytalanok, az elkülönítésnek a bizonytalanság megszűntéig nincs helye.

Ugyanez áll arra az esetre is, ha az osztályrészek még azért bizonytalanok, mert valamely törvényesítési ügyben vagy örökbecfogatás megerősítése, vagy az örökhatyó által tett alapítvány jóváhagyása tárgyában hozandó határozat még késik.

2044. §. Az örökhatyó az elkülönítést a hagyatékek, vagy egyes hagyatéki tárgyak tekintetében végakaratu rendelkezéssel kizárhatja, vagy azt felmondási határidő betartásától teheti függővé. A 749. §. 2. és 3. bek., a 750. 751. §-ok és az 1010. §. 1. bekezdésében foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

Ez a rendelkezés hatályát veszti, ha az örökség megnyilta óta 30 év eltelt. Az örökhatyó azonban elrendelheti, hogy ez a rendelkezés valamely örökösztárs személyében bekövetkező esemény megtörténtéig, vagy amennyiben utóörökösödést rendelt, vagy hagyományt rendelt, az utóörökösödés bekövetkeztéig, vagy a hagyomány-átzállásáig érvényben maradjon. Ha az örökösztárs, akinek személyében az eseménynek be kell következnie, jogi személy, a harmincz éves határidő irányadó.

2045. §. Bármelyik örökösztárs kérheti, hogy az elkülönítés az 1970. §-ban megállapított hirdetményi eljárás befejeztéig, vagy a 2061. §-ban meghatározott

bejelentési határidő elteltéig elhalasztassék. Ha a hirdetményi eljárás még nem kéretett, vagy a nyilvános felhívás a 2061. §. szerint még ki nem bocsátatott, a halasztásnak csak úgy van helye, ha a kérelem benyújtása, vagy a felhívás kibocsátása haladéktalanul megtörténik.

2046. §. A hagyatékából első sorban a hagyatéki terhek egyenlitendők ki. Ha valamely hagyatéki kötelezettség még nem járt le, vagy vitás, a kiegyenlítésre szükséges összeg visszatartandó.

Ha valamely hagyatéki kötelezettség csak néhány örökösársat terhel, ezek a kielégítést csak abból követelhetik, a mi az elkülönítéskor nekik jut.

A hagyaték a kötelezettségek kiegyenlítése végett, amennyiben szükséges, pénzzé változtatandó át.

2047. §. A hagyatéki terhek kiegyenlítése után fennmaradó fölösleg az örökösöket osztályrészeik arányában illeti.

Az okmányok, melyek az örökhagyó személyes viszonyaira, ennek családjára, vagy az egész hagyatékra vonatkoznak, közösek maradnak.

2048. §. Az örökhagyó az elkülönítés tekintetében végakaratu rendelkezéssel intézkedhetik. Elrendelheti nevezetesen, hogy az elkülönítés harmadik személy méltányos belátása szerint történjék. Ha a harmadik személynek a rendelkezés alapján tett intézkedése nyilvánvalóan méltánytalan, nem kötelezi az örökösöket; ebben az esetben az intézkedés ítélet után történik.

2049. §. Ha az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy

az örökösársak egyike legyen jogosítva a hagyatékhoz tartozó valamely földbirtokot átvenni, kétség esetében az a vélelem, hogy a földbirtok hozadéki értékben veendő fel.

A hozadéki érték azon tiszta hozadék szerint igazodik, melyet a földbirtok eddigi gazdasági rendeltetéséhez képest rendes gazdálkodás mellett nyújthat.

2050. §. Azok a leszármazók, akik törvényes örökösökként vannak az örökösökre hivatva, kötelesek azt, amit az örökhagyótól ennek életében kiházasításképen kaptak, az elkülönítéskor egymásközött beszámítani, feltéve, hogy az örökhagyó a részeltetéskor másként nem intézkedett.

Pótlékok, melyek azért adattak, hogy bevételként használtassanak fel, valamint valamely hivatáshoz szükséges kiképzésre fordított költségek annyiban tudandók be, amennyiben az örökhagyó vagyoni viszonyainak megfelelő mértéket meghaladták.

Más élok közt történt kiadások akkor tudandók be, ha az örökhagyó a részeltetéskor a betudást elrendelte.

2051. §. Ha a leszármazó, aki mint örökös betudásra lenne kötelezve, az örökség megnyilta után vagy előtt kiesik, a reá fordított költségek miatt a helyébe lépő leszármazó van a betudásra kötelezve.

Ha az örökhagyó a kieső leszármazó örökös helyettesítéséről gondoskodott, kétség esetében az vélelmezendő, hogy ennek ne jusson több, mint amennyit a leszármazó a betudási kötelezettség tekintetbe vétele mellett kapna.

2052. Ha az örökhagyó a leszármazókat arra nevezte ki örökösökül, amit mint törvényes örökösök kapnának, vagy ha örökrészeiket úgy állapította meg, hogy azok egymáshoz ugyanoly viszonyban állnak, mint törvényes örökrészek, kétség esetében az vélelmezendő, hogy a leszármazók a 2050. és 2051. §-ok szerint betudásra legyenek kötelezve.

2053. §. Nem tudandó be oly vagyoni juttatás, melyet egy távolabbi leszármazó ezt az örökösödésből kizáró közelebbi leszármazó kiesése előtt, vagy melyet valamely leszármazó helyébe ezt helyettesítő örökösként lépő leszármazó az örökhagyótól kapott, kivéve, ha az örökhagyó a juttatáskor a betudást elrendelte.

Ugyanez áll arra az esetre, ha a leszármazó, mielőtt ennek jogállását elnyerte volna, az örökhagyótól valamely vagyoni juttatásban részesült.

2054. §. Oly vagyoni juttatás, mely az általános vagyonközösség, közszerzemény, vagy az ingók közössége esetében fennálló összvagyonból történik, úgy tekintetik, mintha az a házastársak mindegyikétől felelő részben származnék. Ha azonban ezen juttatásban oly leszármazó részesül, aki csak az egyik házastárstól származik, vagy ha a házastársak egyike a juttatás miatt az összvagyonba megtérítéssel tartozik, a juttatás csak ezen házastárstól származottnak tekintendő.

Ezek a szabályok a tovább folyó vagyonközösség esetében fennálló összvagyonból történt juttatásra megfelelő alkalmazást nyernek.

2055. §. A felosztáskor a társörökösök mindegyiké-

nek osztályrészébe a nyert juttatás értéke betudatik. Az összes juttatások értéke, melyek betudandók, a hagyatékhöz hozzászámíttatik, amennyiben ez azokat az örököstársakat illeti, a kik között a betudásnak helye van.

Az értékre nézve az az időpont irányadó, melyben a juttatás történt.

2056. §. Ha az örököstárs a juttatás folytán többet kapott, mint amennyi a felosztáskor neki jutna, a többletet nem köteles kifizetni. A hagyatéknak ily esetben a többi örökös közt oly módon osztatik föl, hogy a juttatás értéke és az örököstárs osztályrésze nem vétetik számításba.

2057. §. Mindegyik örököstárs köteles a többi örökös kérelmére azon vagyoni juttatások felől, melyeknek betudását a 2050—2053. §-ok értelmében tűrni köteles, felvilágosítással szolgálni. A 260. és 261. §§-nak a felfedező eskü letételének kötelezettségére vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

II. Az örökösök és a hagyatéki hitelezők közti jogviszony.

2058. §. Az örökösök a közös hagyatéki terhekért egyetemleges adósokként felelnek.

2059. §. A hagyatéknak felosztásáig bármelyik örököstárs megtagadhatja a hagyatéki kötelezettségek kiengedését abból a vagyonból, mely őt osztályrészén kívül a hagyatékból megilleti. Ha az örökös valamely hagyatéki kötelezettségért korlátlanul felel, ez a jog őt kötelezettségének azon része tekintetében, mely az ő osztályrészének megfelel, meg nem illeti.

A hagyatéki hitelezőknek az a joga, melynél fogva ezek kielégítést az osztatlan hagyatékból az összes örökösársaktól követelhetnek, érintetlen marad.

2060. §. A hagyaték felosztása után mindegyik örökösárs a hagyatéki kötelezettségnek csak az ő osztályrészének megfelelő hányadáért felel:

1. ha a hitelező a hirdetményi eljárás során ki van zárva; a hirdetmény kiterjed az 1972. §-ban felsorolt, valamint azokra a hitelezőkre is, a kiknek az örökösárs korlátlanul felel;
2. ha a hitelező követelését az 1974. §. 1. bekezdésében megállapított időpontnál öt évvel későbbben érvényesíti, kivéve, ha az örökösárs a követelésről az öt év eltelte előtt értesült, vagy az a hirdetményi eljárás folyamán bejelentetett; ez a szabály nem nyer alkalmazást, amennyiben a hitelezőt a hirdetmény az 1971. §. értelmében nem érinti;
3. ha a hagyatéki csőd megnyitott és a tömeg felosztás vagy kényszeregyezés útján megszűnt.

2061. §. Bármelyik örökösárs nyilvánosan fel szólíthatja a hitelezőket, hogy követeléseiket hat hónapon belül nála vagy a hagyatéki bíróságnál jelentsék be. Ha a felhívás kibocsátott, a felosztás után az örökösársak a követelésnek csak az ő osztályrészüknek megfelelő hányadáért felelnek, amennyiben a határidő eltelte előtt a bejelentés meg nem történik, vagy a követelés előttük a felosztás idejekor ismeretes.

A felhívás a német birodalmi értesítőben (Reichsanzeiger) és a hagyatéki bíróság hirdetményeinek közlésére meghatározott lapban teendő közzé. A határidő az utolsó megjelenéstől számítandó. A költségek a felhívást kibocsátó örököst terhelik.

2062. §. Hagyatéki zárlat elrendelését az örökösök csak közösen kérhetik; nincs helye zárlatnak, ha a hagyaték már fel van osztva.

2063. §. Bármelyik örökösárs által felvett leltár a többinek is javára szolgál, amennyiben a hagyatéki terhekért való felelősségük nem korlátlan.

Bármelyik örökösárs a többi örökössel szemben felelősségének korlátoltságára akkor is hivatkozhatik, ha a többi hitelezővel szemben korlátlanul felelős is.

HARMADIK FEJEZET.

A végrendelet.

Első czím.

Általános szabályok.

2064. §. Az örökhagyó csak személyesen tehet végrendeletet.

2065. §. Az örökhagyó nem tehet végakaratu rendelkezést oly módon, hogy más határozza meg, vajjon az érvényes-e vagy érvénytelen.

Az örökhagyó azon személy meghatározását, aki valamiben részesítendő, valamint a részletetés tárgyának meghatározását másra nem bízhatja.

2066. §. Ha az örökhagyó törvényes örökösait

minden közelebbi meghatározás nélkül nevezte ki örökösivé, azok, akik az örökség megnyílása idején az ő törvényes öröksei lennének, törvényes osztályrészeik arányában részesednek. Ha a részeltetés halasztó feltétel vagy valamely határnap megállapítása mellett történt és a feltétel vagy a határnap csak az örökség megnyílta után következik be, kétség esetében azok tekintendők örökösöknek, akik törvényes örökösök lennének, ha az örökhagyó a feltétel vagy a határnap bekövetkeztekor halt volna meg.

2067. §. Ha az örökhagyó rokonait vagy legközelebbi rokonait közelebbi meghatározás nélkül nevezte ki örökösökül, kétség esetében azok a rokonok, akik az örökség megnyílása idején törvényes öröksei lennének, törvényes örökrészeik arányában tekintendők örökösöknek. A 2066. §. 2. mondatában foglalt szabály alkalmazást nyer.

2068. §. Ha az örökhagyó közelebbi meghatározás nélkül gyermekeit nevezte ki örökösökül és egyik gyermek végrendelkezés előtt leszármazók hátrahagyásával meghalt, kétség esetében az a vélelem, hogy ennek a leszármazói oly módon örökölnék, amint törvényes örökösödés esetén a gyermek helyébe lépének.

2069. §. Ha az örökhagyó végrendeletében egyik leszármazójáról gondoskodott és ez a végrendelet tétele után kiesik, kétség esetében az a vélelem, hogy ennek leszármazói annyiban örökölnék, amennyiben törvényes örökösödés esetén ennek helyébe lépének.

2070. §. Ha az örökhagyó végrendeletében harmadik személy leszármazóiról közelebbi meghatározás nélkül gondoskodott, kétség esetében az a vélelem, hogy azokról a leszármazókról nem történt gondoskodás, a kik az örökség megnyílta idején, vagy ha a részeltetés halasztó feltétel vagy időmeghatározás mellett történt és a feltétel vagy a határidő csak az örökség megnyílta után következik be, a feltétel, vagy a határidő bekövetkezte idején még nem születtek.

2071. §. Ha az örökhagyó végrendeletében a személyek egész osztályáról, vagy oly személyekről gondoskodott, a kik hozzá szolgálati vagy üzleti viszonyban állanak, kétség esetében az a vélelem, hogy azok történt gondoskodás, a kik az örökség megnyílta idején a megjelölt osztályba tartoznak, vagy a nevezett viszonyban vannak.

2072. §. Ha az örökhagyó végrendeletében a szegényekről közelebbi meghatározás nélkül gondoskodott, kétség esetében az a vélelem, hogy azon község nyilvános szegénypénztára, melynek kerületében az örökhagyó utolsó lakása volt, azzal a meghagyással örököl, hogy a neki jutott összeget a szegények közt osztsza ki.

2073. §. Ha az örökhagyó azt a személyt, a kiről végrendeletében gondoskodott, oly módon jelölte meg, hogy a megjelölés több személyre illik és nem lehet kideríteni, hogy ezek közül kire gondolt, akkor ezek egyenlő részben örökölnék.

2074. §. Ha az örökhagyó vagyonában valakit végakaratu intézkedéssel felfüggesztő feltétel mellett

részesít, kétség esetében az a vélelem, hogy a részesítés csak akkor érvényes, ha az illető a feltétel bekövetkeztét megéri.

2075. §. Ha az örökhagyó vagyonában valakit oly feltétel mellett részesített, ha a kedvezményezett valamit bizonytalan időtartam alatt abbanhagy vagy tovább tesz, az esetben, ha az abbanhagyás vagy tevés lényegileg a kedvezményezett önkényétől függ, kétség esetében az vélelmezendő, hogy a részesítés attól a felbontó feltételtől függjön, hogy a kedvezményezett a cselekvést végezze, vagy a tevést abbanhagyja.

2076. §. Ha a feltétel, mely mellett valamely végakaratú rendelkezés folytán valaki részesedik, harmadik személy javát czélozza, ez kétség esetében bekövetkezettnek tekintendő, ha a harmadik személy a feltétel bekövetkeztéhez szükséges közreműködést megtagadja.

2077. §. A végakaratú rendelkezés, melylyel az örökhagyó házastársáról gondoskodott, hatálytalan, ha a házasság semmis, vagy ha az örökhagyó halála idején a házastárs vétkeessége miatt válóper indítására volt jogosítva és a válás, vagy az életközösség megszüntetése iránti keresetet benyújtotta.

Oly végakaratú intézkedés, melylyel az örökhagyó jegyeséről gondoskodott, hatálytalan, ha az eljegyzés az örökhagyó halála előtt felbomlott.

A rendelkezés nem hatálytalan, ha feltehető, hogy az örökhagyó ily esetben is megtette volna.

2078. §. A végintézkedés megtámadható, ha az örökhagyó nyilatkozatának tartalma felől tévedésben

volt, vagy ha ily tartalmu nyilatkozatot nem is szándékozott tenni és feltehető, hogy a nyilatkozatot a tényállás ismerete mellett nem tette volna.

Ugyanez áll arra az esetre, ha az örökhagyót a rendelkezésre valamely körülmény be — vagy be nem következésének téves feltevése vagy várása, vagy jogellenes fenyegetés indította.

A 122. §. szabályai nem nyernek alkalmazást.

2079. §. A végintézkedés megtámadható, ha az örökhagyó az örökség megnyilta idején létező oly köteles részre jogosultat mellőzött, akinek létezéséről az intézkedés tételekor nem tudott, vagy aki az intézkedés tétele után született, vagy lett kötelesrészre jogosulttá. Nincs helye megtámadásnak, ha feltehető, hogy az örökhagyó a tényállás ismerete mellett is megtette volna ezt az intézkedést.

2080. §. Megtámadásra az van jogosítva, kinek a végintézkedés megdöntése közvetlenül előnyére szolgálna.

Ha a 2078. §. eseteiben a tévedés csak egy bizonyos személyre vonatkozik és ez jogosítva van a megtámadásra, vagy jogosítva lenne, ha az örökség megnyilta idején élt volna, az esetben más nincs jogosítva a megtámadásra.

A 2079. §. esetében a megtámadási jog csak a kötelesrészre jogosítottat illeti.

2081. §. Oly végintézkedés megtámadása, melylyel örökös neveztetik ki, törvényes örökös az örökségből kizáratik, végrendeleti végrehajtó rendeltetik

ki, vagy ily rendelkezés visszavonatik, a hagyatéki bíróság előtti bejelentéssel történik.

A hagyatéki bíróság a megtámadási nyilatkozatot közli azzal, akit a megtámadott rendelkezés közvetlenül érdekel. A nyilatkozatot bárki megtekintheti, aki jogi érdekét valószínűvé teszi.

Az 1. bekezdésben foglalt szabály oly végrendeleti intézkedésre is érvényes, mely által más részére jog nem állapittatik meg, különösen érvényes valamely meghagyás megtámadására.

2082. §. A megtámadásnak csak egy éven belül van helye.

A határidő abban az időpontban kezdődik, melyben a megtámadásra jogosult a megtámadási okról tudomást nyer. A határidő folyására nézve a 203., 206. és 207. §-oknak az elélülésre érvényes szabályai megfelelően alkalmazandók.

Nincs helye megtámadásnak, ha az örökség megnyíltá óta harmincz év eltelt.

2083. §. Ha a szolgáltatási kötelezettséget megállapító végrendeleti intézkedés megtámadható, a terhelt megtagadhatja a szolgáltatást akkor is, ha megtámadásnak a 2082. §. szerint nincs is helye.

2084. §. Ha valamely végrendeleti intézkedés többféle képen értelmezhető, kétség esetében az az értelmezés irányadó, mely mellett a rendelkezésnek eredménye lehet.

2085. §. Egy végrendeletben foglalt több rendelkezés valamelyikének érvénytelensége a többi rendelkezés érvénytelenségét csak akkor vonja maga

után, ha feltehető, hogy az örökhagyó ezeket a rendelkezéseket az érvénytelen rendelkezés nélkül nem tette volna.

2086. §. Ha valamely végrendeleti intézkedésre vonatkozólag a kielégítés joga fenntartatott, de a kielégítés elmaradt, a rendelkezés csak akkor hatálytalan, ha feltehető, hogy a hatály a kiegészítéstől volt függővé téve.

Második czim.

A z örökös-nevezés.

2087. §. Ha az örökhagyó vagyonát, vagy vagyonának egy részét juttatta valakinek, ez a rendelkezés örökös-nevezésnek tekintendő, még akkor is, ha a kedvezményezett nincs örökösként megjelölve.

Ha az örökhagyó a kedvezményezettnek csak egyes tárgyakat juttatott, kétség esetében az a vélelem, hogy ő nem örökös, még ha örökösnek lenne is megjelölve.

2088. §. Ha az örökhagyó csak egy örököst nevezett ki, és az örökös-nevezést az örökségnek csak egy részére korlátozta, a többi rész tekintetében törvényes örökösödésnek van helye.

Ugyanez áll arra az esetre is, ha az örökhagyó több örököst nevezett ki, mindegyiket csak egy részre szorítva és az egyes részek az egészet nem meritik ki.

2089. §. Ha a kinevezett örökösök az örökhagyó akaratahoz képest az egyedüli örökösök, az esetben,

ha ezeknek mindegyike az örökségnek csak egy részére van kinevezve és a részek az egészet ki nem meritik, az egyes részek arányosan növekednek.

2090. §. Ha a kinevezett örökösök mindegyike az örökségnek egy részére van kinevezve és az egyes részek az egészet meghaladják, az egyes részek aránylagosan kevesbednek.

2091. §. Ha több örökös van kinevezve a nélkül, hogy az örökrészek meg lennének határozva, amennyiben a 2066—2069. §-okból más ki nem tűnik, az örökösök egyenlő részben örökösödnek.

2092. §. Ha több örökös közül némelyek részekre, mások részek nélkül vannak kinevezve, az utóbbiaknak az örökség szabadon maradt része jut.

Ha a meghatározott részek az örökséget kimerítik, a részek oly aránylagos leszállításának van helye, hogy a részek meghatározása nélkül kinevezett örökösök mindegyike annyit kap, mint a legkisebb részre kinevezett örökös.

2093. §. Ha több örökös közül némelyek az örökségnek ugyan arra a részére van kinevezve (közös örökrész), a közös örökrész tekintetében a 2089—2092. §-ok szabályai nyerne megfelelő alkalmazást.

2094. §. Ha több örökös oly módon van kinevezve, hogy ezek a törvényes örökösödést kizárják és az örökösök egyike az örökség megnyilta előtt vagy után kiesik, ennek örökrészével a többiekéi örökrészeik arányában növekednek. Ha az örökösök közül némelyek közös örökrészre vannak kinevezve, első sorban köztük van növekedésnek helye.

Ha az örökhagyó az örökösnevezés által az örökségnek csak egy részéről rendelkezett és a többi rész tekintetében törvényes örökösödésnek van helye, a kinevezett örökösöknek részei csak az esetben növekednek, amennyiben az örökösök közös osztályrészre vannak kinevezve.

Az örökhagyó a növekedést kizárhatja.

2095. §. Az örökösre növekedés folytán átszálló örökrész a hagyományok és meghagyásokkal szemben, melyekkel ez az örökös, vagy a kieső örökös meg van terhelve, valamint a kiegyenlítési kötelezettséggel szemben különös örökségnek tekintendő.

2096. §. Az örökhagyó arra az esetre, ha valamelyik örökös az örökség megnyilta előtt vagy után kiesnék, mást nevezhet ki örökösül (helyettes örökös.)

2097. §. Ha valaki arra az esetre, hogy az első sorban hivatott örökös nem örökölhet, vagy arra az esetre, hogy nem akar örökölni, helyettes örökösnek van kinevezve, kétség esetében az a vélelem, hogy mindkét esetre van helyettesül kinevezve.

2098. §. Ha az örökösök kölcsönösen, vagy közülök egyikért többiek vannak helyettes örökösül kinevezve, kétség esetében az a vélelem, hogy örökrészeik arányában vannak helyettesként kinevezve.

Ha az örökösök kölcsönösen vannak helyettes örökösül kinevezve, azok az örökösök, akik közös osztályrészre vannak kinevezve, kétség esetében mint helyettes örökösök ezzel az örökrészszel a másikat megelőzik.

2099. §. A helyettes örökös joga a növekedési jogot megelőzi.

Harmadik czím.

Utóörökös kinevezése.

2100. §. Az örökhagyó oly módon nevezhet ki örökös, hogy ez csak akkor lesz örökössé, miután már egy másik örökös lett (utóörökös.)

2101. §. Ha oly egyén van örökösül kinevezve, aki az örökség megnyilta idején még nem született, kétség esetében az a vélelem, hogy ez utóörökössé van kinevezve. Ha az örökhagyó akaratának nem felel meg, hogy a kinevezett utóörökös legyen, a kinevezés hatálytalan.

Ugyanez áll oly jogi személy kinevezésénél is, mely csak az örökség megnyilta után jön létre; a 84. §-ban foglalt szabály érintetlenül marad.

2102. §. Az utóörökösi kinevezés a helyettes örökössé való kinevezést is magában foglalja.

Ha kétséges, hogy valaki helyettes vagy utóörökössé van kinevezve, helyettes örökösnek tekintendő.

2103. §. Ha az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy az örökös az örökséget valamely meghatározott időpont vagy esemény bekövetkeztével másnak adja ki, az veendő fel, hogy a másik van utóörökössé kinevezve.

2104. §. Ha az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy az örökös csak egy bizonyos időpont, vagy esemény bekövetkeztéig legyen örökös, annélkül, hogy meghatározná, kinek jusson azután az örökség, az

veendő fel, hogy utóörökösökként azok vannak kinevezve, akik az örökhagyó törvényes örökösei lennének, ha ő meghatározott időpont vagy esemény bekövetkeztekor meghalt volna. A kincstár ezen szabály értelmében nem tartozik a törvényes örökösök közé.

2105. §. Ha az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy a kinevezett örökös az örökséget csak valamely meghatározott időpont vagy esemény bekövetkeztével kapja meg anélkül, hogy meghatározná, ki legyen addig az örökös, az esetben addig az örökhagyó törvényes örökösei örökölnék.

Ugyan ez áll arra az esetre, ha az örökös személyisége az örökség megnyilta után bekövetkező esemény által állapítandó meg, vagy ha az örökség megnyilta idején még nem született személynek vagy ezen időben még létre nem jött jogi személynek örökössé való kinevezése a 2101. §. értelmében utó örökös nevezésnek tekintendő.

2106. §. Ha az örökhagyó utóörököszt nevezett ki anélkül, hogy meghatározta volna azt az időpontot vagy eseményt, melylyel az utóörökösödésnek be kell következnie, az örökség az utóörökösre csak az örökös halála után száll.

Ha a még nem született személynek örökössé való kinevezése a 2101. §. 1. bekezdése értelmében utóörökös nevezésnek tekintendő, az örökség az utóörökösre ennek születésekor száll át A) 2101. §. 2. bekezdése esetében az átszállás a jogi személy létrejöttével történik.

2107. §. Ha az örökhagyó egyik leszármazója részére, a kinek a végrendelkezéskor leszármazója még nincs, vagy a kiről az örökhagyó ebben az időben nem tudja, a leszármazó halála idejére utóörököszt jelölt ki, az a vélelem, hogy az utóörökös csak arra az esetre neveztetett ki, ha a leszármazó utódok nélkül hal meg.

2108. §. Az 1923. §. szabályai az utóörökösödésre megfelelően alkalmazandók.

Ha a kinevezett utóörökös az utóörökösödés esetének bekövetkezte előtt, de az örökség megnyilta után meghal, joga örökösire száll át, ha csak az örökhagyó más akaratára nem lehet következtetni. Ha az utóörökös halasztó föltételek mellett van kinevezve, a 2074. §. szabálya alkalmazandó.

2109. §. Az utóörökös nevezés az örökség megnyitától számított harmincz év alatt hatályát veszti, ha csak az utóörökösödés esete előbb be nem következett. Az utóörökös nevezés ezen idő után is hatályba marad:

1. ha az utóörökösödés arra az esetre van elrendelve, hogy az örökös vagy utóörökös személyében valamely meghatározott esemény következik be, és az, a kinek személyében az eseménynek be kell következnie, az örökség megnyilta idején él;
2. ha az örökös vagy utóörökös részére, arra az esetre, ha neki fivére vagy nővére születik, a fivér vagy nővér van örökösül kijelölve.

Ha az örökös vagy az utóörökös, kinek szemé-

lyében az eseménynek be kell következnie, jogi személy, a harmincz éves határ idő irányadó.

2110. §. Az utóörökös joga kétség esetében arra az örökrészre is kiterjed, mely az örökösre valamely örökös társ kiesése folytán száll át.

Az utóörökös joga kétség esetében nem terjed ki az örökösnek juttatott előhagyományra.

2111. §. Az örökséghez tartozik mind az, a mit az örökös az örökséghez tartozó valamely jog alapján, vagy valamely hagyatéki tárgy megsemmisítése, meg rongálása vagy elvonása miatti kártérítés címén vagy az örökség segélyével jog útján szerez, föltéve, hogy ennek megszerzése őt nem haszon címén illeti meg. Azt, hogy valamely jogüzlet által szerzett követelés az örökséghez tartozik, az adós csak akkor tartozik elismerni, ha a hozzátartozóságról tudomást nyert; a 406—408. §-ok szabályai megfelelően alkalmazandók.

Az örökséghez tartozik az is, a mit az örökös valamely hagyatéki ingatlan leltárában beruház.

2112. §. Az örökös az örökséghez tartozó dolgok fölött, a mennyiben a 2113—2115. §-okból más ki nem tűnik, szabadon rendelkezhetik.

2113. §. Az örökösnek az örökséghez tartozó ingatlan, vagy az örökséghez tartozó ingatlanra vonatkozó jog fölötti rendelkezése az utóörökösödés bekövetkezte esetében csak annyiban hatálytalan, a mennyiben az az utóörökös jogát meghiusítaná vagy sértené.

Ugyanez áll oly hagyatéki dolog feletti rendelkezésről is, a mely viszontszolgáltatás nélkül, vagy

az örökös által tett ajándékozási ígéret teljesítése céljából történik. Kivételnek azok az ajándékozások, melyek által valamely erkölcsi kötelességnek, vagy tisztességbeli kötelezettségnek tétetik elég.

Ezek a szabályok azok előnyére, a kik valamely nem jogosítottól származtatják jogaikat, megfelelő alkalmazást nyer.

2114. §. Ha a hagyatékhhoz jelzálog követelés, telek vagy járadék adósság tartozik, a felmondás és a bevonás joga az örököst illeti. Az örökös azonban csak azt követelheti, hogy az adós a tőkét az utóörökös beleegyezésének megnyerése után neki fizesse ki, vagy hogy azt az ő és az utóörökös részére leletbe helyezze. A jelzálogkövetelésre, a telek és járadék adósságra vonatkozó egyéb rendelkezésekre a 2113. §. szabályai nyernek alkalmazást.

2115. §. A hagyatéki tárgyak feletti oly rendelkezés, mely a végrehajtási vagy zárlati eljárás folyamán, vagy a csődtömeggondnok által tétetik, az utóörökösödés bekövetkezte esetében annyiban hatálytalan, a mennyiben az utóörökös jogát meghiusitaná vagy sértené. A rendelkezés korlátlanul hatályos, ha valamely hagyatéki hitelezőnek követelése, vagy valamely hagyatéki tárgyra vonatkozó oly jog érvényesítettik, a mely az utóörökösödés bekövetkezte esetében az utóörökössel szemben hatályos.

2116. §. Az örökös az utóörökös kívánságára köteles a hagyatékhhoz tartozó bemutatóra szóló papirokat a szelvény-utalványokkal együtt valamely letéti hatóságnál, vagy a birodalmi banknál oly rendeltetés-

sel letenni, hogy ezeknek kiadatása csak az utóörökös beleegyezésével kérhető. Oly bemutatóra szóló papiroknak, melyek a 92. §. szerint elhasználható dolgok, valamint a kamat-, járadék- vagy nyereségosztalék szelvényeknek letétbe helyezése nem követelhető. A bemutatóra szóló papirokkal egyenlő tekintet alá esnek az üres forgatmánynyal ellátott rendeleti papírok.

A letétbe helyezett papírok fölött az örökös csak az utóörökös beleegyezésével rendelkezhetik.

2117. §. Az örökös a bemutatóra szóló papirokat a 2116. §. szerinti letétbe helyezés helyett saját nevére irathatja azzal, hogy azok felett csak az utóörökös beleegyezésével rendelkezhetik. Ha a papírokon a birodalom vagy valamely szövetséges állam szerepel kibocsájtóként, az örökös azokat ugyanily záradékkal a birodalom vagy a szövetséges állam ellen könyvköveteléssé változtathatja át.

2118. §. Ha az örökséghez a birodalom vagy valamelyik szövetséges állam elleni könyvkövetelések tartoznak, az örökös az utóörökös bejelmére köteles az adóskönyvben azt a záradékot bejegyezni, hogy ő a követelések fölött csak az utóörökös beleegyezésével rendelkezhetik.

2119. §. Pénzt, melyet a rendes gazdálkodás szabályai szerint tartósan kell elhelyezni, az örökös csak a gyámi pénzek elhelyezésére érvényes szabályok szerint helyezhet el.

2120. §. Ha a rendes kezeléshez, nevezetesen a hagyatéki tervek kiegyenlítéséhez oly rendelkezés szük-

séges, melyet az örökös az utóörökös elleni hatálylyal nem tehet, ez esetben köteles az utóörökös az örökösrel szemben a rendelkezéshez beleegyezését adni. A beleegyezés az örökös kérelmére közokiratban adandó. A hitelesítés költségei az örököst terhelik.

2121. §. Az örökös az utóörökös kérelmére köteles az örökséghez tartozó dolgokról jegyzéket adni. A jegyzék a fölvétel napjának keltével ellátandó és az örökös által aláírandó; az örökös az aláírást az utóörökös kívánságára hitelesíttetni tartozik.

Az utóörökös követelheti, hogy a jegyzék készítésénél jelen lehessen.

Az örökös jogosítva és az utóörökös kívánságára kötelezve is van a jegyzéket az illetékes hatóság, vagy az illetékes tisztviselő vagy jegyző által felvételni.

A felvétel és a hitelesítés költségei az örökséget terhelik.

2122. §. Az örökös az örökséghez tartozó dolgok állapotát saját költségén szakértők által megállapíttathatja. Ugyanez a jog megilleti az utóörököst is.

2123. §. Ha az örökséghez erdő is tartozik, úgy az örökös, mint az utóörökös is követelheti, hogy a használat mérve és a gazdasági kezelés módja üzemterv útján megállapíttassék. Ha a körülményekben lényeges változás következik be, bármelyik fél követelheti az üzemterv megfelelő módosítását. A költség az örökséget terhelik.

Ugyanez áll arra az esetre, ha bánya, vagy a talaj alkatrészeinek kiaknázására irányuló mű tartozik az örökséghez.

2124. §. Az örökös viseli az utóörökössel szemben a közönséges fenntartási költségeket.

Egyéb költségeket, melyeket az örökös az örökségi tárgyak fentartása céljából a körülményekhez képest szükségesnek tarthat, az örökségből fedezheti. Ha ezeket a költségeket saját vagyonából fedezi, az utóörökös köteles ezeket az utóörökösödés bekövetkezte esetén megtéríteni.

2125. §. Ha az örökös az örökségre oly költségeket fordít, melyek nem esnek a 2124. §. rendelkezése alá, az örökös ezeket az utóörökösödés bekövetkezte esetén a megbízás nélküli ügyvitel szabályai szerint tartozik megtéríteni.

Az örökös jogosítva van oly beruházást, melylyel az örökséghez tartozó valamely dolgot ellátott, visszavenni.

2126. §. Az örökös az utóörököshöz való viszonyában, nem köteles azokat a rendkívüli terheket viselni, melyek az örökségi tárgyak törzs értékén nyugvóknak tekintendők. Ezekre a terhekre a 2124. §. 2. bekezdés szabályai nyernek alkalmazást.

2127. §. Az utóörökös jogosítva van az öröksőtől az örökség állapota felől felvilágosítást kérni, amennyiben alaposan feltehető, hogy az örökös, az az utóörökös jogait kezelése által jelentékenyen sérti.

2128. §. Ha az örökös viselkedése vagy kedvetlen vagyoni helyzete arra az aggodalomra ad okot, hogy az utóörökös jogai jelentékeny sérelmet szenvednek, az utóörökös biztosítékot követelhet.

Az 1052. §. azon szabályai, melyek a haszonélvező

biztosítékadási kötelezettségére érvényesek, megfelelő alkalmazást nyernek.

2129. §. Ha az örökös a kezeléstől az 1082. §. értelmében elmozdítottatik, elveszti az örökségi tárgyak fölötti rendelkezési jogát.

Ezek a szabályok azok javára, akik jogaikat valamely nem jogosult személytől származtatják le, megfelelő alkalmazást nyernek. Az örökséghez tartozó követelések tekintetében az örökösnek a kezeléstől való elmozdítása az adóssal szemben csak akkor hatályos, ha ő a történt intézkedésről tudomást nyer, vagy ha az intézkedésről szóló értesítés neki kézbesítettik. Ugyanez áll ezen intézkedés megszüntetéséről is.

2130. §. Az örökös az utóörökösödés bekövetkezte után köteles az örökséget az utóörökösnek oly állapotban kiadni, a mely egész a kiadásig folytatott rendes kezelésnek megfelel. A mezőgazdasági ingatlanok kiadására az 592. §., a falusi birtok kiadására pedig az 592. és 593. §-ok szabályai nyernek megfelelő alkalmazást.

Az örökös az utóörökös kívánságára számadással tartozik.

2131. §. Az örökös az utóörökössel szemben kezelés tekintetében csak azzal a gondossággal tartozik eljárni, a melyet saját ügyeiben szokott kifejtetni.

2132. §. Az örökségi tárgyakban bekövetkezett oly változásokért és megromlásért, melyek rendes használat folytán keletkeztek, az örökös nem felelős.

2133. §. Ha az örökös a gyümölcsöket a rendes kezelés szabályai ellenére szedi, vagy ha a gyümöl-

csöket azért szedi oly tulságos mértékben, mert ez valamely különös esemény folytán vált szükségessé, a gyümölcsök értéke csak annyiban illeti őt meg, amennyiben a szabályellenes, vagy tulságos gyümölcszedés az őt illető hasznokat kevesbiti és amennyiben a gyümölcsök értéke a rendes gazdálkodás szabályai szerint, a dolog helyreállítására nem fordítandó.

2134. §. Ha az örökös valamely örökségi tárgyat a maga részére használt föl, köteles annak értékét az utóörökösödés bekövetkezte után az utóörökösöknek megtéríteni. A vétkekesség miatti további felelősség érintetlen marad.

2135. §. Ha az örökös az örökséghez tartozó ingatlant bérbe, vagy haszonbérbe adta, az esetben, ha a bérleti, vagy haszonbérleti viszony az utóörökösödés bekövetkeztekor még fennáll, az 1056. §. szabályai nyernek megfelelő alkalmazást.

2136. §. Az örökhagyó az örököst a 2113. §. 1. bek., a 2114., 2116—2119., 2123., 2127—2131., 2133. és 2134. §-okban foglalt korlátozások és kötelezettségek alól felmentheti.

2137. §. Ha az örökhagyó az utóörököst arra nevezte ki, ami az örökségből az utóörökösödés bekövetkeztekor még meg lesz, ez úgy tekintendő, mintha az örökös a 2136. §-ban megjelölt korlátozások és kötelezettségek alól mentené föl.

Ugyanez veendő fel kétség esetében akkor is, ha az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy az örökös az örökség felett szabadon rendelkezessék.

2138. §. Az örökös kiadási kötelezettsége a

2137. §. eseteiben a még meglevő örökségi tárgyakra szorítkozik. Oly tárgyakra fordított költségeikért, melyeket eme megszorítás folytán nem tartozik kiadni, megtérítést nem követelhet.

Ha az örökös valamely hagyatéki tárgyról a 2113. §. 2. bek. ellenére rendelkezik, vagy ha az örökséget azzal a szándékkal, hogy az utóörököst megkárosítsa, megrövidíti, az utóörökösöknek kártérítéssel tartozik.

2139. §. Az utóörökösödés esetének bekövetkeztével az örökös megszűnik örökös lenni és az örökség az utóörökösökre száll át.

2140. §. Az örökös a hagyatéki tárgy feletti rendelkezése az utóörökösödés esetének bekövetkezése után is ugyanoly mértékben jogosult, mint előbb, míg csak ennek bekövetkeztéről nem értesül, vagy értesülnie kell. Harmadik személy nem hivatkozhatik erre a jogosultságra, ha a jogügylet kötésekor az utóörökösödés bekövetkeztéről tud, vagy tudhat.

2141. §. Ha az utóörökösödés esetének bekövetkeztekor utóörökös születése várható, az anya tartási igényére nézve az 1963. §. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

2142. §. Az utóörökös, mihelyt az örökség megnyílt, azt visszautasíthatja.

Ha az utóörökös az örökséget visszautasítja, az az örökösé marad, hacsak az örökhagyó másként nem rendelkezett.

2143. §. Ha az utóörökösödés bekövetkezik, azok a jogviszonyok, melyek az örökség megnyíltá folytán

jog és kötelezettség, vagy jog és megterhelés egyesülése következtében megszűntek, meg nem szűnteknek tekintendők.

2144. Azok a szabályok, melyek az örökösnek a hagyatéki terhekért való felelősségének korlátozására vonatkozik, az utóörökösre is érvényesek; a hagyaték helyébe lép mindaz, amit az utóörökös az örökségből kap, beleszámítva azokat a követeléseket is, melyek őt az örökös, mint ilyen ellen illetik.

Az örökös által felvett leltár az utóörökösnek is javára szolgál.

Az utóörökös az örökössel szemben felelősségének megszorítására akkor is hivatkozhatik, ha a többi hagyatéki hitelezővel szemben korlátlanul felelős.

2145. §. Az örökös a hagyatéki terhekért az utóörökösödés bekövetkezése után még csak annyiban felelős, a mennyiben az utóörököst nem terheli. A felelősség azokért a hagyatéki terhekért is fennmarad, melyek az örökös és az utóörökös közti viszonyban az örököst terhelik.

Az örökös az utóörökösödés bekövetkezése után a hagyatéki terhek kiegyenlítését, a mennyiben felelőssége nem korlátlan, megtagadhatja, ha ezeknek fedezésére az, a mi neki az örökségből jut, nem elegendő. Az 1990. és 1991. §-ok szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

2146. §. Az örökös a hagyatéki hitelezővel szemben kötelezve van az utóörökösödés bekövetkeztét a hagyatéki bíróságnál haladéktalanul bejelenteni.

Az örökös bejelentését az utóörökös bejelentése pótolja.

A hagyatéki bíróság tartozik megengedni, a ki jogi érdekét valószínűvé teszi.

Negyedik czim.

A h a g y o m á n y.

2147. §. Hagyományval az örökös vagy a hagyományos terhelhető meg. A mennyiben az örökhagyó másképp nem rendelkezett, az örökös van megterhelve.

2148. §. Ha több örökös vagy több hagyományos van ugyanazon hagyományval megterhelve, kétség esetében az örökösök örökrészeik arányában, a hagyományosok pedig hagyományaik értékének arányában vannak megterhelve.

2149. §. Ha az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy a kinevezett örökösnek valamely örökségi tárgy ne adassék ki, úgy tekintendő, mint ha ezt a tárgyat a törvényes örökösöknek hagyományozta volna. A kincstár ezen szabály értelmében nem tartozik a törvényes örökösökhöz.

2150. §. Az örökösök valamelyikének juttatott hagyomány (első hagyomány) annyiban is hagyomány, a mennyiben azzal az örökös maga is meg van terhelve.

2151. §. Az örökhagyó többeket is részesíthet egy hagyományban, oly módon, hogy a terheltnak, vagy harmadik személynek kell meghatároznia, több közül kinek jusson a hagyomány.

A terhelt általi kijelölés azzal szemben tett nyilatkozattal történik, a ki a hagyományt kapja. A harmadik személy általi kijelölés a terhelttel szemben tett nyilatkozattal történik.

Ha a terhelt vagy a harmadik személy a kijelölést nem eszközölheti, a kedvezményezettek egyetemleges hitelezők. Ugyanez áll arra az esetre, ha a hagyatéki bíróság a terheltnak vagy a harmadik személynek, az érdekeltek valamelyikének kérelmére a nyilatkozat tételére határidőt tűzött ki és ez a határidő eltelt anélkül, hogy előbb nyilatkozat tételét volna. A kedvezményezett, a ki a hagyományt kapja, kétség esetében nincs osztozásra kötelezve.

2152. §. Ha az örökhagyó többeket részesített egy hagyományban oly módon, hogy csak az egyik vagy a másik kapja meg a hagyományt, az a vélelem, hogy a terheltnak kell kijelölnie, hogy közülök kinek jusson a hagyomány.

2153. §. Az örökhagyó egy hagyományban többeket részesíthet oly módon, hogy a terheltnak vagy harmadik személynek kell meghatároznia, hogy a hagyományozott dologból ki mit kapjon. A kijelölés a **2151. §. 2. bek.** értelmében történik.

Ha a terhelt vagy a harmadik személy a kijelölést nem eszközölheti, a kedvezményezettek egyenlően vannak jogosítva. A **2151. §. 3. bek. 2. mondatában** foglalt szabály megfelelő alkalmazást nyer.

2154. §. Az örökhagyó oly módon rendelhet hagyományt, hogy a kedvezményezett több dolog közül az egyiket vagy a másikat kapja. Ha ily esetben

a választás harmadik személyre ruháztatik, ez a terhelttel szemben tett kijelentéssel történik.

Ha a harmadik személy nem választhat, a választás joga a terheltre száll át. A 2151. §. 3. bek. 2. mondatában foglalt szabály megfelelően alkalmazandó.

2155. §. Ha az örökhagyó a hagyományozott dolgot csak faj szerint határozta meg, a kedvezményezett viszonyainak megfelelő dolog szolgáltatandó. Ha a dolog kijelölése a kedvezményezettre vagy harmadik személyre ruháztatik, a 2154. §-nak harmadik személyválasztásra érvényes szabályai nyerne alkalmazást.

Ha a kedvezményezett vagy harmadik személy által foganatositott választás a kedvezményezett viszonyainak nyilvánvalóan meg nem felel, a terheltnek oly módon kell szolgáltatnia, mint ha az örökhagyó a dolog kijelöléséről egyáltalában nem intézkedett volna.

2156. §. Az örökhagyó oly hagyomány rendelkezésekor, melynek célját meghatározta, a szolgáltatás megjelölését a terheltnek, vagy a harmadik személynek méltányos belátására bízhatja. Ily hagyományra a 315—319. §-ok szabályai nyerne megfelelő alkalmazást.

2157. §. Ha ugyanazon tárgyat az örökhagyó többeknek hagyományozta, a 2089—2093. §-ok szabályai nyerne megfelelő alkalmazást.

2158. §. Ha az örökhagyó ugyanazt a tárgyat többeknek hagyományozta, az esetben, ha ezeknek egyike az örökség megnyilta előtt, vagy után kiesik,

ennek része a többi kedvezményezett részét arányosan növeli. Ez arra az esetre is áll, ha az örökhagyó a kedvezményezettek részeit meghatározta. Ha a kedvezményezettek közül némelyek ugyanarra a részre vannak hivatva, első sorban ezeknek a részei növekednek.

Az örökhagyó a növekedést kizárhatja.

2159. §. A hagyományosra növekedés folytán szálló rész azon hagyományok és meghagyásokkal szemben, melyekkel ez, vagy a kieső hagyományos van megterhelve, különös hagyománynak tekintendő.

2160. §. Hatálytalan a hagyomány, ha a kedvezményezett az örökség megnyilta idején már nem él.

2161. §. A hagyomány, amennyiben az örökhagyónak más akarata föl nem tehető, hatályos, ha a kedvezményezett örökös, vagy hagyományos nem lesz. Terhelt ebben az esetben az, akinek az első sorban terhelt kiesése első sorban javára szolgált.

2162. §. A halasztó feltétel, vagy határidő kitűzése mellett rendelt hagyomány az örökség megnyiltától számított harmincz év elteltével hatályát veszti, ha a feltétel, vagy a határidő előbb be nem következett.

Ha a kedvezményezett az örökség megnyilta idején még nem született, vagy személyisége az örökség megnyilta után bekövetkező esemény által határozatlik meg, a hagyomány az örökség megnyiltától számított harmincz év alatt hatályát veszti, ha a kedvezményezett előbb nem született, vagy az esemény, mely az illető személyiségét meghatározza, előbb be nem következett.

2163. §. A hagyomány a 2162. §. eseteiben harmincz év eltelte után is hatályban marad:

1. ha arra az esetre rendeltetett, hogy a terhelt, vagy a kedvezményezett személyében bizonyos esemény következik be és az, akinek személyében az eseménynek be kell következnie, az örökség megnyilta idején él;
2. ha az örökös, utóörökös, vagy hagyományos arra az esetre, hogy neki fivére, vagy nővére születik, a fivér, vagy nővér javára hagyománnyal terheltetik meg.

Ha a terhelt, vagy a kedvezményezett, akinek személyében az eseménynek be kell következnie, jogi személy, a harmincz éves határidő irányadó.

2164. §. A dolog hagyományozása kétség esetében kiterjed annak az örökség megnyilta idején meglévő tartozékára is.

Ha a dolognak a hagyomány rendelés után történt megrongálása miatt az örökhagyót az értékcsökkenésért kártérítési igény illeti, kétség esetében a hagyomány erre az igényre terjed ki.

2165. §. Ha az örökhagyó az örökséghez tartozó dologt hagyományozott, a hagyományos kétség esetében nem követelheti azoknak a jogoknak törlését, melyekkel az a dolog terhelve van. Ha az örökhagyónak ezen jogok törlésére igénye van, a hagyomány kétség esetében ezen igényre kiterjed.

Ha a hagyományozott ingatlant jelzálog-, telek-, vagy járadék-tartozás terheli, amely magát az örök-

hagyót illeti, a körülményekből állapítandó meg, hogy a jelzálog-, telek- vagy járadéktartozás vele együtt hagyományozottnak tekintendő-e.

2166. §. Ha az örökséghez tartozó elhagyományozott ingatlan az örökhagyó tartozása, vagy oly tartozás miatt, melynek kiegyenlítésére az adóssal szemben az örökhagyó van kötelezve, jelzáloggal van terhelve, a hagyományos köteles az örökösrel szemben kétség esetében a hitelezőt kellő időben kielégíteni, föltéve, hogy az ingatlan értéke a tartozást fedezi. Az értékre nézve az az idő irányadó, melyben a dolog tulajdona a hagyományosra száll át; az érték azon terhek levonásával számítatik, melyek a jelzálogot rangban megelőzik.

Ha az örökhagyóval szemben harmadik személy van a tartozás kiegyenlítésére kötelezve, a hagyományos kötelezettsége kétség esetében csak annyiban áll fenn, amennyiben az örökös a kiegyenlítést a harmadik személytől ki nem eszközölheti.

Az 1190. §-ban körülírt jelzálogra ezek a szabályok nem nyernek alkalmazást.

2167. §. Ha a hagyományozott ingatlanon kívül az örökséghez tartozó egyéb ingatlanok is jelzáloggal vannak terhelve, a hagyományosnak a 2166. §-ban megállapított kötelezettsége, kétség esetében a tartozás azon részére terjed ki, amely a hagyományozott ingatlan értéke és az összes ingatlanok értéke közti viszonynak megfelel. Az érték a 2166. §. 1. bek. 2. mondata értelmében számítatik.

2168. §. Ha az örökséghez tartozó több ingat-

lant egy egyetemleges telektartozás, vagy egy egyetemleges járadéktartozás terhel s az örökhagyó ezen ingatlanoknak egyikét hagyományozta el, a hagyományos az örökssel szemben, kétség esetében a hitelezőt a telek- vagy járadéktartozás azon része erejéig tartozik kielégíteni, mely a hagyományozott ingatlan értéke és az összes ingatlanok értéke közti viszonyoknak megfelel. Az érték a 2166. §. 1. bek. 2. mondata értelmében számíttatik.

Ha a hagyományozott ingatlanon kívül az örökséghez nem tartozó ingatlan is ugyanazon egyetemleges telektartozással, vagy ugyanazon egyetemleges járadéktartozással van terhelve, az esetben, ha az örökhagyó az örökség megnyilta idején a másik ingatlan tulajdonosával szemben, vagy a tulajdonos jogelődjével szemben a hitelező kielégítésére van kötelezve, a 2166. §. 1. bek. és a 2167. §. szabályai nyerneek megfelelő alkalmazást.

2169. §. Valamely meghatározott dolognak hagyományozása hatálytalan, ha az illető dolog az örökség megnyilta idején az örökséghez nem tartozik, kivéve, ha a kedvezményezett az esetben is részesítendő, ha a dolog nem is tartozik az örökséghez.

Ha az örökhagyót a hagyományozott dolognak csak birtoka illeti, kétség esetében csak a birtok tekintetik hagyományozottnak, kivéve, ha a kedvezményezettnek semmi jogi előnyt nem nyújt.

Ha az örökhagyót a hagyományozott dolog szolgáltatására való igény illeti, vagy amennyiben a dolog a

hagyomány rendelkezése után megsemmisült, vagy az örökhagyótól elvonatott, az örökhagyót az érték megtérítése iránti jog illeti, kétség esetében ez az igény a hagyomány tárgya.

Nem tartozik az örökséghez az 1. bek. értelmében oly dolog, melynek elidegenítésére az örökhagyó kötelezve van.

2170. §. Ha valamely dolognak hagyományozása, mely az örökség megnyilta idején nem tartozik az örökséghez, a 2169. §. 1. bek. értelmében hatályos, a terhelt köteles a kedvezményezettnek megszerezni.

Ha a terhelt képtelen a dolgot megszerezni, annak értékét köteles kiadni. Ha a dolog megszerzése csak aránytalan költségekkel volna lehetséges, a terhelt az érték megtérítésével szabadulhat kötelezett-sége alól.

2171. §. Oly hagyomány, mely az örökség megnyilta idején lehetetlen szolgáltatásra irányul, vagy az ezen időben fennálló valamely törvényes tilalomba ütközik, hatálytalan. A 308. §-ban foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyerneek.

2172. §. A hagyományozott dolog szolgáltatása akkor is lehetetlen, ha a dolog más dologgal oly módon van összekötve, összekeverve, vagy összevegyítve, hogy a 946—948. §-ok értelmében a másik dolog tulajdona erre is kiterjed, vagy társtulajdon forog fenn, vagy ha oly módon dolgoztatott fel, vagy alakíttatott át, hogy a 950. §. szerint az új dolog előállítója tulajdonos lett.

Ha az összekötés, összekeverés, vagy összevegyítés mástól, mint az örökhagyótól származik és az örökhagyó ezáltal közös tulajdont szerzett, kétség esetében a rész tulajdon tekintetik hagyományozottnak; ha az örökhagyót az összekötött dolog elvételeére való jog illeti meg, kétség esetében ez a jog tekintetik hagyományozottnak. Amennyiben az átdolgozás, vagy átalakítás mástól, mint az örökhagyótól származik, a 2169. §. 3. bek. szabálya irányadó.

2173. §. Ha az örökhagyó valamely őt illető követelést hagyományozott, az esetben, ha a teljesítés az örökség megnyílta előtt történik és a szolgáltatott dolog az örökségben még meg van, kétség esetében az a vélelem, hogy az a dolog a kedvezményezettnek kiszolgáltatandó. Ha a követelés valamely pénzösszeg szolgáltatására irányult, kétség esetében a megfelelő pénzösszeg tekintetik hagyományozottnak, még akkor is, ha ez az örökségben fel nem található.

2174. §. A hagyomány megalapítja a kedvezményezettnek azt a jogát, hogy a terhelttől a hagyományozott dolog szolgáltatását követelhesse.

2175. §. Ha az örökhagyó az örökös ellen fennálló követelést vagy oly jogot hagyományozott, melylyel az örökösnek valamely dolga vagy joga van megterhelve, és esetben az örökség megnyílta folytán jog és kötelezettség, vagy jog és megterhelés egyesülése következtében megszűnt jogviszonyok a hagyomány tekintetében meg nem szűnnek tekintendők.

2176. §. A hagyományos követelése az örökség megnyílásával jön létre (a hagyomány átszállása), érintetlen maradván a hagyományos azon joga, hogy a hagyományt visszautasíthatja.

2177. §. Ha a hagyomány halasztó föltétel, vagy valamely határidő kikötése mellett van elrendelve és a föltétel, vagy a határidő csak az örökség megnyílése után következik be, a hagyomány csak a föltétel, vagy a határidő bekövetkeztével száll át.

2178. §. Ha kedvezményezett az örökség megnyílasakor még nem született, vagy ha az ő személye csak az örökség megnyílése után bekövetkező esemény által fog megállapíttatni, az esetben a hagyomány az első esetben a születéssel, az utóbbi esetben az esemény bekövetkeztével nyílik meg.

2179. §. Az örökség megnyílése és a hagyomány átszállása közt eltelt időre a 2177. és 2178. §-ok esetében azok a szabályok alkalmazandók, melyek arra az esetre érvényesek, ha az adós valamely szolgáltatással halasztó föltétel mellett tartozik.

2180. §. A hagyományos, ha a hagyományt elfogadja, többé vissza nem utasíthatja.

A hagyomány elfogadása, valamint visszautasítása a terhelttel szemben tett nyilatkozattal történik. A nyilatkozat csak az örökség megnyílése után tehető; a nyilatkozat hatálytalan, ha föltételhez, vagy időhatározáshoz van kötve.

Az 1950-ik §., az 1952-ik §. 1. és 3-ik bek. és az 1953-ik §. 1. és 2-ik bekezdésének az örökség elfoga-

dására és visszautasításra vonatkozó szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

2181. §. Ha a hagyomány kiszolgáltatásának ideje a terhelt szabad tetszésére van bízva, a teljesítés kétség esetében a terhelt halálakor válik esedékessé.

2182. §. Ha az örökhagyó csak faj szerint meghatározható dolgot hagyományozott, a terheltet ugyanazok a kötelezettségek illetik, melyek az eladót a 433. §. 1. bek., a 434—437. §§., a 440. §. 2—4. bek. és a 441—444. §§. értelmében terhelik.

Ugyanez áll kétség esetében, ha oly meghatározott dolog van hagyományozva, mely nem tartozik az örökséghez, érintetlenül maradván a felelősségnek a 2170. §-on alapuló megszorítása.

Ha ingatlan a hagyomány tárgya, a terhelt az ingatlanak telki szolgalmaktól és dologi terhektől való mentességeért kétség esetében nem szavatol.

2183. §. Ha csak faj szerint meghatározott dolog van hagyományozva, az esetben, ha a szolgáltatott dolog hiányos, a hagyományos követelheti, hogy neki a hiányos dolog helyett, hiányoktól ment dolog adassék. — Ha a terhelt valamely hibát rosszhiszeműleg elhallgatott, a hagyományos a hiánytól ment dolog szolgáltatása helyett nem teljesítés miatti kártérítést követelhet. Lézekre az igényekre azok a szabályok nyerneek megfelelő alkalmazást, a melyek az eladott dolog hiánya miatti szavatosságra érvényesek.

2184. §. Ha az örökséghez tartozó egyedileg meghatározott dolog a hagyomány tárgya, a terhelt a hagyományosnak a hagyomány megnyílása óta sze-

dett gyümölcsöket, valamint mindazt, a mit a hagyományozott jogalapján szerzett, ki tartozik adni. Oly hasznokat, a melyek a gyümölcsökhöz nem tartoznak, a terhelt nem tartozik megtéríteni.

2185. §. Ha az örökséghez tartozó meghatározott dolog a hagyomány tárgya, a terhelt az örökség megnyílása óta a dologra fordított költségeinek valamint az örökség megnyílása után a dolog terheinek fődözésére tett kiadásainak megtérítését azon szabályok szerint követelheti, melyek a tulajdonos és birtokos közti viszonyra érvényesek.

2186. §. Ha a hagyományos hagyománnyal, vagy meghagyással van terhelve, csak akkor köteles teljesíteni, ha a neki szánt hagyomány kiszolgáltatását követelni jogosítva van.

2187. §. A hagyományos, a ki hagyománnyal vagy meghagyással van terhelve, a teljesítést a neki szánt hagyomány elfogadása után is megtagadhatja, ha az, amit a hagyatékból kapott, a teljesítésre nem elegendő.

Ha a 2161. §. szerint a terhelt hagyományos helyébe más lép, ez csak oly terjedelemben szavatol, mint a hagyományos.

Az 1892-ik §-nak az örökös szavatosságára érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

2188. §. Ha a hagyományost megillető szolgáltatás az örökös szavatosságának megszorítása folytán a köteles részére irányuló igény miatt, vagy a 2187. §. értelmében megrövidítettik, a hagyományos, a mennyiben az örökhagyónak más irányu akaratára nem lehet következtetni, a reá rótt terheket arányosan kisebbsítheti.

2189. §. Ha az örökösre, vagy hagyományosra rótt hagyományok és meghagyások az örökös szavatoságának korlátoltsága folytán valamely köteles részre irányuló igény miatt, vagy a 2187. és 2188. §§. értelmében megrövidítettnek, az örökös ez esetben halál-
esetre szóló intézkedéssel elrendelheti, hogy a hagyományok, vagy meghagyások egyike a többi megterhelésekkel szemben elsőbbségben részesüljön.

2190. §. Ha az örökhagyó arra az esetre, ha az első sorban kedvezményezett a hagyományt meg nem szerzi, a hagyomány tárgyát másnak juttatta, a 2097—2099. §§-nak helyettes örökös kinevezésére érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

2191. §. Ha az örökhagyó a hagyományozott dolgot a hagyaték megnyílása után bekövetkező meghatározott időponttól, vagy eseménytől föltételezetten harmadik személynek szánta, az első hagyományos tekintetik megterheltnek.

A hagyományra a 2102. §., a 2106. §. 1. bek., a 2107. §. és a 2110. §. 1. bekezdésének utóörökös kinevezésére érvényes szabályai nyernek megfelelő alkalmazást.

Ötödik czim.

A meghagyás.

2192. §. A meghagyásra a 2065., 2147., 2148., 2154—2156., 2161., 2171. és 2181. §§-nak a végakaratu részeltetésre érvényes szabályai nyernek megfelelő alkalmazást.

2193. §. Az örökhagyó a meghagyás elrendelése-

kor, ha annak célját meghatározta, a személy kijelölését, akinek részére a szolgáltatás teljesítendő, a terheltre vagy harmadik személyre bízhatja.

Ha a kijelölés a terheltet illeti, az esetben, ha ő a meghagyás teljesítésére jogerős ítéletben van kötelezve, a felperes a teljesítésre megfelelő határidőt szabhat meg; a határidő eltelte után, ha a teljesítés kellő időben meg nem történt, a felperes van jogosítva a kijelölésre.

Ha a kijelölés harmadik személyt illet, ez a terhelttel szemben tett nyilatkozattal történik. Ha a harmadik személy a kijelölést nem teljesítheti, a kijelölés joga a terheltre száll át. A 2151. §. 3-ik bek. 2-ik mondatában foglalt rendelkezés megfelelő alkalmazást nyer; az érdekeltek ezen rendelkezés értelmében a terhelt és mindazok, a kik jogosítva vannak a meghagyás teljesítését követelni.

2194. §. A meghagyás teljesítését az örökös, valamint az is követelheti, akinek a meghagyással első sorban terhelt kiesése közvetlenül előnyére szolgálna. Ha a teljesítés közérdeket is érint, az illetékes hatóság is követelheti a teljesítést.

2195. §. A meghagyás hatálytalansága a meghagyás mellett teljesített juttatás hatálytalanságát csak akkor vonja maga után, ha föltehető, hogy az örökhagyó a vagyoni juttatást a meghagyás nélkül nem rendelte volna el.

2196. §. Ha a meghagyás teljesítése a terheltnek beszámítható körülmény miatt válik lehetetlenné, az esetben az, akinek az első sorban terhelt kiesése köz-

vetlenül előnyére szolgálna, a vagyoni juttatást a jogtalan meggazdagodás kiadására vonatkozó szabályok szerint annyiban követelheti, amennyiben ama vagyoni juttatás a meghagyás teljesítésére lett volna fordítandó.

Ugyanez áll arra az esetre, ha a terhelt oly meghagyás teljesítésére, melyet harmadik személy nem teljesíthet, jogerősen elítéltetett és a törvényes eszközök ellene siker nélkül alkalmaztattak.

Hatodik czim.

A végrendeleti végrehajtó.

2197. §. Az örökhagyó a végrendeletben egy vagy több végrendeleti végrehajtót nevezhet ki.

Az örökhagyó arra az esetre, ha a kinevezett végrendeleti végrehajtó tisztének elfogadása előtt vagy után kiesnék, más végrendeleti végrehajtót nevezhet ki.

2198. §. Az örökhagyó a végrendeleti végrehajtó személyének kijelölését harmadik személynek engedheti át. A kijelölés iránt a hagyatéki bíróság előtt kell nyilatkozni; a nyilatkozatot közhitelességű alakban kell tenni.

A harmadik személy kijelölési joga megszűnik az érdekeltek valamelyikének kérelmére, a hagyatéki bíróság által kitűzött határidő elteltével.

2199. §. Az örökhagyó följogosíthatja a végrendeleti végrehajtót arra, hogy egy vagy több végrehajtó-társat nevezzen ki.

A örökhagyó följogosíthatja a végrendeleti végrehajtót arra, hogy utódot nevezzen ki.

A kinevezés a 2198. §. 1. bek. 2-ik mondata szerint történik.

2200. §. Ha az örökhagyó a végrendeletben a hagyatéki bíróságot kérte meg, hogy az végrendeleti végrehajtót nevezzen ki, a hagyatéki bíróság eszközölheti a kinevezést.

A hagyatéki bíróság a kinevezés előtt, a mennyiben jelentékeny halasztás és aránytalan költségek nélkül lehetséges, tartozik az érdekelteket meghallgatni.

2201. §. A végrendeleti végrehajtó kinevezése hatálytalan, ha ez abban az időben, a mikor a tisztséget el kell foglalnia, cselekvésképtelen, vagy cselekvőképességében korlátozva van, vagy részére az 1910. §. értelmében vagyoni viszonyainak elintézésére gondnok rendeltetik ki.

2202. §. A végrendeleti végrehajtó tiszte avval az időponttal kezdődik, melyben a kinevezett a tisztséget elfogadja.

A tisztség elfogadása, valamint visszautasítása a hagyatéki bíróságnál bejelentendő. A bejelentés csak az örökség megnyitla után történhetik; a bejelentés hatálytalan, ha feltételhez, vagy időhatározáshoz van kötve.

A hagyatéki bíróság a kinevezettnek az érdekeltek egyikének kérelmére határidőt engedhet arra nézve, hogy az elfogadás iránt nyilatkozzék. Ha a határidő eltelik a nélkül, hogy az elfogadás iránt nyi-

latkozat történt volna, a tisztség visszautasítottnak tekintetik.

2203. §. A végrendeleti végrehajtó köteles az örökhagyó végakaratu rendelkezéseit foganatosítani.

2204. §. Ha több örökös van, a végrendeleti végrehajtó kötelessége köztük a 2042—2056. §§. értelmében az örökség felosztását eszközölni.

A végrendeleti végrehajtó köteles az örökösöket a felosztási terv felől, annak foganatosítása előtt meghallgatni.

2205. §. A végrendeleti végrehajtó kezeli a hagyatékot. Különösen jogosítva van a hagyatékot birtokba venni és a hagyatéki tárgyak felett rendelkezni. Ingyenes rendelkezésekre csak annyiban van jogosítva, a mennyiben azok valamely erkölcsi kötelességnek, vagy tisztességbeli tekinteteknek felelnek meg.

2206. §. A végrendeleti végrehajtó jogosítva van a hagyaték érdekében kötelezettséget vállalni, a mennyiben ezt a rendes kezelés szükségessé teszi. A hagyatéki tárgyak felőli rendelkezés elkötelezésére a végrendeleti végrehajtó a hagyaték érdekében akkor is jogosult, ha a rendelkezésre jogosítva van.

Az örökös köteles ily elkötelezésekhez beleegyezését adni, fönmaradván azon joga, hogy a hagyatéki terhekért való szavatosságot korlátozhassa.

2207. §. Az örökhagyó elrendelheti, hogy a végrendeleti végrehajtó a hagyaték érdekében vállalandó kötelezettségei tekintetében ne legyen korlátozva. A végrendeleti végrehajtó ily esetben is ajándékozási ígéretre csak a 2205. §. 3-ik mondata értelmében jogosult.

2208. §. A végrendeleti végrehajtót a 2203—2206. §§-ban körülírt jogok nem illetik meg, ha vélelmezhető, hogy azok őt az örökhagyó akarata szerint ne illessék. Ha csak egyes hagyatéki tárgyak állanak a végrendeleti végrehajtó kezelése alatt, a 2205. §. 2-ik mondatában megállapított jogok csak ezen hagyatéki tárgyak tekintetében illetik meg őt.

Ha az örökhagyó rendelkezéseit nem magának az örökhagyónak kell foganatosítani, azoknak foganatosítását az örököstől követelheti, a mennyiben az örökösnek más akarata nem következethető.

2209. §. Az örökhagyó a végrendeleti végrehajtóra a hagyaték kezelését átruházhatja a nélkül, hogy a kezelésen kívül más teendővel megbízná; az örökhagyó azt is elrendelheti, hogy a végrendeleti végrehajtó a kezelést a reá bízott egyéb teendők elintézése után teljesítse. Kétség esetében az a vélelem, hogy az ily végrendeleti végrehajtónak a 2207. §-ban foglalt jogosítvány megadatott.

2210. §. A 2209. §. értelmében tett rendelkezés hatálytalanná válik, ha az örökség megnyílásától 30 év eltelt. Az örökhagyó azonban elrendelheti, hogy a kezelés az örökös, vagy a végrendeleti végrehajtó haláláig, avagy az egyiknek vagy a másiknak személyében bekövetkező más esemény megtörténteig tovább tartson. A 2163. §. 2-ik bekezdésében foglalt szabály megfelelő alkalmazást nyer.

2211. §. A végrendeleti végrehajtó kezelése alatt álló hagyatéki tárgy felől az örökös nem rendelkezhetik.

Ezek a szabályok azok előnyére, a kik jogaikat valamely nem jogosulttól származtatják, megfelelő alkalmazást nyernek.

2212. §. A végrendeleti végrehajtó kezelése alatt álló jogot bírói uton csak a végrendeleti végrehajtó érvényesítheti.

2213. §. A hagyaték ellen irányuló igény bírói uton úgy az örökös, mint a végrendeleti végrehajtó ellen érvényesíthető. Ha a végrendeleti végrehajtót a hagyaték kezelése nem illeti meg, az érvényesítésnek csak az örökös ellen van helye. A köteles részre irányuló igény még akkor is, ha a hagyaték kezelése a végrendeleti végrehajtót illeti, csak az örökös ellen érvényesíthető.

Az 1958. §-ban foglalt rendelkezés a végrendeleti végrehajtóra nem nyer alkalmazást.

A hagyatéki hitelező, a ki igényét az örökös ellen érvényesíti, azt a végrendeleti végrehajtó ellen is érvényesítheti oly értelemben, hogy ez köteles legyen tűnni a kezelése alatt álló hagyatéki tárgy ellen vezetendő végrehajtást.

2214. §. Az örökös hitelezői, a kik nem hagyatéki hitelezők, a végrendeleti végrehajtó kezelése alatt álló hagyatéki tárgyakra nem számíthatnak.

2215. §. A végrendeleti végrehajtó köteles az örökössel, a tisztség elfogadása után haladéktalanul, a kezelése alatt álló hagyatéki tárgyakkal és az ismert hagyatéki terheknek jegyzékét közölni, és neki a feltár fölvételénél egyébként is a szükséghez képest segílyére lenni.

A jegyzéket a fölvétel napjának megjelölésével és a végrendeleti végrehajtó aláírásával kell ellátni; a végrendeleti végrehajtó köteles az aláírását az érdekeltek kérelmére hitelesíttetni.

Az örökös kérheti, hogy a jegyzék fölvételénél ő is jelen lehessen.

A végrendeleti végrehajtó jogosítva és az örökös kívánságára kötelezve van a jegyzéket az illetékes hatóság, avagy az illetékes tisztviselő vagy jegyző által felvéttetni.

A fölvétel és hitelesítés költségei a hagyatékot terhelik.

2216. §. A végrendeleti végrehajtó köteles a hagyatékot szabályszerűen kezelni.

Azokat az intézkedéseket, melyeket az örökhagyó végakaratu rendelkezésével a kezelés tekintetében tett, tartozik a végrendeleti végrehajtó követni. Ezeket az intézkedéseket azonban a hagyatéki bíróság a végrendeleti végrehajtó, vagy más érdekelt kérelmére hatályaon kívül helyezheti, ha azoknak követése a hagyatékot jelentékenyen veszélyeztetné. A bíróság határozathozatal előtt az érdekelteket lehetőleg meghallgatja.

2217. §. A végrendeleti végrehajtó azokat a hagyatéki tárgyakat, melyekre kötelezettségeinek teljesítése végett nyilvánvalólag nincs szüksége, az örökös kérelmére ennek szabad rendelkezése alá átengedheti. A végrendeleti végrehajtó ezen átengedéssel elveszti ezekre a tárgyakra vonatkozó kezelési jogát.

Oly hagyatéki terhek miatt, melyek nem hagyományon, vagy meghagyáson alapszanak, valamint föl-

tételhez és időhöz kötött hagyományok, vagy meg-
hagyások miatt a végrendeleti végrehajtó nem ta-
gadhatja meg a tárgyak átengedését, ha az örökös
a kötelezettségek kiegyenlítése, vagy a hagyományok,
vagy meghagyások teljesítésére nézve biztosítékot
nyújt.

2218. §. A végrendeleti végrehajtó és az örökös
közti jogviszonyra a 664., 666—668., 670. §§., a 673.
§. 2-ik mondata és a 674. §-nak a megbízásra érvé-
nyes szabályai megfelelően alkalmazandók.

Ha a kezelés hosszabb ideig tart, az örökös évi
számadásokat követelhet.

2219. §. Ha a végrendeleti végrehajtó megszegi
az őt terhelő kötelezettségeket, a mennyiben őt vét-
kesség terheli, az ebből eredő kárért az örökösnek, és
a mennyiben hagyomány kiszolgáltatásáról van szó, a
hagyományosnak is felelős.

Több végrendeleti végrehajtó, kiket vétkesség
terhel, egyetemleges adósokként felelősek.

2220. §. Az örökhagyó a végrendeleti végre-
hajtót a 2215., 2216., 2218. és 2219. §§-ban körülírt
kötelezettségek alól nem mentesítheti.

2221. §. A végrendeleti végrehajtó tisztjének vi-
seléseért megfelelő fizetést igényelhet, a mennyiben az
örökhagyó másképp nem rendelkezett.

2222. §. Az örökhagyó a végrendeleti végrehajtót
arra a célra is kinevezheti, hogy ez az elrendelt utó-
örökösödés bekövetkeztéig az utóörökös jogait gya-
korolja és kötelességeit teljesítse.

2223. §. Az örökhagyó a végrendeleti végrehajtót
arra a célra is kinevezheti, hogy ez a hagyományosra
rótt megterhelések foganatosításáról gondoskodjék.

2224. §. Több végrendeleti végrehajtó tisztjét kö-
zösen viseli; véleménykülönbség esetén a hagyatéki
bíróság dönt. Ha közülök valamelyik kiesik, a tisztet
a többiek maguk viselik. Az örökhagyó ettől eltérően
is intézkedhetik.

Bármelyik végrendeleti végrehajtó jogosítva van
a többi végrendeleti végrehajtó beleegyezése nélkül is
mindazon intézkedéseket megtenni, melyek a közös
kezelés alatt álló hagyatéki tárgyak fentartására szük-
ségesek.

2225. §. A végrendeleti végrehajtó tisztsége meg-
szűnik, ha meghal, vagy ha oly eset következik be,
melyben a kinevezés a 2201 §. szerint hatálytalan
lenne.

2226. §. A végrendeleti végrehajtó bármikor fel-
mondhat. A felmondást a hagyatéki bíróság előtt kell
bejelenteni. A 671. §. 2. és 3-ik bekezdésében foglalt
szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

2227. §. A hagyatéki bíróság a végrendeleti
végrehajtót az érdekeltek bármelyikének kérelmére el-
bocsájthatja, ha erre alapos ok forog fenn; ilyen ok
különösen súlyos kötelességszegés, vagy a rendes ügy-
vitelre való képtelenség.

A végrendeleti végrehajtó elbocsátása előtt lehe-
tőleg meghallgatóandó.

2228. §. A hagyatéki bíróság a 2198. §. 1. bek.
2-ik mondata, a 2199. §. 3-ik bek., a 2202. §. 2-ik bek.

és a 2226. §. 2-ik mondata értelmében tett nyilatkozatok megtekintését köteles bárkinek megengedni, a ki jogi érdekét valószínűvé teszi.

Hetedik czim.

A végrendelet és a végrendelet visszavonása.

2229. §. Aki cselekvő képességében korlátozva van, annak a végrendeletkezéshez törvényes képviselőjének beleegyezésére nincs szüksége.

A kiskoru csak 16-ik életévének betöltése után végrendeletkezhetik.

Aki gyöngélméljűség, tékozlás vagy iszákosság miatt van gondnokság alá helyezve, végrendeletet nem tehet. A végrendeletkezési képtelenség már ama kérelem előterjesztésével kezdődik, melynek folytán a gondnokság alá helyezés elrendeltetik.

2230. §. Ha a gondnokság alá helyezett végrendeletkezett, még mielőtt a gondnokság alá helyezést kimondó határozat jogerős lett, a gondnokság alá helyezés a végrendelet érvényességét nem szünteti meg, ha a gondnokság alá helyezett a jogerőre emelkedés bekövetkezése előtt meghal.

Ugyanez áll arra az esetre, ha a gondnokság alá helyezett a gondnokság megszüntetése iránti kérelmének benyújtása után végrendeletet tesz és a gondnokság a kérelemhez képest megszüntetettik.

2231. §. Végrendelet szabályszerű alakban tehető

1. bíró vagy közjegyző előtt;

2. az örökhatyó által a hely és nap megjelölésével sajátkezűleg irt és aláírt nyilatkozatban.

2232. §. A bíró vagy a közjegyző előtti végrendeletkezésre a 2233 – 2244. §§. szabályai érvényesek.

2233. §. A bíró előtti végrendeletkezésnél egy bírósági jegyzőnek vagy két tanúnak, a közjegyző előtti végrendeletkezésnél még egy második közjegyzőnek vagy két tanúnak kell jelen lenni.

2234. §. Bíró, közjegyző, bírósági jegyző vagy tanu gyanánt a végrendeletkezésnél nem működhetik közre:

1. az örökhatyó házastársa, ha a házasság már nem is állna fenn;
2. aki az örökhatyóval egyenes ágon vagy másodfokig oldalágon, rokonsági vagy sógor-sági viszonyban van.

2235. §. Bíró, közjegyző, bírósági jegyző vagy tanu gyanánt nem működhetik közre a végrendeletkezésnél az, aki a végrendeletben valamely előnyben részesül, vagy aki az ily kedvezményezetthez a 2234. §-ban jelzett viszonyban áll.

Az ily módon kizárt személy közreműködésének csak az a következménye, hogy a kedvezményezettnek szánt juttatás semmis.

2236. §. Bírósági jegyző vagy második közjegyző, vagy tanu gyanánt nem működhetik közre a végrendeletkezésnél az, aki a bíróhoz vagy az okiratkészítő közjegyzőhöz a 2234. §-ban körülírt természetű viszonyban áll.

2237. §. Tanuként nem működhetik közre a végrendelkezésnél:

1. a kiskoru;
2. a ki polgári jogainak elvesztésére van ítélve, azon idő alatt, a míg a polgári jogok elvesztését kimondó ítélet hatálya tart;
3. a ki a büntető törvény rendelkezései értelmében képtelen arra, hogy tanuként megesketessék;
4. a ki mint háznéphez tartozó, vagy segéd a bíró- vagy az okirat-készítő közjegyző szolgálatában áll.

2238. §. A végrendelkezés oly módon történik, hogy az örökhatályú végakaratát a bíró vagy a közjegyző előtt szóval kinyilvánítja, vagy az iratot azzal a szóbeli nyilatkozattal adja át, hogy ez az irat az ő végső akaratát foglalja magában. Az irat nyitva vagy zártan adható át; az iratot maga az örökhatályú vagy más személy is írhatja.

A kiskoru, valamint az, a ki az írást olvasni nem tudja, csak szóbeli végrendeletet tehet.

2239. §. A végrendelkezésnél közreműködő személyeknek az egész tárgyalás tartama alatt jelen kell lenniök.

2240. §. A végrendelkezésről német nyelvű jegyzőkönyvet kell felvenni.

2241. §. A jegyzőkönyvnek magában kell foglalnia:

1. a tárgyalás helyét és idejét;

2. az örökhatályú és a tárgyalásnál közreműködő személyek megjelölését;

3. az örökhatályúnak a 2238. §. szerint szükséges nyilatkozatait és valamely irat átadása esetén az átadás igazolását.

2242. §. A jegyzőkönyvet fel kell olvasni, az örökhatályúnak jóváhagyni és sajátkezűleg aláírni. A jegyzőkönyvet az örökhatályúnak kérelmére áttekintés végett elő kell terjeszteni.

Ha az örökhatályú kijelenti, hogy írni nem tud, aláírása a jegyzőkönyvben eme nyilatkozat megerősítésével pótolható.

A nyilatkozatot a közreműködő személyeknek alá kell írniök.

2243. §. A ki a bíró vagy a közjegyző meggyőződése szerint néma, vagy a beszédben egyébként akadályozva van, csak írásbeli végrendeletet tehet. Az örökhatályú abbeli nyilatkozatát, hogy az irat az ő végakaratát tartalmazza, tárgyalás alkalmával sajátkezűleg tartozik a jegyzőkönyvbe vagy egy külön lapra írni, ami a jegyzőkönyvhöz mellékleként csatolható.

A nyilatkozat sajátkezű leírását, valamint a bíró vagy a közjegyző abbeli meggyőződését, hogy az örökhatályú a beszédben akadályozva van, a jegyzőkönyvben igazolni kell. Az örökhatályúnak a jegyzőkönyvet nem kell különösen jóváhagyni.

2244. §. Ha az örökhatályú kijelenti, hogy ő a német nyelvet nem bírja, a végrendelkezéshez hites tolmács is hívandó. A tolmácsra a 2234–2237. §§-nak a tanukra érvényes szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

A jegyzőkönyvet le kell fordítani arra a nyelvre, amelyen az örökhatóság nyilatkozik. A fordítást a tolmács tartozik elkészíteni, vagy hitelesíteni és fölolvasni. A fordítást mellékletként a jegyzőkönyvhöz kell csatolni.

A jegyzőkönyv magában foglalja az örökhatóság abbéli nyilatkozatát, hogy ő a német nyelvben nem jártas, valamint a tolmács nevét és annak igazolását, hogy a tolmács a fordítást elkészítette vagy hitelesítette és ezt fölolvasa. A tolmács köteles a jegyzőkönyvet aláírni.

2245. §. Ha az összes közreműködő személyek kijelentik, hogy azt a nyelvet, amelyen az örökhatóság nyilatkozatát teszi, tudják, a tolmács meghívása nem szükséges.

Ha a tolmács elmarad, a jegyzőkönyvet amaz idegen nyelven kell felvenni s a jegyzőkönyvnek magában kell foglalnia az örökhatóság abbéli nyilatkozatát, hogy ő németül nem tud, valamint a közreműködő személyek ama kijelentését, hogy ők az idegen nyelvet ismerik. A német fordítást mellékletként kell csatolni.

2246. §. A végrendelkezésről felvett jegyzőkönyvet mellékleteivel együtt, különösen az esetben, mikor a végrendelkezés irat átadásával történik, ezen irattal együtt a bíró vagy a közjegyző, a többi közreműködő személy és az örökhatóság jelenlétében a hivatalos pecséttel lezárja, a végrendeletet közelebből megjelölő föllírással, melyet a bírónak vagy a közjegyzőnek kell aláírnia, ellátja és különös hivatalos őrizet alá veszi.

Az örökhatóságnak a hivatalos őrizet alá vett végrendelet letételéről elismervényt kell adni.

2247. §. A kiskorú vagy az, a ki írást olvasni nem tud, végrendeletet a 2231. §. 2-ik pontja szerint nem tehet.

2248. §. A 2231. §. 2-ik pontja szerint tett végrendelet az örökhatóság kérelmére hivatalos őrizet alá veendő. A 2246. §. 2-ik bekezdésében foglalt rendelkezés alkalmazást nyer.

2249. §. Ha attól kell tartani, hogy az örökhatóság előbb hal meg, mint sem bíró vagy közjegyző előtt végrendelkezhetnék, végrendeletét ama község előljárója előtt, melyben tartózkodik, vagy a mennyiben a törvény értelmében a községgel egyenlőnek tekintett más kötelek vagy járás kerületében tartózkodik, ezen kötelek vagy járás előljárója előtt teheti. Az előljáró két tanút tartozik meghívni. A 2234—2246. §§-ban foglalt szabályok alkalmazást nyernek: az előljáró a bíró vagy a közjegyző helyébe lép.

Az aggodalom, hogy a végrendelkezés a bíró vagy a közjegyző előtt már nem lehetséges, a jegyzőkönyvben igazolandó. A végrendelet érvényességét nem akadályozza, hogy az aggodalom alaptalan volt.

2250. §. Aki oly helyen tartózkodik, amely valamely betegség kiütése vagy más rendkívüli körülmények folytán oly módon van elzárva, hogy a bíró vagy közjegyző előtti végrendelkezés lehetetlen vagy jelentékenyen meg van nehezítve, a végrendeletet a 2249. §. 1. bekezdésében meghatározott alakban, vagy szóbeli nyilatkozással három tanu előtt teheti.

Ha az örökhatyó a három tanu előtti szóbeli nyilatkozatot választja, a végrendekezésről jegyzőkönyvet kell felvenni. A tanukra a 2234., 2235. §§. és a 2237. §. 1–3. pontjában foglalt szabályok, a jegyzőkönyvre pedig a 2240–2242. és a 2245. §§-okban foglalt szabályok alkalmazandók. Az ily alaku végrendelet tételéhez a tolmács közreműködése nem vehető igénybe.

2251. §. A ki a tengeri utazás közben valamely német, de nem a császári tengerészethez tartozó hajó földéltén belföldi kikötőkön kívül tartózkodik, a 2250. §. értelmében három tanu előtt szóbeli végrendeletet tehet.

2252. §. A 2249., 2250. vagy 2251. §§. értelmében tett végrendelet hatályát veszti, ha a végrendekezés óta három hónap eltelt és az örökhatyó még él.

A határidő kezdete és folyása mindaddig nyugszik, míg az örökhatyónak nem áll módjában bíró vagy közjegyző előtt végrendekezni.

Ha a 2251. §. esetében az örökhatyó a határidő eltelte előtt újabb tengeri utra megy, a határidő oly módon szakittatik meg, hogy az újabb utazás befejezése után az egész határidő előlről számítandó.

Ha az örökhatyó a határidő eltelte után holtta nyilvánittatik, a végrendelet hatályos marad, ha a határidő azon időben, a mikor az örökhatyó hir szerint még élt, még nem telt volt el.

2253. §. Ugy a végrendeletet, mint a végrendeletben foglalt egyes rendelkezéseket az örökhatyó bármikor visszavonhatja.

Az örökhatyónak elmegyöngeség, tékozlás vagy iszákosság miatt történt gondnokság alá helyezése a gondnokság alá helyezése előtt tett végrendelet visszavonását nem akadályozza.

2254. §. A visszavonás végrendelet utján történik.

2255. §. A végrendelet oly módon is visszavonható, hogy az örökhatyó a végrendeletet visszavonási szándékkal megsemmisíti, vagy azon oly módosításokat tesz, amelyek által az írásos akaratnyilvánítások visszavonására irányuló akarat rendszerint kifejeztetni szokott.

Ha az örökhatyó a végrendeleti okiratot megsemmisíti, vagy azt a megjelölt módon megváltoztatja, az a vélelem, hogy ő a végrendeletet visszavonni szándékolta.

2256. §. A bíró vagy a közjegyző előtt, vagy a 2249. §. szerint tett végrendelet visszavontnak tekintetik, ha a hivatalos őrizet alá vett okirat az örökhatyónak visszaadatik.

Az örökhatyó a visszaadást bármikor követelheti. A végrendelet csak magának az örökhatyónak személyesen adható vissza.

A második bek. szabályai a 2248. §. szerint lelt végrendeletre is érvényesek; a végrendelet visszaadása annak hatályát nem érinti.

2257. §. Ha az örökhatyó valamely végakaratú rendelkezésének végrendelet utján történt visszavonását visszavonja, ez a rendelkezés ép ugy hatályos, mintha vissza sem vonatott volna.

2258. §. Végrendekezés által az előbbi végren-

delet annyiban válik hatálytalanná, amennyiben a későbbi végrendelet a korábbival ellentétben áll.

Ha a későbbi végrendelet visszavonatik, a korábbi végrendelet ép úgy érvényes, mintha ez hatályát nem vesztette volna.

2259. §. A kinek a birtokában oly végrendelet van, mely hivatalos őrizet alá nem adatott, köteles azt, mielőtt az örökhagyó haláláról értesülést nyert, a hagyatéki bíróságnak átadni.

Ha a végrendelet nem a bíróságnál, hanem más hatóságnál vagy a közjegyzőnél van hivatalos őrizet alatt, ezt az örökhagyó halála után a hagyatéki bíróságnak kell átadni. Ha a hagyatéki bíróság a végrendeletéről tudomást nyer, köteles annak beszolgáltatása iránt intézkedni.

2260. §. A hagyatéki bíróság, mielőtt az örökhagyó haláláról tudomást nyer, az őrizete alatt lévő végrendelet felbontására határnapot tűz ki. A határidőre az örökhagyó törvényes örökösei és a többi érdekeltek lehetőleg megidézendők.

A bíróság a végrendeletet a kitűzött határnapon felbontja, az érdekelteknek kihirdeti és kérelmükre nekik fölmutatja.

A végrendelet felbontásáról jegyzőkönyvet kell felvenni. Ha a végrendelet le volt pecsételve, a jegyzőkönyvben az is megállapítandó, hogy a pecsét érintetlen volt-e.

2261. §. Ha nem a hagyatéki, hanem más bíróság hivatalos őrizete alatt volt a végrendelet, ezt a másik bíróságot illeti a felbontás. A végrendeletet

a felbontásról felvett jegyzőkönyv hiteles másolatával együtt a hagyatéki bírósághoz kell áttenni; a végrendelet hiteles másolata visszatartandó.

2262. §. A hagyatéki bíróság azokat az érdekelteket, akik a végrendelet felbontásakor jelen nem voltak, a végrendeletnek őket érdeklő tartalmáról értesíteni tartozik.

2263. §. Az örökhagyónak oly értelmű rendelkezése, melynél fogva megtiltja, hogy végrendelete halála után felbontassék, semmis.

2264. §. Aki jogi érdekét valószínűvé teszi, jogosítva van a felbontott végrendeletet megtekinteni, valamint a végrendeletről vagy annak egyes részeiről másolatot követelni; a másolat kívánatra hitelesítendő.

Nyolczadik czim.

A közös végrendelet.

2265. §. Közös végrendeletet csak házastársak tehetnek.

2266. §. Közös végrendeletet a 2249. §. szerint akkor is lehet tenni, ha a 2249. §-ban foglalt előfeltétel csak az egyik házastárs részéről forog fenn.

2267. §. A 2231. §. 2-ik pontja szerinti közös végrendelet tételéhez elegendő, ha a végrendeletet az ott megszabott alakban csak az egyik házastárs teszi és a másik házastárs abbéli nyilatkozatát fűzi hozzá, hogy a végrendelet az ő végrendelete gyanánt is tekintessék. — Ezt a nyilatkozatot a hely és idő megjelölésével sajátkezüleg kell írni és aláírni.

2268. §. A közös végrendelet a 2077. §. esetében egész tartalmára nézve hatálytalan.

Ha a házasság a házastársak egyikének halála előtt fölbomlik, vagy a 2077. §. 1-ső bek. 2-ik mondatában foglalt előfeltételek fönforognak, a tett rendelkezések annyiban hatályban maradnak, amennyiben feltehető, hogy ezek erre az esetre is megtétettek volna.

2269. §. Ha a házastársak közös végrendeletben, melyben kölcsönösen egymást nevezik ki örökössé, megállapították, hogy a tulélő házastárs halála után a mindkét fél utáni hagyaték harmadik személyre szálljon át, kétség esetében az a vélelem, hogy a harmadik személy az egész hagyatékra, mint az utóbb elhaló házastárs örököse van kinevezve.

Ha a házastársak hagyományt rendeltek, mely csak a tulélő házastárs halála után teljesítendő, kétség esetében az a vélelem, hogy a hagyomány a kedvezményezettre csak a tulélő házastárs halála után szálljon át.

2270. §. Ha a házastársak közös végrendeletben oly rendelkezéseket tettek, melyekről föltehető, hogy az egyik rendelkezése a másik rendelkezése nélkül nem tétetett volna, az esetben az egyik rendelkezés semmisége vagy visszavonása a másik rendelkezés érvénytelenségét vonja maga után.

A rendelkezéseknek egymáshoz való ilyen viszonya akkor veendő föl, ha a házastársak kölcsönösen részesítik egymást a vagyonban, vagy ha az egyik házastárs a másikat valamely vagyoni juttatásban ré-

szesíti és a kedvezményezettnek tulélése esetére oly személy részére tétetik rendelkezés, aki a másik házastárshoz rokoni vagy más közeli viszonyban áll.

Örökösnevezés, hagyomány vagy meghagyáson kívüli más rendelkezésekre az 1-ső bekezdésben foglalt szabály nem nyer alkalmazást.

2271. §. Oly rendelkezés visszavonása, amely a másik házastárs valamely rendelkezésével a 2270. §-ban körülírt viszonyban áll, a házastársak életében azon szabályok szerint történik, melyek a 2296. §. szerint az örökösödési szerződéstől való visszalépésre érvényesek. Az egyik házastárs a maga rendelkezését a másik házastárs életében valamely újabb halálesetre szóló rendelkezés által egyoldaluan vissza nem vonhatja.

A visszavonás joga megszűnik a másik házastárs halálával; a tulélő házastárs azonban visszavonhatja a maga rendelkezését, ha azt, ami neki jutna, visszatartja. Még a részeltetés elfogadása után is jogosítva van a tulélő házastárs a 2294. és 2336. §§. értelmében rendelkezéseit visszavonni.

Ha a házastársaknak vagy azok egyikének köteles részre jogosult leszármazójáról történt a végrendeletben gondoskodás, a 2289. §. 2-ik bekezdésének szabálya megfelelő alkalmazást nyer.

2272. §. Közös végrendeletet a 2256. §. szerint csak mindkét házastárs vonhat vissza.

2273. §. A közös végrendelet felbontásakor a tulélő házastárs rendelkezései, amennyiben azok elkülöníthetők, nem hirdettetnek ki, sem egyébként az érde-

keltek tudomására nem hozatnak. Az elhalt házastárs rendelkezéseiről hiteles másolat készítendő. A végrendeletet újból le kell zárni s különös hivatalos őrizet alá venni.

NEGVEDIK FEJEZET.

Az örökösödési szerződés.

2274. §. Az örökagyó az örökösödési szerződést csak személyesen kötheti.

2275. §. Örökösödési szerződést örökagyóként csak az köthet, aki korlátlan cselekvőképességgel bír.

A házastárs mint örökagyó az ő házastársával örökösödési szerződést akkor is köthet, ha cselekvőképességében korlátozva van is. Ez esetben törvényes képviselőjének beleegyezésére szorul; ha a törvényes képviselő gyám, a gyámhatóság jóváhagyása is szükséges.

A második bekezdés szabályai a jegyesekre is érvényesek.

2276. §. Örökösödési szerződés csak bíró vagy közjegyző előtt, mindkét fél egyidejű jelenlétében köthető. A 2233–2245. §§-ban foglalt szabályok alkalmazást nyernek; ami ezen szabályok szerint az örökagyóra érvényes, érvényes a szerződő felek mind-egyikére.

Ha a házastársak vagy jegyesek közt létrejött örökösödési szerződés ugyanazon okiratba foglalt házassági szerződéssel egybekapcsoltatik, elegendő a házassági szerződésre megszabott alak.

2277. §. Az örökösödési szerződésről készített okirat a 2246. §. szerint lezárandó, fölírással látandó el s különös hivatalos őrizet alá veendő, föltéve, hogy a felek ennek ellenkezőjét nem kérik. Kétség esetében az a vélelem, hogy a felek az ellenkezőt kérik, ha az örökösödési szerződés valamely más szerződéssel ugyanazon egy okiratba van foglalva.

A különös hivatalos őrizet alá vett örökösödési szerződés letételéről a szerződő felek mindegyikének elismervény adandó.

2278. §. Az örökösödési szerződésben a szerződő felek bármelyike tehet halálesetre szóló szerződésszerű rendelkezéseket.

Örökös-nevezésen, hagyományokon és meghagyásokon kívül más rendelkezések szerződésszerűleg nem tehetők.

2279. §. A szerződésszerű részeltetésekre és meghagyásokra a végakaratu részeltetések és meghagyásokra érvényes szabályok nyernek megfelelő alkalmazást.

A 2077. §. szabályai a házastársak vagy jegyesek közt létrejött házassági szerződésre akkor is érvényesek, ha abban harmadik személyről is történik gondoskodás.

2280. §. Ha a házastársak az örökösödési szerződésben, melyben kölcsönösen egymást nevezik ki örökössé, úgy intézkednek, hogy a tulélő házastárs halála után a mindkét részről való hagyaték harmadik személyre szálljon át, vagy oly hagyományt rendeltek,

mely a tulélő házastárs halála után teljesítendő, a 2269. §. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek.

2281. §. Az örökösödési szerződést a 2078. és 2079. §§. alapján az örökhagyó is megtámadhatja; a 2079. §-ra alapított megtámadáshoz szükséges, hogy a köteles részre jogosult a megtámadás idején még éljen.

Ha a másik szerződő fél halála után az örökhagyó harmadik személy javára tett rendelkezést támadja meg, a megtámadást a hagyatéki bíróság előtt kell bejelenteni. A hagyatéki bíróság a bejelentést a harmadik személlyel közli.

2282. §. Az örökhagyó az örökösödési szerződést képviselő útján meg nem támadhatja. Ha az örökhagyó cselekvőképességében korlátozva van, a megtámadáshoz nincs szüksége törvényes képviselőjének beleegyezésére.

A cselekvőképtelen örökhagyó helyett a gyámhatóság jóváhagyása mellett, törvényes képviselője kötheti meg az örökösödési szerződést.

A megtámadási nyilatkozatot bírói vagy közjegyzői okiratba kell foglalni.

2283. §. Az örökhagyó az örökösödési szerződést csak egy éven belül támadhatja meg.

A határidő fenyegetés miatti megtámadhatóság esetében abban az időpontban kezdődik, amelyben a kényszerhelyzet megszűnik, a többi esetben pedig abban az időpontban, melyben az örökhagyó a megtámadási okról tudomást nyer. A határidő folyására a 203. és 206. §§-nak az elévülésre érvényes szabályai nyernek megfelelő alkalmazást.

Ha a 2282. §. 2-ik bek. esetében a törvényes képviselő nem kellő időben támadta meg az örökösödési szerződést, az esetben az örökhagyó maga cselekvőképzetlensége megszűnte után az örökösödési szerződést épp úgy megtámadhatja, mintha törvényes képviselője nem lett volna.

2284. §. A megtámadható örökösödési szerződést csak az örökhagyó személyesen erősítheti meg. Ha az örökhagyó cselekvőképességében korlátozva van, megerősítésnek nincs helye.

2285. §. A 2080. §-ban megjelölt személyek az örökösödési szerződést a 2078. és 2079. §§. alapján többé nem támadhatják meg, ha az örökhagyó megtámadási joga az örökség megnyitakor már megszűnt.

2286. §. Az örökösödési szerződés nem korlátozza az örökhagyó azon jogát, melynél fogva vagyónáról élők közti jogügylettel rendelkezhetik.

2287. §. Ha az örökhagyó azzal a szándékkal, hogy a szerződésszerű örökösöt megkárosítsa, ajándékozást tett, a szerződésszerű örökös az örökség átszállása után az ajándékozottól az ajándék kiadását a jogosulatlan gazdagodás visszatérítésére érvényes szabályok szerint követelheti.

Ez az igény az örökség átszállásától számított három év alatt évül el.

2288. §. Ha az örökhagyó a szerződésszerűleg elrendelt hagyomány tárgyát azzal a szándékkal, hogy a kedvezményezettet megkárosítsa, megsemmisíti, elűnteti vagy megrongálja, az esetben, ha az örökös

ennek folytán képtelen a szolgáltatást teljesíteni, a dolog helyett annak értéke adandó.

Ha az örökhagyó a dologt azzal a szándékkal, hogy a kedvezményezettet megkárosítsa, elidegeníti vagy megterheli, az örökös köteles a kedvezményezettnek a dologt megszerezni vagy a terhet törölni; erre a kötelezettségre a 2170. §. 2-ik bekezdésében foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók. Ha az elidegenítés vagy a megterhelés ajándékképpen történt, amennyiben az örököstől megtérítést nem követelhet, a 2287. §-ban megállapított igényével a megajándékozott ellen fordulhat.

2289. §. Az örökösödési szerződés folytán az örökhagyónak korábbi keletű végakaratu rendelkezése hatályát veszti, amennyiben ez a szerződés szerint kedvezményezett jogát sértené. Hasonló terjedelemben hatálytalan egy halálesetre szóló későbbi rendelkezés, a 2297. §-ban foglalt szabály sérelme nélkül.

Ha a kedvezményezett az örökhagyónak köteles részre jogosult leszármazója, az örökhagyó egy későbbi végakaratu rendelkezésével a 2338. §. szerinti intézkedéseket teheti.

2290. §. Az örökösödési szerződést, valamint egyes szerződésszerű rendelkezéseket azok a személyek, akik az örökösödési szerződést kötötték, szerződéssel hatályon kívül is helyezhetik. Ezen személyek valamelyikének halála után a hatálytalanításnak többé nincs helye.

Az örökhagyó a szerződést csak személyesen kötheti meg. Ha az örökhagyó cselekvőképességében

korlátozva van, törvényes képviselőjének beleegyezésére nem szorul.

Ha a másik fél van gyámság alatt, a gyámhatóság jóváhagyása szükséges. Ugyanez áll arra az esetre, ha a fél szülői hatalom alatt van, kivéve, ha a szerződést házastársak vagy jegyesek kötik.

A szerződést az örökösödési szerződésre a 2276. §-ban megállapított alakban kell megkötni.

2291. §. Az örökhagyó oly szerződésszerű rendelkezést, amelylyel valamely hagyomány vagy meghagyás van elrendelve, végrendelet után hatályon kívül helyezhet. A hatálytalanítás érvényességéhez a másik szerződő fél beleegyezése szükséges; a 2290. §. 3-ik bekezdésében foglalt szabályok alkalmazást nyernek.

A beleegyezési nyilatkozatot bírói vagy közjegyzői okiratba kell foglalni; az adott beleegyezést visszavonni nem lehet.

2292. §. A házastársak között létrejött örökösödési szerződés a házastársak közös végrendeletével is hatályon kívül helyezhető; a 2290. §. 3-ik bekezdésében foglalt szabályok alkalmazást nyernek.

2293. §. Az örökhagyó az örökösödési szerződéstől visszaléphet, ha visszalépési jogát a szerződésben föntartotta.

2294. §. Az örökhagyó a szerződésszerű rendelkezéstől visszaléphet, ha a kedvezményezettet oly vétesség terheli, amely az örökhagyót a köteles rész elvonására jogosítja, vagy amennyiben a kedvezményezett nem köteles részre jogosult, a megvonásra

jogosítaná, ha a kedvezményezett az örökhagyó leszármazója lenne.

2295. §. Az örökhagyó a szerződés szerű rendelkezéstől visszaléphet, ha a rendelkezést a kedvezményezettnek oly jogügyleti kötelezettségére való tekintettel tette, melynél fogva ez az örökhagyó részére ennek egész életére visszatérő szolgáltatásokat tartozik teljesíteni, különösen köteles őt tartani, foltéve, hogy ez a kötelezettség az örökhagyó halála előtt megszűnik.

2296. §. Az örökhagyó képviselő által nem léphet vissza. Ha az örökhagyó cselekvőképességében korlátozva van, törvényes képviselőjének beleegyezésére nem szorul.

A visszalépés a másik féllel szemben tett nyilatkozattal történik. A nyilatkozatot bírói vagy közjegyzői okiratba kell foglalni.

2297. §. Amennyiben az örökhagyó jogosítva van visszalépni, a másik szerződő fél halála után a szerződés szerű rendelkezést végrendelettel visszavonhatja. A 2294. §. eseteiben a 2336. §. 2–4. bekezdésében foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek.

2298. §. Ha az örökösödési szerződésben mindkét fél tett szerződés szerű rendelkezéseket, az esetben ezen rendelkezések bármelyikének semmissége az egész szerződés érvénytelenségét vonja maga után.

Ha az új szerződésben a visszalépés joga fenntartatott, az egyik szerződő fél visszalépése folytán az egész szerződés hatályát veszti. A visszalépés joga a másik szerződő fél halálával szűnik meg. A túlélő fél

azonban, ha a neki juttatott előnyt visszautasítja, rendelkezését végrendelettel visszavonhatja.

Az 1. bekezdés és 2. bekezdés 1. és 2. mondatában foglalt szabályok nem nyernek alkalmazást, ha a szerződő felek eltérő akaratára lehet következtetni.

2299. §. A szerződő felek bármelyike az örökösödési szerződésben egyoldaluan mindazokat a rendelkezéseket teheti, melyek végrendeletben tehetők.

Az ily természetű rendelkezés ugyanoly tekintet alá esik, mintha végrendeletben tétetett volna. A rendelkezés oly szerződésben is hatályon kívül helyezhető, melyben valamely szerződés szerű rendelkezés visszavonatik.

Ha az örökösödési szerződés a visszalépési jog gyakorlása által vagy szerződés útján visszavonatik, a rendelkezés hatályát veszti, amennyiben az örökhagyó eltérő akaratára nem lehet következtetni.

2300. §. A 2259–2263. és 2273. §§-nak a végrendelet felbontására érvényes szabályai az örökösödési szerződésre megfelelő alkalmazást nyernek, a 2273. §. második és harmadik mondatában foglalt szabályok azonban csak akkor, ha az örökösödési szerződés különös hivatalos őrizet alatt áll.

2301. §. Az oly feltétel alatt tett ajándékozási ígéretre, melynél fogva az ajándékozottnak az ajándékozót tul kell élnie, a halálesetre vonatkozó rendelkezésekre vonatkozó szabályok nyernek alkalmazást. Ugyanez áll az ezen feltétel alatt ajándékképen tett és a 780. és 781. §§-ban körülírt adóssági ígéretre vagy tartozás elismerésre.

Ha az ajándékozó az ajándékozást az ajándékozottnak szánt dolog szolgáltatásával teljesíti, az élők közti ajándékozásra érvényes szabályok nyerne alkalmazást.

2302. §. Az oly szerződés, melyben valaki arra kötelezi magát, hogy halálesetre szóló rendelkezést tegyen vagy ne tegyen, visszavonjon vagy vissza ne vonjon, semmis.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A köteles rész.

2303. §. Ha az örökhagyó leszármazóját halálesetre szóló rendelkezéssel az örökösödésből kizárta, ez az örököstől köteles részt követelhet. A köteles rész a törvényes örökrész értékének fele.

Ugyanez a jog illeti meg az örökhagyó szüleit és házastársát, ha az örökhagyó őket halálesetre szóló rendelkezéssel az örökösödésből kizárta.

2304. §. A köteles részben való részeltetés kétség esetében örökös-nevezésnek nem tekintendő.

2305. §. Ha az örökhagyó a köteles részre jogosultnak oly osztályrészt juttatott, amely kisebb a törvényes örökrész felénél, a köteles részre jogosult örökös társától köteles rész gyanánt a törvényes örökrész feléből hiányzó rész értékét követelheti.

2306. §. Ha az örökös gyanánt meghívott köteles részre jogosult, utóörökös kinevezése, végrendeleti végrehajtó kinevezése vagy valamely felosztási rendelkezés által korlátozva van, vagy hagyománynyal vagy

meghagyással van terhelve, a korlátozás vagy a megterhelés el nem rendeltnek tekintendő, ha a hátrahagyott örökrész a törvényes örökrész felét meg nem haladja. Ha a hátrahagyott örökrész nagyobb, a köteles részre jogosult az örökrész visszautasításával a köteles részt követelheti; a visszautasítás határideje akkor kezdődik, mikor a köteles részre jogosult a korlátozásról, vagy a megterhelésről tudomást nyer.

Az örökös-nevezés korlátozásának tekintendő az is, ha a köteles részre jogosult utóörökösnek van kinevezve.

2307. §. Ha a köteles részre jogosult részére hagyomány van rendelve, a hagyomány visszautasításával szemben köteles részét követelheti. Ha a hagyományt nem utasítja vissza, köteles részre csak annyiban van joga, amennyiben a hagyomány értéke kisebb; az érték kiszámításánál a 2306. §-ban megjelölt korlátozások és megterhelések figyelmen kívül hagyandók.

A hagyománynyal terhelt örökös felszólíthatja a köteles részre jogosultat, hogy az általa megszabott határidőn belül nyilatkozzék a hagyomány elfogadásáról. Ha az örökös részre jogosult a határidő eltelte előtt nem nyilatkozik, a hagyomány visszautasítottnak tekintendő.

2308. §. Ha a köteles részre jogosult, aki mint örökös vagy hagyományos a 2306. §-ban körülírt módon korlátozva vagy terhelve van, az örökséget vagy hagyományt visszautasította, a visszautasítást megtámadhatja, ha a korlátozás vagy a megterhelés a

visszautasítás idején már megszűnt, de ennek megszűnéséről ő nem tudott.

A hagyomány visszautasításának megtámadására az örökség visszautasítására érvényes szabályok megfelelően alkalmazandók. A megtámadás a terhelttel szemben tett nyilatkozattal történik.

2309. §. Az örökhagyó távolabbi leszármazói annyiban nem jogosultak a köteles részre, amennyiben oly leszármazó, aki törvényes örökösödés esetében őket az örökségből kizárna, köteles részét követelheti vagy a neki hagyott örökséget elfogadja.

2310. §. A köteles rész kiszámítására nézve irányadó örökrész megállapításánál azok is figyelembe veendők, akik az örökösödésből végakaratu rendelkezéssel ki vannak zárva vagy az örökséget visszautasították vagy érdemteleneknek nyilvánítottak. Aki az örökrészből való lemondás folytán van a törvényes örökösödésből kizárva, nem számítatik hozzá.

2311. §. A köteles rész kiszámításánál a hagyatéknak az az állaga és értéke vétetik alapul, melylyel az örökség megnyílt idején bir. Az örökhagyó szülei köteles részének kiszámításánál a túlélő házastársat illető előny figyelmen kívül hagyandó.

Az érték, amennyiben szükséges, becslés útján nyomozandó ki. Az örökhagyó általi értékmeghatározás nem irányadó.

2312. §. Ha az örökhagyó elrendelte vagy a 2049. §. értelmében föltehető, hogy több örökösnek egyike jogosítva van a hagyatékhöz tartozó mezőgazdasági jószágot hasznélteke szerint átvenni, az

esetben, ha az örökös ezen joggal él, a hasznélteke a köteles rész kiszámítására nézve is irányadó. Ha az örökhagyó az átvételre más árat szabott meg, az esetben ez az irányadó, ha ez a hasznélteket eléri és a becsértéket meg nem haladja.

Ha az örökhagyó csak egy örököszt hagy maga után, elrendelheti, hogy a köteles rész kiszámításánál a hasznélteke vagy az első bek. 2-ik mondatában megszabott érték vétessék alapul.

Ezek a szabályok csak akkor nyernek alkalmazást, ha az örökös, aki a mezőgazdasági jószágot megszerzi, a 2303. §-ban megjelölt köteles részre jogosult személyek közé tartozik.

2313. §. A hagyatéke értéke megállapításánál a halasztó föltételtől függő jogok és kötelezettségek figyelmen kívül maradnak. A felbontó föltételtől függő jogok és kötelezettségek föltétlenekként számítandók. Ha a föltétel teljesedik, a megváltozott jogállapotnak megfelelő kiegyenlítésnek van helye.

A kétséges jogokra, valamint a bizonytalan kötelezettségekre nézve ugyanaz áll, mint a halasztó föltételtől függő jogokra és kötelezettségekre. Az örökös a köteles részre jogosulttal szemben tartozik a kétséges jogok megállapításáról és a bizonytalanok érvényesítéséről gondoskodni, amennyiben ezt a rendes kezelés megkívánja.

2314. §. Ha a köteles részre jogosult nem örökös, az esetben az örökös kívánatra a hagyatéke állagáról neki fölvilágosítással tartozik szolgálni. A köteles részre jogosult követelheti, hogy a hagyatéki

tárgyakról a 260. §. értelmében előterjesztendő jegyzék fölvételéhez meghivassék és hogy a hagyatéki tárgyak értéke kinyomoztassék. Jogában áll azt is követelni, hogy a jegyzéket az illetékes hatóság vagy az illetékes hivatalnok vagy közjegyző vegye fel.

A költségek a hagyatékot terhelik.

2315. §. A köteles részre jogosult tartozik tünni a köteles részbe való beszámítását mindannak, amit neki az örökhagyó élők közti jogügylet útján azzal a rendeltetéssel juttatott, hogy az a köteles részbe beszámíttassék.

A juttatás értéke a megállapításkor a hagyatékhoz hozzászámitatik. Az értékre az az idő irányadó, amelyben a részeltetés történt.

Ha a köteles részre jogosult az örökhagyó leszármazója, a 2051. §. 1. bekezdésében foglalt szabály megfelelő alkalmazást nyer.

2316. §. Ha több leszármazó van és köztük törvényes örökösödés esetén az örökhagyónak valamely vagyoni juttatása kerülne kiegyenlítésre, az esetben a leszármazó köteles része a szerint igazodik, ami a törvényes örökrészre a kiegyenlítési kötelezettség figyelembe vétele mellett a felosztáskor esnék. Az a leszármazó, aki az örökségről való lemondás folytán a törvényes örökösödésből ki van zárva, számításakor figyelmen kívül hagyatik.

Ha a köteles részre jogosult az örökös és a köteles rész az 1. bek. értelmében több mint a hátrahagyott örökrész értéke, az esetben a köteles részre jogosult örökös-társaitól köteles részként követelheti

a különbözetet még akkor is, ha a hátrahagyott örökrész a törvényes örökrész felét eléri vagy meghaladja.

A 2050. §. első bek. szerinti vagyoni juttatást az örökhagyó a köteles részre jogosult hátrányára figyelmen kívül nem hagyhatja.

Ha az 1-ső bek. szerint figyelembe veendő vagyoni juttatás egyszersmind a 2315. §. szerint is a köteles részbe beszámítandó, erre nézve csak értékének fele erejéig kerül beszámítás alá.

2317. §. A köteles részre vonatkozó igény az örökség megnyílásával jön létre.

Az igény átörökíthető és átruházható.

2318. §. Az örökös a rárótt hagyomány teljesítését annyiban tagadhatja meg, a mennyiben a köteles rész terhét ő és a hagyományos arányosan viselik. Ugyanez áll a meghagyásra is.

A köteles részre jogosult hagyományos csak úgy rövidíthető meg, hogy neki a köteles rész megmaradjon.

Ha az örökös maga a köteles részre jogosult, a hagyatéki teher miatt a hagyományt és a meghagyást annyiban rövidítheti meg, hogy neki saját köteles része megmaradjon.

2319. §. Ha több örökös közül egy maga a köteles részre jogosult, a hagyaték felosztása után a másik köteles részre jogosultnak kielégítését annyiban megtagadhatja, hogy neki a saját köteles része megmaradjon.

2320. §. Aki a köteles részre jogosult helyett törvényes örökössé lesz, az örökös-társakhoz való vi-

szonyában a köteles rész terhét és ha a köteles részre jogosult valamely neki szánt hagyományt fogad el, a hagyományt a nyert előny erejéig viselni tartozik.

Ugyanez áll kétség esetében arról, akinek az örökhagyó a köteles részre jogosult örökrészét halál-esetre szóló rendelkezéssel juttatta.

2321. §. Ha a köteles részre jogosult a neki szánt hagyományt visszautasítja, az esetben az örökösök és hagyományos egymáshoz való viszonyában az, kinek a visszautasítás előnyére szolgál, a köteles rész terhét a nyert előny erejéig viselni tartozik.

2322. §. Ha a köteles részre jogosult által visszautasított örökség vagy az általa visszautasított hagyomány hagyománynyal vagy meghagyással van terhelve, az esetben az, kinek a visszautasítás előnyére szolgál, a hagyományt vagy a meghagyást annyiban rövidítheti meg, hogy neki a köteles rész terhének fedezésére szükséges összeg megmaradjon.

2323. §. Az örökös a hagyomány vagy a meghagyás teljesítését a 2318. §. 1-ső bek. alapján nem tagadhatja meg, ha a köteles rész terhét a 2320–2322. §§. szerint nem tartozik viselni.

2324. §. Az örökhagyó a köteles rész terhét halál-esetre szóló rendelkezéssel az örökösök egymáshoz való viszonyához képest, egyes örökösökhöz róhatja és a 2318. §. 1-ső bek. és a 2320–2323. §§.ban foglalt szabályoktól eltérőleg is intézkedhetik.

2325. §. Ha az örökhagyó harmadik személyt megajándékozott, a köteles részre jogosult köteles részének kiegészítése végett követelheti azt az összeget,

melylyel a köteles rész értéke emelkedik, ha az ajándékozott dolog a hagyatékhhoz hozzászámíttatik.

Az elhasználható dolog azon értékben számítandó, amelylyel az ajándékozás idejében birt. Más dolog azon értékben számítandó, melylyel az örökség megnyílásakor birt; ha az ajándékozás idejében ez a dolog csekélyebb értékkel birt, csak ez számíttatik.

Az ajándékozás nem vétetik tekintetbe, ha az örökség megnyíltakor az ajándékozott dolog szolgáltatásától 10 év már eltelt; ha az örökhagyó házastársa a megajándékozott, ez a határidő a házasság megszűnése előtt nem kezdődik.

2326. §. A köteles részre jogosult a köteles rész kiegészítését akkor is követelheti, ha neki a törvényes örökrész fele hagyatott. Ha a köteles részre jogosultnak a törvényes örökrész felénél több jutott, ez az igény csak a hátrahagyott többlet értékén túl érvényesíthető.

2327. §. Ha a köteles részre jogosult maga kapott az örökhagyótól ajándékot, ez az ajándék ugyanoly módon, mint a harmadik személy részére tett ajándékozás, a hagyatékhhoz hozzászámíttandó és egy-szersmind a köteles részre jogosultnak a kiegészítésbe beszámíttandó. A 2315. §. szerint beszámíttandó ajándékot az örökrész teljes összegébe és a kiegészítésbe kell beszámítani.

Ha a köteles részre jogosult az örökhagyó le-származója, a 2051. §. 1-ső bekezdésében foglalt szabály megfelelő alkalmazást nyer.

2328. §. Ha az örökös maga a köteles részre

jogosult, a köteles rész kiegészítését annyiban megtagadhatja, hogy neki saját köteles része azzal együtt megmaradjon, ami őt köteles része kiegészítéseként megilletné.

2329. §. Ha az örökös a köteles rész kiegészítésére nem köteles, a köteles részre jogosult a hiányzó összeg miatti kielégítés céljából követelheti az ajándékozottól az ajándék kiadását, a jogosulatlan gazdagodás visszatérítésére érvényes szabályok szerint. Ha a köteles részre jogosult az egyedüli örökös, őt ugyanaz a jog illeti meg.

Az ajándékozott a kiadást a hiányzó összeg kifizetésével elhárítja.

Több megajándékozott közül a korábban megajándékozott csak annyiban felelős, amennyiben a későbbben megajándékozott nincs kötelezve.

2330. §. A 2325–2329. §§-ba foglalt szabályok nem nyernek alkalmazást oly ajándékozásokra, melyekkel valamely erkölcsi kötelességnek vagy tisztességbeli tekinteteknek tétetik elég.

2331. §. Az oly vagyoni juttatás, amely az általános vagyonszövetségnek, szerzeményi szövetségnek vagy az ingók szövetségének összvagyonából történik, úgy tekintendő, mintha mindkét házastárs felerészben tette volna. Ha azonban a juttatás oly leszármazó részére történik, aki a házastársaknak csak egyikétől származik, vagy oly személy részére, akitől a házastársaknak csak egyike származik, vagy ha a házastársak egyike a juttatás miatt az összvagyonba megtérítéssel

tartozik, a vagyoni juttatás ezen házastárstól származottnak tekintendő.

Ezek a szabályok a továbbfolyó vagyonszövetség összvagyonából tett juttatásokra megfelelően alkalmazandók.

2332. §. A köteles részre vonatkozó igény attól az időponttól számított 3 év alatt évül el, melyben a köteles részre jogosult az örökség megnyílásáról és az őt károsító rendelkezésről tudomást nyer és tekintet nélkül ezen tudomásra, az örökség megnyíltától számított 30 év alatt évül el.

A köteles részre jogosultat a 2329. §. szerint a megajándékozott ellen megillető igény az örökség megnyíltától számított 3 év alatt évül el.

Az elévülést nem akadályozza az, hogy ezek az igények csak az örökség vagy hagyomány visszautasítása után érvényesíthetők.

2333. §. Az örökhagyó a leszármazót köteles részétől megfoszthatja:

1. ha a leszármazó az örökhagyónak, az örökhagyó házastársának vagy más leszármazójának élete ellen tör;
2. ha a leszármazó az örökhagyó, vagy az örökhagyó házastársa ellen szándékosan testi sértést követ el, a házastárs megsértése esetében azonban csak akkor, ha a leszármazó ettől származik;
3. ha a leszármazó az örökhagyó vagy ennek házastársa ellen büntettet vagy súlyos szándékos vétséget követ el;

4. ha a leszármazó az örökhagyóval szemben fönnálló tartási kötelezettségét rosszhiszeműleg megszegi;
5. ha a leszármazó az örökhagyó akarata ellen becstelen vagy erkölcstelen életet él.

2334. §. Az örökhagyó megfoszthatja atyját a köteles résztől, ha ez a 2333. §. 1-ső, 3-ik, 4-ik pontjaiban megjelölt vétségek valamelyikét követi el. Hasonló jog illeti az örökhagyót az anyával szemben, ha ez követ el ilyen vétséget.

2335. §. Az örökhagyó megfoszthatja házastársát a köteles résztől, ha a házastárs oly vétséget követ el, melynek folytán az örökhagyó az 1565–1568. §§. szerint jogositva van válópert indítani.

A megfosztásra vonatkozó jog nem szűnik meg a válási ok érvényesítésére az 1571. §-ban megszabott határidő elteltével.

2336. §. A köteles résztől való megfosztás végakaratu rendelkezéssel történik.

A megfosztás okának a végrendelkezéskor már léteznie kell és a rendelkezésben ez megjelölendő.

Az okot az tartozik bizonyítani, aki a köteles rész megvonását érvényesíti.

A 2333. §. 5-ik pontja esetében a köteles rész megvonása hatálytalan, ha a leszármazó az örökség megnyilta idején a becstelen vagy erkölcstelen élettel tartósan felhagyott.

2337. §. A köteles rész megvonásának joga megbocsátás által megszűnik. Az a rendelkezés, mely-

ben az örökhagyó a megvonást elrendelte, a megbocsátás által hatálytalanná válik.

2338. §. Ha a leszármazó oly mérvű tékozlásba esett, vagy annyira eladósodott, hogy az ő későbbi keresete jelentékenyen veszélyeztetve van, az esetben az örökhagyó a leszármazónak a köteles részre vonatkozó jogát oly rendelkezéssel korlátozhatja, hogy a leszármazó halála után a részére hátrahagyott vagy az őt illető köteles részt utóörökösökként vagy utóhagyományosokként törvényes örökreszeik arányában a leszármazó törvényes örökösei örököljék. Az örökhagyó a leszármazó életének tartamára is a kezelést végrendeleti végrehajtóra ruházhatja át; a leszármazónak ilyen esetben az évi tiszta jövedelemre van igénye.

Ily természetű rendelkezésekre a 2336. §. 1–3. bekezdésében foglalt szabályok megfelelő alkalmazást nyernek. — Ezek a rendelkezések hatálytalanok, ha a leszármazó az örökség megnyilta idején a tékozló életmóddal tartósan felhagyott vagy a rendelkezés alapjául szolgáló vétkes körülmény többé fenn nem forog.

HATODIK FEJEZET.

Az érdemtelenség.

2339. §. Érdemtelen az:

1. aki az örökhagyót szándékosan és jogellenesen megöli vagy megölni megkísérli, vagy őt oly állapotba helyezte, melynél fogva az örökhagyó halála napjáig képtelen volt halál-

esetre szóló rendelkezést tenni vagy azt visszavonni;

2. aki az örökhagyót szándékosan és jogellenesen megakadályozta abban, hogy halálesetre szóló rendelkezést tegyen vagy visszavonjon;
3. aki az örökhagyót ravasz fondorlattal vagy jogellenesen fenyegetés által arra bírta, hogy halálesetre szóló rendelkezést tegyen vagy visszavonjon;
4. aki az örökhagyónak halálesetre szóló rendelkezése tekintetében a btkv 267—274. §§-aiba ütköző büntetendő cselekményt követett el.

Az érdemtelenség az 1-ső bekezdés 3-ik és 4-ik pontja esetében nem következik be, ha azon rendelkezés, amelynek tételére az örökhagyó rábírattott vagy amelynek tekintetében a büntetendő cselekmény elkövetett, még az örökség megnyilta előtt hatályát veszttette, vagy ha az a rendelkezés, melynek visszavonására rábírattott, hatályát veszttette volna.

2340. §. Az érdemtelenség az örökség megszerzésének megtámadása által érvényesítettik.

A megtámadásnak csak az örökség átszállása után van helye. Az utóörökösrel szemben a megtámadás érvényesíthető, mihelyt az örökség az örökösre átszállott.

A megtámadásnak csak a 2082. §-ban megszabott határidőkben van helye.

2341. §. Megtámadásra bárki jogosítva van, akinek az érdemtelenség kiesése még más kiesése esetén is előnyére szolgál.

2342. §. A megtámadás pör után történik. A kereset arra irányul, hogy az örökös érdemtelenségnek nyilváníttassék.

A megtámadás hatálya csak az ítélet jogerőre emelkedésével áll be.

2343. §. Nincs helye megtámadásnak, ha az örökhagyó az érdemtelenség megbocsájtott.

2344. §. Ha az örökös érdemtelenségnek nyilváníttatott, az örökség át nem szálltnak tekintetik.

Az örökség arra száll át, aki hivatva lenne, ha az érdemtelen az örökség megnyilta idején nem élt volna; az átszállás úgy tekintetik, mintha az örökség megnyiltával történt volna.

2345. §. Ha a hagyományos a 2339. §. 1. bekezdésében megjelölt cselekményeket követte el, a hagyományból folyó igénye megtámadható. A 2082., 2083. §§., a 2339. §. 2-ik bek. és a 2341. és 2343. §§-ban foglalt szabályok megfelelően alkalmazandók.

Ugyanez áll a köteles részre vonatkozó igényre is, ha a köteles részre jogosult ily cselekményt követett volna el.

HETEDIK FEJEZET.

Az örökségről való lemondás.

2346. §. Az örökhagyó rokonai törvényes örök-részükről az örökhagyóval kötött szerződés után lemondhatnak. A lemondó fél a törvényes örökösödésből oly módon van kizárva, mintha az örökség megnyilta idején többé nem élne; nincs joga köteles részre.

A lemondás a köteles részbeli igényre szorítkozhatik.

2347. §. Az örökségről való lemondáshoz, ha a lemondó fél gyámság alatt van, a gyámhatóság jóváhagyása szükséges. Ha a lemondó fél szülői hatalom alatt áll, ugyanez a szabály érvényes, amennyiben a szerződés nem házastársak vagy jegyesek közt jött létre.

Az örökhagyó a szerződést csak személyesen kötheti meg; ha az örökhagyó cselekvőképességében korlátozva van, törvényes képviselőjének beleegyezésére nem szorul. Ha az örökhagyó cselekvésképtelen, a szerződést törvényes képviselője kötheti meg; a gyámhatóság jóváhagyása ép úgy szükséges, mint az 1-ső bekezdés szerint.

2348. §. Az örökségről való lemondást tárgyzó szerződést bírói vagy közjegyzői okiratba kell foglalni.

2349. §. Ha az örökhagyó leszármazója vagy oldalrokona mond le törvényes örökrészéről, amennyiben más intézkedés nem történt, a lemondás hatálya leszármazóira is kiterjed.

2350. §. Ha valaki törvényes örökrészéről más javára mond le, kétség esetében az a vélelem, hogy a lemondás csak akkor legyen hatályos, ha az a másik személy örökös lesz.

Ha az örökhagyó leszármazója mond le törvényes örökrészéről, kétség esetében az a vélelem, hogy a lemondás az örökhagyó többi leszármazójára és házastársára legyen érvényes.

2351. §. Azon szerződésre, melylyel az örökségről való lemondás visszavonatik, a 2348. §-ban foglalt

szabály és az örökhagyó tekintetében a 2347. §. 2-ik bekezdésében foglalt szabály is alkalmazandó.

2352. §. A ki végrendeletben örökösül van ki-nevezve, vagy hagyományban részesítve, a juttatásról az örökhagyóval kötött szerződés útján lemondhat. Ugyanez áll a juttatásról is, a mely örökösödési szerződésben harmadik személynek adatott. A 2347. és 2348. §§-ban foglalt szabályok alkalmazást nyernek.

NYOLCZADIK FEJEZET.

Az örökösödési bizonyítvány.

2353. §. A hagyatéki bíróság az örökösnek örökösödési jogáról kívánatra bizonyítványt ad és ha ő az örökségnek csak egy részére van hivatva, az örökség nagyságáról ad bizonyítványt. (Örökösödési bizonyítvány.)

2354. §. A ki mint törvényes örökös az örökösödési bizonyítvány kiállítását kéri, annak a következőket kell bejelentenie:

1. az örökhagyó halálának idejét;
2. azt a viszonyt, melyen az ő örökösödési joga alapszik;
3. vannak-e vagy voltak-e és mely személyek, a kik őt az örökösödségből kizárnák, vagy örökrészét csökkentenék;
4. vannak-e és milyen halálesetre szóló rendelkezései az örökhagyónak;
5. van-e valamely per folyamatban a bejelentő örökösödési jogát illetőleg.

Ha oly személy esett ki, a ki a kérelmezőt az örökösödésből kizárta, vagy örökrészt csökkentette volna, a kérelmezőnek azt is be kell jelentenie, hogy mi módon esett ki ez a személy.

2355. §. A ki az örökösödési bizonyítvány kiállítását halálesetre szóló rendelkezés alapján kéri, tartozik megjelölni azt a rendelkezést, melyen az ő örökösödési joga nyugszik, továbbá bejelenteni, hogy maradtak-e és milyen halálesetre szóló rendelkezései az örökhagyónak, köteles ezenkívül a 2354. §. 1. bek. 1. és 5. pontjában és a 2-ik bekezdésben megszabott bejelentéseket is tenni.

2356. §. A kérelmező a 2354. §. 1. bek. 1-ső és 2-ik pont és a 2-ik bek. értelmében tett bejelentéseit közokiratokkal tartozik igazolni és a 2355. §. esetében azt az okiratot is köteles felmutatni, melyen az ő örökjoga nyugszik. Ha az okiratokat egyáltalában nem, vagy csak aránytalan nehézségekkel lehet beszerezni, egyéb bizonyítási eszközök bejelentése is elegendő.

A 2354. és 2356. §§. szerint szükséges egyéb adatok tekintetében a kérelmező a bíróság vagy közjegyző előtt eskü alatt tartozik erősíteni, hogy tudomása szerint adatainak helyességét semmi se rontja le. A hagyatéki bíróság ezt a megerősítést el is engedheti, ha azt szükségesnek nem tartja.

Ezek a szabályok nem nyernek alkalmazást, ha a tények a hagyatéki bíróság előtt köztudomásúak.

2357. §. Ha több örökös van, kívánatra egy közös örökösödési bizonyítvány állítandó ki. A kérelmet bármelyik örökös előterjesztheti.

A kérvényben megjelölendők az örökösök és örökrészeik.

Ha a kérelmet nem valamennyi örökös terjesztette elő, a kérvényben azt is meg kell említeni, hogy a többi örökösök az örökséget elfogadták. A 2356. §. szabályai a kérelmezőnek a többi örökösre vonatkozó adataira is érvényesek.

Az eskü alatti megerősítés valamennyi örököstől kívánható, hacsak a hagyatéki bíróság közülök egy vagy többnek megerősítését elegendőnek nem tekintti.

2358. §. A hagyatéki bíróság a kérelmező által megjelölt bizonyítási eszközök felhasználásával hivatalból intézkedik a ténykörülmények megállapítása és az alkalmasoknak mutatókozó bizonyítékok felvétele iránt.

A hagyatéki bíróság nyilvános felhívást bocsájthat ki, a más személyeket illető örökjogok bejelentésére; a közzététel módjára és a bejelentési határidő tartamára nézve a hirdetményi eljárásra érvényes szabályok irányadók.

2359. §. Az örökösödési bizonyítvány csak akkor állítandó ki, ha a hagyatéki bíróság a kérelem megokolására szükséges ténykörülményeket megállapítottaknak tekinti.

2360. §. Ha az örökösödési jog tekintetében per van folyamatban, az örökösödési bizonyítvány kiállítása előtt a kérelmező ellenfele is meghallgatandó.

Ha a rendelkezés, melyen az örökösödési jog alapszik, nem foglaltatik a hagyatéki bíróság előtt tekvő közokiratban, az esetben a rendelkezés érvé-

nyességére nézve az örökösödési bizonyítvány kiállítása előtt meghallgatandó az, a ki a rendelkezés hatálytalansága esetén örökös lenne.

Ha a meghallgatás lehetetlen, el is maradhat.

2361. §. Ha kitűnik az, hogy a kiadott örökösödési bizonyítvány helytelen, a hagyatéki bíróság azt bevonja. Az örökösödési bizonyítvány a bevonással hatályát veszti.

Ha az örökösödési bizonyítvány nem szerezhető be azonnal, a hagyatéki bíróság azt határozattal hatálytalannak nyilvánítja. A határozatot a polgári perrendtartásnak az idéző végzés nyilvános kézbesítésére érvényes szabályai szerint kell közzétenni. A határozatnak a nyilvános lapokban való megjelenésétől számított egy hó eltelte után válik az érvénytelenség hatályossá.

A hagyatéki bíróság hivatalból is intézkedhetik a kiadott örökösödési bizonyítvány helyességének kinyomozása iránt.

2362. §. A valódi örökös követelheti, hogy a helytelen örökösödési bizonyítvány birtokosa azt a hagyatéki bíróságnak kiadja.

A kinek helytelen örökösödési bizonyítvány állítatott ki, tartozik a valódi örökösnek az örökség állagáról és az örökségi tárgyakról felvilágosítással szolgálni.

2363. §. Utóörökösödés esetén az örökösnek adott örökösödési bizonyítványban megemlítendő, hogy utóörökösödés van elrendelve, mely feltételek mellett következik be és ki az utóörökös. Ha az örökhagyó az utóörököst arra nevezte ki, a mi az örökségből az

utóörökösödés bekövetkeztekor még fenmarad, vagy úgy intézkedett, hogy az örökös jogosítva legyen az örökség felett szabadon rendelkezni, ez is megemlítendő.

Az utóörököst a 2362. §. 1-ső bekezdésében foglalt jog megilleti.

2364. §. Ha az örökhagyó végrendeleti végrehajtót nevezett ki, ez a kinevezés az örökösödési bizonyítványban megemlítendő.

A végrendeleti végrehajtót a 2362. §. 1. bekezdésében foglalt jog megilleti.

2365. §. Azon személy mellett, a ki az örökösödési bizonyítványban örökösként van megjelölve, az a vélelem harczol, hogy őt az örökösödési bizonyítványban megállapított örökjog megilleti és hogy az ott megjelölteken kívül más rendelkezés által korlátozva nincs.

2366. §. Aki az örökösödési bizonyítványban örökösként megjelölt személytől jogügylet útján valamely hagyatéki tárgyat, ily tárgyra vonatkozó jogot szerez vagy az örökséghez tartozó jog alól mentesül, az esetben a 2365. §-ban foglalt vélelem szerint az örökösödési bizonyítvány tartalma az ő javára helyesnek tekintendő, kivéve, ha ő annak helytelenségét ismeri vagy tudja, hogy a hagyatéki bíróság az örökösödési bizonyítvány visszaadását annak helytelensége miatt követelte.

2367. §. A 2366. §. szabályai megfelelő alkalmazást nyernek, ha annak részére, aki az örökösödési bizonyítványban örökösként van megnevezve, az örök-

séghez tartozó jog alapján valamely szolgáltatás teljesítetik, vagy ha közte és más valaki között ily jog tekintetében a 2366. §. szabálya alá nem eső oly jogügylet jön létre, mely ezen jogról rendelkezést tartalmaz.

2368. §. A hagyatéki bíróság a végrendeleti végrehajtónak kívánatra kinevezési igazolványt ad. Ha a végrendeleti végrehajtó a hagyaték kezelésében korlátozva van, vagy ha az örökhagyó elrendelte, hogy a végrendeleti végrehajtó kötelezettségek elvállalása tekintetében a hagyaték részére korlátozva ne legyen, az igazolványban ez is kiteendő.

Ha a kinevezés nem a hagyatéki bíróság előtt fekvő közokiratban foglaltatik, az esetben az igazolvány kiállítása előtt a kinevezés érvényességére nézve az örökös, hacsak lehetséges, meghallgató.

Az örökösödési bizonyítványra vonatkozó szabályok az igazolványra megfelelő alkalmazást nyernek; a végrendeleti végrehajtó tisztjének megszűntével az igazolvány hatályát veszti.

2369. §. Ha belföldön létező tárgyak is tartoznak oly hagyatékhoz, melyre nézve a német hagyatéki bíróságok az örökösödési bizonyítvány kiállítását tekintetében nem illetékesek, ezen tárgyakra nézve az örökösödési bizonyítvány mégis kérhető.

Oly tárgy, melyre nézve a jogosult bejegyzésére szolgáló könyvet vagy lajstromot német hatóság vezet, belföldön lévőknek tekintetik. Valamely igény belföldön lévőknek tekintetik, ha az arra irányuló pörre német bíróság illetékes.

2370. §. Ha a holtta nyilvánított személy túlélte azt az időpontot, mely halála időpontjául meg volt állapítva, vagy ha ezen időpont előtt halt el, az esetben az, aki a holttan nyilvánítás folytán örökös lenne, a 2366. és 2367. §§-ban megjelölt harmadik személy javára kötött jogügyletek tekintetében örökösödési bizonyítvány kiállítása nélkül is örökösnek tekintendő, kivéve, ha a harmadik személy a holttan nyilvánítás helytelenségét ismeri vagy tudja, hogy a holttan nyilvánítás megtámadási pör folytán hatályát veszítette.

Ha örökösödési bizonyítvány állított ki, a holtta nyilvánított személyt, amennyiben még él, a 2362. §-ban megállapított jogok illetik. Ugyanezek a jogok illetik azt a személyt is, akinek halálát holttan nyilvánítás nélkül jogtalanul vették föl.

KILENCZEDIK FEJEZET.

Az örökség megvétele.

2371. §. A szerződés, melylyel az örökös a reá szállott örökséget eladja, bírói vagy közjegyzői okiratba foglalandó.

2372. §. Azok az előnyök, melyek valamely hagyomány vagy meghagyás elestéből, vagy valamely társörökös kiegyenlítési kötelezettségéből származnak, a vevőt illetik.

2373. §. Az örökrész, mely az eladóra a vétel megkötése után utóörökösödés útján vagy valamely társörökös kiesése folytán száll át, valamint az eladónak szánt előhagyomány kétség esetében nem tekin-

tetik az örökséggel együtt eladottnak. Ugyanez áll a családi papirokra és a családi képekre.

2374. §. Az eladó köteles a vevőnek az eladás-kor meglevő örökségi tárgyakat azzal együtt kiadni, amit ő az eladás előtt, az örökséghez tartozó valamely jog alapján vagy valamely hagyatéki tárgy megsemmisítése, megrongálása vagy elvonása miatti kártérítés címén vagy az örökségre vonatkozó, valamely jogügylet útján szerzett.

2375. §. Ha az eladó valamely örökségi tárgyat az eladás előtt elhasznált, ellenérték nélkül elidegenített vagy ellenérték nélkül megterhelt, ez esetben köteles a vevőnek az elhasznált vagy elidegenített dolog értékét, megterhelés esetén pedig az értékcsökkenést megtéríteni. Az eladó nem tartozik megtérítéssel, ha a vevő az elhasználásról vagy az ellenértéknélküli rendelkezésről a vétel megkötésekor tud.

Egyebekben a vevő rosszabbodás, megsemmisülés vagy az örökségi tárgyak kiadatásának más okból bekövetkezett lehetetlensége esetén megtérítést nem követelhet.

2376. §. Az eladónak jogbeli hiány miatti szavatossági kötelezettsége csak arra szorítkozik, hogy felelős azért, hogy őt az örökjog megilleti, hogy ez utóörökösnek joga vagy végrendeleti végrehajtó kinevezése által megszorítva nincs, hogy hagyományok, meghagyások, köteles részbeli terhek, kiegyenlítési kötelezettségek vagy az osztályra vonatkozó rendelkezések nem léteznek és hogy a hagyatéki hitelezők-

kel vagy közülök egyesekkel szemben korlátlan felelősség fenn nem forog.

Az örökséghez tartozó dolog hiányaiért az eladó nem szavatol.

2377. §. Azok a jogviszonyok, melyek az örökség megnyílt folytán jog és kötelezettség vagy jog és teher egyesülése következtében szűntek meg, az eladó és vevő közti viszonyban meg nem szűnteknek tekintendők. Szükség esetében az ily jogviszony ismét helyreállítandó.

2378. §. A vevő köteles az eladóval szemben a hagyatéki kötelezettségeket teljesíteni, hacsak az eladó nem szavatol a 2376. §. szerint azért, hogy ezek már fenn nem állanak.

Ha az eladó az eladás előtt valamely hagyatéki kötelezettséget teljesített, a vevőtől ennek megtérítését követelheti.

2379. §. Az eladónál maradnak az eladás előtti időre eső hasznok. Az eladó viseli az ezen időre eső terheket a hagyatéki kötelezettségek kamataival együtt. A vevőt terhelik azonban az örökség után fizetendő illetékek, valamint azon rendkívüli terhek, a melyek az örökségi tárgyak törzsértékén nyugvóknak tekintendők.

2380. §. A vételügylet megkötésétől kezdve a vevő viseli az örökségi tárgyak véletlen megsemmisülésének vagy véletlen rosszabbodásának veszélyét. Ezen időponttól kezdve illetik őt a hasznok és viseli a terheket.

2381. §. A vevő köteles az eladónak azokat a

szükséges költségeket megtéríteni, melyeket az eladó az eladás előtt az örökségre fordított.

Az eladás előtt tett egyéb kiadásokat a vevő csak annyiban tartozik megtéríteni, a mennyiben ezek által az örökség értéke az eladás idején növekedett.

2382. §. A vevő a vétel megkötésétől kezdve szavatol a hagyatéki hitelezőknek, a mi az eladó tovább is fenmaradó szavatosságát nem érinti. Ugyanez áll azokra a kötelezettségekre is, melyeknek teljesítésére a vevő az eladóval szemben a 2378. és 2379. §-ok szerint nincs kötelezve.

A vevőnek a hitelezőkkel szemben fennálló szavatossága a vevő és az eladó közt létrejött megállapodással sem ki nem zárható, sem nem korlátozható.

2383. §. A vevő szavatosságára az örökös szavatosságának korlátozására vonatkozó szabályok érvényesek. A vevő korlátlanul szavatol, amennyiben az eladó az eladás idején szintén korlátlanul szavatol. Ha a vevő szavatossága az örökségre szorítkozik, a vételből származó igényei az örökséghez tartozóknak tekintendők.

Az eladó vagy a vevő által felvett leltár a másik félnek is előnyére szolgál, kivéve, ha ez korlátlanul szavatol.

2384. §. Az eladó a hagyatéki hitelezőkkel szemben köteles az örökség eladását és a vevő nevét a hagyatéki bíróságnál haladéktalanul bejelenteni. Az eladó bejelentését a vevőé pótolja.

A hagyatéki bíróság a bejelentés megtekintését bárkinek megengedi, a ki jogi érdekeltségét valószínűvé teszi.

2385. §. Az örökség eladására vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazást nyernek az eladó által szerződés útján szerzett örökség eladására, valamint más olyan szerződésekre, melyek az elidegenítőre szállott vagy általa más uton szerzett örökség elidegenítésére irányulnak.

Ajándékozás esetén az ajándékozó az ajándékozás előtt elhasznált vagy ellenérték nélkül elidegenített örökségi tárgyakért vagy ezen tárgyaknak az ajándékozás előtt ellenérték nélkül engedett megterheléseért megtérítéssel nem tartozik. Valamely jogbeli hiányosságból származó és a 2376. §-ban megállapított szavatossági kötelezettség az ajándékozót nem terheli; ha az ajándékozó a hiányt rosszhiszeműleg elhallgatta, köteles a megajándékozottnak ebből eredő kárát megtéríteni.

TARTALOMJEGYZÉK.

Polgári törvénykönyv.

ELSŐ KÖNYV.

Általános rész.

	Lap
IX	
Első fejezet. Személyek	3
<i>Első czim.</i> Természetes személyek. 1—20. §§.	3
<i>Második czim.</i> Jogi személyek. 21—89. §§.	8
I. Egyesületek	8
1. Általános határozatok. 21—54. §§.	8
2. Bejegyzett egyesületek. 55—79. §§.	16
II. Alapítványok. 80—88. §§.	20
III. Közjogi jellegű jogi személyek. 89. §.	23
Második fejezet. Dolgok. 90—103. §§.	24
Harmadik fejezet. Jogügyletek	27
<i>Első czim.</i> Cselekvőképesség. 104—115. §§.	27
<i>Második czim.</i> Az akaratnyilvánítás. 116—144. §§.	31
<i>Harmadik czim.</i> A szerződés. 145—157. §§.	39
<i>Negyedik czim.</i> A feltétel. Az időmeghatározás. 158—163. §§.	42
<i>Ötödik czim.</i> A képviselő. A megbízás. 164—181. §§.	44
<i>Hatodik czim.</i> A beleegyezés. A jóváhagyás. 182—185. §§.	49

Negyedik fejezet. A határidők. A határnapok. 186—193. §§.	50
Ötödik fejezet. Az elévülés. 194—225. §§.	51
Hatodik fejezet. A jogok gyakorlása. Az önvédelem. Az önségély. 226—231. §§.	61
Hetedik fejezet. A biztosítékadás. 232—240. §§.	64

MÁSODIK KÖNYV.

A kötelmi jogviszonyok.

Első fejezet. A kötelmi viszonyok tartalma	6
<i>Első cím.</i> A szolgáltatásra való kötelezettség. 241—292. §§.	6
<i>Második cím.</i> A hitelező késedelme. 293—304. §§.	8
Második fejezet. A szerződésből folyó kötelmi viszonyok	8
<i>Első cím.</i> A kötelmi viszony megalapítása. A szerződés tartalma. 305—319. §§.	8
<i>Második cím.</i> A kétoldali szerződés. 320—327. §§.	8
<i>Harmadik cím.</i> A harmadik személy javára ígért szolgáltatás. 328—335. §§.	90
<i>Negyedik cím.</i> A foglaló. A kötbér. 336—345. §§.	92
<i>Ötödik cím.</i> A visszalépés. 346—361. §§.	95
Harmadik fejezet. A kötelmi viszonyok megszűnése	98
<i>Első cím.</i> A teljesítés. 362—371. §§.	98
<i>Második cím.</i> A letétel. 372—386. §§.	100
<i>Harmadik cím.</i> A beszámítás. 387—396. §§.	101
<i>Negyedik cím.</i> Az elengedés. 397. §.	101
Negyedik fejezet. A követelés átruházása. 398—413. §§.	101
Ötödik fejezet. A tartozás átvállalása. 414—419. §§.	111
Hatodik fejezet. Az adósok és a hitelezők többsége. 420—432. §§.	111
Hetedik fejezet. Egyes kötelmi jogviszonyok	111

	Lap
<i>Első cím.</i> A vétel. A csere.	116
I. Általános határozatok. 433—458. §§.	116
II. Szavatosság a dolog hiányaiért. 459—493. §§.	121
III. A vétel különös nevei	130
1. A próba szerinti vétel. A próbára való vétel. 494—496. §§.	130
2. A visszavásárlás. 497—503. §§.	130
3. Az elővásárlás. 504—514. §§.	132
IV. A csere. 515. §.	134
<i>Második cím.</i> Az ajándékozás. 516—534. §§.	135
<i>Harmadik cím.</i> A bérlet. A haszonbérlet	140
I. A bérlet. 535—580. §§.	140
II. A haszonbérlet. 581—597. §§.	153
<i>Negyedik cím.</i> A haszonkölesön. 598—606. §§.	157
<i>Ötödik cím.</i> A kölesön. 607—610. §§.	159
<i>Hatodik cím.</i> A szolgálati szerződés. 611—630. §§.	160
<i>Hetedik cím.</i> A munkabéri szerződés. 631—651. §§.	162
<i>Nyolczadik cím.</i> Az alkuszi szerződés. 652—656. §§.	168
<i>Kilenczedik cím.</i> A hirdetmény útján tett ígélet. 657—661. §§.	174
<i>Tizedik cím.</i> A megbízás. 662—676. §§.	176
<i>Tizenegyedik cím.</i> A megbízás nélküli ügyvitel. 677—687. §§.	178
<i>Tizenkettedik cím.</i> A megőrzés. 688—700. §§.	181
<i>Tizenharmadik cím.</i> Dolgok bevitele a vendégfogadókba. 701—704. §§.	183
<i>Tizennegyedik cím.</i> A társaság. 705—740. §§.	184
<i>Tizenötödik cím.</i> A közösség. 741—758. §§.	193
<i>Tizenhatodik cím.</i> Az életjáradék. 759—761. §§.	197
<i>Tizenhetedik cím.</i> A játék, a fogadás. 762—764. §§.	197

	Lap
<i>Tízennyolczadik czim.</i> A kezesség. 765—778. §§.	198
<i>Tizenkilenczedik czim.</i> Az egyezség. 779. §.	202
<i>Huszdik czim.</i> A fizetési ígélet. A tartozáslismerés. 780—782. §§.	203
<i>Huszonededik czim.</i> Az utalvány. 783—792. §§.	204
<i>Huszonkettedik czim.</i> A papírbirtokos részére tett fizetési ígélet. (A bemutatóra szóló papírok.) 793—808. §§.	206
<i>Huszonharmadik czim.</i> A dolgok felmutatása. 809—811. §§.	211
<i>Huszonnegyedik czim.</i> A jogtalan meggazdagodás. 812— 822. §§.	212
<i>Huszonötödik czim.</i> A tilos cselekmények. 823—853. §§.	216

HARMADIK KÖNYV.

A d o l o g i j o g.

Első fejezet. A birtok. 854—872. §§.	226
Második fejezet. Általános szabályok az ingatlanokra vonatkozó jogokról. 873—902. §§.	230
Harmadik fejezet. A tulajdon	239
<i>Első czim.</i> A tulajdon tartalma. 903—924. §§.	239
<i>Második czim.</i> Az ingatlanok tulajdonjogának szerzése és elvesztése. 925—928. §§.	245
<i>Harmadik czim.</i> Az ingók tulajdonjogának szerzése és el- vesztése	247
I. Az átruházás. 929—936. §§.	247
II. Az elbirtoklás. 937—945. §§.	249
III. Az egyesítés. Az összevegyítés A feldolgozás. 946—952. §§.	250
IV. A dolog termékeinek és egyéb alkotórészeinek meg- szerzése. 953—957. §§.	252

V. Az elcsapítás. 958—964. §§.	254
VI. Az elveszett dolgok megtalálása. 965—984. §§.	255
<i>Negyedik czim.</i> A tulajdonból folyó igények. 985—1007. §§.	260
<i>Ötödik czim.</i> A közös tulajdon. 1008—1011. §§.	267
Negyedik fejezet. A felépítményi jog. 1012—1017. §§.	268
Ötödik fejezet. A szolgalmak	269
<i>Első czim.</i> A telki szolgalmak. 1018—1029. §§.	269
<i>Második czim.</i> A haszonélvezet	272
I. A dolgok haszonélvezete. 1030—1067. §§.	272
II. A jogok haszonélvezete. 1068—1084. §§.	281
III. A vagyon haszonélvezete 1085—1089. §§.	285
<i>Harmadik czim.</i> A korlátolt személyes szolgalmak. 1090— 1093. §§.	286
Hatodik fejezet. Az elővásárlási jog. 1094—1104. §§.	288
Hetedik fejezet. A dologi terhek 1105—1112. §§.	290
Nyolczadik fejezet. A jelzálog. A telektartozás. A járadéktartozás	292
<i>Első czim.</i> A jelzálog. 1113—1190. §§.	292
<i>Második czim.</i> A telektartozás. A járadéktartozás	313
I. A telektartozás. 1191—1198. §§.	313
II. A járadéktartozás. 1199—1203. §§.	315
Kilenczedik fejezet. Az ingókra és a jogokra vonatkozó zálogjog	316
<i>Első czim.</i> Az ingókra vonatkozó zálogjog. 1204—1272. §§.	316
<i>Második czim.</i> A jogokra vonatkozó zálogjog. 1273—1296. §§.	331

NEGYEDIK KÖNYV.

A családjog.

Első fejezet. A polgári házasság	337
<i>Első czim.</i> Az eljegyzés. 1297—1302. §§.	337
<i>Második czim.</i> A házasságkötés. 1303—1322. §§.	339

	apL
<i>Harmadik czim.</i> A házasság semmissége és megtámadhatósága. 1323—1347. §§.	344
<i>Negyedik czim.</i> Ujabb házasságkötés a holtányilvántás esetében. 1348—1352. §§.	351
<i>Ötödik czim.</i> A házasság hatálya általában. 1353—1362. §§.	352
<i>Hatodik czim.</i> A házassági vagyonjog	356
I. A törvényes vagyonjog	356
1. Általános szabályok. 1363—1372. §§.	356
2. A kezelés és a haszonélvezet. 1373—1409. §§.	357
3. A tartozásokért való felelősség. 1410—1417. §§.	366
4. A kezelés és a haszonélvezet megszűnése. 1418—1425. §§.	368
5. A vagyonekülönítés. 1426—1431. §§.	372
II. A szerződéses vagyonjog	373
1. Általános szabályok. 1432—1436. §§.	373
2. Általános vagyonközösség. 1437—1518. §§.	374
3. A közszorzemény. 1519—1548. §§.	397
4. Az ingók közössége. 1549—1557. §§.	404
III. A vagyonjogok nyilvankönyve. 1558—1563. §§.	406
<i>Hetedik czim.</i> A házasság felbontása. 1564—1587. §§.	407
<i>Nyolczadik czim.</i> Egyházi kötelezettségek. 1588. §.	414
Második fejezet. A rokonság	415
<i>Első czim.</i> Általános szabályok. 1589—1590. §§.	415
<i>Második czim.</i> A törvényes leszármazás. 1591—1600. §§.	415
<i>Harmadik czim.</i> A tartási kötelezettség. 1601—1615. §§.	418
<i>Negyedik czim.</i> A törvényes gyermekek jogi állása	423
I. A szülők és gyermekek közti jogviszony általában. 1616—1625. §§.	423
II. A szülői hatalom. 1626. §.	425
1. Az atya szülői hatalma. 1627—1683. §§.	425

	Lap
2. Az anya szülői hatalma. 1684—1698. §§.	438
<i>Ötödik czim.</i> A semmis házasságból származó gyermek jogi állása. 1699—1704. §§.	442
<i>Hatodik czim.</i> A törvénytelen gyermekek jogi állása. 1705—1718. §§.	443
<i>Hetedik czim.</i> A törvénytelen gyermekek törvényesítése	447
I. Az utólagos házasság általi törvényesítés. 1719—1722. §§.	447
II. A törvényesítő nyilatkozat. 1723—1740. §§.	448
<i>Nyolczadik czim.</i> Az örökbefogadás. 1741—1772. §§.	451
Harmadik fejezet. A gyámság	458
<i>Első czim.</i> A kiskorúak fölötti gyámság	458
I. A gyámság elrendelése. 1773—1792. §§.	458
II. A gyámság viselése. 1793—1836. §§.	463
III. A gyámhatóság gondviselése és felügyelete. 1837—1848. §§.	477
IV. A községi árvaszek közreműködése. 1849—1851. §§.	480
V. A mentesített gyámság. 1852—1857. §§.	481
VI. A családi tanács. 1858—1881. §§.	483
VII. A gyámság megszűnése. 1882—1895. §§.	487
<i>Második czim.</i> A nagykorúak fölötti gyámság. 1896—1908. §§.	490
<i>Harmadik czim.</i> A gondnokság. 1909—1921. §§.	493

ÖTÖDIK KÖNYV.

Az örökösödési jog-

Első fejezet. Az örökösödés. 1922—1941. §§.	498
Második fejezet. Az örökös jogi állása	503

<i>Első cím.</i> Az örökség elfogadása és visszutasítása. A hagyatéki bíróság beavatkozása. 1942—1966. §§. ...	508
<i>Második cím.</i> Az örökös felelőssége a hagyatéki terhekért	509
I. A hagyatéki terhek. 1967—1969. §§. ...	509
II. A hitelezők felhívása. 1970—1974. §§. ...	510
III. Az örökös felelősségének korlátozása. 1975—1992. §§. ...	511
IV. A leltárfelelősség. Az örökös korlátlan felelőssége. 1993—2013. §§. ...	510
V. Halasztó kifogások. 2014—2017. §§. ...	521
<i>Harmadik cím.</i> Az örökösödési igény. 2018—2031. §§. ...	523
<i>Negyedik cím.</i> Az örökösök többsége ...	526
I. Az örökösök egymásközi jogviszonya. 2032—2057. §§. ...	526
II. Az örökösök és a hagyatéki hitelezők közti jogviszony. 2058—2063. §§. ...	538
Harmadik fejezet. A végrendelet ...	538
<i>Első cím.</i> Általános szabályok. 2064—2086. §§. ...	538
<i>Második cím.</i> Az örökösnevezés. 2087—2099. §§. ...	541
<i>Harmadik cím.</i> Az utóörökös kinevezése. 2100—2146. §§. ...	544
<i>Negyedik cím.</i> A hagyomány. 2147—2191. §§. ...	556
<i>Ötödik cím.</i> A meghagyás. 2192—2196. §§. ...	568
<i>Hatodik cím.</i> A végrendeleti végrehajtó. 2197—2228. §§. ...	570
<i>Hetedik cím.</i> A végrendelet tétele és visszavonása. 2229—2264. §§. ...	578
<i>Nyolczadik cím.</i> A közös végrendelet. 2265—2273. §§. ...	58
Negyedik fejezet. Az örökösödési szerződés. 2274—2302. §§. ...	59
Ötödik fejezet. A köteles rész. 2303—2338. §§. ...	59
Hatodik fejezet. Az érdemtelenség. 2339—2345. §§. ...	60
Hetedik fejezet. Az örökségről való lemondás. 2346—2352. §§. ...	61
Nyolczadik fejezet. Az örökösödési bizonyítvány. 2353—2370. §§. ...	61
Kilenczedik fejezet. Az örökség végrendelettel való elfogadása. 2371—2385. §§. ...	61

